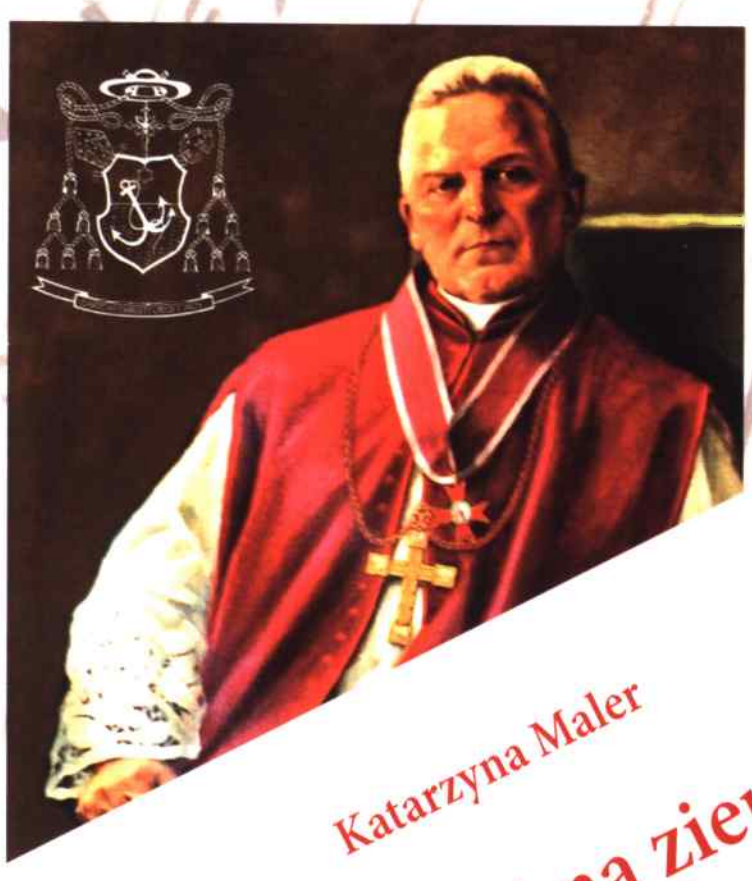
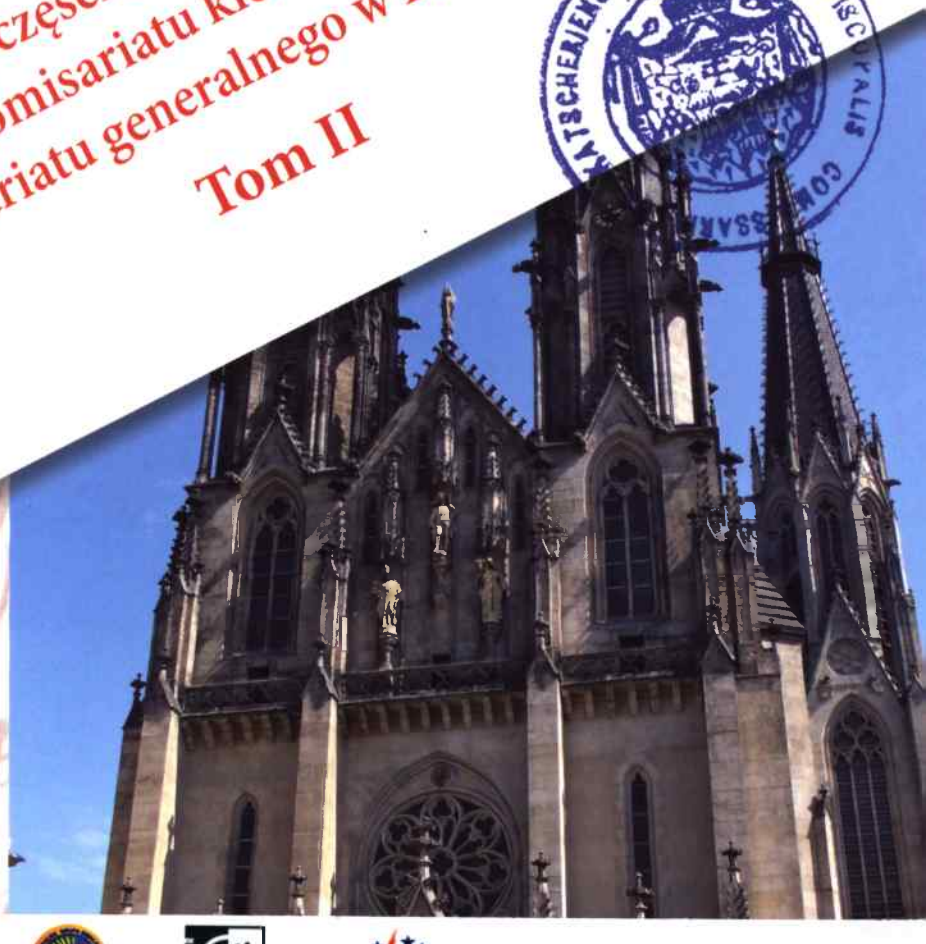

Katarzyna Maler

Kościół katolicki na ziemi głubczyckiej w latach 1742–1945

Dzieje pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej – komisariatu kietrzańskiego i wikariatu generalnego w Branicach

Tom II

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
Instytucja zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi" współfinansowane jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" PROW 2014-2020.

Biblioteka Publiczna
Głubczyce
000 0 95250 000

ERRATA

Tom 2

S. 90. Ks. Koziełek (Kosellek) Alojzy.

Jest: Ur. 2 lutego 1849 r. w Jaroniowie.

Powinno być: Ur. 2 lipca 1879 r. w Jaroniowie.

S. 115. Ks. Motloch (Mottloch) Simon Peter.

Jest: w 1701 r. polecił

Powinno być: w 1700 r. polecił

S. 140. Ks. Reichel R. jest tożsamy z ks. Romanem Rüchelem.

Katarzyna Maler

Kościół katolicki na ziemi głubczyckiej w latach 1742–1945

Dzieje pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej – komisariatu kietrzańskiego i wikariatu generalnego w Branicach

Tom II

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi" współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" PROW 2014-2020.

Katarzyna Maler

Kościół katolicki na ziemi głubczyckiej w latach 1742–1945

Dzieje pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej – komisariatu kietrzańskiego i wikariatu generalnego w Branicach

Tom II

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DUCHOWIEŃSTWA KATOLICKIEGO
URODZONEGO BĄDŹ DZIAŁAJĄCEGO NA ZIEMI GŁUBCZYCKIEJ do 1946 r.
ZAKONY ŻEŃSKIE NA ZIEMI GŁUBCZYCKIEJ DO 1946 r.

Opole 2017

Recenzenci
Prof. dr hab. Michał Lis
dr hab. Stanisław Senft

95250

Korekta
Krystyna Kopczyk

Skład
Szczepan Żywno

Na okładce:
Pismo z pieczęcią i podpisem kietrzańskiego komisarza arcybiskupiego ks. Karla Ullricha z 1858 r.
Bp J.M. Nathan
Pieczęć Administratora Apostolskiego Śląska Opolskiego ks. Bolesława Kominka
Pieczęć komisariatu kietrzańskiego
Pieczęć generalnego wikariatu branickiego
Katedra w Ołomuńcu

Wydawca
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi"
ul. Wojska Polskiego 21, 48-130 Kietrz

Wydanie I

Nakład 500 egz.

ISBN 978-83-938215-2-5

Druk i oprawa
Drukarnia Biały Kruk Milewscy sp.j.
Sobolewo, ul. Tygrysia 50, 15-509 Białystok
tel. 85 868 40 60
e-mail: druk@bialykruk.com

Opole 2017

Wstęp

Ziemia głubczycka[1], położona na Śląsku Opolskim, od 1945 r. w granicach państwa polskiego, stanowi obecnie najbardziej wysuniętą na południe część województwa opolskiego i zarazem diecezji opolskiej, przy granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Czeską. Pod względem państwowym przez prawie 900 lat, od 1038 lub 1039 do 1945 r., ziemia głubczycka pozostawała poza polską państwowością. Podobnie i pod względem kościelnym, również przez prawie 900 lat – od 1063, również do 1945 r. – ziemia głubczycka należała do czeskiej diecezji ołomunieckiej (od 1777 r. była to archidiecezja). Po zbrojnym najeździe króla pruskiego Fryderyka II Hohenzollerna w 1740 r., wybuchła I wojna śląska zakończona w 1742 r. pokojem we Wrocławiu, na mocy którego ziemia głubczycka wraz z większością ziem śląskich, przeszła spod władzy austriackich katolickich Habsburgów pod panowanie pruskich protestanckich Hohenzollernów. Nowo ustalona wówczas granica państwowa, oddzielająca pruski Śląsk od monarchii austriackiej, rozczłonkowała również diecezję ołomuniecką na dwie części: większą ze stolicą w Ołomuńcu, która pozostała w granicach monarchii habsburskiej, i część mniejszą, obejmującą ziemię głubczycką, która znalazła się teraz w nowych granicach Królestwa Prus. Tej sytuacji nie zmieniły ani II wojna śląska, toczona między Austrią a Prusami w latach 1744–1745, ani wojna 7-letnia (1757–1763). W 1751 r., z inicjatywy króla Prus Fryderyka II, w tej pruskiej enklawie biskupstwa ołomunieckiego został ustanowiony przez biskupa ołomunieckiego specjalny dystrykt kościelny zwany komisariatem biskupim, którego – mianowany przez biskupa ołomunieckiego – zwierzchnik z siedzibą w Kietrzu, zwany komisarzem biskupim, a musiał nim być miejscowy kapłan, mający obywatelstwo pruskie, był reprezentantem biskupa ołomunieckiego na tym terytorium i zarazem pośrednikiem pomiędzy biskupem ołomunieckim a władzami pruskimi. Nowo ustanowiony komisariat obejmował większą część powiatu głubczyckiego, w granicach którego do 1818 r. znajdował się Kraik Hulczyński (Hultschiner Ländchen) – obecnie w Czechach – oraz część ówczesnego powiatu raciborskiego.

W ciągu 173 lat istnienia komisariatu kietrzańskiego kierowało nim kolejno 11 komisarzy biskupich i arcybiskupich, pełniących rolę jak gdyby współczesnego dziekana rejonowego w stosunku

[1] Ziemia głubczycka to nazwa stosowana w literaturze i używana zamiennie z określeniami „powiat głubczycki" i „rejon głubczycki". Por. *Ziemia głubczycka*. Red. J. Wendt, Opole 1978. Informacja o sformułowaniu „ziemia głubczycka" znajduje się we wstępie do tego opracowania, wydanego przez Instytut Śląski w Opolu.

do podległych sobie duchownych i wiernych na obszarze kilku dekanatów, tworzących komisariat. Upływ czasu i coraz silniejsze wrastanie ziemi głubczyckiej pod względem politycznym, gospodarczym i ludnościowym w pruski organizm państwowy, powodował de facto coraz silniejsze oddzielenie tego obszaru, także pod względem kościelnym, od swej macierzystej diecezji, zmierzając do jego autonomizacji. Wyraziło się to tym, iż ostatni z komisarzy kietrzańskich, ks. Josef Martin Nathan, kapłan o charyzmatycznej osobowości i wybitnych uzdolnieniach organizacyjnych, w 1924 r. został mianowany wikariuszem generalnym arcybiskupa ołomunieckiego, a faktycznie prawie samodzielnym rządcą kościelnym, którym był przez 21 lat na powierzonym sobie obszarze, przenosząc swoją siedzibę do Branic, gdzie wybudował – będący jego autorskim pomysłem – wielki kompleks szpitalny dla nerwowo i psychicznie chorych, a po przyłączeniu Sudetów do III Rzeszy w 1938 r., został dodatkowo zwierzchnikiem kościelnym na zaanektowanym obszarze Kraju Sudeckiego (Sudetenlandu), znajdującym się w granicach archidiecezji ołomunieckiej. Dla swoich wyjątkowych zasług kościelnych i społecznych w 1943 r. ks. Nathan został mianowany biskupem sufraganem ołomunieckim, przez co jeszcze bardziej wzrósł jego autorytet i autonomia na powierzonym jego jurysdykcji obszarze branickiego wikariatu generalnego i Kraju Sudeckiego. Po II wojnie światowej w 1945 r., gdy ziemie śląskie, decyzją przywódców zwycięskich mocarstw koalicji antyhitlerowskiej, znalazły się w granicach państwa polskiego, branicki wikariat generalny przestał faktycznie istnieć, gdyż – na mocy nadzwyczajnych uprawnień, otrzymanych od Stolicy Apostolskiej przez prymasa Polski, kardynała Augusta Hlonda – 15 sierpnia 1945 r. w Opolu ustanowiona została polska kościelna Administracja Apostolska Śląska Opolskiego, obejmująca również ziemię głubczycką, z ks. Bolesławem Kominkiem jako administratorem apostolskim na czele, zaś biskupowi Nathanowi zostały zawieszone wszelkie uprawnienia jurysdykcyjne. Zamieszkująca ziemię głubczycką ludność niemiecka wraz ze swoimi duszpasterzami została niebawem wysiedlona w głąb Niemiec, a w jej miejsce osiedliła się ludność polska, w większości katolicka, przesiedlona masowo z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej. Wraz z wiernymi przybyli i osiedli tutaj również polscy kapłani, obejmując duszpasterstwo wśród nowo przybyłych wiernych. Tym samym wielowiekowe powiązania ziemi głubczyckiej z Ołomuńcem zostały zerwane. Natomiast rzecznikiem wysiedlonych po II wojnie światowej z ziemi głubczyckiej niemieckich duchownych i wiernych stali się w Niemieckiej Republice Federalnej – powoływani od 1963 r. przez episkopat zachodnioniemiecki – kolejni wizytatorzy kanoniczni, wywodzący się ze Śląska, których znaczenie było raczej symboliczne.

Dotychczas o dziejach ołomunieckiego kietrzańskiego komisariatu arcybiskupiego i będącego jego kontynuacją branickiego wikariatu generalnego, ukazało się tylko jedno opracowanie autorstwa proboszcza parafii Kietrz, księdza kanonika Emila Komarka pt. *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte (nach Quellen bearbeitet)*, Ratibor 1934. Po II wojnie światowej podjął ten temat w artykułach, na łamach wydawanego w Niemieckiej Republice Federalnej dla byłych mieszkańców powiatu głubczyckiego „Leobschützer Heimatbrief", były burmistrz Kietrza Robert Greinert, lecz ich treść była w zasadzie powtórzeniem tego, co napisał ks. Komarek. Ukazało się też kilka opracowań dotyczących działalności samego biskupa Nathana i stworzonego przez niego tzw. Miasteczka Miłosierdzia (Zakładów Leczenia i Opieki w Branicach), autorstwa o. Maurusa Starka[2], ks. prałata Wolfganga Grocholla[3], czy Benedykta Pospiszyla[4]. Nikt jednak dotąd nie podjął próby całościowego opracowania dziejów wspomnianego komisariatu i wikariatu generalnego. Niniejsza praca ma więc na celu przedstawienie ich historii, w nieco innym ujęciu niż to uczynił ks. Emil Komarek. Na tle burzliwych dziejów ziemi głubczyckiej, przedstawia dzieje Kościoła katolickiego na tym obszarze od średniowiecza do czasu utworzenia komisariatu, uwydatniając m.in. wydarzenia związane z reformacją i kontrreformacją, przejawy religijności mieszkańców, miejsca kultu, które odwiedzali,

[2] Stark M. SDS, *Millionär aus Liebe. Der Lebensweg Josef Martin Nathans*, Eschershausen 1965.

[3] Grocholl W., *Joseph Martin Nathan. Leben und Leiden für eine grenzenlose Caritas im mährisch – schlesischen Land*, Eschershausen 1990.

[4] Pospiszyl B., *Bp. Joseph Martin Nathan Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012.

wpływ Kościoła na szkolnictwo do okresu kulturkampfu, a następnie odbudowywanie jego pozycji społecznej poprzez różne formy aktywności duszpasterskiej (wydawanie prasy katolickiej, tworzenie związków wyznaniowych, działalność charytatywną), które przerwało przejęcie władzy w Niemczech przez nazistów, a następnie – wydarzenia związane z przebiegiem walk frontowych, zakończeniem II wojny światowej i konsekwencji ustaleń poczdamskich.

Gromadzenie źródeł i literatury potrzebnej do napisania dziejów Kościoła na tym obszarze trwało wiele lat. Wykorzystane tu materiały źródłowe można podzielić na dwie grupy:

a) źródła archiwalne niedrukowane,

b) źródła drukowane – niemieckie, polskie i czeskie.

Do grupy pierwszej należą dokumenty z zespołu akt nr 9 (z lat 1265–1934) Archiwum Państwowego w Opolu, opolskiego Archiwum Diecezjalnego, Statni Okresni Archiva w Ołomuńcu, do którego w 1950 r. zostały przekazane zbiory ołomunieckiego Archiwum Arcybiskupiego (Archiv Arcibiskupstvi) sprzed II wojny światowej. Autorka dotarła również do kronik i innych materiałów źródłowych przechowywanych w parafiach na ziemi głubczyckiej, do materiałów zgromadzonych w klasztorze o.o. Franciszkanów[5] w Głubczycach, w klasztorach Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej (SMI) w Branicach i Raciborzu, w klasztorze sióstr de Notre Dame (SSND) w Opolu, w archiwum byłych mieszkańców powiatu głubczyckiego w Eschershausen w Niemczech oraz w prywatnych zbiorach. Tylko częściowo zachowały się archiwalia dotyczące kietrzańskiego komisariatu arcybiskupiego w zbiorach na plebanii w Kietrzu, które opracował i udostępnił autorce już nieżyjący były mieszkaniec Kietrza, prof. Joachim Pokorny, natomiast akta wikariatu generalnego w Branicach całkowicie spłonęły podczas działań wojennych w 1945 r.

Spośród źródeł drukowanych, na uwagę zasługują wydawane przez branicki wikariat generalny biuletyny urzędowe: *Mitteilungen des Erzbischöflichen Generalvikariats für den Preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz in Branitz* 1938 i *Mitteilungen des Erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)* 1939–1944 oraz schematyzmy: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz* 1940 i 1943; wydane dla komisariatu kietrzańskiego *Satzungen der Fürsterzbischof Theodor'schen Priesterpensions – Stiftung zu Katscher*, Olmütz 1908, *Statuten des „Fundus clericorum inhabilium" zu Katscher*, Olmütz 1908, *Satzungen der Pensions-Zuschuss-Kasse für römisch-katholische Priester im preuss. Anteil der Erzdiözese Olmütz (Kommissariat Katscher)*, b.d.w.

Autorka wykorzystała również różne materiały zebrane przez byłych mieszkańców powiatu głubczyckiego, a znajdujące się w zasobach Heimatarchiv w Eschershausen w Niemczech. Liczne informacje i przedruki kronik parafialnych zostały opublikowane w różnych numerach „Leobschützer Heimatbrief" z lat 1949–1967 oraz „Leobschützer Heimatblatt" z 1968–2015. Wiele wiadomości dostarczyła również prasa przedwojenna związana z Kościołem, m.in. „Schlesische Kirchenblatt", „Katolik", „Leobschützer Rundschau" i liczne monografie poszczególnych miejscowości w powiecie głubczyckim, których tytuły znajdują się w wykazie literatury.

Podstawową metodą zastosowaną w pracy jest analiza historyczna faktów i ich synteza. Niniejsza praca składa się z dwóch tomów. Struktura pracy w pierwszym tomie, zgodnie z przyjętym założeniem, ma charakter chronologiczno – problemowy. Zakres chronologiczny części podstawowej pracy obejmuje lata 1742–1945. Tylko w pierwszym rozdziale, będącym wstępem do omawianego zagadnienia, i w ostatnim, dla zrozumienia i uzupełnienia wydarzeń, te cezury czasowe zostały nieco przekroczone.

Założenia pracy uzasadniają jej podział na trzy rozdziały.

Rozdział pierwszy pt. *Kościół katolicki na ziemi głubczyckiej przed 1742 r.*, ma charakter wstępny. Przedstawia on – jako tło historyczne – dzieje polityczne ziemi głubczyckiej – obszaru granicznego, który kilkakrotnie zmieniał przynależność państwową (Państwo Wielkomorawskie – Czechy – Polska

[5] Tätigkeitsbericht für die Zeit vom 1. Januar bis 31. Dezember 1938 des Konventes Leobschütz O/S (maszynopis); Chronik des Hauses 1939 (maszynopis); Kronika klasztoru OO. Franciszkanów w Głubczycach od 1945–1978 r.; zbiór wycinków prasowych i fotografii z przełomu wieków i okresu międzywojennego.

– Czechy – Austria i Prusy), a większa jego część w latach 1365–1503 stanowiła odrębne księstwo głubczyckie w ramach monarchii czeskiej. Jako końcowa cezura, została przyjęta data zawarcia pokoju wrocławskiego w 1742 r., kiedy to ziemia głubczycka przeszła w posiadanie pruskie, co przyczyniło się do powstania 9 lat później komisariatu biskupiego w Kietrzu.

Prawdopodobnie mieszkańcy ziemi głubczyckiej zetknęli się z religią chrześcijańską, będąc w granicach Państwa Wielkomorawskiego. W okresie średniowiecza powstały najstarsze miejscowe parafie. Biskupi ołomunieccy, którym podlegała większość tego obszaru oraz zakony rycerskie (joannici, krzyżacy) i mnisze (dominikanki, norbertanie, cystersi, cysterki, klaryski) przyczynili się do rozwoju sieci osadniczej, zaludnienia i zagospodarowania tej ziemi. Ponadto w pierwszej połowie XV w. w Głubczycach osiedlił się zakon franciszkanów. W XIV w. znacznie wzrosła liczba fundacji kościelnych, zwłaszcza w Głubczycach, a tamtejsi mieszczanie kilkakrotnie popadali w zatargi z komturami joannitów. Rozwijający się w XV w. ruch husycki nie zyskał uznania na ziemi głubczyckiej.

Wraz z zakupem księstwa karniowsko – głubczyckiego przez Hohenzollernów w 1523 r., na ziemię głubczycką dotarł luteranizm, a następnie kalwinizm. Wówczas to Głubczyce (obok Karniowa) stały się jednym z centrów protestantyzmu na Śląsku. Reformacji oparły się jedynie dobra biskupów ołomunieckich (Kietrz i okolica), częściowo dominikanek raciborskich (Baborów) i będące siedzibą komturii joannitów Grobniki. Wojna 30-letnia (1618–1648) spowodowała pozbawienie Hohenzollernów majątków na Śląsku. Księstwo karniowsko – głubczyckie zostało przejęte przez katolickich Liechtensteinów i rozpoczęła się rekatolicyzacja mieszkańców, która w Głubczycach i w ośrodkach wiejskich miała dość burzliwy przebieg. Osoby, które nie chciały przejść na katolicyzm, musiały nawet opuścić swoje miejscowości i udać się na banicję. Skutecznym oporem przeciwko kontrreformacji wykazali się jednak mieszkańcy Rozumic i Ściborzyc Wielkich w dzisiejszej gminie Kietrz. Protestanci uchowali się również w Mokrem, Pomorzowicach, Dzierżysławiu i Wojnowicach.

Rozdział drugi obejmuje dzieje kietrzańskiego komisariatu arcybiskupiego w latach 1742–1918. Choć komisariat istniał do 1924 r., to jednak autorka ze względu na doniosłe wydarzenie, jakim było dla ziemi głubczyckiej i również dla Kościoła katolickiego zakończenie I wojny światowej i jej konsekwencje, przyjęła jako końcową cezurę dla tego rozdziału rok 1918. Zostały tu opisane, jako tło historyczne, dzieje ziemi głubczyckiej w latach 1742–1918. Po I wojnie śląskiej (1740–1742), na mocy pokoju wrocławskiego ziemia głubczycka stała się częścią państwa pruskiego i wówczas też został utworzony powiat głubczycki. Zostały tu ujęte najważniejsze wydarzenia polityczne, przemiany gospodarcze, w tym zanikanie powinności feudalnych, industrializacja i rozwój komunikacji. Ukazane zostały również stosunki etniczne na tym niejednolitym pod względem narodowościowym obszarze oraz kwestie związane z oświatą i kulturą. Następnie została przedstawiona geneza, struktura, dzieje komisariatu kietrzańskiego i działalność poszczególnych komisarzy przed wprowadzeniem w Prusach kulturkampfu. W tym okresie swobodę kultu otrzymali protestanci. W drugiej połowie XVIII w. w powiecie głubczyckim istniało już 10 gmin luterańskich. Zwiększyła się liczba ludności żydowskiej, która wybudowała swoje bożnice w Głubczycach i Kietrzu. Poza tym opisane zostały wpływy komisariatu na szkolnictwo ludowe i sekularyzacja w 1810 r. majątków joannitów, krzyżaków i dominikanek. Wymienione zostały obiekty sakralne, które wówczas powstały. Przedstawiono miejsca kultu chętnie odwiedzane przez pielgrzymów, działalność bractw oraz różne inne przejawy katolickiego kultu religijnego.

W podrozdziale dotyczącym kulturkampfu zostały ukazane środki, jakie przedsięwzięły władze pruskie z Bismarckiem na czele wobec Kościoła katolickiego i ich skutki – represje wobec duchownych komisariatu kietrzańskiego, sióstr szkolnych de Notre Dame oraz prasy katolickiej, aż do wycofania ustaw majowych.

Po kulturkampfie nastąpił wzrost znaczenia katolickiej partii Centrum w Niemczech i na ziemi głubczyckiej, wspieranej przez duchowieństwo komisariatu kietrzańskiego i lokalną prasę. W rozdziale drugim poruszono również kwestie językowe na tym obszarze przygranicznym i stosunek do nich duchowieństwa oraz likwidację powinności feudalnych wiernych wobec Kościoła. Przedstawiono początki działalności ostatniego komisarza arcybiskupiego ks. Josefa Martina Nathana w Branicach i początek rozwoju filii zakonów żeńskich.

Rozdział trzeci obejmuje końcowy okres funkcjonowania ołomunieckiego komisariatu arcybiskupiego w Kietrzu w latach 1919–1924 i wikariatu generalnego w Branicach od 1924 do 1945 r., a więc czasy bpa J. M. Nathana, ostatniego komisarza kietrzańskiego, a potem wikariusza generalnego w Branicach. Opisana została w nim sytuacja polityczna i gospodarcza po zakończeniu I wojny światowej, w okresie plebiscytu górnośląskiego oraz w III Rzeszy aż do jej upadku i przejęcia ziemi głubczyckiej przez państwo polskie po II wojnie światowej.

Po I wojnie światowej, na mocy traktatu wersalskiego, od państwa niemieckiego odpadł przyznany nowo powstałej Czechosłowacji Kraik Hulczyński[6], co spowodowało w 1920 r. zmiany terytorialne w dekanacie kietrzańskim i utworzenie dekanatu branickiego. W 1924 r. w miejsce komisariatu arcybiskupiego został utworzony branicki wikariat generalny, powiększony w 1938 r. o odebrany Czechom przez III Rzeszę obszar sudecki z archidiecezji ołomunieckiej. Ks. Nathan kontynuował w Branicach szeroką działalność społeczną i budowlaną (Zakłady Leczenia i Opieki). Przyczynił się do powrotu na ziemię głubczycką zakonu franciszkanów[7] (nieobecnego tam od sekularyzacji w 1810 r.), pallotynów[8], werbistów[9], Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej[10] i franciszkanek misjonarek[11]. Stał się znaną daleko poza granicami powiatu głubczyckiego osobistością.

Ks. J. M. Nathan jako jedyny z dotychczasowych komisarzy arcybiskupich w 1943 r. osiągnął godność biskupa sufragana ołomunieckiego. Był jednak bezsilny wobec machiny nazistowskiej, która doprowadziła najpierw do sterylizacji, a podczas II wojny światowej do eutanazji umysłowo chorych pacjentów z jego zakładów leczniczych oraz wyparła duchownych ze szkół. Niektórzy z księży wikariatu generalnego trafili do więzień i do obozu koncentracyjnego w Dachau. Obiekty zakładów bpa Nathana zostały częściowo przejęte przez Wehrmacht jako lazaret. Podobnie stało się z należącym do werbistów Domem Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach i tamtejszym klasztorem sióstr de Notre Dame[12].

Szczegółowo przedstawiono sytuację na tym odcinku frontu wschodniego, z uwzględnieniem losów duchownych i zakonnic oraz zniszczeń wojennych, które na tym obszarze były ogromne. Następnie zostały opisane okoliczności likwidacji branickiego wikariatu generalnego w związku z przejęciem Śląska przez administrację polską oraz utworzenie na Ziemiach Zachodnich polskich struktur Kościoła, a także wysiedlenie księży niemieckich i zakonnic oraz samego biskupa Nathana.

Swoistą kontynuacją działalności branickiego wikariusza generalnego wobec duchowieństwa i wiernych było utworzenie w Niemczech funkcji mianowanego, najpierw przez przewodniczącego Konferencji Episkopatu Niemiec, następnie przez radę stałą episkopatu, wizytatora kanonicznego, którą sprawowało kolejno dwóch prałatów pochodzących z ziemi głubczyckiej, a wysiedlonych po II wojnie światowej: ks. Eduard Beigel i ks. Wolfgang Grocholl, a obecnym wizytatorem (już nie kanonicznym) jest pochodzący z Opolszczyzny i wyświęcony w 1975 r. w Opolu, ks. dr Joachim Giela. W 2014 r. szczątki biskupa Nathana zostały sprowadzone z Opawy i pochowane w bazylice[13] Św. Rodziny w Branicach.

W zakończeniu sformułowano wnioski i podsumowano zasadnicze tezy rozprawy.

Do pierwszego tomu dołączono aneksy stanowiące uzupełnienie głównego wykładu.

Kolejne uzupełnienie tego wykładu stanowi tom 2, zawierający Słownik biograficzny duchowieństwa katolickiego urodzonego bądź działającego na ziemi głubczyckiej do 1946 r. oraz część poświęconą

---

[6] Kraik Hulczyński – część ówcześnie niemieckiego Górnego Śląska z miastem Hulczynem (czes. Hlučin, niem. Hultschin), którą po I wojnie światowej przyłączono do Czechosłowacji.

[7] Zakon Braci Mniejszych OFM (łac. Ordo Fratrum Minorum).

[8] Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego SAC (łac. Societas Apostolatus Catholici).

[9] Zgromadzenie Słowa Bożego SVD (łac. Societatis Verbi Divini).

[10] Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej SMI (łac. Congregatio Sororum Mariae Immaculatae).

[11] Franciszkanki Misjonarki Maryi FMM (łac. Congregatio Franciscalium Missionariarum a Maria).

[12] Siostry Notre Dame SSND (łac. Congregatio Pauperum Sororum Scholarium, de Notre Dame).

[13] Bazylika – typ chrześcijańskiej świątyni z nawą główną wyższą od naw bocznych, posiadającą okna ponad dachami naw bocznych.

zakonom żeńskim na ziemi głubczyckiej do 1946 r. (przyjęto taką datę końcową ze względu na wysiedlenia Niemców, które miały miejsce w tym właśnie roku i przejęcie parafii oraz placówek zakonnych przez polskich księży i zakonnice).

Autorka dziękuje za za pomoc w gromadzeniu materiałów do niniejszej pracy przede wszystkim ks. prałatowi dr. Wolfgangowi Grochollowi, Henrykowi Hussowi i siostrze dr Elżbiecie Cińcio (SMI). Wyrazy wdzięczności składa również recenzentom opracowania: prof. dr. hab. Michałowi Lisowi i dr. hab. Stanisławowi Senftowi.

OD AUTORKI

Słownik biograficzny duchowieństwa katolickiego na ziemi głubczyckiej do 1946 r. (przyjęto taką datę końcową ze względu na wysiedlenia Niemców, które miały miejsce w tym właśnie roku i przejęcie parafii przez polskich księży) oraz Zakony żeńskie na ziemi głubczyckiej, również do 1946 r., stanowią uzupełnienie głównego wykładu o dziejach kietrzańskiego ołomunieckiego komisariatu arcybiskupiego i wikariatu branickiego.

Słownik zawiera ponad 1300 biogramów księży, sprawujących posługę na ziemi głubczyckiej, bądź się z niej wywodzących. Ze względu na brak źródeł, nie są znane nazwiska licznych duchownych, działających do połowy XVIII w., natomiast w wykazie późniejszych, z wyjątkiem duchowieństwa zakonnego, jest ujęta zdecydowana ich większość.

Część uzupełnienia dotycząca zakonów żeńskich, przybliża losy placówek zakonnych, należących do sióstr de Notre Dame, elżbietanek, marianek, służebniczek śląskich, służebnic Najświętszego Serca Jezusa, franciszkanek misjonarek Maryi, służebnic Ducha Św., Wieczystej Adoracji i werbistek. Kończą ją wykazy sióstr, działających w poszczególnych domach zakonnych oraz pochodzących z ziemi głubczyckiej i pracujących poza nią. Wykazy te, z wyjątkiem sióstr marianek, z powodu braku źródeł, zawierają wiele luk.

Działające na ziemi głubczyckiej siostry zakonne, zajmowały się nauczaniem, opieką nad starcami, dziećmi, chorymi i ubogimi oraz utrzymywaniem w czystości kościołów, dlatego również im należy poświęcić uwagę i pamięć.

Katarzyna Maler

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DUCHOWIEŃSTWA KATOLICKIEGO URODZONEGO BĄDŹ DZIAŁAJĄCEGO NA ZIEMI GŁUBCZYCKIEJ do 1946 r.

BIOGRAMY

Ks. Abeska (Abersia) Andreas Franz
W okresie kontrreformacji, w latach 1673–1678, był proboszczem parafii Gołuszowice. W marcu 1678 r. został przeniesiony do Brumovic.
Literatura: *Aus der Kirchenchronik von Badewitz und Neudorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 1; WOLNY G., *Kirchliche Topographie von Mähren*, I Abt., *Olmützer Erzdiözese*, Bd.5, Brünn 1863.

Bp Adamiuk Antoni
Ur. 18 grudnia 1913 r. w Old Forge w stanie Pensylwania, w Stanach Zjednoczonych jako syn Andrzeja i Józefy z domu Krzyżanowskiej. Małżeństwo zamieszkało w Maksymówce, gdzie przyszło na świat dwoje ich dzieci: Stanisław i Helena.

W 1910 r. rodzina za chlebem wywędrowała do USA, gdzie 3 lata później przyszedł na świat Antoni. Matka z dziećmi powróciła do Maksymówki już w 1914 r., tuż przed wybuchem wojny, a ojciec, z powodu wydarzeń wojennych, mógł dotrzeć do rodziny dopiero w 1920 r.

Ks. Antoni Adamiuk na początku lat 50. XX w.

Antoni Adamiuk po ukończeniu szkoły powszechnej, w latach 1925–1933 uczęszczał do tarnopolskiego II Gimnazjum im. Juliusza Słowackiego, gdzie zdał maturę, następnie studiował

teologię na wydziale filozoficzno-teologicznym Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie. 18 czerwca 1939 r. otrzymał święcenia kapłańskie w archikatedrze lwowskiej z rąk arcybiskupa Bolesława Twardowskiego. Prymicja odbyła się w Maksymówce.

Został skierowany do Buska niedaleko Lwowa. 19 września 1939 r. wkroczyli tam Rosjanie i zaczęła się okupacja radziecka, a od lutego 1940 r. deportacje na Wschód, które dotknęły rodzinę Antoniego, ale nie jego samego. W czerwcu 1941 r. pojawili się Niemcy, a w 1943 r. rozpoczęli swoje mordy banderowcy. W 1944 r., po przegnaniu Niemców, powrócili Rosjanie, a ks. Antoni Adamiuk w czerwcu zdecydował się na wyjazd do Tarnowa, skąd władze kościelne wysłały go do parafii Strzelce Wielkie w powiecie brzeskim. Działał tam jako duszpasterz i katecheta. Na wiosnę 1945 r. dołączyły do niego matka i siostra z synkiem. Dowiedział się, że jego brat w 1943 r. zmarł w Kazachstanie, a szwagier zginął w Katyniu. W lipcu 1945 r. ks. Antoni Adamiuk postanowił wraz z matką i siostrą przenieść się na Śląsk Opolski i w ten sposób dotarł do Głubczyc (ówczesna nazwa Głąbczyce). Zamieszkali w Szonowie, dokąd dotarli również jego parafianie z Buska. Rozpoczął działalność duszpasterską w Szonowie, Klisinie i Głubczycach. W mieście powiatowym spotkał dyrektora Stefana Lidowskiego, który zamierzał w budynku byłego gimnazjum niemieckiego otworzyć polskie liceum. 1 września 1945 r. we dwójkę rozpoczęli zajęcia, a niedługo potem dołączyli do nich inni nauczyciele. Nauczał także katechezy w liceum dla dorosłych, a także w szkole rolniczej w Klisinie i podstawówkach w Klisinie i Szonowie. Jako wikariusz obsługiwał te dwie parafie wiejskie. Zdarzało się, że w niektóre niedziele jeździł odprawiać msze do Braciszowa i Równego.

30 sierpnia 1946 r. ks. Antoni Adamiuk został dziekanem dekanatu głubczyckiego i przybyło mu pracy. Musiał zająć się remontami i odbudową uszkodzonych lub zniszczonych okolicznych kościołów. Był tak przepracowany, że administrator apostolski ks. Bolesław Kominek 31 grudnia 1947 r. zwrócił się do gwardiana głubczyckich franciszkanów z prośbą o przejęcie przez zakonników części katechezy, gdyż księdzu Adamiukowi z wycieńczenia może nawet grozić gruźlica.

W 1948 r. ks. Antoni Adamiuk został spowiednikiem głubczyckich sióstr de Notre Dame. Gdy komuniści usunęli religię ze szkół, nauczał w salkach, a gdy, podczas tzw. odwilży, religia wróciła do szkół, również on tam powrócił jako katecheta, ale tylko na rok, ponieważ w 1957 r. biskup Franciszek Jop przywołał go do Opola jako wizytatora diecezjalnego nauki religii. W Głubczycach pozostała matka (zm. 3 października 1976) i siostra (zm. 1 sierpnia 1991 r.), które są pochowane na miejscowym cmentarzu komunalnym. Ojciec ks. Antoniego zmarł zimą 1945 r. w okolicy Charkowa podczas powrotu do rodziny i tam został pochowany.

Od 1958 r. ks. Antoni Adamiuk był referentem ds. sztuki kościelnej i budownictwa sakralnego w kurii. W 1959 r. został członkiem Diecezjalnej Komisji Katechetycznej, a także wykładowcą pedagogiki i katechetyki w Wyższym Seminarium Duchownym w Nysie i Opolu. W 1961 r. został powołany na stanowisko kanclerza Kurii Opolskiej, a w 1962 r. – staraniem biskupa Franciszka Jopa – papież Jan XXIII mianował go szambelanem papieskim.

W 1970 r. papież Paweł VI wyniósł go do godności biskupa pomocniczego diecezji opolskiej z tytularną stolicą Ala Militaria w Afryce Północnej. Został wyświęcony 5 lipca 1970 r. w katedrze opolskiej przez biskupa Jopa, w obecności wielu dostojników kościelnych i wiernych, także z Głubczyc oraz dawnych parafian z Buska na Kresach. Po śmierci biskupa Jopa, która nastąpiła w 1976 r., biskup Antoni Adamiuk pracował u boku biskupa Alfonsa Nossola. Był organizatorem wielu uroczystości kościelnych. Wciąż był obserwowany przez SB. Pamiętał o buszczanach. Wysyłał im literaturę religijną, poinformował, gdzie wraz z parafianami podczas okupacji zatopił kościelne dzwony, żeby ich nie przetopili Niemcy.

W 1989 r. po ukończeniu 75 lat biskup Adamiuk zrezygnował ze swojego urzędu i został biskupem – emerytem. Nadal urzędował (od czasów biskupa Jopa) jako wikariusz generalny. W tym samym roku obchodził złoty jubileusz kapłański i otrzymał list gratulacyjny od papieża Jana Pawła II. Prawie w ostatniej chwili wycofał się z wyjazdu na mszę jubileuszową w archikatedrze lwowskiej. Zmarł 25 stycznia 2000 r. Wcześniej sporządził krótki testament, zaznaczając, że chce być pochowany na Górze św. Anny. Spoczął tam między grobami franciszkanów. W pogrzebie wzięli udział liczni głubczyczanie, spośród których wielu pamiętało go jeszcze z powojennych czasów jako człowieka mądrego, przyjacielskiego, który chętnie pomagał młodzieży, a zwłaszcza harcerzom. Biskup

Adamiuk jest patronem Komendy Hufca ZHP w Głubczycach. Jego imię nosi plac przy kościele franciszkanów i Szpital Powiatowy w Głubczycach.
Literatura: *60 lat harcerstwa na ziemi głubczyckiej*, Głubczyce 2006; Bp KOPIEC J., *Posłany, by głosić prawdę*, Opole 2010; Ks. SITEK A., *Biskup Antoni Adamiuk (1913–2000)*, „Śląsk Opolski" 2000, nr 1.

Br. Adolf Antonius
Werbista w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfasssung: Schw. Edberte Moroder SSPS, Drucklegung 1992.

O. Adolf Christoph
Misjonarz z Opawy. W 1690 r. rozpoczął kontrreformację w Boguchwałowie.
Literatura: HANKE F., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 2.

Ks. Aegydius z Głubczyc
Brat zakonny w nyskim zakonie św. Grobu, który po 1357 r. został proboszczem w Nysie.
Literatura: KLEIBER H., *Geschichte der Stadt Leobschütz. Zweiter Zeitraum. Leobschütz unter Fürsten aus dem Hause der Troppauer Przemysliden*. W: Jahresbericht des königlichen Gymnasiums zu Leobschütz, 1866.

Ks. Albert
Ok. 1470 r. był proboszczem parafii Włodzienin.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Alberti Nicolaus
Ur. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. W latach 1460–1465 był proboszczem parafii Środa Śląska.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów, przed 1945 r.

Ks. Alberti Nicolaus Bernhard
W latach 1692–1739 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER R., *Heimatkunde des Kreises Leobschütz*, T. 2, H. 3, Leobschütz 1914.

Ks. Aleksy z Brzegu
W 1449 r. był plebanem w Głubczycach.
Literatura: STARNAWSKA M., *Między Jerozolimą a Łukowem. Zakony krzyżowe na ziemiach polskich w średniowieczu*, Warszawa 1999; TROSKA F., *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Leobschütz 1892.

Ks. Alex
Do 1467 r. był proboszczem parafii Gołuszowice.
Literatura: WELTZEL A., *Besiedelungen des nördlich der Oppa gelegenen Landes*, T. 2, Ratibor 1891.

Ks. Alker Emmerich
Ur. 19 maja 1831 w Pilszczu, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach i studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 30 czerwca 1855 r. został wyświęcony na kapłana przez biskupa Heinricha Förstera. Do sierpnia 1856 r. był wikariuszem w Hat`i i odtąd do końca 1891 r. wikariuszem w Nasiedlu, gdzie 16 grudnia 1891 r. został administratorem parafialnym, a w latach 1892–1914 był tam proboszczem. W 1905 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego i Order Czerwonego Orła IV klasy. Był autorem kilku pism o przedchrześcijańskich ludach cywilizowanych, m.in.: *Chronologie der Bücher der Könige...*, Leobschütz 1889; *Die Vortrojanisch – Ägyptische Chronologie in Einklang mit der biblischen*, Leobschütz 1896. Zm. 2 lutego 1914 r. w Nasiedlu na zapalenie płuc. Pozostawił po sobie pokaźny majątek, który, w większej części, kazał przekazać na cele dobroczynne.
Literatura: HEIDUK F., *Oberschlesisches Literatur – Lexikon. Biographisch – Bibliographisches Handbuch*, T. 1, Berlin 1990; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914. Papst, Kaiser, Reich, Kulturkampf. Scriptor: Parochus Alexius Kinner, bearbeitet: Joachim Pokorny, Soest [bez daty opracowania]; WELTZEL, *Besiedelungen*...op. cit., T. 1; „Oberschlesien" 1905, H. 5.

Ks. Alker Josef
Ur. 12 listopada 1805 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn Johanna Alkera i Anny Kathariny, z domu Laufer. Zamierzał zostać nauczycielem, lecz dzięki proboszczowi ks. Josephowi Lodzigowi, po ukończeniu gimnazjum w Głubczycach (1818–1826) udał się na studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem przy wrocławskim kościele św. Wojciecha, następnie pracował jako nauczyciel religii w gimnazjum w Opolu. Zmarł na gruźlicę 4 lutego 1835 r. i został pochowany w Opolu. Grono pedagogiczne tamtejszego gimnazjum założyło fundację jego imienia, w wysokości 100 talarów, lecz obecnie nie wiadomo, jaki był jej cel.
Literatura: GRIGARCZIK K., *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz) im Kreise Leobschütz*, Dortmund 1967.

Ks. Alker Josef
Ur. 4 maja 1928 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako szóste dziecko pośród dziesięciorga rodzeństwa. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Po wysiedleniu do Niemiec w lipcu 1946 r., osiadł

w Wadersloh w Westfalii. Ukończył gimnazjum w Lippstadt i w 1950 r. zdał maturę. Studiował teologię w Königstein, Münster i Neuzelle. 17 lipca 1955 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1965 r. był proboszczem parafii Serca Jezusowego w Oranienburgu i dziekanem. Zbudował plebanię i dom młodzieży w Oranienburgu. Zmarł 9 czerwca 1983 r. w wieku 55 lat.

Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 3; WOTTKE R., *Pfarrer Josef Alker aus Leimerwitz verstorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 3.

Ks. Alker Leopold

Ur. 15 sierpnia 1820 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Philippa Alkera i Anny Kathariny z domu Neugebauer. W 1845 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Kietrzu. W latach 1850–1857 był lokalistą w Księżym Polu. Zm. 20 października 1857 r.

Źródła i literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*, op. cit.; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Alker Paul

Ur. w 1886 r. Pochodził z wielodzietnej rodziny tkaczy z Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. Po ukończeniu szkoły ludowej udał się do internatu spirytuałów w Zabern w Alzacji, gdzie uczęszczał do państwowego gimnazjum. Po nowicjacie i studiach filozoficzno – teologicznych w Knechtsteden koło Kolonii, 28 września 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Następnie był wychowawcą i nauczycielem łaciny, j. francuskiego i religii w gimnazjach zakonu w Broich koło Akwizgranu i Knechtsteden. W 1930 r. był współzałożycielem Domu Misyjnego św. Józefa w Menden. Od tego czasu działał nieustannie jako nauczyciel i duszpasterz w Hönnestadt. Zmarł po krótkiej chorobie 5 lutego 1973 r. w Menden w Sauerland.

Literatura: *P. Paul Alker C.Ss.Sp. gestorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2.

Ks. Alker Philipp

Ur. 2 maja 1747 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Jakoba Alkera i Mariny z domu Barthel. W 1777 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1778 r. został kapelanem dworskim w Bogdanowicach, następnie był wikariuszem w Gołuszowicach, a od 8 sierpnia 1786 do 1809 r. tamtejszym proboszczem. Zm. 20 maja 1809 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Br. Alker Richard

Ur. 14 lutego 1917 r. w Zalesiu, pow. głubczycki, abiturient – salwatorianin. Dnia 10 marca 1942 r. został ciężko ranny na froncie wschodnim i dwa dni później zmarł.

Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 5 z 19 maja 1942 r.

Ks. Anderke Paul

Do 1931 r. był wikariuszem w Baborowie i w tym samym roku został przeniesiony jako wikariusz do Głubczyc.

Źródło: „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 102.

Ks. Anderka Rudolf

Ur. w 1831 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1855 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem parafii Kotulin.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Anders Eugeniusz

Ur. 31 marca 1874 r. w Pawonkowie, pow. lubliniecki. 21 czerwca 1897 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Chełmie Wielkim, gdzie przebywał przez rok, następnie przez 2 lata był wikariuszem w Piekarach Śląskich, skąd został przeniesiony do Zakrzowa, a rok później, jako administrator parafialny, do Biestrzykowic, pow. namysłowski, gdzie wkrótce został proboszczem. W kwietniu 1923 r. został proboszczem w Piekarach Śląskich. Poświęcił własne pieniądze i, z powodu pracowitości zdrowie, żeby odnowić tamtejszą zniszczoną kalwarię. Przemęczony i schorowany w 1924 r. zrezygnował z probostwa i przeniósł się do Branic, gdzie przebywał na leczeniu z powodu paraliżu i gdzie lekarzem był jego brat. Zm. 7 listopada 1924 r. w Branicach i tam został pochowany. Nabożeństwo żałobne odprawił ks. Josef Martin Nathan.

Źródła: „Katolik" 1924, nr 136, 137, 139; „Goniec Śląski" 1924, nr 81.

Ks. Andreas

W 1569 r. był proboszczem parafii Pilszcz.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Anter Adalbert

Ks. Adalbert Anter. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 24 kwietnia 1811 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn wolnego zagrodnika Johanna Josefa Antera i Marii Susanne z domu Görlich. Uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum i studiował teologię we Wrocławiu. 20 października 1835 r. został wyświęcony na kapłana. W marcu 1836 r. przybył jako wikariusz do Starego Henrykowa na Dolnym Śląsku, a 2 lata później jako wikariusz do Głogowa. W lutym 1839 r. został przeniesiony na stanowisko administratora parafialnego w Jaczowie i w następnym roku został tam proboszczem. 16 grudnia 1848 r. został powołany przez arcybiskupa jako administrator do Lubania. 11 września 1849 r. został tam wprowadzony jako proboszcz, a od 26 lutego 1851 r. jako archiprezbiter. W kwietniu 1880 r. podarował kościołowi w Grobnikach okazałą szatę mszalną z ciężkiego białego jedwabiu. 4 listopada 1882 r. został komisarzem arcybiskupim. Otrzymał honorowe obywatelstwo miasta Lubania. Został uhonorowany przez cesarza Orderem Czerwonego Orła IV i III klasy oraz Orderem Korony II klasy. W 1905 r. świętował 70-letni jubileusz kapłański. Zm. 25 czerwca 1906 r.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; *Prälat Anter* +, „Leobschützer Volkszeitung", 1906, z 26 czerwca; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Appelt Julius

Około połowy XIX w. był księdzem diecezjalnym w Głubczycach.

Literatura: HOFRICHTER R., *Heimatkunde des Kreises Leobschütz*, T. 2, H. 2, Leobschütz 1911.

Ks. Arberhardt

W 1523 r. był altarzystą przy kościele parafialnym w Głubczycach.

Literatura: MINSBERG F., *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Neisse 1828.

Ks. Arndt Wilhelm

Ur. w 1867 r. w Kazimierzu, pow. głubczycki. W 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem parafii Stary Żagań i biskupim podkomorzym. Zmarł w 1939 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Arwoński Paweł

Ur. 24 stycznia 1890 r. w Berezowicy Małej, woj. tarnopolskie. 9 lipca 1916 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk arcybiskupa lwowskiego Józefa Bilczewskiego i został wikariuszem w Biłce Szlacheckiej. W 1918 r., po rozstrzelaniu przez Ukraińców proboszcza Adama Hentschla, ks. Paweł Arwoński został tam administratorem parafialnym. Kolejną placówką duszpasterską były Wyżniany, gdzie przebywał przez 22 lata oraz Delejów. W 1945 r. przybył z parafianami na Śląsk Opolski. Pracował jako katecheta w Głubczycach i administrator parafialny w Dzielowie (1945–1946), a w 1946 r. został administratorem dwóch parafii: Babice i (ex currendo – z dojazdu) Debrzyca (wówczas Świnów; 1946–1958). Doprowadził do reparacji po zniszczeniach wojennych kościołów w tych wsiach. W 1958 r. został proboszczem parafii Babice. Otrzymał tytuł radcy duchownego, a w 1965 r. tytuł honorowego kanonika archidiecezji lwowskiej w Lubaczowie. Zm. 13 stycznia 1968 r. po krótkiej chorobie w szpitalu w Głubczycach i został pochowany na cmentarzu przykościelnym w Babicach. W jego pogrzebie uczestniczył ks. biskup opolski Franciszek Jop, liczni księża i parafianie oraz byli mieszkańcy Delejowa rozsiani po Polsce.

Źródła i literatura: Duszpasterze w Delejowie. http://poszukiwanie-rodzin.blog.onet.pl/Duszpasterze-w-Delejowie,2...; Ks. HANICH A., *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego w latach 1945–1946*, Opole 2009; Kronika parafii Debrzyca; Rocznik Administracji Śląska Opolskiego, 1947; „Wiadomości Urzędowe Kurii Biskupiej Śląska Opolskiego", nr 11, listopad 1968.

Ks. Assmann Franz

Ur. w 1872 r. w Branicach, pow. głubczycki. W 1898 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1910 r. był wikariuszem przy głubczyckim kościele św. Anny. Był bratankiem biskupa polowego Johannesa Assmanna. W 1911 r. zdał egzamin nauczycielski i został nauczycielem w średniej szkole katolickiej dla dziewcząt, a następnie proboszczem w Březovej. Zmarł w 1938 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben,

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna Wypożyczalnia dla Dorosłych Głubczyce

solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Assmann Johannes

Ur. 7 października 1875 r. w Branicach, pow. głubczycki jako syn zamożnego chłopa. Krewny biskupa polowego Johannesa Assmanna. W 1896 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach, po czym rozpoczął studia prawnicze we Wrocławiu. Jednak przerwał je i w latach 1902–1905 studiował teologię we Wrocławiu. 23 czerwca 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Georga Koppa. W latach 1906–1910 był wikariuszem w Nasiedlu, a od 1910 do 1915 r. w Baborowie. Od 23 lutego 1915 do 8 lipca 1919 r. był lokalistą w Wódce. Od 8 lipca 1919 r. do swojej śmierci (16 września 1931 r.) funkcjonował jako proboszcz parafii Wódka. Zmarł z powodu ciężkiej choroby i został pochowany w Branicach.

Źródła: Catalogus venerabilis cleri archidioecesis olomucensis, Olomucii 1896 i następne; Dekanat Branitz, rękopis; Maszynopis z parafii Dzielów; Parochia Nassiedel..., op. cit.; „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 219.

Bp Assmann Johannes Baptista

Bp Johannes Assmann. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 26 sierpnia 1833 r. w Branicach, pow. głubczycki jako syn właściciela gospody i majątku chłopskiego Franza Assmanna oraz Beaty Assmann. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował filologię i teologię na Uniwersytecie Leopoldina we Wrocławiu. 15 lipca 1860 r. otrzymał święcenia kapłańskie w kościele parafialnym w Kietrzu z rąk arcybiskupa ołomunieckiego Fryderyka v. Fürstenberga. Był wikariuszem w Baborowie, a w latach 1861–1864 w Kietrzu. Znał języki polski i czeski. W 1866 r. został kapelanem wojskowym podczas wojny prusko – austriackiej, a w 1867 r. został powołany jako proboszcz dywizji do Kołobrzegu i w tym samym roku przeniesiony do Nysy. W latach 1870–1871 był kapelanem wojskowym 12. Nyskiej Dywizji. W 1881 r. został proboszczem parafii św. Maurycego we Wrocławiu, a kilka miesięcy później proboszczem parafii św. Jadwigi w Berlinie. Równocześnie został mianowany biskupim delegatem.

Dekretem z 21 lipca 1882 r. został mianowany honorowym kanonikiem w katedrze wrocławskiej, a 1 sierpnia 1888 r. mianowany przez papieża Leona XIII biskupem tytularnym Filadelfii i zaprezentowany na biskupa polowego. Wilhelm I mianował go biskupem polowym armii niemieckiej. Święcenia biskupie otrzymał z rąk kardynała Georga Koppa w kościele garnizonowym św. Michała w Berlinie. W 1892 r. odwiedził garnizon głubczycki i, na polecenie chorego kardynała Fürstenberga, udzielił sakramentu bierzmowania w dystrykcie Kietrz. Poświęcił wówczas w Kietrzu Dom Czeladników. Zm. 27 maja 1903 r. w Ahrweiler w Nadrenii. Na jego pogrzebie w Berlinie cesarza Wilhelma II reprezentował, szef gabinetu wojskowego, generał Hahnke. Obecny był również minister oświaty Studt. Zwłoki biskupa zostały przewiezione do jego rodzinnych Branic i zostały pochowane w miejscowym kościele parafialnym, gdzie zachował się jego nagrobek, dłuta Volkela z Wrocławia.

Źródła i literatura: „Głos Śląski" 1903, z 5 czerwca; GREINERT R., *Ein Sohn unserer Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief" 1954, nr 1; GREINERT R., *Kirchen der Stadt Katscher im Wandel der Zeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, Januar; HOFRICHTER R., *Hervorragende Persönlichkeiten die aus Stadt und Kreis Leobschütz hervorgegangen*, Leobschütz 1929; JANOTTA M., *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3; „Posłaniec Niedzielny dla Dyecezyi Wrocławskiej" nr 23, 1903; POSPISZYL B., *Biskup polowy Jan Baptysta Assmann*, Branice 2013; POSPISZYL B., *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach 1248–2011*, Branice 2012; „Postęp" nr 121, 1903.

O. Auer Richard

Ur. 21 stycznia 1877 r. w Raciborzu. W latach 1887–1895 uczęszczał do tamtejszego gimnazjum. Od 1895 do 1896 r. przebywał w nowicjacie redemptorystów w Eggenburgu na Śląsku austriackim, a w latach 1896–1898 uczył się w prywatnym gimnazjum w Levben, gdzie zdał maturę. 2 sierpnia 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał w domach redemptorystów, następnie prowadził nadzór nad pracą sióstr marianek w Branicach i od 3 września 1923 r. był kuratorem w majątku Dzbańce. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł jesienią 1945 r. w Dzbańcach.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; KLINK J., *Leobschützer Heimatbuch*, München 1950; TEICHMANN J. CH., *Schlesische Passion* (I), „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 10/11.

Ks. Augustin Alexander

Ur. w Bilovcu. W 1754 r. był wikariuszem w Opawicy, a od 3 maja 1760 do 1778 r. proboszczem i dziekanem w Opawicy. Zm. 18 września 1778 r. w wieku 60 lat.

Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei (rękopis z Archiwum Parafii Opawica sprzed 1945 r.); WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Bp Augustin Karl

Ks. Karl Augustin. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 9 listopada 1847 r. w Olbrachcicach pow. prudnicki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach i Nysie. W 1870 r. zdał w Nysie maturę i podczas wojny prusko-francuskiej, jako żołnierz, uczestniczył w oblężeniu Paryża. Studiował we Wrocławiu teologię. W 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie i przez 2 lata był seniorem w seminarium kapłańskim. Po zamknięciu seminarium podczas kulturkampfu, przez 6 lat pracował w kancelarii wrocławskiej kapituły katedralnej. W 1886 r. został asesorem w biskupim wikariacie generalnym, a w 1888 r. radcą generalnym wikariatu. W 1897 r. został kuratusem u sióstr elżbietanek. Od 4 października tego samego roku funkcjonował jako kanonik wrocławskiej kapituły katedralnej, a od 1910 r. jako biskup sufragan wrocławski. W 1911 r. został rezydującym kanonikiem. W uznaniu jego zasług otrzymał doktorat honoris causa wydziału teologii katolickiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Zm. 16 września 1919 r. po długiej chorobie we Wrocławiu.

Literatura: ABMEIER H. L., *Zur Biographie des Breslauer Weihbischofs Karl Augustin (1847–1919)*, „Oberschlesisches Jahrbuch" 1993; JUNGNITZ J., *Oberschlesische Bischöfe*, „Oberschlesische Heimat", Bd. 7, Oppeln 1911; *Sufragan Dr. Karl Augustin + 16 IX 1919*, „Leobschützer Volkszeitung" (?) z września 1919.

Ks. Baader Nicolaus

Joannita, na pocz. XVI w. był duszpasterzem w Głubczycach.

Literatura: RITSCHNY A., HÄUSSLER F. J., *Geschichte der Malteser – Ritter – Ordens – Kommende St. Johann in Schlesien, 1100–1931*, Troppau 1931.

Ks. Ballarin Emanuel

Ur. 25 marca 1829 r. w Wiechowicach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela. 1 lipca 1852 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1852–1868 był wikariuszem w Pilszczu, od 1868 do 1869 r. administratorem parafialnym w Równem, a od 1869 do 1903 r. proboszczem parafii Zawiszyce. W czasach jego urzędowania zostały zakupione dla tamtejszego kościoła nowe organy i obrazy Drogi Krzyżowej, zbudowano tam kaplicę św. Józefa i pomalowano kościół. Wykonano portal kościoła, a nad nim, zachowany do dziś, napis złoconymi literami: VENITE EXULTEMUS DOMINO (Przyjdźcie, radośnie śpiewajmy Panu). Polecił założyć za zakrystią „ogród Oliwnej Góry" z obrazem olejnym na murze i ustalił ten ogród na miejsce pochówku duchownych. Ks. Ballarin ufundował 30 tys. marek na budowę szpitala w Zawiszycach, lecz suma ta straciła wartość z powodu inflacji po I wojnie światowej. Zebrał wiele interesujących materiałów o dziejach kościołów w Zawiszycach, Kietlicach i Królowem. Zmarł w 1903 r. i został pochowany we wspomnianym „ogrodzie Oliwnej Góry".

Literatura: BARTSCH O., *200 Jahre Sabschützer Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 1; POHL J., *Sabschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 7; VOGT E., *Aus alten Tagen. Geschichtsbilder aus der Vergangenheit des Kirchspiels Sabschütz in Oberschlesien*, Leobschütz 1898; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Bankowitz Nikolaus

W latach 1445–1447 był komturem joannitów i proboszczem parafii Głubczyce.

Literatura: GROEGER Th., *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*, Leobschütz 1882; RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*...op. cit.; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Bannert Georgius

W latach 1794–1806 był wikariuszem w Pilszczu. Zmarł tam 15 kwietnia 1806 r. i został pochowany w kościele pod ołtarzem św. Jana.

Literatura: PIEGSA R., *Piltsch. Die Chronik bis 1945*, Selm – Bork 1996.

Ks. Baranowski Stanisław

Ur. 14 marca 1913 r. w Czyżewie. Uczęszczał do gimnazjum w Aleksandrowie Kujawskim, gdzie w 1933 r. zdał maturę. Studiował teologię i filozofię w Wilnie. Tam 18 czerwca 1939 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji wileńskiej. 14 września 1946 r. został administratorem parafii Zubrzyce i ex currendo Zopowy. Od 18 kwietnia 1951 r. był proboszczem parafii Zubrzyce. W latach 1958–1962 urzędował jako administrator parafii Kietrz i od 1962 do

1988 r. parafii Kuniów. W 1988 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 29 maja 1998 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego;* Ks. STRZEDUŁA G., *ŚP. ks. Proboszcz Stanisław Baranowski*, Wiadomości Urzędowe Kurii Biskupiej Śląska Opolskiego, nr 1, styczeń 1998; „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego", 1947.

O. Barbian
Werbista w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfasssung: Schw. Edberte Moroder SSPS, Drucklegung 1992.

Ks. Barthel Antonius Nicolaus
W latach 1757–1759 był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*, op. cit.

Ks. Bartke Julius
Ur. 20 czerwca 1888 r. w Dobieszowie, pow. głubczycki. W latach 1902–1910 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, gdzie zdał maturę. Od 1911 do 1914 r. studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 13 czerwca 1915 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Od 1915 do 1919 r. był w wojsku. W latach 1919–1922 przebywał jako wikariusz w Branicach. W latach 1924–1936 był lokalistą w Wysokiej. Ponieważ nie było tam plebanii, mieszkał w miejscowym pałacu. Nakłonił mieszkańców do budowy plebanii. Założył w Wysokiej Związek św. Teresy, Kongregację Mariańską dla dziewcząt i Związek Młodzieńców. Od 1937 do 1941 był proboszczem parafii Dzierżysław. Spotkał się tam z nieprzychylnością części parafian, która chciała zatrzymać jako proboszcza dotychczasowego wikariusza ks. Eduarda Melzera. Doszło nawet do procesów sądowych, wskutek czego ks. Bartke ciężko zachorował na cukrzycę i poprosił arcybiskupa ołomunieckiego o przeniesienie na emeryturę. 1 lutego 1941 r. przeszedł w stan spoczynku i zamieszkał w Wysokiej. Zm. 4 sierpnia 1943 r. w Albrechticach, a pochowany został w Dobieszowie.
Źródła i literatura: JANOTTA M., *„Aller guten Dinge sind drei"*, „Leobschützer Heimatblatt" 2011, nr 4; Maszynopis z parafii Dzielów; MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak.*

Ks. Bartziaga (Barziaga) Johann
Ur. 3 czerwca 1736 r. Ukończył gimnazjum w Rudach w powiecie raciborskim, a w 1761 r. został kapelanem zamkowym w Samborowicach. W latach 1778–1780 był lokalistą w Księżym Polu, następnie został przeniesiony do Pietrowic Wielkich, gdzie działał do 1796 r. Zm. 1 sierpnia 1797 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Basler Gottfried
Franciszkanin w Głubczycach. Oślepł pod koniec życia. Zmarł w 1800 r. i został pochowany w krypcie kościelnej.
Literatura: *Die Grabstätten in der Leobschützer Franziskaner Kirche*, „Leobschützer Zeitung" 1934, 10/11 III; REIMANN G. J., *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz. Geschichte und Führung*, Breslau 1939.

Ks. Bauch Adalbert
Ur. w 1805 r. w Głubczycach. W 1831 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Opawicy i przez 7 miesięcy w Grobnikach. W latach 1849–1868 był proboszczem parafii Równe. Zmarł w 1872 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Bauch Angelus
Był ostatnim prowincjałem franciszkanów śląskich przed sekularyzacją w 1810 r. Zm. 22 października 1813 r. u swoich krewnych w Głubczycach.
Literatura: PIETSCH J. Br. OFM, *Geschichte der Stadt Leobschütz. Aus der Geschichte des Franziskanerklosters und der Kirche in Leobschütz* (w zbiorach głubczyckich franciszkanów).

Ks. Bauch Johannes (lub Johann)
Ur. w 1744 r. w Głubczycach. 26 grudnia 1778 r. został proboszczem parafii Szybowice, powiat prudnicki. Zmarł w 1832 r.
Źródło i literatura: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; WELTZEL A., *Historia miasta Prudnika na Górnym Śląsku*, Opole 2005.

O. Baur Hermann
Był pallotynem w Kietrzu w latach 30. XX w.
Źródło: POKORNY J., *Missionsschule der Pallotiner*, Soest 1989, maszynopis.

O. Bayer Johannes
Był pallotynem w Kietrzu w latach 30. XX w.
Źródło: POKORNY, *Missionsschule...*, op. cit.

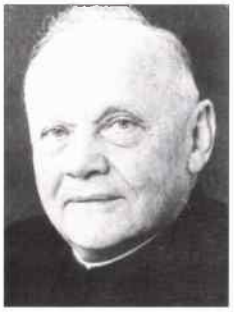
Ks. Bayer Michael
W latach 1733–1755 był proboszczem parafii Równe.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Becher Friedrich Franz
Duszpasterz w Guntramovicach. Od 25 października 1689 do 1704 r. był proboszczem parafii Opawica. Zm. 26 lipca 1704 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Behr Franz
Ur. 11 maja 1862 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. W 1886 r. został wyświęcony na kapłana. Najpierw był wikariuszem w Kietrzu, w latach 1894–1904 był proboszczem parafii Lewice, a od 27 lutego 1905 r. proboszczem parafii Lisięcice. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zm. 25 lipca 1927 r. Na cmentarzu przykościelnym w Lisięcicach zachował się jego nagrobek.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Behr Josef (Valentin)
Ur. 3 maja 1865 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Dnia 15 sierpnia 1891 r. został wyświęcony na kapłana. W 1937 r. działał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach. Jego brat Benedykt już w 1876 r. wstąpił do franciszkańskiego nowicjatu (z powodu kulturkampfu) w Holandii. Zm. 7 maja 1942 r.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis Anno 1937; „Leobschützer Zeitung" 1930, z 18 listopada; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 5 z 19 maja 1942 r.

O. Behrla Franz
Ur. w 1934 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Po wojnie osiadł z rodzicami w Hückeswagen. W latach 1947–1955 uczęszczał do gimnazjum w Bad Driburg, następnie wstąpił do seminarium misyjnego w St. Augustin, gdzie studiował filozofię i teologię. 29 października 1961 r. został wyświęcony na kapłana i następne miesiące spędził w Monachium i Dachau. W latach 1964–1974 przebywał na misji w Papui Nowej Gwinei. Po powrocie do Niemiec do 1977 r. jako ksiądz przebywał w Monachium, a od 1977 do 2010 r. był proboszczem parafii Hunsrück. W lipcu 2010 r. przeprowadził się do St. Englmar i był tam emerytowanym proboszczem pomocniczym.
Literatura: WASNER H., *Goldenes Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 2.

Ks. Beigel Eduard

Ks. Eduard Beigel. Fotografia z: Beigel E., *Immer nach Hause*, Eschershausen 1985

Ur. 24 maja 1907 r. w Radyni, pow. głubczycki. W latach 1920–1928 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu i Insbrucku. 29 stycznia 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1933–1934 był wikariuszem w Kietrzu, od 1934 do 1935 r. w Głubczycach i od 1935 do 1940 r. w Nowej Cerekwi. W maju 1940 r. został proboszczem parafii Jakubowice, a w maju 1944 r. proboszczem w Zubrzycach. Otrzymał tytuł prałata. W lipcu 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Najpierw osiadł w Schwiegershausen w Harzu, a potem w Eschershausen, pow. Holzminden, gdzie założył parafię św. Rodziny i pracował dla wysiedlonych. Zbudował tam kościół, plebanię, przytułek dla starców i młodzieży, izbę muzealną. W 1963 r. został wizytatorem apostolskim byłego wikariatu generalnego w Branicach. W 1974 r. otrzymał godność protonotariusza apostolskiego i został odznaczony Krzyżem Zasługi I klasy. Rada miasta Eschershausen nazwała jego imieniem jedną z ulic. Był autorem wyboru psalmów: *Immer nach Hause*, Eschershausen 1985, ilustrowanego obrazami głubczyckiego malarza Richarda Kargera.
Źródła i literatura: BEIGEL E., *Immer nach Hause*, Eschershausen 1985; Dekanat Branitz, rękopis; FREIHERR Th., *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz) Kreis Leobschütz*, Dortmund 1969; *Schlesische Kirche in Lebensbildern*, Sigmaringen 1992; *Zum Todes Apostolischen Protonotars Prälat Eduard Beigel*, „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 1.

Ks. Běla, Georg von (Bula–Bulski Georg von, nazywany również „Bělskym")
Ur. w Hradcu nad Moravici. Od 1592 r. był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: TSCHAUDER A., *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*, Leobschütz 1881; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Benker Oswald
Ur. w 1840 r. w Głubczycach. W 1864 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Bolatice. Zmarł w 1899 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Bera Franz
W 1759 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1797 r. w Baborowie jako proboszcz parafii Chropin (?).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Bergen Johannes Baptista von, baron
Od 1 kwietnia 1708 do 1738 r. był proboszczem parafii Kietrz. W 1738 r. został powołany jako kanonik do Wrocławia. Za jego pośrednictwem Kietrz został podniesiony do rangi stałej siedziby dekanatu. Podarował kościołowi parafialnemu w Kietrzu srebrny, grubo pozłacany kielich mszalny, srebrne dzbanki mszalne z talerzykami i srebrny dzwonek. Za własne pieniądze i środki od innych dobrodziejów, polecił postawić na rynku w Kietrzu kolumnę Nawiedzenia Marii.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung...*, op. cit.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Berger Josef
Ur. w Lewicach, pow. głubczycki (według Weltzla i Wolnego w Opawicy). Od 1789 r. do swojej śmierci 8 grudnia 1812 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia. Za jego urzędu zakupiono do kościoła nowe organy.
Literatura: GROEGER Th., *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*, Leobschütz 1888; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Berger Karl
Ur. 1821 w Beltsch (?) na Śląsku. W 1844 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1858 do swojej śmierci w 1870 r. był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz...*, op. cit.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Berger Melchior Kaspar
Ur. w Edel – Studnitz (?) na Śląsku. Został zaprezentowany na proboszcza parafii Opawica przez Juliusa Löw v. Cavagni i został nim w 1652 r. *„Zwyrodniał w ten sposób* – pisze Wolny – *że już we wrześniu1653 r. został zwolniony z tej diecezji"*.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei..., op. cit.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Bernard III Thill
Ur. 25 maja 1698 r. w Bernacicach, pow. głubczycki jako syn miejscowego sędziego wiejskiego. Studiował filozofię i teologię w Nysie i we Wrocławiu. W 1727 r. został wyświęcony na kapłana i wstąpił do zakonu cystersów w Rudach koło Raciborza, którego opatem był przez 19 lat (od 26 września 1735 r. do swojej śmierci). W 1736 r polecił zbudować dla opactwa fabrykę szkła, a 23 listopada 1744 r. otworzył tam gimnazjum, które do sekularyzacji w 1810 r. wykształciło ponad 2 tys. osób. Wyposażył miejscową kaplicę maryjną i zbudował pałac w Stodołach. 17 sierpnia 1752 r. położył kamień węgielny pod budowę gimnazjum w Głubczycach. Zm. 5 sierpnia 1753 r. w Rudach i spoczął w grobie na terenie klasztoru.

O. Bernard III Thill. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Literatura: Br. J. P., *Bernardus Thill*, „Leobschützer Zeitung" 1930, z 16 lutego; PURSCHKE O., *Geschichte (Chronik) von Wernersdorf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 5; THILL, *Bernard Thill*, „Leobschützer Heimatbrief" 1952, nr 8.

Ks. Bernard (Bernhard) Christian Franziskus
Od 1 grudnia 1687 do 1737 r. był proboszczem parafii Głubczyce i, według Hofrichtera, był powszechnie lubiany. Ofiarował 1000 tal. na łóżko w hospicjum Bractwa Miłosierdzia we Wrocławiu dla dobra głubczyckich parafian. Pozostawał w złych stosunkach z franciszkanami. Być może powodem tego była walka o wpływy wśród parafian. Troska pisze o wzajemnej wrogości, która nastała po śmierci hrabiny von Hoditz z Rudoltic w 1725 r. Hrabina ta zapisała ks. Bernardowi legat, ale została pochowana w klasztorze franciszkanów. Po pochówku zakonnicy zażądali od ks. Bernarda zapłacenia 30 guldenów kosztów pogrzebu. Nie wiadomo jak się zakończyła ta sprawa. Ks. Bernard zmarł 15 listopada 1737 r. w wieku 86 lat, i na życzenie parafian, został pochowany w kościele parafialnym pod posadzką, przed drzwiami do zakrystii.
Literatura: GROEGER Th., *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*, op. cit.; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Bernard Franz
Ur. w 1827 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1851 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Bogdanowicach. Od 1856 r. był wikariuszem w Nowej Cerekwi. W latach 1867–1897 urzędował jako proboszcz w Zubrzycach. Założył tam wspaniały ogród różany (około 2 tys. róż). Zmarł w Zubrzycach w 1900 r. jako proboszcz – emeryt.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WERNER F., *Aus der Vergangenheit von Deutsch Neukirch*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, Dezember; Kronika parafii Bogdanowice,

do 1943 r.; Wandersammlung des Leobschützer Obst – und Gärtenbau – Vereins zu Sauerwitz, „Deutsche Garten – Zeitung. Wochenschrift für Gärtner und Gartenfreunde", 1886, 21. Juli.

Ks. Bernard Johann
Ur. 6 stycznia 1793 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Josefa Bernarda i Theresii z domu Klehr. Zamieszkał w diecezji wrocławskiej. W 1825 r. został proboszczem parafii Wieszowa koło Bytomia, następnie parafii Repty koło Tarnowskich Gór, gdzie zmarł w 1836 r.
Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*.

Ks. Bernard Johann
Ur. w 1805 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 29 listopada 1835 do 1867 r. był proboszczem parafii Zubrzyce. Zmarł w Zubrzycach w 1867 r. Przed tamtejszym kościołem znajduje się pamiątkowa tablica nagrobna poświęcona jemu i proboszczowi ks. Albertowi Proske.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Bernard Joseph (lub Johann)
Od 29 sierpnia 1788 do 1805 r. był administratorem parafialnym w Babicach. W czasach jego urzędowania, w latach 1789–1792, z fundacji komtura Karola Gottharda Schaffgotscha, został zbudowany obecny kościół babicki.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Bernard Johann
Ur. w 1793 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. W 1817 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Rehten (?).
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Bernhard Eduard
Ur. w 1808 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1834 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1835 r. jako wikariusz w Boguchwałowie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Bernhard Matthäus Ignatz
Ur. w Bruntalu, ksiądz krzyżacki. W latach 1694–1717 był proboszczem parafii Gołuszowice. W 1702 r. założył tamtejsze księgi kościelne. Zmarł 12 stycznia 1717 r., w wieku 62 lat.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Bernhard Johann
Ur. w 1815 r. w Posucicach, pow. głubczycki. W 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był bratem głubczyckiego podskarbiego miejskiego. Początkowo działał jako wikariusz w Bogdanowicach, a od 1850 r. wikariusz przy kościele św. Anny w Głubczycach. Zmarł w 1871 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Besuch Johannes Franz

Ks. Johannes Besuch. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 21 lipca 1885 r. w Dolnim Benešovie jako syn komornika i mistrza garbarskiego Konstantina Besucha i Kathariny z domu Holubek. Ukończył szkołę ludową w rodzinnej miejscowości, a następnie gimnazjum w Raciborzu. Od 1908 r. studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, 22 czerwca 1912 r. został wyświęcony na kapłana przez biskupa sufragana Karla Augustina. Od 1912 do 1917 r. był wikariuszem w Ołdryszowie, od 1917 r. w Krzanowicach, a od 1926 r. w Pietrowicach Wielkich. Od 12 listopada 1927 do 1945 r. był proboszczem parafii Lisięcice z tytułem radcy konsystorialnego. W czasach jego urzędowania tamtejszy kościół otrzymał nowe organy, a w 1928 r. dzwony z napędem elektrycznym. 3 lata później polecił urządzić dom dla młodzieży ze sceną i biblioteką. Sprowadził do Lisięcic siostry marianki. W 1945 r. wyjechał do Górnego Palatynatu. Po krótkim pobycie w Ennsdorf, pow. Amberg został duchownym domowym sióstr szkolnych de Notre Dame w Garmisch Partenkirchen. Zmarł tam, 22 września 1961 r., po poważnej chorobie.
Literatura: *In Memoriam Konsistorialrat Besuch*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 10.

Ks. Beyer Adolph
Ur. 15 maja 1909 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W latach 1923–1929 uczęszczał do szkoły średniej w Głogówku, gdzie zdał maturę. Studiował we Wrocławiu teologię. 28 stycznia 1934 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. W latach 1934–1936 był wikariuszem w Braciszowie, a w 1936 r. tamtejszym administratorem parafialnym. W latach 1936–1939 był wikariuszem

w Kietrzu, a od 20 listopada 1940 do 14 kwietnia 1942 r. administratorem parafialnym w Turkowie. 15 kwietnia 1942 r. został proboszczem parafii Równe. 20 marca 1945r. został ciężko zraniony odłamkiem granatu, który trafił w tamtejszą plebanię. Przewieziono go do lazaretu w Karniowie. Zm. 4 kwietnia 1945 r. w czeskiej Igławie. Został pochowany przy tamtejszym kościele przez proboszcza parafii Babice ks. Josefa Martina.

Literatura: ELSNER L., *Erinnerung an Bratsch*, „Leobschützer Heimatblatt"2005, nr 5; TEICHMANN J. CH., *Die Kirchenbücher im Landkreis Leobschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1964, nr 6.

O. Beyer Georg

O. Georg Beyer. Fotografia z: Hofrichter R., *Hervorragende Persönlichkeiten die aus Stadt und Kreis Leobschütz*, Leobschütz 1929

Ur. 2 marca 1878 r. w Głubczycach jako najstarszy syn budowniczego wozów Josefa Beyera. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach i Berlinie. Studia humanistyczne i retoryczne odbył w Exaeten w Holandii, a filozoficzne i teologiczne w Kolegium w Valkenburgu w Holandii. W 1897 r. wstąpił do zakonu jezuitów. W 1912 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Valkenburgu. W latach 1904–1909 był wychowawcą i nauczycielem w internatach w Sao Paulo i Florianopolis w Brazylii. W 1912 r. był wikariuszem w Valkenburgu, w latach 1913–1914 opiekunem społecznym w Bazylei, 1914–1918 proboszczem wojskowym w Kolonii. Od 1919 do 1927 r. działał jako misjonarz ludowy w Essen. Od 1928 r. był kaznodzieją katedralnym we Wrocławiu i czasowo redaktorem pisma „Chrysologus". Zm. 28 października 1932 r. we Wrocławiu.

Pisma: *Introibo* [kazania], Paderborn 1921, 1925; *Katholik oder Adventist?*, Regensburg 1922, 1930; *Maria, Trösterin der Betrübten* [12 kazań o Matce Boskiej], Wiesbaden 1923; *Der Okkultismus unserer Tage*, Kevelaer 1923, 1928; *Petrus Canisius* (kazania), Paderborn 1925; *Nach getaner Arbeit*, Düsseldorf 1926, 1930; *Wie machen wir der Männerwelt eine Pfarrpredigt anziehend?* München 1930; *Die hl. Elisabeth von Thüringen* (kazania), Breslau 1930; *Die getreuen Apostel Jesu Christi*, Paderborn 1931.

Literatura: HEIDUK F., *Oberschlesisches Literatur – Lexikon, Biographisch – Bibliographisches Handbuch*, T. 1, A – H, Berlin 1990; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten...*, op. cit.

Ks. Beyer Wilhelm von Braunau und Kinsperg

W latach 1514–1519 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. Nieprzerwanie rezydował w głubczyckim Krzyżowym Dworze i tylko podczas żniw wyjeżdżał do Grobnik. W dokumencie z 1514 r. wystawionym w Grobnikach nazwał się „ *Bratem Zakonu Rycerstwa św. Jana w Jeruzalem*" i jako administrator zakonu „*Dziedzicem w Grobnikach i komturem w Głubczycach*".

Literatura: RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser-Ritter...*, op. cit.; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Biedermann Josef Friedrich

Ur. 18 lutego 1785 r. w Racławicach Śląskich. W 1811 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został ochmistrzem w Pietrowicach, następnie nauczycielem religii w gimnazjum w Nysie. W latach 1827–1834 był proboszczem parafii Lisięcice. Zm. 3 sierpnia 1834 r. w Lisięcicach. Był autorem zbioru kazań pt. *Von der Liebe zum Hause Gottes*, Breslau 1820.

Źródła i literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Biktoryn (Viktoryn)

Proboszcz w Baborowie, na którego w 1560 r. się skarżyły siostry zakonne z klasztoru św. Ducha w Raciborzu, że żyje nieporządnie, częstuje piwem na plebanii, wskutek czego tam dochodzi do bardzo częstych skandali. Został karnie przeniesiony do parafii Kromieryż.

Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Birkener Nikolaus

W 1408 r. był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. 18 kwietnia 1408 r. poinformował biskupa ołomunieckiego, że Mathias, proboszcz w Wojnowicach, wójt głubczycki Nikolaus Lange, Gregor Nikilaus Puschel i Peter Vector przekazali 6–markowy czynsz na posadę drugiego altarzysty przy ołtarzu św. św. Marii, Katarzyny, Anny i Jadwigi, urządzonym na chórze kościoła parafialnego w Głubczycach.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Birkhan Johannes
Ur. 2 marca 1902 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. Po ukończeniu szkoły ludowej uczył się budować wozy u mistrza Beyera w Głubczycach i zdał egzamin czeladniczy. W latach 1925–1929 uczęszczał do gimnazjum w Rottweil. Studiował we Wrocławiu teologię. 28 stycznia 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 11 miesięcy był wikariuszem w Nasiedlu, następnie w Gołuszowicach. Od 10 marca 1936 do 18 grudnia 1936 r. był wikariuszem w Pilszczu. 18 grudnia 1936 r. został wtrącony do więzienia z powodu skandalu obyczajowego. 27 kwietnia 1937 r. został skazany przez sąd w Raciborzu na karę 1 roku ciężkiego więzienia. Od 17 grudnia 1937 do 8 kwietnia 1938 r. przebywał w Branicach, a od 16 kwietnia 1938 r. mieszkał w Manchesterze w Anglii i wreszcie od 1939 r. w Brazylii, gdzie powierzono mu rozległą parafię. Po wojnie powrócił do Niemiec i działał w duszpasterstwie w diecezji Rottenburg. Ostatnią jego placówką była parafia Ingoldingen. Zmarł 5 października 1972 r. w szpitalu, gdzie był operowany na wrzody żołądka, z powodu ustania pracy serca i płuc. Został pochowany w Ingoldingen.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; PIEGSA, *Piltsch, Die Chronik bis 1945; In Memoriam Johannes Birkhan*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 6.

O. Birx Gerhard
Ur. 21 kwietnia 1904 r. w Mevbeck w Westfalii. Uczęszczał do gimnazjum kamilianów w Neuss. W latach 1923–1929 studiował teologię w kolegium kamilianów w Münster. 25 lipca 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Czasowo był wikariuszem w parafii Nasiedle. W latach 1940–1941 przebywał w Zatorze koło Karniowa. Zginął 3 maja 1945 r. w Petrovicach w Sudetach wskutek wybuchu bomby.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*, op. cit.; TEICHMANN, *Schlesische Passion*, op. cit.

Ks. Bitta Emil
Ur. 27 listopada 1848 r. 28 czerwca 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie i od września tego samego roku zastępował w Baborowie proboszcza ks. Richtarskiego. Od stycznia 1874 r. zastępował chorego administratora parafialnego ks. Malika w Ołdryszowie, co nie spodobało się landratowi powiatu raciborskiego (kulturkampf). Zostało mu wówczas zakazane nauczanie religii i wykonywanie jakichkolwiek czynności służbowych w Ołdryszowie i wszczęto przeciwko niemu postępowanie karne. Po tym ks. Bitta przeniósł się do Hulczyna. Po rozprawie sądowej, mimo apelacji, skazano go na zapłatę 300 marek lub na 8 tygodni więzienia. Karę zapłacił za niego pewien dobrodziej, natomiast ks. Bitta poniósł koszty postępowania sądowego w wysokości 100 marek. W styczniu 1876 r. opuścił Hulczyn i do października tego samego roku był kapelanem zamkowym w Kalladey w diecezji budejowickiej. Następnie przeniósł się do archidiecezji monachijskiej, gdzie działał jako duszpasterz w Rattenkirchen, Wambach, Insell i Aufkirchen. W 1884 r. powrócił na Śląsk. Został wikariuszem w Krzanowicach, a następnie proboszczem w Kobeřicach. Pod koniec życia mieszkał jako emerytowany proboszcz we Wrocławiu, gdzie zmarł 5 grudnia 1928 r.
Literatura: KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; SEPPELT F. X., *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz*, „*Archiv für schlesische Kirchengeschichte*", Bd. 1, Breslau 1936.

Ks. Bladen Johann (von Fulsteyn)
Ur. w 1413 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki w rodzinie właścicieli majątku rycerskiego. Na prośbę cesarza Zygmunta Luksemburskiego, otrzymał papieską prowizję na prepozyturę św. Krzyża we Wrocławiu, którą objął w 1433 r. Wtedy też został kanonikiem katedralnym. Kapituła katedralna zaprotestowała przeciwko temu, lecz interweniowali Mikołaj z Włodzienina i szwagier ks. Johanna, Jan Mikarz z Kokoř, twierdząc że przecież ks. Johann pochodzi ze Śląska. Ks. Johann pozostał kanonikiem. Zm. 28 lutego 1457 r. Jego brat Wacław w 1476 r. ufundował altarię w jakiejś kaplicy św. Barbary niedaleko rodzinnej wsi.
Literatura: Ks. DOLA K., *Kanonicy wrocławskiej kapituły katedralnej w latach 1418–1500*. „Studia Teologiczno – Historyczne Śląska Opolskiego" 1976, t. 5.

Ks. Blana Rudolf
Ur. 17 kwietnia 1912 r. w Baborowie, pow. głubczycki. 1 sierpnia 1937 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Został administratorem w Holčovicach. W 1941 r. został wikariuszem i w tym samym roku administratorem parafii Równe. Miał być przeniesiony, jako wikariusz i duszpasterz szpitalny, do Kietrza, jednak w listopadzie 1944 r. został zaciągnięty do wojska i nie powrócił z wojny.
Źródła i literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988 [wydana w RFN dla byłych mieszkańców Grobnik]; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego; Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 7 z 29 lipca 1941 r.; nr 4 z 25 kwietnia 1944 r.

Ks. Blažek Conrad
Ur. w 1839 r. w Jędrychowicach, pow. głubczycki. Studiował teologię w Ołomuńcu. W 1863 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1866 r. był wikariuszem w Osoblaże, następnie w Kujavach koło Fulnka. W latach 1872–1886 był proboszczem parafii Dolni Holčovice, a od 1887 r. proboszczem parafii Mladejovice koło Šternberka na Morawach. Zajmował się badaniem dziejów morawskich rodów szlacheckich. Był autorytetem w dziedzinie heraldyki śląskiej. Zm. 3 lipca 1903 r. w Mladejovicach.
Pisma: *Der Adel von Österreich – Schlesien*, Nürnberg 1885; suplement: *Preuss. Grafen und Freiherren*, Nürnberg 1886; *Der abgestorbene Adel der Preuss. Provinz Schlesien*, Nürnberg 1887–1894; *Der Mährische Adel*, Nürnberg 1899.
Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1.

Ks. Bloching Paul
Ur. 31 sierpnia 1899 r. w Uigendorf w Wirtembergii. 30 lipca 1939 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1 listopada 1940 r. był wikariuszem w Kietrzu i kuratusem w tamtejszej kuracji Trzech Króli. W 1941 r. został tam aresztowany przez gestapo. Przebywał w więzieniach w Opolu i Raciborzu, oczekując na proces, z powodu rzekomej wypowiedzi przeciwko państwu i Hitlerjugend. Został jednak uniewinniony. Ponownie został aresztowany w czerwcu tego samego roku i znów wypuszczony. Żeby uniknąć kolejnych problemów, zwierzchnicy wysłali go na urlop w rodzinne strony. Powrócił do Kietrza i do 1946 r. był tam rektorem kuracji Trzech Króli oraz duszpasterzem szpitalnym. Po wysiedleniu został rektorem kuracji w Rottmünster w Badenii. Zmarł w 1979 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego. Do 1946 r.*; KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*; Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz), nr 12 z 29 grudnia 1941 r.; POKORNY J., *Kulturkampf im Dritten Reich*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 4; SPRIBILLE M., *Wie Pfarrer Paul Bloching starb*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 3.

Ks. Böbel Johann
Ur. w 1761 r. w Głubczycach. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1803 r. był lokalistą w Pielgrzymowie. Do 1810 r. odprawiał nabożeństwa w tamtejszej kaplicy dworskiej. Zrezygnował dobrowolnie z tej lokalii we wrześniu 1839 r. Zm. 15 lutego 1845 r. w Głubczycach.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. Według Hofrichtera ks. Böbel działał w Pielgrzymowie od 1805 r.; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Bochnig Albert
Ur. w 1889 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1914 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1920 r. jako werbista w Św. Krzyżu koło Nysy.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Bock Alexander
Był wikariuszem w Bechowie, pow. nyski. W maju 1944 r., po przeniesieniu ks. Eduarda Beigla do parafii Zubrzyce, został administratorem parafialnym i uznanym organistą w Jakubowicach. W marcu 1945 r. ewakuował się z parafianami w Sudety. Do 1948 r. przebywał w Brumovicach.
Literatura: FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz)*; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.*

Ks. Bodinka Gallus Ignatius
Od 1690 r. był proboszczem parafii Neplachovice. Ponadto w latach 1690–1706, jako administrator parafialny, sprawował duszpasterstwo w Branicach. Od 5 stycznia 1706 do 1735 r. był proboszczem parafii Baborów. Jako tercjarz w 1738 r. został pochowany w krypcie kościoła franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: „Leobschützer Zeitung" 1934, 10/11 III; POSPISZYL B., *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.* Według Wolnego był w Baborowie do 1743 r.

Ks. Bodinka Isidor
Według maszynopisu z Dzielowa ur. w 1776 r., a według Wolnego w 1766 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1800 r.otrzymał święcenia kapłańskie. Od listopada 1810 do 1829 r. był proboszczem parafii Zopowy, a od 17 maja 1829 do 1845 r. parafii Gołuszowice. Zm. w Gołuszowicach 17 maja 1845 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Boebel Chrysostomus
W latach 1804–1805 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*, op. cit.; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Bogdanski Ludwig
Ur. 3 stycznia 1892 r. w Bukwałdzie na Warmii. Przed wstąpieniem do zakonu, zdał egzamin aptekarski. Wstąpił do zakonu franciszkanów.

Od 1 września 1923 r. przebywał w śląskiej prowincji zakonnej. 27 stycznia 1929 r. został we Wrocławiu wyświęcony na kapłana. Do 1945 r. był gwardianem głubczyckiego konwentu franciszkanów. W 1943 r. dodatkowo został powołany na rektora kościoła w Bernacicach, w parafii Babice. Dnia 28 września 1945 r. został wysiedlony z Głubczyc osławionym „transportem śmierci". Opiekował się pasażerami. Działał w diasporze turyńskiej w Ebeleben i po 3 latach został przeniesiony do Cochem nad Mozelą jako duchowny domowy w domu starców, gdzie zmarł 11 listopada 1972 r. Został pochowany w Hanowerze – Kirchrode.
Źródło i literatura: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 11 z 15 listopada 1943 r.; TEICHMANN L., *+ Dem Franziskanerpater Ludwig Bogdanski zum Gedächtnis*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 1; *O. Ludwig Bogdanski, O.F.M.*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 1.

Ks. Bohl Anton
Od 1736 r. do jego śmierci w 1761 r. był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Böhm Franz
W latach 1884–1887 był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE K., *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir, Kreis Leobschütz*, maszynopis po 1946r.; HOFRICHTER *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Böhm Gustav
Ur. w 1859 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. W 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1925 r . jako proboszcz parafii Twardawa.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Böhm Robert
Ur. w 1842 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. W 1868 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1919 r. jako proboszcz parafii Ostrożnica.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Bolek Edward
Ur. w 1912 r. W 1939 r. otrzymał święcenia kapłańskie i działał jako duszpasterz z zakonu saletynów w diecezji przemyskiej. W latach 1945–1946 był katechetą w Zabrzu. Od 15 lipca 1946 r. przebywał w Pilszczu jako wikariusz substytut i od 1948 do 1957 r. był proboszczem parafii Pilszcz i ex currendo parafii Wiechowice. Odbudował ze zniszczeń wojennych kościół w Pilszczu. 29 grudnia 1957 r. zmarł z powodu choroby w Katowicach i został pochowany na cmentarzu w Pilszczu.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego w latach 1945–1946*; http://pl.wikipedia.org/wiki/Wiechowice

Ks. Edward Bolek. Fotografia na nagrobku w Pilszczu

Ks. Bolik Eduard
Ur. 26 maja 1823 r. w Naczęsławicach, pow. kozielski, jako syn nauczyciela Phlippa Bolika i Josefy z domu Glatzel. Ukończył gimnazjum w Głubczycach, następnie studiował teologię we Wrocławiu i 2 lipca 1849 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Żorach, Leśnicy, Rudach i w Berlinie przy kościele św. Jadwigi. 8 marca 1861 r., przez pomyłkę został proboszczem w Rybniku. Przez niedopatrzenie nominacja na proboszcza trafiła do niego, zamiast do jego brata ks. Ludwiga Bolika. Jako proboszcz rybnicki, ks. Eduard Bolik ofiarował znaczne kwoty pieniężne na szpital św. Juliusza, wspierał finansowo studentów, polecił wyremontować wnętrze kościoła parafialnego w Rybniku i wybudować kaplicę Matki Boskiej w Studzience Jankowickiej. Zmarł 16 września 1899 r. Został pochowany w neogotyckiej kaplicy na starym cmentarzu w Rybniku. Jego grób w latach 70. XX w. został zniszczony, a kości porozrzucane przed kaplicą.
Źródło: www.jankowice.rybnik.pl/proboszcz.html

Ks. Bolik Josef
Ur. w 1779 r. w Niekazanicach. Był dyrektorem seminarium nauczycielskiego w Głogówku. Zmarł w 1825 r. jako tamtejszy proboszcz.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*.

O. Bolzau Johannes
Ur. w 1888 r. w Heiligenstadt. W wieku 12 lat przybył do Domu Misyjnego werbistów św. Michała w Steyl w Holandii. 28 września 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie w St. Gabriel koło Wiednia. W latach 1932–1938 pracował w Głubczycach w Domu Misyjnym „Maria Treu" jako nauczyciel języka niemieckiego i łacińskiego. Następnie działał

w różnych innych niemieckich domach misyjnych werbistów i od 1956 r. w Steyl w Holandii.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri archidiocesis olomucensis anno 1937; GOTTSCHLICH, *Das Leobschützer Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, März; „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 6.

O. Bombis Ägidius (imię zakonne Norbert)

O. Norbert Bombis. Portret pędzla Richarda Kargera w klasztorze franciszkanów w Głubczycach. Okres międzywojenny

Ur. 1 września 1892 r. w Szprotawie. Wstąpił do zakonu franciszkanów i 10 grudnia 1916 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1916 r. przebywał na Górze św. Anny, a od 1920 r. w Borkach Wielkich. W 1921 r. został prezesem klasztoru franciszkanów w Głubczycach. W latach 1921–1924 był prezesem w klasztorze św. Idziego we Wrocławiu, a w latach 1924–1930 dyrektorem trzeciego zakonu, również we Wrocławiu. Od 1930 do 1933 r. ponownie działał jako prezes w klasztorze św. Idziego, a od 1933 do 1935 r. jako prowincjał śląskiej prowincji franciszkanów. W 1935 r. został aresztowany w związku z procesem dewizowym, lecz następnie uwolniony. W 1937 r. przebywał w Berlinie – Pankow, w 1942 r. w Prudniku, a w 1946 r. w Świdnicy. Zm. 31 marca 1947 r. we Wrocławiu.
Źródło i literatura: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz* 1943; PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*; ROTHE A., *Abiturienten des Staatl. Kath. Gymnasiums zu Glogau, die Priester wurden (1876–1944)*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. XXII, Hildesheim 1964.

Ks. Bönisch Franz
Ur. w 1717 r. w Karniowie. Od 1755 r. był proboszczem parafii Grobniki. Zm. 13 lutego 1784 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Boranek Josef
Ur. 3 stycznia 1890 r. w Kobeřicach. Od 8 listopada 1916 do 3 grudnia 1919 r. był wikariuszem w Pilszczu. Z powodu młodzieńczego romansu, zrezygnował ze stanu kapłańskiego. Został ekskomunikowany i wykluczony z Kościoła katolickiego. Zamieszkał we Wrocławiu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Bord Friedrich
Ur. w Gródczanach, pow. głubczycki. Był proboszczem parafii Neplachovice, a w latach 1706–1723 administratorem parafialnym w Branicach. Nie cieszył się sympatią tamtejszych parafian, gdyż odmówił pogrzebu na cmentarzu przykościelnym stuletniej staruszki o nazwisku Sassinek, ponieważ nie była katoliczką. Staruszka została pochowana poza cmentarzem.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach.*

Ks. Borinsky Thomas (Borzutzky von Borinsky)
Ur. w Gródczanach, pow. głubczycki. 6 sierpnia 1700 r. został powołany jako administrator parafialny do Suchej Psiny. W 1714 r. polecił zbudować miejscowy kościół. Zm. 23 sierpnia 1726 r. w Opawie.
Literatura: GROEGER T., *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*, Leobschütz 1890; Maszynopis z parafii Dzielów; PAWELKE, *Plauderei über die alte Zauchwitzer Pfarrkanzlei*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 9.

Ks. Borsutzky Anton
Ur. w 1778 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1814 r. jako lokalista w Jakubowicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Borsutzky Caspar
Ur. w 1762 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1785 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1836 r. jako proboszcz i dziekan w Hulczynie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Borsutzky Florian
Ur. w 1884 r. w Uciechowicach, pow. głubczycki. W 1908 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1932 r. jako misjonarz w Staar w Kanadzie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Borsutzky Johann
Ur. w 1747 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1772 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1777 r. jako wikariusz w Sudicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Bortlik Josef
Ur. 23 listopada 1885 r. w Markvartowicach koło Opawy. W latach 1898–1906 uczęszczał do niższego seminarium i gimnazjum w Kromieryżu, następnie od 1906 do 1910 r. studiował teologię. 5 lipca 1910 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk

arcybiskupa ołomunieckiego Bauera. W latach 1910–1911 był wikariuszem w Kallenlautsch, w 1911 r. w Littau, następnie w Starym Měste na Morawach. Czterokrotnie był wikariuszem w Baborowie (w latach: 1911–1912, 1914, 1915–1916 i 1919–1922), w 1914 r. został powołany jako administrator parafialny do Jakubowic. Od 6 maja 1922 do 30 października 1931 r. był proboszczem parafii Dzielów. Założył cmentarze w Dzielowie i w Rakowie. Wstawił w dzielowskim kościele nowe okna, założył tam ogrzewanie i polecił zbudować 2 nowe ołtarze boczne. Wówczas znany archeolog z Dzielowa prałat ks. Josef Wilpert podarował temu kościołowi, wykonaną w papieskich warsztatach, mozaikę Matki Boskiej Pomocnej. Wysłane przez niego relikwie św. Mikołaja nie dotarły do Dzielowa. W 1931 r. ks. Bortlik został przeniesiony jako administrator parafialny do Wiechowic i w następnym roku został tam proboszczem oraz dziekanem. 4 grudnia 1933 r. wracał do Wiechowic po badaniach lekarskich w Branicach i zmarł na zawał serca w poczekalni stacji kolejowej w Uvalnie. 7 grudnia został pochowany w Ludgeřovicach koło Opawy.

Źródła i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 267, 1932, nr 24 i nr 273, 1933, nr 287; Kronika parafii Dzielów 1966–2008; POHL J., *Eiglau*, „Leobschützer Heimatblatt" 1954, nr 1; „Oberschlesien" 1914, H. 8.

Ks. Bořucky Caspar

Ur. w 1762 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1785 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1799 do 3 kwietnia 1838 r. był dziekanem w Hulczynie.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Botzian (Bozian) Franz

Ur. w 1782 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1806 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od marca 1821 do1822 r. był lokalistą w Braciszowie. W lutym 1822 r. został przeniesiony do Sudic. Według Hofrichtera i Tschaudera, od 1848 do śmierci w 1858 r. był proboszczem parafii Baborów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Brauhard Franz

W latach 1812–1840 był proboszczem parafii Szonów. 8 grudnia 1840 r. podczas niedzielnego nabożeństwa, na plebanię weszli bandyci i udusili starą gosposię proboszcza, który po tym wydarzeniu się rozchorował i po 4 dniach zmarł.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Brede Jodokus

W 1430 r. był altarzystą w kościele parafialnym w Głubczycach.

Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Breitkopf Adolf

Ks. Adolf Breitkopf. Fotografia z: Mainka J., *Badenau/ Badewitz. Chronik einer Gemeinde im Kreis Leobschütz/ Oberschlesien*, Hannover 1994

Ur. 24 września 1888 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. 19 czerwca 1921 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Branicach, następnie w Kietrzu i Opawicy. Był w 1932 r. administratorem parafialnym w Gołuszowicach, w latach 1932–1933 wikariuszem w Bogdanowicach, a od 1934 do 1946 r. proboszczem parafii Pielgrzymów. Po wysiedleniu do Niemiec, działał, z tytułem radcy konsystorialnego, najpierw w Aerzen, pow. Hameln, a w 1959 r. jako emeryt osiadł w Domu Biskupa Nathana w Eschershausen, koło Holzminden. Zmarł tam po krótkiej chorobie 25 czerwca 1966 r.

Źródło i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1932, nr 100; *Konsistorialrat Pfarrer i. R. Adolf Breitkopf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 7/8; MAINKA J., *Badenau/Badewitz. Chronik einer Gemeinde im Kreis Leobschütz/Oberschlesien*, Hannover 1994; TEICHMANN, D*ie Kirchenbücher im Landkreis Leobschütz*, op. cit.

Ks. Breitkopf Bernhard

Ur. w 1876 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Radziądz na Dolnym Śląsku.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Breitkopf Eduard

Ur. 13 sierpnia 1885 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn chłopa Josefa Breitkopfa i Theresii z domu Reisch z Królowego. Naukę pobierał u werbistów w szkole misyjnej Św. Krzyża koło Nysy. Studiował teologię w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. W 1910 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wysłany na pierwszą swoją misję do Togo. Podczas I wojny światowej znalazł się w brytyjskiej niewoli. W 1920 r. wyjechał do Chin. Od 1925 r. był kierownikiem seminarium kapłańskiego w Yenchowfu. W 1945 r. został przełożonym

regionu, a od 1948 r. tamtejszym wikariuszem generalnym. Zm. w 1951 r. i został pochowany w Taikiachwang.
Źrodła i literatura: „Leobschütz Heimatbrief" 1951, nr 5; Maszynopis z parafii Dzielów; „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930.

Ks. Breitkopf Johann
Ur. 13 grudnia 1810 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn komornika Andreasa Breitkopfa. 19 marca 1836 r. otrzymał święcenia kapłańskie w katedrze poznańskiej, z rąk arcybiskupa poznańskiego Marcina Dunina. Według Hofrichtera, w latach 1839–1842 był lokalistą w Braciszowie (Wolny nie potrafi podać początkowej daty objęcia tej lokalii); w 1842 r. (według Wolnego 8 września 1849) został lokalistą w Chomiąży. Zmarł w kwietniu 1861 r.w Fulneku jako emerytowany lokalista z Chomiąży.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Breitkopf Thomas
Ur. 15 stycznia 1876 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu salwatorianów. 24 maja 1902 r. został wyświęcony na kapłana w bazylice na Lateranie w Rzymie. Był proboszczem w Stroppen, a od 8 lutego 1948 r. przebywał w klasztorze Steinfeld. Zm. 2 lutego 1954 r.
Źródło: Nekrolog w „Leobschütz Heimatbrief" 1954, nr 6.

O. Brey Josef
Ur. 28 maja 1878 r. w Eitelborn (?). 24 czerwca 1904 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1943 r. przebywał w domu pallotynów w Kietrzu.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles...1943.

Ks. Briesnitz Robert
Ur. w 1827 r. w Głubczycach. W 1854 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem wojskowym w Berlinie. Zmarł w 1900 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Brosig Josef
Misjonarz – werbista w Chinach. W okresie międzywojennym kierował gospodarstwem swojego zakonu w Głubczycach, przy dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej.
Literatura: BARTKE H., *Leobschützer Bilder – Bogen*, Hilpoltsstein 1987.

Ks. Brückner Erich
Ur. w 1906 r. w Dzierżoniowie. 2 lutego 1930 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Od 1936 r. był proboszczem parafii Klisino. W 1945 r. ewakuował się z mieszkańcami Klisina w Sudety. W 1946 r., po wysiedleniu do Niemiec, osiadł w Baltringen, pow. Biberach. Na terenach zdominowanych przez luteran, zajmował się wysiedlonymi katolikami i stworzył podwaliny parafii Echterdingen. W 1954 r. został proboszczem parafii Kuchen, koło Göppingen. Zmarł 21 sierpnia 1972 r. w szpitalu w Biberach na atak serca i został pochowany w Baltringen.
Literatura: *Zum Heimgange des letzten Pfarrers von Gläsen*, „Leobschütz Heimatblatt" 1972, nr 6.

Br. Brunn Franz
Ur. w Głogowie, franciszkanin w Głubczycach. W momencie sekularyzacji w 1810 r. miał 31 lat.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Bruno
W 1294 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Burgiel Jan
Ur. w 1899 r. W 1921 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w diecezji tarnowskiej. W 1923 r. był wikariuszem w Cmolasie, a od stycznia 1925 do listopada 1925 r. proboszczem parafii św. Krzyża i Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Tarnowie. Od 5 grudnia 1938 do 13 stycznia 1939 r. urzędował jako proboszcz parafii pw. Trójcy Przenajświętszej w Rzezawie w diecezji tarnowskiej. W latach 1946–1955 był kapelanem w klasztorze Trzech Króli w Kietrzu, a od 1955 r. przebywał w Nysie na emeryturze. W 1957 r. opuścił Śląsk Opolski.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; parafia cmolas.pl – www. Rzezawa.diecezja.tarnow.pl

Ks. Burgmann Joseph
Ur. 27 kwietnia 1778 r. w Głubczycach. Uczęszczał do szkół w Głubczycach i we Wrocławiu. Studiował we Wrocławiu filozofię i teologię. W latach 1807–1828 pracował jako nauczyciel religii w gimnazjum w Opolu, następnie jako proboszcz w Kałkowie koło Nysy, a od 1838 r. w Rusocinie. Zm. 12 kwietnia 1841 r. w Rusocinie.
Napisał: *Versuch eines Leitfadens in dem Unterrichte der Christkatholischen Religion...*, 1. Bd., Oppeln 1822.
Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1.

Ks. Bürkhan Johann
Syn chłopa z Włodzienina, pow. głubczycki. W 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1939–1955 był duchownym i nauczycielem religii w Ameryce Południowej. Po powrocie do Niemiec, powierzono mu parafię w Ingoldingen, pow. Biberach w Wirtembergii.

Ks. Buron Karl
Ur. w 1809 r. w Hulczynie. W 1835 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1835–1838 był wikariuszem w Pietrowicach Wielkich. Od marca 1838 do 1839 r. urzędował jako lokalista w Braciszowie, od 1839 do 1841 r. lokalista w Księżym Polu i w latach 1841–1843 administrator parafialny w Suchej Psinie. 14 lutego 1843 r. został przeniesiony na stanowisko proboszcza do Pietrowic Wielkich. W metryce kościelnej napisano, że był „wytwornym, grzecznym mężczyzną, bardzo dobroczynnym dla ubogich". W okresie jego urzędowania w 1844 r. pokryto łupkiem dach plebanii, a w 1846 r. zbudowano nowy ołtarz główny i ambonę. Te ostatnie znajdowały się w tamtym kościele do przebudowy w 1935 r. Był aktywny politycznie. W 1848 r., jako elektor z Pietrowic Wielkich, uczestniczył w wyborach do Zgromadzenia Narodowego we Frankfurcie nad Menem, które odbyły się 4 maja 1848 r. Po nich deputowanym powiatu raciborskiego został książę Lichnowsky. Ks. Buron zmarł 22 stycznia 1878 r.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Büttner Gottfried
W 1688 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Br. Calistus
był werbistą w Głubczycach w okresie międzywojennym.
Literatura: BARTKE, *Leobschützer Bilder – Bogen.*

Br. Canisius
Był werbistą w Głubczycach podczas II wojny światowej. Gdy 24 marca 1945 r. do Głubczyc wkroczyli Rosjanie, jeden z żołnierzy kopnął go w głowę. Po tym b. Canisius bardzo źle się czuł i został przewieziony do, prowizorycznie urządzonej przez siostry zakonne, stacji dla chorych w Królowem, gdzie zmarł pod koniec maja lub na początku czerwca tego roku i został pochowany na miejscowym cmentarzu, w jednym grobie ze zmarłą w międzyczasie siostrą elżbietanką.
Literatura: *Der Arnold Janssen und seine Missionshäuser in Schlesien*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 1.

Ks. Canabius Simon
W 1611 r. wzmiankowany jako proboszcz parafii Baborów. W 1618 r. zrezygnował z tej funkcji.
Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Chimasius Franz
W latach 1684–1692 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Chmela Alfred
Ur. w 1903 r. w Kietrzu. W 1931 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był salezjaninem w Turynie. W czasie II wojny światowej został powołany do Wehrmachtu.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Chraback Anastas
Od 1781 do 1812 r. był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Christophorus
Był altarzystą przy ołtarzu Wszystkich Świętych w kościele parafialnym w Głubczycach. W 1438 r. książę Wacław opawski obdarował go czynszem ze wsi Królowe.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Chrząszcz Johannes

Ks. Johannes Chrząszcz. Fotografia z: „Schlesien in Welt und Kirche" 1990, nr 3

Ur. 27 kwietnia 1857 r. w Mionowie, pow. prudnicki jako syn chłopa Josefa Chrząszcza i Marianny z domu Hupka. Uczęszczał do szkół ludowych w Mionowie i Głogówku, od 1871 r. do gimnazjum w Głubczycach, następnie do seminarium dla chłopców we Wrocławiu i do tamtejszego Gimnazjum św. Macieja. Duży wpływ na niego miał chłop Ignacy Dziadek, który posiadał dużą bibliotekę, znał łacinę i w 1848 r. był posłem do parlamentu frankfurckiego. Ks. Johannes Chrząszcz studiował teologię we Wrocławiu. Z powodu kulturkampfu,

w 1880 r. kontynuował studia w Pradze. W 1881 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został nauczycielem domowym w Chróścinie koło Opola, duszpasterzem w Rudzie Śląskiej, następnie nauczycielem religii w gimnazjum w Gliwicach. W 1888 r. obronił doktorat z teologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Od 1890 r. był proboszczem parafii Pyskowice. W latach 1891–1893 redagował pismo „Misjonarz Katolicki" w Mikołowie (pod pseud. Jan Wiejski), pisywał także do „Oberschlesier" i „Oberschlesische Heimat", którego wydawcą był od 1914 r. Zajmował się historią miejscowości górnośląskich, pisał i głosił kazania po polsku i niemiecku. W 1903 r. założył konwikt w Gliwicach i, wraz z tajnym radcą Schillerem, utworzył Muzeum Górnośląskie w Gliwicach. W 1904 r. był współzałożycielem Górnośląskiego Związku Historycznego w Opolu. W latach 1924–1926 redagował „Oberschlesisches Jahrbuch für Heimatgeschichte und Volkskunde", Bd. 1–3, wyd. w Nysie. Zm. 26 lutego 1928 r. w Pyskowicach

Wydał kilka dzieł teologicznych, m.in.: – *De evangelio secundem Hebraeos*, Diss. Breslau 1888; *Maria von Lourdes*, 1888; *Der heilige Adalbert*, Breslau 1897; *Drei schles. Landesheilige: Der hl. Hyazinth, der selige Ceslaus und die selige Bronislava*, Breslau 1897, *Dr. Augustin Weltzel*, 1899; *Das heiligste Herz Jesu*, 1903; *Der heilige Rosenkranz*, 1906; a także historycznych, np.: *Die Geschichte der Städte Peiskretscham und Tost*, Peiskretscham 1900, 1927; *Festschrift zur 50-jährigen Jubelfeier der kathol. St. Barbara – Kirche in Königshütte, Königshütte 1902; Gleiwitz vor hundert Jahren, Gleiwitz b.d.w. (1907); Kirchengeschichte Schlesiens...*, Breslau 1908; *Geschichte der Stadt Neustadt*, Neustadt 1912; *Festschrift zum 100. Jubiläum des Klosters der Barmherzigen Brüder zu Pilchowitz*, Breslau 1914; *Geschichte der Stadt Krappitz in Oberschlesien*, Breslau 1922; *Geschichte der Stadt Zülz*, Zülz 1926.

Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; KAŁAMARZ B., *Polskie amatorskie badania historyczne na Górnym Śląsku w latach 1870–1939*, „Kwartalnik Opolski" 1979, nr 1; *Ślązacy od czasów najdawniejszych do współczesności*. Red. J. Rostropowicz, t. 1, Łubowice – Opole 2005.

Ks. Cibis Bartholomaeus

Od 1656 r. był proboszczem parafii Klisino.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Clemens

W 1336 r. był administratorem parafialnym w Posucicach, jako członek zakonu premonstratensów z Hradište.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Clemens

Proboszcz parafii Nowa Cerekwia, usunięty z tej funkcji 9 września 1591 r. przez biskupa ołomunieckiego Stanisława, z powodu gorszącego trybu życia.

Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*.

Ks. Clement (Klement, Clemens) Franz Karl

Ur. w 1680 r. Od 27 czerwca 1718 do 1723 r. był administratorem parafialnym w Lisięcicach, a od 29 lipca 1723 r. proboszczem parafii Grobniki. W 1754 r. był obecny przy święceniu refektarza głubczyckich franciszkanów. Zm. 28 czerwca 1755 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Clement Ignatz

Ur. 6 października 1813 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Josefa Clementa. W 1837 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1838 r. był wikariuszem w Opawicy. Od 3 lipca 1855 do swojej śmierci był proboszczem parafii Opawica. W 1846 r. bezskutecznie ubiegał się o parafię Grobniki. Zm. 21 listopada 1866 r.

Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Clodebog (zwany Eichelborn) Heinrich

Ur. w 1398 r. Pochodził ze śląskiej rodziny rycerskiej, osiadłej w Starym Paczkowie i Kłodoboku. Jego ojciec Heinrich był wójtem Głubczyc. On sam w latach 1438–1460 był kanonikiem kapituły katedralnej we Wrocławiu.

Literatura: Ks. DOLA K., *Kanonicy wrocławskiej kapituły katedralnej w latach 1418–1500*; „Studia Teologiczno – Historyczne Śląska Opolskiego", t. 5, 1976.

Ks. Crur

Magister, w 1412 r. był proboszczem parafii Baborów.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Cyprian

W 1426 r. był proboszczem parafii Kietrz. Wraz ze swoim bratem ks. Laurenzem, kanonikiem w Raciborzu, dotował ołtarz św. Krzysztofa w raciborskiej kolegiacie. 6 lutego 1426 r. został

wprowadzony jako kantor do tej kolegiaty przez biskupa wrocławskiego.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Czabania Johann
Ur. w Tłustomostach, pow. głubczycki. Od 1926 r. był misjonarzem – werbistą w Chinach, w prowincji Szantung.
Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930; RICHTER E., *Ein Chinamissionar erlebt das Schicksal seiner Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief" 1949, nr 5/6.

Ks. Czapek (Čapek) Florian
Od 1564 r. był proboszczem parafii Kietrz. Za jego urzędu rozprzestrzeniała się reformacja. Skarżył się na gorszące zachowanie parafian i prosił o przeniesienie. Gdy w 1591 r. biskup ołomuniecki Stanisław, usunął proboszcza Clemensa, za gorszący tryb życia z parafii Nowa Cerekwia, Czapek otrzymał polecenie administrowania tą parafią do momentu ponownego jej obsadzenia. W 1591 r. na własną prośbę opuścił Kietrz.
Literatura: GROEGER Th., *Geschichtliche Beschreibung der kath. Pfarrkirche, der Kreuzkirche und der Statuen in Katscher*, Leobschütz 1892; GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Czeiske Franz Leopold
Od 19 maja 1668 do 1683 r. był proboszczem parafii Opawica. Zmarł w 1683 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Czekir Theodor
Ur. w 1831 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem parafii Ruptawa koło Rybnika.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Czempiel Józef
Ur. 21 września 1883 r. w wielodzietnej rodzinie górniczej w Kolonii Józefce, dzisiejszej części Piekar Śląskich. Ukończył gimnazjum w Bytomiu i w 1904 r. rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim. Równocześnie uczęszczał na seminarium slawistyki i był członkiem kółka polskiego. Dnia 22 czerwca 1908r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1908–1916 był wikariuszem w Rudzie, gdzie ożywił Stowarzyszenie Wstrzemięźliwości i założył Stowarzyszenie Abstynentów. Kolejnymi placówkami duszpasterskimi były Miedzna koło Pszczyny i Wiśnicze koło Toszka. Na początku marca 1918 r. został wikariuszem w Dziećmarowie, w powiecie głubczyckim, jednak z powodu wprowadzenia języka polskiego do nauki przygotowawczej przed spowiedzią i komunią, popadł w konflikt z władzami. 26 stycznia 1919 r. został lokalistą w Żędowicach, pow. strzelecki, gdzie zajmował się polską działalnością społeczno-kulturalną. Wraz z ks. Emilem Szramkiem, pod pseudonimem Makkabeus, opublikował książkę pt.: *Das Recht auf die Muttersprache im Licht Christentums* (Opole 1919). Został przewodniczącym Polskiego Komitetu Plebiscytowego w Żędowicach, które po podziale terenu plebiscytowego, mimo wygranej przez stronę polską, pozostały w części niemieckiej. Z tego powodu ks. Czempiel w lipcu 1922 r. przeprowadził się do Wielkich Hajduków (dziś Chorzów – Batory), gdzie został proboszczem. Tam organizował pomoc żywieniową dla bezrobotnych i ruch abstynencki. W 1926 r. powołał do życia Śląski Związek Abstynencki. W 1926 r. otrzymał tytuł radcy duchownego, a w 1931 r. został dziekanem dekanatu Królewska Huta (Chorzów). W 1932 r. otrzymał Złoty Krzyż Zasługi. W 1939 r. ukończył budowę kościoła Najświętszego Serca Jezusowego w Chorzowie – Batorym. Dnia 13 kwietnia 1940 r. ks. Czempiel został aresztowany przez gestapo i uwięziony w obozie koncentracyjnym Dachau. W maju 1942 r., mimo jego choroby, został przekierowany prawdopodobnie do obozu Mauthausen i zmarł tam w niewyjaśnionych okolicznościach. Dnia 13 czerwca 1999 r. został beatyfikowany w Warszawie przez papieża Jana Pawła II.

Ks. Józef Czempiel. Fot. z: www.wnmpchorzow.parafia.info.pl

Źródło: Bł. Męczennik ks. Józef Czempiel (1883–1942) www.parafia-dziecmarow.pl

Ks. Czerner Karl
Ur. w 1816 r. w Jaroniowie (dziś część Baborowa), pow. głubczycki. W 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Nasiedlu. Zmarł w 1847 r. z powodu choroby.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; „Schlesisches Kirchenblatt" 1847, nr 27.

Ks. Czernotzky Karl
Ur. w 1836 r. w Hulczynie. Zdał maturę w Gliwicach. W 1859 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1868–1870 był wikariuszem w Pilszczu, a w 1870 r. (tylko przez trzy czwarte roku) lokalistą w Królowem. Według Hofrichtera, w latach 1870–1891 był proboszczem parafii Lubotyń. 22 października 1891 r. został proboszczem parafii Głubczyce, a w czerwcu 1892 r. dziekanem dekanatu głubczyckiego. Przeprowadził przebudowę głubczyckiego kościoła parafialnego, która trwała w latach 1903–1907. W 1910 r. przeszedł na emeryturę. Nie dożył poświęcenia kościoła parafialnego w 1911 r., ponieważ zmarł w 1910 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2 i H. 3; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Czerwenka (Červenka) Anton
W latach 1768–1783 był proboszczem parafii Równe. Zm. 8 marca 1783 r. w wieku 66 lat.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Czesch Johann
Ur. w Księżym Polu, pow. głubczycki; magister filozofii i bakałarz teologii, duszpasterz w Slavoninie koło Ołomuńca. Od 15 stycznia 1691 r. był proboszczem parafii Kietrz. W 1692 r. założył przy kościele parafialnym w Kietrzu Bractwo Nawiedzenia Marii, a w 1703 r. ufundował w opawskim kolegium jezuitów stypendium dla 2 seminarzystów w wysokości 1800 florenów. Zm. 3 kwietnia 1707 r.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Czibis (Ziebis) Heinrich Ignatz
Od 1658 do 1678 r. był administratorem parafialnym w Lisięcicach. Zm. w 1678 r.
Literatura:HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Cziże (Cziesche) Jeremias Alois
Ur. w Osoblaże. Od 23 maja 1678 do 1717 r. był administratorem parafialnym w Lisięcicach. Zm. 29 września 1717 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. Jako datę śmierci podaje 1718 r.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Dedek Eduard
Ur. 1807 r. w Głubczycach. W 1833 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem parafii Tomkowice koło Świdnicy.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Dedek Florian
Od 1 października 1914 r. był wikariuszem w Nasiedlu.
Źródło: Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914.

Ks. Dehner Johann
Ur. w Lubotyniu, pow. głubczycki. W 1756 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 61 lat był proboszczem parafii Neplachovice. Zm. 26 grudnia 1825 r. w wieku 93 lat.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*.

Ks. Demel Michael Ferdinand
Ur. w Bruntalu. Ksiądz krzyżacki. Od 17 czerwca 1717 do 1733 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. Zamienił tę parafię w lipcu 1733 r. z Franzem Rastlerem (Rasslerem) na Velką Moravkę na Morawach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Demuth Anton
Ur. w Aussee (?) na Morawach. W 1737 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1744–1780 był proboszczem parafii Gołuszowice. Zasłynął z tego że, zabierał mieszkańcom protestanckie Biblie i książki. Zm. 11 czerwca 1780 r. w wieku 67 lat.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Deponte Andreas
Ur. w 1752 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. W 1777 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1797–1802 był lokalistą w Wódce, a od 1802 do 1818 r. proboszczem parafii Nasiedle i inspektorem szkolnym ołomunieckiego komisariatu arcybiskupiego w Kietrzu. Był autorem kilku niewydrukowanych dzieł katechetycznych. Zm. 2 stycznia 1818 r. w Nasiedlu
Źródła i literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Deponte Heinrich
Ur. w 1680 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1710 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Ukończył szkołę cystersów w Rudach. Zmarł tam w 1736 r. jako zakonnik.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Deponte Ignatz
Ur. 30 lipca 1847 r. przypuszczalnie w Baborowie, pow. głubczycki. 8 kwietnia 1875 r. otrzymał

święcenia kapłańskie. W okresie kulturkampfu, z powodu odprawienia 12 mszy św., w tym jednej prymicyjnej, został skazany przez sąd okręgowy w Głubczycach na zapłatę 150 marek kary, z możliwością zamienienia jej na 12 dni więzienia. Otrzymał zakaz przebywania na terenach powiatów: głubczyckiego, prudnickiego, raciborskiego i kozielskiego. Pod koniec stycznia 1876 r. rozpoczął odbywanie kary w więzieniu w Toszku, dzięki czemu banicja została odwołana. Po odbyciu kary, wyjechał do Bawarii i powrócił na Śląsk dopiero w 1883 r. Został najpierw wikariuszem w Głubczycach, następnie w Baborowie. Zm. 24 października 1913 r.
Literatura: SEPPELT F. X., *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz*. Autor błędnie podaje, że ks. Deponte został proboszczem w Baborowie. Był nim wówczas ks. Anton Richtarsky, a po nim ks. Johannes Kluger.

Ks. Deponte Ignatz
Ur. w 1850 r. w Baborowie, pow. głubczycki [według maszynopisu z Dzielowa w 1847 r.]. W 1874 r. otrzymał święcenia kapłańskie [w maszynopisie jest podany rok 1875]. Od 18 lutego 1887 do 8 listopada 1894 r. był proboszczem parafii Lewice. Zmarł w 1913 r. w Kłodzku.
Literatura i źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Deponte Julius
Ur. w 1864 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1919 r. jako proboszcz parafii Velké Hoštice.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Diechl
W 1935 r. jako pallotyn przybył z Niemiec Zachodnich do Kietrza. W 1936 r. wyjechał do Szwajcarii.
Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*.

O. Dieter Johannes
Ur. 21 grudnia 1940 r. w Pietrowicach Głubczyckich. 27 grudnia 1963 r. wstąpił do zakonu dominikanów, a 29 czerwca 1969 r. otrzymał w Berlinie święcenia kapłańskie. Dalsze jego losy nie są znane.
Źródło: Weihnachten 1969. Rundbrief an alle Landsleute aus dem Generalvikariat.

Ks. Dietmar
W I poł. XV w. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Dietrich (Dittrich) Paul
Od 5 lutego 1695 do czerwca tego roku był proboszczem parafii Równe. Został przeniesiony do Šternberka na Morawach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Diewald Franz
Ur. 23 marca 1901 r. w St. Bernhard koło Horn. 18 lipca 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie i działał w archidiecezji wiedeńskiej. 1 kwietnia 1939 r. przeszedł na emeryturę. W 1943 r. mieszkał w Branicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles...1943.

Ks. Dimla Johann
Ur. w 1719 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1750 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1768 r. w Ołomuńcu.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Dinter Gerhard
Ur. w 1908 r. we Wrocławiu. W 1935 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1937 r. działał jako werbista w Głubczycach.
Źródło: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis Anno 1937.

O. Ditsche Camerinus
W latach 1773–1775 i 1780–1781 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

O. Dittel Josef (Balduin)
Ur. w 1907 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. W 1921 r. rozpoczął naukę w franciszkańskim gimnazjum w Nysie. Po zdaniu matury, 22 kwietnia 1929 r. wstąpił do zakonu franciszkanów w Borkach Wielkich. Studiował teologię i filozofię we Wrocławiu, gdzie 29 czerwca 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1937–1939 był docentem filozofii w Kłodzku. Od 1941 do 1945 r. służył jako sanitariusz w wojsku na froncie wschodnim. Po wojnie działał w Ottbergen i Berlinie. Zm. 1 lutego 1990 r. i został pochowany w Berlinie.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf P. Balduin (Josef) Dittel OFM*, „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 3; PERSEL G., *Liebe Sauerwitzer!* „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5.

Ks. Dittrich Berthold
Ur. 28 maja 1865 r. w Głubczycach. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 4 lutego 1891 r. był wikariuszem w Gołuszowicach, następnie

w Grobnikach. Zmarł w 1933 r. jako proboszcz parafii Domaniów.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Dittrich Laurentius
Ur. w Zwickau (według Wolnego w Zwittau). W 1686 r. był proboszczem parafii Sucha Psina, a od 14 marca 1684 r. proboszczem w Nowej Cerekwi. W 1691 r. został przeniesiony do Města Libavy na Morawach.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Dlugosch Gerhard
Ur. 25 maja 1923 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. Uczęszczał do gimnazjów w Raciborzu i Głubczycach. Studiował teologię w Ołomuńcu, gdzie 11 lutego 1949 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1942 r., po zdaniu matury, został powołany do Wehrmachtu. Dwukrotnie był ranny w Rosji i we Włoszech. Po wojnie studiował w Ołomuńcu filozofię i teologię. 11 grudnia 1949 r. został tam wyświęcony na kapłana. Został kapelanem sióstr franciszkanek w Opawie. Po wysiedleniu do Niemiec osiadł w diecezji fuldajskiej, gdzie był wikariuszem w Poppenhausen, Melsungen i Kassel – Niederzwehren. Następnie został administratorem parafialnym w Neuses/ Freigericht, kuratusem w Besse, a w listopadzie 1974 r. proboszczem parafii Kalbach – Mittelkalbach. Zm. 28 stycznia 2000 r. w Kahlbach z tytułem radcy duchownego.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Gerhard Dlugosch*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr. 1.

O. Dobrausky Franz
Jezuita, w 1751 r. był duszpasterzem w Pomorzowicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Dobroschke Wilhelm
Ur. w Nowej Wsi, pow. głubczycki. W 1901 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie z rąk kardynała Georga Koppa. Więcej nic na jego temat nie wiadomo.
Źródło: „Katolik" 1901, nr 75.

O. Doer Franz
W 1793 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Dombrowsky Bernhard
Ur. 1 lipca 1937 r. w Posucicach, pow. głubczycki w rodzinie rolniczej. 29 czerwca 1968 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Dreźnie. Był wikariuszem w Greiz, Lipsku – Reudnitz i Freitalu. W 1976 r. został wikariuszem w Nossen, a 1 września 1993 r. proboszczem parafii Borna. W 2001 r. przeszedł na emeryturę, którą spędził u krewnych w Dreźnie. Zmarł 17 listopada 2005 r. po operacji serca i został pochowany w Dreźnie – Weinböhla.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Bernhard Dombrowsky*, „Leobschützer Heimatblatt" 2006, nr 2.

O. Dominik z Widnawy
Około 1526 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach. Działał w zakonie jako malarz – miniaturzysta. Znane są dwa ilustrowane przez niego rękopiśmienne dzieła. Jedno do 1945 r. znajdowało się w gimnazjum Carolinum w Nysie, drugie w Archiwum Diecezjalnym we Wrocławiu. To drugie, liczące 60 stron, zostało ukończone w 1526 r. w Głubczycach.
Literatura: Br. MINOR [wycinek w zbiorach głubczyckich franciszkanów z informacją o o. Dominiku, z: „Leobschützer Heimatwarte für Stadt und Land" 1928, nr 8, Sept.]; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

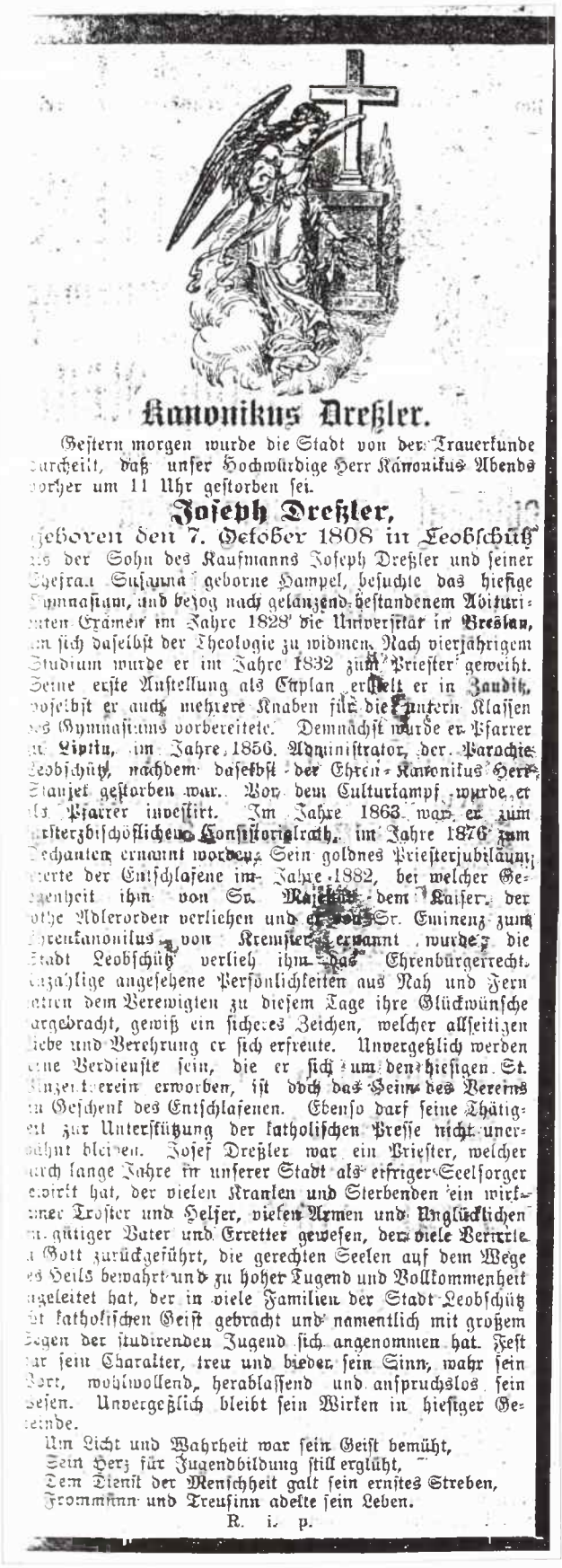
Ks. Drähter Hermann
Ur. 16 października 1890 r. w Ściborzycach Małych, pow. głubczycki. 20 czerwca 1920 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie. Zm. 26 października 1974 r. w Paderborn.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 1.

Ks. Dressler Joseph

Ks. Joseph Dressler. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 7 października 1808 r. w Głubczycach jako syn kupca Josepha Dresslera i Susanny z domu Hampel. Uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum i w 1828 r. rozpoczął studia teologiczne we Wrocławiu. W 1832 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Sudicach. W latach 1837–1850 był administratorem parafialnym w Lubotyniu, a od 11 sierpnia 1850 do 1856 r. tamtejszym proboszczem. Od 17 czerwca 1856 r. urzędował jako proboszcz i dziekan w Głubczycach. W 1863 r. został mianowany arcybiskupim radcą konsystorialnym. Z okazji złotego jubileuszu

Kanonikus Dreßler.

Gestern morgen wurde die Stadt von der Trauerkunde durcheilt, daß unser Hochwürdige Herr Kanonikus Abends vorher um 11 Uhr gestorben sei.

Joseph Dreßler,

geboren den 7. Oktober 1808 in Leobschütz als der Sohn des Kaufmanns Joseph Dreßler und seiner Ehefrau Susanna geborne Hampel, besuchte das hiesige Gymnasium, und bezog nach glänzend bestandenem Abiturienten-Examen im Jahre 1828 die Universität in **Breslau**, um sich daselbst der Theologie zu widmen. Nach vierjährigem Studium wurde er im Jahre 1832 zum Priester geweiht. Seine erste Anstellung als Caplan erhielt er in Jaudik, woselbst er auch mehrere Knaben für die untern Klassen des Gymnasiums vorbereitete. Demnächst wurde er Pfarrer zu **Liptin**, im Jahre 1856 Administrator der Parochie Leobschütz, nachdem daselbst der Ehren-Kanonikus Herr Stanjek gestorben war. Vor dem Culturkampf wurde er als Pfarrer investirt. Im Jahre 1863 war er zum erzbischöflichen Consistorialrath, im Jahre 1876 zum Dechanten ernannt worden. Sein goldnes Priesterjubiläum feierte der Entschlafene im Jahre 1882, bei welcher Gelegenheit ihm von Sr. Majestät dem Kaiser der rothe Adlerorden verliehen und er von Sr. Eminenz zum Ehrenkanonikus von Kremsier ernannt wurde; die Stadt Leobschütz verlieh ihm das Ehrenbürgerrecht. Unzählige angesehene Persönlichkeiten aus Nah und Fern hatten dem Verewigten zu diesem Tage ihre Glückwünsche dargebracht, gewiß ein sicheres Zeichen, welcher allseitigen Liebe und Verehrung er sich erfreute. Unvergeßlich werden seine Verdienste sein, die er sich um den hiesigen St. Vinzenzverein erworben, ist doch das Heim des Vereins ein Geschenk des Entschlafenen. Ebenso darf seine Thätigkeit zur Unterstützung der katholischen Presse nicht unerwähnt bleiben. Josef Dreßler war ein Priester, welcher durch lange Jahre in unserer Stadt als eifriger Seelsorger gewirkt hat, der vielen Kranken und Sterbenden ein wirksamer Tröster und Helfer, vielen Armen und Unglücklichen ein gütiger Vater und Erretter gewesen, der viele Verirrte zu Gott zurückgeführt, die gerechten Seelen auf dem Wege des Heils bewahrt und zu hoher Tugend und Vollkommenheit geleitet hat, der in viele Familien der Stadt Leobschütz den katholischen Geist gebracht und namentlich mit großem Segen der studirenden Jugend sich angenommen hat. Fest war sein Charakter, treu und bieder sein Sinn, wahr sein Wort, wohlwollend, herablassend und anspruchslos sein Wesen. Unvergeßlich bleibt sein Wirken in hiesiger Gemeinde.

Um Licht und Wahrheit war sein Geist bemüht,
Sein Herz für Jugendbildung still erglüht,
Dem Dienst der Menschheit galt sein ernstes Streben,
Frommsinn und Treusinn adelte sein Leben.

R. i. p.

Nekrolog ks. Josepha Dresslera w „Leobschützer Volkszeitung" z 1891 r.

Abendständchen

zum

50jährigen Priester-Jubiläum

des

hochwürdigsten Canonicus und Stadtpfarrers

Herrn Joseph Dressler,

dargebracht

von den vereinigten 3 Männergesangvereinen

zu LEOBSCHÜTZ

am 29. October 1882.

Pamiątka z okazji 50. jubileuszu kapłańskiego Josepha Dresslera z 1882 r.

kapłańskiego, cesarz niemiecki nadał mu Order Czerwonego Orła, a arcybiskup ołomuniecki mianował go honorowym kanonikiem w Kromieryżu. Ks. Dressler został honorowym obywatelem miasta Głubczyc. Zm. 10 stycznia 1891 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Nekrolog w „Leobschützer Volkszeitung" 1891, z 12 stycznia.

Ks. Dubowy Ernst

Ur. 15 sierpnia 1891 r. w Dolnim Benešovie jako syn Valentina Dubowego. Studiował we Wrocławiu filozofię i teologię. Znał język polski. W 1914 r. otrzymał tytuł doktora teologii i filozofii. 18 czerwca 1914 r. został wyświęcony na kapłana. Od 10 października 1921 r. był wikariuszem katedralnym we Wrocławiu. 17 marca 1931 r. został regensem (przełożonym) Seminarium Duchownego w Braniewie. 3 maja 1933 r., po zakończeniu roku akademickiego, opuścił diecezję warmińską. Został proboszczem w Berlinie. Od 1941 r. był kapelanem ubogich sióstr szkolnych de Notre Dame w Białej pow. prudnicki. Sprawował funkcję dyrektora diecezjalnego ds. rekolekcji. Był wydawcą „Homiletische Zeitfragen", „Pastoraltheologische Zeitfragen", „Religionspädagogische Zeitfragen", „Ostdeutsches Pastoralblatt" i kierownikiem „Deutschen Katechetenverein".

Przebywał na emeryturze w Třebom. Zm. 26 lutego 1945 r. w Kietrzu.

Pisma: *Klemens von Rom über die Reise Pauli nach Spanien* (doktorat we Wrocławiu), Freiburg i Br. 1914; *Schwesternhilfe bei der Kranken – Seelsorge*, Freiburg i Br. 1921; *Breslauer Kirchen* (przewodnik), Breslau 1922; *Aus der inneren Mission einer Grossstadtgemeinde*, Linz a.d. Donau 1925; *Der Breslauer katechetische Lehrgang*, Breslau 1925, 1926; *Lehrplan für den Religionsunterricht in der Diaspora*, Breslau (1926); (współautor) *Literarisches Wegweiser für den kath. Religionsunterricht an Hilfsschulen*, Breslau 1927; *Katholische Aktion und Exerzitien*, Breslau 1928; *Der leidende Heiland,dein Führer zum wahren Glück*, Freiburg i. Br. 1928; nowa seria: *Christus dux*, Freiburg 1929; (współautor) *Religionsbüchlein für Hilfsschulen*, Breslau 1929, 1930; *Stoff zur Predigt über Gottesglauben und Unglauben*, München 1931; (wydawca) *Katholische Lebensfragen*, Karlsruhe 1933; *Der Gesundbrunnen*, Leutesdorf 1934; *Neues Leben*, Leutesdorf 1934; *Sturmtruppen*, Leutesdorf 1934; *Exerzitienführer vor die Front!*, Leutesdorf 1933, 1935; *Sofia Werner, eine Magd des „Christkönigs"*, Leutesdorf 1937; *Komm herüber und hilf uns!*, Salzburg 1937; *Werbe – Predigten und Vorträge über Exerzitien*, Recklinghausen 1937, 1939; *Ehevorbereitungsexerzitien für Jungfrauen*, Paderborn 1939.

Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; KOPICZKO A., *Duchowieństwo katolickie diecezji warmińskiej w latach 1821–1945*, Olsztyn 2003; TEICHMANN, *Schlesische Passion*; SCHWETER J., *Historia Zgromadzenia Siostr Maryi Niepokalanej*, t. 1, Wrocław 2000.

Ks. Duchon

Przed 1450 r. był proboszczem parafii Lubotyń. Zmarł w 1453 r.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Dudek Albert

Ur. 20 stycznia 1889 r. w Velkich Darkovicach. Ukończył gimnazjum w Raciborzu. Studiował teologię w Rzymie i we Wrocławiu. W 1922 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1922 do 1924 r. był wikariuszem w Kietrzu, od 1924 do 1927 r. w Opawicy, w latach 1927–1928 w Baborowie, 1928–1929 w Pietrowicach Wielkich, od 3 października 1929 do 7 maja 1931 r. w Pilszczu, 1931–1934 w Nasiedlu. W latach 1934–1939 był administratorem parafialnym w Turkowie, a po urlopie, od 15 czerwca 1940 r. administratorem parafialnym w Rautenberg. Zm. 13 lipca 1949 r. w Koutach koło Opawy.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis. Według tego rękopisu ks. Dudek ukończył gimnazjum w Lochau koło Breganz w 1910 r., a od września 1910 do 1911 r. był w nowicjacie w Hamberg koło Pasawy; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; TEICHMANN, *Schlesische Passion.*

Ks. Dudek Thomas

Ur. w 1807 r. w Dolnim Benešovie. W 1838 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W tym samym roku został wikariuszem w Pietrowicach Wielkich. W latach 1841–1849 był lokalistą w Wódce. W 1849 r. został proboszczem w Haťi. Tam uległ nieszczęśliwemu wypadkowi, przez kilka tygodni musiał leżeć w łóżku. Zm. 19 lutego 1855 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Schlesisches Kirchenblatt" 1855, nr 11; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Dürschlag Leonhard

Ks. Leonhard Dürschlag

Ur. 15 października 1914 r. w Pietrowicach Wielkich. Uczęszczał do szkoły misyjnej werbistów „Maria Treu" w Głubczycach i w latach 1927–1933 do tamtejszego gimnazjum. W 1937 r. zdał maturę w szkole misyjnej w Św. Krzyżu koło Nysy. Przez 2 miesiące służył w jednostce zielonych huzarów w Głubczycach, następnie wstąpił do zakonu werbistów w Wiedniu. W 1948 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. W 1951 r. został misjonarzem w Indiach. Sześć lat później obchodził w Pietrowicach Wielkich spóźnioną prymicję. Od 1983 r. przebywał w Domu Misyjnym św. Gabriela w Wiedniu. Zm. 3 czerwca 1996 r.

Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pater Leonhard Dürschlag SVD*, „Leobschützer Heimatblatt"1996, nr 5; Weihnachten 1969. Rundbrief an alle Landsleute aus dem Generalvikariat.

O. Dürschlag Stephan

Ks. Stephan Dürschlag

Ur. 18 grudnia 1890 r. w Pietrowicach Wielkich. Pobierał naukę u werbistów w Św. Krzyżu pod Nysą. Studiował teologię i filozofię w St. Gabriel koło Wiednia. Wziął udział w I wojnie światowej, a po jej zakończeniu ukończył studia teologiczne we Wrocławiu i 22 czerwca 1919 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Był wikariuszem w Dolnim Benešovie, Gołuszowicach, Grobnikach, Kietrzu, Nasiedlu, Lisięcicach. 1 kwietnia 1932 r. został proboszczem parafii Dzielów. W 1945 r. ewakuował się z mieszkańcami przed frontem i powrócił.

Ponieważ plebania była zniszczona, zamieszkał we wsi. W latach 1946–1954 był kuratusem w Kolonowskiem. Za sprawą władz komunistycznych, został stamtąd usunięty. W 1954 r. władze kazały mu opuścić Dzielów. Przebywał u krakowskich karmelitów. W 1956 r. podczas odwilży politycznej osiadł w rodzinnych Pietrowicach Wielkich i, na prośbę biskupa, 17 lutego 1958 r. objął parafię Cyprzanów. W 1973 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 6 września 1974 r. i został pochowany w Pietrowicach Wielkich.

Źródła i literatura: Kronika parafii Dzielów 1966–2008; *Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku*. Red. Adam Dziurok i in., Katowice 2007.

Ks. Dwucet Maximilian

Ur. w 1873 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1899 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1900 r. został wikariuszem w Równem. W 1901 r. był wikariuszem w Debrzycy. Rozpoczął zbiórkę pieniędzy na założenie parafii Debrzyca.Dalszy przebieg jego posługi kapłańskiej nie jest znany. Później był emerytowanym radcą naukowym w Wołowie.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Katolik" 1900, nr 79; Maszynopis z parafii Dzielów; RICHTARSKY B., *Schönbrunn – Kirche*. W: *800 Jahre Schönbrunn*, b.d.w. [prawdopodobnie 2004 r.].

O. Ebel Jakob

Od 1930 do 1931 r. był pierwszym rektorem szkoły pallotynów w Kietrzu, następnie został przeniesiony do Niemiec Zachodnich.

Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*; POKORNY, *Missionsschule der Pallotiner*.

Ks. Einslin (Eisling) Johann

W 1633 r. był proboszczem parafii Głubczyce. Bezskutecznie próbował nawracać głubczyckich luteran. Nazwał miasto Głubczyce „asylum haereticorum". Według Wolnego, od 1633 r. działał w Debrzycy.

Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Elias

Wymieniony w dokumencie króla czeskiego Przemysła Ottokara II z 17 listopada 1259 r. jako *„plebanus ecclesie de Hlupchyzhc"*. W dokumencie tym Ottokar zatwierdził mu dziesięcinę z Głubczyc.

Źródło i literatura: *Codex diplomaticus Silesiae*, Bd. 7, T. 2, Breslau 1875; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Elsner Johannes

Franciszkanin w Głubczycach. Zmarł w 1790 r. i został pochowany w krypcie pod kościołem franciszkanów.

Literatura: *Die Grabstätten in der Leobschützer Franziskaner-Kirche zu Leobschütz*.

O. Enden Eduard von den

W latach 1678 i 1686–1687 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

O. Ender Hubert

O. Hubert Ender. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 1

Ur. 16 kwietnia 1909 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako syn rolnika i zarazem listonosza Wilhelma Endera. Po maturze wstąpił do zakonu werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy. W 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie w St. Gabriel koło Wiednia. Został misjonarzem na wyspie Flores koło Celebesu. Zm. 27 października 1968 r. i został pochowany na cmentarzu zakonnym w Bonn. Jego siostra Elisabeth wstąpiła do zakonu misjonarek dominikanek.

Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 1; *P. Hubert Ender*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 6.

O. Ender Josef

Ur. 6 kwietnia 1930 r. w Jędrychowicach, pow. głubczycki jako syn rolnika Josefa Endera i Anny z domu Behr. 30 czerwca 1966 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Essen. Działał w północnoniemieckiej prowincji zakonu salezjanów. Zmarł po długiej i ciężkiej chorobie 30 marca 2005 r. w Kolonii i został pochowany na tamtejszym cmentarzu.

Literatura: *Nachruf P. Georg Josef Ender*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4.

O. Engel Josef

Jezuita, który w 1671 r. przybył do Głubczyc w celu nawracania luteran. Wraz z innym jezuitą, o. Danielem Höppelem, zabierał mieszkańcom niekatolickie modlitewniki.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Erhard Paul

Ks. Paul Erhard. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 2

Ur. 5 marca 1912 r. w Zlatych Horach. W latach 1923–1931 uczęszczał do gimnazjum w Bruntalu, a w latach 1931–1936 do seminarium teologicznego w Widnawie. 12 lipca 1936 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana przez kardynała Bertrama. Od 1936 do 1937 r. był wikariuszem w Domaslowitz pow. cieszyński, następnie przez 3 miesiące odbywał służbę wojskową. W 1938 r. został wikariuszem w Dobrej, pow. prudnicki. W latach 1938–1939 był wikariuszem w Karwinie. Od 1939 do 1943 r. pracował jako katecheta w Freibergu, a w latach 1943–1946 był proboszczem w Wódce i dziekanem dekanatu branickiego. W 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Od 1947 r. działał w Holzminden. W 1954 r. został tam proboszczem, a następnie dziekanem. Od 1963 r. do przejścia na emeryturę był nauczycielem religii w Saulgau. Zm. 9 maja 1980 r.

Literatura: *Paul Erhard 65*, „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 2; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher*; Nekrolog w „Leobschützer Heimatblatt" 1980, nr 4.

O. Ermeltraud Lambertus

Franciszkanin. W 1667 r. znalazł się w pierwszej po reformacji obsadzie głubczyckiego klasztoru.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Faber Augustin

Ur. w Gierałtowicach. Kanonik regularny w klasztorze w Šternberku. W latach 1652–1671 funkcjonował jako proboszcz parafii Nasiedle. W 1671 r. powrócił do klasztoru.

Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

Ks. Fabian

Joannita w komturii Głubczyce, od 1486 r. był komturem w Makowie.

Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem.*

Ks. Fabian Anton

Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1778 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1807 r. jako proboszcz w Znorow (?).

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Fabian Georg

Ur. w Niekazanicach, pow. głubczycki. Został wikariuszem w Vyšehoři koło Mohelnic na Morawach. Od 8 maja 1690 do 1708 r. (w 1708 r. zamienił się na parafię Jaktař z tamtejszym proboszczem Andreasem Melzerem) oraz (po śmierci Melzera) od 3 października 1716 do 1736 r. był proboszczem parafii Nasiedle. Podarował tamtejszemu kościołowi pozłacany kielich. Zm. 17 stycznia 1736 r.

Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

O. Fabich Thomas

Ur. 25 lutego 1734 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Ignatza Fabicha i Reginy z domu Richter. Wstąpił do zakonu eremitów – augustynów. W 1753 r. w Krakowie złożył śluby zakonne. W 1761 r. został prokuratorem klasztoru w Warszawie. Zmarł w 1762 r. w hospicjum braci miłosierdzia w Warszawie.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).*

Ks. Fabich Thomas

Ur. 1 stycznia 1747 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Hansa Fabicha i Klary z domu Klose. Pochodził z ubogiej rodziny i dzięki dobrodziejom mógł kształcić się w Opawie i Ołomuńcu. W 1772 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Kromieryżu. Od 6 marca 1782 do 1839 r. był proboszczem parafii Bogdanowice. Z powodu starości i niedołężności, w 1831 r. otrzymał wsparcie w osobie administratora parafialnego Franza Richtera. Zm. 9 lipca 1839 r.

Źródła i literatura: MAINKA, *Badenau/Badewitz*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Fabri Georg z Głubczyc

Pod koniec XV w. był altarzystą przy ołtarzu Ducha Św. W kościele parafialnym w Karniowie.

Literatura: WELTZEL, *Historia miasta Prudnika...*, op. cit.

O. Faulde Joachim

Ur. 14 sierpnia 1910 r. w Sadlnie koło Ząbkowic Śląskich. 1 maja 1932 r. złożył śluby wieczyste. 25 marca 1936 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. był prefektem w kolegium pallotynów w Kietrzu.

Źródła: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940; Catalogus venerabilis cleri...1937.

Ks. Felsmann Norbert

Ks. Norbert Felsmann. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2

Ur. 16 marca 1899 r. w Głubczycach jako syn rentiera Alberta Felsmanna i Agnes z domu Reischel. W latach 1909–1918 uczęszczał do tamtejszego gimnazjum. Podczas I wojny światowej krótko służył w artylerii ciężkiej we Francji. W latach 1918–1922 studiował teologię we Wrocławiu i 17 marca 1923 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Działał jako wikariusz w Suchej Psinie, od 5 czerwca do 19 listopada 1924 r. jako administrator parafialny w Babicach, a od 1924 do 1932 r. jako wikariusz w Głubczycach. Od 1932 r. był administratorem parafialnym, a od 1933 proboszczem parafii Włodzienin. W 1936 r. arcybiskup mianował go rewizorem rachunków i opiekunem archiwum wikariatu generalnego w Branicach. W 1943 r. został mianowany arcybiskupim radcą konsystorialnym. Po wojnie, na życzenie biskupa J. M. Nathana, pozostał w parafii Włodzienin, zajmując się również Dzbańcami i w latach 1946–1959 ex currendo parafią Wojnowice. W 1959 r. wyjechał do Niemiec i osiadł w Ascheberg, pow. Lüdinghausen koło Münster. Tam działał przez 16 lat w duszpasterstwie gminy St. Lambert, głównie jako duchowny w tamtejszym hospicjum i w 1963 r., w formie kroniki, spisał swoje wspomnienia. Zm. 11 listopada 1975 r. na zawał serca.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; „Leobschützer Heimatblatt" 1969, nr 3; + *Norbert Felsmann*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 1; MENDE M., *Kaplan Norbert Felsmann. Pfarradministrator in Babitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 2; *Pfarrchronik Babitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2008, nr 5; STOPPEK A., *Liebe Landsleute aus Bladen und Krug!*, „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 3.

Ks. Fietz Anton

W latach 1784–1790 był proboszczem parafii Szonów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Firley Johann

Lokalista w Kobeřicach, w 1618 r. mianowany przez ksieni Martę Bruntalską proboszczem parafii Baborów.

Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Fischer Ignatz Nicolaus

Według Wolnego, od 30 kwietnia 1756 do 1778 r., a według Hofrichtera w latach 1755–1778, był administratorem parafialnym w Bogdanowicach. Według Tschaudera, w latach 1770–1774 był proboszczem parafii Baborów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Fissel Wenzeslaus

W 1747 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Fleischer Andreas

W drugiej połowie XVIII w. był fundatystą w Szonowie, gdzie miał za zadanie odprawiać poranne msze i wspierać w duszpasterstwie proboszcza.

Literatura: FRÖHLICH H., *Die „Milde Stiftung" zu Schönau*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 4.

Ks. Fleischer Franz

Ur. w 1820 r. w Krotoszynie (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. W 1844 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 14 lutego 1849 r. został wprowadzony jako proboszcz do parafii Krzanowice. W 1866 r. zrezygnował z niej i przeprowadził się, najpierw do Raciborza, następnie do Wrocławia, a później, jako emeryt, wrócił do Raciborza. Parafia Krzanowice do końca życia wypłacała mu emeryturę. Zmarł 25 stycznia 1881 r. Na własne życzenie został pochowany przy kościele św. Krzyża w Kietrzu. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na obecny cmentarz.

Literatura: NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*, Krzanowice 1996; POKORNY, *Friedhöfe in Katscher*, Soest 1993, maszynopis.

Ks. Flessel (Flessl) Karl

Ur. w 1686 r. w Novym Jičinie. Od 30 września 1712 r. do 13 marca 1760 r. był proboszczem parafii Opawica. W styczniu 1730 r. został dziekanem dekanatu opawickiego. Od 5 kwietnia 1751 do maja 1756 r. był pierwszym ołomunieckim komisarzem biskupim w Kietrzu, lecz mieszkał w Opawicy. Otrzymał tytuły biskupiego radcy i asesora konsystorialnego. Został mianowany przez papieża Benedykta XIV protonotariuszem apostolskim. 3 maja 1756 r., z powodu choroby, zrezygnował z urzędu komisarza, pozostając nadal proboszczem w Opawicy. Zm. 13 marca 1760 r.

Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*,

„Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; KOMAREK E., *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*, Ratibor 1934.

Ks. Flögel Johann

Ur. w 1760 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był księdzem zatrudnionym w Królewskim Instytucie Szkolnym w Opolu i dyrektorem gimnazjum w Opolu, następnie w Nysie. Zmarł w 1818 r.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Foitzik Anton

Ks. Anton Foitzik. Fragment fotografii z „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 2

Ur. 30 października 1883 r. w Dzielowie, pow. głubczycki jako syn Theophila i Josephy z domu Wilpert (siostra znanego archeologa, prałata ks. Josepha Wilperta). Był uczniem gimnazjum w Głubczycach. Studiował w Rzymie. 28 października 1909 r. został wyświęcony na kapłana. Otrzymał tytuł doktora teologii i filozofii. Przez krótki czas działał w wikariacie arcybiskupim we Wrocławiu, następnie jako radca szkolny i od 1 października 1924 do 1 stycznia 1934 r. nauczyciel religii w gimnazjum w Głubczycach. W 1934 r. został powołany jako katecheta do Opola, następnie do Gliwic. Zm. 6 kwietnia 1963 r. w Monachium na niewydolność serca, jako radca konsystorialny, radca duchowny i radca szkolny w stanie spoczynku.
Źródła i literatura: *Erinnerungen an Konsistorialrat Dr. Anton Foitzik*, „Leobschützer Heimatblatt" 1963, nr 1; Maszynopis z parafii Dzielów; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, rękopis z parafii Dzielów – jako data urodzenia podany jest tu 31 października 1883; SCHRÖFEL E., *Hier spricht das Leobschützer Gymnasium*, „Leobschützer Heimatbrief" 1949, nr 3.

Ks. Forgber Paul

W latach 1907–1911 był proboszczem parafii Ściborzyce Małe.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Forster Franz

Ur. w Opawie. W latach 1741–1757 był wikariuszem w Pilszczu. Zmarł tam 9 lutego 1757 r.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Förster Ernst

Ur. w 1806 r. w Posucicach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1846–1861 był proboszczem parafii Zopowy, a od 20 lutego 1861 do 1893 r. proboszczem parafii Sucha Psina. Przy tym kościele zachował się nagrobek, stojący na wspólnej mogile ks. Ernsta i jego brata ks. Hyazinta Förstera.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; Hofrichter, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Förster Hyazint

Ur. w 1809 r. w Posucicach., pow. głubczycki jako syn nauczyciela. Brat ks. Ernsta Förstera. W 1835 r. otrzymał święcenia kapłańskie w katedrze poznańskiej z rąk arcybiskupa Marcina Dunina. W latach 1841–1845 był lokalistą w Księżym Polu [Hofrichter i Wolny podają nieprawidłowe daty], następnie do swojej śmierci 12 listopada 1860 r., był proboszczem parafii Sucha Psina.
Źródła i literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Frank Elias

W latach 1738–1759 był wikariuszem w Branicach, które wówczas należały do parafii Neplachovice. Następnie został przeniesiony do Slavkova, gdzie został proboszczem Jako pierwszy wprowadził w branickiej metryce zgonów uporządkowany ich zapis, który kontunuowali kolejni duszpasterze.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Frank Johann

Ur. 8 listopada 1900 r. w Nieder – Scheidweiler w Nadrenii. 29 września 1922 r. złożył śluby wieczyste, a 26 maja 1927 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. działał w Domu Misyjnym werbistów „Maria Treu" w Głubczycach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

Ks. Frank Josef

Ur. w 1823 r. w Ołdryszowie. W 1848 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 20 lipca 1847 do 1850 r. był wikariuszem w Grobnikach. Od 22 lutego 1860 do 1886 r. sprawował urząd administratora parafialnego w Pomorzowicach. W 1890 r. przebywał jako emerytowany wikariusz w Nasiedlu. Od 20

września 1888 do 8 października 1890 r. sprawował duszpasterstwo w Jakubowicach. Zamieszkał tam w byłym dworze przebudowanym na plebanię. Nie odpowiadało mu jednak to mieszkanie i 8 października 1890 r. przeprowadził się do Głubczyc. Zmarł w 1894 r.

Źródła i literatura: Chronik der Pfarrei Jakubowitz Branitzer Decanats in der Erzdiöcese Olmütz; FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz)*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1 i 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Frank Valentin

Ur. w 1767 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1792 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1801–1813 był proboszczem w Behořovic pod Znojmem, następnie proboszczem i dziekanem w Moravican. Zm. 4 maja 1819 r.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Frank Rembertus

Minoryta. Od 1775 r. był kapelanem dworskim w Bogdanowicach.

Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Frank Valentin

Ur. w 1800 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1823 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kanonikiem w Poznaniu. Zmarł w 1862 r.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Frank Wilhelm

Ks. Wilhelm Frank. Fotografia z: de.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Frank_(Geistlicher)

Ur. 16 czerwca 1858 r. w Sułkowie, pow. głubczycki jako syn rolnika Franza Franka. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. W 1878 r. rozpoczął studia na Uniwersytecie Wrocławskim. Ponieważ z powodu kulturkampfu, był zamknięty alumnat we Wrocławiu, udał się do seminarium kapłańskiego w Ratyzbonie i 28 czerwca 1883 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Funkcjonował jako wikariusz w Pietrowicach Wielkich pow. ząbkowicki, lecz już w listopadzie został przeniesiony do Raciborza, do kościoła mariackiego. Został tam prezesem Związku Czeladników, dla którego członków założył kasę pomocniczą. W 1884 r. założył Kasę Chorych Marzellusa. W grudniu 1887 r. został powołany jako wikariusz do parafii św. Michała w Berlinie. Rok później został duszpasterzem nowo założonej parafii św. Piusa, z zadaniem budowy kościoła. Zakładał liczne związki, np. dla robotników i robotnic. W 1893 r. w Raciborzu został wybrany na posła partii Centrum do Reichstagu i ponownie w latach 1898 i 1903 r. Ponieważ szanował swoich polskich, morawskich i niemieckich wyborców, corocznie składał im sprawozdania. Mówił wówczas po polsku, czesku i niemiecku. Używanie tych dwóch pierwszych języków powodowało niezadowolenie władz niemieckich. Troszczył się o ubogich. Gdy dyrekcja kolejowa w Katowicach wycofała tańsze bilety dla robotników, ks. Frank udał się do odpowiedniego ministra, który skłonił wspomnianą dyrekcję do wycofania tej decyzji. Podczas spotkania z arcybiskupem gnieźnieńskim Mieczysławem Ledóchowskim, ten polski prymas poprosił go o opiekę nad Polakami w Berlinie i był zadowolony, że mogli się ze sobą porozumieć w jego ojczystym języku. Po 20-letniej działalności w Berlinie, 8 maja 1880 r. został powołany jako kanonik do Wrocławia. Podróżował statkiem do Norwegii i po Morzu Śródziemnym. Otrzymał Order Czerwonego Orła IV klasy i Order Korony III klasy. Zmarł 23 sierpnia 1911 r. we Wrocławiu.

Pisma: – *Kleiner Führer durch das katholische Berlin*, 1902; *Werdegang einer katholischen Pfarrgemeinde in Berlin*, 1904; *Kreuz und Quer durchs Mittelmeer* (opis podróży), Berlin 1906, Breslau 1909; *Über das adriatische Meer hin und her* (informacja z podróży), Berlin 1907, 1908; *An Sankt Theresias Wiege und Grabe*, Breslau 1909; (tłumaczenie) *Der heilige Johannes von Damasus*, Breslau 1911; *Avila und Alba, zwei ehrwürdige Stätten auf spanischen Boden*; *Die Korpus – Christi Kirche in Berlin* (1904); *Friedhof und Friedhofskapelle in Hohenschönhausen* (1907), *Rosen und Dornen aus der Berliner Seelsorgetätigkeit* (1909).

Literatura: E. S. K., *Wilhelm Frank*, „Oberschlesische Heimat", Bd.7, Oppeln 1911; HEIDUK, *Obeschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; „Katolik" 1896, nr 119; 1897, nr 18; 1903, nr 67; NEUBACH H., *Schlesische Geistliche als Reichstagsabgeordnete 1867–1918*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. 26, Hildesheim 1968; http://de.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Frank_(1858%E2%80%931911)

Ks. Franke
Był wikariuszem w Głubczycach i katechetą w gimnazjum. Zmarł w 1814 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Br. Franke Pius
Werbista w „Maria Treu" w Głubczycach. Gdy w tym domu misyjnym podczas wojny został urządzony lazaret, pracował w nim jako sanitariusz.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfasssung: Schw. Edberte Moroder SSPS, Drucklegung 1992.

O. Frantzke Basilius
W latach 1704–1705 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Franz Jacob Ignatz
Od 30 lipca 1668 r. był proboszczem parafii Równe, a od 16 stycznia 1678 r. proboszczem w Zawiszycach. Zmarł po krótkiej chorobie 1 października 1697 r.
Literatura: VOGT E., *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Franzke Ernst
Ur. w 1820 r. w Szonowie, pow. głubczycki. W 1845 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem parafii Dillmannsdorf (?).
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Franzke Ernst
Ur. w 1843 r. w Szonowie, pow. głubczycki. W 1867 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Gliwicach. Zmarł w 1875 r.
Źródło: Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów.

Ks. Franzke Johann
Ur. w maju 1748 r. w Szonowie, pow. głubczycki. W latach 1790–1812 był proboszczem parafii Szonów. Zm. 20 lutego 1812 r.
Literatura:HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Freymann Paul
Ur. w Głubczycach. W latach 1912–1916 był misjonarzem – werbistą w Mozambiku, a od 1920 r. w Brazylii.
Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930.

Ks. Friedrich Augustin
Ur. 20 kwietnia 1827 r. w Brzegu. 30 czerwca 1857 r. został wyświęcony na kapłana. Otrzymał tytuł doktora filozofii. W latach 1868–1882 był proboszczem parafii Kazimierz, a od 1882 do 1904 r. proboszczem w Szonowie.
Literatura: GOTTSCHALK J., *Ein schlesischer Kelch von 1877 im Heiligen Grabe zu Jerusalem*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. 32, Hildesheim 1974; HANKE, *Chronik von Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Friesch (Frisch) Ignatz
Jezuita. Od 1752 r. był duszpasterzem – misjonarzem w Pomorzowicach. Utrzymywał się z renty w wysokości 182 florenów i 30 srebrnych groszy, które przyznał mu biskup ołomuniecki z dochodów z majątku w Tłustomostach. W sierpniu 1776 r. został powołany do zakonnego konwiktu do Wrocławia.
Literatura: KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Fritz Cirillus
W 1720 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura:REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Fröhlich Ewald
Ur. 17 maja 1914 r. w Szonowie, pow. głubczycki. W 1927 r. podjął naukę w głubczyckim gimnazjum, lecz po ukończeniu klasy VI, przeniósł się do gimnazjum do Nysy, gdzie w 1936 r. zdał maturę. Poza szkołą uczył się gry na skrzypcach i fisharmonii. Podczas II wojny światowej był powołany do wojska. Po zakończeniu wojny studiował teologię w Eichstätt. 15 sierpnia 1947 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1950 r. był wikariuszem w Berching, następnie do 1953 r. w Weissenburg. W latach 1953–1968 był kaznodzieją katedralnym i wikariuszem w Eichstätt. W tym samym mieście udzielał lekcji religii w szkole realnej dla dziewcząt. We wrześniu 1968 r. został proboszczem parafii Gunzenhausen. W 1987 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w domu seniorów Św. Ducha w Eich-

stätt. W 1994 r. otrzymał tytuł prałata papieskiego. Zmarł 7 października 2008 r.
Literatura: FRÖHLICH H., *Am Vorabend des zweiten Weltkrieges*, „Leobschützer Heimatblatt" 2014, nr 2; GROCHOLL W., *Nachruf. Msgr. Ewald Fröhlich*, „Leobschützer Heimatblatt" 2009, nr 1.

Ks. Fuchs August
Ur. 1750 w Kietrzu. W 1775 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1808 r. jako wikariusz i katecheta w Wigstadt.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Fuchs Emil
Ur. 24 września 1832 r. w Głubczycach jako syn mistrza introligatorskiego Juliusa Fuchsa i Anny z domu Dedek. Uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim i w 1856 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pierwsze zatrudnienie otrzymał jako wikariusz w Grobnikach, gdzie przebywał do stycznia 1857 r. Następnie do listopada 1857 r. działał jako wikariusz w Kietrzu. Od 24 listopada 1857 do początku 1861 r. był wikariuszem w Opawicy, a od 26 lutego 1861 do 19 października 1861 r. w Równem. Od 20 października 1861 do listopada 1868 r. był wikariuszem w Nasiedlu. W latach 1869–1870 działał jako lokalista w Królowem, a od 18 stycznia 1870 do 1890 r. ponownie jako wikariusz w Nasiedlu. Zmarł tam 3 października 1890 r. Na miejscowym cmentarzu zachował się jego nagrobek.
Źródło: Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914.

Ks. Fuchs Josef
Ur. w 1754 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1785–1807 był wikariuszem w Bogdanowicach, a od 1807 do 1832r. lokalistą w Boguchwałowie. Dnia 12 grudnia 1832 r. zmarł tam na cholerę.
Źródła i literatura: GROEGER, TH., *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf von 1183 bis zur Jetztzeit*, Leobschütz 1902; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943r.; Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Fuchs Karl
Ur. w 1822 r. w Głubczycach. W 1850 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Mirsku na Dolnym Śląsku. Zmarł w 1861 r.
Źródło: Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów.

O. Fuchs Max (Christian)
Ur. 24 marca 1936 r. w Zopowach, pow. głubczycki. W 1946 r. wraz z rodziną został wysiedlony do Niemiec. Osiadł w Stadtoldendorf w Dolnej Saksonii. W latach 1950–1952 uczęszczał do gimnazjum w Münnerstadt, w którym w 1958 r. zdał maturę. Wstąpił do zakonu augustianów. 3 kwietnia 1965 r. został wyświęcony w Würzburgu na kapłana. Pracował jako prefekt w klasztornej szkole w Münnerstadt, następnie był tam przeorem. W latach 1971–1983 był dyrektorem seminarium św. Józefa. Odbył podróż misyjną do Zairu. W latach 1983–1991 był prokuratorem konwentu i ponownie od 1999 r. Od 1991 r. urzędował jako prokurator prowincji. Zm. 27 kwietnia 2002 r. w Würzburgu i został pochowany w kwaterze zakonnej głównego cmentarza.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pater Christian (Max) Fuchs*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 4.

Ks. Füllbier Josef
Ur. w 1809 r. w Czerwonkowie, pow. głubczycki. W 1837 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1838–1841 był administratorem parafii Nowa Cerekwia, a od 1 maja 1845 do 1871 r. proboszczem parafii Lewice.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Funke Leopold
Był wikariuszem przy kościele parafialnym w Głubczycach; w 1802 r. został katechetą w głubczyckim gimnazjum.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Gaerth Alois Karl

Ks. Alois Gaerth. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 16 lipca 1789 r. w Głubczycach. Ukończył tamtejsze gimnazjum. 23 maja 1812 r. został wyświęcony na kapłana. Od 23 maja 1812 r. był wikariuszem w Grobnikach. Opisał dzieje komturii grobnickiej (*Geschichte der Johanniter Kommende Gröbnig*; w rękopisie). Według kroniki parafii Kazimierz, od 13 lipca 1826 do 1834 r. był pierwszym świeckim proboszczem parafii Kazimierz, gdzie w 1827 r. kazał zreperować dach kościelny. Daremnie zabiegał o parafię Grobniki. W 1834 r.

(według W. Kaczorowskiego w 1826 r.) został radcą szkolnym w Opolu i proboszczem tamtejszej parafii św. Krzyża. W 1841 r. przyczynił się do powstania miejskiej szkoły katolickiej w Opolu, a w 1843 r. założył w tym mieście Szpital św. Wojciecha. 31 marca 1844 r. został powołany jako kanonik do Wrocławia. Był tam scholastykiem, generalnym prokuratorem kapitulnym, radcą duchownym wikariatu generalnego. Zm. 26 września 1855 r. we Wrocławiu i został pochowany w Opolu na cmentarzu komunalnym.

Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; KACZOROWSKI W., *Karl Alois Gaerth – założyciel szpitala św. Wojciecha w Opolu*, „Śląsk Opolski" nr 3, 2000; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*.

Ks. Gaertner Johannes

Ks. Johannes Gaertner. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 27 grudnia 1755 r. w Głubczycach jako syn mistrza malarskiego Franza Gaertnera. Zdał maturę w wieku 17 lat w tamtejszym gimnazjum. Studiował we Wrocławiu teologię i matematykę. W wieku 22 lat został nauczycielem matematyki i nauk przyrodniczych w gimnazjum w Głogowie. W wieku 24 lat otrzymał święcenia kapłańskie. Został prałatem w miejscowej kolegiacie. 10 października 1826 r. obronił doktorat z teologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Otrzymał tytuł honorowego obywatela Głogowa. Przekazał swój majątek na cele dobroczynne, w tym kościołowi parafialnemu w Głubczycach 150 talarów, tamtejszemu gimnazjum 1200 talarów, Sierocińcowi Hoffmanna 100 talarów. Zm. 27 czerwca 1834 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*.

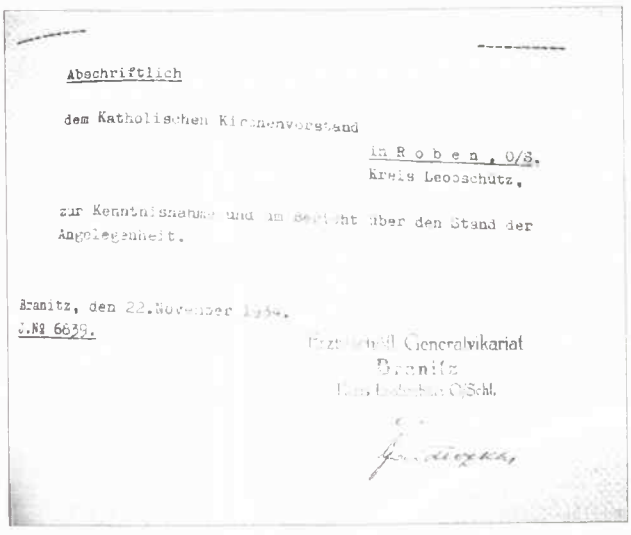
Ks. Gaida Paul

Wikariusz w Głubczycach, następnie dziekan Wehrmachtu. Zmarł 25 października 1945 r. w niewoli wojennej w Noworosyjsku.

Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I).

Ks. Gaideczka Rudolf

Ur. 9 sierpnia 1891 r. w Bobrovnikach. Uczęszczał do gimnazjum w Hat`i. W latach 1912–1915 studiował we Wrocławiu teologię. 26 czerwca 1916 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Był wikariuszem w Hulczynie,

Abschriftlich

dem Katholischen Kirchenvorstand

im R o b e n , O/S.
Kreis Leobschütz.

zur Kenntnisnahme und im Bericht über den Stand der Angelegenheit.

Branitz, den 22.November 1934.
J.№ 6639.

Bischöfl. Generalvikariat
Branitz
Post Leobschütz O/Schl.

Podpis ks. Rudolfa Gaideczki na piśmie przechowywanym w archiwum parafii Równe

od 1916 do 1917 r. w Nowej Cerekwi, a od 1917 do 1919 r. w Dolnim Benešovie. Z powodu choroby płuc i silnego krwotoku, otrzymał urlop.W 1919 r. trafił do Dzbańc, w celu podratowania zdrowia i od 15 grudnia 1919 do 31 stycznia 1923 r. był wikariuszem w majątku Dzbańce. Od 1 stycznia 1923 r. był duszpasterzem w szpitalu w Branicach, gdzie od 1932 r. był proboszczem parafii św. Rodziny i sekretarzem wikariusza generalnego ks. Josefa Martina Nathana. 5 lipca 1939 r. otrzymał tytuł asesora konsystorialnego i rzeczywistego radcy arcybiskupiego, a 3 lipca 1941 r. tytuł prałata papieskiego. W 1946 r. został wysiedlony do Czechosłowacji i zamieszkał w klasztorze sióstr w Opawie. Wkrótce udostępnił swoje mieszkanie wysiedlonemu biskupowi J. M. Nathanowi. Zm. 18 kwietnia 1949 r. w Opawie. Został pochowany w jednym grobowcu z biskupem Nathanem.

Literatura: BEIER G., *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*, Dülmen 1990; Dekanat Branitz, rękopis; POSPISZYL B., *Parafia św. Rodziny 75 lat 1932–2007*, Branice 2007; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I).

Ks. Garścia Paweł

Ur. 2 stycznia 1887 r. w Sędziszowie, pow. ropczyński. Gdy miał 6 lat, jego ojciec-kolejarz został przeniesiony do pracy w Płuchowie koło Złoczowa w woj. tarnopolskim, gdzie Paweł uczęszczał do szkoły podstawowej. Gdy ukończył 8 lat, zmarł mu ojciec. Matka kupiła dom w Złoczowie. Tam uczęszczał do gimnazjum i w 1906 r. zdał maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. 10 lipca 1910 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk arcybiskupa Józefa Bilczewskiego i został duszpasterzem w archidiecezji

lwowskiej. Od 1910 do 1912 r. był wikariuszem w Pomorzanach, następnie krótko w Biłce Szlacheckiej. W 1913 r. został administratorem parafii Byczkowce, a w 1932 r. proboszczem parafii Ładyczyn. Podczas wojny atakowali go banderowcy. Po wojnie wyjechał na Zachód i pod koniec maja 1946 r. osiedlił się w Gołuszowicach (ówczesnych Krzyżanowicach). W latach 1946–1961 był proboszczem tamtejszej parafii, a od 1954 do 1958 r. ex currendo parafii w Równem. Wyremontował kościół i plebanię w Gołuszowicach. Zm. 9 września 1961 r. z powodu wylewu krwi do mózgu i został pochowany na gołuszowickim cmentarzu przykościelnym. W pogrzebie, który się odbył 11 września, wziął udział i wygłosił kazanie, ówczesny kanclerz Kurii Opolskiej, ks. Antoni Adamiuk, a poza licznymi księżmi i miejscowymi parafianami, pojawili się również zamiejscowi, którzy znali zmarłego jeszcze z pobytu na Kresach.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego;* Rocznik Administracji Śląska Opolskiego, 1947; Ks. WIATROWY K., *ŚP. Ksiądz proboszcz Paweł Garścia*, „Wiadomości Urzędowe Kurii Śląska Opolskiego", nr 10, październik 1961.

Ks. Gaul (Gawl)
W 1414 r. założył w głubczyckim kościele parafialnym ołtarz i wyposażył go w rentę w wysokości 10 marek, którą kupił za 100 marek od miasta Głubczyce.
Literatura: KOPETZKY F., *Regesten zur Geschichte des Herzogtums Troppau (1061–1464)*, Wien 1871.

Ks. Gawliczek Walenty
Ukończył gimnazjum w Głubczycach, następnie studia filozoficzne w Ołomuńcu i teologiczne we Wrocławiu, gdzie w 1772 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1777 r. został proboszczem parafii Knurów i sprawował tę posługę przez 45 lat.
Źródło: www.wawrzyniec-chorzow.katowice.opoka.org.pl/duszpasterze_knurow.html

Ks. Gaworski Kazimierz
Ur. 17 czerwca 1911 r. w Uściługu na Wołyniu. 22 czerwca 1936 r. otrzymał święcenia kapłańskie i był duszpasterzem w diecezji łuckiej. W 1945 r., po przybyciu na Śląsk Opolski, został wikariuszem parafii św. św. Piotra i Pawła w Opolu. W latach 1946–1954 działał jako wikariusz substytut parafii w Szonowie i ex currendo parafii Klisino. Za jego urzędu wyremontowano, zniszczone podczas wojny, oba kościoły i plebanie. Od 1954 do 1955 r. był wikariuszem w parafii Św. Krzyża w Opolu. W 1955 r. został prefektem Wyższego Seminarium Duchownego w Opolu i odtąd (do 1958 r.) ojcem duchownym. W latach 1958–1971 sprawował funkcję rektora seminarium. W 1962 r. otrzymał godność prałata. W latach 1971–1972 był proboszczem parafii Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha w Opolu „Na Górce", od 1972 do 1973 r. kapelanem w Popielowie, a od 1973 do 1974 r. w Brynicy. Od przejścia na emeryturę w 1974 r. przebywał w Nysie. Zm. 15 listopada 1993 r.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego;* http://klisino-strefa.pl/stronaklisino/zabytki.html; „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego" 1947.

Ks. Gebauer Hipolit
W latach 1820–1826 był proboszczem parafii Kazimierz. Ufundował 69 książek do, założonej przez siebie, biblioteki parafialnej. Założył fundację dla ubogich z Kazimierza, Damasko i Langendorf (?), z kapitałem początkowym w wys. 60 tal.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Br. Gehrmann Beatus
Brat werbista, w 1942 r. przybył do Głubczyc do Domu Misyjnego „Maria Treu" ze skonfiskowanego przez nazistów domu misyjnego w Warmii. Pracował w gospodarstwie misyjnym, które mieściło się w Głubczycach przy dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej. Zmarł w 1953 r.
Literatura: P. GOTTSCHLICH, *Das Leobschützer Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, März.

Ks. Geldner Anton
Ur. w 1752 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1777 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1779 r. jako wikariusz w Bodenstadt.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Geldner Ignatz
Ur. w 1800 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1829 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1 sierpnia 1829 r. był wikariuszem w Grobnikach, następnie w Równem. Od 21 grudnia 1841 do 1848 r. był lokalistą w Boguchwałowie. Zmarł tam 23 lutego 1849 r. (według Wolnego i Welzla w 1848 r.) w wieku 47 lat na gruźlicę.
Źródła i literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf.*; Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Georg
Od 1592 r. był proboszczem parafii Kietrz. Skarżył się na miejscowych parafian, za zaniedbywanie przez nich obowiązków duchowych, po czym

biskup ołomuniecki Stanisław wezwał ich i ukarał. W 1594 r. ks. Georg ponownie się użalał na nich, a także namieszkańców Księżego Pola, którzy się uchylali od przyjęcia sakramentów. Był obrażany przez parafian. Biskup zlecił swojemu urzędnikowi wesprzeć ks. Georga i zapewnić mu bezpieczeństwo.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Geretzky Josef
Ur. 19 listopada 1882 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W wieku 14 lat udał się na naukę do gimnazjum werbistów przy Domu Misyjnym św. Krzyża koło Nysy. Po zdaniu matury wyjechał do Domu Misyjnego St. Gabriel koło Wiednia, gdzie studiował filozofię i teologię. 25 lutego 1908 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Niedługo po święceniach funkcjonował jako kapelan sióstr werbistek. Podczas I wojny światowej był kapelanem polowym w armii austriackiej. Od 1927 do 1932 r. działał w Słowacji i był współzałożycielem domów zakonnych w Mocenock, Nitrze i Stawniku. W 1932 r. został prowincjałem austriackiej prowincji zakonnej werbistów z siedzibą w St. Gabriel. W 1938 r. został rektorem tamtejszej szkoły misyjnej, a po skonfiskowaniu tamtejszego domu zakonnego przez nazistów w 1941 r., udał się do innego domu w Styrii. 1 lipca 1947 r. ponownie został rektorem w Domu Misyjnym St. Gabriel, a 1 listopada 1950 r. przejął duszpasterstwo w szpitalu ortopedycznym w Wiedniu. Zmarł 19 czerwca 1959 r. i został pochowany na cmentarzu werbistów przy St. Gabriel.
Źródło i literatura: FREIHERR Th., *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz) Kreis Leobschütz, Oberschlesien*, Dortmund 1969; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Giessmann Josef
Ur. w 1815 r. w Głubczycach. W 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był lokalistą w Wierchlesiu.
Źródło: Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów.

Ks. Gilg (Gilge)
Ur. w Langowie, pow. głubczycki. Był kapelanem zamkowym, zaprezentowanym na proboszcza w Zubrzycach przez dziedzica Józefa Wacława hrabiego von Würben. W latach 1802–1815 urzędował jako proboszcz w Zubrzycach. Zm. 13 lipca 1815 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Gilg Augustin
Od 1779 do 1782 r. był wikariuszem w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Gilg Rafael
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1735 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1773 r. jako dziekan w Rýmařovie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Gilge Basilius
W 1673 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: Reimann, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Gillner Josef (imię zakonne Manfred)
Ur. 7 lutego 1910 r. w Langenbrück. 7 maja 1935 r. złożył wieczyste śluby zakonne. 31 stycznia 1937 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. działał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

Ks. Ginnanus (Gionnani, Ginani) Alexander
Z pochodzenia Włoch. W 1628 r. został, pierwszym od reformacji, katolickim proboszczem parafii Sucha Psina, a od 1628 do 1632 r. był proboszczem w Kietrzu. Nikogo nie udało mu się nawrócić na katolicyzm. Prawdopodobnie został przeniesiony.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Gissmann Clemens
Ur. 6 czerwca 1812 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. Ukończył gimnazjum w Głubczycach i poświęcił się chirurgii. Ponieważ chciał służyć ubogim chorym, wstąpił do klasztoru braci miłosierdzia we Wrocławiu i w lutym 1842 r. złożył tam śluby zakonne. W 1847 r. podczas epidemii tyfusu na Górnym Śląsku przybył z kilkoma braćmi zakonnymi do Pilchowic i przez 30 lat pracy uratował życie setkom ludzi. Cesarz Wilhelm I za te zasługi nadał mu Order Czerwonego Orła. Pod koniec życia cierpiał na artretyzm i odwiedził uzdrowisko w Teplitz (Cieplice Trenczyńskie) na Węgrzech. Zmarł w 1875 r.
Źródło: Wycinek prasowy z 1875 r. w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej.

Ks. Gissmann Karl
W latach 1895–1910 był proboszczem parafii Dzierżysław. Zmarł w 1910 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Gladisch Ernst
Ur. 25 października 1893 r. w Hulczynie. W latach 1905–1914 uczęszczał do gimnazjum w Ząbkowicach Śląskich. Po maturze w latach 1914–1917 studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 16 czerwca 1918 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Działał jako wikariusz w Bliszczycach, w 1927 r. w Posucicach, w latach 1927–1931 w Branicach, a od 1931 do 1934 r. był administratorem parafialnym w Turkowie. Od 1 czerwca 1934 r. do 1943 r. urzędował jako proboszcz parafii Wódka. Zm. 9 kwietnia 1943 r. i został pochowany w Ząbkowicach Śląskich.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937 i następne; Dekanat Branitz, rękopis; *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, Branitz 1940.

O. Gladohs Rudolf
Ur. 11 października 1909 r. w Bytomiu. Jego rodzice przeprowadzili się do Baborowa. W 1928 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. W latach 1928–1932 studiował teologię w Insbrucku i we Wrocławiu. 29 stycznia 1933 r. został wyświęcony na kapłana. Mszę prymicyjną odprawił w Baborowie. W latach 1933–1939 był wikariuszem w Głubczycach, następnie administratorem parafialnym w Holčovicach, pow. Karniów. Od 15 kwietnia 1942 do 1946 r. był proboszczem w Turkowie, a w latach 1945–1946 ex currendo w parafii Wiechowice. Po wysiedleniu, osiadł w Hessen nad Heudeber we wschodniej strefie okupacyjnej. Po śmierci matki w 1967 r. wstąpił do zakonu cystersów, gdyż zawsze o tym marzył. Działał w St. Marienstern w Panschwitz – Kuckau. 12 stycznia 1973 r. został przeniesiony wraz z konwentem męskim do kościoła pielgrzymkowego Rosenthal. W 1975 r. przeniósł się do opactwa Hauterive w kantonie Freiburg w Szwajcarii, gdzie 29 stycznia 1983 r. świętował złoty jubileusz kapłański. Zm. 20 lutego 1994 r. w Klinice św. Anny w Freiburgu. 28 lutego został pochowany na cmentarzu klasztornym opactwa Hauterive w Szwajcarii.
Literatura: A. M., *Bauerwitzer Heimat Nachrichten*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 3; *40-jähriges Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*.

O. Glatzel Bernhard
Ur. 2 czerwca 1909 r. w Biskupowie, pow. nyski. Od 1922 r. uczęszczał do szkoły Domu Misyjnego św. Krzyża pod Nysą, a w 1930 r. wstąpił do nowicjatu w St. Gabriel koło Wiednia. 20 sierpnia 1936 r. został wyświęcony na kapłana. Pracował jako nauczyciel w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. Od 1941 r. był wikariuszem w Grobnikach, Baborowie i Bogdanowicach. Po śmierci proboszcza ks. Swobody, od 1943 do 1944 r. funkcjonował w Bogdanowicach jako administrator parafialny. Po wysiedleniu przybył do Turyngii. Od 1946 do 1968 r. był kuratusem i proboszczem w Schleusingen. W 1968 r. został przeniesiony do Suhl, gdzie był dziekanem. W 1971 r. został mianowany radcą duchownym. W 1974 r. z powodu choroby przeszedł na emeryturę. Zm. 16 października 1977 r. i został pochowany na klasztornym cmentarzu w St. Augustin.
Literatura: BEIGEL E., *Priestergedanktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 6; MAINKA, *Badenau/Badewitz*.

Ks. Glatzel Josef
Ur. w 1752 r. w Głubczycach. W 1777 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Sudice. Zmarł w 1828 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Glontner Johann
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1775 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1789 r. jako katecheta w Rýmařovie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Glontner Michael
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1705 r. był tam wikariuszem.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Gnilka Joachim

Ks. Joachim Gnilka. Fotografia z: http://www.presenca.pt/autor/joachim-gnilka/?fz=Produto+associado+Jesus+de+Nazar%E9

Ur. 8 grudnia 1928 r. w Głubczycach. Studiował filozofię, teologię i języki orientalne w Eichstätt, Würzburgu i Rzymie. 19 lipca 1953 r. otrzymał w Würzburgu święcenia kapłańskie. W 1955 r. obronił pracę doktorską z teologii, a w 1959 r. zrobił habilitację na uniwersytecie w Würzburgu. W 1962 r. otrzymał profesurę na Uniwersytecie w Münster. Od 1975 r. przebywał w Monachium. Był badaczem Nowego Testamentu. Od 1972 do 1979 r. był członkiem

Papieskiej Komisji Biblijnej, a od 1985 do 1994 r. członkiem Międzynarodowej Komisji Teologów. W 1992 r. papież Jan Paweł II mianował go papieskim prałatem honorowym. W 1997 r. przeszedł na emeryturę. W latach 2000–2002 gościnnie przejął profesurę na Uniwersytecie Urbaniana w Rzymie.
Pisma: *Ist Kor. 3, 10 - 15 ein Schriftzeugnis für das Fegefeuer?* (praca doktorska), Düsseldorf 1955; *Die Verstockung Israels* (praca habilitacyjna), München 1961; *Der Philipper - Brief*, Freiburg i. Br. 1969, 1980; *Jesus Christus nach den frühen Zeugnissen des Glaubens*, München 1970; *Der Epheserbrief*, Freiburg i. Br. 1971, 1982; *Das Evangelium nach Markus*, 2 Tle., Einsiedeln/ Neukirchen 1978/79, Leipzig 1980, Einsiedeln/ Neukirchen 1986; *Der Kolosserbrief*, Freiburg i. Br., 1980; *Der Philemonbrief*, Freiburg i. Br. 1982; *Johannesevangelium*, Würzburg 1983, 1985; *Jesus ipissima mors: der Tod Jesu im Lichte seiner Martyriumsparänese*, München 1983; *Bibel und Koran*, Freiburg 2007.
Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester - Gedenktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1978, nr 6; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur - Lexikon*, T. 1; http://www.unitas-ruhrania.org/index.php?section=news&cmd=detai

Ks. Gnosdek Johann
Ur. w 1795 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. Był archiprezbiterem w Niedźwiedniku pow. ziębicki. Zmarł w 1851 r.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Godau Nikolaus
W latach 1447–1450 był komturem joannitów i proboszczem parafii Głubczyce.
Literatura: GROEGER Th., *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz;* RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser - Ritter*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Goerigk Emil
Ur. 15 czerwca 1865 r. 6 maja 1895 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w diecezji warmińskiej. Zm. 9 września 1943 r. w Dzbańcach jako proboszcz-emeryt.
Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 9 z 30 września 1943 r.

O. Golla Stanislaus (imię zakonne Desiderius)
Ur. 16 listopada 1894 r. w Strzelcach Opolskich. 28 października 1922 r. złożyl wieczyste śluby zakonne. 17 czerwca 1923 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. działał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

Ks. Golla Eduard

Ks. Eduard Golla. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 6

Ur. 20 grudnia 1894 r. w Gliwicach. 20 czerwca 1920 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Do 1924 r. był wikariuszem w Berlinie i Wrocławiu. Zdał egzamin państwowy na nauczyciela religii. Obronił doktoraty z teologii i filozofii. W 1935 r. podjął pracę w gimnazjum w Głubczycach. 1 kwietnia 1936 r. został mianowany radcą szkolnym. Pracował w tej szkole do 1945 r. W 1945 r. został wikariuszem substytutem w Klisinie i Szonowie. 4 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Osiadł w Dassel, gdzie działał jako wikariusz. Od 1947 r. pracował jako nauczyciel religii w Państwowym Gimnazjum im. Albrechta Dürera w Hagen w Westfalii. Zmarł 23 grudnia 1959 r. i 28 grudnia został pochowany na tamtejszym cmentarzu w Hagen.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; SCHRÖFEL E., *Zum Gedächtnis an Studienrat Dr. phil. et theol. Eduard Golla*, „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 6.

O. Golli Patritius
W 1752 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Gomola Mathias
W 1552 r. był proboszczem parafii Nasiedle i kanonikiem przy kolegiacie w Raciborzu. Od 1557 r. był w Raciborzu prałatem – dziekanem. Podarował kolegiacie srebrny pacyfikał wysadzany 22 drogimi kamieniami.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Gomorowsky Niklas
Był wikariuszem mszalnym przy ołtarzu Maryi w Raciborzu, a w 1484 r. proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Goretzki Ernst
Ur. 4 lipca 1883 r. w Wirku pow. katowicki. W latach 1897–1901 uczęszczał do szkoły werbistów w Św. Krzyżu pod Nysą. Od 1903 do 1907 r. studiował

teologię w St. Gabriel koło Wiednia. 23 lutego 1908 r. został wyświęcony na kapłana. Do 1914 r. był misjonarzem w Togo. W latach 1914–1915 przebywał w brytyjskiej niewoli wojennej. Od 1916 do 1922 r. działał w Nysie, od 1922 do 1925 r. w Bytomiu i Poznaniu. W latach 1926–1930 był wikariuszem w Kietrzu, od 1930 do 1931 r. administratorem parafialnym w Grobnikach, a w 1931 r. w Suchej Psinie. Od 1931 do 1934 r. był administratorem w Bolesławiu, od 1 maja 1934 do 15 października 1939 r. lokalistą w Ludmierzycach, a od 20 marca 1940 r. proboszczem parafii Lubotyń (według Beiera od 1 marca 1940 r.), z tytułem radcy konsystorialnego. W 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Działał w diecezji Hildesheim. Od lipca do października 1946 r. pomagał w duszpasterstwie w Brunszwiku. Został wikariuszem w Denstorf, gdzie działał do 13 grudnia 1955 r. 23 lutego 1958 r. świętował złoty jubileusz kapłański w Salzgitter – Thiede. We wrześniu 1959 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 22 września 1963 r. w Salzgitter – Gebhardshagen i został pochowany w Brunszwiku.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; *Konsistorialrat Pfarrer i. R. Ernst Goretzki*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 11.

O. Goretzky Josef

Ur. 19 listopada 1882 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W wieku 14 lat wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża koło Nysy. W 1903 r. przeniósł się do St. Gabriel koło Wiednia, gdzie w 1908 r., po ukończeniu studiów teologicznych, otrzymał święcenia kapłańskie. Działał w Słowacji, zakładał domy misyjne w Mocenoku, Nitrze i Stavniku. W latach 1927–1932 był mistrzem nowicjatu. Redagował miesięcznik „Hlasy". W 1932 r. został powołany do St. Gabriel jako prowincjał austriackiej prowincji werbistów. Po 6 latach objął tam funkcję rektora. W 1941 r. przeżył konfiskatę i wywłaszczenie tego domu misyjnego przez gestapo i przez 4 lata mieszkał u sióstr zakonnych. Gdy w lutym 1945 r. dom sióstr został zbombardowany, służył jako wikariusz w parafii św. Leopolda w Wiedniu. 1 lipca 1947 r. ponownie został rektorem w St. Gabriel w Wiedniu. Od 1 listopada 1950 r. był duszpasterzem w wiedeńskim szpitalu ortopedycznym. Zm. 18 czerwca 1959 r. i został pochowany na klasztornym cmentarzu w St. Gabriel.

Literatura: *In Memoriam P. Joseph Goretzky, S.V.D.*, „Leobschützer Heimatbrief"1959, November; *Konsistorialrat Pfarrer i R. Ernst Goretzki*, „Leobschützer Heimatbrief"1963, nr 11.

Ks. Gosten Valentin

Ksiądz w Głubczycach. 13 grudnia 1518 r. Jerzy Schellenberg zezwolił na sprzedaż przez Larischa z Naczęsławic czynszu rocznego ze wsi Zawiszyce temu księdzu, na fundację ołtarzową w „karnarze" (kostnicy) w Głubczycach.

Źródło: AP Opole, Akta miasta Głubczyc, sygn. 29 – potwierdzenie Valentinowi Gostenowi, altarzyście w Głubczycach odsetek rocznych w wysokości 5 guldenów, wystawione 13 grudnia 1518 r. w Karniowie.

O. Gottschlich Robert

Ks. Robert Gottschlich. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 3 marca 1885 r. w Gowarowie w Kotlinie Kłodzkiej. 22 czerwca 1908 r. został wyświęcony na kapłana. W 1920 r. wstąpił do zakonu werbistów i w 1924 r. złożył wieczyste śluby. Działał w Domu Misyjnym św. Wojciecha w Pieniężnie na Warmii. Stamtąd został przeniesiony do Domu Misyjnego „Maria Treu" w Głubczycach. W 1944 r. przyjął funkcję rektora kościoła w Czerwonkowie. W 1945 r., po zakończeniu wojny, zastępował proboszcza parafii Równe. W 1946 r., po wysiedleniu do Niemiec, najpierw osiadł w Börry nad Wezerą, a w 1951 r. w Wimbern w Zagłębiu Ruhry i działał w tamtejszym szpitalu. Zm. 15 lutego 1975 r.

Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz*; BEIGEL E., *In Memoriam Pater Robert Gottschlich*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 3; *Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 5; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 2 z 29 lutego 1944 r.

Ks. Gottsmann Eduard

Ur. 27 czerwca 1833 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 30 stycznia 1865 r. był wikariuszem, następnie honorowym proboszczem i wicedziekanem w Kietrzu. W latach 1875–1886, gdy z powodu kulturkampfu nie była obsadzona parafia Kietrz, ks. Gottsmann był jej administratorem. Został prawą ręką komisarza arcybiskupiego ks. Sterza. Prowadził rachunki kościelne parafii Kietrz i rachunki Szpitala Kanonika ks. Ullricha. W 1903 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Jako honorowy podkomorzy papieski, nosił tytuł monsignore. Zm. 26 czerwca 1911 r. i został pochowany przy kościele

św. Krzyża. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na cmentarz komunalny.
Źródła i literatura: GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, nr 5; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; POKORNY J., *Friedhöfe in Katscher*, Soest 1993, maszynopis; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; „Oberschlesien" 1903, H. 12.

Ks. Gottsmann Georg
Proboszcz parafii Pitárné. Od kwietnia 1671 r. przez krótki czas był duszpasterzem w Pomorzowicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Gotzek Viktor
Ur. w 1789 r. w Dzierżkowicach, pow. głubczycki. W 1813 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1840 r. jako proboszcz i dziekan w Neplachovicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Götz Karl

Ks. Carl Götz. Wycinek prasowy z 1927 r. Tytuł nieznany

Ur. w 1839 r. w Głubczycach. W 1865 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Różance i w latach 1869–1885 był lokalistą w Rudawie koło Bystrzycy Kłodzkiej. Następnie został proboszczem parafii Mostowice koło Kłodzka. Otrzymał tytuł honorowego podkomorzego papieskiego. Zmarł w 1927 r.
Źródła: Wycinek prasowy z 1927 r.; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Götzel Anton
Jezuita. Od listopada 1752 r. był duszpasterzem w Pomorzowicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Grabowski Heinrich
Ur. 15 lipca 1879 r. w Leśnicy, pow. strzelecki. 23 czerwca 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1926 r. przeszedł na emeryturę jako duszpasterz diecezji wrocławskiej. W 1940 r. był pacjentem zakładów biskupa Nathana w Branicach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

Ks. Granel August
Ur. w 1840 r. w Głubczycach. W 1863 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1873 r. był wikariuszem, a od 10 lipca 1874 (według Hofrichtera od 1873) do 1896 r. proboszczem parafii Nowa Cerekwia. Zakupił dla kościoła parafialnego w Nowej Cerekwi nowe organy. W 1888 r. poważnie zachorował i leczył się w różnych uzdrowiskach. Pragnął przejąć mniejszą parafię Třebom, lecz gdy się o tym dowiedzieli nowocerekwianie, poprosili go, aby z nimi pozostał. Tak też się stało. Zm. 3 września 1896 r. i został pochowany na cmentarzu przy kościele św. Wacława w Nowej Cerekwi.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HEIDRICH W., *Die Priestergräber in Deutsch – Neukirch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2; *Heimat unvergessene Heimat, Chronik Pfarrgemeinde Dt. Neukirch – Bieskau (Altstett) und Rosen Kreis Leobschütz O/S*, zusammengestellt vom Geistl. Rat Leo Machinek, Pfr. i R., Selbstverlag „Altstetter Bote", Grevenbroich 1999; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Graul Christoph
Ur. w Głubczycach. W XVIII w. był wikariuszem w Zawiszycach.
Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen.*

Ks. Graul Ernst
Ur. w 1845 r. w Głubczycach. W 1871 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1873–1884 był administratorem w Gołuszowicach, a od 1884 do 1891 r. lokalistą w Chomiąży. W kwietniu 1891 r. został zaprezentowany jako administrator parafialny do Zopowej. Był tam proboszczem w latach 1891–1895. Zmarł na cukrzycę w 1895 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Graul Jakob
Ur. w 1765 r. w Głubczycach. W 1788 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kapucynem, lecz opuścił ten zakon. W 1815 r. został proboszczem parafii Zubrzyce. W 1835 r. zrezygnował z tego urzędu, z powodu podeszłego wieku.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen

die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Graul Johann

Ur. w Głubczycach. Od 19 czerwca 1791 do 1824 r. był administratorem parafialnym w Pomorzowicach. Zm. 1 sierpnia 1824 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Graupe Ernestus

W latach 1693 i 1695–1696 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Gregor Józef

Ur. 6 marca 1857 r. w Witosławicach pow. kozielski jako syn młynarza. Uczęszczał do szkoły ludowej w Grzędzinie. Szkołę powszechną i gimnazjum ukończył jednak w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu i w Pradze. W latach studenckich należał do Towarzystwa Słowiańsko – Literackiego i był współzałożycielem Towarzystwa Górnośląskiego. W 1882 r. został wyświęcony na kapłana i był kapelanem hrabiego Henckla von Donnersmarcka w Siemianowicach, a od 1900 r. proboszczem parafii Płużnica koło Toszka. W latach 1898–1926 urzędował jako proboszcz parafii Tworków koło Raciborza. Pisał prace historyczne i folklorystyczne na temat Śląska. Używał pseudonimu X. J. G. Piast. Opracował pierwszą polską mapę Górnego Śląska z uwzględnieniem stosunków językowych, wydaną w 1904 r. Jest autorem pieśni „Długo Śląsk nasz ukochany", którą śpiewano na melodię Mazurka Dąbrowskiego. Zm. 6 kwietnia 1926 r. w Tworkowie. Na cmentarzu przykościelnym zachował się jego nagrobek, stojący obok grobu księdza Augustina Weltzla, znanego badacza dziejów Śląska, zwanego „śląskim Tacytem".
Literatura: BINDACZ A., *Tworków wczoraj i dziś*, Racibórz 2007; KAŁAMARZ B., *Polskie amatorskie badania historyczne na Górnym Śląsku w latach 1870–1939*, „Kwartalnik Opolski" 1979, nr 1.

Ks. Gregorides Mathias Alexander

Ur. w Koźlu. Od 1646 do 1652 r. był proboszczem parafii Nasiedle. Został odwołany z powodu gorszącego trybu życia i ukarany.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel;* WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Greupner Gorgonius

O. Gorgonius Greupner. Portret pędzla Richarda Kargera w klasztorze franciszkanów w Głubczycach. Okres międzywojenny

W latach 1924–1927 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Grigarczik Karl

Ks. Karl Grigarczik. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 1

Ur. 26 września 1888 r. w Štěpánkowicach. W latach 1900–1909 uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu, gdzie zdał maturę. Studiował teologię w Monachium i Wrocławiu. 21 czerwca 1913 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Koppa. W latach 1913–1917 był wikariuszem w Głubczycach, od 1917 do 1922 r. w Krawarzu, a w latach 1922–1927 w Baborowie. Od 1927 do 1931 r. był dyrektorem zakładu opieki społecznej i wychowania w Branicach-Zamku. Od 1931 do 1941 r. proboszczem parafii Sucha Psina. W 1941 r. przeszedł na probostwo do parafii Krawarz. W 1944 r. został wicedziekanem dekanatu hulczyńskiego. Zmarł w Krawarzu 26 marca 1945 r. Był autorem kroniki Suchej Psiny.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 278; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I); *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 4 z 25 kwietnia 1944 r.

Ks. Grocholl Wolfgang

Ks. Wolfgang Grocholl. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 2

Ur. 31 października 1931 r. w Głubczycach. Uczęszczał do miejscowej szkoły ludowej i gimnazjum. W 1952 r. zdał maturę w Bad Mergentheim. Studiował na wydziale filozoficzno – teologicznym w Königstein. W latach 1963–1968 był asystentem profesora Scheffczyka na wydziale katolicko – teologicznym. Otrzymał tytuł doktora teologii na uniwersytecie w Monachium.

Od 1970 r. był nauczycielem religii w gimnazjum, od 1979 r. dziekanem w Stuttgarcie, a od 1983 r. wizytatorem apostolskim byłego wikariatu generalnego w Branicach i honorowym prałatem papieskim. W 1990 r. otrzymał godność protonotariusza apostolskiego.
Pisma: *Vierzig Jahre Land. Predigten für die Gläubigen aus dem Branitzer Land in den Jahren 1985–1986*, Stuttgart 1987; *Joseph Martin Nathan*, Eschershausen 1990; *Aktionen und Gegenaktionen. Die „Nathanschen Anstalten" in Branitz von 1938 bis 1943*, Eschershausen 2008; *Stadtplan und Geschichte Leobschütz* Głubczyce, Eschershausen 2009; *Branitzer Passion*, Eschershausen 2011; *Visitatoren für Branitz*, Stuttgart 2012.
Literatura: *Festschrift zum 40 jährigen Bestehen der Patenschaft zwischen dem Landkreis Holzminden und dem Kreis Leobschütz O/S 1955–1995*, Hannower 1995; LUX H., *50 Jahre im Weinberg des Herrn Prälat Dr. Wolfgang Grocholl begeht sein goldenes Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 2.

Ks. Gröger
W 1882 r. był administratorem parafialnym w Kazimierzu.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

O. Grote Heinrich
Pochodził z diecezji kolońskiej. W 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1931 r. został rektorem szkoły pallotynów w Kietrzu. Zmarł 8 marca 1934 r. w szpitalu w Raciborzu i został pochowany na kietrzańskim cmentarzu.
Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher.*

Ks. Grötschel Anton
Ur. w 1797 r. w Nowej Cerekwi. W 1825 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Osiek koło Strzegomia. Zmarł w 1867 r.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Grötschel Eduard
Ur. w 1841 r. w Bernacicach, pow. głubczycki. W 1861 r. zdał maturę, następnie studiował teologię. W 1866 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł jako proboszcz i archiprezbiter przy kościele św. Małgorzaty we Wrocławiu.
Literatura: PURSCHKE O., *Geschichte (Chronik) von Wernersdorf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 5.

Ks. Grötschel Florian
Ur. w 1798 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1827 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1836 r. był administratorem parafialnym w Zawiszycach, od 1839 do 1852 r. lokalistą we wsi Królowe (w okresie jego posługi w latach 1847–1849 powstał tamtejszy kościół), a od 9 czerwca 1852 do 1867 r. proboszczem parafii Zawiszyce. Przeprowadził renowację kościoła w Zawiszycach. Zm. 6 grudnia 1867 r. na udar mózgu. Jego grób znajduje się w pobliżu nawy bocznej kościoła. Tablicę nagrobną, po zakończeniu II wojny światowej, znaleziono na cmentarzu. Proboszcz ks. Josef Pohl kazał ją przymocować do muru kościelnego.
Literatura: BARTSCH O., *200 Jahre Sabschützer Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 1; VOGT, *Aus alten Tagen*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Grötschel Karl
Ur. w 1870 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1900 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był misjonarzem z zakonu oblatów w Salvador w Kanadzie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Grötschel Onuphrius
Ur. w 1739 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1763 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1810 r. jako proboszcz parafii Ołdryszów.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Grötschel Wilhelm
Ur. w Bernacicach, pow. głubczycki. W 1894 r. zdał maturę w głubczyckim gimnazjum. Zmarł w 1938 r. jako komisarz arcybiskupi, archiprezbiter i proboszcz parafii Gwizdanów koło Żagania.
Literatura: PURSCHKE, *Geschichte (Chronik) von Wernersdorf.*

Br. Grüner Georg
Ur. 3 sierpnia 1919 r. w Nowej Wsi, pow. głubczycki. W 1949 r. wstąpił do zakonu braci szkolnych marystów w Furth w Bawarii. W 1951 r. został wysłany na misję do Urugwaju. Zm. 26 grudnia 1984 r. w Rocha w Urugwaju, z powodu zatrzymania akcji serca.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 2.

Ks. Grüner Petrus
W 1795 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Grüner Wenzeslaus
Ur. w Rogożanach, pow. głubczycki. W latach 1756–1769 był proboszczem parafii Nowa Cerekwia. W 1760 r. został aktuariuszem w arcybiskupim

komisariacie kietrzańskim. Zm. 2 czerwca 1769 r. (według Hofrichtera w 1770 r.).
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*.

Ks. Grüttner Joseph
W latach 1776–1778 był administratorem parafialnym w Pomorzowicach, powołanym wbrew woli dziedzica, hrabiego v. Reichenbach, który ustanowił tam, bez zgody władz kościelnych, lokalistę – jezuitę o. Johanna Haana (Hahna). Zmarł w 1778 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Grzesiak Władysław
Ur. w 1912 r. Wstąpił do zakonu salezjanów i w 1944 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1946–1967 był administratorem parafialnym w Dzierżysławiu i ex currendo parafii Lubotyń. Odbudował ze zniszczeń wojennych kościół w Dzierżysławiu. W 1967 r. opuścił Śląsk Opolski.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*.

O. Grzybon Franz (Pius)
Ur. 3 lipca 1903 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn rolnika Johanna Grzybona i Franziski z domu Kriebel. Ukończył gimnazjum franciszkańskie w Nysie, a maturę zdał w Kłodzku. W 1925 r. wstąpił do zakonu franciszkanów w Borkach Wielkich. Studiował we Wrocławiu filozofię i teologię i 1 lutego 1931 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1931 r. był prefektem i nauczycielem w nyskim gimnazjum franciszkańskim. Od 1936 r. działał jako misjonarz ludowy i kierownik rekolekcji w Kłodzku. Od 1939 r. przebywał w Berlinie – Pankow, od 1952 r. w Halle, od 1955 r. w Dreźnie i od 1967 r. ponownie w Berlinie – Pankow. Zmarł tam 20 czerwca 1985 r.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf P. Pius Grzybon*, „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 5; GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*.

Ks. Güllner Josef
Ur. w 1790 r. w Głubczycach. W 1814 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Starym Lesie koło Nysy.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Gurzan Felix
Ur. 11 czerwca 1899 r. w Dobrownik koło Hulczyna. W latach 1911–1917 uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu, gdzie we wrześniu 1918 r. zdał maturę. W latach 1917–1919 był w wojsku. Od 1918 do 1919 r. studiował teologię we Wrocławiu, a od 1919 do 1922 r. w Ołomuńcu. Od 1 sierpnia 1922 r. do 30 czerwca 1924 był wikariuszem w Pilszczu, od 1 lipca 1924 do 30 września 1927 r. w Nasiedlu, od 1 października 1927 do 30 września 1929 r. w Gołuszowicach, od 1 października 1929 do 30 kwietnia 1934 r. w Pietrowicach Wielkich, od 1 maja 1934 do 1 listopada 1936 r. w Bolesławiu, a od 1 listopada 1936 do 12 czerwca 1939 r. w Krzanowicach. Od 12 czerwca 1939 do 30 listopada 1939 r. był administratorem parafialnym w Chuchelnej, a następnie tamtejszym proboszczem.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Gusy Joseph Hugo
Ur. 1 kwietnia 1844 r. w Posucicach, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. W latach 1865–1868 studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 28 czerwca 1869 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa Heinricha Förstera. Pierwszą jego placówką duszpasterską była Hat`. W latach 1883–1884 był wikariuszem w Pilszczu. Od 1884 do 1890 r. był administratorem parafialnym, a następnie proboszczem w Ołdryszowie. W 1891 r., ze względu na zły stan zdrowia, poprosił o zgodę na wstąpienie do klasztoru benedyktynów w Beuron. Po 13 miesiącach stan jego zdrowia się pogorszył. Został lokalistą w Chomiąży. Od 27 października 1892 do 1914 r. był pierwszym proboszczem parafii Jakubowice. W 1905 r. zbudował tamtejszą plebanię. 30 września 1914 r. przeszedł na emeryturę i przeprowadził się do Głubczyc. W 1918 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł w 1926 r. w Głubczycach.
Źródła i literatura: Chronik der Pfarrei Jakubowitz Branitzer Decanats in der Erzdiöcese Olmütz; FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz)*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; „Oberschlesien" 1918, H. 11.

Ks. Guttler (Guttner) Nicolaus
Joannita w Głubczycach. Jego nazwisko występuje w dokumencie z 1445 r. dotyczącym Szpitala św. Jana w Głubczycach.
Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Guttmann Reinhold
Ur. 1 września 1822 r. 25 lipca 1846 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1859–1901 był proboszczem parafii Klisino. W czasie jego urzędowania zbudowano nowy kościół w Klisinie (1867 r.), przy czym zachowano XVI-wieczną wieżę. Otrzymał tytuły radcy duchownego i archiprezbitera. W 1901 r. uległ wypadkowi i złamał szyjkę kości udowej. Otrzymał wsparcie w osobie wikariusza ks. Bernharda Janscha.
Literatura: Chronik der Gemeinde Gläsen, b.d.w.; GOTTSCHALK J., *Ein Kelch von 1877*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Güttner
W I połowie XIX w. był wikariuszem w Głubczycach. Po śmierci proboszcza Wernera bezskutecznie starał się o probostwo Grobniki.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Guttsche Franz Reinhold
Ur. 3 maja 1812 r. w Świebodzinie. Od 1826 r. uczęszczał do gimnazjum w Głogowie, a w 1835 r. rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim. 25 sierpnia 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1839 r. został wikariuszem w Kotli, a w 1841 r. w Żaganiu. W 1843 r. został przeniesiony do Cieplic, następnie do Kątów Wrocławskich. W marcu 1846 r. został wikariuszem w Prudniku, skąd został przeniesiony jako administrator parafialny do Klisina, natomiast w 1847 r. do Szybowic, gdzie 4 kwietnia 1855 r. został proboszczem.
Literatura: WELTZEL, *Historia miasta Prudnika*..., op. cit.

Ks. Gwosdek Johann
Ur. w 1795 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. W 1818 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem w Opolu.
Źródło: Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... Rękopis z parafii Dzielów.

O. Haase Erich (Meinrad)
Ur. 16 stycznia 1939 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Ernsta Haase i Marie z domu Banner. 1 października 1963 r. wstąpił do Domu Misjonarzy św. Franciszka (CMSF) w Bug w Bambergu. W latach 1966–1967 pracował jako katecheta w seminarium kapłańskim w Kolonii.
Literatura: *Aus der Chronik von Sabschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 1.

O. Habermann Markus
W latach 1691–1692, 1697 i 1699–1701 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Habscheid Josef
Ur. 28 maja 1907 r. w Niedersgegen (Eifel). Jako piętnastolatek rozpoczął naukę w, prowadzonej przez misjonarzy św. Rodziny (MSF), szkole misyjnej św. Kiliana w Lebenhan. Studiował tam teologię, następnie od 1922 do 1926 r. w Biesdorf i w Ravengiesburg. 29 lipca 1934 r. został wyświęcony na kapłana w Trewirze. Od 24 maja 1935 r. był nauczycielem i prefektem w szkole zakonnej w Szczytnej w Hrabstwie Kłodzkim. W 1940 r. szkołę tę zamknęli hitlerowcy. W latach 1940–1941 odbył studia uzupełniające we Wrocławiu. Został wikariuszem w Suchej Psinie u boku proboszcza Karla Grigarczika. Od 17 czerwca 1941 r. był wikariuszem w Sudicach. 15 marca 1945 r. został wysłany do Branic jako wikariusz u boku proboszcza ks. Rudolfa Gaideczki, z tytułem rektora kuracji św. Rodziny. 7 stycznia 1946 r. wraz z najbliższymi współpracownikami biskupa Nathana, ks. Gaideczką i o. Justinusem Weissem opuścił Branice na polecenie polskich władz. Osiadł w Berlinie Wschodnim w parafii Ciała Chrystusowego i był tam do marca 1948 r. Następnie w latach 1948–1955 przebywał w Lebenhan w Niemczech Zachodnich, wreszcie w latach 1964–1970 w Altenhundem jako dyrektor państwowej szkoły realnej Maria Königin. W 1970 r. przeszedł na emeryturę. Przeprowadził się do Dürren, gdzie pracował w administracji w Domu Misyjnym Betanien. Ciężko chorował. 2 kwietnia 1991 r. został przeniesiony do klasztoru Betzdorf – Bruche do stacji opieki. Zmarł 18 grudnia 1991 r. i został pochowany na tamtejszym cmentarzu klasztornym.
Literatura: GROCHOLL W., P. *Josef Habscheidt*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 2.

Br. Hadam Metodius
Ur. w Caniowitz (?) koło Raciborza. Franciszkanin w Głubczycach. W momencie sekularyzacji w 1810 r. miał 43 lata.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Hahn (według Wolnego Haan) Ignatz Franz
W 1776 r. zatrudnił go dziedzic z Pomorzowic hrabia von Reichenbach, chcąc uniezależnić kościół w Pomorzowicach od parafii Osoblaha, wbrew woli tamtejszego dziekana. Po zażegnaniu sporu w tej sprawie, w 1778 r. ks. Hahn został zatwierdzony przez władze kościelne jako lokalista. Zm. 18 września 1790 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hahn Lukas
W latach 1810–1820 był proboszczem parafii Kazimierz. W 1815 r. zbudował nową plebanię w Kazimierzu.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir;* HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Hahn Peter
Ur. w 1902 r. w Nadrenii. W 1927 r. został wyświęcony na kapłana. W 1930 r. został pierwszym prefektem, a następnie rektorem kolegium pallotynów w Kietrzu.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher;* POKORNY, *Missionsschule der Pallotiner.*

Ks. Haidrich (Heidrich) David Franz
Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1689–1695 był proboszczem parafii Pilszcz. Zostal przeniesiony z Pilszcza do Vysokich Žibřidovic koło Šumperku, a stamtąd zaś do Karniowa, gdzie w 1707 r. zmarł.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945;* HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Hain Isidor
W latach 1828–1851 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Haintz (Heinz) Gabriel
Był administratorem parafialnym w Lisięcicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hajda Jan
Ur. 18 marca 1911 r. w Bobrownikach Śląskich. W 1932 r. zdał maturę w gimnazjum w Tarnowskich Górach. Studiował filozofię i teologię w Krakowie i 26 czerwca 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw działał w diecezji katowickiej, lecz, na własną prośbę, został przeniesiony na Śląsk Opolski i 22 stycznia 1946 r. został pełnomocnikiem administratora opolskiego na byłych terenach archidiecezji ołomunieckiej, a 29 lipca 1946 r. został administratorem kuracji św. Rodziny w Branicach i ex currendo lokalii w Turkowie. 1 września 1948 r. został proboszczem parafii Wniebowzięcia NMP w Raciborzu. Przystąpił do odbudowy zniszczonego podczas wojny kościoła. W latach 1974–1978 był w stanie spoczynku, a 18 października 1978 r. został proboszczem parafii Bierawa, gdzie z jego inicjatywy zbudowano nową plebanię, a w pobliskim Lubieszowie kościół. Zmarł 11 marca 1986 r. po długiej i ciężkiej chorobie i został pochowany w Bierawie.

Ks. Jan Hajda. Fotografia z: Pospiszyl B., *Parafia św. Rodziny*, Branice 2007

Literatura: Ks. HANICH A., *Czas przełomu. Kościół katolicki na Śląsku Opolskim w latach 1945–1946*, Opole 2008; POSPISZYL B., *Parafia św. Rodziny*, Branice 2007.

O. Halbiger Mauritius
W latach 1706–1707 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Halfar Viktor
Ur. 16 lipca 1896 r. w Darkovicach koło Hulczyna. Podczas I wojny światowej był oficerem w artylerii. 23 kwietnia 1922 r. został wyświęcony na kapłana we Wrocławiu. W tym samym roku został wikariuszem w parafii Kietrz. Wikariusz generalny ks. J. M. Nathan skierował go jako proboszcza do Domašova w Sudetach. Po wysiedleniu do Niemiec, dotarł do Górnej Bawarii i (do przejścia na emeryturę) działał w Ilmmünster. Zm. 25 marca 1968 r. w Ratyzbonie i został tam pochowany.
Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher; Wir gedenken unserer verstorbenen Priester,* „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 5.

O. Halupka Martin (Thomas)

Ks. Martin Halupka. Fotografia z: sulkow.blogspot.com

Ur. 6 grudnia 1903 r. w Bodzanowicach pow. oleski. Pochodził z wielodzietnej rodziny. Jego ojciec pracował sezonowo jako robotnik w Saksonii i Westfalii. O. Halupka uczęszczał do szkoły ludowej w rodzinnej wsi, zatrudniany jako pastuch u chłopów. W 1920 r. podjął pracę w cegielni w Zagłębiu Ruhry. W 1922 r. wrócił do

domu i przez 4 lata pracował w kopalni Carsten – Zentrum koło Bytomia. Został zwolniony po strajku górników. Znów pracował w cegielni koło Dortmundu. W wieku 23 lat poszedł do wieczorowej szkoły zawodowej salezjanów w Borbeck koło Essen, przyjęty na okres próbny. W wieku 28 lat wstąpił do zakonu karmelitów w Bambergu. Ponieważ nauczył się języka polskiego, w 1935 r. przełożeni wysłali go do Lwowa, następnie do Krakowa. Tam ukończył studia teologiczne. W sierpniu 1938 r., jako obywatelowi Niemiec, kazano mu opuścić Polskę. Nie uczynił tego i został internowany. 17 września 1939 r. został zatrzymany przez Rosjan i zabrany w okolice Kijowa. Gdy go wypuszczono powrócił do Krakowa i zameldował się w niemieckim urzędzie okupacyjnym. 17 marca 1940 r. został on wyświęcony na kapłana w Katowicach i wrócił do Krakowa jako o. Martin. Zarządzał majątkiem karmelitów koło Tarnowa. 14 lutego 1945 r. powrócił do Krakowa, następnie pracował w duszpasterstwie w rodzinnej wsi, a w styczniu 1946 r. został wysłany do Baborowa jako następca proboszcza ks. Heinricha Kloske. Funkcję tę objął 17 lipca 1946 r. Odbudował spaloną podczas działań wojennych plebanię i zniszczony kościół parafialny. W październiku 1946 r. dodatkowo przejął opiekę nad parafią Dziećmarów, gdzie odbudował kościół parafialny (1947–1949). Odbudowywał też kościoły w Baborowie i okolicy. W 1955 r. pożegnał parafię Dziećmarów. Do 1980 r. przebywał w Baborowie jako proboszcz. Emeryturę spędził w Popielowie koło Opola, gdzie działał jako wikariusz pomocniczy. Zmarł tam 6 kwietnia 1991 r. i został pochowany w rodzinnej wsi.

Literatura: Ks. HANICH, *Czas przełomu...*, op. cit.; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; PURSCHKE J., *Erinnerung an Pfarrer Martin Halupka*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 5.

Ks. Handel Thomas

Ołomuniecki wikariusz katedralny, przysłany 15 października 1586 r. do Grobnik przez biskupa Stanisława Pawłowskiego, aby zaopiekować się tutejszą parafią oraz dwiema innymi. Jeszcze raz został wymieniony w 1610 r. jako tamtejszy proboszcz.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Handschuh Karl

Ur. w 1743 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn sędziego wiejskiego Franza Handschuha i Anny Cathariny. W 1766 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako ksiądz krzyżacki został kuratusem w Malej Moravce. Od 3 lutego 1781 do 1786 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. W sierpniu 1786 r. został przeniesiony do Třebom.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KUNISCH A., *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf O/S*, Geilenkirchen 1973; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Hanel Josef

W latach 1718–1733 był proboszczem parafii Równe.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Hanisch Elmar

Ks. Elmar Hanisch. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 4

Ur. 1 sierpnia 1907 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Studiował teologię we Wrocławiu. Wstąpił do zakonu franciszkanów. 28 stycznia 1934 r. został wyświęcony na kapłana. Pomagał w duszpasterstwie w Zubrzycach, Zopowach, Wojnowicach, Nasiedlu, Królowem, Pilszczu, Dzierżysławiu. Podczas II wojny światowej był sanitariuszem wojskowym. Po wojnie działał w Sigmaringen. Zm. w 1978 r. w Ottbergen, gdzie był duszpasterzem.

Literatura: *Aus unserer Priestergemeinschaft*, „Leobschützer Heimatblatt" 1978, nr 6; HANISCH E., *Pfingsttreffen der Sauerwitzer*, „Leobschützer Heimatbrief" 1949, nr 4; PERSEL G., *Liebe Sauerwitzer!*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5.

O. Hanisch Josef

W latach 30. XX w. był pallotynem w Kietrzu

Literatura: POKORNY, *Missionsschule der Pallotiner*.

Ks. Hanke Franz

Ks. Franz Hanke. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 6

Ur. 4 stycznia 1888 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od września 1911 do czerwca 1912 r. był wikariuszem w Nasiedlu, następnie działał jako wikariusz w Opawicy. 24 listopada 1921 r. przybył jako administrator parafialny do Boguchwałowa i w tym samym roku został tam wprowadzony jako proboszcz. Wyremontował miejscowy kościół, kazał założyć

chór śpiewaczy, instalację elektryczną, nowy dach. W 1927 r. za pośrednictwem prałata ks. J. M. Nathana odzyskał stary renesansowy ołtarz główny, który w 1897 r. proboszcz ks. Kollibabe przekazał muzeum diecezjalnemu we Wrocławiu. W latach 1929–1930 kazał odrestaurować zabytkowy mur przykościelny. W 1931 r. (własnym kosztem) zbudował za 28 tys. marek dom młodzieży w Boguchwałowie, wykorzystując cegły z dawnej willi dyrektora gimnazjum w Głubczycach. Opisał dzieje Boguchwałowa, opublikowane w „Leobschützer Heimatblatt". Jego praca z młodzieżą przeszkadzała nazistom, dlatego fałszywie oskarżyli go o pedofilię. Na wiosnę 1939 r. został wysiedlony z parafii, następnie osadzony w obozie koncentracyjnym Buchenwald, gdzie 14 kwietnia 1943 r. zginął „podczas próby ucieczki".

Źródła i literatura: Ks. HANICH A., *Martyrologium duchowieństwa Śląska Opolskiego w latach II wojny światowej*, Opole 2009; HANKE E., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 6, 1990, nr 1; Maszynopis z parafii Dzielów; RATHMANN K., *Unser Heimatdorf Hohndorf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 6; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hanke Karl

Ur. 6 października 1913 r. w Raciborzu. Uczęszczał tam do szkoły ludowej, a od 1924 r. uczył się w państwowym gimnazjum humanistycznym. W latach 1933–1937 studiował teologię i filozofię we Wrocławiu i Freiburgu Bryzgowijskim. 7 sierpnia 1938 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Był wikariuszem w Zawiści i Dobrzeniu Wielkim koło Opola, następnie w Zbrosławicach koło Bytomia i Głogówku. W 1942 r. został wikariuszem w Kazimierzu. Za antyhitlerowskie kazania groził mu obóz koncentracyjny. Był pod nadzorem gestapo. Wraz z mieszkańcami uciekł przed frontem do Szumawy i został internowany. Od sierpnia 1945 do lipca 1946 r. był wikariuszem w diecezji Pasawa. Osiadł jako duszpasterz w diecezji Rottenburg. Był autorem kroniki parafii Kazimierz napisanej po wojnie (w maszynopisie). Zm. 25 sierpnia 1990 r. w Ettlingen i został pochowany na cmentarzu w Ettlingen–Spessart.

Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; *Pfarrer Karl Hanke*, „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 6.

Ks. Hanke Reinhard

Ur. 10 lutego 1901 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1926 r. zdał maturę i studiował we Wrocławiu filozofię, teologię i historię. 27 stycznia 1935 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Działał jako wikariusz w Kietrzu. Był nauczycielem religii w Głubczycach, Bytomiu, Gliwicach, Zabrzu i Wrocławiu. Od 1 maja 1941 r. był administratorem parafialnym w Bykovie koło Karniowa. Nosił tytuł asesora naukowego w Zabrzu i we Wrocławiu. W 1950 r. musiał opuścić Czechosłowację i został wikariuszem w Engelthal pow. Hersbruck. Od 1970 r., będąc już na emeryturze, przebywał w Domu Starców św. Piusa w Bielefeld. Zm. 26 kwietnia 1984 r. i został pochowany w Bielefeld.

Literatura: GROCHOLL W., *Reinhard Hanke* +, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 4.

O. Hanold Ernst

Ur. w Ściborzycach Małych, pow. głubczycki. Był misjonarzem – werbistą w Chinach w okresie międzywojennym i podczas II wojny światowej.

Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930; RICHTER E., *Ein Chinamissionar erlebt das Schicksal seiner Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief"1949, nr 5/6.

O. Hanowski Antonius

Ur. w 1904 r. w Alt Schöneberg. W 1928 r. otrzymał święcenia kapłańskie i działał jako pallotyn w Kietrzu, a następnie założył filię pallotynów w Handlovej w Słowacji. Podczas II wojny światowej był powołany do służby wojskowej i dostał się do radzieckiej niewoli. Zmarł 3 stycznia 1956 r. w Domu Misyjnym w Limburgu kilka tygodni po powrocie z niewoli.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; POKORNY, *Missionsschule der Pallotiner; Hier spricht das Leobschützer Gymnasium*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März.

Ks. Hänsel Alois

Ur. w 1795 r. w Głubczycach. W latach 1813–1815 walczył jako ochotnik przeciwko armii napoleońskiej. Po bitwie pod Lipskiem otrzymał Żelazny Krzyż. W 1820 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 2 lata pracował jako nauczyciel pomocniczy w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, następnie jako nauczyciel religii w gimnazjum w Gliwicach. Od 1838 r. pełnił posługę jako proboszcz parafii Gliwice. Zm. 17 grudnia 1852 r. jako archiprezbiter.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Hansel Johannes Nepomuk

W latach 1782–1784 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Hanslik
Zmarł w 1918 r. w Branicach.
Literatura: SLATOSCH F., *Kirchen und Filialkirchen der Parochie Branitz*, „Leobschützer Heimatbrief"

Ks. Hanslik Erhard
Ur. 19 stycznia 1910 r. w Pietraszynie pow. raciborski. 7 sierpnia 1938 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. W latach 1939–1940 był wikariuszem w Baborowie. Podczas II wojny światowej został powołany do służby wojskowej, a w 1950 r. został wypuszczony z radzieckiej niewoli wojennej. Zm. 21 sierpnia 1988 r. w szpitalu maryjnym w Dortmundzie – Hombruch.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Msgr. Erhard Hanslik*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 6.

Ks. Hantke Friedrich
Ur. 16 listopada 1908 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1936 r. został wyświęcony na kapłana. Był wikariuszem w Głubczycach, następnie w Gołuszowicach. Został powołany do Wehrmachtu. Zmarł w 1944 r. w Rosji.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Ks. HANICH, *Martyrologium*; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*; Maszynopis z parafii Dzielów; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I).

Ks. Hanuszko
W latach 1464–1491 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. 11 marca 1464 r. zatwierdził sprzedaż młyna w Babicach przez sędziego Gilge Szczepankowi z Lutomyśla.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Harasowsky Franz von Harasow
Był duszpasterzem w Předmost, a od 15 kwietnia 1707 do 1708 r. proboszczem parafii Kietrz. Zm. 20 marca 1708 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Hartel Paul
W latach 30. XX w. był pallotynem w Kietrzu.
Literatura: POKORNY, *Missionsschule der Pallotiner*.

Ks. Hartenberg Johann
Ur. w 1850 r. w Głubczycach. W 1876 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1888–1891 był lokalistą w Królowem. Zmarł w 1891 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hartfaust Sebald z Holland
W 1430 r. był altarzystą w kościele parafialnym w Głubczycach.
Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Hartmann Elias Alexander
19 lipca 1656 r. został proboszczem parafii Grobniki. Zamieszkał w byłej szkole. Opiekował się również kościołami w Babicach i Debrzycy. Pod koniec 1666 r. zrezygnował z grobnickiej parafii.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Hartmann Vinzenz

Ks. Vinzenz Hartmann. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 2

Ur. 24 lipca 1902 r. w Velkich Hošticach. W latach 1913–1922 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Od 1922 do 1927 r. studiował we Wrocławiu teologię i filozofię. 30 stycznia 1927 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1927 do 1932 r. był wikariuszem w Opawicy, a w latach 1932–1937 w Branicach. Od 22 września 1937 do 1948 r. był proboszczem parafii Bliszczyce. Od 1941 r. nosił tytuł dziekana dekanatu Branice. W 1948 r. osiadł w Eckartsberga koło Naumburga w strefie radzieckiej. W 1969 r. został mianowany radcą duchownym. W 1973 r. przeszedł na emeryturę i osiadł w Twisteden koło Kevelaer. Zm. 24 grudnia 1983 r.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis. Pisze tam, że Hartmann w latach 1927–1929 był wikariuszem w Opawicy, a od 1929 do 1937 r. w Branicach. Od 1 października 1943 r. nosił tytuł wicedziekana; GROCHOLL W., *Nachruf Geistlicher Rat Vinzenz Hartmann*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 2.

Ks. Hartung Ignatz
W 1756 r. był wikariuszem w Nasiedlu i aktuariuszem ołomunieckiego komisariatu arcybiskupiego w Kietrzu.
Literatura: KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*.

Ks. Hasenbeck Franz
Ur. w 1812 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1837 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Sudicach, od 1847 r. w Pietrowicach, a od 1848 r. administratorem parafialnym w Krzanowicach.

W 1855 r. został proboszczem parafii Haț. Zm. 27 grudnia 1867 r.
Źródła i literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hauenzweigk Niclas
Za życia komtura Andreasa Schundlo (zm. w 1507 r.) miał sprawować funkcję głubczyckiego proboszcza.
Literatura: RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*.

Ks. Hauk (Hauck) Theodor
Ur. 9 sierpnia 1841 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1866 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był prebendarzem w Pszczynie, a od 8 listopada 1871 r. kuratorem w Grabinie. Zmarł tam w 1893 r.
Źródła i literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hauke
W latach 1749–1766 był proboszczem parafii Klisino.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Hausladen Johann
Ur. 30 listopada 1751 r. we Wrocławiu. Był niedzielnym kaznodzieją przy kościele uniwersyteckim we Wrocławiu, zaproponowanym 20 kwietnia 1784 r. przez komtura na proboszcza Grobnik jako *„człowiek wiernej postawy i zacnego sposobu myślenia"*. Nominacja ze strony wrocławskiej izby nastąpiła 29 kwietnia. Był pronotariuszem apostolskim i inspektorem szkolnym w powiecie głubczyckim. Otrzymał tytuł honorowego kanonika w Raciborzu. Zmarł 5 stycznia 1791 (według Wolnego w 1790 r.) i otrzymał marmurowy nagrobek w zakrystii. Jego matka Rosina ufundowała 500 tal. na cztery śpiewane za niego rekwiem i 48 mszy św. za oboje. On sam ufundował za 300 guldenów mszę, która miała być śpiewana we wszystkie piątki z litanią ku czci Matki Boskiej Bolesnej.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Hawlicki (Hawlitzky) Josef
Ur. 1780 r. w Posucicach, pow. głubczycki. W 1805 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1814–1845 był proboszczem parafii Branice. W 1814 r. na własny koszt pokrył strzechą podupadłą plebanię, a jej ganek gontem. Pokonując trudności, piętrzone przez urzędników, doprowadził do budowy nowej, murowanej, pokrytej gontem plebanii. Udało mu się skomasować grunty parafialne. Ustanowił fundację dla biednych parafian w wysokości 100 talarów. W 1842 r. ufundował dzwon dla branickiego kościoła parafialnego, który odlano w Pawłowiczkach. Podczas epidemii cholery, w latach 1836–1837, pochował w zbiorowej mogile na cmentarzu przykościelnym 40 osób. Zapisał w testamencie 200 talarów na rozbudowę kościoła w Branicach. Zm. 7 kwietnia 1845 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hawlitzki Josef
Ur. w 1801 r. w Posucicach, pow. głubczycki. W 1828 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został archiprezbiterem w Bieruniu pow. pszczyński. Zm. w 1865 r.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*.

Ks. Hawranek Dominik
Ur. w 1786 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1812 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1817 r. jako wikariusz w Grobnikach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Heber Johann
Ur. w 1780 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1805 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1848 r. jako proboszcz parafii Studnice.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Heidvogel (Heitvogel) Bernard
Ur. w 1801 r. w Głubczycach. W 1824 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Grobnikach i Głubczycach. Bezskutecznie starał się o parafię Grobniki po śmierci proboszcza ks. Wernera.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Heidvogel Viktoryn
Ur. w Głubczycach. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako franciszkanin przebywał w głubczyckim konwencie. Po sekularyzacji w 1810 r. w wieku 51 lat przeszedł na emeryturę. Pozostał w Głubczycach u krewnych. Zm. 5 marca 1820 r. w wieku 61 lat i 8 marca został pochowany na cmentarzu św. Anny.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Heidvogel (Heitvogel) Viktoryn
Ur. 30 grudnia 1806 r. w Głubczycach. W 1831 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem i katechetą w Głubczycach i Lipowej koło Nysy, a następnie proboszczem parafii Koperniki koło Nysy. Zm. 10 listopada 1882 r.
Źródła: Nekrolog – wycinek prasowy z listopada 1882 r., w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hein Hermann
Ur. w 1872 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1898 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1916–1953 był proboszczem w Bolesławiu, pow. raciborski. Zm. 27 sierpnia 1954 r.
Źródła i literatura: Ks. GAŁOŃSKI, *Dwieście lat kościoła w Wódce*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hein Ignatz
Ur. w Kozmicach. Przed przybyciem do Branic był wikariuszem w Krzanowicach. Od 1779 r. był wikariuszem w Branicach (będących wówczas w parafii Neplachovice), a od 1782 r. tamtejszym administratorem parafialnym. Z powodu nietolerancji wobec protestantów i gwałtownego usposobienia został przeniesiony jako lokalista do Jakubowic.
Literatura: POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hein Isidor
Ur. w 1771 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1802–1806 był lokalistą w Wódce, następnie w latach 1828–1851 proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Hein Johann
Ur. 8 grudnia 1902 r. w Berlinie. Wychowywał się w Głubczycach, gdzie jego ojciec był nauczycielem w seminarium, i uczęszczał do tamtejszego gimnazjum. 23 września 1922 r. wstąpił do nowicjatu Towarzystwa Jezusowego w Gross Heerenberg. Studiował filozofię i teologię w Fleckenburgu w Holandii. 27 sierpnia 1931 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Przez kilka lat był wikariuszem w św. Lipce na Mazurach. W maju 1941 r. został zaciągnięty do Wehrmachtu jako sanitariusz i przeniesiony na front wschodni. Zachorował na tyfus i gruźlicę, dlatego leżał w lazaretach w Warszawie, Landshut w Bawarii i w Branicach. Po wojnie był duszpasterzem w Szpitalu św. Jadwigi w Berlinie. Zm. 21 maja 1975 r., po długiej chorobie, w Szpitalu św. Gertrudy w Berlinie i został pochowany na cmentarzu w Berlinie – Reinickendorf.
Literatura: *Nachruf + P. Joh. Hein*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 5.

Ks. Hein Vinzenz
Ur. w 1803 r. w Kozmicach. W 1829 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1840–1841 był lokalistą w Wódce i od 31 grudnia 1840 do 1869 r. proboszczem parafii Posucice. Ufundował kapitał w wysokości 6 tys. marek, którego odsetki miały służyć jako zapomogi dla najuboższych z Posucic i Jędrychowic. Zachował się tam nagrobek z błędną datą urodzenia (1841). Zmarł w 1881 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Heinisch Paul
Ur. 25 marca 1878 r. w Głubczycach jako syn farbiarza Karla Heinischa. W 1898 r. ukończył z wyróżnieniem gimnazjum w Głubczycach. Studiował we Wrocławiu teologię. 23 czerwca 1902 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Georga Koppa. Do 1907 r. był wikariuszem w Suchej Psinie. W 1904 r. zdał egzamin na nauczyciela szkoły średniej. 24 lipca 1907 r. otrzymał promocję doktorską. Od 1911 r. był profesorem zwyczajnym na uniwersytecie w Strasburgu (wykładał starotestamentową egzegezę). W 1913 r. został arcybiskupim radcą konsystorialnym. Po I wojnie światowej stracił tę pracę i mienie w Strasburgu, powrócił do Wrocławia i wykładał tam od 1919 r. Od 1923 r. wykładał na holenderskim uniwersytecie katolickim

w Nimwegen. W 1944 r. został tam internowany przez aliantów i w 1945 r. przeszedł na emeryturę. Osiadł w Salzburgu, następnie w parafii Kuchl. Zmarł w Salzburgu 11 marca 1956 r. i został pochowany na cmentarzu opactwa św. Piotra.

Ks. Paul Heinisch. Fotografia z: Hofrichter R., *Hervorragende Persönlichkeiten die aus Stadt und Kreis Leobschütz hervorgegangen*, Leobschütz 1929

Główne jego dzieła (tłumaczone też na język włoski, francuski, hiszpański i angielski): *Der Einfluss der Philosophie auf die älteste christliche Exegeze* (praca doktorska), Münster 1907; *Griechentum und Judentum im letzten Jahrhundert vor Christus*, Münster 1908; *Die griechische Pholosophie im Buche der Weisheit*, Münster 1908; *Griechische Philosophie und AT*, 2 Bde., Münster 1913–1914; *Das Buch der Weisheit* (1912); *Die Idee der Heidenbekehrung im Alten Testament*, Berlin 1916; *Personifikation und Hypostasen im AT und im alten Orient*, Münster 1921; *Das „Wort" im Alten Testament und im alten Orient*, Münster1922; *Das Buch Ezechiel* (1923); *Die Weissagungen des Alten Testamentes von dem kommenden Erlöser* (1925); *Die Gottesmutter im Alten Testament*, Paderborn1925; *Das Buch Genesis* (1930); Die Totenklage im AT, Münster 1931; *Die Trauerbräuche bei den Israeliten*, Münster 1931; *Die Zeit des Auszuges der Israeliten aus Ägypten* (1931); *Das Buch Exodus* (1934); *Die stammesgeschichtliche Deutung der Patriarchenerzählungen* (1934); *Das Buch Numeri* (1935); *Das Buch Leviticus*, 1936); *Theologie des Alten Testamentes*, Bonn 1941; *Probleme der biblischen Urgeschichte*, Luzern 1947; *Geschichte des Alten Testamentes*, Bonn 1949–1950; *Christus der Erlöser im Alten Testament*, Graz/ Wien/ Köln 1955.

Współwydawca Biblische Zeitfragen (od 1912). Pisał recenzje do: Biblische Zeitschrift (Freiburg), Der Katholik (Mainz), Theologie und Glaube (Paderborn), Zeitschrift für Missions – Wissenschaft (Münster), Bonner Zeitschrift, Studia Catolica (Roermond w Holandii), Historisch Tijdschrift (Tilburg w Holandii), Theologische Revue (Münster), Das Neue reich (Wiedeń), De Maashode (Rotterdam), Die Geisteswissenschaften (Lipsk), Germania (Berlin).

Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; HOFRICHTER, *Hervorragenden Persönlichkeiten*; P. P., *Ein Sohn unseres Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 2; PREISS P., *Paul Heinisch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 1; TEICHMANN J. CH., *Bedeutende Theologen unserer Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 6.

Ks. Heinrich Dominik

W latach 1772–1805 był administratorem parafialnym w Lisięcicach. Zm. 11 kwietnia 1805 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Heinrich Gottfried Joseph

Ur. w Głubczycach, gdzie w 1717 r. została pochowana jego matka Anna Maria Heinrich. Od 13 listopada 1704 do 1718 r. był proboszczem w Zawiszycach. Został przeniesiony do Brumovic.

Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Heinrich Johann

Od 12 października 1765 r. był proboszczem parafii Głubczyce. W czasach jego urzędowania i z jego inicjatywy zbudowano kościół św. Anny na Górnym Przedmieściu. Ze źródeł wynika, że był człowiekiem konfliktowym. Żył w nieprzyjaznych stosunkach z miejscowymi franciszkanami. Był przeciwnikiem budowy kościoła ewangelicko-augsburskiego w Głubczycach i starał się utrudniać budowę. Jednak doszło do obustronnego porozumienia i proboszcz był gościem podczas uroczystości poświęcenia świątyni. Zm. 23 czerwca 1795 r. i został pochowany pod stopniami ówczesnego ołtarza głównego w kościele parafialnym.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Heinrich Karl

Ur. w 1751 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1778 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1832 r. w Krzanowicach jako kapelan zamkowy z Chuchelnej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Heinricus Johannis Stenbonis de Lubschicz

Pochodził z Głubczyc. Około 1363 r. ukończył studia w Pradze z tytułem magistra i pod tą samą datą występował jako servitor et commensalis (?) księcia legnickiego Wacława I. W tym samym roku papież Urban V udzielił mu jako kanonikowi legnickiemu ekspektatywy (przyrzeczenia nadania

godności) na kanonikat ołomuniecki. W 1365 r. przebywał jeszcze w Pradze i został polecony przez księcia legnickiego Ruperta i cesarza Karola IV do pracy w kancelarii papieskiej, następnie studiował przez 3 lata prawo kanoniczne na nieznanej uczelni, a w 1371 r. rozpoczął kolejne studia w Montpelier we Francji, których prawdopodobnie nie ukończył. Od 22 lutego 1371 do 1392/1393 r. był dziekanem legnickim, do 10 czerwca 1373 r. kanonikiem ołomunieckim, a następnie kanonikiem wrocławskim. Zm. 5 marca 1398 r.

Literatura: JUJECZKA S., *Duchowni średniowiecznej Legnicy. Studium prozopograficzne*, Legnica 2006.

Ks. Heisig (Heissig) Anton

Ur. w 1777 r. w Głubczycach. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Wojnowicach, a w latach 1813–1839 tamtejszym proboszczem. Zm. 24 lutego 1839 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Heisler Adalbert

Ur. w 1840 r. w Głubczycach. W 1864 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1871 r. był wikariuszem przy kościele św. Anny w Głubczycach. Zmarł w lutym 1910 r. na udar mózgu, w drodze z klasztoru minorytów w Karniowie na tamtejszy dworzec kolejowy. Pochowano go na głubczyckim cmentarzu.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).Pisze tam, że zmarł w 1909 r.

Ks. Heisler Georg

Ur. w Głubczycach. Początkowo był wikariuszem w Zawiszycach. W latach 1778–1783 był administratorem w Bliszczycach, a od sierpnia 1783 do 1803 r. proboszczem parafii Równe. Zmarł w Równem 26 sierpnia 1803 r. w wieku 60 lat.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; VOGT, *Aus alten Tagen.*

Ks. Heisler Johann

Ur. w 1734 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1760 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1802 r. w Kietrzu jako wikariusz z Włodzienina.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Heisler Josef

Ur. w 1753 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1777 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Kietrzu.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Heisler Karl

Ur. 11 października 1880 r. w Hulczynie jako syn właściciela apteki Cäsara Heislera i Anny z domu Flügel. Ukończył tam szkołę powszechną i w 1892 r. poszedł do gimnazjum w Głubczycach, gdzie w 1901 r. zdał maturę. Studiował teologię we Wrocławiu. 23 czerwca 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Koppa. W latach 1905–1909 był wikariuszem w Sudicach, od 1909 do 1910 r. w Bolaticach, od 1910 do 1916 r. w Velké Hoštice, a 12 września 1916 r. został administratorem parafialnym w Kietrzu. Od 1917 r. do 6 lipca 1946 r. był administratorem, następnie proboszczem parafii Lewice z tytułem radcy konsystorialnego. Po wysiedleniu, osiadł w Haverbeck koło Hanoweru, gdzie sprawował duszpasterstwo. Zm. 28 stycznia 1964 r. w Haverbeck, pow. Hameln.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; *Drei bekannte Priester des Kreises Leobschütz feierten ihr goldenes Jubiläum*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, August; HANKE J., *Löwitz, so wie es einst war-bis zur Vertreibung 1946*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, Mai; KINZEL E., *Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 1; *Konsistorialrat Pfarrer Carl Heisler 11.10. 1960 – 80 Jahre*, „Leobschützer Heimatbrief" 1960, nr 10.

O. Heldt Stanislaus

W latach 1714 i 1716 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Heldt Wenzeslaus

W 1698 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Henkes Richard

Ur. 26 maja 1900 r. w Ruppach – Westerwald. Od 1912 r. uczęszczał do szkoły pallotynów w Vallendar. Od 1918 r. służył w wojsku. W 1919 r. zdał maturę. Nauczał w szkołach pallotynów, m.in. w Schönstadt. W 1925 r. otrzymał w Limburgu święcenia kapłańskie. Od 1931 r. działał w Kietrzu, gdzie pallotyni prowadzili szkołę i w latach 1934–1937 był tam wicerektorem. W 1937 r. przebywał w Ząbkowicach Śląskich. Krytykował reżim

hitlerowski, przez co wytoczono mu proces sądowy, za oszkalowanie Hitlera, w Kietrzu. Amnestia, którą ogłoszono po anschlussie, sprawiła, że pozostał bez wyroku. Odtąd pracował jako duszpasterz młodzieży, w latach 1940–1941 głównie w Branicach, dokąd przyjeżdżał z Kietrza. W latach 1941–1943 funkcjonował jako proboszcz w Strahovicach. 8 kwietnia 1943 r. został aresztowany przez gestapo za wygłoszenie kazania krytycznego wobec reżimu hitlerowskiego, a wygłoszonego w Branicach. Następnie został wywieziony do obozu w Dachau. Uczył się tam języka czeskiego, z własnej woli opiekował się chorymi na tyfus Czechami. Sam się zaraził i 22 lutego 1945 r. zmarł. Jego ciało osobno spalono, a 7 czerwca 1945 r. prochy pochowano na cmentarzu pallotynów w Limburgu. W styczniu 2001 r. kapituła prowincjalna limburskiej prowincji pallotynów postanowiła zapoczątkować proces beatyfikacji o. Henkesa, co zaakceptował czeski episkopat. W kaplicy cmentarnej w jego rodzinnym Ruppach znajduje się poświęcona mu tablica pamiątkowa.

Literatura: C. SCH., *In Memoriam. Erinnerung an den ersten Schönstattpriester in Leobschütz Pater Richard Henkes PSM.*, „Leobschützer Heimatbrief" 1951, nr 7; POKORNY J., *Kulturkampf im Dritten Reich*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 4; *Richard Henkes (1900–1945) – Pallotiner, Glaubenszeuge, Martyrer*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 3; REITER G., *Pallotinerpater Richard Henkes selig sprechen*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 3; POSPISZYL B., *Bp. Joseph Martin Nathan. Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012; PROBST M. SAC, *Glaubenszeuge im KZ Dachau. Das Leben und Sterben des Pallottinerpaters Richard Henkes (1900–1945)*, Friedberg 2013; SCHWEER J., *Grüss Gott!*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 1; pater-richard-henkes.de/chronik.php

Ks. Herber Carl Ignatz

Ur. 10 stycznia 1788 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki jako trzecie dziecko pośród 12 rodzeństwa. Jego ojciec był inspektorem majątków hrabiego Sedlnickiego. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1806 r. został promowany na doktora filozofii, a w 1809 r. został licencjatem teologii i prawa kanonicznego. 9 marca 1811 r. został wyświęcony na kapłana i działał najpierw jako wikariusz w Opawicy. Od 1 grudnia 1812 r. był nauczycielem religii w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, a od 1813 r. tymczasowym kaznodzieją uniwersyteckim. W październiku 1814 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym teologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Od 1819 do 1831 r. funkcjonował jako profesor zwyczajny, mianowany przez ministerstwo ordynariuszem dziejów kościoła i egzegezy. Wykładał również archeologię. Wprowadził do wrocławskiego planu wykładów historię dogmatów i historię kościoła na Śląsku. W 1821 r. opublikował historię diecezji wrocławskiej na 160 stronach i w 1827 r. został arcybiskupim (ołomunieckim) radcą konsystorialnym. Odrzucił zaszczytne godności komisarza arcybiskupiego w Kietrzu i kanonika w Poznaniu. W 1831 r. zrezygnował z posady nauczycielskiej (choć jeszcze wykładał w semestrze zimowym 1832–1833) i został proboszczem w kościele św. Wincentego we Wrocławiu, radcą duchownym, kanonikiem honorowym, cenzorem biskupim, członkiem komisji egzaminacyjnej konkursu parafialnego, archiprezbiterem i inspektorem szkolnym. W latach 1831–1833 wspólnie z prof. dr. Josephem Ignatzem Ritterem i proboszczem ze Złotoryi Karlem Ditterem von Dittersdorf redagował „Breslauer Zeitschrift für katholische Theologie". 4 listopada 1835 r. został archiprezbiterem archiprezbiteriatu wrocławskiego. 9 lutego 1844 r. został wprowadzony jako rezydujący kanonik. Podarował kościołowi w rodzinnym Nasiedlu pozłacany kielich. Był jeszcze obecny 13 listopada 1853 r. na nabożeństwie podczas uroczystości święcenia katedry. Po południu znaleziono go w gabinecie „pokrytego trupią posoką", z piórem w dłoni i nieprzytomnego. Przyczyną był udar mózgu. Zmarł 4 dni później. Został pochowany 19 listopada w grobie kaplicy zmarłych w grobowcu katedralnym.

Pisma: *Hymni et orationes cultui divini iuventutis inservientes*, Breslau1814; *Erinnerung an den Unterricht über die Sakramente der Firmung, der Busse und des Abendmahls*, Breslau 1914; *De versione latina vulgata ex concilii Tridentini decreto sess. IV authentica*, Breslau 1815; *Dank und Bericht, Wunsch und Anerbiethen*, Breslau 1920; *Silesiae sacrae origenes. Adnexae sunt tabulae chronologicae in annales hist. Dioecesanae*, Breslau1821; *Statistik des Bistums Breslau* 1826.

12 lat młodszy brat ks. Herbera również został duchownym i zmarł 2 lutego 1865 r. w klasztorze braci miłosierdzia w Prudniku na puchlinę wodną.

Źródła i literatura: *Aus einer alten Chronik*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 7/8; Gelehrtenlexikon der katholischen Geistlichkeit Deutschland und der deutschen katholischen Geistlichkeit, Bd. 3, Landshut 1822; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 1; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; MEER A., *Charakterbilder aus dem Clerus Schlesiens 1832–1881*, Breslau 1884; NOWACK K. G., *Schle-*

sisches Schriftsteller Lexikon oder bio- bibliographisches Verzeichniss der im Zweiten Viertel des 19. Jh. lebenden schlesischen Schriftsteller, H. 1, Breslau 1836; „Schlesisches Kirchenblatt" 1853, nr 47 i 48; TEICHMANN, *Bedeutende Theologen.*

Ks. Herber Johann
Ur. 4 czerwca 1799 r. w Wódce, pow. głubczycki jako syn chłopa Antona Herbera i Mariane z domu Skalnik. W 1836 r. został lokalistą w Studnicach koło Vranova (Brno) i zmarł tam w 1848 r.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Herbst Johann
Ur. w 1845 r. w Głubczycach. W 1871 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1872 r. był wikariuszem w Równem, następnie do 1884 r. w Posucicach i odtąd do 1887 r. w Wojnowicach. W 1887 r. działał jako administrator parafialny w Bliszczycach. 30 sierpnia 1887 r. został wprowadzony jako administrator parafialny do Zopowej (według Hofrichtera był nim tam w latach 1888–1891), a od 1891 do 1892 r. był lokalistą w Królowem.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Herink Johann
Ur. w 1760 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1822 r. jako proboszcz w Kobeřicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Herink (Hering) Josef Alois
Ur. w Kobeřicach [według maszynopisu z Dzielowa, ur. w Kietrzu]. W 1793 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zdaniem Wolnego, od 19 marca 1814 do 1819 r. był lokalistą w Braciszowie. Od 15 lipca 1819 do 1835 r. urzędował jako proboszcz parafii Opawica. Był też dziekanem i inspektorem szkolnym. Zm. 16 maja 1835 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Herink (Hering) Paul Peter
Ur. w 1774 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Třebom. Od 27 lipca 1809 do 1810 r. był proboszczem parafii Zopowy, a od 6 listopada 1810 do 1829 r. proboszczem parafii Gołuszowice. Był autorem tamtejszego inwentarza parafialnego z 1821 r. Zm. 2 stycznia 1829 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hermann Gabriel Ignatz
Od 16 marca 1683 do 1689 r. był proboszczem parafii Opawica. W 1689 r. wstąpił do zakonu kapucynów i przebywał w Rudolticach.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Herrmann Alois
Ur. w 1810 r. w Głubczycach. W 1833 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był radcą duchownym w Berlinie.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Herrmann Amandus
W 1684 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Herrmann Johannes

Ks. Johannes Herrmann. Fotografia z: „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 2

Ur. 19 listopada 1910 r. w Głogówku. Dzieciństwo spędził w Grobnikach. Uczęszczał do gimnazjów w Strzelcach Opolskich i Głubczycach. W latach 1932–1937 studiował teologię we Wrocławiu. 1 sierpnia 1935 r. został wyświęcony na kapłana w katedrze wrocławskiej. Był wikariuszem we Włodzieninie, w Suchej Psinie i od 1 maja 1940 r. w Posucicach. Od 17 grudnia 1943 do 1946 r. urzędował jako proboszcz parafii Księże Pole. Był nieustraszonym przeciwnikiem nazizmu. Po wysiedleniu, osiadł najpierw w Kaarst koło Neuss. Utrzymywał kontakty z dawnymi parafianami. Został duchownym domowym w Domu Zdrowej Matki Gertrudenberg koło Bad Salzdetfurth. Zm. 3 stycznia 1962 r. w szpitalu św. Bernarda w Hildesheim i został pochowany w tej miejscowości.
Literatura: BEIGEL E., *In Memoriam Pfarrer Johannes Hermann*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 2.

O. Hettwer Franz
Ur. 28 grudnia 1885 r. w Kolnowicach, pow. prudnicki. W 1898 r. wstąpił do gimnazjum misyjnego św. Krzyża koło Nysy. Został wyświęcony na kapłana w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. Był pierwszym prefektem, założonej w 1926 r. w Głubczycach, szkółki misyjnej werbistów (Juvenat).

W 1931 r., gdy zastąpił go w Głubczycach o. Eustachius Riedel, wyjechał do Św. Krzyża koło Nysy, gdzie został spirytuałem braci misyjnych i asystentem prowincjała. Od 1938 r. działał na terenie Warmii w Domu Misyjnym św. Wojciecha. Po wojnie przebywał w Domu Misyjnym St. Wendel w biskupstwie trewirskim, gdzie przez 6 lat kierował nowicjatem. Postępująca choroba oczu nie pozwoliła mu na pracę. Przejął duszpasterstwo w powiatowym szpitalu św. Ingberta koło St. Wendel. Zmarł tam 16 stycznia 1958 r.

Literatura: GOTTSCHLICH R., *Unsere lieben Toten*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, April; NAWROTH K., LOCH F., *Aus der Chronik: 1926–1986. Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 5; *Schlesische Kirche in Lebensbildern*, Sigmaringen 1992.

Ks. Heyne Johannes

Ur. 9 maja 1804 r. w Głubczycach jako syn zegarmistrza. Ukończył miejscową szkołę ludową. Kontynuował naukę w Niemodlinie i Nysie, dokąd przeprowadzili się jego rodzice. W 1824 r. zdał w Nysie maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, mimo że był bardzo biedny. W 1828 r. otrzymał święcenia kapłańskie w kościele św. Marcina we Wrocławiu. Był wikariuszem w Starych Bogaczowicach, pow. wałbrzyski, w Świdnicy, Środzie Śląskiej (napisał dzieje Środy) i Krzeszowie (napisał tam podręcznik historii bibliotek). W 1834 r. został proboszczem parafii Gostków, pow. jaworski na Dolnym Śląsku. Miał despotyczny, uparty i kłótliwy charakter: *„zgubny spadek ze strony matki pozostawił nieokiełznany, despotyczny, uparty temperament, który z powodu wielu rozgoryczeń i rzekomych chorób z trudnością mógł okiełznać"*. W 1843 r. jako wikariusz został przeniesiony do parafii z niewielkimi dochodami. Poświęcił się badaniom dziejów diecezji wrocławskiej. Wszędzie, gdzie w archiwach parafialnych natknął się na stare pisma i archiwalia, zabierał się do pracy, sporządzał odpisy i publikował historyczne artykuły. Został kustoszem archiwum domowego i biblioteki kapituły wrocławskiej oraz beneficjentem katedralnym przy kaplicy św. Elżbiety. W 1869 r. nadano mu honorowy doktorat Fakultetu Teologiczno – Katolickiego Uniwersytetu Wrocławskiego. Zmarł na zapalenie płuc 28 października 1871 r. we Wrocławiu. Napisał 3-tomową *Documentirte Geschichte des Bisthums und des Hochstiftes Breslau*, wydaną w latach 1860–1868, wznowioną w 1969 r. Czwartego tomu nie dokończył. Inne jego dzieło to: *Charakterbilder der Breslauer Bischöfe aus der Reformationszeit.*

Literatura: HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten;* SABISCH A., *Johann Heyne. Zur 100. Wiederkehr seines Todes am 28. Oktober 1871*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte, Bd. 29, Hildesheim 1971; TEICHMANN, *Bedeutende Theologen.*

Ks. Hiersig Max

Ur. w 1908 r. w Głubczycach. 26 grudnia 1936 r. został wyświęcony w Bautzen na kapłana. Był wikariuszem w Freibergu i Dreźnie – Löbtau oraz w Mitweida – Waldheim. Od 15 lutego 1946 do 31 marca 1962 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Waldheim. 1 kwietnia 1962 r., z powodu choroby, przeszedł na emeryturę. Zm. 10 listopada 1963 r. w szpitalu św. Józefa w Berlinie – Weissensee. Został pochowany w Kamenz.

Literatura: + *Pfarrer Max Hiersig*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 3.

Ks. Hilbert

Na początku XIX w. był wikariuszem przy Sierocińcu Hoffmanna w Głubczycach.

Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Hilbert Wilhelm

Ur. w 1821 r. w Głubczycach. W 1846 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Według Wolnego, od 29 marca 1848 r., według innych źródeł w latach 1849–1876, był lokalistą w Boguchwałowie. Zmarł 1 marca 1876 r. po długiej chorobie.

Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf;* HANKE F., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hilbet Kasimir Andreas

Od 22 kwietnia 1686 do 1699 r. był proboszczem parafii Włodzienin.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Hildebrand Karl

Ur. 13 kwietnia 1847 r. w Głubczycach. 28 czerwca 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Bogdanowicach. 30 marca 1874 r. sąd okręgowy w Głubczycach skazał go na karę grzywny w wysokości 50 tal., z możliwością zamiany na 14 dni więzienia (kulturkampf). 9 października 1874 r. został aresztowany i odsiedział w głubczyckim więzieniu miesiąc i 3 dni. Następnie w latach 1874–1884 przebywał w monarchii habsburskiej. Po powrocie, ponownie został wikariuszem w Bogdanowicach (1884–1886). Od 1886 do 1903 r. był

administratorem parafialnym w Pomorzowicach, a od 1903 do swojej śmierci w 1904 r. proboszczem parafii Lisięcice.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Katolik" 1874, nr 47; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; SEPPELT, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hilgardi Mathias
Od 3 października 1632 r. był proboszczem parafii Kietrz. Przeżył najazd Szwedów, którzy totalnie zniszczyli to miasteczko, ponieważ mieszkańcy byli wierni cesarzowi. Od 28 kwietnia 1633 r. urzędował jako proboszcz parafii Sudice. Zm. 26 września 1650 r.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der katholischen Pfarrkirche, der Kreuzkirche und der Statuen in Katscher*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Hillich (Hilbich)
Franciszkanin. Był kierownikiem gimnazjum w Głubczycach. 19 sierpnia 1767 r. wraz z gwardianem o. Johannesem Klugerem złożył hołd, przebywającemu w mieście, królowi Fryderykowi Wielkiemu.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Hilscher Franz
Ur. w 1818 r. w Głubczycach. W 1842 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Zedlitz (pod tą nazwą występowało kilka miejscowości na Śląsku: Siedlec koło Grodkowa, Grabice koło Opola, Siedlce koło Gliwic, itd.).
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Himmel Florian
Ur. w 1769 r. w Jaroniowie (dziś część Baborowa), pow. głubczycki. W 1795 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1815 do swojej śmierci w 1822 r. był lokalistą w Wódce.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Himmel Johann (Franz)
Ur. w Posucicach, pow. głubczycki. Od 1 kwietnia 1778 r. był lokalistą w Posucicach i od 1804 r. tamtejszym proboszczem i dziekanem. Zm. 31 października 1823 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Himmel Josef
Ur. w Posucicach, pow. głubczycki. 19 marca 1836 r. został wyświęcony na kapłana w katedrze poznańskiej przez arcybiskupa Marcina Dunina. Najpierw został wikariuszem w Grobnikach, a od 12 maja 1839 do 1841 r. był lokalistą w Boguchwałowie. Zm. 5 grudnia 1841 r. Został pochowany po lewej stronie od wejścia do tamtejszego kościoła. Następnie w jego grobie pochowano proboszcza ks. Wilhelma Hilberta.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Himmel Josef
Ur. w 1843 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki. W 1871 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Brynica.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Himmel Valentin
Ur. 29 kwietnia 1848 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. 8 maja 1875 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 7 września 1875 r. został skazany, przez sąd okręgowy w Głubczycach, za odprawianie mszy w kościele w Baborowie przy ołtarzu bocznym (kulturkampf), na zapłatę 150 marek lub 8 dni więzienia. Karę więzienia odbył w Baborowie, gdzie sędzia okręgowy Albrecht uprzykrzał mu pobyt niespodziewanym rewizjami i zakazem czytania. Po odbyciu kary, wyjechał do diecezji monachijskiej i w 1883 r. powrócił na Śląsk. Został proboszczem parafii Hat` w powiecie raciborskim i otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł 5 marca 1927 r.
Źródło i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; SEPPELT, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz.*

Ks. Himmel Wilhelm
Ur. 7 lipca 1880 r. w Głubczycach. W 1899 r. zdał maturę w tamtejszym gimnazjum. 24 czerwca 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Krzanowicach. Od 1918 do 1946 r. był proboszczem parafii Krzanowice. Nauczył się dialektu morawskiego. Prowadził gospodarstwo rolne na 22 hektarach gruntów kościelnych. W 1946 r. musiał zrezygnować z probostwa i zamieszkał

Ks. Wilhelm Himmel. Fotografia z: Newerla P., Siwik W., *Zarys historii Krzanowic. Abriss der Geschichte von Kranstädt*, Krzanowice 1996

w konwikcie, zbudowanym przez jego poprzednika. 16 sierpnia 1947 r. został zabrany przez funkcjonariuszy UBP i wysiedlony do Niemiec. Zm. 18 stycznia 1964 r. Krzanowiccy parafianie ufundowali mu tablicę pamiątkową, umieszczoną w murze otaczającym kościół.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; NEWERLA P., SIWIK W., *Zarys historii Krzanowic*, Krzanowice 1996.

Ks. Hirsch Anton

W latach 1755–1768 był proboszczem parafii Równe.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Hirsch Rudolf

W latach 1853–1862 był proboszczem parafii Dziećmarów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Hirschberger Georg

Był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. Według Troski, zmarł w 1534 r. Groeger podaje inaczej, że ks. Hirschberger był dziekanem i że w 1535 r. zrezygnował ze swojego urzędu i nie wiadomo, dokąd się udał.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

O. Hirschberger Philippus

W 1785 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Hlubek Josef

Ur. w 1871 r. w Krawarzu. W 1896 r. został wyświęcony na kapłana. Był dziekanem dekanatu Kietrz i proboszczem parafii Borucin.

Źródło: Catalogus venerabilis cleri...1937.

O. Hoel (Hohel) Bartholomeus

Franciszkanin. W latach 1629–1631 próbował nawracać mieszkańców Pilszcza na katolicyzm. Metryki w 1629 r. nazywają go proboszczem. Nie wiadomo, czy tam zmarł, czy odszedł do swojego klasztoru.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Hoeppelt Daniel

Jezuita, który w 1671 r. przybył do Głubczyc w celu nawracania luteran i wspólnie z innym jezuitą, o. Josefem Engelem, zabierał mieszkańcom niekatolickie modlitewniki.

Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Hoffmann Anton

Ur. 12 maja 1777 r. w Głubczycach. 21 września 1808 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Węgrzycach i Mostowicach, a od 1821 r. proboszczem parafii Rudziczka. Dopomógł finansowo w otrzymaniu wykształcenia teologicznego ks. Johannowi Schneiderowi, założycielowi Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej. Zmarł 20 lutego 1847 r.

Źródło i literatura: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; SCHWETER J., *Historia Zgromadzenia Siostr Maryi Niepokalanej*, t. 1, Wrocław 2000.

Ks. Hoffmann Jonathan

Ur. w 1778 r. w Głubczycach. W 1801 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w kościele św. Małgorzaty we Wrocławiu.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hoffmann Theodor

Ur. w 1854 r. w Dolnim Benešovie. W 1880 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W okresie kulturkampfu był katechetą w Velkich Losinach, następnie wikariuszem w Hat`i i Głubczycach. W 1891 r. został proboszczem parafii Równe, a w latach 1915–1931 był proboszczem parafii Zawiszyce. Podczas choroby głubczyckiego dziekana ks. Czernotzkiego i urlopu dziekana ks. Mannela z Grobnik, pełnił obowiązki dziekana, przy czym został mu nadany tytuł radcy konsystorialnego. 1 października 1931 r. przeszedł na emeryturę i tego samego dnia zmarł z powodu gangreny, która zajęła mu nogę. Został pochowany w Głubczycach.

Źródła i literatura: BARTSCH O., *Sabschütz – eine kleine Kirchengemeinde und viel erlebtes*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 1; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; POHL J., *Sabschütz*, „Leobschützer Heimatbrief"1953, nr 7; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hoffrichter Ludwig
Ur. 14 kwietnia 1856 r. w Branicach, pow. głubczycki. Zdał maturę w Głubczycach. 5 lipca 1880 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie. Od 1 października 1888 do 1 kwietnia 1890 był nauczycielem religii w głubczyckim gimnazjum. W 1890 r. został kapelanem wojskowym, a od 1900 r. był proboszczem parafii Głogówek. Zmarł tam w 1926 r.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Hołówka Julian
Ur. w 1903 r. W 1930 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. Po przybyciu na Śląsk Opolski w lipcu 1945 r., został wikariuszem w Baborowie, a następnie w latach 1945–1946 wikariuszem substytutem w Suchej Psinie. W 1946 r. potajemnie opuścił Suchą Psinę, zagrożony przez miejscową grupę zbrojną, którą znał jeszcze z Kresów i wyjechał do Szczecina. W latach 1951–1958 był proboszczem parafii Węglewo w Wielkopolsce. Zmarł jako prałat i rezydent w Szczecinie.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; ns1.kuria.pl – www.węglewo.pl

Ks. Home Hermann
Ur. 5 kwietnia 1907 r. w Alsleben nad Saalą. 19 marca 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1941–1945 był wikariuszem w Opawicy z tytułem rektora kościołów w Krasnym Polu i Radyni. W 1943 r. pod jego opiekę przeszedł kościół w Krzyżowicach. Został wysiedlony do Niemiec.
Źródło i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego; Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 8 z 31 sierpnia 1943 r.

Ks. Honika Augustin
Ur. 22 sierpnia 1838 r. w Głubczycach. W 1861 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk, przebywającego w Głubczycach na bierzmowaniu, arcybiskupa Fryderyka von Fürstenberga. W latach 1869–1913 był proboszczem parafii Posucice i wicedziekanem z tytułem radcy konsystorialnego. Został odznaczony Orderem Czerwonego Orła IV klasy. Zm. 25 lipca 1913 r. Na cmentarzu przykościelnym w Posucicach zachował się jego nagrobek.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KIBLER M., *Die Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 6.

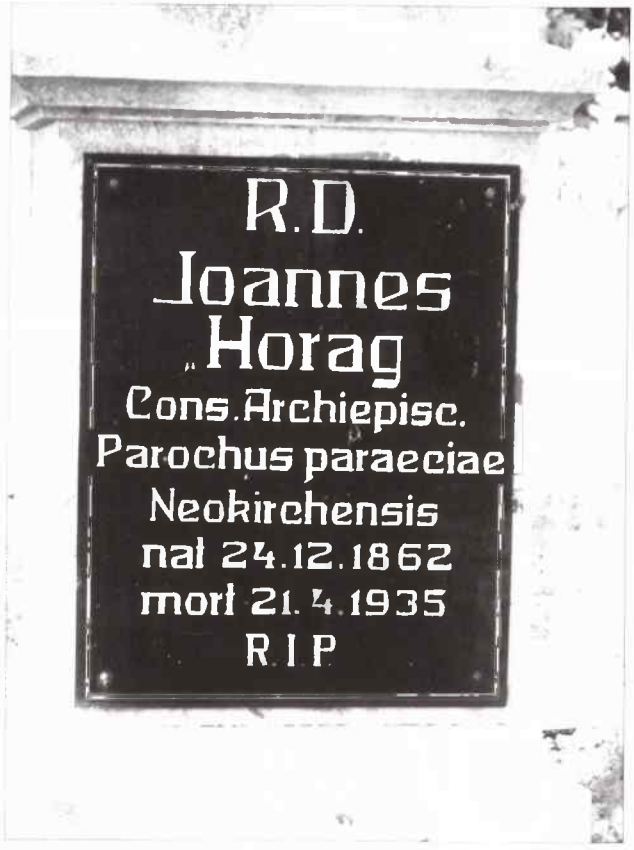
Napis na nagrobku ks. Augustina Honiki na cmentarzu w Posucicach

Ks. Hopp Georg Ferdinand
W 1625 r. był proboszczem parafii Grobniki.
Literatura: MENDE M., *Pfarrchronik Babitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 3.

Ks. Horag Hermann
Ur. w 1869 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1894 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1908 r. był lokalistą we wsi Królowe. W latach 1913–1933 był proboszczem parafii Gołuszowice. Zmarł w 1933 r. po długiej i ciężkiej chorobie. Zapisał w testamencie 500 marek do rozdzielenia między ubogich z Gadzowic i Krzyżowic.
Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; „Der Oberschlesische Wanderer" 1932, nr 97, 1933, nr 132; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Horag Johannes
Ur. 24 grudnia 1862 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1885 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Branicach. W latach 1893–1897 był proboszczem parafii Lubotyń, a od 27 stycznia 1897 r. proboszczem parafii Nowa Cerekwia.

Pogrzeb ks. Johannesa Horaga w 1935 r. na cmentarzu przy kościele św. Wacława w Nowej Cerekwi. Ceremonię pogrzebową prowadzi ks. Josef Martin Nathan. Fotografia sprzed 1945 r. z albumu proboszcza Bertholda Richtarskiego z Debrzycy (Archiwum Parafialne w Głubczycach)

Fragment nagrobka ks. Johannesa Horaga

Od 1 lipca 1934 r. przebywał na emeryturze. Zm. 21 kwietnia 1935 r. Jego nagrobek stoi przy ruinie kościoła św. Wacława w Nowej Cerekwi.
Literatura: HEIDRICH W., *Die Priestergräber in Deutsch Neukirch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2; *Heimat unvergessene Heimat. Chronik Pfarrgemeinde Dt.-Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Horn Franz
Ur. w 1817 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1841 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Krawarzu, w latach 1845–1846 administratorem parafii Branice, a od 1850 r. kuratorem w Velkich Hošticach. Bezskutecznie starał się o parafię Grobniki. Zm. 5 września 1858 r. jako proboszcz parafii Velke Hoštice.
Literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Hořicky (Horsitzky) Georg
Około 1650 r. został duszpasterzem w Równem, lecz z powodu „niepoprawności", musiał opuścić diecezję. Według Hofrichtera w latach 1650–1651 był proboszczem parafii Równe.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Hornig Johann Nepomuk
Ur. w 1735 r. W 1761 r. wstąpił do zakonu cystersów w Rudach i przez 10 lat był tam polskim kaznodzieją. W 1777 r. otrzymał zgodę papieża na wstąpienie do kleru diecezjalnego. W latach 1782–1814 był proboszczem parafii Branice. W 1810 r. polecił tam odremontować kościół. Ks. Hornig nie chciał pozostać w Branicach, gdyż parafia była uboga i wielu było tam protestantów. W 1798 r. starał się o posadę proboszcza w Krzanowicach i w tym celu wysłał pismo do śląskiego ministra, hrabiego Hoym, któremu przypomniał swój koncert na harfie w 1782 r. w Siedlisku, pow. głogowski. Koncert ten zrobił na Hoymie duże wrażenie. Ks. Hornig jednak nie otrzymał upragnionej parafii i pozostał w Branicach. Zm. 7 lutego 1814 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Hornischer Franz
Ur. 19 maja 1903 r. w Kunčinie, pow. Moravska Třebova. W 1922 r. zdał tam maturę. Studiował teologię w Ołomuńcu. W 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1934 r. funkcjonował jako proboszcz w Dvorce. W 1940 r. został wydalony z Sudetów, po uprzednim 2 miesięcznym pobycie w areszcie, w celi gestapo w Opawie. W 1941 r. został wikariuszem w Baborowie, a w 1944 r. proboszczem parafii Bogdanowice, gdzie przeżył przejście frontu. W lipcu 1946 r. wyjechał do Niemiec Zachodnich i przez 25 lat był proboszczem w Wolfhagen. Od 1971 do 1976 r. był proboszczem parafii Schauenburg – Elgershausen, po czym przeszedł na emeryturę. Zmarł tam 24 sierpnia 1987 r.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer i R. Franz Hornischer*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 6; MAINKA, *Badenau/ Badewitz*.

Ks. Hrabak Anzelm
Czeski ksiądz, żyjący w II poł. XIX w. Wikariusz w parafii Hulczyn. Walczył tam o zgodę na nauczanie dzieci w szkole w języku czeskim. Podobnie, jak ks. Cyprian Lelek, z powodu niechęci władz, musiał poprosić o przeniesienie z Hulczyna do Baborowa.
Literatura: GAWRECKI D., *Czeska prasa w Opawie o Morawianach na Śląsku Pruskim (1861–1883)*, „Studia Śląskie", t. XLVII, Opole 1989.

Ks. Hrabek Anton
Ksiądz, ur. w 1741 r. w Jabłonce, pow. głubczycki. Ukończył szkołę cystersów w Rudach. Był znakomitym matematykiem, przyrodnikiem i fizykiem. Zmarł w 1806 r.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*.

Ks. Hübl Oskar
Ur. 31 grudnia 1907 r. w Dreźnie, 13 marca 1937 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1941 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Brodku koło Přerova, skąd w tym samym roku został przeniesiony jako wikariusz do Głubczyc. Od 1 lutego 1942 r. był wikariuszem w Kietrzu i rektorem kościoła w Tłustomostach.
Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz),nr 4 z 25* kwietnia 1941 r.

O. Hudowsky Heinrich (Wendelin)
Ur. 30 sierpnia 1910 r. w Leśnicy. W szkole ludowej rozpoczął naukę gry na skrzypcach. W 1932 r. wstąpił do zakonu franciszkanów na Górze św. Anny i grał w tamtejszej orkiestrze szkolnej. W 1936 r. złożył wieczyste śluby zakonne, a w 1938 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Przebywał w domach zakonnych w Borkach Wielkich, Gliwicach, Głubczycach, Bergkirchen i Monachium. Od 1941 r. był kuratusem kościoła klasztornego w Głubczycach. W marcu 1945 r. wraz z wieloma mieszkańcami opuścił Głubczyce i dotarł do Dachau. Po wojnie działał jako wikariusz i proboszcz w Halle, następnie w Görlitz – Weinhübel, gdzie kazał zbudować kościół i klasztor. Zmarł tam 28 kwietnia 1987 r.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf P. Wendelin Hudowsky*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 5.

Ks. Hundek Gerd
Ur. 2 lutego 1933 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Studiował teologię w Schongau nad rzeką Lech i 18 maja 1958 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Literatura: „Leobschützer Heimatbrief" 1958, Mai.

Ks. Hundt (Hund) von Hans
W 1482 r. był komturem joannitów w Brzegu, a w latach 1491–1492 komturem i proboszczem w Głubczycach.
Literatura: RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Huss Mathias
Ur. w 1808 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1834 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został nauczycielem religii w Opolu.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Ilgner Karl
Ur. w 1867 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1938 r. jako doktor teologii i proboszcz parafii Przecławice na Dolnym Śląsku.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Illner Firminus
W 1722 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Imping Johannes
Ur. 13 września 1878 r. w Bocholt w Westfalii. W 1904 r. został wyświęcony na kapłana. Wstąpił do śląskiej prowincji franciszkanów. Działał m.in. w głubczyckim klasztorze (1940 r.). Zm. 24 czerwca 1950 r. w Bocholt i został pochowany na tamtejszym klasztornym cmentarzu.
Źródło: Nekrolog w: „Leobschützer Heimatbrief" 1950, nr 5.

O. Jaenke
W 1383 r. był duszpasterzem z zakonu norbertanów w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach.*

Ks. Jäger Paul
Ur. 7 lutego 1926 r. w Wódce, pow. głubczycki. Naukę przerwało mu powołanie do wojska. Po wojnie zdał maturę i studiował teologię w Königstein i w Monachium. W 1956 r. został wyświęcony na kapłana w Limburgu. Jako wikariusz urzędował w Frankfurcie i Wiesbaden. W 1965 r. przejął parafię Laufenselden w Westerwaldzie. Zm. 18 listopada 1983 r. po długiej ciężkiej chorobie.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Paul Jäger*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1.

O. Jahn Paul (imię zakonne Wolfgang)
Ur. 16 lutego 1904 r. w Dzbańcach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela Maxa Jahna, który zmarł w 1916 r. Jego matka Agnes z domu Krömer z dziećmi (siostra proboszcza Paula Krömera z Zopowej, który udzielał siostrzeńcowi lekcji łaciny) przeprowadziła się do Głubczyc i zmarła tam w 1924 r. W latach 1916–1925 Paul Jahn uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum, gdzie zdał maturę. 18 kwietnia 1925 r. wstąpił do franciszkańskiego nowicjatu w Borkach Wielkich. 19 kwietnia 1926 r. złożył pierwsze śluby zakonne. Studiował we Wrocławiu – Karłowicach teologię i 1 lutego 1931 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała

Bertrama. Swoją mszę prymicyjną odprawił w kościele św. Mikołaja we Włodzieninie. Do 1936 r. urzędował jako prefekt i nauczyciel w nyskim klasztorze franciszkanów. Następnie przeniesiono go do Stoczka Klasztornego w Warmii. Potem został przeniesiony do Łużyc. Od marca 1940 r. działał w wojskowym lazarecie jako kapelan wojskowy. Dostał się do radzieckiej niewoli, z której go wypuszczono w 1945 r. W tym samym roku był duszpasterzem w obozie dla internowanych w Neumünster/Holstein. W październiku 1946 r. przybył do Berlina, gdzie został gwardianem. W 1950 r. przedostał się do Niemiec Zachodnich. W 1952 r. został gwardianem w Halle, następnie działał w Dreźnie, Frankfurcie nad Odrą, Lipsku, Görlitz, Cottbus i Erfurcie. W 1967 r. ponownie jako duszpasterz przybył do Berlina. Pod koniec życia chorował i przebywał w klasztorze Warendorf w Westfalii. Zmarł tam w 1981 r.

Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester Goldenes Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1981, nr 3; „Leobschützer Zeitung" 1931, z 2 lutego; + *P. Wolfgang Jahn*, „Leobschützer Heimatblatt" 1981, nr 2; „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 29.

Ks. Jaitner Franz

Ur. w 1840 r. w Równem, pow. głubczycki w rodzinie chłopa małorolnego. Uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum. Studiował we Wrocławiu teologię. 27 czerwca 1867 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 16 lat był wikariuszem w Bolkowie, Biskupicach i Dt. Leipe (taką nazwę nosiło kilka miejscowości na Dolnym Śląsku). Przez 10 lat urzędował jako proboszcz w Witkowie i od 25 września 1895 r. jako proboszcz parafii Gniewków. Otrzymał tytuł honorowego podkomorzego papieskiego. Zmarł w 1931 r.

Źródła: Wycinek prasowy z 1930 r. w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Jakob

Jako ksiądz z zakonu norbertanów w 1453 r. zrezygnował z parafii Branice.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Jakob

W latach 1510–1520 był katolickim proboszczem parafii Lewice, ostatnim przed reformacją.

Literatura: *Aus der Kirchenchronik der Pfarrgemeinde Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 1; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Jakubek Anton

Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1609 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł jako duchowny w Ołomuńcu.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Jan z Włodzienina

Z rodu Fulsteinów. W 1437 r. był proboszczem kościoła św. Krzyża we Wrocławiu.

Źródło: GRÜNHAGEN C., *Regesten zur schlesischen Geschichte Namens des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens. Erste Lieferung bis zum Jahre 1200*, Breslau 1876.

Ks. Janik Alexander

W 1868 r. był proboszczem parafii Kazimierz. Zmarł w tym samym roku na suchoty.

Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Janotta Georg

Ur. w 1839 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1862 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1867–1895 był proboszczem parafii Dzierżysław i dziekanem dekanatu kietrzańskiego. Zmarł w 1895 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Janotta Jakob August

Ur. w 1805 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1831 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był najpierw wikariuszem w Grobnikach, a od 11 sierpnia 1835 do 1867 r. proboszczem parafii Dzierżysław. Od 1856 r. nosił tytuł wicedziekana. Był badaczem historii parafii. Zm. 17 lutego 1868 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę śmierci podaje się tam rok 1867.

Ks. Janotta Johann

Ur. w 1787 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1812 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był lokalistą w Jakubowicach. Zmarł w 1853 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Janotta Mathaeus
Ur. w 1768 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1793 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1806–1815 był lokalistą w Wódce. Od czerwca 1815 do 4 stycznia 1843 r. urzędował jako proboszcz w Pietrowicach Wielkich. Przez długie lata był inspektorem szkolnym i dziekanem honorowym. W czasie jego posługi zbudowano tam: w 1816 r. kostnicę przy kościele parafialnym, w 1822 r. nową kościelną wieżę z materiału po zburzonym zamku, a w 1824 r. trzyklasową szkołę, zburzoną po II wojnie światowej. Zm. 4 stycznia 1843 r. Upamiętnia go żeliwna tablica pamiątkowa w murze kościelnym.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Janotta Mathias
Ur. w 1753 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1778 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Dolni Benešov. Zmarł w 1832 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Jansch Bernard
Ur. 15 lipca 1870 r. w Nysie. W latach 1898–1902 był proboszczem w Ściborzycach Małych, a od 1901 do 1936 r. proboszczem parafii Klisino z tytułem radcy duchownego i archiprezbitera. Był skrajnie nietolerancyjny wobec wyznawców innych religii. Zawsze podczas pobytu w kościele w Klisinie właściciela majątku, wypominał mu jego mieszane małżeństwo. 1 lipca 1936 r. przeszedł na emeryturę. Pod koniec życia popadł w obłęd i przebywał w zakładzie w Branicach. Zm. 3 lutego 1943 r. Zachował się jego nagrobek na cmentarzu przykościelnym w Klisinie.
Źródło i literatura: Chronik der Gemeinde Gläsen; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles...1943.

Ks. Jarosch Johann
Ur. w 1783 r. w Branicach, pow. głubczycki. W 1807 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1855 r. jako proboszcz parafii Nezdenitz.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Jarosz Jan
Czeski ksiądz żyjący w II połowie XIX w. w Branicach. W tamtejszej bibliotece parafialnej znajdowało się 9 rękopiśmiennych prac jego pióra.
Literatura: GAWRECKI, *Czeska prasa w Opawie o Morawianach na Śląsku Pruskim.*

O. Jaschik Josef
Ur. w Dziergowicach, pow. kozielski. Gdy jego ojciec, kolejarz Franz Jaschik został przeniesiony do Głubczyc, Josef został tam przyjęty do klasy III szkoły ludowej. W 1922 r. wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża werbistów koło Nysy i w 1931 r. zdał tam maturę. Studiował w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia, gdzie 19 sierpnia 1937 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał jako misjonarz na Filipinach.
Literatura: *P. Josef Jaschik SVD vollendet sein 75. Lebensjahr*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 6.

Ks. Jaschke Johann Ignatius Alois von Jaschkenberg
Według Wolnego był proboszczem parafii Rudoltice. W 1672 r. przybył do Pilszcza. W latach 1672–1679 (według Hofrichtera do 1680 r.) był tam proboszczem. Za jego urzędu w Pilszczu została podwyższona wieża kościelna, a w 1674 r. zakupiono nowe organy. Według metryki chrztów z Lubotynia, ks. Jaschke był jednocześnie proboszczem w Lubotyniu. Od lipca 1679 do 1686 r. urzędował jako proboszcz parafii Głubczyce. W pożegnalnym kazaniu powiedział do luterańskich mieszczan: *„Mogłem wam powierzyć kilka lat mojej troski, Bóg pobłogosławił, wasz proboszcz nie może was pobłogosławić. Żyjcie zdrowo"*. W maju 1686 r. został przeniesiony na Morawy.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Jaworski Rudolf Jan
Ur. 13 lutego 1904 r. w Bielsku. W 1930 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w diecezji pińskiej. W 1946 r. został administratorem parafii Opawica i ex currendo w Chomiąży. W lipcu 1948 r. opuścił Opawicę i przeniósł się do diecezji katowickiej.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego...*, op. cit.; Kronika parafii Opawica (po 1945 r.).

Ks. Jelita (Zelita Matthäus) Mathias
Od 12 maja 1686 (1687) do 1689 był proboszczem parafii Pilszcz. Zmarł tam 23 lutego 1689 r. w wieku 30 lat.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Jeltsch Heinrich
W 1659 r. został określony jako *vir modestus et exemplaris* (mąż rozważny i idealny). Od 1653 r. był proboszczem parafii Opawica.
Źródło: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei.

Ks. Jeltsch Michael Raphael
Od 20 maja 1666 r. był proboszczem parafii Zawiszyce. W 1669 r. na ścianie szczytowej plebanii umieścił napis: *„Ponowne wprowadzenie katolickiej wiary w Zawiszycach"*. Założył nowe księgi kościelne, podczas gdy starsze zginęły lub zostały zniszczone. Jedna z ksiąg wspomina: *„1677 14 grudnia czcigodny Michael Raphael Jeltsch, będący proboszczem tu w Zawiszycach, ur. we wsi Liptani, został pochowany w tutejszym kościele obok ambony"*.
Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen.*

Ks. Johann
Proboszcz parafii Nowa Cerekwia i dziekan opawski w 1244 r.
Literatura: *Aus einer alten Chronik*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 7/8; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Johann
Ksiądz z Kietrza. W 1267 r. był wikariuszem u boku biskupa ołomunieckiego Brunona v. Schaumburga i kanonikiem w Kromieryżu.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Johann
W 1275 r. był księdzem w Kietrzu.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Johann
Był lokalistą w Błiszczycach. W marcu 1454 r. został altarzystą przy ołtarzu Nawiedzenia Marii w kaplicy szpitalnej w Karniowie.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Johann
Magister, w latach 1483–1491 był proboszczem parafii Kietrz. W 1510 r. jako tamtejszy proboszcz ponownie jest wymieniony jakiś Johann, możliwe że ten sam.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Johann
W 1505 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Johann
W 1546 r. był proboszczem parafii Kietrz.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Johann
Po 1560 r. był duszpasterzem w Baborowie, a od 1566 r. w Kelči na Morawach.
Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Johannes z Lubsicz (z Głubczyc)
Ksiądz, mieszkaniec Opawy. W 1333 r. został mianowany przez księcia Mikołaja II opawskiego prokuratorem dóbr szpitalnych w Opawie.
Literatura: KLEIBER H., *Geschichte der Stadt Leobschütz. Zweiter Zeitraum. Leobschütz unter Fürsten aus dem Hause der Troppauer Przemysliden.* W: Jahresbericht des königlichen Gymnasiums zu Leobschütz, 1866.

Ks. John Johann Augustin
Od 1665 do 29 grudnia 1669 r. był proboszczem w Głubczycach, bożogrobcą z Nysy. W 1668 r. zawarł z miastem umowę, według której poza 100 talarami miał otrzymać 7 korców roli koło dzisiejszych Lwowian, łąkę, 12 sągów drewna rocznie i na każde z 3 wielkich świąt szczupaka, 2 karpie i 4 kwarty wina. Dobrowolnie zrezygnował z parafii.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

O. Jokisch Petrus
W 1802 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Joniec Kazimierz
Ur. 11 lutego 1900 r. w Jarosławiu. 18 czerwca 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Lwowie. Do 1934 r. był duszpasterzem w Monasterzyskach, do 1936 r. w Budyłowie, a następnie w Horodyszczu na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej. Po II wojnie światowej przyjechał na Śląsk Opolski i zamieszkał w pałacu w Nasiedlu, ponieważ miejscowy proboszcz Wilhelm Thiemel przyjął polskie obywatelstwo i pozostał na plebanii. W 1946 r. ks. Joniec został proboszczem parafii Bogdanowice, skąd czynił posługę duszpasterską również dla mieszkańców Nowej Wsi Głubczyckiej, Krzyżowic, i przez krótki czas, dla wsi Bernacice. Za jego urzędu odbudowano ze zniszczeń wojennych kościół w Bogdanowicach. W 1950 r. przywiózł do miejscowego kościoła, uważany za cudowny, obraz Matki Boskiej Bolesnej z Monasterzysk, który zabrał z Kresów do Łańcuta jego krewny,

proboszcz parafii Monasterzyska, ks. Antoni Joniec. W 1976 r. przeszedł na emeryturę, lecz pozostał w Bogdanowicach, gdzie zmarł 30 listopada 1983 r. i spoczął na cmentarzu przykościelnym.
Źródła i literatura: KUKIZ T., *Madonny Kresowe*, Wrocław 1998; Notka biograficzna przechowywana w archiwum parafii Bogdanowice; „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego" 1947.

Ks. Jost z Debrzycy
Był altarzystą w głubczyckim kościele parafialnym. W 1455 r. wykupił dla miasta z zastawu wieś Królowe, w zamian za co miasto miało mu płacić corocznie do jego śmierci 8 marek z królowiańskich dochodów, a następnie renta ta miała przypaść głubczyckiej szkole, w tym 2 marki na strawę dla ubogich uczniów, a 6 dla mistrza szkolnego.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

O. Judenfeind Antonius
W 1668 r. był prezesem głubczyckiego klasztoru franciszkanów.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Jung Heinz
Ur. 10 października 1878 r. w Nentershausen w Hesji. 21 czerwca 1904 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał w diecezji wrocławskiej. W 1933 r. przeszedł na emeryturę. W 1943 r. był pacjentem zakładów biskupa Nathana w Branicach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles*...1943.

Ks. Jung Joseph
Od kwietnia 1798 do listopada 1799 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

O. Jung Paul
Ur. 28 stycznia 1895 r. w Forst w Łużycach. W wieku 15 lat wyjechał do Domu Misyjnego Św. Krzyża koło Nysy, gdzie ukończył gimnazjum. Walczył podczas I wojny światowej, następnie wstąpił do nowicjatu w St. Gabriel koło Wiednia, gdzie ukończył studia teologiczne i filozoficzne. W 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie i działał w St. Gabriel jako nauczyciel i wychowawca. W 1930 r. został przeniesiony do Św. Krzyża, następnie został prefektem w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. W 1935 r. został przeniesiony jako prefekt do Św. Krzyża, potem powrócił na 2 lata do Głubczyc i w 1940 r. przełożeni wysłali go do Pieniężna w ówczesnych Prusach Wschodnich. Gdy na tamte tereny w 1945 r. wkroczyły wojska radzieckie, o. Jung udał się do Danii, gdzie do 1948 r. był duszpasterzem niemieckich uciekinierów, następnie, jeszcze w tym samym roku, został mianowany administratorem prowincjalnym wschodnich prowincji werbistów w Berlinie, a potem prowincjałem. W 1962 r. został rektorem kolegium św. Piusa w Monachium. W 1965 r. powrócił do Berlina. Zmarł 12 sierpnia 1973 r. w Szpitalu św. Hildegardy w Berlinie-Charlottenburgu.
Literatura: *Das Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 5; *Maria Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 5; *P. Paul Jung SVD, 70 Jahre*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 2/3.

Ks. Junge (Jünger) Franz
Ur. w Morawskiej Třebovej. W maju 1698 r. zamienił parafię Velké Losiny na Morawach na Nową Cerekwię z Johannem Georgiem Rasslerem. Zm. 1 listopada 1724 r. (według Hofrichtera w 1725 r.).
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Jungfer Johann Georg
Według Wolnego, od 10 listopada 1701 r. był proboszczem parafii Równe. Według Hofrichtera, był nim do 1718 r. Od 3 sierpnia 1718 r. był proboszczem parafii Zawiszyce. Zm. w 1727 r. w wieku 54 lat i został pochowany w miejscowym kościele.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; VOGT, *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Jureczka Georg
Ur. w 1879 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Kałków koło Nysy.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Tu jako miejsce działalności podane są Kujawy koło Prudnika.

Ks. Jurków Michał
Ur. 21 grudnia 1912 r. w Hlibowie koło Skałatu na Kresach Wschodnich. 20 czerwca 1937 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Lwowie i został wikariuszem w Czerwonogrodzie, pow. zaleszczycki. Sprawował tę funkcję od 15 sierpnia 1937 do 1 marca 1939 r. Od 3 listopada 1942 r. był administratorem parafii Obertyn, pow. kołomyjski, a od 1942 do 1945 r. administratorem parafii Michalcz, pow. tarnopolski. Po opuszczeniu Kresów w 1945 r., zamieszkał na Śląsku Opolskim. Od 18 października 1945 r. był wikariuszem parafii

Pomorzowice, Ściborzyce Małe i Klisino, a od 15 lipca 1946 r. sybstytutem parafii Pomorzowice. 16 kwietnia 1951 r. otrzymał nominację na proboszcza tej parafii. Od 1954 do 1956 r. był równolegle administratorem parafii Ściborzyce Małe. Doprowadził do wyremontowania zniszczonych, wskutek działań wojennych, kościołów w obu tych miejscowościach. 21 sierpnia 1965 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Koźlu, gdzie pomagał w duszpasterstwie w tamtejszym kościele parafialnym. Zm. 20 maja 1975 r. i cztery dni później został pochowany w Pomorzowicach.

Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Kronika rzym.-kat. parafii Pomorzowice, t. II (1961 cd. do 2007 (poprzednia kronika zaginęła); Kronika parafii Ściborzyce Małe 1377–1986; Parafia Ściborzyce Małe. Jubileusz 400-lecia 1602–2002 (informator); „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego" 1947.

Ks. Just Franz

Ur. w 1827 r. w Lubotyniu, pow. głubczycki. W 1852 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1863 do 1867 r. był administratorem parafialnym w Zopowach. Zm. w 1867 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Jüttner Damian

W 1679 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Jüttner Valentin

W latach 1676–1677 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Jüttner Wendelin Josef Barth. Aloys

Ur. 23 sierpnia 1813 r. w Jutrocicach Dolnych, pow. nyski jako syn rolnika i zarazem szewca. Studiował teologię we Wrocławiu. Od 1837 r. był wikariuszem w Otmuchowie, a od 1846 r. w Racławicach Śląskich. W latach 1847–1879 urzędował jako proboszcz parafii Szonów. Zmarł w Szonowie pod koniec 1879 r.

Pisma: *Die kirchlichen Gebete und Betrachtungen in der Fronleichnamszeit, verdeutscht*, Breslau 1842; *Humoristische Pilln. Erschte Schachtl. (Ei oberschläs'scher Sproche)*, Oberglogau 1862; *Feldzug Käg'n de Trichinen* (Humor), Leobschütz 1864; *P. Wendelins Humoristische Pilln Käg'n allerhand Muckn und Grilln. Zweete Schachtl ei oberschläs'scher Sproche*, Oberglogau 1867.

Literatura: GOTTSCHALK, *Ein schlesischer Kelch von 1877*; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 2; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kaforke Franz

Ur. w 1867 r. w Głubczycach. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1894 do 7 lutego 1895 r. był administratorem parafialnym w Lewicach. W latach 1899–1903 był lokalistą w Braciszowie, a w latach 1903–1908 lokalistą we wsi Królowe.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kaforke Karl

Ur. w Głubczycach. W latach 1895–1897 był wikariuszem w Bogdanowicach.

Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Kaimer Georgius

Od 1730 do 1735 r. był wikariuszem w Pilszczu, a w 1738 r. wikariuszem w Brumovicach.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Kalabis Eugen

Ur. 25 września 1908 r. w Schlegenbergu (Lwowiany), pow. głubczycki jako syn nauczyciela Aloisa Kalabisa i jego żony Ottilie z domu Komorek. Wraz z rodzicami przeniósł się do Ściborzyc Małych. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, lecz musiał przerwać naukę z powodu choroby i dopiero po wyzdrowieniu ukończył je. 27 lutego 1930 r. zdał maturę. Studiował filozofię i teologię na Uniwersytecie Wrocławskim i krótko w Insbrucku. 27 stycznia 1935 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Został wikariuszem w Brochowie koło Wrocławia i w Białej, a w maju 1936 r. kapelanem zamkowym w Brzostowie, koło Milicza, u hrabiego Stollberga. 1 października 1942 r. został powołany jako wikariusz do Środy Śląskiej, gdzie został później proboszczem. W październiku 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Przybył do Hanoweru z ojcem i siostrą. Początkowo przebywał w klasztorze św. Godehardi w Hanowerze – Linden, a 1 grudnia 1946 r. biskup Hildesheim powierzył mu duszpasterstwo osób wysiedlonych w powiecie Nienburg. Następnie przejął duszpasterstwo w Vinnhorst, gdzie w 1957 r.

zbudował plebanię i kościół. Zm. 20 lipca 1965 r. w Bad Orb.
Literatura: NEWRZELLA K., *In Memoriam! (Pfarrer Eugen Kalabis)*, „Leobschützer Heimatblatt" 1965, nr 12.

Ks. Kalinowski von Mauritius
W latach 1786–1788 był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

O. Käller Jurianus
W 1769 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Kaluża (Kaluscha) Augustin
Ur. 28 sierpnia 1776 r. w Koutach koło Hulczyna w morawskiej rodzinie handlarza bydłem. Uczęszczał do szkół ludowych w Pilszczu i Hrabini, a do gimnazjum w Rudach i przez 2 lata w Głubczycach. W latach 1792–1798 studiował teologię we Wrocławiu. Po święceniach kapłańskich został guwernerem u hrabiów Sedlnickich w Linhartovem. Hrabia polecił go jako nauczyciela gimnazjalnego do Wrocławia. Tam nauczał w gimnazjum Leopoldinum łaciny, języka niemieckiego, historii Śląska, geografii i historii naturalnej. Założył we Wrocławiu gabinet przyrodniczy. Sam chwytał eksponaty, ptaki i ssaki. W czasie wakacji odbywał podróże badawcze po Śląsku. Wydał: *Ornitologia Silesiaca*, Breslau 1814. W 1815 r. wyszła jego książka o rybach, w 1815 r. krótki opis ssaków, w 1818 r. we Wrocławiu dzieło kartograficzne, zadedykowane nadprezydentowi Śląska Merkelowi. Prowadził dzienniki wypraw przyrodniczych, które się nie zachowały. Przerwał pracę we Wrocławiu, ponieważ był ignorowany przez środowisko akademickie. Hrabia Sedlnicki dał mu probostwo w Nasiedlu, gdzie ks. Kaluża przebywał od 13 maja 1818 do 1836 r. Już nie zajmował się pracą naukową. W 1826 r. pomógł ziomkom z Kout, starając się o dogodne kredyty bankowe na zakup gruntów, podczas wyprzedaży tamtejszych ziem dworskich. Ufundował 2 stypendia dla uzdolnionych, spokrewnionych z nim gimnazjalistów w Głubczycach lub synów chłopskich z Kout, rocznie po 500 tal. Założył alfabetycznie uporządkowane repertorium ksiąg kościelnych. W 1854 r. polecił przeprowadzić w Nasiedlu misję ludową. Zm. 4 grudnia 1836 r., według jednej wersji, na cholerę, według drugiej, z powodu owrzodzenia wątroby.
Publikacje: *Ornithologia Silesiaca, oder kurzer Leitfaden zum Gebrauch beim Unterricht über die schlesischen Vögel*, Breslau 1814; *Systematische Beschreibung der schlesischen Amphibien und Fische*, Breslau 1815; *Kurze Beschreibung der schlesischen Säugtiere*, Breslau 1815; *Übersicht der Mineralien Schlesiens und Glatz nebst Fundorten und vielen neuen Höhenmessungen auf 4 Karten gedruckt*, Breslau 1818.
Źródła i iteratura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; KINCEL R., *O śląskim Linneuszu z Nasiedla*, referat wygłoszony na XI Śląskim Sympozjum Krajoznawców w Opawie 1–3 V 1998 r.; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; http://przyrodnicy_slascy.republika.pl/zoolodzy.htm

O. Kanzler Ambrosius
Ur. w 1783 r. w Głubczycach. W 1809 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1828 r. był wikariuszem we Włodzieninie. Zm. 28 września 1851 r. w Głubczycach jako ostatni franciszkanin dawnej prowincji śląskiej (sekularyzowanej w 1810 r.).
Źródła i literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; „Schlesisches Kirchenblatt" 1851, nr 42; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako data śmierci podany jest tu rok 1850.

Ks. Kaschny Carl
Od 1897 do 14 marca 1905 r. był wikariuszem w Nasiedlu.
Źródło: Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770-ad annum 1914.

Ks. Kastalski
Wiadomo o nim tylko tyle, że w 1884 r. obchodził w Kietrzu 50. jubileusz kapłański.
Literatura: „Katolik", 1884, nr 38.

Br. Kastner Christian
Ur. w Cellenau (?) w Hrabstwie Kłodzkim. Był bratem franciszkaninem w Głubczycach. Po sekularyzacji w 1810 r., w wieku 67 lat, otrzymał emeryturę.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Kayser Edmund
Ur. 17 listopada 1867 r. 21 czerwca 1893 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie. W latach 1902–1906 oraz od 19 października 1911 do 1946 r. był proboszczem parafii Ściborzyce Małe. Procesował się z parafianami o rolę kościelną, którą odzyskał, lecz później miał z tego powodu

przykrości. Zm. 20 listopada 1949 r. w Duderstadt/Eichsfeld.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Ściborzyce Małe 1377–1986; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher*.

Ks. Edmund Kayser i jego nieznany z imienia brat. Fotografia z kroniki parafii Ściborzyce Małe

Ks. Kayser
Imię nieznane. Był bratem ks. Edmunda Kaysera z tytułem prałata i autorem książki pt. „*70 x &*", w której miał opisać stosunki panujące w parafii Ściborzyce Małe, w czasie gdy jego brat był tam proboszczem.
Źródło: Kronika parafii Ściborzyce Małe 1377–1986.

O. Kensy Rudolf
Ur. 2 kwietnia 1909 r. w Głubczycach jako syn huzara w miejscowym garnizonie. Jego rodzina przeprowadziła się do Wrocławia. Tam wstąpił do szkoły jezuitów. W 1939 r. wyjechał do USA, gdzie działał w Bufallo, St. Antonio w Texasie i w Bostonie. Od 1946 r. pracował w gimnazjum jezuitów w Berlinie. W 1961 r. wyjechał do Rodezji (obecnie Zimbabwe; zbudował tam dwie stacje misyjne: Św. Ruperta i Chitsungo). Od 1967 r. przebywał na misji w dolinie Zambezi, a od 1978 r. w Niemczech Zach. Zmarł 11 lipca 1981 r. na raka płuc w domu św. Bonifacego w Marburgu.
Literatura: BEIGEL E., *Impressionen meiner letzten Fahrt in die alte Heimat*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1; *P. Rudolf Kensy starb am 11. Juli 1981 in Marburg*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 1.

Ks. Kern Josef
Ur. w 1785 r. w Głubczycach. W 1816 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Nowa Sól.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kessler (Kassler) Johann
Ur. w Jindřichovie na Morawach. Od 27 października 1765 do 28 października 1766 r. był administratorem parafialnym w Suchej Psinie. W seminarium klasztornym w Rudach poznał metodę nauczania Felbigera, którą stosował w szkole w Suchej Psinie. Zm. 26 października 1766 r. na krwotok i został pochowany w miejscowym kościele.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Kiczka Paweł
Ur. 30 sierpnia 1899 r. w Radostyni, pow. prudnicki. W 1912 r. wstąpił do zakonu werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy. Przez półtora roku brał udział w I wojnie światowej i otrzymał odznaczenie za ratowanie rannych. W latach 1920–1927 studiował filozofię i teologię w St. Gabriel koło Wiednia i 26 maja 1927 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1927 do 1929 r. wykładał fizykę i chemię w niższym seminarium w Pieniężnie i był spowiednikiem uczniów misyjnych. Od 1929 do 1930 r. był duszpasterzem w kuracji św. Ducha w Berlinie i kapelanem sióstr elżbietanek. W 1930 r. powrócił do Pieniężna i zajmował się duszpasterstwem w diecezji warmińskiej, m.in. w Królewcu. W 1937 r. przeszedł do polskiej prowincji werbistów. W 1939 r. przebywał w Bruczkowie, następnie w Kiczówce. 11 października 1939 r. po wkroczeniu wojsk radzieckich udał się do Warszawy, następnie ponownie do Bruczkowa. W listopadzie 1939 r. został ekonomem domowym w Chludowie. W 1940 r. został administratorem parafii Dolsk koło Jarocina, a w październiku 1941 r. duszpasterzem Niemców w Broniszewicach. W 1944 r.,

O. Paweł Kiczka (drugi od lewej) w gronie pedagogicznym głubczyckiego liceum w 1948 r. Czwarty od lewej siedzi ks. Antoni Adamiuk

z powodu choroby, usunięto mu płuco. Po wojnie w październiku 1945 r. został wysłany do Głubczyc, gdzie miał opiekować się Domem Misyjnym „Maria Treu", kaplicą domową św. Teresy i gospodarstwem werbistów przy ul. Grunwaldzkiej. Został również nauczycielem fizyki, chemii i języka angielskiego w miejscowym liceum (1945–1949). Gdy dom misyjny przejęło państwo, w lipcu 1951 r. o. Kiczka zamieszkał u sióstr de Notre Dame, przy dzisiejszej ul. Raciborskiej. 3 października 1951 r. został proboszczem parafii Grobniki, gdzie kazał wyremontować dach i sklepienie kościoła. W 1959 r. został kapelanem sióstr elżbietanek w Nysie, a w 1961 r. kapelanem głubczyckich sióstr de Notre Dame. Pomagał w pracy duszpasterskiej na terenie Głubczyc. W 1977 r. zamieszkał jako rezydent w raciborskim klasztorze werbistek „Anuntiata". Zm. 15 października 1982 r. w Raciborzu i został pochowany w kwaterze sióstr werbistek, niedaleko ich klasztoru.

Źródła i literatura: http://svdgg.republika.pl/nowa/referat_misyjny/Neoprezbiterzy/1927...; VII Zjazd Absolwentów i Nauczycieli Liceum Ogólnokształcącego w Głubczycach, Głubczyce 24–26. 09. 2010r. (biuletyn zjazdowy).

Ks. Kiliades Jeremias

Ur. w Głogowie. W 1622 r. był proboszczem parafii Kietrz. W listopadzie 1626 r. został uwięziony w Opawie przez żołnierzy Mansfelda, lecz wykupiony przez kardynała Franza v. Dietrichsteina i odstawiony do Valašske Meziříči. Więcej nic o nim nie wiadomo.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Kinner Alexius

Ur. 17 lipca 1813 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Nasiedlu. Od 26 września 1848 do 1892 r. był tam proboszczem. Ponieważ mieszkańcy Nasiedla byli Morawianami, posługiwał się w kazaniach językiem czeskim. Otrzymał tytuł arcybiskupiego asesora konsystorialnego. Pod koniec życia chorował na nerki i astmę. Zm. 10 grudnia 1891 r. w Nasiedlu. Zachował się tam jego nagrobek.

Źródła i literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; „Katolik" 1875, nr 8; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Kipke (Kippke) Georg

Od 24 lipca 1691 do 1693 r. był administratorem parafialnym w Suchej Psinie. Został przeniesiony na Morawy.

Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kirsch Heinrich

Ur. 17 sierpnia 1817 r. w Głubczycach. W 1842 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem we Włodzieninie, a w 1845 r. lokalistą w kościele św. Trójcy w Głubczycach. W pierwszym roku jego działalności w tym mieście spotkała go nieprzyjemność. Złodzieje włamali się w nocy do kościoła św. Anny, wynieśli na cmentarz tabernakulum, rozbili je, porozrzucali hostie i uciekli ze złotym kielichem. 1 października 1848 r. (według Hofrichtera od 1850 r., według rękopisu z Dzielowa w 1847 r.) ks. Kirsch został powołany na stanowisko nauczyciela religii w gimnazjum. Pracował w nim do 1 października 1888 r. Był gorliwy i obowiązkowy. W 1863 r. zebrał 340 talarów na renowację podupadłego ołtarza głównego kościoła franciszkanów, który, od czasu sekularyzacji, służył jako kościół gimnazjalny. W 1865 r. dzięki niemu odnowiono ambonę i jeden z ołtarzy bocznych tego kościoła, a w 1866 r. pozostałe cztery ołtarze. Został odznaczony przez cesarza Orderem Czerwonego Orła IV klasy i mianowany przez arcybiskupa ołomunieckiego radcą konsystorialnym. 24 lutego 1892 r. świętował swój 50 jubileusz kapłański i wówczas otrzymał Order Korony III klasy i został mianowany asesorem konsystorialnym. Został honorowym obywatelem Głubczyc. Zm. 19 października 1893 r. w Głubczycach.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kittel Johann

Ur. w Dornstadtl. Najpierw był wikariuszem w Dvorce. Od 8 września 1729 do 1758 r. urzędował jako proboszcz parafii Pilszcz. Zm. 29 (według Wolnego 31) maja 1758 r. w wieku 62 lat i spoczął w pilszczańskim kościele.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Kladiwo Josef
W latach 1821–1824 był wikariuszem w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Kladiwo (Kladziwo)Wenzel
Ur. w Hornim Benešovie. Od marca 1736 do 1754 r. był proboszczem parafii Nasiedle. Zm. 28 sierpnia 1754 r.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

Ks. Klassek Joachim
Ur. w 1769 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1805 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1807 r. jako wikariusz w Opawicy.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Klehr Alfons
Ur. 21 kwietnia 1909 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. 30 lipca 1939 r. został wyświęcony na kapłana. Był wikariuszem w Równem. 23 czerwca 1941 r. poległ we Francji.
Literatura: Ks. HANICH, *Martyrologium*; Maszynopis z parafii Dzielów; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 7 z 29 lipca 1941 r.

O. Klehr Franz

O. Franz Klehr. Fot. z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 9 marca 1906 r. w Langowie Książęcym koło Kietrza, pow. głubczycki jako syn ubogiego tkacza Josefa Klehra i Pauli z domu Garbas. Gdy miał 8 lat, zmarła mu matka, a ojciec w tym czasie był na wojnie. Dziećmi opiekowali się krewni i znajomi. Dzięki pomocy proboszcza, mógł uczęszczać do Pedagogium w Kietrzu. W 1920 r. wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża koło Nysy. W 1926 r. zdał tam maturę. Studiował teologię w St. Augustin. Od 1929 do 1933 r. studiował w St. Gabriel koło Wiednia. Tam złożył wieczyste śluby i 25 maja 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 21 lat działał w prowincji Schantung w Chinach. Przez 4 lata był więziony przez komunistów. Dopiero w 1954 r. przybył do Niemiec. Został wikariuszem w Akwizgranie, a w 1958 r. wyjechał na misję do Paragwaju, tam zmarł 20 lipca 1988 r.
Literatura: *Pater Franz Klehr SVD. In Paraguay wird am 9. März 80 Jahre*, „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 1; *Nachruf Pater Franz Klehr SVD.*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 5; *P. Franz Klehr 70 Jahre*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 2.

O. Klehr Gotthard
Ur. 11 października 1936 r. w Głubczycach jako syn miejskiego kierownika budowlanego Paula Klehra. Po wysiedleniu do Niemiec, uczęszczał do gimnazjum Schubarta w Aalen. Był pomocnikiem fotografa i zecerem. W 1957 r. wstąpił do Stowarzyszenia Misjonarzy Afrykańskich. W 1966 r. złożył śluby wieczyste w Itaga w Tanzanii i od maja 1964 r. był misjonarzem w tanzańskim Tabora. Zmarł na zawał serca 22 kwietnia 1988 r. w Makiungu.
Literatura: BEIGEL, *Impressionen meiner letzten Fahrt in die alte Heimat*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1; GROCHOLL W., *Bruder Gotthard Klehr W.V.*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 4.

Ks. Klein Franciszek
Ur. 30 maja 1842 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1863 r. ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię i w 1867 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Funkcjonował jako wikariusz przy kościele NMP w Bytomiu. W latach 1875–1887 działał jako prezes Towarzystwa św. Alojzego w Bytomiu. Był polskim działaczem narodowym, głosił patriotyczne kazania, starał się o wystawianie w języku polskim sztuk teatralnych. Organizował dla wiernych wycieczki do miejsc kultu Matki Boskiej. W 1887 r. był proboszczem w Sierakowie, a od 1888 r. w Rudzie Śląskiej. Zmarł tam 20 grudnia 1890 r.
Literatura: *Książka pamiątkowa wydana z powodu 25-letniego istnienia Towarzystwa świętego Alojzego w Bytomiu*, Bytom 1896.

O. Klein Franz
Ur. w 1878 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był redemptorystą w Gliwicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Klembt Anton
W latach 1796–1801 i 1806 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Klement
W 1534 r. był proboszczem parafii Kietrz.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Klement Ignatz
Ur. w 1813 r. w Grobnikach. W 1837 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Opawicy. Zmarł w 1866 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Klementa Dieter Johannes
Ur. 24 czerwca 1933 r. w Gołuszowicach jako syn sędziego wiejskiego Ericha Klementy i Elisabeth z domu Frank. W lipcu 1946 r. został wysiedlony do Niemiec z matką i trojgiem rodzeństwa. Osiadł w Griessem w pobliżu Hameln. W 1948 r. rozpoczął naukę gimnazjalną w Domu Misyjnym św. Arnolda koło Rheine. W 1956 r. zdał maturę w gimnazjum misyjnym św. Ksawerego w Bad Driburg, następnie wstąpił do nowicjatu w misji werbistów w Domu Misyjnym St. Augustin koło Bonn. 8 grudnia 1962 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Został misjonarzem na Tajwanie. Pracował na uniwersytecie w Tajpei, studiował sinologię i bibliotekoznawstwo w Waszyngtonie i Los Angeles. Urządził bibliotekę w St. Augustin. Kontynuował studia sinologiczne w Bonn. Obronił dysertację na temat Ma Hsiang Po, katolickiej postaci w historii wychowania Chin. Organizował liczne wykłady i seminaria o chińskiej sztuce i historii kultury. W latach 1976–1977 miał odczyty w Graduate School of Linguistics w Tajpei. Zm. 4 lipca 1979 r. i został pochowany na cmentarzu klasztornym w St. Augustin.
Literatura: *Ein Kreuzendorfer zum Priester geweiht*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 1; *P. Dieter Johannes Klementa S.V.D.*, „Leobschützer Heimatblatt" 1979, nr 5.

O. Kligel Anselmus
W 1723 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Klink Johannes
W 1770 r. był wikariuszem w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

O. Klimke Franz
Ur. 2 stycznia 1884 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu misyjnego salwatorianów. Studiował wraz ze swoim bratem Josefem teologię w Lindau nad Jeziorem Bodeńskim, następnie w Rzymie. Obaj uczęszczali również na zajęcia z medycyny, aby zdobyć wiedzę o chorobach tropikalnych. Został misjonarzem w Pitade, w pobliżu Rio de Janeiro w Brazylii. Jako ojciec Optato kierował stacją misyjną i, dzięki datkom mieszkańców Wysokiej, zbudował tam kościół. Opiekował się również miejscowym leprozorium. Zm. 13 września 1955 r.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak.*

O. Klimke Josef
Ur. 21 lutego 1883 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Brat o. Franza Klimke. Również wstąpił do zakonu salwatorianów. W 1917 r. otrzymał w Rzymie święcenia kapłańskie. Przez rok uczył się w Anglii języka angielskiego. Jako ojciec Gratian został wysłany na misję do prowincji Assam w Indiach. Nabawił się malarii. Podczas I wojny światowej został internowany przez Anglików i wydalony do Niemiec. Od 1917 r. do zakończenia wojny był proboszczem dywizji w Rosji i Francji. Z przyczyn zdrowotnych osiadł w Austrii. Najpierw był wikariuszem w Fischamend koło Wiednia, następnie przez 13 lat proboszczem w Prellenkirchen, a później proboszczem w Maria Enzersdorf nad Fischą. Zm. 26 marca 1949 r.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak.*

Ks. Klinke Franz
Był wikariuszem przy głubczyckim kościele parafialnym. Od 1800 r. był wikariuszem przy miejscowym kościółku św. Anny. Ponieważ wbrew zakazowi odprawiał w nim również świąteczne nabożeństwa, w 1806 r. duchowieństwo parafialne poskarżyło się na niego ministerstwu spraw wewnętrznych i otrzymało z tej strony wsparcie. Wikariuszowi nie można było więcej tego czynić.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Klinke Johann
Ur. w 1731 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W 1758 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł jako ksiądz diecezjalny w Debrzycy i został tam pochowany.
Literatura: RICHTARSKY B., *Chronik von Schönbrunn*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 4.

Ks. Klose Anton
Ur. 16 czerwca 1739 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Georga Klose i Judith z domu Grüner. W 1768 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Nie piastował jednak żadnej funkcji, czego przyczyną mogła być choroba. Pomagał

w duszpasterstwie w Suchej Psinie i okolicy. Zm. 1 maja 1803 r. w Suchej Psinie.
Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).*

O. Klose Anton
Ur. 25 stycznia 1771 r. w Suchej Psinie jako syn chłopa Franza Josefa Klose i Agnes z domu Michalsky. Wstąpił do zakonu bożogrobców w Nysie, po sekularyzacji którego, został duszpasterzem w Dzierżoniowie (1812 r.), a w 1818 r. kuratusem przy kościele św. Krzyża w Nysie. Zmarł w Nysie w 1833 r. i został pochowany na tamtejszym cmentarzu św. Rocha.
Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).*

Ks. Klose Franz
W latach 1816–1821 był proboszczem parafii Klisino. Kazał wywieźć do Nysy, w celu przetopienia, 5 miedzianych i cynowych trumien z klisińskiej krypty kościelnej. Z uzyskanego w ten sposób materiału sporządzono 6 lichtarzy dla ołtarza głównego.
Literatura: Chronik der Gemeinde Gläsen; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Klose Johannes
Ur. w Głubczycach. Był wikariuszem w Zawiszycach, a od 5 czerwca 1748 r. tamtejszym proboszczem. Zabierał z domów luterańskie książki. Chętnie prowadził parafian na pielgrzymki do Racławic Śląskich, Rudoltic, Głogówka i Głubczyc, Zm. 14 grudnia 1782 r. w wieku 81 lat (według Wolnego, 16 grudnia 1782 r. w wieku 82 lat).
Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Klose Leopold
Ur. 11 marca 1816 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Franza Klose i Anny Reginy z domu Nölscher. W 1842 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Lisięcicach. Zmarł tam 16 marca 1851 r.
Źródła i literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).* „Schlesisches Kirchenblatt" 1851, nr 13; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Klose Leopold
Ur. 3 listopada 1879 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Johanna Klose i Johanny z domu Pawelke. W 1905 r. został wyświęcony na kapłana. Od października 1907 do maja 1909 r. był wikariuszem w Bogdanowicach. Od 1913 r. był lokalistą w Chomiąży, następnie proboszczem parafii Chomiąża (którą w 1921 r. wyniesiono do parafii) z tytułem radcy konsystorialnego. Zm. 31 stycznia 1949 r. w Brunszwiku, z powodu choroby krtani.
Literatura: FROHS P., *Chronik von Comeise Kreis Leobschütz und seiner Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6; HOFRICHTER *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I); Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

O. Klösel Calicanus
W 1761 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Kloske Heinrich
Ur. 10 marca 1870 r. w Chróścielowie, pow. głubczycki jako syn chłopa. W 1892 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. 23 czerwca 1896 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Baborowie, a 26 stycznia 1910 r. (według Hofrichtera od 1909 r.) proboszczem. W czasie jego urzędowania w 1922 r. od parafii Baborów oddzielono Dzielów i Raków i utworzono parafię Dzielów. Ks. Kloske przebudował kościół parafialny w Baborowie, nadbudował

Płyta upamiętniająca ks. Heinricha Kloske w kościele parafialnym w Baborowie. Fotografia z 1995 r.

piętro miejscowego szpitala i urządził dom dla młodzieży. Zakupił dla kościoła parafialnego nowe organy. W latach 1924–1928 był radnym rady miejskiej. Otrzymał tytuł honorowego obywatela Baborowa. W 1922 r. zabronił w kościele wygłaszania kazań w narzeczu morawskim, co szczególnie boleśnie odczuli starsi mieszkańcy Baborowa. W 1940 r. papież Pius XII nadał mu godność prałata. Do 17 lipca 1946 r. był wicedziekanem dekanatu Kietrz, a w 1944 r. otrzymał tytuł archiprezbitera archiprezbiteriatu kietrzańskiego. Został wysiedlony do Niemiec i zmarł 10 czerwca 1947 r. w Wernigerode w Turyngii. Wspominany był jako człowiek olbrzymiej postury, mówiący głębokim basem, namiętny palacz cygar i fajek. Nie tolerował biurokracji, kancelarię prowadził za niego rendant Edmund Heidrich. W kościele parafialnym w Baborowie umieszczona jest w ścianie poświęcona mu tablica, ufundowana 10 marca 1957 r. przez byłych parafian.

Literatura: FERENZ J., *Eine markante Bauerwitzer Persönlichkeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1954, nr 7/8; STEUER F., *Narzecze baborowskie*, Kraków 1937; WYRWICH H., *Zum Gedenken an Pfarrer Heinrich Kloske, Prälat, Dechant und Geistlicher Rat*, „Leobschützer Heimatblatt"1988, nr 4; WYRWICH H., *(im Nachtrag zum Artikel „ Zum Gedenken an Pfarrer Heinrich Kloske, Prälat, Dechant und Geistlicher Rat" LHB 4,5/88)*, „Leobschützer Heimatblatt"1990, nr 1.

Ks. Kloske Ignatz

Żył w I poł. XIX w. Przez 13 lat był wikariuszem w Nowej Cerekwi, a przez 24 lata katechetą w Głubczycach. Bezskutecznie starał się o parafię Grobniki.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kloske Johannes

Ur. w 1762 r. w Głubczycach. W 1785 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Głubczycach.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Bp Kloske Wilhelm

Ur. 10 stycznia 1852 r. w Naczysławkach, pow. kozielski w rodzinie chłopskiej. Ukończył gimnazjum w Głubczycach i seminarium duchowne we Wrocławiu. W !877 r. otrzymał w Pradze święcenia kapłańskie. Ponieważ z powodu kulturkampfu nie mógł znaleźć zatrudnienia, został kapelanem hrabiego Mycielskiego w Smogorzewie, gdzie przebywał przez 5 lat. W 1882 r. został sekretarzem proboszcza kościoła św. Jadwigi w Berlinie i późniejszego biskupa polowego, ks. Johannesa Assmanna. Od 1884 r. był wikariuszem w parafii św. Michała w Berlinie, a w 1888 r. podjął pracę duszpasterską w archidiecezji poznańskiej. Został nauczycielem religii w gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Od 1900 r. był proboszczem w Jaksicach koło Inowrocławia, następnie rektorem seminarium w Gnieźnie. W 1910 r. został biskupem sufraganem gnieźnieńskim, a w 1915 r. wikariuszem generalnym arcybiskupa E. Dalbora w archidiecezji gnieźnieńskiej. Został odznaczony Orderem Czerwonego Orła II klasy. W 1924 r., ze względu na zły stan zdrowia, zrzekł się urzędu. Zmarł 12 maja 1925 r. w Gnieźnie.

Bp Wilhelm Kloske. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Literatura: „Katolik" 1903, nr 77; 1910, nr 143; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*; www.20.fora.pl

Ks. Kluger Anton

W latach 1891–1893 był proboszczem parafii Lubotyń.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kluger Johann

Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1776 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1796 r. jako wikariusz w Kietrzu.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Kluger Johannes

W 1767 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Kluger Johannes

Ur. 27 stycznia 1838 r. w Pietrowicach Wielkich, pow. raciborski. W 1862 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1870–1872 był wikariuszem w Pilszczu, a od 1893 do 1909 r. proboszczem parafii Baborów. Od 1897 r. piastował funkcję wicedziekana. W 1909 r. został honorowym obywatelem miasta Baborowa. Zm. 22 maja 1913 r. podczas odprawiania mszy. Mianowany był wówczas dziekanem (od 1912 r.), honorowym podkomorzym

Nagrobek ks. Johannesa Klugera na cmentarzu św. Józefa w Baborowie. Fotografia z 2008 r.

papieskim i radcą konsystorialnym. Na cmentarzu św. Józefa w Baborowie zachował się jego nagrobek.
Źródła i literatura: „Katolik" 1913, nr 64; STEUER, *Narzecze baborowskie*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów); „Oberschlesien" 1909, H. 8; 1912, H. 5.

O. Kluske Bernard
W latach 1790–1792 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Knabe Johann
W latach 1766–1769 był proboszczem parafii Klisino.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Knittel Achatius
W 1689 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Knoblauch (Knobloch) Paul
Po 1566 r. był księdzem w Baborowie. W 1590 r. poskarżył się dziekanowi z Hulczyna, że niektórzy kaznodzieje i superintendent z Karniowa rozprzestrzeniają w Baborowie swoją błędną naukę, on ich jednak do kościoła nie wpuszcza. Skarżył się również na to, że jeden z sędziów grozi mu ciężkim więzieniem, publicznie mu ubliża, a nawet przy współudziale urzędnika z Karniowa, porwał go, grożąc, że wolności nie odzyska, dopóki nie podpisze artykułów skierowanych przeciwko Kościołowi. W 1592 r. biskup Stanisław Pawłowski dowiedział się, że Knoblauch w rzeczywistości jest zbiegłym mnichem, który swoim postępowaniem obraża nawet niekatolików i w tym samym roku usunął go z parafii.
Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Knoppik Johann
Ur. w 1810 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1834 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1873 r. jako proboszcz parafii Ołdryszów.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Koblitz Cyrinus
W latach 1755–1759 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Koch Theodor
Ur. w 1887 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1912 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od listopada 1919 do 16 kwietnia 1921 r. był wikariuszem w Kietrzu. Zmarł w 1933 r. jako misjonarz z zakonu werbistów i rektor na Flores.
Źródła i literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930; KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Köhler Josef
W 1731 r. był proboszczem parafii Klisino.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kolbe Franz
Ur. w 1820 r. w Karniowie jako syn właściciela majątku Gottfrieda Kolbe i Anny Rosy z domu Heidrich. Dorastał w Suchej Psinie. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1868–1869 był lokalistą w Królowem, od 1869 do 1891 r. proboszczem parafii Równe, a w latach 1891–1903 proboszczem w Lisięcicach. Następnie mieszkał jako ksiądz – emeryt w Głubczycach. W 1907 r.

otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł w 1908 r.
Źródła i literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz);* Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; „Oberschlesien" 1907, H.5.

Ks. Kolbe Josef
Ur. w Kozłówkach, pow. głubczycki. W latach 1780–1818 był lokalistą w Księżym Polu. Zmarł w 1818 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kolibabe Leopold
Ur. w 1758 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Bolatice. Zmarł w 1830 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kolig Johann Georg
Od 27 września 1725 do 1757 r. był proboszczem parafii Włodzienin. W czasach jego posługi, w 1737 r. został zbudowany miejscowy kościół parafialny.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Kollar Karl
Ur. 2 listopada 1846 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjów w Głubczycach i Raciborzu. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim i 28 czerwca 1872 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 12 lat był wikariuszem w Raciborzu. W 1884 r. został administratorem parafii kozielskiej. 24 sierpnia 1887 r. został tamtejszym proboszczem. Dnia 1 października 1922 r. przeszedł na emeryturę i osiadł w Zakładzie św. Karola, który sam założył. Zm. 9 września 1930 r.
Źródła: „Katolik" 1929, nr 18; 1930, nr 110; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kollar (lub Koller) Karl Pamphilius
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. Od 1693 r. do 19 lipca 1700 r. był administratorem parafialnym w Suchej Psinie.
Źródła i literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

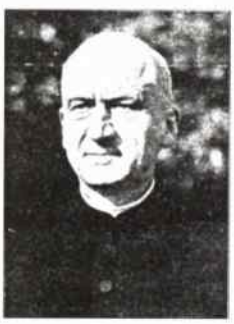
Ks. Kollibabe Theodor
Ur. 11 lutego 1864 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki w rodzinie chłopskiej. W 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Grobnikach. W 1891 r. przez 6 miesięcy zastępował lokalistę w Królowem. Od 1895 do 1921 r. był proboszczem parafii Boguchwałów. W 1897 r. oddał do muzeum diecezjalnego we Wrocławiu boguchwałowski późnorenesansowy ołtarz główny, zastępując go neogotyckim. W późniejszym okresie parafia go odzyskała. W czasie jego urzędowania w 1904 r. w Boguchwałowie powstał klasztor dla 6 sióstr zakonnych, położona została nowa posadzka kościelna i sprawiono nowe ławki. W 1911 r. nastąpiła renowacja zewnętrzna kościoła i wymiana obrazów Drogi Krzyżowej z 1792 r. (obecnie znajduje się w kościele franciszkanów w Głubczycach) na nowe, mniej wartościowe. Prywatnie ks. Kollibabe interesował się pszczelarstwem i w 1905 r. zorganizował wraz z nauczycielem Fuchsem w Boguchwałowie kurs pszczelarstwa, w którym uczestniczyło 58 zainteresowanych. W 1921 r. z powodu choroby (artretyzm) zrezygnował z prowadzenia parafii. Zmarł 20 maja 1926 r. we Wrocławiu. Został pochowany w Boguchwałowie.

Ks. Theodor Kollibabe. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 4

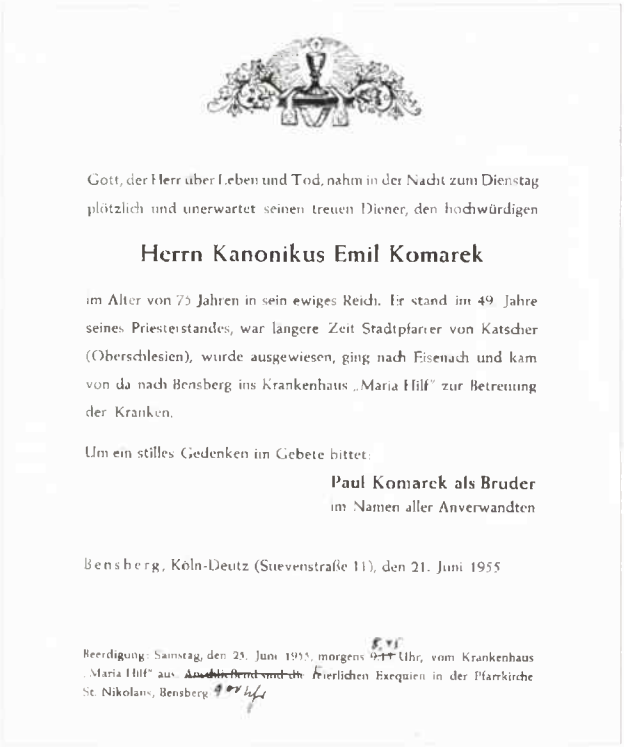
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 4; HANKE F., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 5; RATHMANN K., *Unser Heimatdorf Hohndorf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 6; „Oberschlesien" 1905, H. 4.

Ks. Komarek Emil

Ks. Emil Komarek. Fotografia z: „Rundbrief an die Diözesanangehörigen des Branitzer Anteils" 1963

Ur. 21 września 1880 r. w Dolnim Benešovie. 23 czerwca 1906 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Krawarzu i Głubczycach. W latach 1916–1919 był proboszczem parafii Bliszczyce. Otrzymał tytuł honorowego kanonika w Kromieryż. Od 1 grudnia 1921 do 8 października 1948 r. był proboszczem parafii Kietrz z tytułem radcy konsystorialnego. W 1922 r. zakupił 2 nowe dzwony do kościoła parafialnego pw. św. Tomasza. Przyczynił się do budowy kościoła w Tłustomostach i założenia

Gott, der Herr über Leben und Tod, nahm in der Nacht zum Dienstag plötzlich und unerwartet seinen treuen Diener, den hochwürdigen

Herrn Kanonikus Emil Komarek

im Alter von 75 Jahren in sein ewiges Reich. Er stand im 49. Jahre seines Priesterstandes, war längere Zeit Stadtpfarrer von Katscher (Oberschlesien), wurde ausgewiesen, ging nach Eisenach und kam von da nach Bensberg ins Krankenhaus „Maria Hilf" zur Betreuung der Kranken.

Um ein stilles Gedenken im Gebete bittet:

Paul Komarek als Bruder
im Namen aller Anverwandten

Bensberg, Köln-Deutz (Stevenstraße 11), den 21. Juni 1955

Beerdigung: Samstag, den 25. Juni 1955, morgens 9.11 Uhr, vom Krankenhaus „Maria Hilf" aus. Anschließend und ch. Feierlichen Exequien in der Pfarrkirche St. Nikolaus, Bensberg

Nekrolog ks. Emila Komarka

kaplicy domowej w kietrzańskim Szpitalu Kanonika ks. Ullricha, który z jego inicjatywy rozbudowano. W latach 1934–1937, z jego polecenia, przeprowadzono wewnętrzną renowację kościoła parafialnego w Kietrzu. Opublikował pracę o komisariacie arcybiskupim w Kietrzu pt. *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*, Ratibor 1934 i o parafii Kietrz – *Pfarrgemeinde Katscher O/S*, Gleiwitz 1937. W kwietniu 1945 r., po opuszczeniu Kietrza, spędził 12 dni i nocy z około 200 osobami w piaskowni między Kietrzem a Tłustomostami. Trzy kobiety zmarły tam z zimna, a sam ks. Komarek mało co nie został zastrzelony przez czerwonoarmistów. 5 maja 1945 r. wrócił do Kietrza z parafianami z ostatniej kwatery ewakuacyjnej w Janowicach. W 1948 r. został wysiedlony do Niemiec i najpierw osiadł w Eisenach, a od października 1953 r. do śmierci posługiwał jako duchowny domowy w hospicjum „Maria Hilf" w Bensberg koło Kolonii. W 1954 r. został rzecznikiem księży wysiedlonych z obszaru wikariatu generalnego w Branicach. Zm. 20 czerwca 1955 r. na zawał serca (znaleziono go martwego, klęczącego przed łóżkiem).

Literatura: BEIGEL E., *Liebe Landsleute aus Stadt und Kreis Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 6; GREINERT R., *In Memoriam Kanonikus Komarek*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, August; GREINERT R., *Kirchen der Stadt Katscher im Wandel der Zeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März; „Leobschützer Heimatblatt" 1997, nr 4; *„Schlesisches Priesterjahrbuch"*, Bd. 2, Stuttgart 1961.

Ks. Konetschke Ignatz

Ur. w 1735 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1761 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w diecezji wrocławskiej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. König Ezechiel

W 1760 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. König Lothar (imię zakonne Lukas)

Ur. 4 marca 1900 r. w Głubczycach. 19 kwietnia 1927 r. złożył wieczyste śluby zakonne. 27 stycznia 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. działał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.

Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940.

O. Lukas König (w środku). Jego prymicja 2 lutego 1929 r. Fotografia z: „Leobschützer Rundschau"

O. König Samuel

Ur. 1 grudnia 1772 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. W 1796 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1807 r. do sekularyzacji w 1810 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach i gimnazjalnym nauczycielem matematyki. Bezskutecznie starał się o parafię Grobniki. Od 1814 r. odprawiał w niedziele i święta poranne nabożeństwa w Bernacicach. 2 kwietnia 1832 r. przejął parafię Mąkolno koło Złotego Stoku. Tam w 1844 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł 27 października 1849 r.

Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Bp Könner Emanuel

Ur. 15 sierpnia 1885 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki jako syn kołodzieja. W 1899 r. wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża koło Nysy. W 1906 r. otrzymał habit w kościele Domu Misyjnego St. Gabriel koło Wiednia. W 1910 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1912 r. działał jako misjonarz

w Mozambiku. Podczas I wojny światowej został internowany przez Portugalczyków. Po wojnie odwiedził matkę w Zawiszycach, a w 1925 r. został wysłany jako misjonarz do Brazylii. Został rektorem w Belo Horizonte, następnie prowincjałem prowincji zakonnej werbistów w Brazylii. W 1947 r. została mu powierzona prałatura Foz do Iguacu nad Paraną. W 1948 r. został mianowany biskupem tytularnym Modry. Jego zakres działalności obejmował 90 tys. km ^{2} obszaru między rzeką Iguassu, oddzielającą Brazylię od Argentyny, Paraną a Iwahy na wschodzie. W 1962 r. odszedł ze swojej diecezji. W wieku 77 lat wrócił do Niemiec i osiadł w Domu Misyjnym św. Ksawerego w Bad Driburg, gdzie zmarł 9 grudnia 1968 r. po krótkiej, ciężkiej chorobie.

Bp Emanuel Könner. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1969, nr 1

Literatura: BEIGEL E., + *Bischof Emanuel Könner*, „Leobschützer Heimatblatt" 1969, nr 1; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Konrad

W 1352 r. był komturem joannitów i proboszczem parafii Głubczyce.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Konrad Georg Alexander

Ur. w Lanškroun w Czechach. Od 1660 do 1680 r. był proboszczem parafii Włodzienin oraz administratorem parafialnym w Posucicach, Lewicach i Zubrzycach. Był kanonikiem w Nysie i Rycerzem św. Grobu z podwójnym czerwonym krzyżem. Wiele wycierpiał od niekatolików i został przeniesiony do Edelstadt.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Konrad Paul

Ur. 6 sierpnia 1890 r. 8 września 1914 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był werbistą w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. Zm.10 stycznia 1963 r. w St. Wendel.

Literatura: GOTTSCHLICH R., *Über die ehemaligen Patres und Brüder von Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 12; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. V/VI, Stuttgart 1964/65.

Ks. Kopetzky Josef

Ur. w 1819 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1844 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1887 r. jako proboszcz parafii Dolni Benešov.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Köpft Vinzenz

W 1717 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Kosa Josef

Ur. w Czerwonkowie, pow. głubczycki. Od 1927 r. był misjonarzem – werbistą w Chinach, w prowincji Szantung.

Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930.

Ks. Koschany Josef

Ur. w 1843 r. w Posucicach, pow. głubczycki. W 1869 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Pietrowicach Wielkich. Zmarł w 1895 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Koschinski Georg

W latach 1938–1942 uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum. Wstąpił do zakonu werbistów. Po II wojnie światowej otrzymał święcenia kapłańskie.

Literatura: *Hier spricht das Leobschützer Gymnasium*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 9.

O. Koschyk Dominik

O. Dominik Koschyk. Portret pędzla Richarda Kargera w klasztorze franciszkanów w Głubczycach. Okres międzywojenny

W latach 1927–1930 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Koscor

Misjonarz werbista, który przez 17 lat działał w Ameryce Południowej, a w okresie międzywojennym był kapelanem sióstr franciszkanek misjonarek w Kietrzu.

Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher.*

Ks. Kosellek Alois
Ur. w 1879 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Knurów.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kosellek Jan – zob. Koziełek Jan

Ks. Kosellek Jan Nepomucen – zob. Koziełek Jan Nepomucen

Ks. Kosellek Michael – zob. Koziełek Michał

Ks. Kosellek Paul
Ur. 4 grudnia 1867 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Dnia 23 czerwca 1891 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1897 r. był proboszczem parafii Lubotyń. Zmarł w 1940 r. w Baborowie.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri … 1937; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 3 z 27 lutego 1940 r.

Ks. Koske Anton
Ur. w 1765 r. w Głubczycach. Był wikariuszem, zatrudnionym w Królewskim Instytucie Szkolnym w Opolu i profesorem gimnazjalnym. Został dyrektorem gimnazjum w Kłodzku, następnie kłodzkim dziekanem. Zmarł w 1823 r. Jego starszy brat Ignatz był dziekanem w Głubczycach.
Literatura: KLINK, *Leobschütz Heimatbuch*.

Ks. Koske Ignatz
Od 1795 r. był proboszczem w Głubczycach. Od 1813 r. również dziekanem nowo utworzonego dekanatu głubczyckiego oraz inspektorem szkolnym. W czasach jego urzędowania w 1825 r. wyburzono plebanię i zbudowano nową, w której użyto starego kamienia. Był wirtuozem gry na organach. Skomponował wiele pieśni kościelnych i pogrzebowych. Zmarł w 1823 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kothe Johannes
Ur. 5 maja 1833 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Hornim Benešovie, od czerwca 1857 do marca 1860 r. w Sudicach, a od 15 października 1861 r. w Głubczycach, gdzie został prezesem Katolickiego Związku Czeladników. Współpracował z „Schlesischen Volkszeitung" i „Kölnischen Volkszeitung" Od 29 kwietnia 1884 r. był proboszczem parafii Grobniki. Już jako głubczycki wikariusz powołał tam do życia Związek św. Teresy, a w 1892 r. zbudował nowe hospicjum, w którym nadzór nad pacjentami przejęły cztery siostry elżbietanki. Zm. 31 sierpnia 1893 r. i został pochowany w miejscowym kościele. Zachowała się, wmurowana w ścianę, jego płyta nagrobna.

Ks. Johannes Kothe. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Literatura: *Aus der Gröbniger Chronik*, „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 4; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; *Zum 100. Geburtstag von Pfarrer Kothe – Gröbnig* [wycinek z jednej z gazet głubczyckich, z 6 maja 1933 r., w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej].

Ks. Kothe Josef
Ur. 17 marca 1816 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn rolnika Johannesa Kothe. W 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem we Włodzieninie, następnie w Bogacicach i Tworogu. 8 lipca 1846 r. został proboszczem parafii Tworóg. Zmarł tam 23 lipca 1851 r.
Literatura: *Aus der Gröbniger Chronik*, op. cit.; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kothe Josef
Ur. 31 października 1855 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn właściciela majątku chłopskiego Hieronima Kothe i siostrzeniec proboszcza Johannesa Kothe. W 1884 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Lubomierzu, a od 1887 r. wikariuszem w katedrze wrocławskiej. Od grudnia 1888r. był proboszczem parafii Heinzendorf na Dolnym Śląsku (pod tą nazwą figurują dzisiejsza Jasienica, Wrociszów, Witoszyce, Skrzynka i Bagno). 23 października 1895 r. został proboszczem parafii Krzydlina Wielka na Dolnym Śląsku. Zmarł tam 9 stycznia 1922 r.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; ROTHE A., HAUSDORF K., *Die Stiftspröpste und Stadtpfarrer von Liebenthal*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. 27, Hildesheim 1969; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kotschy Josef
Ur. w 1889 r. w Ludgeřovicach. W latach 1901–1910 uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu. Od 1910 do 1913 r. studiował we Wrocławiu teologię i w 1914 r. został wyświęcony na kapłana przez biskupa

sufragana Augustina. Również w 1914 r. został wikariuszem w Nasiedlu. W latach 1916–1918 był wikariuszem w Velkich Hošticach, a od 1918 do 1921 r. ponownie w Nasiedlu. Do 1 grudnia 1931 r. funkcjonował jako wikariusz w Turkowie. Od 1 grudnia 1931 do 31 marca 1934 r. był proboszczem parafii Wódka, następnie parafii Wiechowice. Od od 1939 r. był wicedziekanem, a od 14 września 1940 r. dziekanem dekanatu Branice. 6 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Zm. 4 marca 1956 r. w Büderich koło Düsseldorfu.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. II, Stuttgart 1961; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher im Landkreis Leobschütz.*

Ks. Kottirz (Kottig) Johann

Ur. w Opawie. Od 9 stycznia 1768 r. był proboszczem parafii Nasiedle. Pełnił funkcję wicedziekana i powiatowego inspektora szkolnego. Zm. 11 marca 1802 r.

Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Kotzian Franz

Ur. 6 maja 1906 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. Uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu, następnie studiował teologię w Insbrucku i we Wrocławiu, gdzie 29 czerwca 1934 r. został wyświęcony na kapłana. Skierowano go jako wikariusza do parafii Równe. Z powodu złego stanu zdrowia, leczył się w Głuchołazach. Zamieszkał w zakładzie św. Augustyna w Krzanowicach, gdzie był wikariuszem. Następnie urzędował jako administrator w Chuchelnej i Třebom. Po II wojnie światowej był wikariuszem w Borucinie, gdzie w 1951 r. został proboszczem. W 1978 r. przeszedł w stan spoczynku i zmarł.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; NEWERLA P., SIWIK W., *Zarys historii Krzanowic*, Krzanowice 1996.

Ks. Kozieł Aleksander

Ur. w 1914 r. w Dąbrowie Tarnowskiej. W 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W latach 1945–1948 był wikariuszem, a od 1948 do 1957 r. proboszczem parafii Kietrz. W 1952 r. rozpoczął generalny remont kościoła parafialnego w Kietrzu, który trwał do 1957 r. Został dziekanem dekanatu kietrzańskiego. W latach 1957–1966 urzędował jako proboszcz parafii Bytom – Stolarzowice, a od 1966 do 1978 r. proboszcz parafii Pilchowice. W 1978 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 17 października 1999 r.

Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Kronika parafialna cz.1 http://www.kietrzparafiatomasza.pl/kronika1.php

Ks. Koziełek (Kosellek) Alojzy

Ks. Alojzy Koziełek. Fotografia z: www.wirtualnyknurow.pl/kozielek.htm

Ur. 2 lutego 1849 r. w Jaroniowie (dziś część Baborowa), pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Monachium i we Wrocławiu, gdzie był prezesem Koła Polskiego. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie, a następnie był wikariuszem w Mysłowicach, Pszczynie i w Berlinie, co miało być karą ze strony niemieckich władz kościelnych, za jego propolskie przekonania. W 1908 r. został administratorem parafialnym w Szerokiej. Był kapelanem powstańców śląskich, prezesem Towarzystwa Oświaty im. św. Jacka, wizytatorem lekcji religii, z ramienia władz wojewódzkich w Katowicach. Od 1923 do 1928 r. był proboszczem w Miedźnej koło Pszczyny, a następnie w Knurowie, skąd przeniósł do Chorzowa drewniany kościół św. Wawrzyńca. Podczas II wojny światowej musiał się ukrywać przed nazistami w Wirku i Kochłowicach, a po jej zakończeniu powrócił do Knurowa, gdzie dwa lata później wybudował kościół pw. św. św. Cyryla i Metodego. Publikował artykuły w „Gościu Niedzielnym" i w „Głosach znad Odry". Był autorem książki pt. *Knurów i Krywałd. Kronika na tle historii ziemi gliwickiej. Na podstawie materiałów źródłowych*, Katowice 1937. Zm. 20 listopada 1949 r. w Knurowie. Spoczywa w jednym grobie ze swoim bratem, ks. Janem Koziełkiem. Upamiętnia go jedna z ulic w Knurowie.

Źródło: N. NIESTOLIK, *Ksiądz Alojzy Koziełek* http://jankowice.rybnik.pl/groby/kozielek.html

Ks. Koziełek (Kosellek) Jan

Ur. 14 listopada 1807 r. w Dzielowie, pow. głubczycki. Studiował teologię w Ołomuńcu i we Wrocławiu, gdzie 5 kwietnia 1835 r. został wyświęcony na kapłana. Do 1839 r. był wikariuszem w Krapkowicach. W 1840 r. biskup wrocławski Leopold Sedlnicki powołał go na stanowisko administratora

parafialnego do Chechła. 31 marca 1842 r. został tamtejszym proboszczem. W 1846 r. opolski rząd mianował go wizytatorem szkół powszechnych w powiecie toszecko-gliwickim. Przyczynił się do reorganizacji polskiego szkolnictwa na Górnym Śląsku. W 1850 r. podróżował z biskupem wrocławskim przez Poznań, Szczecin i Berlin do Nadrenii. W 1849 r. ks. Koziełek został aktuariuszem dekanalnym, a 4 lata później dziekanem. Przekazywał swoje dochody na cele dobroczynne. W 1862 r. ufundował hospicjum dla ubogich starców w parafii Chechło. W 1869 r. zrezygnował z funkcji wizytatora powiatowego, z powodu antypolskiej polityki władz pruskich wobec szkolnictwa polskiego. 24 lipca 1886 r. zrezygnował także z funkcji dziekana. Mianowany radcą duchownym, poświęcił się wyłącznie duszpasterstwu. Z okazji złotego jubileuszu kapłańskiego otrzymał Order Czerwonego Orła IV klasy. Zmarł w 1893 r.

Źródło i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; *Ks. Jan Nepomucen Koziełek*, „Ziemia Rybnicka" 1939, nr 5.

Ks. Koziełek (Kosellek) Jan Nepomucen

Ur. 14 maja 1873 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki jako syn rolnika Franciszka Koziełka i Pauliny z domu Wilpert. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Od 1893 r. studiował teologię w Freiburgu Bryzgowijskim i na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie uczęszczał na wykłady ze slawistyki prof. Nehringa. Podczas wakacji odwiedzał ośrodki ruchu słowiańskiego: Kraków, Pragę, Brno, Budziszyn. Należał do wrocławskiego Towarzystwa Akademików Górnoślązaków i był jego sekretarzem. 11 czerwca 1898 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1906 r. był wikariuszem w archidiecezji ołomunieckiej (w Branicach, Hulczynie i Ludgeřovicach) i nauczał dzieci religii w narzeczu morawskim, za co krytykowały go władze pruskie. Komisarz arcybiskupi w Kietrzu ks. Robert Sterz miał mu powiedzieć: „Wiemy, że ksiądz jest Słowianinem. U nas nie może ksiądz liczyć na posadę proboszczowską!" Z powodu tych problemów, ks. Koziełek poprosił biskupa wrocławskiego, o przyjęcie go do jego diecezji, co też nastąpiło i 26 września 1906 r. został wprowadzony jako proboszcz do parafii Goczałkowice. Po pożarze tamtejszego drewnianego kościoła w 1908 r., ks. Koziełek zbudował nowy i wkrótce opuścił Goczałkowice, by 22 marca 1911 r. objąć pobliską parafię Łąka. W wolnym czasie w latach 1920–1922 pisał artykuły na temat Słowiańszczyzny na Śląsku dla miesięcznika „Głosy nad Odrą" i zbierał materiały etnograficzne. Jeździł do Pragi, Brna i Paryża na spotkania z działaczami panslawistycznymi. W 1923 r., z okazji srebrnego jubileuszu kapłańskiego, odprawił przy grobie św. Wojciecha w Gnieźnie mszę św. dziękczynną. W 1924 r. został proboszczem parafii Mała Dąbrówka koło Katowic. Wspierał grabarza z Baborowa Konstantina Moslera, który założył prywatne muzeum. Założył Kółko Inteligentów Baborowskich, zajmujące się kwestiami słowiańskimi na Śląsku, do którego prac się włączyli absolwenci Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1931 r., z powodu choroby i przemęczenia, ks. Koziełek przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Knurowie u swojego brata ks. Alojzego. Miał własny śląski księgozbiór, który przed śmiercią przekazał do zbiorów „Silesiaca" ojca Drobnego w Rybniku. Udał się na pielgrzymkę do Rzymu. Zmarł 20 listopada 1938 r.

Źródło i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; *Ks. Jan Nepomucen Koziełek*, „Ziemia Rybnicka" 1939, nr 5.

Ks. Koziełek (Kosellek) Michał

Ur. 11 grudnia 1848 r. w Dzielowie, pow. głubczycki. 28 czerwca 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od lipca do sierpnia 1873 r. zastępował w komisariacie kietrzańskim różnych duchownych i w sierpniu został wikariuszem w Dolnim Benešovie, w ówczesnym powiecie raciborskim, gdzie działał do 23 lutego 1875 r. 26 stycznia 1874 r. landrat zakazał mu tej działalności, a ks. Kosellek mimo to nadal sprawował posługę duszpasterską. Za to kilkakrotnie był wzywany do sądu i zakazano mu pobytu w powiatach: raciborskim, głubczyckim, kozielskim, gliwickim i rybnickim (kulturkampf). Łącznie nałożono na niego 485 marek grzywny, z możliwością zamiany tej kary na 2 miesiące i 12 dni więzienia. Ks. Koziełek wyjechał do sąsiedniej monarchii habsburskiej. Najpierw przebywał w Opawie, następnie w Moravican (?) i jako kapelan zamkowy hrabiego Dubsky w jego zamku Skalicka. Potem z hrabiowską rodziną przeprowadził się do Wiednia. W 1877 r., po śmierci hrabiny, wyjechał do Gran, a w 1878 r. został wikariuszem w Poslowitz koło Uherskeho Brodu, gdzie przebywał do września 1882 r. Gdy w Prusach zaprzestano prześladowania katolików, ks. Koziełek wrócił na Śląsk i został nauczycielem religii w seminarium nauczycielskim w Głogówku. W 1886 r. został proboszczem parafii św. Mikołaja w Rudnie, a w 1909 r. parafii Sudoł w powiecie raciborskim. Zm. 4 września 1927 r. w Prudniku jako emerytowany

proboszcz i archiprezbiter w Sudole. Jego nagrobek (bez napisu) znajduje się na cmentarzu w Dzielowie.
Źródło i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; Seppelt, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz; Ks. Jan Nepomucen Koziełek*, „Ziemia Rybnicka" 1939, nr 5.

Ks. Krahulec Mathias
W 1480 r. został odnotowany jako proboszcz parafii Wojnowice. Zmarł w lutym 1488 r. w Raciborzu jako tamtejszy kanonik.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Kramer Ignatz
Ur. w 1766 r. W 1792 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Głubczycach.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kramer Jakob
Ur. w 1803 r. W 1827 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Pilszczu.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kramplitsch Johann
W latach 1769–1816 był proboszczem parafii Klisino.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Kraus Paul (imię zakonne Georg)
Ur. 1 listopada 1920 r. w Branicach, pow. głubczycki jako syn mistrza piekarskiego i rolnika Antona Krausa i Marthy z domu Ender. W latach 1932–1938 uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum. Opuścił szkołę, z powodu niechęci do Hitlerjugend, i od 1938 r. kontynuował naukę w szkole misyjnej w Fallenhein koło Altheide, następnie w St. Benno – Gymnasium w Dreźnie. W marcu 1940 r. zdał maturę. Został powołany do wojska i wyszkolony na radiotelegrafistę w Wiesbaden, następnie w Halle nad Salą. Jako radiotelegrafista był na froncie wschodnim, tam udało mu się uniknąć okrążenia pod Stalingradem. Stracił 2 palce u lewej ręki i trafił do lazaretów w Pilznie i Bayreuth. Dostał się do amerykańskiej niewoli. W 1946 r. wstąpił do zakonu benedyktynów w Buchhof. 15 października 1947 r. otrzymał habit. 21 września 1952 r. w opactwie Metten został wyświęcony na kapłana. Zajmował się hodowlą pszczół. Do 1972 r. był nauczycielem w szkole rolniczej przy klasztorze Welfenburg. Zajmował się również duszpasterstwem. Zm. 3 października 1993 r. po długiej chorobie. 6 października został pochowany w zakonnym grobowcu w klasztorze w Weltenburg.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf P. Georg (Paul) Kraus*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 1; Nekrolog w „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 6.

O. Kraus Germanus
W 1719 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Krause Anton
Ur. w 1803 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1826 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1880 r. jako proboszcz parafii Sławików, pow. raciborski.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kraut Anton
Ur. w 1793 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1819 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw funkcjonował jako wikariusz w Opawicy, a od września 1839 r. lokalista w Pielgrzymowie. Zmarł tam 28 maja 1850 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Krawarsky Adam
Ur. w 1585 r. w Baborowie. Według podania ludowego, miejscowy duszpasterz we śnie zobaczył go w złotej koronie, służącego do mszy i wpłynął na jego rodziców, aby oddali go do szkoły klasztornej jezuitów w Ołomuńcu. Okres próbny spędził w klasztorze jezuitów w Brnie. Uznano tam, że jego pamięć jest za słaba, że jest niezbyt bystry i chorowity i że nie nadaje się na jezuitę. W 1607 r. wyprosił zgodę na pozostanie bratem pomocniczym w Brnie. Musiał prać, gotować, ogrzewać pomieszczenia. W 1608 r. został wysłany do Laibach w Krainie, gdzie przebywał przez rok. W Neuhaus, w południowych Czechach, został przyjęty do zakonu jezuitów i wysłany do Pragi. Tam w szkole uczył czytać i pisać. Po 4 latach, w 1612 r. rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne w Grazu. Zakończył je w 1618 r. w Ołomuńcu. Otrzymał wówczas święcenia kapłańskie. W tym samym roku, pod groźbą śmierci, wszyscy jezuici musieli opuścić Czechy i udali się na Węgry. O. Krawarsky głosił kazania do Słowaków w mieście Tirnau. Gdy górne Węgry opanował książę Siedmiogrodu Gabor Bethlen, jezuici udali się do Bawarii, następnie

do Karyntii. W 1620 r., po bitwie pod Białą Górą, mogli powrócić do Czech. Na polecenie przełożonych, o. Krawarsky zajął się misjonarstwem. Osiągał wielkie sukcesy. Nawrócił setki ludzi na katolicyzm. W 1628 r. został kierownikiem misji jezuitów w Pradze i wikariuszem w kościele św. Ciała Chrystusowego. W 1631 r., gdy Sasi weszli do Pragi, został przez nich pobity na moście nad Wełtawą. W 1632 r. został wydalony z Pragi i udał się do Taboru. W latach 1624–1644 był prefektem kolegium jezuitów w Königgrätz. Za osiągnięcia otrzymał list pochwalny od cesarza Ferdynanda. Od 1644 r. do swojej śmierci przebywał w zakonie jezuitów w Pradze. Opowiadano, że rozpoczynał misje klęcząc na ambonie i mówiąc: *„Wzywam Boga i świętych Jego na świadków, że będę Wam mówić o rzeczach, o których wiedzieć powinniście dla spokoju Waszych dusz"*.Zmarł 30 sierpnia 1660 r. w Pradze. W jego pogrzebie uczestniczyli dostojnicy prascy i tłumy zwykłych śmiertelników. Po pogrzebie jezuici polecili namalować jego portret. O. Krawarsky został przedstawiony jako postać klęcząca pośrodku mostu nad Wełtawą i prosząca o łaskę dla żołdaków, którzy go pobili. Portret ten został zawieszony w kościele Wniebowstąpienia Panny Marii w Pradze. Po wydaleniu jezuitów z Pragi, znajdujący się tam przypadkowo ksiądz z Baborowa, zakupił ten obraz z ramami i jako prezent przekazał kościołowi parafialnemu w Baborowie. Jest tam również dziś.

Literatura: GRIGARCZIK, *Adam Krawarsky – ein berühmter Prediger aus Bauerwitz – 1585 bis 1660*; TSCHAUDER A., *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*, Leobschütz 1881.

Ks. Krbeczek Franz

Ur. w 1748 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1776 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1808 r. jako wikariusz w Novym Jičinie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Krehl Anton

W latach 1821–1847 był proboszczem parafii Klisino.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Kreis (Kraiss, Kreiss) Bartholomaeus

Od czerwca 1677 do 1679 r. był proboszczem w Głubczycach, a od lipca 1679 do 1686 r. proboszczem parafii Pilszcz (według Wolnego, do 1687, a według Hofrichtera, w latach 1680–1690). Groeger podaje, że Kreis już w lipcu 1677 r. zamienił się z proboszczem Jaschke von Jaschkenberg na parafię Pilszcz.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Krembser David

Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1776–1783 był tam wikariuszem.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Kremer Andreas

Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w diecezji ołomunieckiej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kremer Matthäus (Kremser Matthias)

Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1766–1781 był administratorem parafialnym w Suchej Psinie. Poznał w Rudach metodę nauczania Felbigera, którą stosował w szkole i był *„jako przyjaciel dzieci wiernym odbiciem swego poprzednika"*, ks. Johanna Kesslera. Zm. 5 września 1781 r.

Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*.

Ks. Kremer Matthäus

Ur. w 1743 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1769 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł jako duchowny diecezji ołomunieckiej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kremser

Ur. w 1750 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1773 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Velké Hoštice. Zmarł w 1833 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kremser Arnold

Ur. 21 lipca 1875 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. 23 czerwca 1900 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1911 r. był wikariuszem w parafii Kietrz i prezesem tamtejszego katolickiego Związku Czeladników. W 1916 r. został przeniesiony jako proboszcz do parafii Třebom. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł w 1943 r.

Źródła: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben,

solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).; „Oberschlesien" 1916, H. 7.

Ks. Kremser Mathias
Ur. w 1749 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1772 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Krawarz. Zmarł w 1832 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

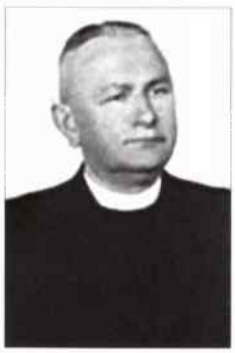
Ks. Kremser Matthias
Ur. w Rozumicach, pow. głubczycki. Od 1644 do września 1654 r. był proboszczem parafii Krawarz. Za czasów jego posługi do tej parafii została włączona katolicka ludność z Nowej Cerekwi, Bezdekowa, Rogożan, Wojnowic, Włodzienina, Boguchwałowa, Bernacic, Babic, Księżego Pola i Kozłówek. W 1651 r. Księże Pole i Czerwonków zostały przydzielone do parafii Włodzienin. Ks. Kremser zrezygnował z probostwa, po tym jak protestanci napadli na niego w holu kościoła i zerwali z niego komżę, za to że w Zielone Świątki na kazaniu skrytykował luteranizm i kazał mieszkańcom uczestniczyć w procesji, grożąc im kijem.
Literatura: GROEGER, *Geschochtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. Autor ten podał jako daty urzędowania w Suchej Psinie lata 1766–1781; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Kremser Otto
Ur. w 1799 r. w Głubczycach. W 1823 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Posucice.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kretek Maciej
Ur. 22 lutego 1791 r. w Krzanowicach, pow. raciborski jako syn rzemieślnika. W wieku 8 lat rozpoczął naukę w szkole ludowej w Kietrzu, pow. głubczycki. Uczęszczał przez 4 lata do gimnazjum w Głubczycach, następnie do gimnazjum cystersów w Rudach Raciborskich. Gdy miał 14 lat, zmarł mu ojciec i, na prośbę dyrektora gimnazjum, zaopiekował się nim opat cystersów Galbiers. W 1809 r. Maciej rozpoczął studia teologiczne we Wrocławiu. Przed ich ukończeniem, 24 marca 1813 r., zaciągnął się do pułku lekkich strzelców. W styczniu 1814 r. we Francji otrzymał rozkaz udania się do kwatery wielkiego księcia Konstantego, ponieważ znał język polski. W maju tego samego roku przebywał w Akwizgranie, a następnie w Berlinie. Po opuszczeniu wojska, otrzymał rosyjski Order św. Jerzego V klasy i kontynuował studia. Poza teologią studiował filologię i uczył się języków: arabskiego i syryjskiego. 8 września 1816 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Kietrzu. Stamtąd został przeniesiony do Raciborza, gdzie w 1818 r. założył prywatną szkołę, którą zamknął, gdy w mieście założono luterańskie gimnazjum. Został w nim katolickim katechetą i nauczycielem łaciny, greki i języka hebrajskiego. Był również wikariuszem w Raciborzu. Z powodu choroby w 1825 r. zrezygnował z nauczania, a następnie objął posadę kuratusa przy kościele św. Jakuba w Raciborzu i został inspektorem szkolnym w powiecie raciborskim. 5 maja 1831 r., na wezwanie biskupa Mathego, wyjechał do Pelplina i przejął funkcję regensa w tamtejszym seminarium duchownym. W 1832 r. został kanonikiem katedralnym, a dwa lata później, z inicjatywy, pochodzącego z Dziećmarowa w powiecie głubczyckim, biskupa chełmińskiego Sedlaga, został dziekanem katedralnym. Musiał się jednak postarać o tytuł naukowy. Prawdopodobnie dzięki wsparciu biskupa Sedlaga, otrzymał doktorat honoris causa z teologii i w 1835 r. król pruski pozwolił mu na objęcie dziekanii. Mianowany radcą konsystorialnym i sędzią prosynodalnym, zrezygnował z regensury, ale nadal wykładał do 1842 r. teologię pastoralną i homiletykę. Zapisał w testamencie 500 talarów na aniwersarz za swoją duszę kościołowi katedralnemu, a dla gimnazjów w Chojnicach i Chełmnie ufundował stypendia dla ubogich uczniów. Zmarł 26 października 1846 r. w Pelplinie.
Literatura: MAŃKOWSKI A., *Prałaci i kanonicy katedralni chełmińscy od założenia kapituły do naszych czasów*, Toruń 1928.

Ks. Kretschmer Friedrich
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1782 r. był duszpasterzem w Pradze.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Krettek Franz
Ur. 12 października 1891 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. Uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu. Uczestniczył w I wojnie światowej i otrzymał Żelazne Krzyże I i II klasy oraz Śląski Order Orła. Powrócił z wojny w randze kapitana artylerii. Studiował teologię we Wrocławiu i Insbrucku. 20 czerwca 1920 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Baborowie i Opawicy. Jako mło-

Ks. Franciszek Krettek. Fotografia ze zbiorów rodziny Krettek z Krzanowic w pow. raciborskim

dy ksiądz przybył do Głubczyc i działał w duszpasterstwie u boku dziekana ks. Müllera. Gdy branicki wikariusz generalny ks. Nathan, zakupił pustą fabrykę towarów wełnianych Winklera przy dzisiejszej ul. Parkowej 6, ks. Krettek urządził w niej konwikt – katolicki internat dla uczniów gimnazjum i został jego prefektem. Urządził tam dla uczniów kino „Festspiel". W 1934 r. został mianowany przez arcybiskupa ołomunieckiego dyrektorem Caritasu generalnego wikariatu branickiego. Po wprowadzeniu przez Hitlera powszechnej służby wojskowej, został kapelanem garnizonowym. Co 4 tygodnie odprawiał w kościele parafialnym nabożeństwa dla żołnierzy. Urządzał w konwikcie bankiety dla oficerów. Gęsi i kaczki przywoził z rodzinnej zagrody w Krzanowicach, dzięki czemu jego katolicki konwent przetrwał, podczas gdy podobne internaty w Niemczech zostały zamknięte. Pisał listy do żołnierzy frontowych i wysyłał im paczki. Był prezesem Deutschen Jugendkraftvereinigung – głubczyckiej grupy miejscowej, która miała 4 drużyny futbolowe. Lubił grę w skata i piwo Pilsnera. Co poniedziałek grał w skata z dziekanem ks. Schneeweisem z Opawicy i proboszczem ks. Breitkopfem z Karniowa. Jeździł do Winiarni Münzerei na Pilsnera, słuchał zagranicznych rozgłośni radiowych i informował mieszkańców o prawdziwym przebiegu wojny. Nikt go nie zadenuncjował. Od 1940 r. nosił tytuł radcy duchownego. W 1943 r., po śmierci proboszcza i dziekana ks. Müllera, zgłosił swoją kandydaturę na proboszcza. 14 czerwca 1944 r. otrzymał od arcybiskupa ołomunieckiego Leopolda Prečana nominację na proboszcza parafii Głubczyce. Objął probostwo dopiero 15 maja 1945 r. bez żadnej uroczystości. Stopniowo z ucieczki przed frontem wracali jego niemieccy parafianie. Do Głubczyc przybywali również polscy osadnicy z Kresów Wschodnich. Ponieważ tytułu proboszcza i dziekana bezprawnie używał, wyrzucony z zakonu o. Antoni Tarnowski i zrobił sobie pieczątkę z napisem: Proboszcz i dziekan na terenie Głubczyckim, ks. Krettek zabronił mu sprawowania tych funkcji i zgłosił to Kurii Opolskiej. Pełniącym obowiązki dziekana został wówczas mianowany ks. katecheta, późniejszy biskup, Antoni Adamiuk. Ks. Krettek otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W 1958 r. kazał odnowić dach kościoła parafialnego, a w 1959 r. wnętrze kościoła. W kwietniu 1959 r. ciężko zachorował na serce. Z tego powodu i z powodu szykan ze strony władz komunistycznych, których zdaniem ks. Krettek był pozytywnie ustosunkowany do władzy hitlerowskiej, zrezygnował z funkcji proboszcza i przeprowadził się do rodzinnych Krzanowic, gdzie żyły jego dwie siostry. Zm. 6 stycznia 1960 r. w Krzanowicach w wieku 68 lat i został tam pochowany na cmentarzu przykościelnym. W Krzanowicach nadal żyją jego krewni.

Źródła i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1934, nr 120; BARTKE H., *Das Leben und Wirken von Präfekt Krettek*, „Leobschützer Heimatblatt" 1969, nr 2 i 3; KRETTEK F., Chronika ecclesiae ad nativitatem B.M.V. (w Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Głubczycach); NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*; *Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku*. Red. Adam Dziurok i in., Katowice 2007.

Ks. Krischker Eustachius

Ur. w 1835 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. W 1861 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został lokalistą w Wieschütz, następnie wikariuszem w Zlatych Horach. Zmarł w 1896 r. jako proboszcz parafii Krzelów koło Wołowa.

Źródła: Album Bratsch, Heimatstube Eschershausen; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kriske (Krischke) Michael

Jezuita, ok. 1688 r. nawracał rozumickich i lubotyńskich protestantów.

Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

O. Krist Pius

W 1742 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Krodensky Franz

28 stycznia 1667 r. został proboszczem parafii Grobniki. W 1676 r. został określony przez dziekana jako niedbały. Prosił, żeby z powodu niskich dochodów, nie angażować mu do pomocy wikariusza. Zm. 21 lipca 1694 r.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kroemer Henricus

Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1735–1741 był wikariuszem w Pilszczu, a od 20 listopada 1741 r. w Strzebowitz (?).

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Kroemer Jakob
W latach 1827–1832 był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

O. Kroker Anton
Ur. w 1858 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1882 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1939 r. jako kameduła w Neapolu.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kroker Felix
Ur. w 1775 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. W 1800 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1813 r. jako wikariusz w Nowej Cerekwi.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kroker Fulgentius
W 1806 r. jako prowincjał franciszkanów mieszkał w klasztorze w Głubczycach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kroker Ignatz
Ur. w Szonowie, pow. głubczycki. Według Welzla, był profesorem historii na Uniwersytecie Wrocławskim (według Wolnego, w katolickim gimnazjum we Wrocławiu). Od 8 lutego 1791 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Grobnikach. Zdaniem Weltzla był to *„człowiek zacny, wierny i obowiązkowy, który z powodu choroby poprosił o zwolnienie z instytutu szkolnego i jako administrator nie musiał nic uiszczać do kasy seminaryjnej pośrednikowi i następcy na urzędzie"*. W czasach jego posługi w 1794 r. zburzono starą i zbudowano nową wieżę kościoła w Grobnikach i nakryto ją hełmem. Zmarł w Grobnikach 15 kwietnia 1806 r.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Kroker Josef
Ur. w 1856 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1879 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1912 r. jako kameduła w Padwie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Krömer (Kremer) Clemens Ignatz
Od 1765 do 1772 r. był administratorem parafialnym w Lisięcicach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Krömer Ignatz
W latach 1838–1845 był lokalistą w głubczyckim kościele św. Anny.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Krömer Johann
Ur. w 1753 r. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. W 1779 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1808 r. jako proboszcz parafii Stibnik (Strzybnik?).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Krömer Johann
Ur. w 1805 r. w Równem, pow. głubczycki. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Łosiów.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Krömer Josef
Ur. w 1780 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1803 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1813 r. był wikariuszem w Grobnikach, następnie w Pomorzowicach. Od listopada 1814 do 4 grudnia 1821 r. urzędował jako administrator parafialny w Bliszczycach, gdzie zmarł 4 grudnia 1821 r.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Krömer Paul
Ur. w 1863 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1887–1895 był wikariuszem w Bogdanowicach. Od 1895 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Zopowy. Zmarł w 1918 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

O. Krömer Wilhelm
Ur. 11 lipca 1903 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. Ukończył gimnazjum misyjne werbistów w Nysie. Studiował filozofię w St. Augustin koło Bonn i teologię w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. 5 maja 1932 r. otrzymał święcenia kapłańskie i wyjechał na misję do Chin. Przez 20 lat działał w Tsingtao, gdzie kierował chórem katedralnym. W latach 1951–1953 był więziony przez komunistów i został wydalony z Chin. Powrócił do Niemiec. Od 1971 r. przebywał w domu

misyjnym św. Piotra w Tirschenreuth. Ciężko chorował i zmarł 16 marca 1980 r.

Źródła i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1932, nr 100; NATSCH J., *Nachruf. P. Wilhelm Krömer aus Gröbnig ist gestorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1980, nr 3; *P. Wilhelm Krömer SVD +*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 1.

O. Kronisch Alois

Ur. 7 lipca 1891 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W wieku 14 lat wstąpił do zakonu werbistów. W 1912 r. otrzymał habit w St. Gabriel koło Wiednia, a rok później złożył pierwsze śluby zakonne. 9 maja 1920 r. złożył śluby kapłańskie. Prowadził działalność misyjną w Argentynie. W 1972 r. powrócił do Europy. Ostatnie dni życia spędził w domu starców św. Grzegorza w Steyl. Zm. 10 marca 1972 r.

Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930; SCHENK J., *Alois Kronisch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 3.

Ks. Krummschmidt Bernhard

Ur. 11 marca 1892 r. we Wrocławiu. 22 czerwca 1919 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1940–1946 jako pacjent szpitala pomagał w pracy duszpasterskiej w Branicach, Włodzieninie i w Wysokiej. Po wysiedleniu wyjechał do Niemiec Zachodnich.

Literatura: Ks. HANICH A., *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Bp KOPIEC J., *Prezbiterium diecezji opolskiej w latach 1945–1980*, „Studia Teologiczno – Historyczne Śląska Opolskiego", t. X, Opole 1984.

Ks. Krumschmidt Franz

Ks. Franz Krumschmidt. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 3

Ur. 18 grudnia 1906 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. Zanim wybrał stan duchowny, był pracownikiem w przedsiębiorstwie handlowym, następnie rozpoczął naukę u salezjanów. Na początku II wojny światowej został zaciągnięty do wojska i z korpusem alpejskim został wysłany do Norwegii. Okręt, którym płynął z tym korpusem, został storpedowany. Franz Krumschmidt został wyłowiony i urlopowany, co wykorzystał i wrócił do seminarium kapłańskiego w Austrii. 29 marca 1941 r. otrzymał święcenia kapłańskie w St. Georgen w Karyntii. 6 kwietnia 1941 r. w Niedzielę Palmową odbyła się jego prymicja w rodzinnych Zawiszycach. Po prymicji musiał powrócić do wojska i pod koniec wojny dostał się do radzieckiej niewoli. Po uwolnieniu w 1948 r., podjął działalność duszpasterską w Lesachtal w Karyntii. Działał tam do 1986 r. Zm. 25 października 1987 r. w Klagenfurcie. Został pochowany w Lesachtal.

Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Geistlicher Rat Franz Krumschmidt*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 1; „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 3; POHL J., *Persönliche Mitteilungen*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 3.

Ks. Kubečka (Kubetzko) Florian

Ur. w 1780 r. w Dziełowie, pow. głubczycki. W 1804 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od czerwca 1822 r. był wikariuszem w Pišti, a w 1863 r. wikariuszem w dekanacie hulczyńskim. Zmarł w 1827 r. jako proboszcz parafii Piasek.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Kubessa Johann

Ur. w 1790 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1826 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 14 sierpnia 1824 do 1859 r. był administratorem parafialnym w Pomorzowicach. Zm. 29 października 1859 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kudlik Ignatz

Ur. w 1802 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1826 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w Mysłowicach.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kühl Rudolf

Ur. 19 października 1921 r. w Głubczycach. Był ministrantem w kościele św. Anny. Podczas II wojny światowej został zaciągnięty do Wehrmachtu. W latach 1944–1945 studiował teologię we Wrocławiu. Po zamknięciu uniwersytetu, okrężnymi drogami, w warunkach wojennych 22 stycznia 1945 r. dotarł do Głubczyc i 17 marca z matką i siostrą opuścił rodzinne miasto. Dotarli do Ampermoching w Bawarii. Po wojnie kontynuował studia w Eichstätt i Dillingen nad Dunajem. 25 lutego 1948 r. otrzymał w Osnabrück święcenia kapłańskie. W latach 1951–1959 funkcjonował jako wikariusz w Hamburgu – Elmsbüttel. Został proboszczem parafii Marbe w Holsztynie. Od 1971 r.

był proboszczem w parafii św. Marii w Wedel. Zm. 29 listopada 1989 r. i został pochowany w Wedel.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer i R. Rudolf Kühl*, „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 1.

Ks. Kühnel Johann
Ur. 16 maja 1737 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa Adama Kühnela i Anny Katharíny z domu Rother. W 1762 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Dolni Dunajovicach koło Mikulova, następnie wikariuszem w Hrádku koło Znojma, gdzie zmarł w 1772 r.
Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*.

Ks. Kunda Anton
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1731 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1766 r. jako proboszcz w Neu Nesselin (?).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Kunda Thomas
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1722 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1748 r. w Hati.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Kunisch Arnold
Ur. 29 października 1907 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn Josefa i Marii z domu Philipp. Był uczniem tamtejszej szkoły ludowej i od swojego nauczyciela otrzymywał lekcje gry na skrzypcach. W latach 1919–1922 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Naukę kontynuował u werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy, gdzie grał na skrzypcach w orkiestrze działającej w internacie. Po zdaniu matury w 1929 r. wstąpił do zakonu werbistów. Studiował teologię i filozofię w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. 13 sierpnia 1935 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Nitrze w Słowacji. Poświęcił się studiom biologicznym i muzycznym. Został wikariuszem w Pieniężnie w Prusach Wschodnich. Od września 1945 r. był duszpasterzem w diasporze w Burgu w północnych Niemczech. Od września 1948 r. prefektem w Domu Misyjnym św. Ksawerego (St. Xawer) w Bad Driburg i Domu Misyjnego św. Arnolda w Neuenkirchen. Od 1953 r. rektorem w St. Xaver. W latach 1959–1986 wicerektorem w St. Josef w Geilenkirchen. W międzyczasie od 1962 do 1963 r. uczęszczał do seminarium dla kierowników chórów w Wyższej Szkole Muzycznej w Akwizgranie. Od 1973 r. pisał kronikę Gołuszowic i Gadzowic i zebrał podania ludowe z tych miejscowości. Zm. 3 listopada 2003 r. i został pochowany na cmentarzu klasztornym w Neuenkirchen.
Literatura: *P. Kunisch – 70 Jahre alt*, „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 5; MAINKA J., *Musiker des Raumes Leobschütz in Oberschlesien der letzten fünf Jahrhunderte*, Dülmen 1993; *Nachruf P. Arnold Kunisch SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 1.

O. Kunisch Edmund
Ur. 1 września 1900 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W wieku 12 lat wstąpił do domu misyjnego werbistów koło Nysy. Studiował filozofię i teologię w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. W 1928 r. został wyświęcony na kapłana. Wyjechał jako misjonarz do Papui Nowej Gwinei, gdzie działał przez 25 lat. Powrócił do Niemiec i zmarł w 1959 r.
Literatura: Nekrolog: *P. Edmund Kunisch*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, Februar.

Ks. Kunisch Eduard
Ur. 30 kwietnia 1838 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn chłopa Carla Kunischa i jego pierwszej żony Magdaleny z domu Peschke. W 1864 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Początkowo funkcjonował jako wikariusz w Wojborzu, pow. Kłodzko, następnie jako nauczyciel gimnazjalny w Niedersalzbrunn, gdzie w 1888 r. został proboszczem. Zmarł tam w 1902 r.
Literatura: KUNISCH A., *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Kunisch Josef
Ur. 7 stycznia 1829 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn chłopa Carla Kunischa i jego pierwszej żony Clary z domu Hoffmann. W 1855 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Grobnikach. W okresie kulturkampfu był więziony za łamanie ustaw majowych (za odprawianie mszy i nauczanie religii w szkole). Opuścił więzienie złamany psychicznie i fizycznie. Zm. 18 września 1910 r. w Grobnikach. Na tamtejszym cmentarzu zachował się jego nagrobek, wykuty w warsztacie Modlicha w Głubczycach.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf*; SEPPELT, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; *Zum 100. Geburtstag von Pfarrer Kothe – Gröbnig*. Wycinek prasowy w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej.

O. Künischer Hyazint
W 1729 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Kunschert Franz
Ur. w Chomiąży, pow. głubczycki. W 1801 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1829–1838 był lokalistą w Chomiąży. W lutym 1838 r. został przeniesiony do Wojsławia. Zmarł tam jako proboszcz w 1871 r.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Kunsdorf Gabriel
Komtur joannitów z Opawy, który według Weltzla w 1523 r. tymczasowo sprawował funkcję komtura w Głubczycach po Hansie Niemanczu.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Kunz Viktor
W 1941 r. był wikariuszem w Głubczycach. W tym samym roku został przeniesiony na wikariat do Kout w parafii Krawarz.
Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 2 z 24 lutego 1941 r.; nr 3 z 27 marca 1941 r.

Ks. Kupke Gregorius Franz
W 1690 r. był proboszczem parafii Sucha Psina.
Literatura: PAWELKE, *Plauderei über die alte Zauchwitzer Pfarrkanzlei*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 9.

Ks. Kuschel Joseph
Ur. w Kłodzku. W latach 1801–1809 był proboszczem parafii Włodzienin. Zm. 16 września 1809 r. w wieku 42 lat.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Lachmann Alois
Od maja 1850 r. był wikariuszem w Kietrzu. Działał tam przez 6 lat. Zm. 25 czerwca 1855 r. na tyfus w wieku 30 lat. Został pochowany na cmentarzu przy kościele św. Krzyża. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na kietrzański cmentarz komunalny.
Literatura: POKORNY, *Friedhöfe in Katscher.*

Br. Lachner Franz
Ur. 24 maja 1863 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. Zdobył zawód szewca, lecz 1887 r. wyjechał do Stanów Zjednoczonych i w wieku 35 lat wstąpił do zakonu jezuitów. Zm. 21 marca 1952 r.
Literatura: POHL J., *Persönliche Mitteilungen*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 3.

Ks. Lambeeth (Lehrbuth) Andreas
W 1386 r. był proboszczem parafii Baborów. Podarował konwentowi minorytów w Karniowie swój dochód z młyna w Baborowie.
Literatura: PTOCK H., *Bauerwitzer Heimat Nachrichten. Geschichtlicher Rückblick*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Lammel Anton
Ur. w 1728 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1751 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kapelanem zamkowym w Wildstein koło Salzburga.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Lammich Franz
Ur. w 1885 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1910 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1938 r. jako proboszcz parafii Psychod (Waldfurt).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Langer Adalbert
Ur. 18 stycznia 1813 r. w Tłustomostach, pow. głubczycki jako syn komisarza ekonomicznego i dystryktu policyjnego. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1836 r. został wyświęcony na kapłana. Do 25 maja 1837 r. był wikariuszem w Lisięcicach, następnie przez 3,5 roku w Głubczycach. Od 24 czerwca 1840 r. był administratorem w Babicach i od 10 kwietnia 1847 r. proboszczem parafii Grobniki. Zm. 15 listopada 1876 r. w Grobnikach. Zachowała się tablica nagrobna, wmurowana w ścianę wewnętrzną tamtejszego kościoła.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Langer Albert
Ur. 24 stycznia 1879 r. w Lewicach, pow. głubczycki. W 1900 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 23 czerwca 1904 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Opawicy, Nowej Cerekwi i Gołuszowicach. W latach 1914–1920 był lokalistą w Królowem, a od 1920 do 1935 r. tamtejszym proboszczem. Zm. 21 grudnia 1935 r. po operacji zatoru w głubczyckim szpitalu. Na

cmentarzu przykościelnym w Królowem zachował się jego nagrobek.
Źródło: Nekrolog – wycinek prasowy z grudnia 1935 r. w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej.

Ks. Langer Ernst
Ur. 25 lipca 1901 r. w Prudniku. 15 lutego 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem diecezji wrocławskiej. W 1940 r. był pacjentem w zakładach biskupa Nathana w Branicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940.

Ks. Langer Gottfried Ignatz
Ur. w Šumperku na Morawach. Od 24 października 1697 do 1704 r. był proboszczem parafii Zawiszyce. Od 9 października 1704 do 1712 r. urzędował jako proboszcz w Opawicy, od 1705 r. również jako administrator parafialny w Mokrem. Od 18 czerwca 1708 r. był dziekanem w Svetlej Hoře koło Bruntala. W 1712 r. został przeniesiony do Karniowa. Zmarł jako dziekan w mieście Osoblaże.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; Vogt, *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Langer Karl
Ur. 14 marca 1908 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjów w Tarnowskich Górach, Głubczycach i Legnicy. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, w Insbrucku i Salzburgu, gdzie 9 lipca 1939 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był członkiem zakonu pallotynów. Działał w Friedbergu w diecezji augsburskiej, następnie w Mömbris w diecezji Würzburg. Od 1942 r. był rektorem kuracji w Branicach i proboszczem tamtejszego lazaretu rezerwowego.
Źródła: Dekanat Branitz, rękopis; Maszynopis z parafii Dzielów; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 8 z 31 sierpnia 1942 r.

Ks. Lape Ignacy
Ur. 21 lutego 1902 r. w Wierzanach. 29 czerwca 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W 1945 r., jako ostatni proboszcz parafii Taurów na Kresach, wyjechał z parafianami na Zachód i osiadł z nimi w Zubrzycach, w powiecie głubczyckim. W latach 1945–1946 był wikariuszem w Lewicach, Włodzieninie, Zubrzycach i Bogdanowicach, następnie w latach 1946–1947 w Koźlu. W 1947 r. przeniósł się do Administracji Apostolskiej Dolnego Śląska.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego" 1947; Wspomnienia Marcina Antoszczyszyna z Zubrzyc, byłego mieszkańca Taurowa, zapisane przez autorkę w 2013 r.

Ks. Larisch Franz
Ur. 26 sierpnia 1797 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. Jego rodzice – rolnik i rzeźnik Jerzy i Teresa Larischowie – byli Morawianami. Aby się dobrze nauczyć języka niemieckiego, został wysłany do szkoły pijarów w Freudenthalu (?) na Śląsku Cieszyńskim. Po 2 latach nauki kontynuował ją w gimnazjum w Głubczycach. W latach 1817–1820 studiował we Wrocławiu teologię i był guwernerem dzieci hrabiego Schaffgotscha. Po otrzymaniu święceń kapłańskich (23 marca 1823 r.), został katechetą w gimnazjum w Chojnicach. W 1826 r. objął probostwo parafii Chojnice, a w 1834 r. został kanonikiem w Pelplinie, gdzie przez 2 lata wykładał w seminarium duchownym teologię pastoralną. W 1837 r. otrzymał tytuł radcy wikariatu generalnego (w tym czasie biskupem chełmińskim był, pochodzący z Dziećmarowa w powiecie głubczyckim, ks. Anastasius Sedlag). Dodatkowym zajęciem ks. Larischa było zbieranie materiałów do dziejów zakonu krzyżackiego, Pomorza, Śląska i Polski. Był autorem licznych artykułów, dotyczących stosunków kościelnych w diecezji chełmińskiej. W 1857 r. napisał rozprawę o klasztorze w Pelplinie. Miał bogatą bibliotekę, która po jego śmierci przeszła na własność jezuitów w Śremie. Zm. 2 kwietnia 1865 r. w Pelplinie.
Literatura: „Culmische Dioecesan – Blaetter", projekt czasopisma w r. 1835, „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu", t. 2, nr 12, 1913; Ks. MAŃKOWSKI A., *Prałaci i kanonicy katedralni chełmińscy od założenia kapituły do naszych czasów*, Toruń 1928.

Ks. Lassmann Alois
Ur. w 1824 r. w Opawicy. W 1849 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Kietrzu. Zmarł w 1855 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Lassmann Anton Andreas
Ur. w 1667 r. Od 13 maja 1694 do 1695 r. był proboszczem parafii Równe, 1695 r. proboszczem parafii Grobniki. Założył tam Bractwo św. Barbary. W czasie posługi został wybudowany nowy grobnicki kościół oraz kaplica św. Barbary. Zm. 27 czerwca 1723 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Lauffer Anton
Ur. w 1774 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki. W 1801 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Nowej Cerekwi, a od 1812 do marca 1813 r. był administratorem parafialnym w Bliszczycach. Następnie został przeniesiony jako proboszcz do Nowej Cerekwi, gdzie ufundował krzyż stojący przy plebanii, założył ogród parafialny i ogródek przy zakrystii. Zmarł w 1837 r.
Źródła i literatura: GROEGER, *Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Lauffer Franz
Ur. w 1761 r. w Krzyżowicach, pow. głubczycki. W 1785 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Kietrzu. Od 13 grudnia 1810 do 1812 r. był proboszczem parafii Dzierżysław. Od 22 czerwca 1812 do 14 lutego 1837 r. urzędował jako arcybiskupi komisarz w Kietrzu i zarazem tamtejszy proboszcz. Gdy landrat powiatu głubczyckiego von Gellhorn zawnioskował, żeby Głubczyce zostały siedzibą nowego dekanatu, arcybiskup ołomuniecki przychylił się do tego i zlecił ks. Laufferowi podział parafii komisariatu kietrzańskiego na 4 dekanaty. Król pruski Fryderyk Wilhelm III nadał mu w 1830 r. Order Czerwonego Orła III klasy. Zmarł 14 lutego 1837 r. i został pochowany na starym cmentarzu przy kościele św. Krzyża w Kietrzu.
Literatura: *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 1; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*.

Ks. Lauffer Robert
Ur. 28 września 1820 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki. 16 sierpnia 1846 r. został wyświęcony na kapłana. Najpierw był wikariuszem w Posucicach. Od 24 czerwca 1850 do 1898 r. był lokalistą, a następnie proboszczem w Pielgrzymowie. W 1896 r. świętował 50-lecie kapłaństwa i z tej okazji cesarz nadał mu Order Czerwonego Orła IV klasy. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zm. 2 lutego 1898 r. Na pielgrzymowskim przykościelnym cmentarzu zachowała się jego tablica nagrobna. Została wykopana podczas prac ziemnych, odnowiona i przeniesiona na obecne miejsce.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Nekrolog w „Leobschützer Volkszeitung" 1898, z 3 lutego.

O. Laugwitz Willibald (Dagobert)
Franciszkanin, ur. 7 lipca 1913 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela. W 1933 r. wstąpił do zakonu franciszkanów. Studiował filozofię i teologię we Wrocławiu i Kłodzku. 8 stycznia 1939 r. został we Wrocławiu wyświęcony na kapłana. Podczas II wojny światowej był sanitariuszem i dostał się do niewoli. Po wojnie działał w Werl, Wismarze, Berlinie – Pankow, lecz głównie w Dreźnie (w latach 1947–1964 i 1967–1970). Emeryturę spędził w klasztorze w Warendorf. Zm. 21 września 1998 r. na udar mózgu.
Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester - Gedenktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1979, nr 2; GROCHOLL W., *Nachruf P. Dagobert Willibald Laugwitz OFM*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6; *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz, Pater Dagobert OFM. (Willibald Laugwitz)*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 3.

Ks. Lautenberger (lub Lautenburger) Johann Kaspar
Od 6 maja 1639 do 1644 r. był katolickim proboszczem w Suchej Psinie. W 1642 r., od maja do lipca musiał się ukrywać przed Szwedami. W nocy protestanccy mieszkańcy wybijali mu szyby. Odszedł dobrowolnie z tej parafii. W 1648 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia. W tym samym roku zastąpił go kuratus z Rudoltic.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz;* GROEGER, *Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Lawatsch Karl
Ur. 5 października 1878 r. 20 czerwca 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Proboszcz w archidiecezji wrocławskiej. Zm. 4 marca 1941 r. w Branicach.
Źródła: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 3 z 27 marca 1941 r.

Ks. Lehnert Edgar
Ur. 26 marca 1909 r. w Siedliskach pow. złotoryjski jako syn, pochodzącego z Baborowa, Paula Lehnerta i Emmy z domu Schlichting. Studiował teologię w Bonn i Hildesheim. 22 września 1934 r. został wyświęcony na kapłana w Hildesheim. Został wikariuszem w Celle. Od 1938 r. był wikariuszem

w Hanowerze – Döhren. W 1939 r. został wikariuszem w Karniowie, a rok później w Kietrzu, następnie od 1942 do 1945 r. był wikariuszem w Głubczycach, gdzie działał również jako duszpasterz szpitalny. Po wysiedleniu do Niemiec, pracował w diecezji Hildesheim i w diecezji moguncki. Napisał książeczkę pt. *Unser Leobschütz*, wydaną w 1949 r. w Hildesheim. Od 1953 r. był wikariuszem w Giessen, następnie duszpasterzem na statkach pływających do Australii i duszpasterzem w Bühl w Schwarzwaldzie. W 1960 r. został proboszczem parafii Armsheim, w diecezji mogunckiej. 5 lat później, z powodu choroby jako duchowny szpitalny, został przeniesiony do Lampertheim, a w 1969 r. przeszedł na emeryturę w Moguncji. Zmarł tam 2 września 1973 r. i został pochowany na głównym cmentarzu. Jego siostra wstąpiła do zakonu elżbietanek.

Ks. Edgar Lehnert. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Literatura: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 1 z 31 stycznia 1942 r.; *Nachruf auf Pfarrer Lehnert*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 6.

Ks. Lehnert Georg

Ur. 16 lutego 1908 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Podczas II wojny światowej został powołany do wojska i dopiero 8 marca 1941 r. mógł zostać wyświęcony na kapłana. Działał w Klagenfurcie, następnie jako kurator w kościele parafialnym w Wiener Neustadt. W 1961 r. przejął parafię Wilfersdorf. Zmarł tam 10 stycznia 1975 r.

Literatura: + *Pfarrer Georg Lehnert*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 1.

Ks. Lehnert (Loehnert Löhnert) Johann

Ur. w 1756 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1782 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Kietrzu, a w latach 1809–1833 był proboszczem parafii Włodzienin. W czasach jego urzędowania w 1817 r. zbudowano wieżę kościoła parafialnego w tej miejscowości. Zmarł w 1833 r. we Włodzieninie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Lehnert Josef

Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1782 r. był wikariuszem w Baborowie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Leib Johann

Ur. w 1764 r. w Głubczycach. W 1788 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od lutego 1804 do 1835 r. był proboszczem parafii Równe. Zm. 27 stycznia 1835 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Leib Johann

Ur. w 1817 r. w Głubczycach. W 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Hermannsdorf (pod taką nazwą występowały: Jerzmanowo, Kierzno i Męcinka na Dolnym Śląsku).

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Leib Karl

Ur. w Głubczycach. Według Wolnego, od października 1783 do 1812 r. (według Hofrichtera, od 1784 do 1812) był administratorem parafialnym w Bliszczycach. W 1812 r., z powodu podeszłego wieku i niedołężności, nie był już zdolny do służby duszpasterskiej i otrzymał do pomocy ks. Antona Lauffra, a następnie ks. Josefa Kroemera. Zm. 28 sierpnia 1825 r. w wieku 74 lat.

Literatura: BEIER G., *Kirchenchronik Bleischwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 2; HOFRICHTER *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Lelek Cyprian

Ks. Cyprian Lelek. Ilustracja ze strony tytułowej *Kněz a národní buditel Moravců P. Cyprián Lelek a jeho doba.* Sborník příspěvků z konference konané dne 26. listopadu 2013 v Branici, Stěbořice 2013

Ur. 20 października 1812 r. w Hornim Benešovie jako syn kożusznika Jerzego Lelka i jego żony Barbary. Uczęszczał do gimnazjów w Opawie i Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu. W 1835 r. w Poznaniu otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw został wikariuszem w Baborowie. Został stamtąd przeniesiony jako wikariusz do Ołdryszowa i pod koniec 1839 r. do Hulczyna. W 1846 r. założył pierwsze w Prusach czasopismo w języku czeskim: „Holubice". Zakładał morawskie stowarzyszenia gospodarcze,

śpiewacze i religijne. Propagował wśród raciborskich i głubczyckich Morawian literaturę czeską. Był autorem elementarza, używanego w latach 1844–1873 w morawskich szkołach pt. *Slabikař a čitanka pro menši ditky* i *Opisu Slezska* (1846), będącego kompendium wiedzy o Śląsku przed 1742 r. W latach 1848–1849 r. był posłem do sejmu pruskiego, następnie do parlamentu frankfurckiego z powiatu raciborskiego. Ponownie został przeniesiony do Baborowa, co miało związek z zarzutem władz pruskich o podburzanie we wrześniu 1848 r. mieszkańców Hulczyna i Benešova do wystąpień ulicznych. W 1854 r. jako lokalista został przeniesiony do Wódki, gdzie działał do swojej śmierci.

Ks. Cyprian Lelek współpracował z polskim działaczem narodowym na Śląsku Karolem Miarką. Razem próbowali założyć w Raciborzu lub Głubczycach czeskie czasopismo. W 1876 r. w Raciborzu na zjeździe śląskiej partii Centrum ks. Lelek został wybrany do komitetu prasowego, planowanego czeskiego pisma, które miało nosić nazwę „Moravské listy" albo „Ratiborské Noviny". Nie zrealizowano tego. Publikował w „Opawskym Besedniku" i „Opavskym Tydeniku", a nawet w polskim „Katoliku". Na plebanii w Wódce posiadał ogromny księgozbiór zawierający książki w j. łacińskim, niemieckim, czeskim i polskim. Proboszcz parafii Nasiedle Alexius Kinner napisał o nim: *„Zajmował się różnymi naukami, głównie pedagogicznymi. Zapewne zostałby dyrektorem seminarium nauczycielskiego. To życzenie pewnie by się spełniło, gdyby zanadto nie przepadał za Słowianami. 26 kwietnia 1883 r. pan Cyprian Lelek, lokalny kapłan z Wódki pojechał do Głubczyc, aby tam załatwić interesy i wielkanocną spowiedź. Gdy wieczorem chciał jechać do domu, doznał udaru serca. Spadł z krzesła i zmarł"*. Został pochowany na cmentarzu przykościelnym w Wódce, u boku swojego brata Jana. Niedawno Matice Slezska z Opawy odnowiła ich wspólny nagrobek.

Źródła i literatura: JASNIN J.V., *Cyprian Lelek, nejprednější kneź – buditel – učitel a zastánce Moravců*, Opava 1922; Kronika parafii Nasiedle 1770–1914; „Katolik" 1883, nr 35; KINNER A., *Gedenkbuch der Pfarrei zu Nassiedel ab 1870; Nachruf Cyprian Lelek*, „Leobschützer Heimatblatt" 1997, nr 3; *Kněz a národni buditel Moravců P. Cyprián Lelek a jeho doba*. Sbornik příspévků z konference konané dne 26. listopadu 2013 v Branici; POSPISZYL B., *Ksiądz Cyprian Lelek – krzewiciel morawskich idei narodowych z Wódki*, „Kalendarz Głubczycki" 2003; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1 i 2.

Ks. Leo Jan z Głubczyc

W latach 1402–1414 był plebanem w Niemilu, a od 1431 do 1437 r. komturem joannitów w Kłodzku.

Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem*.

Ks. Lerch Alexius

Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1763 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od września 1779 do maja 1780 r. był administratorem parafialnym w Pietrowicach Wielkich, następnie do 1782 r. tamtejszym wikariuszem. W późniejszym czasie został zatrudniony w duszpasterstwie w Sudicach i Kobeřicach. Zmarł w 1794 r. w Bolaticach.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Lerch Leo

Ur. 13 września 1911 r. w Babicach, pow. głubczycki. Wyuczył się rzemiosła stolarskiego i zdał egzamin czeladniczy. 1 marca 1930 r. wstąpił do zakonu werbistów w Domu Misyjnym św. Krzyża koło Nysy. W 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Podczas II wojny światowej został powołany do wojska i był dwukrotnie ranny na froncie wschodnim. We Francji dostał się do amerykańskiej niewoli, w której przebywał przez półtora roku. Po uwolnieniu, przybył do Niemiec i początkowo działał w Domu Misyjnym św. Ksawerego w Bad Driburg. W 1948 r. przeniósł się do Domu Misyjnego St. Augustin. Pracował tam w warsztacie stolarskim. Zm. 8 października 1998 r.

Literatura: BEIGEL E., *Goldenes Ordensjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 6; MENDE M., *Nachruf Bruder Leo Lerch SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2.

Ks. Lex Anton

Ur. W 1854 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Działał jako duszpasterz w Buffalo, Detroit, Dunkirk, Francher, Milwaukee i Stevens Point w Stanach Zjednoczonych. Zmarł w 1935 r.

Literatura: BROŻEK A., *Rola duchownych katolickich ze Śląska w kształtowaniu oblicza polonii północnoamerykańskiej (koniec XIX – początek XX w.)*, „Studia Śląskie", t. XLIII, Opole 1984.

Ks. Lex Paweł

Ur. 15 lipca 1869 r. w Sułkowie, pow. głubczycki. Po ukończeniu szkoły ludowej w Baborowie, uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Po zdaniu matury był doręczycielem poczty w Orzeszu. W 1896 r. rozpoczął studia teologiczne w Monachium, które kontynuował we Wrocławiu. Został tam członkiem Kółka Polskiego oraz Towarzystwa Akademików Górnoślązaków, którego następnie został wiceprezesem i bibliotekarzem. 23 czerwca

1900 r. otrzymał święcenia kapłańskie, po których był wikariuszem w Kończycach i Kochłowicach. 6 października 1903 r. przejął pieczę nad kościołem Matki Boskiej Różańcowej w Halembie, gdzie wybudował plebanię. W 1907 r. został proboszczem parafii Halemba. Był polskim działaczem niepodległościowym, oficerem Polskiej Organizacji Wojskowej na Górnym Śląsku i uczestnikiem I i III powstania śląskiego. Pełnił funkcję prezesa PCK w Halembie i był współtwórcą tamtejszego Klubu Sportowego „Gwiazda". W 1923 r. doprowadził do połączenia parafii Halemba ze Starą Kuźnią. Pełnił funkcje wicedziekana, następnie dziekana dekanatów Królewska Huta oraz Kochłowice. Został odznaczony Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi, Orderem Polonia Restituta, papieskim odznaczeniem Pro Ecclesia et Pontifice. Zmarł 3 listopada 1937 r. w Halembie, gdzie został pochowany. Jego nazwisko nosi jedna z ulic w Rudzie Śląskiej.
Źródło: www.wirtualnaruda.pl/gp-lex.htm

Ks. Libischer (Liebscher) Anton Augustin
Od 9 września 1723 do 1760 r. był administratorem parafialnym w Lisięcicach. Podczas choroby, pomagali mu w duszpasterstwie głubczyccy franciszkanie. Zm. 17 lipca 1760 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Lichtblau Elias
Ur. w Zlatych Horach. Był regularnym kanonikiem, mnichem z zakonu św. Jerzego w Ducisburg w Austrii. W latach 1631–1636 pracował jako proboszcz w Pilszczu. Próbował nawracać na katolicyzm mieszkańców Pilszcza. Zm. 24 lipca 1636 r. Krewni zabrali jego ciało do rodzinnej miejscowości.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Lichtenberg Georg
Ur. w Hirschwert. W latach 1501–1509 był proboszczem parafii Nasiedle.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

O. Liebig Servatius
W 1763 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Linke Franz
Ur. 4 listopada 1907 r. w Głubczycach jako syn szewca i zarazem właściciela sklepu z cygarami. Uczęszczał do szkoły werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy. Po maturze, w 1930 r. rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne w seminarium misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. 5 kwietnia 1936 r. złożył wieczyste śluby, a 20 sierpnia 1936 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1936 r. w Głubczycach odprawił swoją pierwszą mszę św. Było to nabożeństwo pogrzebowe za jego ojca. W 1937 r. został wysłany do Brazylii. Zm. 9 września 1960 r. w Berlinie.
Literatura: P. *Franz Linke SVD, Brasilienmissionar*, „Leobschützer Heimatbrief" 1960, nr 10.

O. Linzinger Eligius
W 1748 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Lodik (Lodzig) Anton
Ur. w 1748 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1775 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 14 czerwca 1800 r. był wikariuszem w Karlsthal (Osieku?). Zmarł w 1807 r. jako tamtejszy proboszcz.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Lodik (Lodzig) Peter
Ur. w 1775 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1799 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1807 r. był proboszczem parafii Krzanowice. W 1830 r. polecił tam wybudować nową plebanię. Zm. 20 grudnia 1835 r. Miał tytuł dziekana.
Literatura: NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Lodzig (Lodzik) Ignatz
Archiprezbiter. W latach 1851–1853 jako proboszcz zarządzał parafią w Dziećmarowie.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Lodzig Joseph
Ur. w 1779 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1803 r. otrzymał święcenia kapłańskie, po których został wysłany do Raciborza. W latach 1814–1831 był administratorem parafii Sucha Psina, pierwszym, zaprezentowanym tam przez świeckiego patrona po sekularyzacji dominikanek. Za pieniądze odziedziczone po poprzedniku Antonie Moslerze (1100 tal.) polecił zbudować w kościele w Suchej Psinie dwa ołtarze boczne. Wprowadził uprawę ziemniaków w tej wsi. Zaraził się podczas wizyty u chorego i zmarł 10 czerwca 1831 r.
Źródła i literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz;* Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Löhnert Philipp
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1746 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1763 r. jako lokalista w Chropin.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Longweil Ferdinand von, baron
Od 20 maja 1746 do 1760 r. był proboszczem parafii Kietrz.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Loska Georg
Ur. w 1722 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W 1747 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1759 r. jako wikariusz w Konitz.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Ludwig Alexius
Od 8 września 1788 do czerwca 1792 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Ks. Ludwig Heinrich

Ks. Heinrich Ludwig. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2

Ur. 30 maja 1893 r. w Brüsau, w Sudetach. Uczęszczał do gimnazjum w Wiener – Neustadt. W 1913 r. zdał maturę. Studiował teologię w Ołomuńcu. 8 grudnia 1918 r. został wyświęcony na kapłana. Został wikariuszem w Jeseniku nad Odrou i Křištanovicach, w dzisiejszym okręgu Bruntal, następnie proboszczem w Petersdorf (pod tą nazwą figuruje aż 7 miejscowości na Śląsku i Morawach). Został stamtąd usunięty przez nazistów i, na prośbę biskupa J. M. Nathana, ok. 1941 r. przybył jako wikariusz do Lisięcic w celu wsparcia proboszcza ks. Besucha. W 1944 r. dodatkowo został rektorem kościoła św. Anny w Głubczycach. W 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Tam funkcjonował jako proboszcz w Willershausen, pow. Northeim w Dolnej Saksonii. Zm. 17 września 1958 r. w Göttingen.
Źródła i literatura: RAPP G., *Erinnerung an Pater Ludwig*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. 2, Stuttgart 1961; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 6 z 1 czerwca 1944 r.

Ks. Ludwig Ignatz
Ur. w 1754 r. w Lenarcicach, pow. głubczycki. W 1779 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1791 r. jako wikariusz w miejscowości Osoblaha.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Ludwig Paul
Ur. 13 grudnia 1885 r. w Radyni, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Alberta Ludwiga. 29 września 1910 r. został wyświęcony na kapłana w St. Gabriel koło Wiednia. Od 1911 r. działał jako misjonarz werbista w Brazylii. Zmarł tam 1 lutego 1963 r.
Źródła i literatura: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Troplowitz vom Jahre 1902; „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd.V/VI, Stuttgart 1964/65.

Br. Lüttmann Caecilius
Werbista w „Maria Treu" w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfasssung: Schw. Edberte Moroder SSPS, Drucklegung 1992.

O. Lutzny Arnold
Ur. 16 października 1926 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela Josefa i Emmy z domu Mutke. Wstąpił do zakonu pallotynów. 16 lipca 1957 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Vollendar. Był wychowawcą w Rheinbeck i Limburgu, następnie objął parafię w Tyrolu.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf.*

Ks. Lux Franz
Ur. w 1776 r. w Opawicy, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1826–1863 był wikariuszem w Pilszczu. Żył tam następnie jako emeryt, bez zatrudnienia w duszpasterstwie. Zm. 30 maja 1863 r.
Źródła i literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Lux Josef
Ur. 1837 r. w Równem, pow. głubczycki. W 1862 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 10 lat urzędował jako administrator parafialny w Zawiszycach, a od 20 lutego 1883 do 1888 r. w Zopowej. Od 1888 do 1903 r. był proboszczem parafii Bliszczyce, a od 10 października 1903 r. proboszczem

w Zawiszycach. W 1907 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zmarł w 1938 r.
Źródła i literatura: BARTSCH O., *200 Jahre Sabschützer Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 1; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r. (podano tam, że w latach 1862–1873 był wikariuszem w Bogdanowicach, a następnie proboszczem w Bliszczycach); WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów); „Oberschlesien" 1906, H. 2.

Ks. Lux Josef
Ur. 16 listopada 1871 r. w Równem, pow. głubczycki. 11 czerwca 1898 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał w diecezji wrocławskiej. Od 1 kwietnia 1933 r. przebywał w Raciborzu jako emerytowany radca szkolny.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940.

Ks. Lux Laurentius Bernard
Syn, zmarłej 14 kwietnia 1667 r. i pochowanej w kościele parafialnym św. Tomasza w Kietrzu, Evy Lux. Od 26 września 1658 r. pracował jako proboszcz w Kietrzu. Zm. 6 czerwca 1671 r. w wieku 45 lat i został pochowany w tym samym kościele.
Literatura: POKORNY, *Friedhöfe in Katscher.*

Ks. Machinek Leo

Ks. Leo Machinek. Fotografia z kroniki parafii Nowa Cerekwia

Ur. 23 listopada 1896 r. w Babicach, pow. głubczycki jako czwarte z ośmiorga dzieci nauczyciela naczelnego Alberta Machinka i Anny z domu Klose z Lewic. W latach 1902–1907 uczęszczał do szkoły ludowej w Babicach, a od 1907 do 1915 r. do gimnazjum w Głubczycach, w którym 11 czerwca 1915 r. zdał maturę. Do końca I wojny światowej służył w artylerii, a od 1919 do 1921 r. studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 23 kwietnia 1921 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. W latach 1922–1923 był wikariuszem w Bogdanowicach, od maja 1923 r. wikariuszem w Nowej Cerekwi, a od 11 listopada 1934 r. proboszczem parafii Nowa Cerekwia. Po wysiedleniu do Niemiec, które nastąpiło 6 lipca 1946 r., przebywał w Menden i Küntrop/ Sauerland. Na początku 1971 r. przeszedł na emeryturę. Od 23 lipca 1971 r. nosił, nadany mu przez arcybiskupa Padeborn, tytuł radcy duchownego. Zmarł 4 kwietnia 1991 r. i został pochowany w Menden.
Literatura: *Goldenes Priesterjubiläum von Pfarrer i. R. geistl. Rat Leo Machinek*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 4; *Heimat unvergessene Heimat, Chronik Pfarrgemeinde Dt. – Neukirch – Bieskau (Altstett) und Rosen*; *Pfarrer Machinek 60 Jahre Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 2; ZACHWY O., *100. Geburtstag von Pfarrer Leo Machinek 1896–1996*, „Leobschützer Heimatblatt" 1997, nr 1.

Ks. Maciaszek Tadeusz
Ur. 17 lipca 1904 r. w Haliczu, pow. stanisławowski. W 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie i był duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W latach 1946–1949 był proboszczem parafii Lisięcice i ex currendo Królowe. W latach 1949–1981 był proboszczem parafii Dąbrowa Niemodlińska, po czym przeszedł na emeryturę i osiadł w Gliwicach. Zm. 15 listopada 1992 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Rocznik Administracji Śląska Opolskiego, 1947.

Ks. Madea Gerhard
Ur. 4 lutego 1913 r. w Głubczycach. 7 sierpnia 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. był wikariuszem we Włodzieninie. W tym samym roku został przeniesiony jako administrator parafialny do Schlock (?). Zm. 9 czerwca 1995 r.
Źródło i literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester – Gedenktage*; GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Gerhard Madea*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 4; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 12 z 28 grudnia 1940 r.

Ks. Mader Ernst
Ur. w 1821 r. w Głubczycach. W 1845 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był administratorem parafialnym w Kujawach koło Prudnika.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Maiss Franz
Ur. 4 kwietnia 1844 r. w Księżym Polu, pow. głubczycki. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Insbrucku i w lipcu 1872 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 21 września 1872 r. został wikariuszem w Ołdryszowie, gdzie przebywał do 21 lutego 1873 r. 22 lutego został przeniesiony do Krawarza. Po śmierci tamtejszego proboszcza ks. Postulki, został tam administratorem parafialnym.

18 października 1883 r. został przeniesiony do Hulczyna, a stamtąd pod koniec lutego 1884 r. do Krzanowic. Od 22 listopada 1884 r. był wikariuszem w Grobnikach (przez 2 lata), następnie od 1887 r. ponownie pełnił posługę w Krzanowicach i od 21 sierpnia 1890 do 1891 r. był lokalistą w Wódce. Zm. 10 kwietnia 1891 r. z powodu wstrząsu mózgu, którego doznał, podczas nocnej podróży z Nowej Cerekwi do Wódki. Został przygnieciony przez własny wóz, który przewrócił się na skarpie.

Porcelanowa fotografia ks. Franza Maissa na jego nagrobku w Wódce

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Maiss Georg

Ur. w 1870 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem we Włodzieninie i Głubczycach, katechetą w gimnazjum realnym w Raciborzu, a w latach 1905–1930 proboszczem parafii Szonów. Zmarł w Szonowie w 1930 r. wskutek udaru mózgu.

Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; „Oberschlesien" 1905, H. 8; „Der Oberschlesische Wanderer" 1930, nr 219.

Ks. Maiss Gustav

Ur. w 1867 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1894 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1929 r. w Chróścicach.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Maiss Ignatz

Ur. 7 lipca 1807 r. w Krotoszynie (obecnie część Kietrza), pow. głubczycki. W 1831 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1835–1844 urzędował jako proboszcz w Kazimierzu, a od 1844 do 1881 r. był proboszczem parafii Włodzienin. Podczas kulturkampfu w 1875 r., został skazany przez sąd grodzki w Głubczycach, za złamanie ustaw majowych na grzywnę w wysokości 15 marek lub zamiennie na 1 dzień aresztu. W 1881 r. obchodził 50-lecie kapłaństwa i z tej okazji otrzymał Order Czerwonego Orła IV klasy i tytuł radcy konsystorialnego. Zm. 9 września 1882 r. i został pochowany w metalowej trumnie. W kościele we Włodzieninie zachowała się jego tablica nagrobna, którą w 1903 r. wmurowano w ścianę. Bratanek ks. Maissa o tym samym imieniu i nazwisku był ołomunieckim komisarzem arcybiskupim w Kietrzu.

Źródła i literatura: Hanke, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; Olschimke J., *Bladen vor 130 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt"2011, nr 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).Jako datę święceń podano tu rok 1837.

Ks. Maiss Ignatz

Ks. Ignatz Maiss. Fotografia z: Grocholl W., *Joseph Martin Nathan. Leben und Leiden für eine grenzenlose Caritas im mährisch – schlesischen Land*, Eschershausen 1990

Ur. 26 grudnia 1843 r. w Langowie lub w Krotoszynie (obecnie są to części Kietrza), pow. głubczycki w rodzinie rolniczej. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu, gdzie 30 czerwca 1868 r. został wyświęcony na kapłana. Początkowo był wikariuszem w Baborowie. W marcu 1872 r. został przeniesiony jako wikariusz do Posucic, a 26 czerwca tego samego roku do Pilszcza. Był nieugiętym i energicznym człowiekiem. W okresie kulturkampfu w 1874 r. trzykrotnie wzywano go przed sąd i zlicytowano jego rzeczy, na poczet nałożonej na niego kary. 6 października 1883 r. został wikariuszem w Krawarzu i, po zbudowaniu tam kościoła, otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. 17 stycznia 1907 r. został ołomunieckim komisarzem arcybiskupim i inspektorem szkolnym lekcji religii w szkołach powszechnych na obszarze komisariatu. 21 czerwca 1907 r. otrzymał tytuł asesora konsystorialnego i 24 września 1907 r. honorowego kanonika w Kromieryżu. Gdy 1 października 1907 r. zwolniła się posada proboszcza w Kietrzu, 6 października został tam przeniesiony jako administrator, a 18 grudnia został tam proboszczem i dziekanem. Polecił przeprowadzić renowację malowideł w kietrzańskim kościele parafialnym, zbudował szpital oraz dom epidemiczny, w którym później urządzono przedszkole. 12 września 1908 r. otrzymał Order Korony III klasy, a 19 sierpnia 1913 r. Order Czerwonego Orła III klasy. Papież Pius X mianował go prałatem

papieskim. Pod koniec życia zachorował. 8 września 1916 r. odprawił ostatnią mszę św. i 1 października tego samego roku, przed sumą, zmarł na niedowład serca i został pochowany w obecności biskupa sufragana Wisnara z Ołomuńca, na cmentarzu przy kietrzańskiej promenadzie. Zachował się tam jego (niedawno odnowiony) nagrobek.

Literatura: *Die Kommissare des Leobschützer Anteils der Erzdiözese Olmütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 9; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; JANOTTA M., *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; SEPPELT, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz.*

Ks. Maiss Johannes

Ur. 19 stycznia 1880 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. 21 czerwca 1904 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Początkowo był wikariuszem w Kietrzu, następnie w Szonowie. Przewlekła choroba przyspieszyła jego przejście na emeryturę. Zamieszkał u brata, który był proboszczem parafii Kazimierz i pomagał mu w duszpasterstwie. Po wysiedleniu, osiadł w strefie wschodniej Niemiec. Ostatnie lata życia spędził w domu starców w Oschersleben. Zmarł tam 7 lipca 1959 r.

Literatura: Nekrolog w: „Leobschützer Heimatbrief" 1959, Oktober; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. 2, Stuttgart 1961.

O. Makowsky Arnold (Franziskus)

Ur. 22 sierpnia 1919 r. w Głubczycach jako syn nauczyciela. W 1938 r. zdał maturę w miejscowym gimnazjum. Studiował we Wrocławiu teologię. Studia te zostały przerwane w latach 1939–1944 przez służbę wojskową. W 1943 r. został ciężko ranny w ZSRR. 22 sierpnia 1946 r. został wypuszczony z radzieckiej niewoli wojennej. Rok później zgłosił się do zakonu franciszkanów. 18 marca 1951 r. otrzymał w Warendorf święcenia kapłańskie. W latach 1958–1975 działał w Hanowerze, Berlinie, w klasztorze Grauhof koło Goslar. Od 1975 do 1983 r. był definitorem i duszpasterzem w Szpitalu św. Wincentego w Hanowerze – Kirchrode. Od 1 marca 1983 r. był spowiednikiem w klasztorze Werl. Zmarł tam 25 grudnia 1987 r. i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

Literatura: *Nachruf P. Franziskus (Arnold) Makowsky OFM*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 2.

Ks. Mally Peter

Był wikariuszem w Neplachovicach. W 1772 r. zastępował w Branicach tamtejszego wikariusza Johanna Wranę.

Literatura: POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach.*

Ks. Manderla Johannes

Ur. 12 lutego 1843 r. w Hulczynie. 28 czerwca 1866 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Grudyni Wielkiej, następnie w latach 1893–1924 proboszczem parafii Dziećmarów. W 1913 r. otrzymał tytuł radcy duchownego. Zm. 23 lutego 1924 r. po krótkiej chorobie.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Katolik" 1893, nr 63; 1924, nr 27; „Oberschlesien" 1913, H. 12.

Ks. Manderla Valentin

Ur. w 1777 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1790 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1823 r. jako wikariusz w Pietrowicach Wielkich.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Mannel Heinrich

Ur. 10 lipca 1847 r. w Głubczycach. W 1874 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1894 r. był proboszczem parafii Grobniki i dziekanem dekanatu głubczyckiego. W 1904 r. rozpoczął rozbudowę kościoła w Grobnikach. W 1919 r. otrzymał tytuł honorowego podkomorzego papieskiego. Zm. 12 listopada 1922 r. w Grobnikach. W tamtejszym kościele zachowała się jego tablica nagrobna.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów); „Oberschlesien" 1919, H. 11.

Ks. Manusch Anton

Ur. w 1750 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1777 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od kwietnia 1783 do 1814 r. był lokalistą w Braciszowie. Zmarł tam 18 lutego 1814 r.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Markus

W latach 1511–1514 był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.

Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Marocco Bernard

Ur. w 1764 r. w Głubczycach. W 1787 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Zawiszycach. W latach 1802–1839 był lokalistą we

wsi Królowe, a od 27 marca 1839 r. proboszczem w Zawiszycach. Był ogromnej postury, barczysty, dobroduszny i dowcipny. Jako amator łowów, trzymał w domu całą sforę psów myśliwskich. W 1841 r., gdy arcybiskup ołomuniecki baron von Sommerau-Beckh odbył w Zawiszycach wizytację generalną, ks. Marocco kazał zamknąć psy w piekarni w ogrodzie. Po południu arcybiskup w towarzystwie księży wybrał się w tamtym kierunku na przechadzkę i nagle wszystkie psy w piekarni, ku przerażeniu gości, zaczęły wyć, warczeć, szczekać, skowyczeć (było ich łącznie 10). Zmarł 9 grudnia 1848 r. Został pochowany w pobliżu głównego wejścia do zawiszyckiego kościoła. Był kawalerem Orderu Orła IV klasy.

Źródła i literatura: VOGT, *Aus alten Tagen*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako data urodzenia figuruje tu rok 1763; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Martin

W 1403 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia i zarazem altarzystą i prebendarzem we wsi Osečko na Morawach.

Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Martin

Od 1637 do 1652 r. był administratorem parafialnym w Opawicy.

Źródło: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei.

O. Martin Alfons

Ur. 26 września 1904 r. w Stuttgarcie. Wstąpił do zakonu werbistów w Domu Misyjnym St. Augustin koło Bonn. Studiował filozofię i teologię w Domu Misyjnym St. Gabriel pod Wiedniem. 25 maja 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie, następnie został wysłany do Domu Misyjnego św. Wojciecha w Pieniężnie. Przez krótki czas działał w głubczyckim Domu Misyjnym „Maria Treu". Od 1941 r. przebywał w Blankensee koło Heilsbergu, a od 1943 r. w Węgorzewie na Mazurach. Był duszpasterzem w lazarecie i kapelanem pomocniczek sztabu z głównej kwatery Hitlera w pobliżu „Wilczego szańca". W 1945 r. okrężnymi drogami udał się do Stuttgartu, gdzie przez 2 lata był duszpasterzem w kościele mariackim. Od 1947 do 1963 r. przebywał w Domu Misyjnym St. Wendel i krótko w Domu Misyjnym św. Jana w Aulendorf. Od 1964 r. był kapelanem sióstr werbistek w ich Domu św. Teresy w Eriskirch – Moos nad Jeziorem Bodeńskim, a następnie pensjonariuszem w tym domu. Zm. w 1990 r. i został pochowany na cmentarzu zakonnym w Aulendorf.

Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf P. Alfons Martin S.V.D.*, „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 4.

Ks. Martin Josef

Ks. Josef Martin. Pamiątka w Heimatstube w Eschershausen

Ur. 3 marca 1878 r. w ubogiej rodzinie w Zawiszycach, pow. głubczycki. Późniejszy biskup Josef Martin Nathan, ze względu na jego uzdolnienia, umożliwił mu naukę w głubczyckim gimnazjum, a następnie studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim, po których ukończeniu 23 czerwca 1905 r. ks. Martin otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Georga Koppa. 26 czerwca tego samego roku świętował prymicję w Zawiszycach. Kazanie wówczas wygłosił ks. J. M. Nathan. Od września 1905 do kwietnia 1906 r. był wikariuszem w Bogdanowicach, a następnie w Głubczycach przy kościele św. Anny. Od 3 lipca 1919 r. urzędował jako proboszcz parafii Debrzyca. Od 28 listopada 1924 do 1946 r. był proboszczem parafii Babice z tytułem radcy konsystorialnego i wicedziekana dekanatu głubczyckiego. Po wysiedleniu został duszpasterzem w zamku Hinnenburg koło Brakel w zachodnich Niemczech. Zm. 7 września 1957 r. w Brakel, pow. Höxter i został pochowany na tamtejszym cmentarzu.

Literatura: *Abschied von Konsistorialrat Pfarrer Josef Martin*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, September; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943r.; MENDE M., *Pfarrer Josef Martin Priestergrab in Brakel Kr. Höxter*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 2.

Ks. Marx Heinrich August

Ur. 3 stycznia 1835 r. w Antoniowie koło Ozimka jako syn stolarza modelowego Karla Marxa w hucie Ozimek i Henriette z domu Rother. Dzieciństwo spędził w Szonowie. W 1854 r. zdał maturę w gimnazjum w Opolu. Studiował teologię we Wrocławiu i 12 czerwca 1858 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa Heinricha Förstera. W tym samym roku został wikariuszem w Grzędzinie, pow. kozielski, a w kwietniu 1868 r. proboszczem parafii Kujawy, w dzisiejszej gminie Strzeleczki.

Ks. Heinrich Marx. Fotografia z: Hofrichter R., *Hervorragende Persönlichkeiten die aus Stadt und Kreis Leobschütz hervorgegangen*, Leobschütz 1929

Od 1870 r. był administratorem, a od następnego roku proboszczem parafii Miechowice koło Bytomia. Okoliczne duchowieństwo podziwiało go za jego wiedzę, obowiązkowość, ale i uważało go za milczka. 17 czerwca 1882 r. został archiprezbiterem w Tarnowskich Górach, a rok później komisarzem biskupim komisariatu pszczyńskiego. 24 listopada 1892 r. został wprowadzony jako kanonik we Wrocławiu. Jednocześnie był inspektorem lokalnych szkół klasztornych. 24 czerwca 1900 r. został wyświęcony na biskupa sufragana wrocławskiego przez kardynała Georga Koppa, a 28 czerwca wprowadzony jako dziekan katedralny. 12 czerwca 1908 r. świętował złoty jubileusz kapłański i z tej okazji otrzymał Order Czerwonego Orła III klasy, będąc już posiadaczem Orderu Korony III klasy. 1 czerwca 1904 r. otrzymał doktorat honoris causa katolicko – teologicznego fakultetu Uniwersytetu Wrocławskiego. Zm. 28 sierpnia 1911 r. z powodu choroby i został pochowany we wrocławskiej katedrze.

Literatura: FRÖHLICH H., *Weihbischof des Bistums Breslau - Heinrich Marx*, „Leobschützer Heimatblatt" 2011, nr 2 i 4; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten.*

Ks. Matauschek Tobias Urbanus

Ur. w Postřelmůvku w dzisiejszym okręgu Šumperk na Morawach. Był duszpasterzem w Jedli i Štitach koło Šumperka. W latach 1758–1765 funkcjonował jako proboszcz parafii Pilszcz. Zmarł na ospę i 31 grudnia 1765 r. odbył się jego pogrzeb.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Mathias

Proboszcz parafii Wojnowice. W 1408 r. otrzymał posadę altarzysty przy ołtarzu św. św. Marii, Katarzyny, Anny i Jadwigi na chórze kościoła parafialnego w Głubczycach.

Źródło: AP w Opolu, AMG, sygn. 13. Proboszcz w Głubczycach ks. Mikołaj Birkener zwraca się do biskupa ołomunieckiego z prośbą o ustanowienie drugiego altarzysty, 18 kwietnia 1408 r.

O. Matuschek Wunibald Heinrich

Ur. 17 września 1908 r. w Gliwicach. Po śmierci jego ojca w 1909 r. rodzina przeprowadziła się do Głubczyc, gdzie uczęszczał do szkoły ludowej i uczył się gry na skrzypcach u prywatnego nauczyciela muzyki oraz w seminarium nauczycielskim. W 1925 r. wstąpił do Domu Misyjnego Św. Krzyża kolo Nysy i w lutym 1933 r. został wysłany na misję do Chile. Przez 6 lat studiował muzykę na uniwersytecie w Santiago de Chile i uzyskał uprawnienia do nauczania muzyki w szkołach średnich. Pracował w gimnazjach w Santiago de Chile.

Literatura: MAINKA, *Musiker des Raumes Leobschütz.*

O. Matuschka Heinrich

Najpierw pracował u mistrza budowlanego Muschika w Głubczycach, następnie wstąpił do zakonu werbistów. Od 1933 r. przebywał na misji w stolicy Chile, Santiago. W 1978 r. obchodził 50. jubileusz profesji zakonnej.

Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1977, nr 6.

Ks. Meckedi (według Hofrichtera Medecki) Urban Franz

W latach 1668–1684 był proboszczem parafii Dziećmarów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Mehl Heinrich

Z zakonu kanoników św. Krzyża, w 1939 r. został wikariuszem w Szonowie, lecz już w 1940 r. został przeniesiony jako administrator do Hausdorf.

Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariat für den preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz in Branitz*, nr 13 z 30 grudnia 1939 r.; nr 5 z 16 kwietnia 1940 r.

Ks. Meisner Franz

W latach 1755–1756 był wikariuszem w Pilszczu.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Chronik bis 1945.*

Ks. Meissner Eduard

Ur. 20 listopada 1831 r. w Krzyżowicach, pow. głubczycki. W 1863 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1866–1871 był lokalistą w Chomiąży, a od 1871 do 1884 r. lokalistą w Królowem. Za jego posługi w 1882 r. został zbudowany i poświęcony kościół pogrzebowy w Kietlicach. W latach 1884–1891 był administratorem parafialnym w Lisięcicach, a od 1891–1893 proboszczem parafii Babice. Zm. 4 października 1893 r. w Babicach. Na

tamtejszym cmentarzu przykościelnym zachował się jego nagrobek.
Literatura: *Auszug aus der Königsdorfer Kirchenchronik*, T. II, „Leobschützer Heimatblatt" 2010, nr 2; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Meissner Josef
Ur. w 1878 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1925 r. jako misjonarz z zakonu oblatów w St. Boniface (Manitoba, Kanada).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Meissner Montanus
W 1754 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Melchiori Franz
W latach 1786–1787 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Melzer (Meltzer) Andreas
Od 9 stycznia 1708 r. (po zamianie z Georgiem Fabianem na parafię Jaktař) do1716 r. był proboszczem parafii Nasiedle. Zmarł w 1716 r. Po nim do parafii powrócił ks. Fabian.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

Ks. Melzer Eugen
Ur. 8 marca 1908 r. w Bytomiu. W 1928 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Insbrucku i Wrocławiu i 29 stycznia 1933 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. W tym samym roku został wikariuszem w Gołuszowicach, w 1934 r. wikariuszem w Nasiedlu, w latach 1934–1935 ponownie w Gołuszowicach i w 1935 r. w Nasiedlu. Od 9 grudnia 1935 r. funkcjonował jako administrator w Dzierżysławiu. 15 listopada 1936 r. został przeniesiony jako wikariusz do Sudic. Od 15 lipca 1941 r. był lokalistą w Wysokiej. Gdy w 1945 r. esesmani chcieli wysadzić wieżę kościoła w Wysokiej, pojechał tam na rowerze i potajemnie przeciął lont. Wieża ocalała. Zm. 11 lutego 1946 r. w Branicach na tyfus i został pochowany w Wysokiej.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; Teichmann, *Die Kirchenbücher; 40-jähriges Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2.

Ks. Melzer Franz

Ks. Franz Melzer. Fotografia z: *Gemeinde Knispel – ein Rundlind in Schlesien*

Ur. 9 stycznia 1871 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Antona Melzera i Marii Josephy z domu Tschauder. W 1895 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. 21 czerwca 1899 r.otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1908–1943 był lokalistą w Księżym Polu. Został mu nadany tytuł radcy duchownego. Zm. 27 lipca 1943 r. i został pochowany w Księżym Polu.
Literatura: *Gemeinde Knispel – ein Rundlind in Schlesien*, b.d.w.; GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).*

O. Menschig Josef (Beatus)
Ur. w 1870 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu franciszkanów i w 1895 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł prawdopodobnie w 1902 r.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf.*

O. Mentzel Christoph
W latach 1731–1733 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Menzel Alberius
Od 11 września 1794 do kwietnia 1798 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

O. Mersch Evarist
W latach 1765–1766 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Mersch Franz
Ur. 1 października 1690 r. w Głubczycach. W 1705 r. wstąpił do zakonu jezuitów. Zm. 7 października 1756 r. w Marienschein koło Aussig.
Pisma: *Passio Domini nostri Jesu Christi in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento. Das bittere Leyden unseres Herrens Jesu Christi im Hoch - Heiligen Geheimnuss des Altars*, Prag 1745, Liegnitz 1749, Breslau 1751; *Frohnleichnams Predigten durch drey Octaven*, Prag 1754.
Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur - Lexikon*, T. 2.

O. Mertz Gerhard
Ur. 7 października 1908 r. w Branicach, pow. głubczycki jako syn lekarza medycyny Karla Mertza. Jako 19-latek wstąpił do zakonu jezuitów i 28 sierpnia 1938 r. otrzymał w Berlinie święcenia kapłańskie. Zmarł 1 listopada 1983 r. w Marburgu, gdzie został pochowany.
Literatura: BEIGEL, *Impressionen meiner letzten Fahrt in die alte Heimat*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1.

Ks. Metzner Markus
Od 17 czerwca 1785 do czerwca 1786 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Ks. Michael
W 1362 r. był proboszczem parafii Kietrz. W 1364 r. ufundował w tamtejszym kościele parafialnym ołtarz św. św. Piotra i Pawła za zdrowie swojej duszy, dotowany 7 markami rocznego czynszu.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Michael
W latach 1504 i 1505 był świeckim proboszczem w Branicach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Michalsky Karl
Ur. w 1822 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1850 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1856 r. został wikariuszem w Bogdanowicach. Od października 1862 do 1901 r. był tam administratorem i proboszczem. W czasach jego posługi została zniesiona dziesięcina kościelna i pozostałe świadczenia w naturze. Wybudowana została nowa stodoła parafialna. W 1900 r. świętował jubileusz pięćdziesięciolecia kapłaństwa i z tej okazji otrzymał tytuł radcy konsystorialnego oraz Order Czerwonego Orła IV klasy. Zmarł w Bogdanowicach w 1901 r.
Źródła i literatura: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; MAINKA, *Badenau/Badewitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Nekrolog w „Oberschlesischen Volkszeitung", 1901, z 28 października.

Ks. Michna Paul
Ur. w 1811 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1834 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1889 r. jako proboszcz parafii Kielcza.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Mikenke (Mikenka) Coloman
Ur. w Krzanowicach, pow. raciborski. W latach 1747–1756 był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Br. Mikołaj z Głubczyc
W 1372 r. był joannitą w Złotoryi.
Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem.*

Ks. Mikołaj Brevis
Ur. w Głubczycach, pisarz katedralny w Krakowie. W 1419 r. został wymieniony jako bakałarz, a w 1422 r. jako magister. W 1431 r. figurował w aktach Akademii Krakowskiej jako decanus philosophie. Był autorem rękopiśmiennego arcydzieła *Codex iuris Lubschicensis* z 1421 r., ilustrowanego przez Jana z Żytawy.
Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 2; GOTTSCHALK, *Oberschlesier auf den Universitäten des Mittelalters*, „Beiträge zur Heimatkunde Oberschlesiens, Bd. 2, Leobschütz 1934.

Ks. Mitschke August
Ur. w 1862 r. w Klisinie, pow. głubczycki. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Chmieleń na Dolnym Śląsku.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Mitschke Paul Andreas
Zmarł w 1651 r. jako proboszcz parafii Opawica.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Moch Alois
Ur. 13 czerwca 1860 r. w Bernacicach, pow. głubczycki jako syn chłopa Alberta Mocha i Marii Josefy z domu Breitkopf. W 1882 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. W latach 1883–1884 odbył roczną służbę wojskową i został oficerem rezerwy. Studiował teologię we Wrocławiu i 5 lipca 1886 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Zawiszycach, następnie w Głubczycach. W latach 1891–1921 był nauczycielem religii w głubczyckim gimnazjum. Otrzymał tytuł arcybiskupiego radcy konsystorialnego. Zm. 1 kwietnia 1945 r. w klasztorze franciszkanów w Głubczycach i został pochowany w zbiorowej mogile, w ogrodzie franciszkanów. Napisał: *Die socialen Verhältnisse der Malteserkommende Gröbnig zu Anfang des 19. Jahrhunderts.* W: Jahres-Bericht

des Koniglichen katholischen Gymnasiums zu Leobschütz, 1897/1898.
Literatura: *Aus der Chronik von Sabschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 1; Feier des goldenen Priesterjubiläum von Prof. Moch (wycinek prasowy z 1936 r.); PURSCHKE O., *Geschichte (Chronik) von Wernersdorf*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 5.

Ks. Moeser Gregor
Ur. 1 grudnia 1891 r. w Prudniku. 29 czerwca 1925 r. otrzymał w Eichstädt święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Lipsku, Kietrzu, Gołuszowicach i Pilszczu. W 1936 r. został proboszczem parafii Królowe. W 1946 r. został wysiedlony do Niemiec i osiadł w Bad Grund w Harzu. 31 lipca 1960 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Appenfelder w Frankonii. Zmarł tam 18 czerwca 1968 r.
Literatura: *Wir gedenken unserer verstorbenen Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 5.

O. Molerus Ignatz
Ur. 17 grudnia 1781 r. w Hulczynie jako syn ogrodnika barona Gruttschreibera. Dzięki rodzinie barona w 1793 r. udał się na naukę do gimnazjum w Głubczycach. W 1799 r. rozpoczął naukę w szkole jezuitów we Wrocławiu. Dnia 21 września 1805 r. (ks. Komarek podaje 1806 r.) otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1806 do 1812 r. był wikariuszem w Grobnikach. Od 1812 do 1829 r. pełnił posługę jako proboszcz w Dzierżysławiu i od 24 lutego 1829 do 1838 r. (według Hofrichtera do 1837 r.) był proboszczem parafii Grobniki. Po jedenastomiesięcznym wakacie, w styczniu 1838 r., został ołomunieckim komisarzem arcybiskupim w Kietrzu i zarazem miejscowym proboszczem. Był nim do 15 lutego 1848 r. 19 listopada 1838 r. został mianowany biskupim radcą i asesorem konsystorialnym. 23 czerwca 1841 r. otrzymał tytuł honorowego kanonika. 1 października 1841 r. król Fryderyk Wilhelm IV nadał mu Order Czerwonego Orła III klasy. Zm. 15 lutego 1848 r. na tyfus i został pochowany w Kietrzu.
Źródła i literatura: *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 1; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Weltzel, *Besiedelungen*, T. 2; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*. „Schlesisches Kirchenblatt" 1848, nr 10; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Morawetz (Morawietz) Franz
Ur. w 1777 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1822–1824 był lokalistą w Wódce, a w latach 1823–1840 proboszczem parafii Posucice. Zmarł w Posucicach 8 września 1840 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Moritz Gustav (Hieronymus)
Ur. 9 grudnia 1900 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach (dokąd się przeprowadzili jego rodzice) i w Raciborzu. W 1921 r. zdał maturę. Studiował teologię i ekonomię społeczną. W 1933 r. wyjechał do Brazylii. W następnym roku wstąpił do zakonu benedyktynów w Sao Paulo. Zm. 30 kwietnia 1975 r.w Campinas w Brazylii.
Literatura: *Nachruf für Gustav Moritz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 4.

Ks. Moritz Jakob
Ur. w 1769 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1792 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1844 r. jako proboszcz parafii Krzyżanowice.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

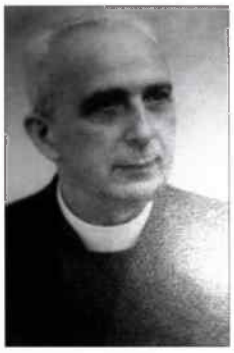
Ks. Moritz Matthias
Ur. 14 lutego 1711 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1711–1782 był proboszczem parafii Pilszcz.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*; *König der Herrlichkeit, komm mit deinem Frieden!*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 4.

Ks. Moroń Josef Philipp
Ur. 16 marca 1793 r. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Po maturze studiował najpierw na Uniwersytecie Wiedeńskim, następnie przeniósł się na studia teologiczne do Wrocławia, po ukończeniu których w 1818 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1822 r. został proboszczem parafii Knurów. Napisał pracę pt. *Dawna historia powstania i rozwoju parafii w Gierałtowicach i filii w Knurowie oraz współczesny bieg życia parafii, zebrane i spisane przez proboszcza J. F. Moronia w 1828 roku*. Zmarł w 1865 r.
Źródło: www.wawrzyniec-chorzow.katowice.opoka.org.pl/duszpasterze_knurow.html

Ks. Möser Anton
Ur. w 1805 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. W 1829 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Początkowo był wikariuszem we Włodzieninie, a w latach 1833–1844 tamtejszym proboszczem. Następnie został przeniesiony jako proboszcz do Ujazdu w diecezji wrocławskiej, gdzie zmarł w 1863 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen

die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Möser Georg

Ks. Georg Möser. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 1 grudnia 1891 r. w Prudniku. Ukończył gimnazjum oblatów w Kremsmünster. Studiował teologię w Albano koło Rzymu. 29 czerwca 1925 r. został wyświęcony na kapłana. Początkowo był wikariuszem w Lipsku. Przez rok przebywał w Rzymie, przez 3 lata w Wiedniu i przez kolejny rok w Eichstädt. Od 1 września 1928 do 30 września 1929 r. był duchownym domowym w klasztorze Trzech Króli w Kietrzu, od 1 października 1929 do 30 kwietnia 1931 r. wikariuszem w Gołuszowicach i od 1 maja 1931 do 9 marca 1936 r. wikariuszem w Kietrzu. Od 15 września 1936 r. sprawował posługę jako proboszcz w parafii Królowe. 1 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Był tam proboszczem uciekinierów w Bad Grund w Harzu, następnie w Appenfelden, pow. Bamberg. Zm. 18 czerwca 1968 r. w Appenfelden, którego wcześniej został honorowym obywatelem.

Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; *Das Dreikönigkloster O/S*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 5; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; *Wir gedenken unserer verstorbenen Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 5.

Ks. Mosler Adolf

Ur. w 1875 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1901 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem i generalnym wikariuszem w Crete w stanie Nebraska w USA. Zmarł po 1949 r.

Źródła i literatura: BROŻEK A., *Rola duchownych katolickich ze Śląska w kształtowaniu oblicza polonii północnoamerykańskiej (koniec XIX – początek XX w.)*, „Studia Śląskie", t. XLIII, Opole 1984; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Mosler Anton

Ur. w Krzanowicach, pow. raciborski. W latach 1798–1814 był administratorem parafialnym w Suchej Psinie. Podczas jego posługi w 1806 r. spłonęła tamtejsza plebania i przez 3 lata musiał mieszkać w domu chłopa Johanna Hahna. W 1810 r. dokończono budowę nowej plebanii. Przekazał w spadku tamtejszemu kościołowi 1100 tal., za które jego następca kazał urządzić ołtarze boczne. Zm. 23 lutego 1814 r.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*; GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*.

Ks. Mosler Johann

Ur. w 1777 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1836 r. jako proboszcz parafii Pittin.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Mosler Johann

Ur. w 1787 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1810 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był lokalistą w Lubojatach, w dzisiejszym okręgu Novy Jičin w Czechach.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Mosler Johannes Maria

Ur. 31 stycznia 1912 r. w Opawicy, pow. głubczycki jako syn zegarmistrza Rudolfa Moslera. W 1932 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. 1 sierpnia 1937 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. W tym samym roku przez kilka tygodni był wikariuszem w Bogdanowicach, następnie jako wikariusz w Głubczycach, był prefektem naukowym w konwikcie dla chłopców, a od 1 października 1937 r. wikariuszem przy kościele parafialnym. W grudniu 1940 r. został powołany do Wehrmachtu. Do końca II wojny światowej był sanitariuszem w Norwegii za kręgiem polarnym. Dostał się do niewoli wojennej, z której go wypuszczono w 1946 r. Po powrocie do Niemiec, został nauczycielem religii z tytułem radcy szkolnego w Pasawie. Od 1952 r. przebywał w Rzymie, gdzie był organistą w niemieckim kościele Santa Maria del Anima. Studiował w Papieskiej Akademii Muzycznej. Po powrocie do Pasawy był wikariuszem katedralnym w katedrze św. Stefana i dyrygentem chórów kościelnych w diecezji. Nauczał muzyki w seminarium kapłańskim. W 1975 r. został kapelmistrzem katedralnym w Pasawie. W 1983 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 27 marca 2007 r.

Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Prälat Johannes Maria Mosler*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 4; MAINKA, *Badenau/Badewitz*; NEWRZELLA K., *Monsignore Johannes Maria Mosler*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 4.

Ks. Motloch (Mottloch) Simon Peter

Ks. Simon Peter Motloch. Ilustracja z: Vyhlidal J., *Dřéveny kosteliček „ Sv. Juzafek" v Bavorově v Pruském Slezsku. Česky lid, Sbornik věnovany studiu lidu českeho v Čechach, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*, XI, Praha 1902

Ur. w Bogunicach, pow. rybnicki. Był początkowo wikariuszem przy kościele św. Jana Baptysty na Ostrowiu we Wrocławiu, a od 28 września 1668 r. proboszczem parafii Baborów. W 1701 r. polecił zbudować tam drewniany kościół św. Józefa. Zm. 25 grudnia 1705 r. w wieku 71 lat. Jego epitafium znajduje się we wspomnianym kościele.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; VYHLIDAL J., *Dřéveny kosteliček „sv. Juzafek" w Bavorově v Pruském Slezsku*. W: Česky lid, sbornik věnovany studiu lidu českeho v Čechach, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku, XI, Praha 1902.

O. Much Alfred

Ur. 17 stycznia 1905 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1917 r. rozpoczął naukę gimnazjalną w Domu Misyjnym św. Krzyża koło Nysy. W 1924 r. wstąpił do nowicjatu werbistów w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. Ukończył studia teologiczne i filozoficzne w St. Augustin koło Bonn i w 1932 r.został wyświęcony na kapłana. Pracował jako nauczyciel w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach, następnie był prefektem w Św. Krzyżu koło Nysy. W 1941 r. został prefektem w seminarium misjonarskim w St. Gabriel. W 1947 r. został rektorem w Domu Misyjnym St. Augustin koło Siegburga, a w 1950 r. prowincjałem dolnoniemieckiej prowincji werbistów. Od 1968 r. działał jako docent – specjalista od Starego Testamentu w Instytucie Filozoficzno – Teologicznym w St. Gabriel. Zmarł 25 lutego 1971 r.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; *Pater Alfred Much aus Katscher feiert silberner Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Dezember; *P. Alfred Much*, „Leobschützer Heimatblatt" 1971, nr 3.

O. Much Georg

Ur. w 1880 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1922 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1940 r. jako zakonnik.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Much Josef

Ur. w 1905 r. w Bezdekowie (część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki jako syn zagrodnika Josefa Mucha. Uczęszczał do szkoły misyjnej św. Krzyża koło Nysy. Wstąpił do zakonu werbistów. Studiował filozofię w St. Augustin koło Bonn, a następnie teologię w St. Gabriel koło Wiednia. Tam 5 maja 1932 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wysłany na misję do Bogia (Nowa Gwinea). Zm. 10 marca 1964 r. w Siegburg.
Źródła: „Der Oberschlesische Wanderer" 1932, nr 100; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Muczka Gottfried

Ur. 9 listopada 1900 r. w Krawarzu. Po zdaniu matury podjął pracę w górnictwie, jednak wybrał studia teologiczne i w 1930 r. został we Wrocławiu wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Po święceniach był wikariuszem w Kietrzu, Grobnikach, Lisięcicach i Nasiedlu. W 1940 r. został proboszczem w Bolaticach. W 1960 r. przeszedł na rentę i zamieszkał w Krawarzu. W 1964 r. wyjechał na stałe do swojej siostry, do Ratyzbony, a tamtejszy biskup powierzył mu duszpasterstwo w kuracji Etterzhausen, gdzie zmarł, po krótkiej chorobie, 5 lutego 1972 r.
Literatura: *Nachruf Pfarrer Gottfried Muczka*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 2.

O. Muehl Leo

Ur. 15 kwietnia 1906 r. w Posucicach, pow. głubczycki jako szesnaste dziecko tamtejszego nauczyciela-organisty. Uczył się w seminarium werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy, a w 1929 r. wstąpił do nowicjatu w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. W 1935 r. został wyświęcony na kapłana w Nitrze na Słowacji. Od 1936 r. był misjonarzem w Chinach. Studiował sinologię w Taikia. Pod koniec wojny przebywał w japońskim obozie koncentracyjnym. Po wojnie działał jako duchowny, profesor łaciny i bibliotekarz w Hongkongu. Od 1976 do 2000 r. przebywał w Villa Cristo Rey, w domu dla emerytowanych werbistów. Zm. 7 stycznia 2000 r.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pater Leo Muehl SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2.

Ks. Müller Emil

Ur. 31 lipca 1894 r. w Pszczynie. W latach 1908–1914 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Podczas I wojny światowej (od 1914 do 1916 r.) był w wojsku i został ciężko ranny w głowę. W latach 1916–1919 studiował we Wrocławiu teologię. 20 czerwca 1920 r. został wyświęcony na kapłana.

W latach 1920–1921 był wikariuszem we Włodzieninie, od 1921 r. do 1 sierpnia 1922 r. w Kietrzu, od 1922 do 1929 r. w Gołuszowicach, od 1929 do 1930 r. we Włodzieninie, w latach 1930–1931 w Krzanowicach i od 1931 do 1932 r. w Posucicach. 1 kwietnia 1932 r. został kapelanem sióstr franciszkanek misjonarek w Kietrzu, a w 1941 r. kuratusem kietrzańskiej kuracji Trzech Króli. Został wysiedlony do Niemiec wraz z siostrami franciszkankami misjonarkami. Zm. 23 lutego 1948 r. w Twistringen.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; *Das Dreikönigkloster in Katscher O/S*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 5; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I).

O. Müller Engelbert

Ur. 24 lutego 1908 r. w Limburgu. 1 maja 1931 r. złożył śluby wieczyste, a 31 marca 1935 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. posługiwał w domu misyjnym pallotynów w Kietrzu.

Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

Ks. Müller Franz

Ur. 12 sierpnia 1867 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W latach 1878–1888 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Freiburgu Bryzgowijskim, Münster i we Wrocławiu. 21 czerwca 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1893–1901 był wikariuszem w Ołdryszowie, od 1901–1902 w Suchej Psinie, od 1902 do 1905 r. w Hat`i. 15 marca 1905 r. został wikariuszem w Nasiedlu. Od 2 lutego 1914 r. był tam administratorem parafialnym. Rok wcześniej, arcybiskup ołomuniecki powołał go jako proboszcza do Ołdryszowa, jednak królewski rząd uznał, że jest on wrogo nastawiony do Niemców i przypomniał, że 13 lat wcześniej doznał „przepięcia nerwowego" i z tego powodu nie zatwierdził jego kandydatury. Dzięki wstawiennictwu właściciela majątku Nasiedle, hrabiego Oppersdorffa, 19 lipca 1914 r. został proboszczem parafii Nasiedle i sprawował ten urząd do 1933 r. W czasach jego posługi został zbudowany kościół filialny w Gródczanach. Zmarł w 1933 r. w Głuchołazach a został pochowany w Baborowie.

Źródła: Dekanat Branitz, rękopis; Maszynopis z parafii Dzielów; „Der Oberschlesische Wanderer" 1933, nr 235; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914.

Ks. Müller Jakob

Ur. w 1792 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1818 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1819–1827 był wikariuszem w Pilszczu, następnie proboszczem parafii Prężyna. Zmarł w 1848 r.

Źródła i literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Müller Johann

Ur. w 1763 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1787 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1813 r. jako wikariusz w Baborowie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Müller Johann

Ur. w 1771 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1794 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w diecezji ołomunieckiej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Müller Johann

Ur. w 1786 r. Przez 6 lat był dyrektorem seminarium nauczycielskiego w Głogówku. Od 1827 do 1829 r. był proboszczem parafii Grobniki, następnie proboszczem, archiprezbiterem i inspektorem szkolnym w Śmiczu. Zm. 26 lipca 1854 r.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2. Autor ten podaje nieprawidłowe daty jego funkcjonowania jako proboszcza w Grobnikach; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Müller Johann

Ur. w 1858 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1932 r. we Wrocławiu. Był misjonarzem jezuitą w Indiach.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Müller Johannes

Ur. 16 lipca 1868 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki w rodzinie chłopskiej. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu. W czerwcu 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Koppa. Został wikariuszem w Równem, następnie w Głubczycach. W latach 1902–1910 był proboszczem parafii Pomorzowice, a od 31 sierpnia 1910 r. proboszczem parafii Głubczyce. W 1922 r. został dziekanem dekanatu głubczyckiego. Otrzymał tytuł honorowego kanonika w Kromieryżu. W 1943 r. poprosił ks. J. M. Nathana o zwolnienie go od obowiązków dusz-

pasterskich, lecz ks. Nathan zaproponował mu pozostanie do Wielkanocy 1944 r., ponieważ brakowało wówczas księży. Udzielił mu jednak urlopu i ustalił administratora parafialnego w osobie ks. Konrada Newrzelli. Dziekan ks. Müller trochę wypoczywał u swojego brata w Ludmierzycach, następnie powrócił do Głubczyc. Tam 25 października 1943 r. doznał udaru mózgu i stracił przytomność. Zm. 29 października 1943 r. w szpitalu miejskim w Głubczycach. Jego nagrobek znajdował się na cmentarzu komunalnym w kwaterze sióstr de Notre Dame. Po II wojnie światowej zlikwidowano go i zastąpiono wspólnym z siostrą zakonną M. Wysoczańską, na którym umieszczono błędną datę jego śmierci. Również ten nagrobek został usunięty kilka lat temu. Brat dziekana ks. Müllera o. Leo był jezuitą i działał we Wrocławiu, a siostra Hedwig wstąpiła do zakonu sióstr de Notre Dame w Gliwicach.

Ks. Johannes Müller. Fotografia z: „Leobschützer Heimatbrief" 1958, Oktober

Literatura: ALKER H., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 5; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2 i H. 3; MÜLLER M., *Erinnerungen an Johannes Müller, Pfarrer von Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 5; NEWRZELLA K., *Ein kleines Lebensbild des verstorbenen H. H. Monsignore Dechant Johannes Müller, Pfarrer von Leobschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, nr 11, 12; 1959, nr 2, 3, 4.

Ks. Müller Josef

Ur. w 1861 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu jezuitów i w 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Poległ w 1917 r. we Włoszech jako proboszcz dywizji.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Müller Josef

Ur. 16 czerwca 1913 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Studiował teologię we Wrocławiu, Freiburgu i Tybindze. 7 sierpnia 1938 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama we Wrocławiu. Od 1 listopada 1938 r. był prefektem naukowym w konwikcie w Głubczycach. W 1940 r. został powołany do Wehrmachtu. Pod koniec wojny dostał się do radzieckiej niewoli. Przez 3 lata pracował w rosyjskiej kopalni węgla. Od 1949 r. przebywał w Westfalii. W 1950 r. został wikariuszem w Hoetmar pow. Warendorf. Jego zdrowie było tak nadszarpnięte przez wojnę i niewolę, że w 1963 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 23 grudnia 1983 r.

Literatura: *70 Jahre Pfarrer i R. Josef Müller*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 3; GAIDA J., *Pfarrer i R. Josef Müller ist gestorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 2; *70 Jahre Pfarrer i R. Josef Müller*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 3.

Ks. Müller Leo

Ur. 9 października 1870 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako syn chłopa Franza Müllera i Karoliny z domu Richtarsky. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, a następnie wstąpił do marynarki handlowej. Pierwszą podróż odbył na żaglowcu z Bremen do Chile. Po katastrofie tego statku, został asystentem gospodarczym u hrabiego Oppersdorffa w Nasiedlu i Głogówku, następnie przez 2 lata studiował rolnictwo na Uniwersytecie Wrocławskim. Po zdaniu egzaminów, postanowił wstąpić do zakonu jezuitów. Studiował teologię w Holandii. W 1905 r. został wyświęcony na kapłana w Krakowie i krótko działał jako wikariusz w Opawie. Po ostatnich odwiedzinach u rodziny (w 1907 r.) został przeniesiony do prowincjalnego seminarium San Leopoldo Rio Grande w południowej Brazylii, później działał w S. Inacio, Sao Salvador, M. Anchieta i Porto Allegre. Po przejściu na emeryturę, mieszkał w Collegio S. Jose „Pareci – Novo". Zmarł 28 kwietnia 1961 r. Był bratem proboszcza parafii Głubczyce ks. Johannesa Müllera.

Literatura: ALKER H., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 5; *Goldenes Priesterjubiläum fern der Heimat*, "Leobschützer Heimatbrief"1956, September.

O. Müller Maximilian (imię zakonne Raphael)

Ur. 1 marca 1869 r. w Kujakowicach Górnych, pow. kluczborski. 21 grudnia 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1943 r. przebywał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.

Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles*...1943.

Br. Müller Thetmarus

Mistrz szewski. Wstąpił do zakonu werbistów. W 1942 r. został przeniesiony do Głubczyc ze skonfiskowanego domu misyjnego w Warmii. Został furtianem w Domu Misyjnym „Maria Treu". Zm.14 sierpnia 1956 r. w Niemczech.

Literatura: GOTTSCHLICH P., *Das Leobschützer Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, März.

Ks. Münzer Andreas
Od 13 czerwca 1695 do 1701 r. był proboszczem parafii Równe. Został przeniesiony do Vysokich Žibřidovic, w dzisiejszym okręgu Šumperk.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Münzer Johann Ignatz
W latach 1721–1755 był proboszczem parafii Szonów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Muschalek Karl
Ur. 15 lutego 1864 r. w Hulczynie jako syn właściciela młyna Johanna Muschalka i jego żony Anny z domu Richter. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Krzanowicach i Krawarzu, następnie lokalistą w Hostalkovicach i administratorem w Štepankovicach. Od maja 1909 do 1924 r. był proboszczem parafii Babice. Zm. 16 maja 1924 r.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; *Pfarrchronik Babitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 4; 2008, nr 5.

Ks. Muschalek Rudolf
Ur. 23 stycznia 1903 r. we Wrocławiu. 28 sierpnia 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został najpierw wikariuszem w Dzierżysławiu, w 1940 r. w Šternberku, a w 1944 r. w Kietrzu.
Źródła: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 8 z 2 lipca 1940 r.; nr 1 z 25 stycznia 1944 r.

Ks. Mutke Erhard
Ur. 4 listopada 1892 r. w Głubczycach. W latach 1903–1912 uczęszczał do miejscowego gimnazjum. Przez 4 semestry uczył się elektrotechniki w Charlottenburg. W latach 1918–1919 przebywał w niewoli wojennej. Od 1919 do 1921 r. studiował teologię we Wrocławiu. W 1922 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Od 1922 do 1929 r. był wikariuszem w Branicach, od 1929 do 1930 r. w Grobnikach, a od 1930 r. w Kietrzu. W 1935 r. został proboszczem parafii Królowe. Zmarł tam 23 lutego 1936 r. i został pochowany w Głubczycach.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; *Wir gedenken unserer verstorbenen Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 5.

Ks. Mutke Karl
Ur. w 1849 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1874 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1894 r. jako proboszcz parafii Hrozova.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Mutke Karl
Ur. w 1869 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1895 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przebywał w klasztorze franciszkanów w Balmünster, pow. Schlüchtern.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Mutschka Gottfried
Ur. 9 listopada 1900 r. w Krawarzu. Uczęszczał do gimnazjów w Kromieryżu, Raciborzu i Opawie, gdzie w 1923 r. zdał maturę. W latach 1925–1929 studiował we Wrocławiu teologię. 13 lipca 1930 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Widnawie z rąk kardynała Bertrama. W latach 1930–1931 był wikariuszem w Kietrzu, od 1931 do 1935 r. w Grobnikach, w 1935 r. w Lisięcicach, a w latach 1935–1938 w Nasiedlu. Odtąd przebywał w Krawarzu.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis.

O. Müttermüller Johannes
W latach 1681, 1683 i 1685 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Muttke Josef
Ur. w 1831 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1861 r. w jednym z klasztorów we Wrocławiu.
Literatura: RICHTARSKY B., *Chronik von Schönbrunn*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 4.

Ks. Nabielek Karl

Ks. Karl Nabielek (po lewej). Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

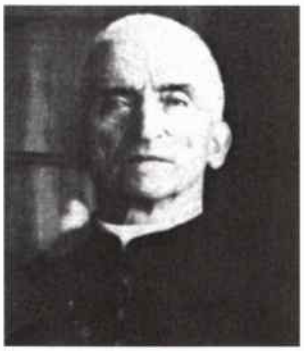
Ur. w 1896 r. w Hulczynie. W 1922 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1926 r. został wikariuszem w Krzanowicach. Od 1937 do 1954 r. był proboszczem parafii Braciszów i ex currendo lokalistą w Pietrowicach Głubczyckich (1946–1954). W latach 1954–1958 funkcjonował jako proboszcz w Kolonowskiem, a 1958–1961 w Samborowicach. Zm. 16 czerwca 1961 r.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*; *Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku.*

Ks. Nastainczyk Wolfgang

Ur. 1 stycznia 1932 r. w Głubczycach jako syn dr. Josefa Nastainczyka (starszego radcy szkolnego w miejscowym gimnazjum) i Gertrud z domu Tenzler. W latach 1950–1956 studiował teologię i filozofię w Königstein, Freiburgu i Moguncji. W 1956 r. otrzymał tytuł doktora teologii na uniwersytecie w Freiburgu. W 1957 r. został wyświęcony na kapłana w St. Peter, w Szwarcwaldzie. Do 1960 r. funkcjonował jako wikariusz, a w latach 1960–1962 jako prefekt, następnie asystent na fakultecie teologicznym uniwersytetu w Moguncji, gdzie otrzymał tytuł doktora habilitowanego w dziedzinie praktycznej teologii. W 1964 r. został profesorem w wyższej szkole filozoficzno – teologicznej i w 1968 r. profesorem pedagogiki religijnej, katechezy i praktycznej teologii na uniwersytecie w Ratyzbonie.

Pisma: *Johann Baptist von Hirschers Beitrag zur Heilpädagogik* (Beiträge zur Freiburger Wissenschafts- und Universitätsgeschichte; Bd. 11), Freiburg/B. 1957 (praca doktorska); *Makarenkos Sowjetpädagogik. Kritische Analyse seiner Kollektivation*, (Vergleichende Erziehungswissenschaft und Pädagogik des Auslandes, Bd. 4), Heidelberg 1963 (praca habilitacyjna); *Formalkatechetik. Massgaben und Massnahmen der Glaubenserziehung*, Freiburg/B. 1969; *Die Zukunft der Kirche vorbereiten. Predigten über die Gemeinde von morgen für die Gemeinde von morgen*, München 1970. *Heiliges Leben. 20 Predigten über Heilige und Haltungen zu Familiengottesdiensten*, Würzburg 1978; *Von Himmel und Hölle*, München 1972. *Religion unterrichten. Aufgaben und Möglichkeiten, neu gesehen* (Theologie im Fernkurs, Bd. 7), Freiburg/B. 1979; *Religiös erziehen. Grundfragen und Lösungshilfen*, Freiburg/B. 1981; *Brückenschlag*, München 1991; *Wie die Schlesier Christen wurden, waren und sind. Ein Beitrag zur schlesischen Kulturgeschichte*, Regensburg 2011.

Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur - Lexikon*, T. 2; LUX H., *Schlesien und Christentum*, „Leobschützer Heimatblatt" 2011, nr 4.

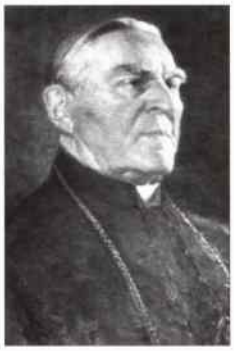
Ks. Alois Nathan. Fotografia z: Grocholl W., *Joseph Martin Nathan. Leben und Leiden für eine grenzenlose Caritas im mährisch – schlesischen Land*, Eschershausen 1990

Ks. Nathan Alois

Ur. 18 października 1862 r. w Tłustomostach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela Josefa Nathana i Antonii z domu Odersky. Brat ks. Josefa Martina Nathana. W latach 1879–1885 zdobył wykształcenie nauczycielskie. Od 1885 do 1893 r. pracował jako nauczyciel. Od 1893 do 1900 r. studiował teologię w Rzymie i 25 września 1900 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Został spowiednikiem sióstr marianek w Branicach. Otrzymał tytuł radcy arcybiskupiego. Zm. 15 listopada 1943 r. i został pochowany w mauzoleum na cmentarzu szpitalnym w Branicach.

Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 12 z 15 grudnia 1943 r.

Bp Nathan Josef Martin

Bp Josef Martin Nathan. Obrazek współczesny z jego portretem pędzla Richarda Kargera

Ur. 11 listopada 1867 r. w Tłustomostach, pow. głubczycki jako najmłodszy syn nauczyciela Josefa Nathana i Antonii z domu Odersky. Uczęszczał do szkoły powszechnej w Ludgeřovicach, w Kraiku Hulczyńskim, dokąd był przeniesiony jego ojciec, następnie do gimnazjów w Głubczycach i Raciborzu. Studiował teologię na Uniwersytecie w Freiburgu. Ukończył studia we Wrocławiu. 23 czerwca 1891 r. otrzymał święcenia kapłańskie we wrocławskim kościele św. Krzyża, z rąk kardynała Georga Koppa. Został wikariuszem w Zawiszycach, a od 12 lipca 1892 r. w Branicach. W 1898 r. został tam administratorem parafialnym. Gdy dziekan ks. Werner, z powodu podeszłego wieku, zrezygnował z parafii, ks. Nathan 13 lipca 1899 r. został branickim proboszczem. 8 listopada 1903 r. arcybiskup ołomuniecki Teodor Kohn mianował go radcą konsystorialnym. 25 października 1913 r. ks. Nathan został wicedziekanem dekanatu Kietrz. Od grudnia 1913 do lutego 1919 r. był posłem powiatu głubczyckiego do Reichstagu. Po śmierci prałata ks. Ignaza Maissa, ks. Nathan, na życzenie kardynała Skrbenskiego, został tymczasowym ołomunieckim komisarzem dystryktu Kietrz, a 30 grudnia 1916 r. komisarzem. Jeszcze w 1897 r. sprowadził do Branic siostry ze Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej i polecił wybudować im klasztor. W 1903 r. postawił pierwszy dom dla umysłowo chorych, następnie Dom św. Rafała w Branicach – Zamku dla zagrożonych patologią dzieci. Wyżywienie pacjentów zostało zapewnione dzięki zakupowi majątków rycerskich Dzbańce i Branice – Zamek, z ponad tysiącem mórg ziemi. W 1908 r. kupił majątek Rochusbad (Rochów)

koło Nysy, w którym później założono nowicjat sióstr marianek. W 1923 r. kupił dom Caritasu w Lądku Zdroju, na wypoczynek dla ponad 100 sióstr. W Branicach powstał Dom Rekolekcyjny św. Józefa (obecny klasztor sióstr marianek). Polecił zbudować kościoły w Wysokiej, Michałkowicach, Boboluszkach, Tłustomostach. W 1921 r. przyczynił się do sprowadzenia do Głubczyc franciszkanów. Rozbudował kościół parafialny w Branicach, a w latach 1931–1932 wybudował tamtejszą bazylikę szpitalną. 12 lutego 1920 r. komisarz arcybiskupi ks. Nathan został kanonikiem kolegiaty w Kromieryżu, a 19 lipca 1921 r. papież Benedykt XV mianował go domowym prałatem papieskim. 19 kwietnia 1924 r. arcybiskup ołomuniecki Leopold Prečan mianował go ołomunieckim wikariuszem generalnym, dzięki czemu ks. Nathan otrzymał jurysdykcję biskupią, a 25 grudnia 1925 r. papież Pius XI mianował go protonotariuszem apostolskim. Po aneksji Sudetów przez nazistów, w 1938 r., zostały mu powierzone również tereny sudeckie, które należały do archidiecezji ołomunieckiej. 6 czerwca 1943 r. został biskupem sufraganem ołomunieckim. Święcenia biskupie otrzymał z rąk biskupa warmińskiego Maximiliana Kallera w asyście biskupa Heinricha Wienkena i sufragana Josefa Ferche z Wrocławia w branickiej bazylice szpitalnej. We wrześniu 1945 r., po powstaniu polskiej Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego, biskup Nathan został pozbawiony dotychczasowej jurysdykcji biskupiej. 21 grudnia 1946 r. głubczycki starosta powiatowy nakazał mu opuścić Branice. Mimo wysokiej gorączki, zawieziono go przez Pilszcz, do Opawy. Zmarł 30 stycznia 1947 r. w Opawie. 4 lutego został pochowany, w pogrzebie uczestniczyło ponad stu duchownych. Polska milicja i urzędnicy celni zamknęli granicę, aby uniemożliwić ludności z powiatu głubczyckiego udział w tym pogrzebie.
Literatura: BEIGEL E., *Liebe Landsleute aus Stadt und Kreis Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 5; *Bischof Josef Martin Nathan*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 1; *Biskupowi Józefowi Nathanowi w hołdzie. Dokumentacja uroczystości w 50. rocznicę śmierci biskupa Józefa Marcina Nathana*, Branice, 30. 01. 1997 – Opawa 1.02. 1997. Red. bp Jan Kopiec, Opole 1997; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; J. K., *Ecce sacerdos magnus!*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 1; *Josef Martin Nathan. Zu seinem 60. Geburtstag*, „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1928; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; POSPISZYL B., *Bp. Joseph Martin Nathan Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012.

O. Natsch Josef
Ur. 26 marca 1904 r. w Kietrzu, pow. głubczycki jako syn mistrza garbarskiego. W 1922 r. wstąpił do nowicjatu werbistów w St. Gabriel koło Wiednia. 9 maja 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie w tamtejszym kościele św. Ducha. W latach 1930–1934 studiował na uniwersytecie w Münster. Został nauczycielem religii, greki i łaciny w Szkole Misyjnej Św. Krzyża koło Nysy, w której w 1938 r. został dyrektorem. Po likwidacji szkoły (w 1940 r.) był wikariuszem w parafii św. Mikołaja we Wrocławiu, a w latach 1945–1946 wikariuszem w Wiedniu. Od 1946 do 1956 r. był nauczycielem i dyrektorem w St. Ruppert/Bischofsholen. W latach 1956–1969 pracował w gimnazjum św. Michała w Steyl, w Holandii. Zm. 16 kwietnia 1988 r.
Źródło i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 101; GROCHOLL W., *Nachruf P. Josef Natsch SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 4; NATSCH J., *Dankbare Erinnerungen eines Jubilats*, „Leobschützer Heimatblatt" 1979, nr 3.

Ks. Nederbeyn Mikołaj z Głubczyc
Joannita. W 1431 r. był kaznodzieją w Strzegomiu, a w 1449 r. kaznodzieją w Lwówku Śląskim.
Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem*.

Ks. Nega Kurt
Ur. 23 sierpnia 1884 r. w Głubczycach. 22 czerwca 1908 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem przy kościele św. Anny w Głubczycach i nauczycielem religii z tytułem radcy szkolnego w liceum sióstr szkolnych de Notre Dame. Zm. 27 marca 1944 r.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri...1937; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 4 z 25 kwietnia 1944 r.

Ks. Nentwig Paul
Ur. w 1890 r. w Dębowcu. W 1920 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1921 r. znalazł się w pierwszej (od sekularyzacji w 1810 r.) obsadzie głubczyckiego klasztoru franciszkanów. Przybył tam z Wrocławia – Karłowic. W latach 1934–1939 był gwardianem w Głubczycach, następnie gwardianem w Prudniku.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis... 1937; PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*;.REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Br. Neophytus
Werbista w Głubczycach w okresie międzywojennym.
Literatura: BARTKE, *Leobschützer Bilder – Bogen*.

Ks. Netter
W latach 1924–1930 był proboszczem parafii Dziećmarów, a wcześniej proboszczem parafii Bierawa.
Literatura: „Katolik" 1924, nr 106; LUX J., *Dorfchronik der Gemeinde Dittmerau*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 4.

Ks. Neugebauer Georg
Ur. 11 marca 1706 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn chłopa i sędziego Hansa Neugebauera i Anny Kathariny. W 1730 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Początkowo był wikariuszem w Rudolticach, następnie w Równem i Liptani. Od 12 stycznia 1757 do 1765 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Suchej Psinie. Zmarł tam 12 czerwca 1765 r.
Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*; GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz.*

Ks. Neukirch Joseph

Ks. Josef Neukirch. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 30 listopada 1800 r. w Matejovicach koło Osoblahy. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu. W 1822 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1823 r. był wikariuszem, następnie proboszczem w Sokołówce, w Kotlinie Kłodzkiej i w Jastrzębcu. Od 1838 r. był wikariuszem w Legnicy i Kłębanowicach, a od 1871 r. proboszczem katedralnym we Wrocławiu. Zm. 19 września 1879 r. we Wrocławiu.
Pisma: *Predigt am Fünfhundertjährigen Kirchweihfest der St. Dorotheen Gemeinde*, Breslau 1851; *Rede bei der Grundsteinlegung zum neuen Krankenhause der Barmherzigen Brüder*, Breslau 1864.
Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur - Lexikon*, T. 2.

Ks. Neukirchner Robert
Ur. w 1813 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1838 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1844–1859 był proboszczem parafii Kazimierz, następnie archiprezbiterem w Lipnikach, gdzie zmarł w 1866 r.
Źródła i literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Neumann Franz
Ur. w 1720 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W 1747 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł na obszarze diecezji ołomunieckiej.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Neumann Franz
Ur. w 1772 r. w Księżym Polu, pow. głubczycki. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1812 do 1842 r. był proboszczem parafii Baborów, wicedziekanem, a następnie dziekanem dekanatu kietrzańskiego. Zmarł w 1842 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz;* Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów.

Ks. Neumann Josef
Ur. 13 grudnia 1885 r. w Głogówku. Uczęszczał do szkoły ludowej w Głogówku, następnie uczył się stolarstwa. Rodzina Oppersdorff, mieszkająca w głogóweckim zamku, opłaciła mu naukę w nyskim gimnazjum misyjnym (1904–1912), a następnie studia teologiczne na uniwersytecie w Pradze (1912–1916). 18 czerwca 1916 r. został wyświęcony w Pradze na kapłana. Był wikariuszem w Ostrovie, Hazlovie w dzisiejszym okręgu Aš, w Medencu i Głogówku. W latach 1931–1945 funkcjonował jako proboszcz parafii Szonów z tytułem radcy duchownego. Sprawił dla tamtejszego kościoła trzy nowe dzwony i urządził dom dla młodzieży. 17 marca 1945 r. wraz z mieszkańcami ewakuował się przed frontem do Czech. Od 11 lipca 1945 do 15 czerwca 1946 r. był administratorem i proboszczem uciekinierów w Dürnkrut, w archidiecezji wiedeńskiej, a 5 lipca tego samego roku trafił do obozu przejściowego dla wysiedlonych z Austrii Niemców w Bad Vilbel, w Hesji. Dzięki wsparciu Marie Luise hrabiny von Oppersdorf, wikariat generalny w Fuldzie mianował go wikariuszem przy kościele Nawiedzenia Marii w Birstein, pow. Gelnhausen, gdzie w 1959 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł w Birstein 15 marca 1976 r.
Literatura: FRÖHLICH H., *Pfarrer Josef Neumann in Schönau 1931–1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 3; *Geistlicher Rat Neumann beging am 18. Juni zu Birkenstein das goldene Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966; *In Memoriam Pfarrer i R. Josef Neumann*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 3.

Ks. Neumann Oswald
Ur. w 1818 r. w Głubczycach. W 1842 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Trebom. Zmarł w 1891 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Neysser Georg
W 1537 r. był, ostatnim przed reformacją, katolickim proboszczem parafii Gołuszowice.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*. T. 2.

O. Newrzella Eduard
Ur. w 1924 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako syn właściciela gospodarstwa wiejskiego Johanna Newrzelli i Pauli z domu Richtarsky. Był najmłodszym pośród dziewięciorga rodzeństwa. Jego brat, ks. Konrad Newrzella, był duszpasterzem w parafii Głubczyce. Ks. Eduard ukończył szkołę ludową w Ludmierzycach. W 1942 r. zdał maturę w głubczyckim gimnazjum. Został powołany do wojska i zachorował na dyfteryt z częściowym paraliżem. Po leczeniu w lazarecie, trafił na rehabilitację do Garmisch – Partenkirchen. Wyzdrowiał dopiero po półtora roku. W 1944 r. został wysłany na front do Francji. Tam dostał się do amerykańskiej niewoli wojennej. Najpierw został przewieziony do USA, następnie do Kanady. Stamtąd wysłano go do Anglii, gdzie spędził półtora roku w obozie dla teologów. W 1947 r. powrócił do Niemiec, a w następnym roku wstąpił do zakonu redemptorystów w Kirchhellen koło Bottrop. Studiował teologię w Geistingen/ Hennef. 19 lipca 1949 r. otrzymał habit. Na Wielkanoc 1954 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał jako misjonarz ludowy w Kolonii – Mülheim. Był rektorem w prowincjalacie redemptorystów, następnie działał w klasztorze w Hallenberg w Akwizgranie i w parafii św. Alfonsa w Berlinie. W latach 1972–1978 był wikariuszem prowincjalnym prowincjałatu Alois Christ. Przeszedł w stan spoczynku w Rheine. Od 1 sierpnia 2003 r. przebywał w klasztorze w Bonn, gdzie zmarł 19 sierpnia 2013 r.
Literatura: FROHWEIN F., *Pater Eduard Newrzella*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 6; *Pater Eduard 70 Jahre*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994,nr 2.

Ks. Newrzella Konrad
Ur. 22 lutego 1910 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako trzecie z dziewięciorga dzieci właściciela gospodarstwa chłopskiego Johanna Newrzelli i Pauli z domu Richtarsky z Gródczan. Został ochrzczony w Nasiedlu. Ukończył szkołę ludową w rodzinnej wsi, a w latach 1917–1921 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, w którym w 1930 r. zdał maturę. Studiował teologię we Wrocławiu. 27 stycznia 1935 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W kwietniu tego samego roku został powołany do Głubczyc, gdzie opiekował się konwiktem gimnazjalnym, a 1 października 1936 r. został wikariuszem przy kościele parafialnym. Od listopada 1936 r. był duszpasterzem w sierocińcu Hamplów. Gdy 24 lipca 1943 r. dziekan ks. Müller otrzymał urlop, ks. Newrzella został administratorem parafialnym. 24 marca 1945 r. przeżył z podopiecznymi sierotami wkroczenie do Głubczyc żołnierzy radzieckich. Musiał z wychowankami opuścić miasto i przez pewien czas przebywać z nimi w Ucieszkowie, pow. kozielski. 13 lipca 1946 r. został wysiedlony do obozu przyjęć w Rheine. Stamtąd został powołany przez biskupa Münster do parafii św. Jakuba w Coesfeld jako wikariusz. W 1947 r. został tam nauczycielem religii w szkole zawodowej. 24 lipca 1966 r. otrzymał tytuł starszego radcy naukowego. 22 lutego 1975 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 4 marca 1988 r. w Coesfeld w Westfalii.

Ks. Konrad Newrzella. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2

Literatura: *P. Konrad Newrzella – 50 Jahre Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 2; RATHMANN H., *Studiendirektor i R. Konrad Newrzella*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 2; *Studiendirektor P. Konrad Newrzella*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 1.

Ks. Nichterwitz von Leopold
W 1383 r. był komturem joannitów i proboszczem Głubczycach.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Niclas
W 1383 r. był proboszczem parafii Gołuszowice, któremu książę Mikołaj III opawski przydzielił 2 łany przed Dolną Bramą, na msze za dusze zmarłych w książęcej rodzinie.
Źródło: AP Opole, AMG, sygn. 6; Zatwierdzenie sprzedaży dwóch łanów ziemi przed Dolną Bramą w Głubczycach proboszczowi ks. Niclasowi Kruzigerdorf, wystawione 11 listopada 1383 r. przez Mikołaja opawskiego.

Ks. Niclas
W 1453 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Nicolaus ze Starego Bolesławca
W 1537 r. był kanonikiem i scholastykiem. Został proboszczem parafii Nowa Cerekwia.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch.*

Ks. Nicolaus
Proboszcz parafii Kazimierz. W 1292 r. pogodził się z proboszczem wrocławskiego Szpitala św. Ducha.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Ks. Niemancz Hans
W latach 1519-? był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. W ostatnich latach życia komtura Andreasa Schundlo, zastępował go jako administrator. Ingerował w uprawnienia myśliwskie Jana Planknara von Kynsberga, który trzymał w zastawie Głubczyce i zaczął rezydować w domu zakonnym w Grobnikach. W 1520 r. Planknar zakazał sołtysom wsi joannickich płacenia czynszów i wykonywania służb wobec joannitów. Także mieszczanie byli oburzeni na ks. Niemancza za to, że mieszkał w Grobnikach i donieśli o tym prokuratorowi joannitów Wolfgangowi Sennerowi z Lwówka Śląskiego. Sprawą Niemancza zajęła się specjalna komisja powołana przez króla Ludwika Jagiellończyka. Komtur przegrał i musiał powrócić do Głubczyc. Według F. Troski, żył odtąd w zgodzie z Planknarem i w 1523 r. był jeszcze komturem, a potem zrezygnował z tej funkcji lub ją stracił, następnie został, z nieznanych przyczyn, ścięty w Kłodzku. Inaczej sądzi A. Weltzel, który podaje, że tuż po wyroku komisji, władze zakonu joannitów usunęły go z urzędu, a on przebywał jeszcze przez jakiś czas w Głubczycach. W 1524 r. wymieniony był jako komtur w Dzierżoniowie, następnie jako administrator parafialny w Hermsdorf (taką nazwę nosiło kilka miejscowości na Dolnym Śląsku) i dopiero później został ścięty w Kłodzku. Kościół w Lisięcicach posiada cenną pamiątkę po nim – kielich z jego nazwiskiem, z którym wiąże się ciekawa, opisana przez Hofrichtera historia: w 1840r. kielich został skradziony i ślad po nim zaginął. Dopiero w 1851 r., po pożarze w Szonowie, odnalazł się podczas burzenia jakiegoś muru.
Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Nieser Joseph
W 1741 r. był proboszczem parafii Kazimierz. Podczas I wojny śląskiej wraz z pięcioma towarzyszami został zabrany do Głogowa jako zakładnik, dopóki klasztor w Lubiążu nie zapłacił za nich 150 tys. talarów okupu.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Ks. Niesner (Niessner) Christoph
Według Wolnego, ur. w Starym Měste koło Bruntala, a według Moritza, w Dlouhej Stráni koło Bruntala. Był wikariuszem w Karniowie. Od 1766 (według Hofrichtera od 1765) do 1775 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Pilszcz. W maju 1775 r. został powołany do Hornego Benešova. Ks. R. Piegsa sądzi, że przeniesienie to spowodował pożar kościoła i plebanii w styczniu 1775 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Nietsch Franz
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki, gdzie został wikariuszem. Był sądzony w okresie kulturkampfu, lecz został uniewinniony. Zm. 18 marca 1887 r. i jako członek III zakonu został pochowany w habicie franciszkańskim przy kościele św. Krzyża w Kietrzu. Zapisał w testamencie katolickiemu Związkowi Czeladników w Kietrzu 8 tys. marek, a kościołowi w Księżym Polu 9 tys. marek, w nadziei, że powstanie tam parafia. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na cmentarz komunalny w Kietrzu.
Źródła i literatura: „Grottkauer Zeitung" 1887, nr 29; POKORNY J., *Priester wurden umgebettet*, Soest 1994, maszynopis; Seppelt, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz.*

Ks. Nietsch (Nitsch) Johann
Od 13 kwietnia 1779 do 1788 r. był administratorem w Babicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Nietsch Theophil
Ur. w 1774 r. w Langowie (obecnie część Kietrza). W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Kobeřice. Zmarł w 1850 r.
Źródło: „Schlesisches Kirchenblatt" 1850, nr 51.

Ks. Nikel Johannes
Ur. 18 października 1863 r. w Żorach. 26 czerwca 1886 r. został wyświęcony na kapłana. Od 1 kwietnia 1890 do 1 kwietnia 1891 r. pracował

Ks. Johannes Nikel. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

jako nauczyciel religii w głubczyckim gimnazjum, następnie był katechetą w Nysie i w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu. W 1897 r. został profesorem na Uniwersytecie Wrocławskim i proboszczem w katedrze wrocławskiej. Od 1910 r. funkcjonował jako tamtejszy komisarz arcybiskupi. Zm. 28 czerwca 1924 r. we Wrocławiu.

Pisma: – *Die religiöse Duldung bei den heidnischen Kulturvölkern des Altertums*, Progr. Leobschütz 1891; *Die heidnischen Kulturvölker des Altertums und ihre Stellung zu fremden Religionen*, Leobschütz 1891; *Der Hebräerbrief, Münster 1914; Grundriss der Einleitung in das Alte Testament*, Münster 1924.

Źródła i literatura: *Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon*, Bd. VI, 1993 www. Bautz; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Nikisch Eduard

W latach 1768 i 1770–1772 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Niklas

Ksiądz z zakonu norbertan, 27 lutego 1453 r. został zaprezentowany przez opata Niklasa na proboszcza parafii Branice.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Nitsch Franz

Ur. w 1840 r. w Langowie, pow. głubczycki. W 1869 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Kietrzu. Zmarł w 1887 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Nitsch Theofil

Ur. w 1774 r. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Štepankovice. Zmarł w 1850 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Nitsche Bonaventura

W latach 1735 i 1737–1738 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Nitschel Christophorus

W 1736 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Node Linus

W 1743 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Noppes Josef

Ur. 24 grudnia 1908 r. w Vendoli, w dzisiejszym okręgu Svitavy na Morawach. Uczęszczał do Gimnazjum św. Macieja w Moravskej Třebovej. W 1928 r. zdał maturę, następnie studiował teologię w Ołomuńcu. 2 kwietnia 1933 r.otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1 maja 1933 r. był wikariuszem w Podlesi koło Šumperka, od 30 kwietnia 1934 r. administratorem parafialnym, a od 1 maja 1934 r. proboszczem w Jestřabi, w dzisiejszym okręgu ołomunieckim. Po aneksji Sudetów przez III Rzeszę (1 października 1938), w lutym 1939 r. przeżył areszt prewencyjny w Šternberku i 22 marca 1939 r. został usunięty z parafii. W 1939 r. przybył do Branic, do ks. J. M. Nathana, który 1 czerwca 1939 r. powierzył mu parafię Pietrowice Głubczyckie. Po ucieczce przed frontem w 1945 r., powrócił do Pietrowic. W 1946 r. został wysiedlony do Niemiec i osiadł w Sehnde koło Lehrte w diecezji Hildesheim, gdzie zbudował kościół, dom dla młodzieży i plebanię. Zmarł 18 października 1986 r.

Literatura: *40-jähriges Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2; *Pfarrer i R. Josef Noppes*, „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6.

Ks. Nossek Peter

Ur. w 1776 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1827 r. został duszpasterzem w Pišti.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę śmierci podano tam rok 1844.

Ks. Nowak Andreas

Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W latach 1784–1802 był proboszczem parafii Bladensdorf (pod

tą nazwą występowały Bludovice w dzisiejszym okręgu Novy Jičin i Mladoňov w okręgu Šumperk).
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Nowak Hubert
Ur. w 1909 r. w Bytomiu jako syn urzędnika finansowego z Głubczyc. Wychowywał się pośród 11 rodzeństwa. W latach 1919–1921 uczęszczał do gimnazjum w Bytomiu. W marcu 1928 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Insbrucku i we Wrocławiu. 29 czerwca 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Od 1 października 1933 do 1 sierpnia 1937 r. był wikariuszem w Bogdanowicach, od 1 maja 1938 do 1 stycznia 1939 r. w Pilszczu, od 1 stycznia 1939 do 1 maja tego samego roku w Nasiedlu, od 1 maja 1939 do 1 maja 1940 r. w Jakubowicach, następnie ponownie w Nasiedlu. 20 marca 1941 r. został wikariuszem w parafii Mohelnice na Morawach. W 1943 r. odbył służbę w Wehrmachcie. Po wysiedleniu, przebywał w zachodnich Niemczech, następnie sprawował posługę duszpasterską w Hohenstein w NRD. 10 listopada 1985 r. zmarł jako emerytowany rektor.
Literatura: MAINKA, *Badenau/Badewitz; 40-jähriges Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 2; *Rektor und Pfarrer i R. Hubert J. Nowak*, „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 1.

Ks. Nowak Isidor
Ur. w 1750 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1775 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1795 r. jako proboszcz parafii Hať.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Nowak Sebastian
24 lutego 1592 r. został wprowadzony jako proboszcz do Nowej Cerekwi.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Odersky Anton
Ur. 19 czerwca 1825 r. w Hulczynie jako syn sukiennika Klemensa Oderskiego i Genovefy z domu Nathan. Był wujem późniejszego biskupa J. M. Nathana. W latach 1837–1845 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu i 1 lipca 1849 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Diepenbrocka. Przez 4 lata był wikariuszem w Krawarzu. Proszony przez tamtejszych parafian, aby starał się o tamtejsze probostwo, odmówił, tłumacząc, że odpowiedzialność za parafię jest dla niego zbyt wielkim wyzwaniem. Od 29 grudnia 1853 r. był wikariuszem w Głubczycach oraz nadzorcą w hospicjum św. Józefa. Był szanowany przez parafian. W 1855 r., gdy mieszkańców Głubczyc dziesiątkowała epidemia cholery, ks. Odersky udał się do Nysy, aby tam szukać pomocy dla chorych i cierpiących. Na jego apel zareagowały siostry elżbietanki. Sprowadził je do Głubczyc, a w 1862 r. zaprosił siostry szkolne de Notre Dame. Szczególnie opiekował się ludźmi biednymi, dając im to co miał, nawet własny płaszcz. Podczas wspomnianej epidemii, w dzień odwiedzał chorych, a w nocy, wyczerpany, siedział na drewnianym stołku w aptece Jednorożca, aby w razie potrzeby pospieszyć do umierających. W 1857 r. założył głubczycki Związek Czeladników. Był założycielem Rodziny Kolpinga w tym mieście. Zm. 2 lutego 1879 r. w Głubczycach w opinii świętości. „*Gdy zmarł* – pisze Josef Klink – *całe Głubczyce niosły go do grobu. Wylano potoki łez za wielbionym już prawie wówczas świętym*".
Literatura: GROCHOLL W., *Joseph Martin Nathan. Leben und Leiden für eine grenzlose Caritas im mährisch – schlesischen Land*, Eschershausen 1990; *Pater Anton Odersky*, Leobschützer Volkszeitung" z 1905r.; RATHMANN H., *Gesundheitsdienst für die Leobschützer*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 2; *100 Jahre Adolf Kolping in Leobschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, nr 2; WILLKOFER A., *Zum 55. Todestage des Kaplans Anton Odersky* (wycinek prasowy z 1934 r.).

Ks. Oderwolf Heinrich Wenzel von
Pochodził ze Śląska i od 15 maja 1651 r. był proboszczem parafii Kietrz. W tym samym roku polecił jezuicie z Opawy zorganizować w Kietrzu misje, podczas których nawrócono na katolicyzm 38 mieszkańców. Rok później udzielił jakiegoś niedozwolonego ślubu i za karę musiał zapłacić konsystorzowi biskupiemu 5 dukatów. Została mu powierzona administratura parafialna w Pilszczu i w Dolni Straduni. Zm. 8 lipca 1657 r.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibungder katholischen Pfarrkirche, der Kreuzkirche und der Statuen in Katscher*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2. Według Welzla zmarł w 1656 r. jako proboszcz parafii Grobniki; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Olbricht Jacobus
W 1743 r. został odnotowany jako wikariusz w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Onderka
Był wikariuszem w Głubczycach, następnie proboszczem parafii Strahovice, w Kraiku

Hulczyńskim. Przez 10 lat był tam internowany przez władze komunistyczne Czechosłowacji. Od 1958 r. przebywał w Niemczech Zachodnich.
Literatura: NEWRZELLA K., *Ein kleines Lebensbild des verstorbenen H. H. Monsignore Dechant Johannes Müller, Pfarrer von Leobschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, April.

O. Oppitz Balthasar
W latach 1777–1779 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Oppitz Michael
W 1631 r. jako kuratus z Albrechtic administrował parafią Opawica. Odszedł na Morawy, lecz 29 kwietnia 1633 r. otrzymał dekret o ponownym powołaniu go do Opawicy.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Oppler Ignatz
Od 1784 r. był kuratusem w Równem, a następnie w Zopowych. Zm. 13 lutego 1801 r.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Ostarek Franz Vincenz
Ur. w 1749 r. w Dzierżysławiu, pow. głubczycki. W 1775 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1814 r. jako proboszcz parafii Rudy.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Otte Karl
Ur. w 1862 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1886 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1937 r. w Nysie jako emerytowany proboszcz parafii Bolków.
Źródła i literatura: *Aus der Chronik von Sabschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 1; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Ottenberger Johann
Ur. w 1760 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1784 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był krzyżackim proboszczem w Ryžoviště, następnie proboszczem i dziekanem w Opawie. Zm. w 1838 r.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Panek Johann
W 1557 r. był duszpasterzem w Valašske Meziříči. Został przeniesiony na probostwo do Kietrza. Parafianie skarżyli się na niego, że nadużywa alkoholu, a raciborskie dominikanki na to, że im ubliża, utrzymuje na plebanii w Księżym Polu konkubinę i sprzedaje tam piwo. Biskup ołomuniecki Markus udzielił mu nagany, lecz w 1562 r. wezwał go do Kromieryża wraz ze skarżącymi, aby zbadać sprawę. Uznany za winnego, został zatrzymany w areszcie, lecz wraz ze swoim wikariuszem uciekł do Kietrza, gdzie obaj obrabowali plebanię, następnie zbiegli (1562 r.) do księcia cieszyńskiego Wacława, który nadał ks. Pankowi parafię Golešov. Gdy biskup ołomuniecki w 1563 r. postraszył go cesarską interwencją, ponownie uciekł (Wolny pisze o nim: *„ne knez, ale lotr"*). Został zamordowany.
Literatura: *Gemeinde Knispel – ein Rundling in Schlesien*, b.d.w.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Pannwitz Zephyrinus
W 1746 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach. W późniejszym czasie został śląskim prowincjałem.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Partsch Michael
Od 1738 r. był wikariuszem w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Pasolik Robert
Od 18 maja 1905 do 7 października 1905 r. był wikariuszem w Pilszczu. Został przeniesiony do Posucic.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Patetius Georg Ludwig
Ur. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1651 r. był proboszczem parafii Wiązowo.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Pauer Andreas d. Comit
W 1751 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Paulus z Głubczyc
Syn Andreasa Durro. W 1344 r. papież awinioński Klemens VI zapewnił mu prebendę, nadaną przez kapitułę brneńską w diecezji ołomunieckiej.
Literatura: KLEIBER H., *Geschichte der Stadt Leobschütz. Zweiter Zeitraum. Leobschütz unter Fürsten aus dem Hause der Troppauer Przemysliden.* W: Jahresbericht des königlichen Gymnasiums zu Leobschütz, 1866.

Ks. Pawelke Franz
Ur. 6 lutego 1811 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn Antona Pawelke i Anny Rosy z domu Stromsky. Ukończył gimnazjum w Głubczycach, następnie studiował we Wrocławiu teologię.

Podczas studiów nie unikał kolegów i lokali, przez co biskup odmówił mu przyjęcia do alumnatu, lecz zajął się nim arcybiskup gnieźnieński, Mieczysław Ledóchowski. Ks. Franz Pawelke nie powiadomił rodziców o terminie święceń (1837 r.) i ich tym zaskoczył. Po prymicji, powrócił do Wielkopolski i został wikariuszem w kościele franciszkanów w Skwierzynie nad Wartą. Zwrócił na siebie uwagę kardynała Ledóchowskiego, swoją pobożnością i gorliwością. Po 6 latach kapłaństwa został proboszczem parafii Skwierzyn, gdzie w 1863 r. zbudował kościół. Znany był z potężnej postury (miał 2 m wzrostu). Zmarł w 1876 r.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*; *Der triumphierende Pfarrer* (wycinek prasowy, data i tytuł nieznane); PAWELKE, *Der Probst Pawelke aus Zauchwitz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 1.

Ks. Pawelke Josef

Ks. Josef Pawelke. Fotografia z: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000

Ur. 21 lipca 1908 r. w Czerwonkowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, gdzie w 1929 r. zdał maturę. Studiował teologię w Insbrucku i Wrocławiu. 29 czerwca 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Od 1934 r. był wikariuszem we Włodzieninie. Od 15 stycznia do 25 listopada 1937 r. był wikariuszem w Pilszczu, a od 25 listopada 1937 r. w Branicach. Opiekował się młodzieżą, przez co naraził się nazistom i był przez nich kilkakrotnie ostrzegany. 19 marca 1938 r. wraz z ks. J. M. Nathanem, umożliwił trzem Żydom ucieczkę przez czeską granicę. W 1941 r. został zaciągnięty do wojska jako sanitariusz. Trafił do niewoli wojennej w Jugosławii. Przebywał w niej do 1948 r. 1 lutego 1949 r. został wikariuszem w kościele fundacyjnym w Dortmund. Od 1956 do 1964 r. był wikariuszem w parafii Hennen w powiecie Iserlohn, w latach 1966–1979 proboszczem parafii Rahrbach pow. Olpe i od 1970 do 1979 r. administratorem parafialnym w Welschen – Ennest. Emeryturę spędził w Altenberge. Zm. 12 czerwca 2000 r.

Publikacje: – *Chronik von Schirmke im Kreise Leobschütz*, Dortmund 1962; *Ein Spaziergang durch Piltsch*, „Leobschützer Heimatbrief" 1964 nr 2/3, 1964 nr 5, 1965 nr 5; *Die Altleobschützer Tracht*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966 nr ½; *Was von Altleobschützer Trachtenstucken bei der Vertreibung gerettet wurde. Eine Registrierung*, „Leobschützer Heimatblatt" 1968, nr 6; *Die Leobschützer Tracht*, Eschershausen 1990.

Literatura: GROCHOLL W., *Pfarrer i R. Josef Pawelke*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 5; PAWELKE J., *Pfarrer Piegsa, Geistlicher Rat; Dar aalde Goot*. W: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; STOPPEK A., *Diamantenes Priesterjubiläum für Pfarrer Josef Pawelke*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5.

Ks. Pawlik Robert

Ks. Robert Pawlik. Fotografia z nagrobka na cmentarzu przykościelnym w Posucicach

Ur. 11 grudnia 1879 r. w Głubczycach. W latach 1892–1901 uczęszczał do tamtejszego gimnazjum. Od 1901 do 1904 r. studiował we Wrocławiu teologię. 23 czerwca 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Koppa. Pełnił funkcję wikariusza w Pilszczu (1905r.), od 1905 do 1910 r. w Posucicach i od 1910 do 1914 r. w Branicach. Od 20 kwietnia 1914 r. do 1966 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Posucice.

Złoty jubileusz kapłański ks. Roberta Pawlika. Towarzyszą mu: prob. ks. Wilhelm Thiemel z Nasiedla, prob. ks. Johannes Sczuka z Branic, prob. Franciszek Krettek z Głubczyc i prob. Norbert Felsmann z Włodzienina. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

W 1935 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Po II wojnie światowej, z powodu zniszczenia plebanii, zamieszkał w zakrystii, a później w odbudowanym domu swojej siostry. Zm. 2 lutego 1966 r. Jego nagrobek znajduje się na posucickim cmentarzu przykościelnym.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; KIBLER M., *Die Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 6; „Rundbrief an die Diözesanangehörigen des Branitzer Anteils", 1963.

Br. Paxentius

Werbista w „Maria Treu" w Głubczycach.

Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfasssung: Schw. Edberte Moroder SSPS, Drucklegung 1992.

Ks. Peiker Arthur

W okresie międzywojennym był katechetą i kierownikiem szkoły realnej w Kietrzu z tytułem dyrektora naukowego.

Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher.*

O. Pech Paul

Ur. 27 lutego 1901 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu benedyktynów. Działał na terenie opactwa w Uznach. Zm. 13 lutego 1982 r. Jego dwie siostry również wstąpiły do zakonu.

Literatura: BEIGEL E., *In Memoriam*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 3.

Ks. Pelka Martin

Ks. Martin Pelka. Fotografia z: www.mbd.muzeum.uni.wroc.pl/dzieje-uniwersytetu/profesorowie-przed-1945-r

Ur. 4 listopada 1757 r. na Górnym Śląsku. Ukończył głubczyckie gimnazjum. W latach 1775–1777 studiował we Wrocławiu filozofię, następnie, przez 2 lata we Wiedniu, prawo naturalne i pozytywne. W 1780 r. został zatrudniony w Królewskim Instytucie Szkolnym we Wrocławiu. W 1782 r. funkcjonował jako bakałarz i wikariusz w Brzegu. Od 1784 r. był kaznodzieją w kościele uniwersyteckim we Wrocławiu, od 1786 r. profesorem filozofii, a od 1789 r. profesorem prawa kanonicznego i nauczycielem języka polskiego dla teologów. W 1801 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego, a w 1812 r. radcy wikariatu generalnego. Od 1814 r. był rezydującym kanonikiem i od 1823 r. kanonikiem scholasticus. 1 października 1823 r. został zwolniony z obowiązków uniwersyteckich. Zm. 5 czerwca 1828 r. we Wrocławiu.

W latach 1780–1805 opublikował liczne pisma, wśród nich: *Gebetbuch in polnischer Sprache*, 1791; *Polnische Übersetzung des Saganer Katechismus*, 1792; *Polnisches Buchstabier – und Lesebuch*, 1801; *Polnisches allgemeinen Lesebuch für die Elementarschulen in Schlesien*, 1805.

Literatura: HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 2; TEICHMANN, *Bedeutende Theologen.*

Ks. Pelz Franz

Tablica upamiętniająca ks. Franza Pelza w kościele w Boguchwałowie

Ur. 30 maja 1910 r. w Miechowicach, pow. bytomski. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, gdzie w 1929 r. zdał maturę. Studiował teologię w Insbrucku, Freiburgu i we Wrocławiu. 28 stycznia 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Kietrzu. Od 23 listopada 1939 r. był proboszczem parafii Boguchwałów. Zakupił dla tamtejszego kościoła nowe organy. Po II wojnie światowej, jako Niemiec, musiał opuścić Boguchwałów i zamieszkał w Głogówku. Ponieważ znał język polski, został katechetą w tamtejszym studium nauczycielskim. Pod zarzutem niemieckości, ogolono mu głowę i kazano zamiatać ulice, następnie wysiedlono go do Niemiec. Osiadł tam w Bad Sassendorf, pow. Soest. Zmarł w grudniu 1997 r. i został pochowany na cmentarzu zachodnim w Driburgu.

Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Franz Pelz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 2.

Ks. Perzycha (Perzich) Szymon

Ur. 6 października 1804 r. w Dolnim Benešovie jako syn nauczyciela. Studiował teologię we Wrocławiu. W 1825 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Krawarzu i Hulczynie, a następnie administratorem parafialnym w Krawarzu. W latach 1831–1832 pracował jako dyrektor seminarium nauczycielskiego w Głogówku. Od 23 października 1832 do 1839 r. był proboszczem parafii Tworków. W 1839 r. był duszpasterzem w Rudyszwałdzie, a w 1840 r. w Kaplicy koło Nysy. Od tego samego roku był wikariuszem w Ostropie, a od 1848 r. w Gorzycach. Następnie przebywał jako komorant

(emerytowany ksiądz) w Żorach i w Piekarach Śląskich. Zm. 16 lutego 1866 r. w Baborowie. Wydał po polsku: *Kancjonał zupełny katolicki i książka modlitewna* (1841); *Nowy kancjonał* (1851). W 1859 r. w Mikołowie opublikował 78 homilii na wszystkie niedziele i święta całego roku. Pisał artykuły do polskiej prasy, m.in. do „Tygodnika Katolickiego".
Literatura: BINDACZ A., *Tworków wczoraj i dziś*, Racibórz 2007; ZIELONKA Z., *Geografia życia literackiego polskiego kręgu kulturowego na Śląsku*, Słupsk 1994.

Ks. Peschka Hugo
W 1943 r. był wikariuszem w Równem i rektorem kościoła w Dobieszowie, w pow. głubczyckim. W 1944 r. został przeniesiony jako wikariusz do Hrozovej.
Źródła: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 3 z 27 marca 1943 r.; nr 1 z 25 stycznia 1944 r.

Ks. Peschke Eduard

Ks. Eduard Peschke. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1979, nr 2

Ur. w 1841 r. w Głubczycach. W 1865 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Strzelce na Dolnym Śląsku. Zmarł w 1912 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Peschke Eduard
Ur. 10 lutego 1913 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy i studiował teologię w St. Gabriel koło Wiednia. 12 lipca 1942 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Aspang nad Dolnym Dunajem, gdzie działał przez 4 lata. Choroba płuc i cukrzyca zmusiły go do czasowej rezygnacji z pracy. Po poważnej operacji płuc w 1954 r., został przeniesiony do Domu Misyjnego St. Severin w Styrii, gdzie przez 25 lat pracował w szkole i duszpasterstwie. Od 1969 r. był duszpasterzem w szpitalu w Fürstenfeld. Zmarł tam 20 lutego 1979 r. i został pochowany w Mödling koło Wiednia.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; NATSCH J., *Nachruf Pater Eduard Peschke aus Bratsch gestorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1980, nr 1; Nekrolog w „Leobschützer Heimatblatt"1979, nr 2.

Ks. Peschke Wilhelm
Ur. w 1843 r. w Głubczycach. W 1870 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem w Kostomłotach na Dolnym Śląsku. Zmarł w 1917 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Peter
W 1483 r. był proboszczem parafii Lubotyń.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Peter Johannes
W 1790 r. był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Peter Joseph
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1772 r. został kanonikiem w Mikulovie.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Peterek Johannes
Ur. w 1800 r. w Koutach. W 1826 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Kietrzu.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Pfitzner Josef
Jako werbista krótko przebywał w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. Przez ostatnie 2 lata życia był duszpasterzem w Hospicjum Marii w Bad Ems. Zm. 29 grudnia 1956 r. z powodu choroby.
Literatura: GOTTSCHLICH P., *Das Leobschützer Missionshaus Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, März.

Ks. Philipp Franz
Ur. 10 października 1817 r. w Głubczycach. W 1841 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Nasiedlu, następnie w Kietrzu i w 1847 r. w Sudicach, gdzie w 1853 r. został proboszczem, a w 1863 r. inspektorem hulczyńskiego dystryktu szkolnego. Otrzymał tytuł arcybiskupiego radcy konsystorialnego. Zmarł w 1896 r.
Źródła i literatura: „Katolik" 1896, nr 151; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Philipp Karl

Ur. w Głubczycach. Był wikariuszem w Suchej Psinie. Zmarł w 1860 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Piecek Josef

Ur. 19 grudnia 1907 r. w Zakrzowie pow. kozielski. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu i Pasawie. 18 kwietnia 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Baborowie, a 1 listopada 1938 r. w Nasiedlu. 16 marca 1941 r. wikariusz generalny ks. J. M. Nathan ustanowił go wikariuszem w Zatorze, dekanat Karniów. W 1948 r. wyjechał do Austrii. Tam został wikariuszem w Bockfliess koło Wiednia. Zm. 27 czerwca 2000 r.

Literatura: GROCHOLL W., *Pfarrer i R. Josef Piecek*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 5.

Ks. Piecha

W latach 1906–1907 był administratorem parafialnym w Ściborzycach Małych.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Piegsa Richard

Ks. Richard Piegsa. Fotografia z: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000

Ur. 30 grudnia 1852 r. w Chróścielowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do szkoły ludowej w rodzinnej wsi, a następnie w Nasiedlu. Od września 1865 do 1874 r. uczył się w gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. Studia te przerwał, z powodu kulturkampfu i kontynuował w Ołomuńcu. Tam 5 lipca 1878 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Te stosunki zmusiły go do pozostania w monarchii Habsburgów. Otrzymał tamtejsze obywatelstwo i od września 1878 do czerwca 1880 r. był wikariuszem w Kunčinie, dekanat Dvorce. Przez 3 miesiące administrował kuratią Spackendorf (?), następnie działał w Goldenstein (?), a rok później w Mährisch Roth (?). Stamtąd w lutym 1884 r. został powołany do Pilszcza jako wikariusz, a w latach 1888–1937 był tam proboszczem. W 1918 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W czasach jego posługi zakupiono dla kościoła w Pilszczu, m.in. nową chrzcielnicę. 1 lipca 1937 r. (w wieku 85 lat) zrezygnował z parafii, z powodu problemów ze wzrokiem i słuchem. Emeryturę spędził w Baborowie u sióstr elżbietanek. Proboszcz i wicedziekan w Baborowie ks. Heinrich Kloske był jego kuzynem. Ks. Piegsa zmarł 12 września 1940 r. i został pochowany w Baborowie.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; *König der Herrlichkeit komm mit deinem Frieden!* „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 4; PAWELKE, *Pfarrer Piegsa, Geistlicher Rat...*, op. cit.; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów); „Oberschlesien" 1918, H. 11.

Ks. Pieschik (Peszek) Nikolaus

Od 24 sierpnia 1508 r. był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. W 1512 r. zrezygnował z komturostwa, aby przejąć rodzinne majątki w okolicach Rybnika.

Literatura: RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Pietruszka

Polski ksiądz i działacz narodowy, który podczas studiów na Uniwersytecie Wrocławskim należał do kółka akademickiego Polaków – Górnoślązaków. Był wikariuszem w Skrzyszowie, pow. rybnicki. Zmarł w Zakładach Leczenia i Opieki w Branicach, gdzie przebywał z powodu choroby.

Źródło: „Katolik" 1927, nr 84.

Br. Pietsch Josef

Ur. 4 kwietnia 1877 r. w Dytmarowie pow. prudnicki. W 1898 r., po zdaniu egzaminu asystenckiego i po roku postulatu, wstąpił jako tercjarz do klasztoru franciszkanów we Wrocławiu – Karłowicach. W 1903 r. przeniósł się na Górę św. Anny. W 1904 r. złożył pierwszą, a w 1907 r. wieczystą profesję zakonną w Nysie-Rochowie, gdzie został zakrystianem i ogrodnikiem. Od 1917 do 1918 r. służył w wojsku na froncie zachodnim. Po wojnie przebywał w klasztorze w Panewniku w powiecie pszczyńskim. W 1921 r. znalazł się, w pierwszej od sekularyzacji w 1810 r., obsadzie klasztoru w Głubczycach. Był szanowany, pracowity i miał pogodne usposobienie. W Głubczycach opublikował wiele artykułów o dziejach miejscowego kościoła i klasztoru i o znajdujących się w nich zabytkach, na łamach „Leobschützer Rundschau", „Leobschützer Zeitung" i „Leschwitzer Tischkerier

– Kalender". Zm. 15 października 1943 r. po ciężkiej chorobie i został pochowany w krypcie kościelnej. Wcześniej zażyczył sobie, żeby nie wystawiać jego zwłok i nie wygłaszać mowy pogrzebowej.
Literatura: TEICHMANN L., *Franziskanerbruder Josef*, „Leobschützer Heimatblatt"1978, nr 3.

O. Pietsch Paulus
Ur. 14 września 1746 r. w Šilheřovicach koło Hulczyna. Prawdopodobnie uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Wstąpił do zakonu franciszkanów i 22 sierpnia 1769 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1774 r. był nauczycielem w gimnazjum w Głubczycach, w 1779 r. kaznodzieją w Raciborzu, następnie prefektem w głubczyckim gimnazjum. W 1786 r. został gwardianem w Jaworze. Magistrat głubczycki i franciszkanie prosili samego króla pruskiego o jego powrót. Uważali, że jego przeniesienie do Jawora było spowodowane konfliktem z landratem powiatu głubczyckiego, von Haugwitzem. Wysoko oceniali umiejętności prefekta. Prośbę o jego przywrócenie skierowano również do prowincjała franciszkanów, lecz on kategorycznie odmówił.
Literatura: Fr. MINOR, *P. Paulus Pietsch - ein Schulmann*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 3; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Pigelius Nikolaus Alexander
Ur. w Dobrawoda (?) na Śląsku. W latach 1652–1654 był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Piontek Ferdinand

Ks. Ferdinand Piontek. Fotografia z: „Schlesisches Priesterjahrbuch" Bd. V/VI 1964/ 65, Stuttgart 1966

Ur. 5 listopada 1878 r. w Głubczycach jako ostatnie spośród 14 dzieci spedytora Ferdinanda Piontka i Marii z domu Radwansky. Ukończył gimnazjum w Raciborzu i w 1899 r. zdał tam maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 20 czerwca 1903 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Georga Koppa. Został wikariuszem w Berlinie – Weissensee. W 1905 r. wykorzystał roczny urlop na studia z historii Kościoła we Wrocławiu. W 1906 r. został wikariuszem w Gross – Lichterfelde. 25 lipca 1907 r. został promowany na doktora teologii (dysertacja: *Die katholische Kirche und die haeretischen Apostelgeschichten bis zum Ausgang des 6. Jahrhunderts*). W 1910 r. powierzono mu parafię diasporalną Koszalin. 19 października 1921 r. kardynał Bertram sprowadził go do wrocławskiej kapituły katedralnej i powierzył mu zadania radcy duchownego w biskupim wikariacie generalnym i od 1924 r. w tajnej kancelarii. Od 1921 do 1931 r. w niedziele i święta głosił w katedrze Ewangelię. Był zarazem przewodniczącym Śląskiego Związku św. Bonifacego i redaktorem śląskiej „Gazety św. Bonifacego". W 1933 r. papież Pius XI mianował go prałatem domowym. 1 marca 1939 r. został dziekanem katedralnym i prałatem infułowanym. Po śmierci kardynała Bertrama, od 16 lipca 1945 r. zarządzał archidiecezją wrocławską jako wikariusz kapitulny. W tym samym miesiącu papież nakazał prymasowi Polski Augustowi Hlondowi, tymczasowo uregulować stosunki kościelne, bowiem Śląsk znalazł się w granicach Polski. Kardynał Hlond 15 sierpnia ustalił na tzw. ziemiach odzyskanych administratorów apostolskich. Prawo jurysdykcji kościelnej ks. Piontka zostało ograniczone do części diecezji leżącej na zachód od Odry i Nysy Łużyckiej, ale ks. Piontek nadal rezydował we Wrocławiu. 9 lipca 1946 r. został wysiedlony. Najpierw udał się do zachodniej części okupowanych Niemiec, a wiosną 1947 r. przeprowadził się do Görlitz, gdzie nadal sprawował funkcję wikariusza kapitulnego niemieckiej części diecezji wrocławskiej. Papież Pius XII nadał mu pełnomocnictwa rezydującego biskupa i honorowe przywileje pronotariusza apostolskiego. Ks. Piontek założył seminarium kapłańskie w Neuzelle i seminarium katechetyczne w Görlitz do kształcenia świeckich nauczycieli religii. Zm. 7 lipca 1947 r. we Frankfurcie nad Menem.
Literatura: *Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon*, Bd. XXIII, 2004, www.Bautz; J. E., *Ein grosser Sohn unseres Heimat*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 6; SAMULSKI R., *Die Breslauer Weihbischöfe*, „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. III/IV, Stuttgart 1962/63; TEICHMANN, *Bedeutende Theologen*; TEICHMANN J. CH., *Exzellenz Dr. Ferdinand Piontek*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 11.

Ks. Piossek Alois
Ur. w Maciowakrzu, pow. kozielski. W 1908 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach jako prymus. Był wikariuszem i nauczycielem religii w Berlinie, następnie proboszczem w tamtejszej parafii św. Michała i regensem w seminarium kapłańskim diecezji berlińskiej. Został powołany

do tamtejszej kapituły i otrzymał godność prałata. Zm. 27 sierpnia 1953 r. w Berlinie w wieku 65 lat.
Źródło: Nekrolog w „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 11.

Ks. Piotr z Bytomia
W 1427 r. był plebanem w Głubczycach.
Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem.*

Ks. Pitenek Michael
W latach 1803–1806 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Plank Johann
W 1523 r. był duszpasterzem w Baborowie. Zakupił dla ołtarza św. Mikołaja 4 złote guldeny rocznego czynszu z posiadłości, należącej do Petera Košibora i jego żony Barbary koło Grudyni Wielkiej, co zatwierdził książę opolski Jan.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Platner (Plattner) Johann
W latach 1482–1483 był proboszczem parafii Nasiedle.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

Ks. Platzek
W 1916 r. był wikariuszem w Baborowie. W tym samym roku został proboszczem parafii Bohuslavice.
Źródło: „Oberschlesien" 1916, H. 7.

Ks. Plesch Josef
Ur. w 1826 r. w Chróścielowie, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Štepankovicach. Zmarł w 1891 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Pleschka Paul
Ur. w 1863 r. w Dzielowie, pow. głubczycki. W 1889 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Bolatice. Przekazał ojcowską posiadłość w Dzielowie na założenie miejscowej plebanii. Zmarł w 1918 r. w Bolaticach.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; Kronika parafii Dzielów 1966–2008. Według zapisu w tej kronice, zbudował kościół w Bolacicach; POHL J., *Die Gründung der Pfarrei Eiglau*, „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 5.

Ks. Pleschke Andreas
W drugiej połowie XVIII w. fundatysta w Szonowie. Poskarżył się biskupowi wrocławskiemu, że proboszcz Szonowa, ks. Johann Rohrmann zatrzymuje należne mu odsetki z kapitału fundacyjnego.
Literatura: FRÖHLICH H., *Die „Milde Stiftung" zu Schönau*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 4.

O. Ploske Hermenegild
W 1788 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach. Zmarł w 1792 r. i został pochowany w krypcie pod kościołem franciszkanów.
Literatura: *Die Grabstätten in der Franziskaner – Kirche*, „Leobschützer Zeitung" 1934, z 10/11 III; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Pluschke Ignatz
Ur. w Głubczycach, *„oczytany i gorliwy w szkole"*. Nie wiadomo, w którym roku został lokalistą w Braciszowie. Gdy w 1778 r. spłonęły tamtejszy kościół, plebania, szkoła i większa część wsi, zamieszkał w pałacu w Pietrowicach Głubczyckich. Zmarł w kwietniu 1779 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Pluschke Josef
Ur. 19 października 1863 r. w Sudicach jako syn Franza Pluschke i Anny z domu Botzian. W kwietniu 1886 r. ukończył gimnazjum w Raciborzu. Studiował teologię we Wrocławiu i 23 czerwca 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 24 sierpnia 1890 r. został wikariuszem w Dolnim Benešovie. Od 18 października 1890 do 27 października 1892 r. był wikariuszem w Nasiedlu, a następnie lokalistą w Wódce. W latach 1913–1914 był administratorem parafialnym w Posucicach. Od 10 grudnia 1914 r. do swojej śmierci, był proboszczem parafii

Heute Vormittag wurde mein lieber Freund und Altersgenosse, der

Dechant und Geistliche Rat

Josef Pluschke

Pfarrer in Jakobsfelde

nach einem Leben treuer Pflichterfüllung und unermüdlicher seelsorglicher Wirksamkeit in die ewige Heimat abberufen.

Möge ihm der allgütige Gott für all die Opfer, die er in seinem 50jährigen priesterlichen Wirken bis zur völligen Erschöpfung gebracht hat, ein gnädiger Vergelter werden.

Branitz, den 19. Januar 1940.

Prälat Nathan, Generalvikar.

Beerdigung Dienstag, den 23. Januar 1940 vormittags 9½ Uhr in Jakobsfelde

Nekrolog ks. Josefa Pluschke

Jakubowice. W 1918 r. został mianowany wicedziekanem dekanatu kietrzańskiego, a w maju 1939 r. dziekanem dekanatu branickiego. Zmarł 19 stycznia 1940 r. Został pochowany przy zachodnim murze kościelnym w obecności wikariusza generalnego J. M. Nathana i 20 innych okolicznych duchownych.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz)*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914; „Oberschlesien" 1918, H. 11.

Ks. Pohl Georg
Ur. 30 czerwca 1922 r. w Głubczycach jako syn starszego wachmistrza policyjnego Ernsta Pohla i Klary z domu Sagolla. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach i w Nysie. Od 1942 do 1945 r. służył w wojsku. Studiował filozofię i teologię w Dillingen w Bambergu. 25 lutego 1951 r. został wyświęcony na kapłana w katedrze w Bambergu. Został wikariuszem w Norymberdze. Zm. 21 stycznia 1996 r. jako kuratus w Wehr, w Badenii.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Kurat i R. Georg Pohl*, „Leobschützer Heimatblatt"1996, nr 2.

O. Pohl Johannes
Ur. 27 grudnia 1886 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. 21 kwietnia 1900 r. został uczniem szkoły misyjnej werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy, gdzie zdał maturę, a następnie odbyl studia filozoficzno – teologiczne w Domu Misyjnym św. Gabriela koło Wiednia. 29 września 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przed I wojną światową został wyslany na misję do Argentyny, gdzie zmarł, 21 sierpnia 1916 r., z powodu choroby.
Źródła i literatura: FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde*; Maszynopis z parafii Dzielów; „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930.

Ks. Pohl Johannes
Ur. 19 września 1934 r. w Głubczycach. 22 lipca 1960 r. został wyświęcony na kapłana w Paderborn. Działał w Westönnen, Castrop – Rauxel, Westtünnen i Olpe. Zm. 16 listopada 1987 r. jako proboszcz parafii Olpe.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Johannes Pohl*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 1.

Ks. Pohl Josef
Ur. 8 października 1888 r. w Dzielowie, pow. głubczycki. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował filozofię i teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie uczęszczał dodatkowo na zajęcia z języka czeskiego i polskiego. Po studiach spędził rok w biskupim seminarium kapłańskim we Wrocławiu i 18 czerwca 1914 r. został tam wyświęcony na kapłana. Tuż po święceniach, przez 4 tygodnie zastępował swojego wuja, proboszcza parafii Dzierżysław, ks. Paula Wittka. 12 sierpnia 1914 r. po śmierci proboszcza ks. Luxa podjął pracę duszpasterską w Zawiszycach, lecz już 22 września przeniesiono go do lazaretu rezerwowego w Gliwicach jako sanitariusza. Gdy tam poważnie zachorował, został zwolniony. Został wikariuszem w Nasiedlu. Po I wojnie światowej przeniesiono go z Nasiedla do Hulczyna, gdzie dodatkowo był redaktorem „Katolickych Nowin". W 1919 r. po przyłączeniu Kraiku Hulczyńskiego do Czechosłowacji, przybył do Zawiszyc jako administrator parafialny. Tam nastąpił nawrót choroby, przez co został urlopowany na kilka miesięcy i przebywał w prowadzonej przez siostry elżbietanki Fundacji „Röslerstift" w Głubczycach. Po przejściu na emeryturę proboszcza z Zawiszyc, książę von Liechtenstein jako patron, zaakceptował jego kandydaturę na proboszcza i zaprezentował go arcybiskupowi ołomunieckiemu. Przejęcie probostwa nastąpiło w 1931 r. (według katalogu kleru w 1932). W czasach jego posługi miejscowy kościół otrzymał nowy tynk, a na wieży zamontowano zegar. W marcu 1945 r. ks. Pohl widział, jak pociski uderzają w wieżę kościelną, która się zawaliła, niszcząc dach. Po wojnie wraz z mieszkańcami rozpoczął reperację dachu i wieży. Nie dokończył tych prac, ponieważ 2 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Osiadł w Gleidingen w diecezji Hildesheim, gdzie tworzył nową parafię. Z powodu choroby, przeszedł na emeryturę. W 1956 r. zamieszkał w Epe, w Westfalii, blisko granicy holenderskiej, gdzie nadal zajmował się duszpasterstwem. Zm. 16 stycznia 1974 r

Ks. Josef Pohl. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 2

Literatura: BARTSCH O., *200 Jahre Sabschützer Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 1; BARTSCH O., *Josef Pohl, Der letzte deutsche Pfarrer*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3; BARTSCH O., *Sabschütz – eine kleine Kirchengemeinde und viel erlebtes*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 1; 2012, nr 2; *Der hochwürdige Herr Pfarrer Joseph Pohl aus Sabschütz Kreis Leobschütz feierte am 17. Juni 1964 in Epe/Westfalen sein goldenes Priesterjubiläum*, „Leobschützer Heimatbrief" 1964, nr 7/8; POHL J., *Sabschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 7; + *In Memoriam Pfarrer i R. Joseph Pohl*, „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 2.

Ks. Polke Barnaba
Franciszkanin w Głubczycach. Zmarł w 1797 r. i został pochowany przed ołtarzem Ukrzyżowania w tamtejszym kościele klasztornym.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Pollak (Polak) Johann Martin
Według pochodzącego z Pilszcza proboszcza parafii Kvasice ks. Moritza, Pollak był najpierw wikariuszem w Karniowie, a od 20 kwietnia 1707 do 1729 r. proboszczem parafii Pilszcz, pierwszym, który otrzymał do pomocy wikariusza. W czasie jego posługi została obrabowana kościelna zakrystia. 17 października 1719 r. ukradziono z niej 992 floreny i 2 halerze. Zm. 11 sierpnia 1729 r., w wieku 53 lat.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Pompetzky
W 1914 r. został wikariuszem w Kietrzu.
Źródło: „Oberschlesien" 1914, H. 4.

Ks. Poppe Antonius
Ur. w Šilheřovicach. W latach 1783–1790 był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Poppe Georg
W latach 1793–1803 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Poppen Johann Ernst von
Od 30 lipca 1657 r. funkcjonował jako proboszcz w Kietrzu z tytułem asesora konsystorialnego. W 1658 r. został przeniesiony do Slavonina koło Ołomuńca. Zmarł jako kanonik w Kromieryżu.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibungder katholischen Pfarrkirche, der Kreuzkirche und der Statuen in Katscher*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Poppon
W 1355 r. był komturem zakonu joannitów w Głubczycach. Maria Starnawska przypuszcza, że mógł to być późniejszy komtur poznański Mikołaj Poppo (1360–1366). Ks. Poppon posiadał pieczęć przedstawiającą minuskularną literę „n" z wpisanym pod nią krzyżem maltańskim, co mogło być pierwszą literą imienia Nicolaus.
Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem.*

O. Porsius Andreas
Cysters z klasztoru w Kamieńcu. Od 1636 do 1671 r. był proboszczem parafii Pilszcz. Próbował nawrócić mieszkańców tej wsi na katolicyzm. W 1649 r., za dobrą pracę, otrzymał od księcia Euzebiusza Liechtensteina również parafię Brumovice. W 1672 r. powrócił do klasztoru. Pochodzący z Pilszcza, proboszcz parafii Kvasice, ks. Mathias Moritz, nazwał go w swojej kronice „prawdziwym apostołem Kietrza".
Literatura: *König der Herrlichkeit, komm mit deinem Frieden!* „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 4; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Posluschny Simon
Ur. w Uciechowicach, pow. głubczycki. W 1762 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1785 r. jako wikariusz w Slavkovie, w dzisiejszym okręgu Opawa.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Possel Alfons

Ks. Alfons Possel. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 2

Ur. 21 października 1907 r. w Branicach, pow. głubczycki jako najstarsze spośród dziesięciorga dzieci fryzjera Theodora Possela i Marii z domu Palzer. Z powodu braku pieniędzy, nie mógł studiować. Uczył się na kupca tekstylnego w Opawie. Pracował w Berlinie. W wieku 21 lat rozpoczął naukę w tamtejszym seminarium św. Klemensa. W 1932 r. zdał maturę. Studiował teologię we Wrocławiu, Pradze i Monachium. 1 sierpnia 1937 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana przez kardynała Bertrama. Od 1 października 1937 do 15 czerwca 1937 r. był wikariuszem w Branicach, od 15 listopada 1937 do 23 kwietnia 1938 r. w Wojnowicach, a od 23 kwietnia 1938 do 15 czerwca tego samego roku w Baborowie. 15 czerwca 1938 r. został duszpasterzem w zakładach branickich, a w czasie II wojny światowej posługiwał w tutejszym wojskowym, rezerwowym lazarecie. Był wikariuszem pracującej młodzieży w wikariacie generalnym w Branicach, audytorem konsystorza arcybiskupiego i jednym z najbliższych współpracowników biskupa Nathana. Od 13 października 1942 r. funkcjonował jako proboszcz w Čermnej koło Vitkova, pow. Opawa. W lipcu 1946 r. został wysiedlony do Niemiec, do Landshut. Caritas w Ratyzbonie polecił mu zbu-

dować dom starców. 24 stycznia 1947 r. ks. Possel został dyrektorem Caritasu w Landshut dla części diecezji ratyzbońskiej i monachijskiej. Zbudował 4 domy starców. Został proboszczem parafii Moosthann, następnie proboszczem w miejscowości pielgrzymkowej Wörth, gdzie działał od 1 sierpnia 1960 do 31 sierpnia 1979 r. W 1965 r. został mianowany radcą duchownym. We wrześniu 1973 r. papież Paweł VI mianował go prałatem honorowym. W 1979 r. został kapelanem sióstr magdalenek w Seyboldsdorf koło Landshut. W 1975 r. otrzymał Złoty Krzyż Zasługi Caritasu, a w 1983 r. Państwowy Medal za Zasługi Socjalne. Zm. 3 lutego 2004 r. w Seyboldsdorf, gdzie 7 lutego został pochowany na cmentarzu przy kościele parafialnym św. Jana.
Literatura: GROCHOLL W., *Monsignore Alfons Possel*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 2; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach.*

O. Possolth Hiazint
W 1753 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Postremus Cirillus
W 1674 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Potocki Franciszek
Franciszkanin z prowincji panewnickiej. W 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 5 października 1945 do listopada 1946 r. był prezesem, a od 6 listopada 1946 do 23 lipca 1956 r. gwardianem głubczyckiego konwentu franciszkanów. Od prowincjała otrzymał zadanie ratowania głubczyckiego klasztoru przed szabrownikami. Zm. w 1979 r. i został pochowany na cmentarzu zakonnym w Panewnikach.
Źródła: Informacje otrzymane w 1991 r. od Ś.P. o. Emeryka Grutzki oraz od o. Mieczysława Lenarda OFM.

O. Potzi Nemesius
W 1741 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Praschel Johann Georg
Ur. w Głubczycach. Przez 3 lata studiował teologię w konwikcie w Ołomuńcu i został bakałarzem. Od 18 czerwca 1665 r. był pierwszym po reformacji katolickim proboszczem parafii Gołuszowice. W 1671 r. zrezygnował z tej funkcji i 15 czerwca 1671 r. został proboszczem w Kietrzu. Od 7 lutego 1677 (według Wolnego, od 1676 r.) funkcjonował jako dziekan infułowany przy kolegiacie w Głogówku. 23 lipca 1678 r. został podniesiony do stanu szlacheckiego z przydomkiem von Praschenfeld. Od 1681 r. działał jako proboszcz w Schweinern (?). 18 grudnia 1688 r. został wprowadzony do Raciborza jako prałat kustosz, lecz zmarł już 6 listopada 1689 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Präsidentius Leopold
W 1667 r. był prezesem klasztoru franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Prause Eberhardt
Ur. w 1938 r. w Głubczycach. Został duszpasterzem radiowym biskupstwa drezdeńsko – miśnieńskiego. Od 1991 r. pracuje jako pełnomocnik rozgłośni Środkowoniemieckiego Radia i pełnomocnik prywatnego radia, w zasięgu diecezji drezdeńsko – miśnieńskiej.
Źródło: http://www.bistum-dresden-meissen.de/front_content.php?client+1&...

Ks. Prause Peter z Gliwic
Od 1395 r. był altarzystą przy ołtarzu św. św. Marii, Katarzyny, Anny i Jadwigi w głubczyckim kościele parafialnym. Musiał co tydzień odprawiać 4 msze.
Źródło: AP Opole, AMG, sygn. 12 – Zatwierdzenie przez biskupa ołomunieckiego Mikołaja przywileju ołtarzowego w kościele parafialnym w Głubczycach, wydane 17 grudnia 1395 r.; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Pravanski Martin
Ur. w Neplachovicach. W latach 1777–1778 był lokalistą w Braciszowie. Po 6 miesiącach popadł w chorobę psychiczną.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Preisker Herbert
Ur. w 1888 r. w Racławicach Śląskich. Do 1908 r. uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Halle, Berlinie i we Wrocławiu, gdzie w 1915 r. otrzymał tytuł doktora teologii. W 1929 r. został profesorem Akademii Pedagogicznej we Wrocławiu, w 1934 r. Uniwersytetu Wrocławskiego, a w 1947 r. Uniwersytetu w Jenie. Był autorem pism teologicznych, wydawanych w latach 1915–1942: *Die Ethik der Evangelien und die jüdische Apokalyptyk*, Leobschütz 1915. Zmarł w 1952 r. w Halle.
Literatura: HEIDUK, Oberschlesisches Literatur – Lexikon, T. 2.

O. Preiss Joachim
W latach 1715 i 1721 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Preiss Josef
Ur. w 1761 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1788 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był archiprezbiterem w Nowej Cerekwi. Zmarł tam w 1824 r. lub 1825 r. i został pochowany na cmentarzu przy kościele św. Wacława.
Literatura: HEIDRICH W., *Die Priestergräber in Deutsch – Neukirch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2.

O. Preiss Paul
Ur. w 1836 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1860 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był karmelitą w Bawarii.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Prokop (Prokopp) Anton Hyronimus
W latach 1654–1686 był proboszczem parafii Sucha Psina. Po przybyciu do tej parafii, zastał tylko siedmiu katolików. Nawrócił prawie wszystkich mieszkańców, z wyjątkiem czterech, którzy wyemigrowali. Od 1667 r. (według Weltzla, od 1666) był proboszczem parafii Nowa Cerekwia. W 1683 r. dobrowolnie zrezygnował z tej posługi, z powodu dużego zubożenia mieszkańców. Zm. 22 maja 1686 r. (według Hofrichtera, w 1687 r.).
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Proksch Adam Franz
Ur. w 1619 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1644 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1650 r. został proboszczem parafii Dobrodzień.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Promberger Wolfgang
W latach 1710–1712 i 1718 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Proske Adolf
Ur. 20 marca 1847 r. W 1872 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1884–1887 był lokalistą w lokalii Królowe, a w latach 1887–1899 proboszczem parafii Wojnowice. Zm. 20 stycznia 1899 r. Przy ruinie kościoła w Wojnowicach, zachował się jego nagrobek ze zniszczonym napisem.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Proske Albert

Ks. Albert Proske. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5

Ur. 10 września 1884 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 17 czerwca 1909 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Głubczycach, następnie, po śmierci jego wuja ks. Josefa Wanke, od 26 stycznia 1919 do maja 1943 r. był proboszczem parafii Zubrzyce. W 1919 r. wybudował tamtejszą plebanię. Dodatkowo zajmował się uprawą roli, hodowlą zwierząt i pszczelarstwem. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zm. 25 grudnia 1943 r. i został pochowany przed zubrzyckim kościołem.
Źródła i literatura: *Hier spricht das Leobschützer Gymnasium*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, Juni; PERSEL G., *Liebe Sauerwitzer*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 1 z 25 stycznia 1944 r.

Ks. Proske Andreas
Ur. w 1771 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1797 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1899 r. jako proboszcz parafii Ołdryszów.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Proske Anton
Ur. 2 września 1738 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1759 r. ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Ołomuńcu, gdzie w 1763 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1763–1766 był wikariuszem w Opawicy, następnie przez 3 lata wikariuszem w Nowej Cerekwi. Od 1770 r. do swojej śmierci, 10 grudnia 1789 r., sprawował posługę jako proboszcz parafii Nowa Cerekwia. W 1771 r. został aktuariuszem arcybiskupiego komisariatu w Kietrzu, a w 1779 r. konkomisarzem. Przekazał dużą część swojego majątku na budowę kościoła parafialnego w Nowej Cerekwi. Został w nim pochowany.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; *Heimat unvergessene Heimat, Chronik Pfarrgemeinde Dt. Neukirch – Bieskau (Altstett) und Rosen*; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte.*

Ks. Proske Anton
Ur. w 1799 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1825 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1855 r. w Jedłowniku.
Źródło: *Maszynopis z parafii Dzielów.*

Ks. Proske Berthold
Ur. 24 grudnia 1849 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 28 czerwca 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw został wikariuszem w Grobnikach. W okresie kulturkampfu, 30 marca 1874 r. został skazany na zapłacenie 50 tal. grzywny lub 14 dni więzienia, a później ponownie na 25 talarów lub 1 tydzień więzienia. Odbył karę więzienia w Głubczycach. Kolejne zatrudnienie otrzymał jako kapelan zamkowy u hrabiny Kolloratsch w Wiedniu, później u księcia Trautmannsdorf, a następnie jako wikariusz w Wojnowicach. Zm. 30 stycznia 1906 r. Na cmentarzu w Wojnowicach, obok ruin kościoła, zachował się jego nagrobek ze zniszczonym napisem.
Źródła i literatura: „Katolik" 1874, nr 41; SEPPELT, *Der Kulturkampf im preussischen Anteil der Erzdiözese Olmütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Proske Franz
Był wikariuszem w Opawicy. Zmarł w 1879 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Proske Karl
Ur. 11 lutego 1794 r. w Grobnikach jako syn właściciela sędziostwa patrymonialnego Josepha Proske. Wedle życzenia ojca, miał zostać wykształconym rolnikiem i odziedziczyć majątek. Ks. Karl Proske jednak miał inne plany. Ukończył gimnazjum w Głubczycach i studiował w Wiedniu medycynę. Podczas wojny 1813–1815 przeciwko Napoleonowi został chirurgiem pułku. W 1816 r. otrzymał w Halle tytuł doktora medycyny i w tym samym roku zdał w Berlinie lekarski egzamin państwowy. Rozpoczął praktykę lekarską w Głogówku i w 1822 r. został mianowany tymczasowym fizykiem (lekarzem) powiatowym w Pszczynie. Porzucił ten zawód i wyjechał do Ratyzbony na studia teologiczne. W 1825 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa Johanna Michaela Sailera, który został doradcą i mecenasem ks. Proske. W 1830 r. król

Ks. Karl Proske. Ilustracja w: *Musica divina. Ausstellung zum 400. Todesjahr von Giovanni Pierluigi da Palestrina Und Orlando di Lasso Und zum 200. Geburtsjahr von Carl Proske*, praca zbiorowa, Regensburg 1995

Ludwik Bawarski mianował go kanonikiem w kolegiacie Starej Kaplicy w Ratyzbonie. Papież udzielił mu zgody na nieodpłatne leczenie ludzi. Jego uboczne zainteresowania wiązały się z muzyką kościelną. Uznał, że należy przeprowadzić gruntowną reformę w tej dziedzinie, w czym poparł go biskup. Ludwik Bawarski w 1830 r. dał na to swoje zezwolenie i ks. Proske trzykrotnie wyjeżdżał do Włoch, do archiwów w Rzymie, Florencji, Neapolu, Padwie, Asyżu i Bolonii, gdzie kopiował dzieła starych mistrzów, następnie wydał je w czterotomowym zbiorze pod nazwą *Musica Divina*, Regensburg 1853, 1855, 1859 i 1863. Poza tym wydał w dwóch tomach *Selectus Novus Missarum*, Regensburg 1856–1861. Z własnych środków założył w Ratyzbonie bibliotekę muzyczną, którą po jego śmierci przejął biskup. Uratował przed zapomnieniem wiele starych dzieł muzycznych. Ludwik Bawarski nadał mu Krzyż Rycerski I klasy Orderu Zasługi św. Michała. Renomowane towarzystwa mianowały go swoim członkiem. Zmarł 20 grudnia 1861 r. w Ratyzbonie na zapalenie płuc. Jego nagrobek zachował się na cmentarzu św. Piotra, blisko dworca głównego. Był określany jako Restaurator der klassischen Kirchenmusik (restaurator muzyki kościelnej). Z okazji 120. rocznicy jego śmierci, Biskupia Centralna Biblioteka w Ratyzbonie w dniach 18 grudnia 1981 – 31 stycznia 1982 r., zorganizowała poświęconą mu wystawę pamiątkową, na której znalazło się również świadectwo gimnazjalne z Głubczyc i pocztówki z Grobnik. W Grobnikach 10 lutego 1884 r. na domu, w którym przyszedł na świat, odsłonięto tablicę pamiątkową. W Ratyzbonie znajduje się ulica ks. Proskego.
Literatura: *Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon*, Bd. VII, 1994, www.Bautz; FERENZ J., *Dr. Karl Proske, eine berühmte Persönlichkeit des Kreises Leobschütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; HEIDUK, *Oberschlesisches Literatur – Lexikon*, T. 2. HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; KAMMERER H., *Karl Proske zum Gedenken. Zur 100. Wiederkehr seines Todestages am 20. Dezember 1961*, „Tages – Anzeiger Regensburg" nr 296 von 18. 12. 1961; MAINKA J., *Musiker des Raumes Leobschütz in*

Oberschlesien der letzten fünf Jahrhunderte, Dülmen 1993; MAINKA J., *Zum 120. Todestag von Dr. Carl Proske*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 3; *Musica Divina Ausstellung zum 400 Todesjahr von Giovanni Pierluigi da Palestrina und Orlando di Lasso und zum 200. Geburtstag von Carl Proske*, Regensburg 1994; STEFAN H., *Ein Sohn unseres Heimat Dr. Karl Proske Restaurator der klass. Kirchenmusik. Zu seinem 76. Todestage am 20. Dezember*, Leobschützer Rundschau" 1936, z 24 grudnia; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Proske Karl
Ur. w 1737 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1763 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1776 r. w Starych Lublicach w dzisiejszym okręgu Opawa.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Proske Laurenz
Ur. w 1694 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Ukończył szkołę cystersów w Rudach i otrzymał święcenia kapłańskie. Był znakomitym łacinnikiem, potrafił wyrecytować z pamięci 150 psalmów. Stracił pamięć, gdy mu na głowę spadła dachówka i nie potrafił już nawet rozpoznać swoich współbraci zakonnych. Zm. w 1756 r.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

O. Proske Leo
Ur. 30 października 1914 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W latach 1921–1928 uczęszczał do szkoły ludowej. Od 1928 do 1930 r. pobierał naukę w Pedagogium w Kietrzu. W 1930 r. został zapisany do klasy IV gimnazjum Misjonarzy św. Rodziny (MSF) w Długopolu – Zdroju. W 1933 r. zdał maturę w Lebenhan, w Bawarii. Wstąpił do wspomnianego zakonu. W 1938 r. wyjechał do Sao Leopoldo w Brazylii, gdzie 8 grudnia 1940 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1941–1969 był wikariuszem, następnie proboszczem i nauczycielem. W styczniu 1970 r. przybył do Prüm, koło Eifel. Sprawował tam duszpasterstwo w hospicjum św. Józefa. Zmarł 22 grudnia 1985 r. i został pochowany na klasztornym cmentarzu w Biesdorf.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pater Leo Proske MSF*, „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 2.

Ks. Proske Romuald
Ur. w 1841 r. w Nowej Wsi Głubczyckiej. W 1865 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Lewin Kłodzki. Zmarł w 1926 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Protzer Eduard
Ur. w 1843 r. w Dzierżysławiu, pow. głubczycki. W 1866 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1867 r. jako wikariusz w Branicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Prunner Bonagratia
W 1749 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Przibilla Johann
Ur. w 1710 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1736 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1758 r. jako wikariusz w Baborowie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Przischkowsky Franz
Ur. w 1741 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1766 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1783 r. jako administrator parafialny w Wojnowicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Ptock Franz
Ur. 22 października 1913 r. w Głubczycach. 7 sierpnia 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie, a 1 listopada 1938 r. został wikariuszem w Kietrzu. W 1943 r. powołany do Wehrmachtu. Został ranny na froncie wschodnim. Zm. 29 października 1945 r. w lazarecie Bad Nauheim.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Purschke Emil
Ur. w 1806 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1833 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Hulczynie, a w 1846 r. proboszczem parafii Wojnowice, pow. raciborski. Zrezygnował dobrowolnie z tej funkcji, z powodu choroby. W grudniu 1861 r. przeprowadził się do Baborowa, gdzie zmarł 27 marca 1878 r.
Źródła i literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Purschke Leopold
Ur. 12 września 1909 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, gdzie w 1932 r. zdał maturę. Studiował teologię w Insbrucku i we Wrocławiu. 7 sierpnia 1938 r.

otrzymał święcenia kapłańskie. Od września 1938 do grudnia 1940 r. był wikariuszem w Posucicach i Suchej Psinie. 1 grudnia 1940 r. został wikariuszem i katechetą w Novym Jičinie. Został powołany do wojska niemieckiego i znalazł się w niewoli wojennej. Po wypuszczeniu, osiadł na terenie diecezji akwizgrańskiej, gdzie był wikariuszem i katechetą w szkołach zawodowych. Zmarł w 1982 r. w parafii św. Pantaleona w Hochneukirch.
Źródła i literatura: BEIGEL E., *In Memoriam* „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 3; Dekanat Branitz, rękopis; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Quittek Augustin
Ur. w 1842 r. w Ołdryszowie. W 1868 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw został wikariuszem w Hornim Benešovie, następnie w Nasiedlu, skąd 20 stycznia 1870 r. został przeniesiony jako administrator parafialny do Krzanowic. W 1886 r. został proboszczem parafii Krzanowice, a w latach 1914–1915 pod jego kierunkiem zbudowano tam nowy kościół pod wezwaniem św. Wacława. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W 1917 r. zrezygnował z probostwa i zamieszkał w Krzanowicach, w zbudowanym przez siebie (dla ludzi potrzebujących pomocy) konwikcie św. Augustyna przy dzisiejszej ul. Szpitalnej. Zm. 25 maja 1921 r. i został pochowany obok kościoła św. Wacława.
Źródła i literatura: *Krzanowice i okolice. Monografia gminy*, praca zbiorowa pod red. Norberta Miki, Krzanowice 2006; NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*. W tej monografii jako datę przejęcia administratury w Krzanowicach podano 28 sierpnia 1872 r.; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914.

Ks. Radwansky Anton
Ur. w 1767 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1790 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1804 r. był profesorem gimnazjalnym w Brnie, a w 1805 r. w gimnazjum w Opawie.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów. Jako rok urodzenia podano tu 1767; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Radzilowski Dominik
Dominikanin. W 1639 r. był proboszczem w Nasiedlu, poleconym przez Stefana von Würbena.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel;* WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Br. Rahbanus
W okresie międzywojennym był werbistą w Głubczycach.
Literatura: BARTKE, *Leobschützer Bilder – Bogen.*

Ks. Rassler (Rastler) Franz
W lipcu 1733 r. zamienił z Michaelem Demelem parafię Velka Moravka na Gołuszowice, gdzie do 1738 r. był proboszczem. Zm. 22 marca 1738 r. w wieku 54 lat.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Rassler (Rastler) Johann Georg
Najpierw był proboszczem parafii Neuhauss (według Wolnego, w Deutschhause) na Morawach. Od 3 maja 1691 r. urzędował jako proboszcz w Nowej Cerekwi. W maju 1698 r. zamienił tę parafię z ks. Franzem Junge (Jünger) na parafię Velke Losiny, na Morawach.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Rath Josef
Pallotyn, ur. 17 października 1898 r. w Camberg / Nassau, 19 grudnia 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 15 grudnia 1942 r. działał w Kietrzu.
Literatura: POKORNY J., *Missionsschule der Pallotiner*, Soest 1989, maszynopis.

O. Regius Johann
Bożogrobca z Nysy. W latach 1654–1665 był proboszczem w Głubczycach. W okresie kontrreformacji, wobec oporu protestantów, zrezygnował z prowadzenia parafii.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz;* TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Reichel Hermann
Ur. w 1866 r. w Głubczycach. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Żmigród.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Reichel Hubertus
Ur. w 1881 r. w Równem, pow. głubczycki jako syn rolnika. W 1895 r. wstąpił do kolegium franciszkańskiego w Harreveld, w Holandii, a 29 sierpnia 1901 r. do nowicjatu w Warendorf, w Westfalii. Studiował filozofię i teologię we Wrocławiu. 22 czerwca 1907 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Koppa. Od 1910 r. nauczał w Wyższej Szkole Zakonnej we Wrocławiu – Karłowicach. Przez 3 lata działał w Stoczku Klasztornym, w dzisiejszym powiecie Lidzbark Warmiński. W 1924 r. został prezesem klasztoru w Kłodzku, a w 1927 r. wikariuszem w Nysie. W latach 1930–1934 był

gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach. Zm. w 1934 r.
Literatura: „Leobschützer Rundschau" 1932, z 21 czerwca i 1934, z lutego; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Reichel R.
Ur. w 1857 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki. W 1886 r. uzyskał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Senflenberg (?). Zmarł w 1900 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Reichert Josef
Ur. w Bruntalu. Ksiądz krzyżacki wyświęcony w 1733 r. na kapłana. W latach 1742–1744 był proboszczem parafii Gołuszowice. W 1744 r. został przeniesiony do Hornego Vaclavova, w dzisiejszym okręgu Bruntal.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Reif Franz (imię zakonne Desiderius)
Ur. 22 września 1903 r. w Moravskej Třebovej. 26 kwietnia 1928 r. złożył wieczyste śluby zakonne. 1 lipca 1928 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. działał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

O. Reimann Elias
Minoryta. Od ? do 1654 r. funkcjonował jako proboszcz w Głubczycach. Próbował nawracać luterańskich mieszkańców na katolicyzm, z pomocą 130-osobowej kompanii żołnierzy Liechtensteina, zwanej „czarnym regimentem" Niewielka liczba nawróconych i ich ubóstwo, spowodowały, że o. Reimann otrzymywał bardzo niskie dochody, tak niskie, że musiał zjadać kawki gnieżdżące się w północnej wieży kościoła parafialnego. Jego skargi dotarły do księcia Liechtensteina, który rozkazał radzie miejskiej wypłacić proboszczowi 100 talarów, pod groźbą kary. Mimo to o. Reimann zrezygnował ze swojej funkcji i powrócił do macierzystego klasztoru. Weltzel nazywa go magistrem ks. Tomasem Reimannem, proboszczem z Głubczyc, który w 1648 r. założył metrykę chrztów i zgonów w jednej księdze, a w marcu 1652 r. został wprowadzony do Grobnik, natomiast Wolny pisze o nim jako o ks. Tobiasie Raymannie, magistrze, proboszczu parafii Głubczyce, który w 1652 lub 1651 r. został skierowany do Grobnik.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Reimann Augustin Franz
Od 11 grudnia 1679 do 1694 r. był proboszczem parafii Równe.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Reinoldt Norbert
W 1680 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Reisch Chrysogonus Anton

O. Chrysogonus Reisch. Rysunek w archiwum głubczyckich franciszkanów

Ur. 11 maja 1870 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. W 1887 r., jako brat Chrysogonus, wstąpił do nowicjatu w Harreveld w prowincji saskiej zakonu franciszkanów. Studia filozoficzne ukończył w Düsseldorfie. Dnia 3 października 1891 r. złożył wieczystą profesję. Studiował teologię w Paderborn i tam 16 sierpnia 1895 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pierwszą jego placówką był klasztor na Górze św. Anny. W 1898 r. został przeniesiony do klasztoru we Wrocławiu – Karłowicach, gdzie w latach 1917–1918 pełnił funkcję gwardiana. Nauczał też historii Kościoła, homiletyki i prawa kanonicznego. W latach 1915–1918 był sekretarzem prowincji. Pod koniec 1918 r. o. Chrysogonus został gwardianem w Prudniku. Dnia 12 października 1921 r. został definitorem w zarządzie prowincji. W latach 1921–1923 był prezesem klasztoru franciszkanów w Głubczycach. Dodatkowo zajmował się badaniem historii Śląska. Zm. 12 grudnia 1923 r. z powodu choroby nerek i został pochowany w Prudniku.
Wybrane publikacje: *Geschichte der Franziskaner in Breslau*, „Schlesischen Volkszeitung" 1900; *Kurze Geschichte der Franziskaner in Breslau*, Breslau 1900; *Zum 550-jährigen Jubiläum der Minoritenkirche St. Dorothea in Breslau*, Breslau 1901; *Kloster und Kirche St. Dorothea (Minoritenkirche) in Breslau*, „Schlesischen Volkszeitung" 1907, nr 562; *Geschichte des Klosters und der Kirche St. Dorothea in Breslau*, Breslau

1908; *Gedenkblatt zum 200-jährigen Bestehen der Kalvarie St. Annaberg*, Breslau 1909; *Pamiątka 200-letniego istnienia Kalwaryi na Górze Św. Anny.* Napisał o. Chryzogonus Reisch z Zakonu Św. Franciszka. Tłum. J. Bednorz, Wrocław 1909; *Geschichte des St. Annaberges in Oberschlesien*, Breslau 1910; *Die Franziskaner in heutigen Schlesien vom Anfange des 17. Jahrhunderts bis zur Säkularisation*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens", 47, 1913; *Tausch des Franziskanerkonventes St. Antonius mit dem Kloster der Elisabetherinnen in Breslau*, „Franziskanische Studien", 1, 1914; *Professor Paul Dittrich*, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesien", 49, 1915; *50-jährige Doktorjubiläum des Dr. P. Lambert Schulte OFM*, „Schlesische Geschichtsblätter" 1917, nr 2; *Urkundenbuch der Kustodien Goldberg und Breslau.* 1 Teil:1240-1517, Düsseldorf 1917.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*; O. SZTEINKE A. J. OFM, *Chryzogon Antoni Reisch OFM (1870–1923). W: Historia Góry Świętej Anny na Górnym Śląsku opracowana na podstawie niepublikowanych źródeł przez o. Chryzogona Reischa kapłana zakonu franciszkańskiego 1910* – Wrocław – 2006.

Ks. Reittenhard Josef
Ur. w 1759 r. w Lenarcicach, pow. głubczycki. Był na utrzymaniu hrabiego Sedlnickiego. W 1783 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 3 lata był wikariuszem w Kietrzu, przez kolejne 3 lata wikariuszem w Opawicy, następnie, po przyjęciu do diecezji wrocławskiej, przez 12 lat wikariuszem w Prudniku. W 1799 r. został zatrudniony jako kapelan zamkowy przez hrabiego Franciszka Karola Metticha w Łące. W 1801 r. dziekan prudnicki Hanke skarżył się na niego, że głosi zasady, które nie przynoszą chwały religii. Mimo to w 1803 r. został proboszczem parafii w Prudniku. Ukończył budowę tamtejszego kościoła. W 1811 r. otrzymał tytuł dziekana. Jednak związał się z kobietą i 1818 r., w wieku 58 lat, wziął z nią ślub i został karczmarzem. Zrezygnował z wszystkich godności kościelnych i przeszedł na protestantyzm. Zmarł w 1827 r.
Źródło i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Historia miasta Prudnika...*, op. cit.

Ks. Reitenhard Karl Franz
Baron, ur. w 1716 r. w Opawicy. Początkowo był proboszczem parafii Rudoltice. Od 5 września 1754 do 1760 r. funkcjonował jako proboszcz w Nasiedlu. Jego portret przez lata wisiał tam na plebanii. Od 8 stycznia 1756 do 10 kwietnia 1784 r. był ołomunieckim komisarzem biskupim (od 1777 r. arcybiskupim) w Kietrzu, od 15 listopada 1760 r. proboszczem w Kietrzu, a następnie dziekanem z tytułem komisarza. Po podniesieniu biskupstwa ołomunieckiego do rangi arcybiskupstwa, otrzymał tytuł archiprezbitera, nadawany później jego następcom. W 1779 r., gdy król pruski Fryderyk Wielki zażądał, żeby granice parafii zbiegały się z granicą kraju, arcybiskup ołomuniecki polecił ks. Reittenhardowi wykonanie tego zadania, co ten uczynił, mimo choroby. W 1780 r. dokonał nowego odgraniczenia dekanatów w swoim dystrykcie. Zm. 10 kwietnia 1784 r. i został pochowany w kościele parafialnym św. Tomasza w Kietrzu.
Literatura: GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte.*

Ks. Renner Matthaeus
22 grudnia 1653 r. został przeniesiony jako proboszcz z Rapotina, w dzisiejszym okręgu Šumperk na Morawach, do Włodzienina. Był tam proboszczem do 1660 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Reske Karl
Ur. 28 stycznia 1836 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki jako syn chłopa Carla Vinzenza Reske i Marie Therese z domu Lichteblau. Ukończył gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1859 r. otrzymał w Hulczynie święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Grobnikach. Według Hofrichtera, od lutego do sierpnia 1871 był lokalistą w Chomiąży, od 1871 (według Welzla, od sierpnia 1869) do 15 lutego 1887 r. proboszczem parafii Lewice, natomiast w latach 1887–1906 proboszczem we Włodzieninie. W 1902 r. położył kamień węgielny pod budowę nowego kościoła parafialnego we Włodzieninie, na którą przekazał wszystkie swoje oszczędności. W 1903 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Z powodu postępującej choroby oczu, oślepł i w 1906 r. musiał zrezygnować z parafii. Udał się do rodzinnych Gołuszowic. Zmarł w 1908 r. podczas pobytu w uzdrowisku Bad Einsiedeln i 20 czerwca został pochowany w Gołuszowicach.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 2; OLSCHIMKE J., *Die Bladener Kirchenchronik*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 2; OLSCHIMKE J., *Carl Reske, Pfarrer von Bladen (1887–1906)*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 4; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Rhabak (Rhabat) Anastasius

Ur. w 1742 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu jezuitów. W 1781 r. został proboszczem parafii Baborów, a 3 lata później kanonikiem przy kościele kolegiackim w Raciborzu. W 1799 r. otrzymał tam tytuł prałata i dziekana. Zmarł tam 25 marca 1812 r.

Literatura: *Aus einer alten Chronik*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 7/8; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. Według niego o. Rhabak został proboszczem parafii Baborów w 1780 r.; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Richtarsky Anton

Ur. 2 sierpnia 1822 r. w Gródczanach, pow. głubczycki w rodzinie chłopskiej (spośród jego pięciorga rodzeństwa, czworo poświęciło się stanowi duchownemu). Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię i w 1846 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Podczas studiów był współzałożycielem akademickiego Związku Czytelniczego, który przeobraził się w Katolickie Zrzeszenie Studentów Winfridia. Przez 10 lat był wikariuszem w Kietrzu, a w latach 1846–1849 wikariuszem w Pilszczu. W 1856 r. został proboszczem parafii Lubotyń, a w 1871 r. proboszczem parafii Baborów. Był wicedziekanem i dziekanem dekanatu kietrzańskiego. Za własne oszczędności ufundował szpital w Baborowie. Był sądzony w okresie kulturkampfu za niezłomną postawę i krytykujące władze państwowe artykuły w katolickiej „Ratibor – Leobschützer Zeitung", przemianowanej następnie na „Oberschlesische Volkszeitung". W 1879 r. został mianowany przez arcybiskupa ołomunieckiego honorowym kanonikiem, a przez papieża Leona XIII tajnym podskarbim. W 1882 r. został mianowany ołomunieckim komisarzem arcybiskupim w Kietrzu. Sprawował tę funkcję z Baborowa aż do swojej śmierci. Zmarł 29 kwietnia 1893 r. w Baborowie i został tam pochowany.

Literatura: *Die Kommissare des Leobschützer Anteils des Erzdiözese Olmütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 9; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; JANOTTA M., *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Richtarsky Berthold

Ur. 4 maja 1880 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki jako syn właściciela majątku chłopskiego i późniejszego posła do landtagu Hermanna Richtarskiego. Po święceniach kapłańskich, które otrzymał w 1914 r., był wikariuszem w Dolnim Benešovie, Nowej Cerekwi i od 1921 r. w Kietrzu. Został prezesem kietrzańskiego Katolickiego Związku Czeladników. Od 12 marca 1925 r. pełnił posługę jako proboszcz parafii Debrzyca, oddzielonej w 1919 r. od parafii Grobniki. Rozszerzył tamtejszy cmentarz przykościelny. Polecił wybudować kaplicę w Neustift (Nowosady). W czasie jego posługi zostały zakupione dla Debrzycy dwa nowe dzwony, dokonano renowacji organów, zelektryfikowano kościół, który w 1935 r. otrzymał nowy hełm wieży, nowy dach i tynk zewnętrzny. W 1936 r. w kościele tym zainstalowano system ogrzewania, a w 1937 r. wieża otrzymała zegar. 17 marca 1945 r. ks. Richtarsky ewakuował się z parafianami przed frontem w Sudety, lecz powrócił do Debrzycy. W lipcu 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Został administratorem parafialnym w Langenhagen, w Eichsfeld, następnie duchownym domowym w szpitalu w Hochneukirch, w Nadrenii i po 2 latach trafił do domu starców w Garzweiler, pow. Grevenbroich. Chorował na wzmagającą się arteriosklerozę i doznał udaru mózgu. Zm. 2 lutego 1952 r. i został pochowany w Garzweiler. W głubczyckim archiwum parafialnym znajduje się jego album z fotografiami.

Literatura: *In Memoriam Herr Konsistorialrat Berthold Richtarsky*, „Leobschützer Heimatbrief" 1952, nr 3; KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher;* RICHTARSKY B., *Schönbrunn – Kirche*. W: *800 Jahre Schönbrunn*, b.d.w. [około 2004 r.].

50. urodziny proboszcza parafii Debrzyca ks. Bertholda Richtarskiego. U góry od lewej stoją: ks. Eugen Richtarsky, proboszcz parafii Pomorzowice, ks. Alois Swoboda z Horni Benešova, ks. Heinrich Weidler, proboszcz parafii Pietrowice Wielkie, ks. Josef Pohl, administrator parafii Zawiszyce, ks. Alfons Uzeschny, proboszcz parafii Grobniki, ks. Eduard Wycisk, proboszcz parafii Grudynia Wielka, ks. Johannes Besuch, proboszcz parafii Lisięcice, ks. Stephan Dürschlag, wikariusz w Opawicy, ks. Erhard Muttke, wikariusz z Grobnik. Siedzi pośrodku ks. Berthold Richtarsky. Debrzyca, 5 maja 1930. Z albumu proboszcza B. Richtarskiego w archiwum parafialnym w Głubczycach

Ks. Richtarsky Eugen

Ks. Eugen Richtarsky. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 13 kwietnia 1876 r. w Gródczanach, pow. głubczycki w rodzinie chłopskiej. Brat proboszcza parafii Kietrz ks. Heinricha Richtarskiego. W 1896 r. ukończył gimnazjum w Głubczycach (był bardzo dobrym uczniem i dzięki temu nie musiał zdawać matury). Początkowo studiował na Uniwersytecie Wrocławskim ekonomię i rolnictwo, następnie poczuł powołanie i poszedł na teologię. 22 lipca 1901 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Georga Koppa. Przez niespełna rok był wikariuszem w Lisięcicach, po czym w 1903 r. został przeniesiony jako administrator parafialny do Pomorzowic. W 1904 r. został wikariuszem w Baborowie, a w 1910 r. w Branicach. Jesienią 1910 r. został proboszczem parafii Pomorzowice. W 1932 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W latach 1913–1914 dzięki niemu nastąpiła renowacja kościoła parafialnego w Pomorzowicach, a w 1933 r. została zbudowana nowa plebania. W marcu 1945 r. mieszkańcy Pomorzowic nie zdążyli się ewakuować w Sudety, przed wkroczeniem do wsi wojsk radzieckich. Ks. Richtarsky był źle traktowany przez radzieckiego komendanta wsi, m.in. był przez niego kopany i zmuszany do ciężkiej pracy fizycznej. Dawniej atletycznie zbudowany (miał 182 cm wzrostu), teraz wychudł i rozchorował się. 7 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Trafił do Reher, pow. Hameln, gdzie przyjęła go jedyna żyjąca tam katolicka rodzina. Zorganizował duszpasterstwo dla wysiedlonych. Zmarł na atak serca 28 grudnia 1946 r. w Reher koło Hameln

Źródło i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1932, nr 273; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; RATHMANN K., *Unser Heimatdorf Pommerswitz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 2/3; RICHTARSKY B., *Ein schlesischer Heimatpfarrer den man mit der Heimat nicht vergessen kann*, b.d.w.; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher.*

Ks. Richtarsky Heinrich

Ur. 17 października 1872 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. Był starszym bratem ks. Eugena. W latach 1883–1892 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu i Freiburgu Bryzgowijskim. 23 czerwca 1896 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Wrocławiu. W latach 1896–1899 był wikariuszem w Baborowie, a od 1899 do 1903 r. w Głubczycach. W latach 1903–1904 był nauczycielem religii w Seminarium Nauczycielskim w Głubczycach i administratorem parafialnym w Lisięcicach. Od 1 marca 1905 do 1917 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Lewice, dokąd sprowadził siostry marianki. Od początku kwietnia 1917 do 10 marca 1920 r. działał jako proboszcz w Kietrzu z tytułem radcy konsystorialnego. Na jego życzenie, jego bracia przekazali rodzinny grunt w Kietrzu przy ul. Raciborskiej, na założenie klasztoru i kościoła sióstr franciszkanek misjonarek. 10 marca 1920 r. podczas urlopu, spędzanego u sióstr marianek w Rochowie koło Nysy, u których leczył się z powodu depresji z urojeniami, oddalił się o kilka kilometrów od miejsca pobytu i utonął w rzece Nysie. Jego ciało odnaleziono dopiero po 5 tygodniach i pochowano na cmentarzu św. Rocha w Rochowie. Po kilku tygodniach zostało przewiezione na cmentarz w Nasiedlu, w powiecie głubczyckim, a po zbudowaniu kościoła w Gródczanach przeniesiono je na tamtejszy cmentarz, gdzie do dziś zachował się jego nagrobek wśród wielu mogił jego krewnych, noszących to samo nazwisko.

Literatura: GREINERT R., *Kirchen der Stadt Katscher im Wandel der Zeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März; KOMAREK E., *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*; Lõwitz, *Kreis Leobschütz, Schwesternhaus*, „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 5.

Nagrobek ks. Heinricha Richtarskiego na cmentarzu w Gródczanach. Fotografia z 2008 r.

Ks. Richtarsky Ignatz

Ur. w 1827 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1851 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1912 r. jako redemptorysta w Července koło Ołomuńca.

Literatura: *Lõwitz, Kreis Leobschütz*, op. cit.; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Richtarsky Joachim
Ur. w 1830 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1861 r. został wyświęcony w Głubczycach na kapłana przez, przebywającego tam na bierzmowaniu, arcybiskupa ołomunieckiego Fryderyka von Fürstenberga. Zmarł w 1887 r. jako proboszcz i dziekan w Hulczynie.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Richtarsky Johannes
Ur. w 1775 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. W 1799 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1805–1817 był wikariuszem w Pilszczu, a od stycznia 1826 (według Hofrichtera 1825 r.) do 1846 r. tamtejszym proboszczem. Był wielkim miłośnikiem łowów. Trzymał przy plebanii całą sforę chartów myśliwskich. Wypchał wiele zwierząt dla muzeum w Opawie. Zm. 2 sierpnia 1846 r. w dzień prymicji swojego siostrzeńca, późniejszego ołomunieckiego komisarza arcybiskupiego, honorowego kanonika i proboszcza parafii Baborów, ks. Antona Richtarskiego.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

O. Richter Columban
Ur. w 1715 lub 1716 r. w Głubczycach. Wstąpił do zakonu franciszkanów, a w 1747 r. przełożeni wysłali go na naukę do Kolegium Misyjnego św. Piotra w Rzymie, gdzie przebywał przez rok. 15 grudnia 1748 r. złożył przysięgę misyjną i 17 marca następnego roku wyjechał do Konstantynopola. W 1753 r. został wysłany na misję do Serbii i w 1761 r. powrócił do śląskiej prowincji. W 1762 r. został gwardianem głubczyckiego konwentu franciszkanów. W 1771 r. poświęcił Drogę Krzyżową w Hyncicach, a w 1775 r. w Kazimierzu. Zm. 30 października 1786 r. i został pochowany w krypcie głubczyckiego kościoła franciszkanów.
Literatura: „Leobschützer Zeitung" 1934, z 10/11 marca; *P. Columbanus Richter OFM. ein apostolischer Missionar des 18. Jahrhunderts aus Leobschütz O.-S.* Wycinek prasowy sprzed 1939 r. w zbiorach głubczyckich franciszkanów; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Richter Ernst
Ur. 12 kwietnia 1896 r. r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Po ukończeniu szkoły ludowej, rozpoczął naukę w seminarium nauczycielskim, lecz zmienił plany i chciał podjąć naukę u werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy. Ponieważ zgłosiło się tam zbyt wielu chętnych, zabrakło dla niego miejsca, dlatego udał się do Domu Misyjnego św. Ruperta w Bischofshofen, po której ukończeniu zdał maturę. W 1921 r. rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. 17 maja 1928 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1929 do 1949 r. przebywał na misji w Chinach, w prowincji Szantung. Był dwukrotnie aresztowany przez Japończyków i Chińczyków. Po powrocie z misji, przez Rzym, udał się do Wimbern, gdzie został duszpasterzem w szpitalu sióstr misyjnych. Następną placówką duszpasterską było Erlinghauen koło Bad Driburg. 17 lutego 1971 r. zamieszkał w Domu Starców św. Grzegorza w Steyl. Zmarł 29 października 1971 r. w Domu Misyjnym św. Michała w Steyl w Holandii.
Literatura: *In Memoriam P. Ernst Richter SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 1; PERSEL G., *Liebe Sauerwitzer*, op. cit.

Ks. Richter Franz
W latach 1776–1779 był administratorem parafialnym w Babicach, a od 1777 do 1781 r. proboszczem parafii Włodzienin. Został przeniesiony do Głogówka, gdzie urzędował jako dziekan aż do swojej śmierci.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Richter Franz
Ur. w 1796 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1820 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez ponad 3 lata był wikariuszem w Opawicy, a przez 7,5 roku w Bogdanowicach, gdzie od 1839 r. funkcjonował jako administrator parafialny. Od 29 września 1853 r. był proboszczem parafii Bogdanowice. Zm. 6 października 1862 r. w Bogdanowicach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; MAINKA, *Badenau/Badewitz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Richter Josef
Ur. w 1778 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W 1805 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1826 r. w Ołomuńcu jako nauczyciel religii.
Literatura: RICHTARSKY B., *Chronik von Schönbrunn*, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, nr 4.

Br. Richter Redemptus
Ur. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Był werbistą w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. Zm. 1 sierpnia 1958 r.
Literatura: GOTTSCHLICH R., *Über die ehemaligen Patres und Brüder von Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1963, nr 12.

O. Richter Onuphrius
Ur. 12 lutego 1726 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Thomasa Richtera

i Evy z domu Herde. Wstąpił do zakonu eremitów – augustynów i w 1749 r. złożył w Krakowie śluby zakonne. Od 1752 do 1761 r. przebywał w Lublinie, a od 1761 do 1769 r. w Radziechowie, gdzie w latach 1769–1776 był przeorem. Zmarł w 1799 r. w Marcinowie.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen/Zauchwitz.*

O. Riebler Florian

Franciszkanin, pochowany w 1681 r. w krypcie głubczyckiego klasztoru.

Literatura: „Leobschützer Zeitung" 1934, 10/11 marca; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Riedel Eduard

Ks. Eduard Riedel. Fot. w zbiorach Heimatstube w Eschershausen

Ur. 13 lutego 1876 r. w Nowej Wsi Głubczyckiej. W 1897 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. W latach 1897–1900 studiował teologię we Wrocławiu i 22 czerwca 1901 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Georga Koppa. W latach 1901–1903 był wikariuszem we Włodzieninie, od 1903 do 1904 r. w Opawicy, od 1904 do 1908 r. w Równem i w 1908 r. w Gołuszowicach. Od 13 października 1908 r. do 31 maja 1932 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Włodzienin. Założył tam Kongregację Mariańską Panien i Związek Młodzieńców. W 1917 r. założył klasztor sióstr marianek. Od 1 czerwca 1932 do 31 marca 1933 r. przebywał na urlopie. W 1933 r. został lokalistą w Pietrowicach Głubczyckich. Zm. 15 maja 1939 r. w szpitalu w Karniowie i został pochowany na cmentarzu w Nowej Wsi Głubczyckiej, gdzie zachował się jego nagrobek.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Dekanat Branitz, rękopis; OLSCHIMKE J., *Die Bladener Kirchenchronik*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 2; OLSCHIMKE J., *Eduard Riedel, Pfarrer von Bladen (1908–1933)*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 1.

O. Riedel Eustachius

Ur. 13 maja 1880 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki jako syn chłopa Eduarda Riedla i Ludmilly z domu Reske. 6 października 1894 r. wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża (werbistów) koło Nysy. Studiował teologię w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia i 24 lutego 1906 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Został nauczycielem w Domu Misyjnym św. Krzyża. Podczas I wojny światowej był w wojsku i otrzymał Żelazny Krzyż I klasy. Został ranny i dostał się do amerykańskiej niewoli. Mimo zwolnienia, pozostał w niej ze względu na kolegów. Podczas pobytu w niewoli głodował i nabawił się chronicznej choroby płuc. 19 września 1919 r. powrócił do Św. Krzyża, a 1 lipca 1922 r. został wysłany do Berlina – Charlottenburga, skąd 21 grudnia 1923 r. powrócił jako przełożony do Św. Krzyża. W 1926 r. musiał się leczyć, z powodu choroby płuc (odma). 19 października 1928 r. został wysłany do Głubczyc jako przełożony tamtejszych werbistów. Był budowniczym tamtejszego Domu Misyjnego „Maria Treu". W grudniu 1937 r. został rektorem szkoły św. Małgorzaty w Bytomiu i był nim do momentu wkroczenia do tego miasta wojsk radzieckich. We wrześniu 1945 r. udał się do Domu św. Rocha w Nysie, prowadzonego przez siostry ze Zgomadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej. 1 czerwca 1946 r. został wysiedlony. Działał w zachodniej części Niemiec w Domu Misyjnym św. Ksawerego w Bad Driburg, następnie w różnych miejscowościach nadreńskich jako rekolekcjonista, wikariusz lub duchowny zakładowy. 19 listopada 1948 r. został duszpasterzem w Hospicjum św. Józefa w Hagen, a 1 marca 1950 r. w Szpitalu św. Józefa w Hilden koło Düsseldorfu. 10 czerwca 1955 r. dostał ataku serca podczas mszy św. Zmarł 28 lipca tego samego roku i został pochowany na klasztornym cmentarzu Domu Misyjnego St. Augustin koło Bonn.

Literatura: P. GOTTSCHLICH SVD, *Ein verspätetes vergissmeinnicht auf das Grab eines verdienten Priesterveterans*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, November; KUNISCH A., *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf.*

O. Riedel Willibald

Ur. w 1908 r. w Zopowej, pow. głubczycki. W 1936 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został franciszkaninem i przebywał w klasztorze w Głubczycach.

Źródło: Catalogus venerabilis cleri...1937.

Ks. Rieger August

Ur. 16 grudnia 1809 r. w Ogonowie koło Grodkowa. W 24 czerwca 1835 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Wrocławiu. W latach 1837–1847 był nauczycielem religii w głubczyckim gimnazjum. Od 1847 do 1881 r. funkcjonował jako proboszcz w Trzebini pow. prudnicki. Zmarł 13 grudnia 1886 r. w hospicjum w Skibie koło Kłodzka.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben,

solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Rinke Adolf
Ur. w 1803 r. w Równem, pow. głubczycki. W 1826 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był archiprezbiterem w Dzierżoniowie. Zmarł w 1886 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Rinke Karl
Ur. w 1805 r. w Równem, pow. głubczycki. W 1831 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Suchej Psinie. Zmarł w 1863 r.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Rissmann Franz
Ur. w 1785 r. w Głubczycach. W 1808 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1822–1825 był wikariuszem w Bliszczycach, a od sierpnia 1825 r. tamtejszym administratorem parafialnym. W 1853 r. został przeniesiony na emeryturę. Zm. 6 października 1862 r.
Źródła i literatura: BEIER G., *Kirchenchronik*, „Leobschützer Heimatblatt" 1996, nr 4; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako data śmierci jest tu podany rok 1834.

Ks. Rogata Johann von der Strige
W latach 1450–1464 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Rohn Antonius
W 1709 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Rohowski Anton
Ur. w 1781 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W 1807 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Krowiarki.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Rohowsky Johann
Ur. w Niekazanicach, pow. głubczycki. W latach 1769–1779 był wikariuszem w Pietrowicach Wielkich, a od 1779 do 1797 r. lokalistą w Wódce. Był krewnym fundatora tamtejszego kościoła, ks. Maximiliana Rohowskiego. W latach 1798–1815 pełnił funkcję jako proboszcz w Pietrowicach Wielkich. Zm. 16 lutego 1815 r. w wieku 75 lat i został pochowany w Nasiedlu.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Rohowsky (Rohovski) Josef
Ur. 27 września 1843 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1870 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w stanie Michigan w USA.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Rohowsky (Rohovski) Maximilian

Ks. Maximilian Rohowsky. Portret z XVIII w. w kościele w Wódce

Ur. 19 marca 1712 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1737 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1747 r. był wikariuszem w Schüttborzig (?) koło Brna, następnie proboszczem i wicedziekanem w Prohlicach. Postarał się, żeby biskup ołomuniecki utworzył lokalię w Wódce. Ufundował 3500 guldenów na utrzymanie lokalisty, co 18 października 1778 r. zatwierdził król Fryderyk II Wielki. W latach 1773–1774 r. polecił postawić w Wódce kościół p. w. św. Tekli. Drugi fundusz zapisał na utrzymanie szkoły w Wódce. Zmarł w 1792 r. jako rezydent w Karniowie i został pochowany w kościele w Wódce, pod amboną. Jego portret wisi w tamtejszej zakrystii.
Źródła i literatura: Ks. GAŁOŃSKI B., *Dwieście lat kościoła w Wódce*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej"nr 2, 1974; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Rohowsky Maximilian
Ur. w 1769 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1796 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1797 r. jako wikariusz w Nasiedlu.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Rohrmann Johannes
W latach 1755–1784 był proboszczem parafii Szonów. Miejscowi księża – fundatyści skarżyli się na niego, że nie wypłaca im odsetek z kapitału fundacyjnego. Miał ich traktować pogardliwie

i wyzywać, czym zainteresowały się władze kościelne. Nie wiadomo, jak się ta sprawa skończyła.
Literatura: FRÖHLICH H., *Die „Milde Stiftung" zu Schönau*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 4; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Rohsinal Caspar
W 1745 r. był wikariuszem w Bogdanowicach.
Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Rolsberg Mathias von
Baron, od 24 maja 1739 do 1746 r. był proboszczem parafii Kietrz, następnie został przeniesiony do Mohelnic.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Rong Joseph Franz
Ur. w Głubczycach, minoryta. Uczył się w Opawie. Napisał: *Nelken – Verzeichniss des Abbe Jos. Franz Rong zu Leobschütz in Oberschlesien*, 1791.
Literatura: *Schummels Reise durch Schlesien im Julius und August 1791, herausgegeben und kommentiert von Wojciech Kunicki im Auftrag der Stiftung Haus Oberschlesien*, Berlin, b.d.w.

Ks. Rösner Emmanuel
Ur. 26 stycznia 1897 r. w Bytomiu. 2 marca 1924 r. otrzymał święcenia kapłańskie. 23 kwietnia 1924 r. przybył jako wikariusz do Berlina, do parafii św. Piusa. 5 kwietnia 1927 r. został duchownym domowym we wrocławskim Domu Wychowawczym Maria Hilf. 7 marca 1928 r. został prefektem i nauczycielem religii w Lubomierzu, a 30 października 1929 r. wikariuszem w Otmuchowie. W 1933 r. pracował jako nauczyciel, z tytułem radcy szkolnego, w gimnazjum w Głubczycach, a od 1 stycznia 1935 r. jako docent w Bytomiu. W latach 1949–1958 uczył w Państwowym Gimnazjum i Seminarium Naukowym dla kandydatów na nauczycieli w Bielefeld. 7 marca 1958 r. został duchownym domowym w klasztorze Dobrego Pasterza w Hofheim – Marxheim, w diecezji limburskiej. W 1963 r. przeszedł na emeryturę.
Literatura: ROTHE A., HAUSDORF K., *Die Stiftspröbste und Stadtpfarrer von Liebenthal*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. 27, Hildesheim 1969.

O. Rösner Hermann
W 1789 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Rösner Thäddaeus
W 1690 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Roth Gottfried
W latach 1806–1810 był kuratusem w Kazimierzu.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

O. Rothe Athanasius
W 1776 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Rother Willy (Corbinian)
Ur. 19 września 1900 r. w Gliwicach. W latach 1914–1920 uczęszczał do preparandy i seminarium nauczycielskiego w Pilchowicach, pow. rybnicki, następnie krótko do konserwatorium w Bytomiu. W latach 1920–1921 był nauczycielem w Gołuszowicach (tam mieszkała i zmarła jego matka), gdzie kierował miejscowym chórem kościelnym i związkiem śpiewaczym. W latach 1922–1923 studiował w kościelnej szkole muzycznej w Ratyzbonie i do 1925 r. był dyrygentem chóru w Beratzhausen, w Górnym Palatynacie. W latach 1925–1926 uczył się greki i łaciny w franciszkańskim klasztorze św. Anny w Monachium, wreszcie w 1926 r. wstąpił do zakonu franciszkanów. Od 1927 do 1933 r. studiował teologię w Wyższej Szkole Franciszkańskiej w Monachium, a w 1931 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1933–1935 uczył się w Akademii Sztuki Dźwiękowej w Monachium, następnie został prefektem muzycznym w Bambergu i Landshut. W latach 1933–1941 był regensem chóru w klasztorze św. Anny w Monachium, a od 1941 do 1947 r. w klasztorze św. Ludwika w Norymberdze. W latach 1947–1955 funkcjonował jako prezes w kościele klasztornym w Berchtesgaden. Od 1955 do 1957 r. był kierownikiem chóru w Amberg. W 1957 r. został dyrektorem chóru w kościele klasztornym św. Gabriela w Monachium. Poza kierowaniem chórami, o. Corbinian Rother komponował. Zm. 23 sierpnia 1966 r. w Villach, w Karyntii.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf*; MAINKA, *Musiker des Raumes Leobschütz.*

Ks. Rott Theodor
Ur. w 1813 r. w Głubczycach. W 1838 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1838 r. był wikariuszem w Grobnikach, a od 1846 r. tamtejszym administratorem parafialnym. W latach 1847–1859 funkcjonował jako proboszcz w Klisinie. Kazał tam założyć nowy, drugi cmentarz na tzw. „Kościelnej Górce". W okresie kulturkampfu udzielał schronienia wielu prześladowanym przez pruskie

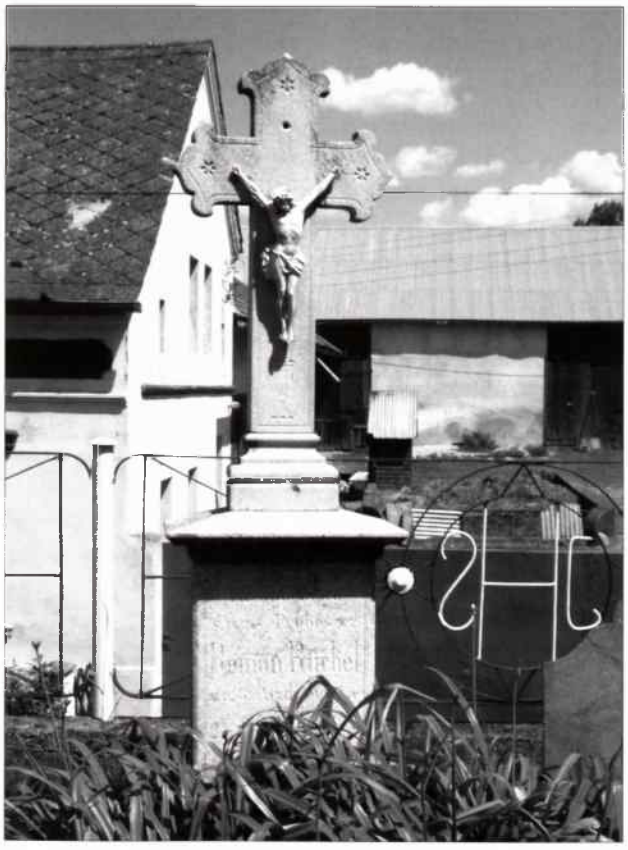
władze, duchownym. Zmarł w Klisinie 5 czerwca 1859 r.
Literatura: *Chronik der Gemeinde Gläsen*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Rotter Daniel Dominik
W latach 1656–1657 był proboszczem parafii Strzelce Opolskie. Do 1661 r. pracował jako proboszcz parafii Nowa Cerekwia. 21 lutego tego samego roku został wprowadzony jako kanonik do Raciborza. Założył w Koźlu dwie fundacje mszalne, jedną na comiesięczne nabożeństwo przy ołtarzu św. Anny, drugą na roczne nabożeństwa przy tym samym ołtarzu. Zmarł jako prałat – kantor w Głogówku 12 października 1679 r.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Rotter Karl
Ur. 5 października 1903 r. w Moravskym Lačnove. 5 lipca 1934 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. (był wtedy wikariuszem w parafii Třemešna) został pacjentem zakładów biskupa Nathana w Branicach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

O. Rotter Paul
Ur. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Po 1945 r. był misjonarzem w Ameryce Południowej
Literatura: PERSEL, *Liebe Sauerwitzer!*

Ks. Rüchel (Rychel) Roman
Ur. 8 października 1857 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki jako syn chłopa Klemensa Rüchela i Józefy z domu Trzeciok. Nagrobek jego rodziców z polskimi inskrypcjami zachował się na cmentarzu za kościołem w Dziećmarowie. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, gdzie, dzięki polskiemu nauczycielowi Stanisławowi Szenicowi, poznał polską literaturę. W 1882 r. rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim, tam został członkiem Towarzystwa Polskich Górnoślązaków. W 1885 r. przez 9 miesięcy uczęszczał do Seminarium Duchownego w Freisingu w Bawarii. 6 czerwca 1886 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie. Msza prymicyjna odbyła się 6 lipca z udziałem polskich studentów – Górnoślązaków z Wrocławia. Jego pierwszą placówką duszpasterską był Bujaków. Tu wraz z ks. Franciszkiem Miczkiem założył Towarzystwo św. Alojzego i napisali wspólnie dramat pt. *Męka Pana Jezusa*. W 1892 r. zaproszeni przez polskich studentów pojechali do Wrocławia, aby pomóc w założeniu Towarzystwa Akademików – Górnoślązaków. 14 września 1887 r. poprosił o przeniesienie z Bujakowa, ponieważ źle mu się układała współpraca z proboszczem ks. Edlerem. W 1888 r. został wikariuszem w Rybniku, a 1893 r. administratorem parafialnym w Wielkiej Dąbrówce. Tam w styczniu 1895 r. odmówił wygłoszenia niemieckiego kazania podczas nabożeństwa, w rocznicę urodzin cesarza. W 1896 r. został przeniesiony do parafii Senftenberg, pow. Calau na pograniczu Brandenburgii i Dolnego Śląska, gdzie 2 marca 1897 r. został proboszczem. Ponieważ chorował, otrzymał urlop zdrowotny. W 1896 r. książę Lichnowski zaprezentował go na probostwo w Rudyszwałdzie. W 1915 r. jako emerytowany proboszcz przeniósł się do Raciborza, do parafii św. Mikołaja. Jego propolskie nastawienie ciągle zwracało na niego uwagę niemieckich urzędników i zwierzchników kościelnych. Używał. spolszczonej wersji swojego nazwiska – Rychjel. Zm. 3 stycznia 1918 r. w Starej Wsi pod Raciborzem. Zapisał w testamencie Towarzystwu Oświaty na Śląsku im. św. Jacka 15 tys. marek. Został pochowany w Dziećmarowie obok rodziców. Na pogrzebie miejscowy wikariusz wygłosił kazanie w języku niemieckim, a ks. proboszcz Johannes Manderla

Nagrobek ks. Romana Rüchela na cmentarzu przykościelnym w Dziećmarowie

po polsku. Na jego nagrobku znajduje się polski napis: „Tu spoczywa ś.p. Ks. Proboszcz Roman Rüchel ur. 8. października 1857 zmarł 3. stycznia 1918 Wieczny odpoczynek racz mu dać Panie a światłość wieczna niech mu świeci".
Źródła i literatura: „Głosy znad Odry", 1918, nr 1. – „Katolik", 1886, nr 60; 1896, nr 46; 1918, nr 7. Ks. Rychel Roman (1857–1918) www.parafia-dziecmarow.pl – Rüchel Roman – E-ncyklopedia, Historia Kościoła na Górnym Śląsku, www.encyklo.pl/index.php5?title=R%C3%BCchel_Roman.

Ks. Rücker Karl
Ur. 4 stycznia 1790 r. w Schönwald (?) w Czechach. Uczęszczał do gimnazjum w Kłodzku. Po ukończeniu studiów teologicznych w 1816 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Początkowo był wikariuszem w Dzikowcu, w ówczesnym Hrabstwie Kłodzkim. Po 12 latach został przeniesiony do Głubczyc, gdzie w latach 1827–1835 nauczał religii w gimnazjum. Od 1835 r. do swojej śmierci w 1875 r. był proboszczem parafii Lisięcice. Był także radcą i ławnikiem konsystorialnym, drugim sędzią przy inkwizytorskim sądzie dla pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej, a także (od 1855 r.) dziekanem dekanatu głubczyckiego i powiatowym inspektorem szkolnym. Cesarz Wilhelm II nadał mu Order Korony III klasy. Zmarł w październiku 1875 r. (po krótkiej chorobie) i został pochowany w Lisięcicach, gdzie zachował się jego nagrobek.
Źródła: „Schlesisches Kirchenblatt" 1866, nr 12; Wycinek prasowy z 1875 r.; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Nagrobek ks. Karla Rückera na cmentarzu przykościelnym w Lisięcicach

O. Rüdiger Alois
Ur. w 1898 r. w Woskowicach Małych koło Namysłowa. W 1925 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1937 r. działał jako werbista w Głubczycach. Przez długie lata, z powodu paraliżu, był przykuty do łoża. Zmarł 3 października 1956 r. w domu w St. Wendel, w Niemczech Zachodnich.
Źródło i literatura: Catalogus venerabilis...1937; GOTTSCHLICH P., *Das Leobschützer Missionshaus Maria Treu*, "Leobschützer Heimatbrief" 1957, März.

O. Rupprecht Ludwig
W latach 1726–1728 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Ryba Karl
Ur. w 1847 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1932 r. jako cesarsko – królewski kapelan nadworny w Wiedniu.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako data urodzenia jest tu podany rok 1846.

O. Rychter Bonaventura Matthias
Ur. w 1722 r. w Głubczycach. Pochodził z rodziny drobnomieszczańskiej. Wstąpił do zakonu bernardynów w Krakowie, gdzie przebywał aż do śmierci w 1768 r. Napisał kilka pism łacińskich i Tony św. Anny Samotrzeciej.
Literatura: ZIELONKA, *Geografia życia literackiego.*

Ks. Sacellanus
Pod koniec XVII w. był wikariuszem w Opawicy.
Źródło: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei.

O. Sagolla
W XIX w. lub w I poł. XX był w zakonie cystersów w opactwie Zwettl, w Austrii.
Literatura: POHL J., *Persönliche Mitteilungen*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 3.

Ks. Sarnes Wilhelm
Ur. 29 listopada 1887 r. w Twardawie, pow. prudnicki jako syn nauczyciela. 22 czerwca 1912 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Wrocławiu. Od 26 września 1912 do 1913 r. był wikariuszem w Rudzie Śląskiej, od 18 marca 1913 do 1916 r. w Berlinie – Weissensee, a od 13 grudnia 1916 do 1919 r. w parafii św. Anny w Zabrzu. Od 30 lipca 1919 do 1921 r. był wikariuszem w Kluczborku, a od 5 października 1921 do 1930 r. w parafii św. Trójcy w Bytomiu. Od 30 października 1930 do 1945 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Dziećmarów. W latach 1931–1932 odrestaurował tamtejszy kościół. 16 marca 1945 r. ewakuował się przed frontem z mieszkańcami gminy w Sudety. Po zakończeniu II wojny światowej musiał zamieszkać w domu rodziny Himmel, ponieważ plebania wraz z kościołem została zniszczona. Odprawiał nabożeństwa w sali byłej gospody Kupke`go. 6 lipca 1946 r. został wysiedlony. Działał w Zachodnich Niemczech jako duchowny pomocniczy. Zm. 8 września 1954 r. w Kolonii – Merkenich i został pochowany w Schwelm.
Literatura: PURSCHKE J., *Erinnerung an Pfarrer Wilhelm Sarnes*, „Leobschützer Heimatblatt" 2009, nr 5; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher.*

Ks. Sartorius Nikolaus
W 1430 r. został odnotowany jako altarzysta w kościele parafialnym w Głubczycach.
Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Saulich Franz

Ks. Franz Saulich. Przestrzelona fotografia sprzed 1866 r. znaleziona w gałce wieży kościoła w Gołuszowicach. Obecnie w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej

Ur. w 1802 r. w Głubczycach. W 1827 r. został wyświęcony na kapłana. Od 31 stycznia 1831 do 1846 r. był proboszczem parafii Zopowy. Od 21 lipca (według Wolnego, od marca) 1846 do 1863 r. urzędował jako proboszcz parafii Gołuszowice. Zmarł 21 stycznia 1866 r. w Głubczycach jako ksiądz emeryt.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę śmierci podano tu rok 1863.

Ks. Saulig Heinrich Sebastian
Ksiądz krzyżacki. Od 21 kwietnia 1678 do 1694 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. Zm. 16 lutego 1694 r. w wieku 49 lat.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schaefer Franz
Wikariusz z Pilszcza, pochowany 25 października 1807 r. w tamtejszym kościele.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

O. Schaeffer Benvenutus
Ur. w Nysie, franciszkanin w Głubczycach. Przez 31 lat był w zakonie. Zm. 6 lipca 1792 r. W 1929 r. pod posadzką głubczyckiego kościoła franciszkanów znaleziono jego grób, a w nim niekompletny szkielet i sandały.
Literatura: Br. J. P., *Jubiläum der Franziskaner Kirche*, „Leobschützer Zeitung" 1929, z października; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Schaffer Gustav
Ur. w 1826 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1851 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1857 do 1908 r. był lokalistą w Księżym Polu.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schaffer Karl
Ur. w 1829 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1854 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1861 r. został lokalistą w Chomiąży i w tym samym roku, po 4 tygodniach (według Hofrichtera po 2 miesiącach), zmarł.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Schaffrath Max
Ur. w 1854 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1878 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1940 r. w Głubczycach jako emerytowany proboszcz z Pszenna koło Świdnicy.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schaffrath Maximilian
Ur. 6 stycznia 1854 r. w Głubczycach, wyświęcony na kapłana 5 lipca 1878 r. W latach 1887–1888 był lokalistą lokalii Królowe, a od 1888 do 1893 r. lokalistą w Braciszowie. Zmarł 19 listopada 1940 r. jako emerytowany proboszcz w diecezji wrocławskiej.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr11 z 30 listopada 1940 r.

Ks. Scharabatke Michael
W latach 1793–1794 był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Schauder Richard
Ur. w 1840 r. w Głubczycach. W 1870 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Kolnica koło Grodkowa.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schaupius (Schaupe) Martin Anton
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. Był proboszczem parafii Horni Benešov, a od 17 grudnia 1671 do 1690 r. proboszczem parafii Nasiedle. Założył tam księgę chrztów. Przez cały 1674 r. mieszkał z nim w jednym pokoju jezuita, którego przysłał biskup, w celu nawracania protestanckich mieszkańców Ludmierzyc. Został przeniesiony do Schwabenitz (?) na Morawach.
Źródła i literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schauschor Josef
Ur. w 1771 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1794 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Baborowie. Zmarł tam w 1835 r.
Źródła: Maszynopis z parafii Dzielów; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schauschor Julius
Ur. w 1808 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1831 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1835 r. był wikariuszem w Nasiedlu. Od 1842 r. do swojej śmierci w 1848 r. urzędował jako proboszcz parafii Baborów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Schaw (Schar) Martin Franz
Po raz pierwszy wspomniany w 1644 r. jako proboszcz parafii Zawiszyce. Prawdopodobnie był księdzem zakonnym. Mieszkał w Głubczycach i dopiero 3 sierpnia 1649 r. odważył się przeprowadzić do Zawiszyc. Protestanci czynili mu przeszkody. Niekiedy interweniowali w jego obronie liechtensteinowscy żołnierze, kwaterujący w Głubczycach. Pod koniec życia miał powiedzieć: „*Moje życie było nieustanną walką*". Zmarł w 1666 r.
Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen.*

Ks. Scheibel Michael
W 1754 r. został wikariuszem w Głubczycach.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Scheithauer Eustachius

Ks. Eustachius Scheithauer. Przestrzelona fotografia znaleziona w gałce wieży kościoła w Gołuszowicach. Obecnie w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej

Ur. 1 września 1831 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. W 1857 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 3,5 roku był wikariuszem w Kietrzu, następnie przez 12 lat w Gołuszowicach. Od 1873 do 1888 r. był lokalistą w Braciszowie i od 16 sierpnia 1888 r. administratorem parafialnym w Gołuszowicach. W kwietniu 1891 r. został zaprezentowany przez królewski rząd jako proboszcz parafii Gołuszowice. W 1907 r. otrzymał tytuł arcybiskupiego radcy konsystorialnego, a w 1911 r. Order Korony III klasy. Zm. 16 grudnia 1913 r. Na cmentarzu przykościelnym w Gołuszowicach zachował się jego nagrobek.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Oberschlesien" 1907, H. 5, 1911, H. 6.

O. Schell Walter
Ur. 5 marca 1911 r. w Olpe, w Westfalii. Wstąpił do zakonu pallotynów. 25 marca 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po roku pobytu w Mill Hill pod Londynem, w 1939 r. został nauczycielem w szkole pallotynów w Kietrzu i działał w niej do Wielkanocy 1940 r. Po rozwiązaniu tej szkoły przez krótki czas był wikariuszem w Gołuszowicach. Od 11 czerwca 1941 r. był wikariuszem w Nowej Cerekwi, a w latach 1943–1944 lokalistą w Księżym Polu. Po zakończeniu wojny osiadł w Niemczech Zachodnich. W listopadzie 1983 r. spotkał się z jeszcze żyjącymi niemieckimi mieszkańcami Księżego Pola. Zm. 15 grudnia 1983 r. i został pochowany na cmentarzu pallotynów w Limburgu.
Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester – Gedenktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1.

Ks. Schenk Benno
Ur. 14 listopada 1881 r. w Kietrzu. 23 czerwca 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został proboszczem dywizji w Gliwicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940.

Ks. Schenk Fabian
Ur. 14 listopada 1881 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. 13 czerwca 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od września 1906 do października 1907 r. był wikariuszem w Bogdanowicach, w 1907 r. w Opawicy, a w 1913 r. został proboszczem wojskowym w Berlinie. W 1921 r. był wikariuszem w Głubczycach. W 1924 r. został proboszczem okręgu wojskowego w Allenstein, w 1928 r. proboszczem w Dieterode, a w 1931 r. jako proboszcz w stanie spoczynku zamieszkał w Gliwicach. Po wysiedleniu w 1946 r., działał jako duszpasterz wysiedlonych w Oldenburgu i od tego roku jako duchowny domowy w majątku Vehr. Od 1947 r. był duchownym domowym w Goldenstedt, gdzie zmarł 27 lutego 1961 r.
Źródła i literatura: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; NEWRZELLA K., *Ein kleines Lebensbild des verstorbenen H. H. Monsignore Dechant Johannes Müller, Pfarrer von Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1959, April; *Unsere lieben Toten*, „Leobschützer Heimatbrief"1961, nr 5/6.

Ks. Scherner Ludwig
Ur. w 1822 r. w Głubczycach. W 1846 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1849–1852 był wikariuszem w Pilszczu, a od 1852 do 1867 r. lokalistą w Królowem. W latach 1868–1886 funkcjonował jako administrator parafialny w Bliszczycach. Zakupił dla miejscowego kościoła nowe organy. Zmarł, po długiej chorobie, na zawał serca 30 października 1886 r.
Literatura: BEIER G., *Kirchenchronik*, „Leobschützer Heimatblatt" 1996, nr 4; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Schiebek
Syn mistrza tkackiego Josefa Schiebka z Kietrza. W 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 135.

Ks. Schilder Michael August
Był księdzem krzyżackim w Třebom. W XVII w. podczas kontrreformacji odnowił kościół w Dzierżysławiu, który należał do jego parafii.
Literatura: SCHMACK V., *Chronik der Gemeinde Dirschel im Kreise Leobschütz OS.*, Dortmund 1969.

Ks. Schimke Paul
Ur. 18 kwietnia 1915 r. w Głubczycach. W 1934 r. zdał maturę w średniej szkole realnej w Człuchowie na Pomorzu. Studiował prawo i politologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 18 maja 1940 r. został promowany na doktora prawa, a 28 września tego samego roku na doktora nauk politycznych. Pracował jako kierownik wydziału prawnego koncernu Towarzystwa Górniczego we Wrocławiu. W 1942 r. rozpoczął tam studia teologiczne. W tym samym roku został powołany do Wehrmachtu i od 1945 r. mógł kontynuować studia w Eichstätt. 20 marca 1949 r. otrzymał w Neuzelle święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Görlitz. W latach 1952–1953 był wikariuszem w Guben, od 1953 do 1956 r. kuratusem w Stalinstadt (obecnie Eisenhüttenstadt), następnie działał w biskupstwie miśnieńskim. Od 1965 r. funkcjonował jako proboszcz w parafii św. Jakuba w Görlitz z tytułem asesora konsystorialnego. Od 1974 r. przebywał na emeryturze. W 1995 r. otrzymał tytuł radcy duchownego. Przed śmiercią był wydawcą „Theologischen Bulletins" i czasopisma religijnego „Wort und Leben." Zm. 22 lipca 2005 r. po długiej i ciężkiej chorobie w Pehritzch koło Lipska i został pochowany na ewangelickim cmentarzu, w pobliżu kościoła dominikanów w Lipsku–Wahren.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Geistlicher Rat Dr. Paul Schimke*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 6; ZAMACK H., *Generalvikar des Bistums Görlitz, Nachruf für den verstorbenen Geistlichen Rat Dr. Paul Schimke*, www.afpsurf.de/sthp/nachruf_schimke/nachrufehtml.

Ks. Schindler Anton
Ur. w 1808 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki jako syn miejscowego kierownika szkoły. W 1832 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 24 stycznia 1833 do 1839 r. był lokalistą w Boguchwałowie. Od 25 czerwca 1839 r. do swojej śmierci 14 listopada 1869 r. urzędował jako proboszcz w Wojnowicach.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf von 1183 bis jetztzeit*, Leobschütz 1902; HOFRICHTE, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Schindler Anton
Ur. w 1795 r. w Głubczycach jako syn rajcy i aptekarza Leopolda Schindlera. Jako administrator parafialny, wspierał swojego brata ks. Karla Schindlera, proboszcza parafii Zawiszyce. Po jego śmierci 17 maja 1821 r. został tam proboszczem. Niestrudzenie gromadził materiały do kroniki parafialnej. W tym celu podróżował do Opawy, Ołomuńca, Karniowa i Nysy. Planował opisanie

dziejów księstwa opawskiego. Wypełnił materiałem historycznym 4 tomy. Pod koniec XIX w. istniały jeszcze 2 z nich. W wolnym czasie studiował filologię romańską, mówił po francusku, napisał kilka wierszy po łacinie. Podróżował z dziełami Homera i Wergiliusza. Kazał namalować portrety starożytnych twórców, m.in. Horacego, Sokratesa, Ksenofonta, Terencjusza, na wszystkich okiennicach plebanii. Wiele pieniędzy wydawał na unikalne książki i pisma, korespondował z wysoko postawionymi osobami duchownymi i świeckimi. Przeżył ciężką okupację francuską. W 1816 r. zbudował nowe budynki gospodarcze, stodołę i stajnię za 830 talarów. Zm. 5 października (według Wolnego, we wrześniu) 1838 r. i został pochowany w kaplicy Bogobojności u boku brata i matki.

Źródła i literatura: VOGT, *Aus alten Tagen*; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów. Jako datę urodzenia podano tu rok 1764, a święceń 1787; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schindler Anton

Ur. w 1816 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. W 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Około 1846 r. był wikariuszem w Grobnikach. Według Wolnego, od 13 czerwca 1847 r. urzędował jako administrator parafialny w Babicach. Za jego urzędu w 1852 r. zbudowano tam nową zakrystię, a w 1883 r. została namalowana przez J. Fahnrotha polichromia w kościele. W latach 1860–1881r. był tamtejszym proboszczem.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schindler Josef

Ur. w 1805 r. w Baborowie. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1836 r. jako wikariusz w Zawiszycach.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schindler Karl

Ur. w 1751 r. w Głubczycach jako syn rajcy i aptekarza Leopolda Schindlera. Studiował teologię i filozofię w Ołomuńcu, gdzie w 1776 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 3 lata był wikariuszem w Grobnikach. Według Wolnego, od 1 maja 1779 do kwietnia 1783 r. był lokalistą w Braciszowie, następnie do 1821 r. proboszczem parafii Zawiszyce. W 1784 r. zbudował w Zawiszycach plebanię, a w 1803 r. nowy kościół parafialny. Otrzymał wsparcie w osobie własnego brata, ks. Antona Schindlera. Wraz z nimi na plebanii mieszkała ich matka, Clara. Zmarła w 1791 r. i została pochowana na miejscowym cmentarzu, w pobliżu nawy bocznej. Synowie, na własny koszt, zbudowali na jej grobie kaplicę, w której sami zostali pochowani. Dziś tej kaplicy już nie ma. Ks. Karl Schindler zmarł 13 lutego 1821 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3. Jako daty jego urzędowania w Braciszowie podano tu lata 1778–1783; Vogt, *Aus alten Tagen*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Schindler Theodor

Ur. 6 lutego 1887 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. Podjął naukę w szkole misyjnej werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy. 29 września 1912 r. został wyświęcony na kapłana w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. W następnym roku wyjechał jako misjonarz na Filipiny. W 1931 r. powrócił do Niemiec. Działał w Domu Misyjnym św. Wojciecha w Pieniężnie i w „Maria Treu" w Głubczycach jako duszpasterz i nauczyciel. W 1944 r. został administratorem parafialnym w Zubrzycach i w tym samym roku został przeniesiony w tej samej funkcji do Holčovic. Od 1946 r. przebywał w Niemczech Zachodnich. Ostatnim miejscem jego działalności było St. Wendelin. Zm. 20 listopada 1961 r. w Domu św. Marcina w Garmisch – Partenkirchen.

Źródła i literatura: GOTTSCHLICH, *Das Leobschützer Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, März; *P. Theodor Schindler*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 12; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. V/VI, Stuttgart 1964/65; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 2 z 29 lutego 1944 r.; nr 6 z 1 czerwca 1944 r.

Ks. Schink Josef

Ur. w 1838 r. w Babicach, pow. głubczycki. W 1863 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1870–1881 był proboszczem parafii Wojnowice. Zmarł w 1881 r.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Schink Paul

Ur. 7 lutego 1891 r. w Babicach, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Josefa Schinka i Johanny z domu Ronge. Gdy miał 10 lat, zmarł mu ojciec. Pobierał naukę u werbistów w Św. Krzyżu koło Nysy i w St. Gabriel koło Wiednia. Podczas I wojny światowej służył jako sanitariusz w wojskowym lazarecie. 22 czerwca 1919 r. otrzymał święcenia kapłańskie w katedrze wrocławskiej. Od 1919 r. do 4 stycznia 1921 r. był wikariuszem w Kietrzu,

następnie przez 5 lat wikariuszem w Nowej Cerekwi, a w latach 1923–1932 w Bogdanowicach. Od października 1932 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Gołuszowice. W lipcu 1946 r. został wysiedlony. Osiadł w gminie diasporalnej w Landbergen. W 1949 r. miał wypadek – spadł z konnego wozu i doznał wstrząsu mózgu. Stan jego zdrowia się pogarszał. 20 marca 1952 r. stracił przytomność w szpitalu w Saerbeck i zmarł 23 marca 1952 r. Został pochowany w Greven.

Literatura: *Des Kreuzendorfer Pfarrers Schink letzte Fahrt*, „Leobschützer Heimatbrief" 1952, nr 5; KOMAREK E., *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher 1919–1947* (Manuskript, bearbeitet und zusammelgestellt von Joachim Pokorny); MAINKA, *Badenau/ Badewitz*; MENDE M., *Pfarrer Paul Schink*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 1; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher.*

O. Schittler Paulinus

W 1750 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Schiwy Paul

Ur. 31 grudnia 1886 r. w Tarnowskich Górach. Podjął naukę w szkołach werbistów w Domu Misyjnym Św. Krzyża koło Nysy i w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. 1 października 1915 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1915–1919 był duszpasterzem w lazarecie w Szczecinie. W latach 1920–1939 pracował jako nauczyciel łaciny i greki w Św. Krzyżu, w przerwach studiował na Uniwersytecie Wrocławskim. Został przeniesiony jako rektor do Domu Misyjnego „Maria Treu" w Głubczycach. W niedziele odprawiał msze św. w głubczyckim szpitalu. Gdy na Wielkanoc 1940 r. władze hitlerowskie zamknęły szkoły misyjne, o. Schiwy został duchownym w utworzonym tam rezerwowym lazarecie. Był także spowiednikiem sióstr werbistek i kapelanem sióstr szkolnych de Notre Dame przy ul. Raciborskiej. W 1947 r. został wysiedlony i w listopadzie tego roku przybył do Domu Misyjnego św. Ksawerego w Driburgu. W 1962 r. przeszedł operację żołądka. Zm. 6 października 1963 r. i 9 października został pochowany na cmentarzu werbistów w Driburgu.

Literatura: *Das Missionshaus Maria Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 5; GOTTSCHLICH R., *Über die ehemaligen Patres und Brüder von Maria Treu*, „Leobschützer Heimatrief" 1963, Dezember.

Ks. Schmack Viktor

Ks. Viktor Schmack w 1966 r. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 16 października 1906 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. Uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu i tam w 1929 r. zdał maturę. Studiował teologię w Insbrucku i we Wrocławiu, gdzie 29 czerwca 1934 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Od 1 września 1934 r. był wikariuszem w Lisięcicach. 21 września 1935 r. został wikariuszem w Grobnikach. Od 11 lutego 1941 r. urzędował jako administrator parafialny w Dzierżysławiu i od 20 listopada 1941 do 1946 r. jako tamtejszy proboszcz. Przed wysiedleniem, które miało nastąpić 5 lipca 1946 r., przekroczył w nocy granicę z Czechosłowacją. Od 15 lipca był proboszczem w Strahovicach. 28 lipca 1965 r., na własne życzenie, został wysiedlony do diecezji Würzburg i od 18 października 1965 r. funkcjonował jako proboszcz w Oberpleichfeld, pow. Kitzingen. Zmarł tam 28 stycznia 1980 r.

Literatura: BEIGEL E., *In Memoriam Pfr. Viktor Schmack*, „Leobschützer Heimatblatt" 1980, nr 2; JANOTTA M., *Erinnerung an den letzten Pfarrer von Dirschel*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 1; NEWERLA P., SIWIK W., *Zarys historii Krzanowic.*

Ks. Schmalz Karl

Ks. Karl Schmalz. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. w 1870 r. w Jędrychowicach, pow. głubczycki. W 1894 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1918–1933 był proboszczem parafii Pielgrzymów. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W 1933 r. przeszedł w stan spoczynku. Zm. 1 kwietnia 1945 r. w Głubczycach.

Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri... 1937; KLINK, *Leobschützer Heimatbuch*; TEICHMANN, *Schlesische Passion* (I).

Ks. Schmehl (Schmiel) Florian

Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. Został wikariuszem w Trebom. Zaoferował 900 guldenów na założenie lokalii w Boguchwałowie, pod warunkiem, że

sam zostanie tam lokalistą i tak się stało. Był nim w latach 1794–1807.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf*.; HANKE F., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt".

Ks. Schmid Georg z Głubczyc
W XV w. proboszcz parafii Prudnik. Założył fundację dla tamtejszego kościoła parafialnego.
Literatura: WELTZEL, *Historia miasta Prudnika...*, op. cit.

Ks. Schmidt Anton
Ur. w 1779 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1807–1815 był wikariuszem w Pilszczu, następnie został kapelanem wojskowym.
Źródła i literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schmidt Josef

Ks. Josef Schmidt. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 2

Ur. 27 lutego 1859 r. w rodzinie chłopskiej w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Jego matka pochodziła z domu Müller. Był kuzynem głubczyckiego dziekana ks. Johannesa Müllera. Najpierw został wikariuszem w Opawicy. W latach 1899–1902 był lokalistą w Pielgrzymowie, a w latach 1893–1899 w Braciszowie.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 2; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

O. Schmidt Paul
Ur. 15 września 1857 r. w Głubczycach jako syn mistrza szewskiego Juliusa Schmidta. Przedwcześnie stracił rodziców. Został wychowankiem Sierocińca Hoffmanna. Po ukończeniu szkoły ludowej, poszedł na naukę do sklepu kupieckiego Rothkegela w Głubczycach, jednak w wieku 16 lat zrezygnował i wstąpił do zakonu franciszkanów w Karłowicach pod Wrocławiem. W 1875 r. pojechał do Ameryki Północnej, gdzie otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 7 lat działał w Quincy, przez 3 lata w Indianapolis, następnie w Cleveland. W 1896 r. przebywał w St. Louis. W 1909 r. został prowincjałem zakonu. W latach 1915–1921 był definitorem generalnym w Rzymie. W 1921 r. powrócił do St. Louis i działał tam do swojej śmierci jako profesor teologii. Założył pismo „Franziskaner Herold." Zm. 28 listopada 1923 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; „Schlesische Kirchenblatt", 1887 r.

O. Schmolla Robert
Ur. w 1892 r. w Kolonii. W 1916 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1937 r. jako franciszkanin przebywał w Głubczycach.
Źródło: Catalogus venerabilis cleri... 1937.

Ks. Schneeweiss Julius

Ks. Julius Schneeweiss. Fotografia z: „Leobschützer Heimatbrief" 1960, nr 6

Ur. 2 listopada 1870 r. w wielodzietnej rodzinie w Równem, pow. głubczycki. W 1891 r. zdał maturę w głubczyckim gimnazjum. Po I semestrze studiów medycznych, rozpoczął studia teologiczne, które ukończył na Uniwersytecie Wrocławskim. 29 czerwca 1896 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa Georga Koppa. Od 23 lipca 1896 do 28 stycznia 1897 r. był wikariuszem w Gołuszowicach, od 28 stycznia 1897 do 22 lipca tego samego roku wikariuszem w Lisięcicach, a następnie do 1902 r. w Opawicy. Od 10 stycznia 1902 r. funkcjonował jako proboszcz w Opawicy. W 1930 r. przeprowadził renowację miejscowego kościoła, rozbudował kościół w Radyni. Został najpierw wicedziekanem, a po śmierci Johannesa Müllera, dziekanem dekanatu Głubczyce. Po II wojnie światowej trafił do Lüntorf, pow. Hameln, gdzie opiekował się wysiedlonymi. Ostatnie 4 lata życia spędził na plebanii w Eschershausen i do końca pomagał w duszpasterstwie. Zm. 7 maja 1960 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; *In Memoriam Msgr. Dechant i R. Julius Schneeweiss*, „Leobschützer Heimatbrief" 1960, nr 6; MARTIN, *55 Jahre im Weinberg des Herrn Dechant Julius Schneeweiss*, „Leobschützer Heimatbrief" 1951, nr 6.

O. Schneeweiss Karl
Ur. w 1808 r. w Głogówku. W 1834 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1835–1837 był katechetą w głubczyckim gimnazjum, a następnie w Nysie. W 1851 r. został administratorem parafialnym w Grimichau (?). Wstąpił do

zakonu jezuitów. Zmarł w 1890 r. w Maria Schein, w Czechach.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schneider Bruno
Ur. w 1863 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela naczelnego Juliusa Schneidera. Ukończył gimnazjum w Głubczycach i studiował we Wrocławiu teologię. W 1887 r. został tam wyświęcony na kapłana. Był wikariuszem w Hat`i, a w 1888 r. w Hulczynie. Pełnił tam również funkcję prezesa Katolickiego Związku Czeladników. W 1891 r. zakupił dla tego związku Dom św. Józefa. W 1895 r. został powołany na proboszcza do Dolni Benešova. Założył tam w 1896 r. Katolicki Związek Czeladników, którym kierował aż do swojej śmierci. Przeprowadził remont miejscowego kościoła, dla którego zakupił nowe dzwony i organy. Zmarł w 1935 r.
Źródła i literatura: *Dechant Schneider in Beneschau* + - wycinek prasowy; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schober Johannes
Ur. w Charovej. Najpierw był wikariuszem w Branicach, a od 1846 do 1850 r. proboszczem parafii Branice. Zrezygnował z tej funkcji i 26 marca 1850 r. otrzymał lokalię Księże Pole.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Schoberlin Jakob
W 1430 r. został zaproponowany na proboszcza parafii Bliszczyce.
Literatura: BEIER G., *Bleischwitz Kreis Leobschütz O/S. Eine oberschlesische Gemeinde*, Bonn, b.d.w.; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Scholich Eduard
Ur. w 1885 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1925 r. jako kuratus w Spremberg.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Scholich Franz
Ur. w 1888 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1920 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był franciszkaninem w Nysie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Scholich Karl
Ur. 4 grudnia 1783 r. w Grobnikach, pow. głubczycki jako syn zagrodnika Antona Scholicha. W 1810 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 12 lat był wikariuszem w Grobnikach. Od 14 lutego 1822 do 1829 r. urzędował jako lokalista w Braciszowie, a od maja 1829 do 1831 r. proboszcz parafii Zopowy. W styczniu 1831 r. przeszedł na probostwo do Třebom, gdzie zmarł 8 stycznia 1851 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Scholtyssek Emil
Ur. w 1912 r. 24 grudnia 1939 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Od sierpnia 1945 do 1958 r. był proboszczem parafii Jakubowice. W latach 1958–1971 proboszczem w Długomiłowicach. W 1971 r. wyjechał do RFN i otrzymał parafię Dassel w diecezji Hildesheim. Pod koniec 1974 r., z powodu choroby, musiał przejść na emeryturę, którą spędził w Bambergu – Gaustadt. Zmarł tam 22 września 1975 r.
Literatura: Chronik der Pfarrei Jakubowitz; KOPIEC J., *Prezbiterium diecezji opolskiej w latach 1945 1980*. „Studia Teologiczno – Historyczne Śląska Opolskiego", t. X, Opole 1984; *Nachruf + Emil Scholtyssek*, „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 6.

Ks. Scholz Albert
Ur. w 1871 r. w Opawicy, pow. głubczycki. W 1898 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Jarnołtówku.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Scholz Eduard
Ur. w Miłowicach pow. prudnicki. 4 czerwca 1929 r. został wprowadzony przez archiprezbitera ks. Janscha z Klisina jako proboszcz parafii Kazimierz. W 1937 r. został przeniesiony do Racławic Śląskich.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 129.

O. Scholz Hilarius
Ur. 5 lutego 1848 r. w Miłowicach, pow. prudnicki. Ukończył gimnazjum w Nysie. 22 grudnia 1868 r. wstąpił do franciszkańskiego nowicjatu w Warendorf. 13 marca 1875 r. został wyświęcony na kapłana. Z powodu kulturkampfu, wyjechał do Ameryki Północnej i pozostawał tam przez 11 lat (w St. Louis, Missouri). Po powrocie przebywał na Górze św. Anny, we Wrocławiu i Prudniku. W 1911 r. został inspektorem domu księży

O. Hilarius Scholz. Rysunek ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

na Kaplicowej Górze koło Prudnika. W 1918 r. został mianowany prezesem głubczyckich franciszkanów, ale wprowadzenie się zakonników nastąpiło tam dopiero w 1921 r. O. Hilarius Scholz, jako osoba spoza obszaru plebiscytowego, nie mógł się tam wprowadzić i zlecił przejęcie klasztoru o. Norbertowi Bombisowi. Zm. 11 marca 1930 r. w szpitalu Braci Miłosierdzia w Prudniku.

Źródło: „Leobschützer Zeitung" 1930, z 13 marca.

Ks. Scholz Konrad

Ur. 10 stycznia 1894 r. w Trzebinie, pow. prudnicki. Wstąpił do zakonu franciszkanów i 17 lutego 1923 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1943 r. przebywał w Branicach.

Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles*...1943.

Ks. Scholz Mathias

Kanonik z Nysy. W latach 1680–1686 był proboszczem parafii Włodzienin.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schönburn Jodokus

W 1430 r. został odnotowany jako altarzysta w kościele parafialnym w Głubczycach.

Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Schoppa Johann

Ur. w 1713 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1739 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1779 r. jako beneficjent w Kromieryżu.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schreiber (Schreier) Johann

Był najpierw proboszczem parafii Sudice, a od 4 grudnia 1760 do 1767 r. proboszczem parafii Nasiedle. Zmarł 16 maja 1767 r.

Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel;* WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Schreiber Nikolaus

Ur. w Kłodzku. W 1766 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Jako franciszkanin przebywał w Głubczycach. Po sekularyzacji klasztoru w 1810 r., pozostał tam na emeryturze. Zmarł 8 maja 1812 r. w wieku 63 lat. Został pochowany, bez zezwolenia władz miejskich, w krypcie kościelnej franciszkanów.

Literatura: „Leobschützer Zeitung" 1934, z 10/11 marca; PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Schreier Matthäus Ferdinand

Od 1666 r. był administratorem parafialnym w Babicach. W marcu 1677 r. starał się o administraturę Bogdanowice.

Ks. Schröfel Heinrich

Ur. 13 kwietnia 1915 r. w Bystrzycy Kłodzkiej jako syn długoletniego dyrektora głubczyckiego gimnazjum Ernsta Schröfela. Studiował teologię w Pasawie, gdzie 18 kwietnia 1938 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1938–1940 był wikariuszem w Lisięcicach, a od 1940 do 1941 r. w Dzierżysławiu. Od 1941 do 1943 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Petrovicach koło Osoblahy i w latach 1943–1946 jako kuratus w klasztorze Trzech Króli w Kietrzu. Po wysiedleniu, działał najpierw w Mandelsloh, a w latach 1946–1948 był kuratusem w Bad Nenndorf. Od 1948 do 1959 r. był wikariuszem w Rodenbergu, w latach 1959–1977 w Soltau, od 1977 do 1978 r. w Dannenberg i od 1978 r. w Oldendorfie w Hesji. Zm. 1 maja 1985 r.

Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester Gedenktage*; Grocholl W., *Nachruf Herr Pfarrer Heinrich Schröfel*, „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 4.

Ks. Schubert Anselm

Ur. w 1760 r. w Dzierżkowicach, pow. głubczycki. W 1785 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1787 r. został odnotowany jako duchowny w diecezji brneńskiej.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schubert Josef

Ur. w 1749 r. w Dzierżkowicach, pow. głubczycki. W 1772 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1808 r. jako wikariusz w Baborowie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schuch (Schuh) Innozenz

Ur. w 1774 r. w Głubczycach. W 1798 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Opawicy. Od 14 lipca 1806 do 1837 r. był lokalistą w Chomiąży. Wolny pisze, że był bardzo zasłużony dla budowy kościoła i domu mieszkalnego w Chomiąży i nazywa go gorliwym duszpasterzem. Od września 1835 do 1848 r. był proboszczem parafii Równe. 19 kwietnia 1849 r.

został wprowadzony jako proboszcz do Zawiszyc. W 1848 r. obchodził złoty jubileusz kapłański i otrzymał Order Czerwonego Orła IV klasy. Zm. 27 marca 1852 r. na udar mózgu, podczas wizyty w Głubczycach. Został pochowany na zawiszyckim cmentarzu, w pobliżu drzwi do zakrystii.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Schlesisches Kirchenblatt" 1848, nr 40; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schumann Anton
Ur. w 1708 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1733 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1735 r. był kapelanem dworskim w Bogdanowicach. Zmarł w 1772 r. w diecezji wrocławskiej.
Źródła: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schundlo Andreas
W latach 1492–1507 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. W 1492 r. odmówił złożenia hołdu, nowemu panu księstewka głubczyckiego, Piotrowi Haugwitzowi i zaczął budować nową siedzibę zakonną w Grobnikach. Gdy się dowiedział, że Haugwitz zamierza go zawrócić siłą, zbiegł do Opawy. W odpowiedzi na to Haugwitz zawładnął majątkami komturii i kazał wybić bydło z folwarku joannitów. Mieszczanie skarżyli się na zaniedbywanie przez Schundlo spraw kościelnych. Po kilkuletnim sporze i procesie, komisja, składająca się z księcia Kazimierza cieszyńskiego, księcia Zygmunta (późniejszego króla Polski Zygmunta Starego) i biskupa ołomunieckiego Stanisława, nakazała komturowi powrócić do Głubczyc i złożyć hołd. Komtur tak uczynił. Zmarł w Głubczycach w sędziwym wieku 23 marca 1507 r. Został pochowany w kościele parafialnym.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Schur Christian
Ur. 17 marca 1895 r. w Kilonii – Gaarden. W 1909 r. wstąpił do Domu Misyjnego werbistów św. Michała w Steyl. W 1925 r. został wyświęcony na kapłana w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. Działał w Domu Misyjnym St. Wendel w biskupstwie trewirskim, a w latach 1929–1935 w St. Paul – Wengerohr jako nauczyciel i wychowawca. W 1935 r. został wysłany do Głubczyc, gdzie był następcą o. Eustachiusa Riedla i kierował Domem Misyjnym „Maria Treu". Tam przeżył koniec wojny. Po wojnie zachorował i musiał w 1958 r. poddać się operacji w szpitalu św. Hildegardy w Berlinie – Charlottenburgu. Powrót do duszpasterstwa był niemożliwy. Został duchownym domowym w Domu Starców św. Marcina w Garmisch – Partenkirchen. Stan jego zdrowia pogarszał się. Znalazł się w klinice uniwersyteckiej w Hamburgu, gdzie przeszedł kolejną operację. Zm. w 1959 r. i 18 lutego został pochowany na cmentarzu Domu Misyjnego St. Wendel.
Literatura: GOTTSCHLICH R., *Christian Schur zum Gedächtnis*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, April; *Das Missionshaus Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 5.

Ks. Schuslik (według Wolnego Schustek, według Hofrichtera Schuster) **Johann Bernard**
Od 29 lipca 1694 do 1699 r. był proboszczem parafii Pilszcz, następnie został przeniesiony z Pilszcza do Stareho Mesta na Morawach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Schuster Georg Martin
Ksiądz, ur. w Baborowie, pow. głubczycki. Zmarł w 1733 r. w Pišti.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Schwan Viktor
W 1682 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Schwarz Johann Josef
Ur. w 1771 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1795 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1835 r. jako proboszcz parafii Braunsberg.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schwarzer Anton
Ur. w 1771 r. w Langowie, pow. głubczycki. W 1743 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1824–1840 był lokalistą w Wódce.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schwarzer Franz
Ur. w 1827 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1853 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 16 lipca 1861 do 1866 r. był lokalistą w Chomiąży, a w latach 1867–1872 lokalistą w Braciszowie. Zm. 27 grudnia 1872 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

został wprowadzony jako proboszcz do Zawiszyc. W 1848 r. obchodził złoty jubileusz kapłański i otrzymał Order Czerwonego Orła IV klasy. Zm. 27 marca 1852 r. na udar mózgu, podczas wizyty w Głubczycach. Został pochowany na zawiszyckim cmentarzu, w pobliżu drzwi do zakrystii.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Schlesisches Kirchenblatt" 1848, nr 40; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Schumann Anton
Ur. w 1708 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1733 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1735 r. był kapelanem dworskim w Bogdanowicach. Zmarł w 1772 r. w diecezji wrocławskiej.
Źródła: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schundlo Andreas
W latach 1492–1507 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. W 1492 r. odmówił złożenia hołdu, nowemu panu księstewka głubczyckiego, Piotrowi Haugwitzowi i zaczął budować nową siedzibę zakonną w Grobnikach. Gdy się dowiedział, że Haugwitz zamierza go zawrócić siłą, zbiegł do Opawy. W odpowiedzi na to Haugwitz zawładnął majątkami komturii i kazał wybić bydło z folwarku joannitów. Mieszczanie skarżyli się na zaniedbywanie przez Schundlo spraw kościelnych. Po kilkuletnim sporze i procesie, komisja, składająca się z księcia Kazimierza cieszyńskiego, księcia Zygmunta (późniejszego króla Polski Zygmunta Starego) i biskupa ołomunieckiego Stanisława, nakazała komturowi powrócić do Głubczyc i złożyć hołd. Komtur tak uczynił. Zmarł w Głubczycach w sędziwym wieku 23 marca 1507 r. Został pochowany w kościele parafialnym.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Schur Christian
Ur. 17 marca 1895 r. w Kilonii – Gaarden. W 1909 r. wstąpił do Domu Misyjnego werbistów św. Michała w Steyl. W 1925 r. został wyświęcony na kapłana w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia. Działał w Domu Misyjnym St. Wendel w biskupstwie trewirskim, a w latach 1929–1935 w St. Paul – Wengerohr jako nauczyciel i wychowawca. W 1935 r. został wysłany do Głubczyc, gdzie był następcą o. Eustachiusa Riedla i kierował Domem Misyjnym „Maria Treu". Tam przeżył koniec wojny. Po wojnie zachorował i musiał w 1958 r. poddać się operacji w szpitalu św. Hildegardy w Berlinie – Charlottenburgu. Powrót do duszpasterstwa był niemożliwy. Został duchownym domowym w Domu Starców św. Marcina w Garmisch – Partenkirchen. Stan jego zdrowia pogarszał się. Znalazł się w klinice uniwersyteckiej w Hamburgu, gdzie przeszedł kolejną operację. Zm. w 1959 r. i 18 lutego został pochowany na cmentarzu Domu Misyjnego St. Wendel.
Literatura: GOTTSCHLICH R., *Christian Schur zum Gedächtnis*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, April; *Das Missionshaus Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 5.

Ks. Schuslik (według Wolnego Schustek, według Hofrichtera Schuster) **Johann Bernard**
Od 29 lipca 1694 do 1699 r. był proboszczem parafii Pilszcz, następnie został przeniesiony z Pilszcza do Stareho Mesta na Morawach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Schuster Georg Martin
Ksiądz, ur. w Baborowie, pow. głubczycki. Zmarł w 1733 r. w Pišti.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Schwan Viktor
W 1682 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Schwarz Johann Josef
Ur. w 1771 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1795 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1835 r. jako proboszcz parafii Braunsberg.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Schwarzer Anton
Ur. w 1771 r. w Langowie, pow. głubczycki. W 1743 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1824–1840 był lokalistą w Wódce.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schwarzer Franz
Ur. w 1827 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1853 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 16 lipca 1861 do 1866 r. był lokalistą w Chomiąży, a w latach 1867–1872 lokalistą w Braciszowie. Zm. 27 grudnia 1872 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Schwarzer Herrmann

Ur. w 1821 r. w Głubczycach. W 1846 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Raciborzu.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Schwentzner Hermann

Ur. w 1820 r. w Rakowie, pow. głubczycki. W 1844 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kapelanem więziennym w Raciborzu. Zmarł w 1850 r.

Źródło: Kronika parafii Dzielów 1966–2008.

Ks. Sczuka Johannes

Ks. Johannes Sczuka. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 29 kwietnia 1885 r. w Hulczynie w morawskiej rodzinie jako syn mistrza rzeźnickiego Maxa Sczuki i Julie z domu Holletschek. Uczęszczał do szkoły powszechnej w rodzinnym mieście. W 1897 r. rozpoczął naukę w gimnazjum w Głubczycach. Nie został promowany do oberprimy, z powodu słabej znajomości języka niemieckiego i zamierzał, ze świadectwem unterprimy, wykształcić się na dentystę. Jednak udał się do gimnazjum w Weilburgu w Hessen – Nassau, w którym w 1907 r. zdał maturę i otrzymał świadectwo dojrzałości. Studiował teologię we Wrocławiu. W 1910 r. wstąpił tam do seminarium duchownego i 22 czerwca 1911 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Koppa. W latach 1911–1914 był wikariuszem w Bolaticach, od 1914 do 1917 r. w Krzanowicach, od 1917 do 1922 r. w Ołdryszowie i od 1922 r. archiprezbiterem w Branicach. W 1927 r. przeszedł jako administrator do Wiechowic, gdzie od listopada 1927 do 24 października 1931 r. był proboszczem. 1 czerwca 1931 r. ks. J. M. Nathan zrezygnował z parafii Branice, aby się poświęcić urzędowi wikariusza generalnego niemieckiej części arcybiskupstwa ołomunieckiego, a na swojego następcę wyznaczył ks. Sczukę. Przez 27 lat ks. Sczuka prowadził tam posługę duszpasterską, a w latach 1948–1949 ex currendo w Wódce. W styczniu 1940 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Po II wojnie światowej, w 1947 r. uratował przed zawaleniem się wieżę kościoła parafialnego w Branicach, polecił naprawić organy i oszklić okna. W 1948 r. polecił przeprowadzić remont dachu kościoła w Boboluszkach i wieży kościoła w Michałkowicach. W 1952 r. stwierdzono u niego zmiany chorobowe w obrębie płuc. W tym samym roku został aresztowany za wypowiedź, wygłoszoną podczas nabożeństwa żałobnego 4 lutego 1952 r., że jak sytuacja zmieni się na lepsze, możliwe będzie sprowadzenie do Branic zwłok biskupa Nathana. Zarzucono mu dążenie do zmiany granicy państwowej przez działania wojenne i na pół roku zamknięto w więzieniu. We wrześniu 1958 r. udał się na operację do szpitala w Krakowie, gdzie zmarł 4 października 1958 r. 7 października został pochowany w Branicach. Na cmentarzu przy kościele parafialnym znajduje się jego nagrobek.

Literatura: Dekanat Branitz, rękopis; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; JURANEK G., *Das Dorf Branitz, Kreis Leobschütz, Oberschlesien, und seine Bewohner*, nakład własny, Neunkirchen 1979; POSPISZYL B., *Bp. Joseph Martin Nathan. Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012, s.160; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WITTEK F., *Konsistorialrat Johannes Sczuka* +, „Leobschützer Heimatbrief" 1958, Dezember; *Zum 40. Todestag Erinnerung an Consistorialrat Pfarrer Johannes Sczuka*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 5.

Bp Sedlag (Sedlak) Anastasius

Bp Anastasius Sedlag. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Ur. 23 kwietnia 1787 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki jako syn nauczyciela i organisty w kościele minorytów w Koźlu Ambrosiusa Sedlaga i Barbary z domu Muschallek. Ukończył z dobrym wynikiem gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu. 30 czerwca 1810 r. został wyświęcony na kapłana. Był wikariuszem w Fałkowicach i Nysie, a od 1815 r. proboszczem parafii Prószków. W 1816 r. został mianowany arcybiskupim inspektorem szkół powiatu opolskiego. Od 29 stycznia 1823 r. pracował jako proboszcz i radca szkolny w Opolu. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego królewskiego konsystorza we Wrocławiu. W kwietniu 1825 r. jako radca duchowny i szkolny został członkiem kolegium rządowego, dlatego też zrezygnował z urzędu arcybiskupiego powiatowego inspektora

szkolnego. Znał język polski. 7 marca 1833 r. wrocławski fakultet teologiczny nadał mu tytuł doktora honoris causa. 28 marca 1833 r., po śmierci biskupa Mathego, został konsekrowany na biskupa chełmińskiego i 14 czerwca intronizowany w katedrze w Pelplinie. Założył tam seminarium kapłańskie. Był bibliofilem i kolekcjonerem książek, które, na mocy testamentu, przekazał bibliotece pelplińskiego seminarium duchownego. W 1837 r. polecił postawić pałac biskupi w Pelplinie. Do pomocy powołał do kapituły chełmińskiej księży ze Śląska: proboszcza ks. Eduarda Herzoga z Ząbkowic Śląskich (został kapitularzem katedralnym), ks. Matthiasa Krettka z Krzanowic (jako dziekana katedralnego) i ks. Franza Larischa z Nasiedla. W 1834 r. podarował kościołowi w Dziećmarowie mały kielich mszalny z datą i małą pieczęcią, na której znajdowały się słowa: Dr Anastasius D.G. Episcopus Culmensis. 23 sierpnia 1853 r. założył przy tym kościele fundację z kapitałem 1200 tal., z której odsetek ustalił 2 tal. na mszę za jego zmarłych rodziców, 20 tal. na ubrania dla ubogich, pilnych, katolickich dzieci i 20 tal. do rozdzielenia między ubogich miejscowych katolików. Przez inflację suma ta stała się bardzo niska. Zm. 23 września 1856 r. i został pochowany w katedrze chełmińskiej.

Literatura: *Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon*, Bd. IX, 1995, www.Bautz; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; MANTHEY F., *Schlesische Priester im Dienste der Diözese Kulm*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. XXII, Hildesheim 1964; MAŃKOWSKI A., *Anastazy Sedlag, biskup chełmiński (1787–1856)*, „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu" 1920, t.5, nr ¾; MAŃKOWSKI A., *Prałaci i kanonicy katedralni chełmińscy od założenia kapituły do naszych czasów*, Toruń 1928; TALAR E., *Die Pfarrer der ehemalige Kollegiatkirche zum hl. Kreuz in Oppeln seit Aufhebung des Kollegiatsstifts im Jahre 1810*, Oppeln 1925; WIELGOSZEWSKI W., *Duchowni diecezji chełmińskiej (46). Biskup katecheta*, http:// www.niedziela.diecezja.torun.pl/2010/1011/4.html

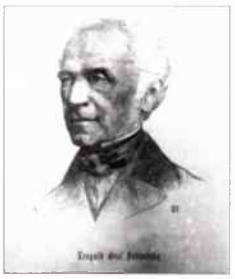
O. Sedlag Nikolaus

Ur. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu franciszkanów. W 1935 r. świętował 90. urodziny i był wówczas najstarszym śląskim franciszkaninem.

Literatura: MAINKA, *Badenau/Badewitz*.

Bp Sedlnitzky Leopold von

Ur. 29 lipca 1787 r. w zamku w Linhartovem jako syn hrabiego Josefa Sedlnickiego herbu Odrowąż, posiadającego kilka majątków w powiecie

Bp Leopold Sedlnitzky. Ilustracja ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

głubczyckim i Marii Józefy von Haugwitz z Piszkowic w ówczesnym Hrabstwie Kłodzkim. Od dziecka był wyznaczony do stanu duchownego. W wieku 11 lat otrzymał tonsurę. W 1811 r., w wieku 24 lat, otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa sufragana wrocławskiego Emanuela Szymońskiego, a w 1799 r. kanonikat we Wrocławiu, natomiast w 1801 r. kanonikat w Nysie. W latach 1832–1835 był proboszczem katedralnym, prepozytem i wikariuszem kapitulnym. W 1836 r. został biskupem wrocławskim. Nie miał jednak powołania ani poczucia obowiązków. Ulegał protestantyzmowi i wpływom monarchii pruskiej. Popadł w konflikt z papieżem w sprawie małżeństw mieszanych. 10 października 1840 r. papież zmusił go do rezygnacji. Były biskup Sedlnitzky wyjechał do Berlina, gdzie w 1863 r. został protestantem. Fryderyk Wilhelm IV mianował go tajnym radcą i członkiem Rady Państwa. Leopold Sedlnitzky założył w Berlinie pensję „Paulinum" dla ewangelickich gimnazjalistów i konwikt „Johannum" dla studentów teologii ewangelickiej. Pod koniec życia oślepł i ogłuchł. Zm. 25 marca 1871 r. w Berlinie.

Literatura: *Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon*, Bd. IX, 1995, Ks. URBAN W., *Leopold hr. Sedlnicki książę biskup wrocławski 1836–1840 na tle dziejów Kościoła na Śląsku w pierwszej połowie XIX wieku*, Warszawa 1955; www.Bautz; Hofrichter, *Hervorragende Persönlichkeiten*.

Ks. Seemann Athanasius

Ur. w 1786 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki. W 1810 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1847 r. jako proboszcz parafii Zabrze.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Seemann Silvester

Ur. 30 grudnia 1867 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Kromieryżu, w którym w 1887 r. zdał maturę. W latach 1887–1891 studiował we Wrocławiu teologię. Przez rok musiał odbyć służbę wojskową i 15 czerwca 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa kardynała Georga Koppa. W latach 1892–1902 był wikariuszem w Pilszczu. 23 stycznia 1902 r. został przeniesiony jako wikariusz do Wiechowic, gdzie 11 listopada 1903 r. został pierwszym proboszczem

tej parafii i był nim do 30 września 1927 r. Od 1 października 1927 do swojej śmierci 10 maja 1929 r. mieszkał w Baborowie. Został pochowany na tamtejszym cmentarzu św. Józefa.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; Maszynopis z parafii Dzielów; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 116.

Ks. Seiberlich Johann
Jezuita. Od 1747 do 1751 r. był duszpasterzem w Pomorzowicach.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Seichter Karl

Ks. Karl Seichter. Fotografia z: „Leobschützer Heimatbrief" 2006, nr 3

Ur. 21 czerwca 1877 r. w Głubczycach. W 1898 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach, a 23 czerwca 1902 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Głubczycach, a w latach 1906–1908 administratorem parafialnym we Włodzieninie. Od 1915 do 1941 r. funkcjonował jako proboszcz w Równem. Zm. 22 czerwca 1941 r.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 7 z 29 lipca 1941 r.

Ks. Seidel Anton
Ur. w 1767 r. w Królowem, pow. głubczycki jako syn Georga i Evy Marii Seidel. W 1790 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez 6 lat był wychowawcą dzieci hrabiego Sedlnickiego w Linhartovem. Od maja 1796 do 1819 r. funkcjonował jako proboszcz w Opawicy, z tytułem dziekana dekanatu opawickiego. Od 1803 r. był asesorem przy szkolnej komisji arcybiskupiej pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej. 30 marca 1819 r. został mianowany radcą szkolnym w Opolu. Objęcie tego urzędu nastąpiło kilka miesięcy później. Był tam proboszczem z tytułem radcy konsystorialnego. Zm. 2 października 1822 r. w Opolu.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Seidel Wilhelm
Ur. w 1873 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako syn kierownika miejscowej szkoły. W 1897 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. W 1901 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Nowej Cerekwi, Księżym Polu i Gołuszowicach. W latach 1909–1929 funkcjonował jako proboszcz parafii Kazimierz. Założył tam Związek św. Teresy, powiększył cmentarz, zbudował kostnicę i nowy mur cmentarny. Wieża kościelna została naprawiona i świeżo otynkowana. W 1920 r. kupił od panny Berty Planczek dom mieszkalny z budynkiem gospodarczym i 13 morgami pola i założył tam filię sióstr marianek z Wrocławia. Zmarł w 1929 r. podczas jazdy na saniach przy silnym mrozie z Racławic Śląskich do Kazimierza.
Źródła i literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir;* Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Seiffert Max
Ur. 22 października 1882 r. w Berlinie. Był jezuitą. W 1914 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1 października 1923 do 31 grudnia 1926 r. był dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej w Branicach – Zamku, a od 1 stycznia 1927 r. w Grodkowie. W 1932 r. został przeniesiony do Leśnicy. 1 lipca 1934 r., jako emeryt, osiadł we Wrocławiu.
Źródło: Dekanat Branitz, rękopis.

O. Senfft Narcissus
W latach 1734 i 1739–1740 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Seyffert Anton
Ur. w 1770 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. W 1798 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1801 r. był wikariuszem w Hulczynie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Siegel Petrus
Ur. w Zlatych Horach. Przebywał w Głubczycach jako franciszkanin. W momencie sekularyzacji w 1810 r. miał 66 lat.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

Ks. Siegel Tobias Alois
Od 6 września 1727 r. (miał wówczas 29 lat) funkcjonował jako proboszcz parafii Zawiszyce. Był „przyjacielem biednych i pocieszycielem chorych". Kupował biednym katolickie książki do czytania i modlitwy, w dni postne i piątki chodził

po domach, aby sprawdzić, kto je mięso. Polecił, dzierżawcom roli parafialnej, co rok składać meldunek o dochodach. Jeśli dzierżawca popadł przez nieurodzaj w biedę, darowywał mu opłatę lub pożyczał bez odsetek małe sumy pieniężne. Gdy gmina cierpiała z powodu nieurodzaju, otwierał własny spichlerz zbożowy i kazał rozdawać zboże do siewu najuboższym osobom z Zawiszyc i Królowego. Założył sad przy plebanii. Kupował rzadkie sadzonki drzewek owocowych. Zm. 26 stycznia 1748 r. i został pochowany w pobliżu prezbiterium w kościele. Kronika parafialna podaje: „*Gdy proboszcz Siegel zorientował się, że jego siły coraz bardziej słabną, gdy poczuł już w swoim wnętrzu nadejście śmierci, kazał przywołać do swojego łoża wszystkich swoich dłużników, a także kilku zaprzyjaźnionych parafian. I wszyscy, którym proboszcz dał pożyczkę lub którzy mu jeszcze byli winni dzierżawę i zboże, wszyscy przybyli na wezwanie umierającego duszpasterza. Gdy teraz ci ludzie otoczyli jego łoże, proboszcz zapytał każdego o to samo, czy oni rzeczywiście byli tak bardzo dłużni, jak zostało odnotowane na świadectwach dłużnych. Gdy wszyscy się przyznali do długu, umierający podniósł się ze swojego łoża, po jego śmiertelnie bladym obliczu przebiegł krótki promień radości. Potem wyciągnął do każdego swą chudą, drżącą dłoń i powiedział przyjaznym tonem: Bracia, daruję wam wszystkim długi, nie jesteście mi nic więcej dłużni! Podarł świadectwa długu, po czym powiedział: Tak chciałbym również darować sobie mój dług miłosierny Boże, jak to uczyniłem swoim dłużnikom. Po tych słowach, po tym wzruszającym dowodzie miłości, ludzie nie mogli powstrzymać swoich łez, wszyscy głośno szlochali. Proboszcz zmęczony znów się położył, jeszcze raz po raz ostatni pobłogosławił swoich parafian i kilka godzin później zmarł*".

Literatura: VOGT, *Aus alten Tagen.*

Ks. Simon

Był altarzystą przy ołtarzu św. Jana Chrzciciela w głubczyckim kościele parafialnym za czasów panowania księcia Przemka opawskiego (1394–1433).

Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz.*

O. Simon Georg

Ur. 1 września 1873 r. w Dytmarowie, pow. prudnicki. 20 września 1891 r. wstąpił do zakonu franciszkanów w Warendorf. 23 czerwca 1900 r. otrzymał święcenia kapłańskie we Wrocławiu z rąk kardynała Georga Koppa. Do 1905 r. był wychowawcą braci zakonnych na Górze św. Anny, następnie magistrem nowicjuszy w Nysie, od 1911 r. przełożonym klasztoru na Górze św. Anny. W latach 1915–1921 oraz 1930–1933 był prowincjałem śląskim. W 1917 r., w imieniu swojego zakonu, pertraktował z głubczyckim magistratem, w sprawie zakupu kompleksu klasztornego w Głubczycach. Od 1923 do 1924 r. był prezesem w tamtejszym klasztorze. Podczas II wojny światowej przebywał w klasztorze w Prudniku. W nocy z 23 na 24 marca 1945 r. został zastrzelony podczas ucieczki z klasztoru przed żołnierzami radzieckimi. Jego ciało odnaleziono (w stanie rozkładu) po kilkunastu dniach i pochowano na cmentarzu w Prudniku – Lesie.

O. Georg Simon. Fotografia ze zbiorów głubczyckich franciszkanów

Literatura: Archiwum Franciszkanów w Głubczycach, odpisy pism z lat 1917–1918, dotyczących sprowadzenia do Głubczyc franciszkanów; Ks. HANICH, *Martyrologium*; „Leobschützer Zeitung" 1923, z 14 grudnia; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Sine Christinus

W 1708 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Sittau Peter von

W 1445 r. był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz.*

Ks. Skalnik Johann

Ur. w 1766 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1791 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 18 maja 1798 do 1814 r. był proboszczem parafii Kostellitz koło Gojo (?). Od 14 lutego 1814 do 1820 r. funkcjonował jako dziekan w Kromieryżu. Został honorowym kanonikiem we Wrocławiu i Kromieryżu. Od 1831 do swojej śmierci w 1835 r. był proboszczem parafii Dedic.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Skalnik Ludwig

Ur. w 1733 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1759 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1763 r. jako wikariusz w Baborowie.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Slane (Slang) Andreas
Od 30 czerwca 1671 do swojej śmierci w 1673 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. Z powodu wygłoszonego w okresie postu kazania, krytykującego tańce i inne rozrywki miejscowych luteran, został przez nich pobity, co rzekomo przyczyniło się pół roku później (1673) do jego zgonu.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Slawik Emil

Ks. Emil Slawik. Fotografia sprzed 1945 r. z albumu proboszcza Bertholda Richtarskiego z Debrzycy (Archiwum Parafialne w Głubczycach)

Ur. 5 lutego 1900 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. W latach 1913–1919 uczęszczał do gimnazjum w Raciborzu. Od 1919 do 1923 r. studiował we Wrocławiu teologię, a 2 marca 1924 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1924–1925 był wikariuszem w Suchej Psinie, od 1925 do 1926 r. we Włodzieninie, 1926–1927 w Wiechowicach, 1927–1928 w Posucicach i w latach 1928–1931 w Baborowie. Od 11 kwietnia 1938 do 1946 r. sprawował funkcję proboszcza parafii Wojnowice. Po II wojnie światowej osiadł w Liebenburg, pow. Goslar, gdzie zmarł 6 listopada 1970 r.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; *Pfarrer Emil Slawik gestorben*, „Gesegnete Weihnachten!" 1970; Priesterkartei in Eschershausen.

Ks. Smolarz Thomas
Ur. w 1766 r. w Jaroniowie, pow. głubczycki. W 1791 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł jako proboszcz w diecezji krakowskiej.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Söhner Maximilian
Ur. 9 marca 1908 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W 1928 r. zdał maturę w głubczyckim gimnazjum. Studiował teologię w Insbrucku i Wrocławiu. 29 stycznia 1933 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. Po święceniach został wikariuszem w Opawicy. Od 15 czerwca 1936 r. był wikariuszem w Kietrzu. W 1943 r. został powołany do Wehrmachtu i przebywał z wojskiem w Norwegii i Finlandii. Dostał się do radzieckiej niewoli wojennej. Po uwolnieniu pojechał do Hildesheim i tamtejszy biskup 1 lutego 1946 r. wysłał go jako wikariusza do Braunschweig – Lehndorf. 1 października 1948 r. został wikariuszem w Tülau – Fahrenhorst, gdzie działał przez 10 lat, bez plebanii i katolickiego kościoła. 15 kwietnia 1958 r. został wikariuszem w Dahlenburg. Z powodu złego stanu zdrowia, w marcu 1961 r. zamieszkał w Domu Biskupa Nathana w Eschershausen. Zm. 20 października 1966 r. po nieudanej operacji w Eschershausen.
Literatura: *Pfarrer Max Söhner*, „Leobschützer Heimatbrief" 1966, nr 10/11; RICHTARSKY B., *Chronik von Schönbrunn*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 4.

Ks. Sohrau Witko von (Witko z Żarowa)
W latach 1365–1378 był komturem joannitów w Głubczycach, a w 1369 r. również w Makowie.
Literatura: STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Sommer Karl
Od 14 lipca 1792 do sierpnia 1794 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir.*

Ks. Sonntag Josef
Ur. w Bezdekowie (część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. W 1732 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1774 r. jako wikariusz w Ołdryszowie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Sontag Joseph
Ur. 13 grudnia 1807 r. (według Welzla w1808 r.) w Bogdanowicach, pow. głubczycki. We wrześniu 1832 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zm. 4 lipca 1839 r. jako wikariusz w Grobnikach, po 6 latach chorowania na gruźlicę. Został pochowany w Bogdanowicach, tam na cmentarzu przykościelnym zachował się jego nagrobek.
Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Stachnikel Prothasius
W 1675 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Stanjek Alois
Ur. w Głubczycach. Od kwietnia 1819 do 1821 r. był lokalistą w Braciszowie. Zm. 14 lutego 1821 r.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Stanjek Anton Franz Xavier
Ur. 2 grudnia 1778 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach,

następnie odbył studia teologiczne we Wrocławiu. W 1802 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Początkowo był wikariuszem i (od 1801 r.) nauczycielem w Głogowie. W latach 1803–1823 pracował jako profesor literatury łacińskiej i niemieckiej oraz nauczyciel religii w głubczyckim gimnazjum. Od 1823 r. działał jako proboszcz, dziekan i powiatowy inspektor szkolny w Głubczycach. Pisał łacińskie i niemieckie wiersze. W 1850 r. polecił przelać pęknięty, w 1808 r. w okresie napoleońskim, duży dzwon kościoła parafialnego, co wykonano w Pawłowiczkach. 13 marca 1852 r. świętował złoty jubileusz kapłański. Z tej okazji otrzymał od króla Prus Fryderyka Wilhelma IV Order Czerwonego Orła III klasy i został mianowany przez arcybiskupa ołomunieckiego Maksymiliana Józefa barona von Sommerau – Beeckh asesorem konsystorialnym i radcą biskupim. Zm. 9 maja 1856 r. i, wbrew zakazowi, został pochowany w kościele św. Anny, gdzie zachowała się jego płyta nagrobna w byłej kaplicy św. Walentego.

Źródła i literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Schlesisches Kirchenblatt" 1848, nr 30, 1852, nr 15; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

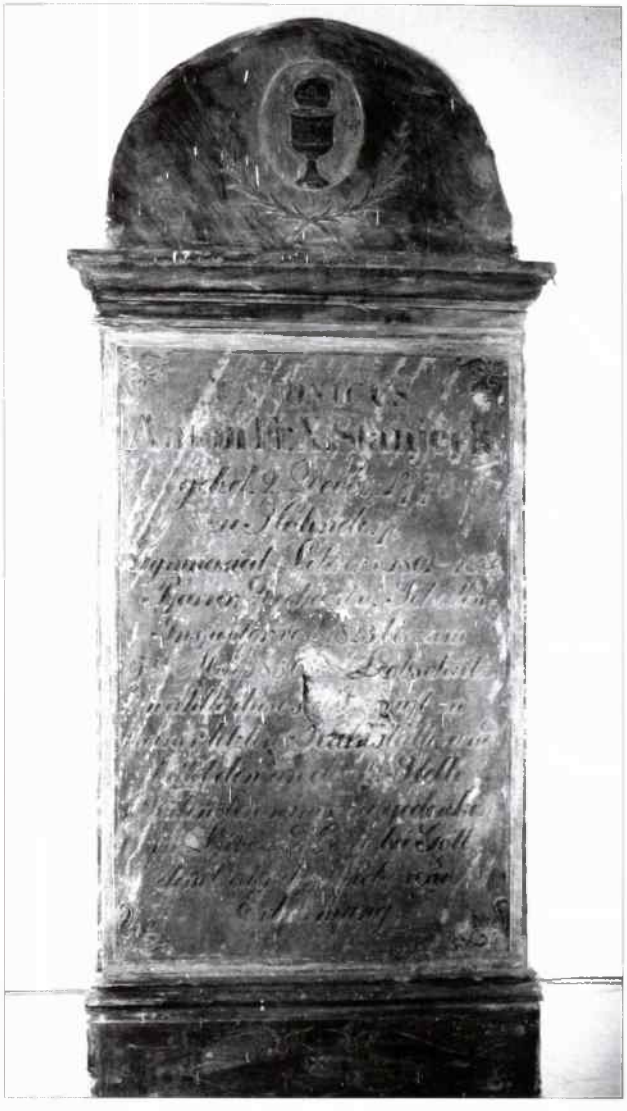
Ks. Stanjek Franz

Ur. w 1796 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1820 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1853 r. jako proboszcz parafii Lubomia.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Stanjek Johann Evangelista

Ur. w 1746 r. w Wódce, pow. głubczycki w rodzinie chłopskiej. Uczęszczał do szkoły w Nasiedlu, następnie do gimnazjum w Opawie. Studiował teologię w Ołomuńcu. Podczas studiów odbył w Kłodzku służbę wojskową. W 1769 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1778–1779 był lokalistą przy nowo zbudowanym kościele filialnym w Wódce, następnie wikariuszem w Kietrzu i Nasiedlu. Dzięki kontaktom z hrabiami Sedlnickimi z Linhartovego, w lutym 1779 r. został proboszczem i dziekanem w Opawicy (do 1796). Biskup sufragan von Rosenthal wstawiał się za nim jako kandydatem na komisarza dystryktu kietrzańskiego u arcybiskupa ołomunieckiego. 30 sierpnia 1796 r. ks. Stanjek został komisarzem arcybiskupim w Kietrzu i był nim do 21 marca 1812 r. Posługiwał jednocześnie jako proboszcz w Kietrzu. W 1800 r. utworzył tzw. Fundus clericorum inhabilium, który zapewniał, niezdolnym do służby duszpasterskiej

Płyta nagrobna kanonika ks. Antona Franza Xaviera Stanjecka w kościele św. Anny w Głubczycach. Fotografia z 2007 r.

księżom ołomunieckiego komisariatu kietrzańskiego, utrzymanie, księżom, którzy ponieśli straty w wyniku pożaru lub gradobicia, odszkodowania, a studentom teologii wsparcie finansowe. Zmarł 21 marca 1812 r. na udar serca. Został pochowany w kościele parafialnym w Kietrzu.

Literatura: GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Stanke Hugo

Ur. 1 kwietnia 1861 r. w Samborowicach, pow. raciborski jako syn miejscowego kierownika szkoły. Po ukończeniu gimnazjum w Raciborzu, studiował we Wrocławiu teologię. W latach 1886–1887 odbył jednoroczną służbę wojskową w pułku huzarów w Mnichowie. W 1888 r. otrzymał we Wrocła-

wiu święcenia kapłańskie. Od 1888 do 1918 r. był posłem partii Centrum do Reichstagu, gdzie bronił morawskiej mowy. Gdy poparł przyłączenie morawskiej części powiatu raciborskiego do Czechosłowacji, spotkał się z wrogością parafian, którzy chcieli pozostać w Niemczech. Zm. 18 kwietnia 1921 r.
Literatura: STOJER B., *Samborowice – Schammerwitz – Šamařovice*, Pietrowice Wielkie 2009.

O. Starnowski Daniel
Ur. w Zakrzowie, pow. kozielski. W 1804 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był polskim franciszkaninem w Głubczycach. W 1810 r. po sekularyzacji klasztoru, w wieku 32 lat, przeszedł na emeryturę.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

O. Stassig Augustin
Ur. 26 września 1900 r. w Posucicach, pow. głubczycki. Zanim podjął decyzję o zostaniu księdzem, był kupcem. Nawiązał kontakt z salezjanami Don Bosco, którzy zachęcili go do wstąpienia do ich zakonu. Uczynił to i 15 sierpnia 1930 r. złożył pierwsze śluby zakonne. 3 lipca 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przez długi czas był duszpasterzem w hiszpańskiej Sewilli, następnie przebywał w Burghausen i w klasztorze Benediktbeuren. Zm. 27 sierpnia 1976 r., po długiej i ciężkiej chorobie, w Neuburgu nad Dunajem.
Literatura: *Nachruf Pater Augustin Stassig*, „Leobschützer Heimatblatt" 1976, nr 6.

Ks. Stein Andrzej
Ur. w 1887 r. W 1921 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji praskiej. W latach 1946–1960 był proboszczem parafii Kazimierz, następnie przeszedł na emeryturę i przebywał w Kędzierzynie. Zm. 23 marca 1967 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*.

Ks. Stein Johann Baptista
W latach 1662–1668 był proboszczem parafii Opawica. Dobrowolnie zrezygnował z tej funkcji. Prawdopodobnie zmarł w Opawicy.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Steinbach Georg von
W latach 1512–1514 był komturem joannitów i proboszczem w Grobnikach.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Steinbach Johann
Były minoryta, który około 1524 r. przebywał w Głubczycach i był tam nazywany „etwas bibulus" (pijakiem). Minsberg uważa, że Steinbach był luterańskim pastorem.
Literatura: MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Steiner Erasmus
Ur. w Bruntalu, ksiądz krzyżacki. Od maja 1738 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. W 1742 r. został przeniesiony na stanowisko proboszcza do Svetlej Hory.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Stenzel Achanasius
Ur. w 1799 r. W 1822 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1822–1827 był nauczycielem religii w głubczyckim gimnazjum. Od 1827 r. pracował jako katecheta w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Sterz Robert
Ur. 5 czerwca 1829 r. w Baborowie, pow. głubczycki. 1 lipca 1854 r. został wyświęcony na kapłana we Wrocławiu przez biskupa Heinricha Förstera. Był wikariuszem w Krzanowicach, Hati, Sudicach i Baborowie, a w latach 1863–1867 wikariuszem w Kietrzu. 4 grudnia 1867 r. został administratorem parafii Zopowy. W okresie kulturkampfu był prześladowany i w 1875 r. wypędzony przez władze pruskie. Zbiegł do Rudoltic w ówczesnej monarchii austro-węgierskiej, dlatego Zopowy od 1875 do 1883 r. nie miały duchownego. Czasami w nocy parafianie nielegalnie przywozili go do kościoła na spowiedź. Jego rzeczy zostały zlicytowane na poczet kary, w wysokości 150 marek. Konsystorz ołomuniecki zatrudnił go jako ekspedytora i nadał mu tytuł radcy konsystorialnego. W grudniu 1882 r. ks. Sterz przejął administrację nad parafią Włodzienin, a 13 grudnia 1886 r. ks. komisarz Anton Richtarsky wprowadził go jako proboszcza do Kietrza. Od śmierci kanonika ks. Ullricha, parafia Kietrz, z powodu kulturkampfu, nie miała proboszcza, a posługę duszpasterską sprawowali ks. Eduard Gottsmann i ks. Franz Nietsch. Po śmierci komisarza ks. Richtarskiego w 1893 r., ks. Sterz został komisarzem arcybiskupim dystryktu kietrzańskiego, mianowanym przez arcybiskupa

ołomunieckiego Theodora Kohna. Żył skromnie i oszczędnie. Otrzymał wysokie odznaczenia: Order Czerwonego Orła IV klasy od cesarza Wilhelma II i Order Korony III klasy. Został kanonikiem honorowym w Kromieryżu. W 1905 r. papież Pius X mianował go prałatem papieskim. 1 października 1906 r., z powodu złego stanu zdrowia, ks. Sterz zrezygnował z urzędu komisarza, a dokładnie rok później z parafii Kietrz. Przeżył zawał serca i zamieszkał w szpitalu w Kietrzu. Swoje oszczędności przekazał na miejscowy szpital kanonika ks. Ullricha. Zmarł w 1909 r. i został pochowany przy kościele św. Krzyża. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na cmentarz przy promenadzie.

Literatura: *Die Kommissare des Leobschützer Anteils der Erzdiözese Olmütz*, „Leobschützer Heimatbrief" 1962, nr 9; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; JANOTTA M., *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; OLSCHIMKE J., *Robert Sterz Pfarrer von Bladen (1883–1886)*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 3; POKORNY, *Friedhöfe in Katscher*; THILL, *Bestraft wegen Beten und Singen in der Kirche*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, Februar.

O. Steuer Andreas (Stojar Andrzej)

Ur. w 1878 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był misjonarzem z zakonu oblatów w St. Paul w stanie Minnesota w USA. Po II wojnie światowej przesłał sprzęt liturgiczny i dolary na odbudowę zniszczonego kościoła parafialnego w Baborowie.

Źródła i literatura: BROŻEK, *Rola duchownych katolickich*; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Steuer Franz

Ur. w 1766 r. w Lenarcicach, pow. głubczycki. W 1792 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Pitarne.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Steuer Theodor

Ur. w 1777 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. W 1802 r. został wyświęcony na kapłana. Był lokalistą w Babicach, a od 9 grudnia 1828 r. tamtejszym proboszczem. W 1840 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł w Głubczycach 13 stycznia 1860 r.

Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Stiborsky Vinzenz

Ks. Vinzenz Stiborsky. Fotografia z: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000

Ur. 14 lipca 1885 r. w Velkich Hošticach. W latach 1909–1912 studiował we Wrocławiu teologię. 21 czerwca 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 28 sierpnia 1913 do 13 września 1916 r. był wikariuszem w Pilszczu. W 1914 r. zgłosił się na ochotnika do wojska jako kapelan polowy, jednak go nie przyjęto. W 1916 r. został przeniesiony do Kietrza, gdzie był wikariuszem do 1920 r., a po śmierci proboszcza ks. Heinricha Richtarskiego, został miejscowym administratorem parafialnym. Założył w Kietrzu Chrześcijański Związek Zawodowy, który miał być konkurencją dla związków utworzonych przez socjaldemokratów. Od 10 listopada 1920 do 26 kwietnia 1921 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Wojnowicach, gdzie od 26 kwietnia 1921 do 15 listopada 1937 r. był proboszczem. W latach 1937–1946 zarządzał parafią jako proboszcz w Pilszczu, z tytułem radcy konsystorialnego. W czasach jego posługi w latach 1940–1942 przeprowadzono gruntowną renowację tamtejszego kościoła. Po wysiedleniu w 1946 r., osiadł w Velkich Hošticach w Czechosłowacji, gdzie zmarł 21 listopada 1966 r. i tam został pochowany.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher*; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Stiebler Andreas

Ur. w 1743 r. w Bezdekowie (część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. W 1770 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1787 r. był lokalistą w Senftleben.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; STIEBLER M., *Die Pfarrkirche von Deutsch – Neukirch*, „Leobschützer Heimatbrief" 1965, nr 12.

Ks. Stollar (Stollarz) Johann

Ur. w 1793 r. w Wódce, pow. głubczycki. W 1817 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Nasiedlu. W latach 1829–1835 urzędował jako proboszcz w Dzierżysławiu, a od 27 lipca 1835 do 1866 r. proboszcz i dziekan w Opawicy oraz powiatowy inspektor szkolny. Zm. 1 maja 1855 r.

Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Strachotta Anton

O. Anton Strachotta, ks. Leo Machinek i o. Paul Alker przed wejściem na plebanię w Nowej Cerekwi. Fotografia sprzed 1945 r. z Kroniki parafii Nowa Cerekwia

Ur. 19 grudnia 1899 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki jako syn mistrza blacharskiego. Od 1911 r. uczęszczał do gimnazjum klasztornego zakonu duchaczy w Knechtsteden koło Neuss. Po maturze kontynuował naukę w Elsass. 15 kwietnia 1928 r. otrzymał święcenia kapłańskie w seminarium w Kolonii. Wyjechał do południowej Afryki. Zm. 8 lutego 1983 r. w Bethlehem, w południowej Afryce.

Literatura: HEIDRICH W., *Pater Anton Strachotta*, „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 4; MACHINEK L., *P. Anton Strachotta C.Ss.Sp.+*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 5.

O. Strachotta Franz (brat Waldemar)

Ur. w Nowej Cerekwi. Wraz ze swoim bratem Antonem wstąpił do klasztoru duchaczy w Knechtsteden. Zmarł pod koniec I wojny światowej w brytyjskiej niewoli.

Literatura: MACHINEK, *P. Anton Strachotta C.Ss.Sp.+*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 5.

Ks. Strahler Josef

Ur. w 1790 r. w Dzierżkowicach, pow. głubczycki. W 1813 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem dywizji w Austrii.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Strassburger Alexius

Ur. 24 grudnia 1772 r. w Głubczycach. W 1792 r. wstąpił do zakonu franciszkanów, a 26 stycznia 1793 r. złożył uroczyste śluby zakonne. W 1795 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przebywał w klasztorze w Głubczycach. Po sekularyzacji w 1810 r. został włączony do miejscowego diecezjalnego kleru parafialnego. Był nauczycielem religii w gimnazjum. Gdy obchodził złoty jubileusz profesji zakonnej, głubczyckie duchowieństwo zorganizowało mu kościelną uroczystość. Otrzymał wówczas niewielką zapomogę państwową i medal intronizacyjny, przesłany przez arcybiskupa ołomunieckiego. Zm. 20 kwietnia 1845 r. na zapalenie płuc i 25 kwietnia został pochowany na głubczyckim cmentarzu św. Anny.

Źródła: „Schlesisches Kirchenblatt" 1843, nr 5; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę urodzenia podano tu rok 1771.

Ks. Strassburger Bonaventura

W latach 1832–1834 był wikariuszem w Pilszczu. Zmarł w Głubczycach.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

O. Strauch Deodat

W 1730 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Strzybny

W latach 1906–1907 był administratorem parafialnym w Ściborzycach Małych.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Sturzenbecher Michael

Joannita zajmujący się na początku XVI w. duszpasterstwem w Głubczycach.

Literatura: RITSCHNY, *Häussler, Geschichte der Malteser – Ritter.*

O. Stussig Julius

O. Julius Stussig. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6

Ur. 18 marca 1897 r. jako syn rolnika z Ludmierzyc, pow. głubczycki. Podjął naukę u werbistów w Domu Misyjnym Św. Krzyża koło Nysy. Kontynuował ją w Domu Misyjnym St. Gabriel koło Wiednia, gdzie w 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1952 r. był misjonarzem na Filipinach. Zmarł 5 października 1953 r. po ciężkiej chorobie. Jego dwie siostry wstąpiły do zakonu sióstr de Notre Dame.

Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz. Pater Julius Stussig. Missionar vom Göttlichen Wort*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6; „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930.

Ks. Suchanek Alois

Ur. w 1780 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W 1803 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1826 r. jako proboszcz parafii Prodlitz koło Ołomuńca.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Suchanek Ludger
Ur. 31 marca 1912 r. w Dzierżkowicach, pow. głubczycki jako syn nauczyciela szkoły ludowej Theodora Suchanka i Adolfine z domu Reichel. Dorastał pośród siedmiorga rodzeństwa. W latach 1925–1932 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, a od 1933 do 1934 r. do gimnazjum w Opolu. Od 1935 do 1938 r. studiował teologię w Insbrucku, a od 1938 do 1940 r. w Widnawie. Wstąpił do zakonu krzyżackiego i 16 lipca 1939 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Bertrama. 19 lipca tego samego roku odbyła się prymicja w kościele w Wiechowicach. W latach 1939–1940 był wikariuszem w Svetlej Hoře koło Bruntala. Popadł w konflikt z nazistami i został wydalony z Sudetów. Wikariusz generalny ks. J. M. Nathan przeniósł go do Kout koło Krawarza, w Kraiku Hulczyńskim, gdzie był stale obserwowany przez gestapo. Tam nastąpiła denuncjacja i w 1941 r. przeniesienie go jako wikariusza do Nasiedla. W 1942 r. był wikariuszem w Pietrowicach Wielkich, pow. raciborski. W 1945 r., po ucieczce przed frontem, schronił się w parafii krzyżackiej w Bruntalu. W sierpniu 1946 r. został wysiedlony do Niemiec. Pełnił posługę duszpasterską w różnych miejscach jako ksiądz krzyżacki, a w 1962 r. otrzymał parafię Industriehof w Hesji. W 1971 r. po wypadku samochodowym zaczął chorować. W sierpniu 1975 r. musiał zrezygnować z funkcji proboszcza. Zm. 19 maja 1978 r. na plebanii w Heina/Kloster i został pochowany przy macierzystym domu zakonnym w Darmstadt.
Literatura: *Aus unserer Priestergemeinschaft*, „Leobschützer Heimatblatt" 1978, nr 6.; Dekanat Branitz, rękopis.

Ks. Sulzergat Philipp Orchita von
W 1615 r. był proboszczem parafii Kietrz. W 1617 r. wraz z parafianami zbudował tam plebanię i szkołę.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Surek Stephan
Ur. w 1890 r. w Bytomiu. W 1916 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był franciszkaninem w głubczyckim klasztorze w roku 1929 i 1937.
Źródło: Catalogus venerabilis cleri...1937.

O. Sybon Antonius
Ur. w 1900 r. w Kluczborku. W 1929 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1930 i 1937 r. przebywał w domu zakonnym pallotynów w Kietrzu.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; Pokorny, *Missionsschule der Pallotiner.*

O. Sycara Maximilian
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1750 r. był cystersem w Saarze.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Swoboda Josef

Ks. Josef Swoboda. Fotografia z: Mainka J., *Badenau/Badewitz. Chronik einer Gemeinde im Kreis Leobschütz/Oberschlesien*, Hannover 1994

Ur. 11 września 1872 r. w Sudicach. Dnia 21 czerwca 1897 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1897 r. był wikariuszem w Bogdanowicach. W latach 1902–1943 funkcjonował jako proboszcz w Bogdanowicach. Zmarł tam 9 września 1943 r. na udar serca.
Źródła i literatura: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; MAINKA, *Badenau/Badewitz; Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 9 z 30 września 1943 r.

Ks. Josef Swoboda w 1942 r. witany przez dziewczynkę z hrabiowskiej rodziny w Bogdanowicach. Fotografia z archiwum parafialnego w Bogdanowicach

Ks. Szmigielski Łukasz
Ur. w 1899 r. W 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie i był duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W latach 1946–1948 był rezydentem w Dziećmarowie i zajmował się tam polskimi osadnikami. W 1948 r. przeniósł się na Dolny Śląsk.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.*

Ks. Szyga
W latach 1739–1763 był proboszczem parafii Dziećmarów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Świerkowsky (Swerkowsky, Świerkowicz) Johann
W latach 1654–1658 był proboszczem parafii Baborów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Tarnowski Antoni
Ojciec bernardyn. W 1945 r. wraz z polskimi osadnikami z Kresów przybył do Głubczyc. W zapiskach ks. Franciszka Krettka znajduje się informacja, że Tarnowski został wcześniej wyrzucony z zakonu za pijaństwo, zrobił sobie pieczątkę z napisem „Proboszcz i dziekan na terenie Głubczyckim", wobec czego ks. Krettek zabronił mu pełnienia przywłaszczonych bezprawnie funkcji i zgłosił ten fakt Kurii Opolskiej.
Źródło: Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Głubczycach, Chronika Ecclesiae ad Nativitatem B.M.V.

O. Taubenhein Maximilian
W 1694 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Teichmann Anton
Ur. w 1815 r. w Třebom. W 1843 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1849–1854 był lokalistą w Wódce. Zmarł w 1866 r. jako wikariusz w Baborowie.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów. Jako datę urodzenia podano tu rok 1818; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

O. Teichmann Joachim
W 1702 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

O. Teichmann Lucius (Alfons)
Ur. 21 stycznia 1905 r. w Zopowej, pow. głubczycki jako syn rolnika Franza Teichmanna i jego żony Hedwig. Ukończył gimnazjum franciszkańskie w Nysie. Po maturze 19 kwietnia 1926 r. wstąpił do nowicjatu franciszkańskiego w Borkach Wielkich i przez 5 semestrów studiował filozofię i teologię we Wrocławiu – Karłowicach. W latach 1929–1933 kontynuował studia teologiczne na Uniwersytecie Wrocławskim. 12 lipca 1931 r. otrzymał w Widnawie święcenia kapłańskie. 26 lutego 1934 r. został promowany na doktora teologii. Pracował w Wyższej Szkole Zakonnej w Kłodzku jako lektor patrologii i historii kościelnej, a także nauczyciel religii w liceum ubogich sióstr szkolnych de Notre Dame. W latach 1940–1945 był duszpasterzem w Łużycach, a następnie wikariuszem w Dreźnie – Klotsche. Od 1951 r. stał na czele prowincji zakonnej, a w lipcu 1955 r. kapituła prowincjalna ogłosiła go po raz drugi prowincjałem. Obserwowany przez Stasi, działał w Berlinie Wschodnim i Zachodnim. Zbudował klasztor św. Jana Kapistrana w Berlinie Tempelhofie. Ostatnim jego miejscem działalności był klasztor św. Ludwika w Berlinie. Zm. 8 marca 1996 r. w klasztorze franciszkanów w Warendorf i został pochowany na cmentarzu św. Macieja w Berlinie.

O. Lucius Teichmann. Fotografia z: Mitteilungen des Beuthener Geschichts – und Museumsverein, Bd. 51, Dortmund 1997

Napisał liczne artykuły na temat dziejów śląskich franciszkanów oraz opublikował: *Die Franziskanerklöster in Mittel – und Ostdeutschland 1223–1993*.
Literatura: ABMEIER H. L., *P. Dr. Lucius Alfons Teichmann OFM (1905–1996)*, Mitteilungen des Beuthener Geschichts – und Museumsverein, Bd. 51, Dortmund 1997; GROCHOLL W., *P. Lucius (Alfons) Teichmann OFM*, „Leobschützer Heimatblatt" 1996, nr 3.

O. Teichmann Murzius
Syn rolnika z Zopowej, pow. głubczycki. Wstąpił do zakonu franciszkanów i w 1931 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie z rąk kardynała Adolfa Bertrama.
Źródło: „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 169.

Ks. Tenschert Josef
Ur. 17 listopada 1911 r. w Głubczycach w rodzinie rzemieślniczej. 1 sierpnia 1937 r. otrzymał we Wrocławiu – Karłowicach święcenia kapłańskie. 1 października tego samego roku został wikariuszem w Bogdanowicach, od 31 marca 1941 r. wikariuszem w Grobnikach i duszpasterzem młodzieży wikariatu generalnego w Branicach. Arcybiskup ołomuniecki powołał go jako radcę archidiecezji do

Bruntala. Był prześladowany przez gestapo i groził mu obóz w Dachau. Po wysiedleniu w 1946 r., został wikariuszem w Oldenburgu. W 1960 r. zbudował kościół św. Michała w Oldenburgu – Kreyenbrück i w 1963 r. został tam proboszczem. Od 1973 r. był dziekanem dekanatu Oldenburg. W 1982 r. przeszedł w stan spoczynku. Zm. 1 stycznia 1996 r.
Literatura: GROCHOLL W., *Pfarrer Josef Tenschert*, „Leobschützer Heimatblatt" 1996, nr 2; *Pfarrer Tenschert – ein Leobschützer trat in den Ruhestand*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 3.

Ks. Tenschert (Tenscher, Tentschert) Karl Leopold
Syn głubczyckiego organisty. W latach 1737–1765 był proboszczem w Głubczycach. Z jego urzędowaniem wiąże się wiele skandali. Zm. 30 czerwca 1765 r. i został pochowany w kościele parafialnym przed ówczesnym ołtarzem głównym.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MALER K., *Dzieje Glubczyc w latach 1742–1945*, Krapkowice 2006; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Teodoryk von Lisnick
W 1327 r. był komturem joannitów w Głubczycach.
Literatura: TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

Ks. Tepperwein Franz
Ur. w Bliszczycach. W 1733 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1790 r. jako proboszcz parafii Libava.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Teschner Daniel Joseph
Ur. 6 sierpnia 1697 r. w Bilovcu. W 1721 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem we Włodzieninie. W latach 1724–1741 był proboszczem parafii Bogdanowice. Według Wolnego, w 1754 r. został przeniesiony do Vyšehoři koło Mohelnic na Morawach. 11 lat później został proboszczem w rodzinnym Bilovcu, gdzie zmarł w 1752 r.
Źródła i literatura: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Teschner Paul Hieronymus
Ur. w Bilovcu, brat ks. Daniela Josepha. 29 czerwca 1719 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw był wikariuszem we Włodzieninie. Od 5 czerwca 1719 do 1724 r. (według kroniki parafialnej od 29 czerwca 1719 do 30 listopada 1724 r.) był administratorem parafialnym w Bogdanowicach, a od 1725 do 1747 r. proboszczem parafii Nowa Cerekwia. Zbudował w Nowej Cerekwi plebanię i przed śmiercią ufundował 3 tys. florenów dla dwóch chłopców z rodziny Teschner, uczących się w seminarium jezuitów w Opawie. Zmarł 3 lutego 1747 r.
Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Thiemel Wilhelm

Ks. Wilhelm Thiemel. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen.

Ur. 6 października 1889 r. w Dolnim Benešovie jako syn Johanna i Thekli z domu Lelek. Ukończył szkołę ludową w rodzinnej miejscowości. Kontynuował naukę w niższym seminarium duchownym i w miejskim gimnazjum w Kromieryżu na Morawach, gdzie w 1910 r. zdał maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. 18 czerwca 1914 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie z rąk biskupa Augustina. Tuż po święceniach został zaciągnięty do wojska i przez kilka tygodni musiał przebywać w Raciborzu. W latach 1914–1918 był wikariuszem w Posucicach, 1918–1921 w Branicach, 1921–1922 w Nasiedlu, a w latach 1922–1934 administratorem parafialnym w Ludmierzycach. Polecił wybudować kościół filialny w Gródczanach, a w Ludmierzycach kościół i plebanię. W latach 1934–1973 był proboszczem parafii Nasiedle i od 1940 r. ex currendo administratorem parafialnym w Jakubowicach. Obsługiwał też lokalie Ludmierzyce (1946–1973) i Wódkę (1950–1959). Zbudował w Nasiedlu klasztor Sióstr Maryi Niepokalanej. Od 1938 r. nosił tytuł radcy konsystorialnego. Od 1948 r. był wicedziekanem dekanatu branickiego. Należał do związku kapłańskiego Unii Apostolskiej. Był muzykalny, wykształcił kilku organistów. Przez wiele lat był spowiednikiem sióstr marianek i gorącym czcicielem Matki Boskiej. Po wojnie odbudował kościół w Nasiedlu i wybudował nową plebanię. W latach 1946–1973 obsługiwał ex currendo lokalię Ludmierzyce, a od 1950 do 1959 r. parafię Wódka. W 1948 r. został mianowany wicedziekanem dekanatu Branice. W 1962 r., na prośbę biskupa Franciszka Jopa, papież Jan XXIII mianował go prałatem. W grudniu 1968 r. poślizgnął się i złamał nogę. W listopadzie 1970 r.

musiał się poddać operacji w Kietrzu. Zmarł 17 maja 1973 r. w Nasiedlu.
Literatura: GAWELLEK E., *Nassiedel*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 3; *In Memoriam Pfarrer Wilhelm Thiemel*, „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 4; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; NEWRZELLA O., *Die Geschichte der Kirche von Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 6.

Ks. Thill Bernard, zob. Bernard III Thill.

Ks. Thomas Johann Georg z Opawy
Od 4 września 1726 do swojej śmierci 5 lutego 1755 r. był administratorem parafialnym w Suchej Psinie.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz.*

Ks. Thomczyk Gallus
Ur. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1739 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1758 r. jako wikariusz w Holešovie.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Thürheim Leopold von, hrabia
Od 3 kwietnia 1738 do 1739 r. był proboszczem parafii Kietrz. Podarował miejscowemu kościołowi parafialnemu kielich mszalny. Od 1729 r. był dziekanem dekanatu kietrzańskiego.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der katholischen Pfarrkirche, der Kreuzkirche und der Statuen in Katscher*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Thylo z Głubczyc
W latach 1333–1357 był proboszczem w Nysie.
Literatura: KLEIBER, *Geschichte der Stadt Leobschütz. Zweiter Zeitraum.*

Ks. Tietze Alfred
Ur. 24 lutego 1884 r. w Opawicy, pow. głubczycki. 14 lipca 1907 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Salzburgu i został wikariuszem w parafii św. Marcina w Erl Lend i Pfarrwerfen. Podczas I wojny światowej był kapelanem wojskowym, a po wojnie katechetą w szkołach średnich. W 1939 r. przeszedł na emeryturę, lecz nadal pomagał w duszpasterstwie parafialnym. Zm. 16 czerwca 1954 r. w Salzburgu.
Źródło: Kronika parafii Opawica (po 1945 r.).

Ks. Tinz Adalbert
Ur. 29 lutego 1892 r. w Spieglitz (?) na Morawach. 5 lipca 1915 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Otrzymał tytuł doktora teologii. 24 listopada 1938 r. został przydzielony do wikariatu generalnego w Branicach. Zm. 10 lutego 1959 r. w Ołomuńcu.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; Dekanat Branitz, rękopis.

Ks. Tischler Theodor Ignatz
Od 9 lutego 1699 do 1725 r. był proboszczem parafii Włodzienin. Zmarł w 1725 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Titz Anton
Ur. w 1787 r. w Merzdorf koło Boher (?). Od 1812 r. był proboszczem parafii Grobniki. W 1828 r. został proboszczem w Lastovičkach, w dzisiejszym okręgu opawskim. Zm. 29 grudnia 1856 r.
Literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Br. Titz Josef (Eustachius)
Ur. 28 lutego 1907 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Zanim postanowił zostać misjonarzem, pracował w zagrodzie chłopskiej Heinricha Alkera. 1 maja 1928 r. wstąpił do Domu Misyjnego św. Krzyża pod Nysą, gdzie odbył nowicjat i w 1937 r. złożył śluby wieczyste. Od 1931 do 1939 r. przebywał w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach, następnie w St. Bruno Deutsch Krone, gdzie pracował w kuchni lub jako woźny, zakrystian, pielęgniarz. 25 sierpnia 1939 r. został zaciągnięty do Wehrmachtu. Po zakończeniu wojny, przebywał w niewoli. Po wypuszczeniu od 27 marca 1946 r. przebywał przez 7 lat w Tirschenreuth. 1 sierpnia 1953 r. został przeniesiony do St. Johann, gdzie zmarł 13 sierpnia 1990 r. i został pochowany w St. Wendel.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 3; *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 4.

Ks. Titz Wilhelm
Ur. w 1881 r. W 1905 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1922–1945 był wikariuszem w Grobnikach. Po wojnie osiadł w Niemczech Zachodnich.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946.*

Ks. Titz (Tietz) Wilhelm
Ur. 21 stycznia 1901 r. w Mysłowicach (według Beiera i Müllera w Sudicach). 14 lutego 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Kietrzu. Od 15 listopada 1936 do 1 lipca 1941 r. był lokalistą w Wysokiej, a od 1941 do 1946 r. administratorem parafialnym w Suchej Psinie. 6 lipca 1946 r. został wysiedlony do Niemiec Zachodnich. Był tam duszpasterzem w diecezji Hildesheim.

Zm. 2 lutego 1959 r. jako wikariusz w parafii Wenden koło Brunszwiku.

Źródła i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; Catalogus venerabilis cleri...1937; MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. II, Stuttgart 1961; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher.*

O. Tracki Alfons

O. Alfons Tracki. Obrazek pamiątkowy upamiętniający jego beatyfikację, 2016 r.

Ur. 2 grudnia 1896 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki jako syn urzędnika Josefa Trackiego i Marthy z domu Schramm. 13 grudnia został ochrzczony w miejscowym kościele parafialnym św. Katarzyny. Proboszczem był wówczas Josef Lux. Uczęszczał do szkoły ludowej w Bliszczycach. Wbrew woli ojca, który chciał, aby Alfons został wojskowym, postanowił wstąpić do Zgromadzenia Braci Szkół Chrześcijańskich. Zgromadzenie to założył w 1684 r., w francuskim mieście Reims, św. Jan de la Salle, a celem wspólnoty było chrześcijańskie wychowanie dzieci i młodzieży. W 1911 r. o. Alfons Tracki dotarł do Wiednia, gdzie przeprowadził rozmowę z prowincjałem zgromadzenia i 15 lipca tego samego roku, w wieku 14 lat, wstąpił do tzw. małego nowicjatu. Po roku wstąpił do dużego nowicjatu, a w 1913 r. otrzymał habit. Przyjął imię zakonne Gebharda, po św. biskupie Gebhardzie II z Konstancji, który urzędował w X w. Został wysłany do Albanii, kraju, w którym większość ludności była muzułmanami. Tam uczył wychowania fizycznego w należącym do wspólnoty Kolegium św. Ksawerego w Szkodrze. Po wybuchu I wojny światowej o. Tracki w Skutari złożył roczne śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa i wyjechał do Wrocławia, aby tam odbyć służbę wojskową. Odnowił te śluby w latach 1916 i 1917. Gdy skończyła się wojna, powrócił do Albanii i rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne, prawdopodobnie w Bośni. 14 czerwca 1925 r. został wyświęcony na kapłana w Szkodrze. Został duszpasterzem w tamtejszym kościele katedralnym i stale korespondował z rodzicami, którzy przeprowadzili się do Wrocławia. Założył młodzieżową wspólnotę Viribus Unitis, która miała pogłębiać życie młodych ludzi wedle zasad Ewangelii. Po rezygnacji, został wysłany jako proboszcz do Pulaj, gdzie z innymi księżmi zbudował kościół. Podczas okupacji Albanii przez wojska niemieckie w latach 1943–1944, dzięki kontaktom z oficerami Wehrmachtu, udało mu się uwolnić niejednego Albańczyka podejrzanego o szkodzenie okupantom. W Pulaj o. Tracki postanowił wstąpić do zakonu franciszkanów, na co jego przełożony wyraził zgodę. Nie doszło jednak do tego. W Albanii przejęli władzę komuniści, którzy rozwiązali zakony i upaństwowili własność kościelną. Praktyki religijne zostały zakazane. Przeciwnicy komunizmu ukryli się w górach. Był wśród nich 26-letni katolik Ndoc Jakov, który został śmiertelnie ranny. Przybył do niego o. Tracki, by wysłuchać ostatniej spowiedzi, został na tym przyłapany i uwięziony. 13 lutego 1946 r. trafił do więzienia w Szkodrze, gdzie w lipcu został skazany na karę śmierci. 19 lipca 1946 r. o godzinie 5.00 rano został rozstrzelany za cmentarzem w Szkodrze. Jego zwłoki wrzucono do dołu z wapnem, tak że się rozpuściły nawet kości. W listopadzie 2002 r. albańska konferencja biskupia otworzyła postępowanie w sprawie beatyfikacji 40 ofiar komunizmu w Albanii. Wśród nich był o. Alfons Tracki. Beatyfikacja nastąpila 5 listopada 2016 r. w Szkodrze, a tydzień później, 12 listopada w kościele p. w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Bliszczycach, odbyła się uroczystość dziękczynna za beatyfikację.

Literatura: KERNER A., *I pójdę na śmierć*, „Gość Niedzielny" 2016, nr 44; MOLL H., *Die katholischen deutsche Martyrer des 20. Jahrhunderts*, Paderborn 2005; http://pl.wikipedia.org/wiki/Alfons_Tracky

Ks. Trampler Augustin Ambrosius

Ur. 5 stycznia 1709 r. w Bilovcu. Siostrzeniec bogdanowickich duszpasterzy ks. Paula Hieronymusa i ks. Daniela Josepha Teschnerów. W 1734 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1741–1754 był administratorem w Bogdanowicach.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Trampler Joseph Ignatz

W latach 1761–1770 był proboszczem parafii Baborów (według Wolnego, był nim do 1769 r.). Od 17 lipca 1778 do 1782 r. był administratorem w Bogdanowicach. Zmarł w 1782 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Troilo Bonaventura

W latach 1662–1672 był prezesem w klasztorze franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Tschöke Daniel
W 1764 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Tunkel
Ur. 3 października 1862 r. w Biedrzychowicach, pow. prudnicki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. 26 czerwca 1886 r. otrzymał święcenia kapłańskie i przez kilka lat był wikariuszem na terenie przemysłowym Górnego Śląska. W 1893 r. został proboszczem parafii Kochłowice kolo Katowic. Za jego posługi postawiono tam nowy kościół i Sierociniec św. Łazarza. Po przejściu tej części Śląska pod władzę polską w 1921 r., został proboszczem parafii Kórnica koło Krapkowic.
Literatura: *Goldenes Priesterjubiläum des Erzpriesters Tunkel, Kórnitz*, wycinek prasowy w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej, tytuł i data nieznane.

Ks. Uchot Georg Lukas
W latach 1606–1613 był proboszczem parafii Kietrz.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Ulbrich Rochus
W latach 1744–1745 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Ulinsky Peter Johann
W 1641 r. był proboszczem parafii Nasiedle. W tym samym roku został przeniesiony do Dubička na Morawach.
Literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel.*

Ks. Ulitzka Carl

Ks. Carl Ulitzka jako honorowy kanonik. Fotografia w: „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. XII, Hildesheim 1954

Ur. 24 września 1873 r. w Jaroniowie (część Baborowa), pow. głubczycki jako syn kierownika budowlanego Franza Ulitzki, Ukończył szkołę ludową w Raciborzu. W 1893 r. zdał maturę w gimnazjum w Raciborzu. Studiował teologię w Grazu i we Wrocławiu i 21 czerwca 1897 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1897–1901 był wikariuszem w Kluczborku. Na początku 1902 r. został proboszczem parafii Bernau, pow. Nieder Barnim w Brandenburgii, gdzie zbudował kościół Serca Jezusowego, plebanię i salę parafialną. Od 15 marca 1910 r. działał w parafii św. Mikołaja w Raciborzu. Podzielił tę parafię na okręgi z oddzielnymi duchownymi: okręg wokół kościoła Matki Boskiej, wieś Ocice, gdzie postawił kościół św. Józefa, oraz Studzienną. Został honorowym obywatelem miasta Raciborza. Otrzymał tytuł prałata. W latach 1919–1933 był przewodniczącym partii Centrum, a od 1920 do 1933 r. jej posłem do Reichstagu. W latach 1918–1922 był zwolennikiem autonomii Górnego Śląska i ekspertem delegacji niemieckiej, podczas konferencji pokojowej w Paryżu. Od 1922 r. był zastępcą starosty krajowego i występował za niemieckością Górnego Śląska. W 1938 r. został wyrzucony przez hitlerowców z tego obszaru. Najpierw zamieszkał w Beeskow u kuratusa ks. Nestora, następnie przebywał jako duchowny domowy u sióstr marianek w szpitalu św. Antoniego w Berlinie Karlshorst. W latach 1944–1945 był więziony w obozie koncentracyjnym w Dachau. Został wypuszczony 29 marca 1945 r. W sierpniu 1945 r., po powrocie do Raciborza, po kilku dniach został zmuszony do odejścia przez polską stronę. Osiadł u sióstr marianek w Berlinie Friedrichshagen. Po wojnie był działaczem CDU i członkiem ziomkostw śląskich. Zmarł w 1953 r. w Berlinie Wschodnim i został pochowany w Berlinie – Karlshorst (Berlin Wschodni).
Pisma: – *Leo XIII der Lehrer der Welt* (1932); *Lumen de Coelo* (1934).
Literatura: *Erinnerungen. Von Prälat Carl Ulitzka* +, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte", Bd. XII, Hildesheim 1954; *Grosse Söhne unserer Heimat*, „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 2; HITZE G., *Carl Ulitzka (1873–1953) oder Oberschlesien zwischen den Weltkriegen*, Droste 2002; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; *Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku*; STOPPEK A., *Hoffen gegen alle Hoffnung*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 1; STOPPEK A., *Noch einmal Prälat Carl Ulitzka*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 3.

Ks. Ullmann
W 1335 r. był proboszczem parafii Nasiedle.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Ullmann Franz
Ur. 11 lipca 1816 r. w Zopowej, pow. głubczycki. W 1842 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Najpierw był wikariuszem w Suchej Psinie. Od 1845 r. wikariuszem, a także katechetą i nadzorcą w miejskim sierocińcu w Głubczycach. Od 11 marca 1861 do 1863 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Zo-

Ks. Franz Ullmann. Przestrzelona fotografia znaleziona w gałce wieży kościoła w Gołuszowicach. Obecnie w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej

powy. Od 1863 do 1873 r. był administratorem parafialnym w Gołuszowicach. Prześladowany przez władze pruskie w okresie kulturkampfu i wydalony poza powiat głubczycki. Jego rzeczy zostały zlicytowane na poczet kary w wysokości 150 marek. Przebywał w powiecie prudnickim, kozielskim, raciborskim, a w latach 1873–1884 w Hoštalkovem koło Karniowa. W 1884 r. powrócił do Gołuszowic i ponownie administrował parafią. Utworzył fundację dla ubogich z tej parafii i z odsetek rozdzielał w Zopowej 67 marek 50 fenigów między 17 miejscowych biednych i małe kwoty 60 osobom z Gołuszowic i Gadzowic. Zm. 23 stycznia 1888 r.

Źródła i literatura: Geschichte des in der Ober – Vorstadt der Königs Preüssischen Mediat Stadt Leobschütz gelegenen, und unter dem Nahmen der allerheiligsten Dreifalltigkeit bekannten Gottes – Hauses [rękopis autorstwa proboszcza parafii Głubczyce ks. Josefa Dresslera z 28 sierpnia 1859 r., znaleziony w galce hełmu kościoła św. Anny w Głubczycach]; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; THILL, *Bestraft wegen Beten und Singen in der Kirche.*

Ks. Ullrich Anton

W latach 1788–1793 był wikariuszem w Pilszczu.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Ullrich Anton

Ur. w 1809 r. w Pilszczu, pow. głubczycki jako syn rzeźnika. W 1833 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1834–1846 był wikariuszem w Pilszczu. Od 20 stycznia 1847 do 1888 r. funkcjonował jako tamtejszy proboszcz. W 1883 r. otrzymał tytuł radcy konsystorialnego i przy tej okazji został odznaczony Orderem Czerwonego Orła IV klasy. W 1883 r. świętował 50-lecie kapłaństwa. Zm. 14 maja 1888 r.

Źródła i literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów. Jako datę święceń podano tu 1839 r.

Ks. Ullrich Eduard

Ur. 23 grudnia 1825 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1855 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1875–1884 był administratorem parafialnym w Lisięcicach. Zmarł w 1884 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Ullrich Franz Xavier

Ur. w Bożkowie w Hrabstwie Kłodzkim. W latach 1781–1801 był proboszczem parafii Włodzienin. Zm. 12 marca 1801 r. w wieku 54 lat.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Ullrich Ignatz

Od 11 kwietnia 1808 do 1840 r. był administratorem, a od 1828 r. proboszczem parafii Babice. Według Wolnego, przebywał w Babicach tylko w 1808 r., a proboszczem w podanym roku był ks. Theodor Steuer. Wydaje się, że Wolny nie ma racji. Ks. Ullrich istotnie był tam najpierw administratorem, a proboszczem krótko tylko w 1828 r. i w tym samym roku zastąpił go ks. Theodor Steuer.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Ullrich Karl

Ks. Karl Ullrich. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ur. 1 lipca 1801 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. Uczęszczał do głubczyckiego gimnazjum, następnie studiował we Wrocławiu teologię. Studia te ukończył w wieku 22 lat, lecz ze względu na zbyt młody wiek, nie mógł jeszcze otrzymać święceń kapłańskich, wobec czego przez rok pracował jako nauczyciel w Grobnikach. Wreszcie 21 listopada 1824 r. został wyświęcony we Wrocławiu na kapłana. Od 3 stycznia 1825 r. był wikariuszem w Grobnikach, a od następnego roku administratorem parafialnym. Na życzenie władz kościelnych, dokonał rozdziału lokalii Babice od parafii Grobniki. 6 listopada 1838 r. został proboszczem w Nowej Cerekwi, lecz już 15 lutego 1838 r. został powołany jako proboszcz do Grobnik. 3 listopada 1845 r. został mianowany przez władze oświatowe w Opolu radcą rządowym i szkolnym. Urzędował w Opolu od 8 grudnia 1845 r. 10 grudnia 1846 r. i otrzymał tytuł radcy

konsystorialnego. Zrezygnował z parafii Grobniki. 20 grudnia 1847 r. został mianowany kanonikiem honorowym w Kromieryżu. 26 lutego 1848 r. powołano go na ołomunieckiego komisarza arcybiskupiego w Kietrzu z tytułem inspektora szkolnego. W 1848 r. został wprowadzony do Kietrza jako proboszcz i komisarz arcybiskupi dystryktu Kietrz. W latach 1852–1858 był deputowanym II izby ustawodawczej w Berlinie reprezentując powiaty głubczycki i kozielski. W 1855 r. zaproponował utworzenie w swoim dystrykcie zamiast trzech, czterech dekanatów, co zaakceptowały władze kościelne w Ołomuńcu i zleciły mu to zadanie. Za jego urzędu w latach 1853–1874 kościół parafialny w Kietrzu został poddany gruntownej renowacji zewnętrznej i wewnętrznej. W latach 1869–1870 polecił wybudować szpital w Kietrzu, który nazwano jego imieniem, natomiast w latach 1870–1871 postawić nową, istniejącą do dziś plebanię. Utworzył fundację dla ubogich, następnie dla ubogich studentów oraz duchownych. 2 kwietnia 1859 r. papież Pius IX mianował go tajnym podskarbim. W 1860 r. arcybiskup ołomuniecki wybrał go do niesienia kości błogosławionego męczennika, Jana Sarkandra, w uroczystej procesji z kościoła św. Michała do kościoła metropolitarnego w Ołomuńcu. Został odznaczony przez króla Wilhelma I Orderem Korony III klasy. W 1866 r., podczas wojny prusko-austriackiej, arcybiskup ołomuniecki mianował go (tylko na czas wojny) wikariuszem generalnym. Wikariusz z Kietrza ks. Nietsch napisał o nim następująco: „*Doświadczony i mądry w sprawach komisariatu był nieustraszonym i niezmordowanym obrońcą każdego kościelnego prawa i posiadania, co wynika z uporządkowanych przez niego i prawie niezliczonych manuskryptów wypełniających archiwum komisarza, tak samo jak z archiwów poszczególnych parafii całego komisariatu*". W 1874 r. ks. Karl Ullrich świętował swój złoty jubileusz kapłański. W styczniu 1875 r. zachorował na serce (skutki kulturkampfu). Zm. 21 maja 1875 r. i został pochowany na starym cmentarzu przy kościele św. Krzyża w Kietrzu, a na jego grobie postawiono duży marmurowy krzyż. W 1942 r. jego szczątki ekshumowano i przeniesiono na cmentarz komunalny. Miasto nazwało jego imieniem ulicę koło ratusza.

Literatura: *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 1; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, August; GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch-Neukirch*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; POKORNY, *Friedhöfe in Katscher*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1 i 2. Weltzel podaje nieprawidłową datę jego urodzenia: 30 lipca 1801 r.; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Ullrich Karl

Ur. w 1797 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1825 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1832–1843 był administratorem parafialnym w Suchej Psinie. W 1841 r. przeszedł na emeryturę. Przeprowadził się do Baborowa, gdzie 6 maja 1850 r. zmarł na apopleksję.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Ulrich Anton

W latach 1772–1774 był kapelanem dworskim w Bogdanowicach.

Źródło: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.

Ks. Ulrich Gottfried

W latach 1748–1749 był wikariuszem w Pilszczu.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Ungerathen Rafael

W 1724 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.

Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Unzeitig (Unceitius) Georg Franz

W latach 1669–1677 był proboszczem w Głubczycach. 22 stycznia 1677 r. został przeniesiony do Kietrza. Zrezygnował z tamtejszej parafii. Zmarł w 1690 r. w Ołomuńcu.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*.

O. Urban Augustyn

Ur. 23 sierpnia 1911 r. w Chróścicach Opolskich jako syn rolnika Piotra Urbana i Anny z domu Kulig. W jego rodzinnym domu rozmawiano po polsku. W latach 1926–1932 uczęszczał do państwowego gimnazjum w Ząbkowicach Śląskich. W 1931 r. przebywał w polskim domu pallotynów w Wadowicach i zwiedził Kraków. W 1932 r. wstąpił do nowicjatu pallotynów w Olpe w Westfalii. W latach 1932–1938 studiował w Limburgu teologię i filozofię. 25 marca 1938 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1939 r. przebywał w domu zakonnym pallotynów w Kietrzu, gdzie uczył języka niemieckiego i angielskiego, matematyki i przyrody.

Po przejęciu przez nazistów domu zakonnego w Kietrzu, jego placówkami duszpasterskimi były: Vojtiskov, pow. Šumperk (1940 r.), Velke Heraltice (1941 r.), skąd został usunięty przez hitlerowców, za wprowadzenie do katechezy treści niezgodnych z wytycznymi nazistów, Branice, gdzie od 1941 do 1945 r. był wikariuszem przy kościele parafialnym oraz Boboluszki, gdzie był rektorem kościoła. W Branicach o. Urban założył Szensztacki Ruch Apostolski. W 1945 r., gdy ze szpitala został ewakuowany personel i chorzy, przez prawie 3 miesiące kierował zakładami biskupa Nathana. We wrześniu 1945 r. zaczął udzielać lekcji religii w Branicach, Boboluszkach i Bliszczycach. W październiku tego samego roku administrator opolski ks. Bolesław Kominek ustanowił go duszpasterzem ludności polskiej w Branicach. W latach 1946–1950 o. Urban był proboszczem w Przedborowej. Od 1947 do 1950 r. był jednocześnie prefektem gimnazjum w Ząbkowicach Śląskich, a od 1950 do 1952 r. profesorem w Niższym Seminarium Duchownym dla Spóźnionych Powołań w Chełmnie.W latach 1952–1958 był magistrem nowicjatu w Ząbkowicach Śląskich i kapelanem w tamtejszym Sanatorium św. Antoniego. W latach 1958–1959 pełnił funkcję rektora domu rekolekcyjnego w Otwocku, a następnie taką samą funkcję w Ząbkowicach. Zmarł tam 30 stycznia 1989 r. i został pochowany na cmentarzu Srebrzysko. Napisał ponad 60 prac, w tym biografie polskich pallotynów. Większość się jednak nie ukazała drukiem.

Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Liber mortuorum. Księga zmarłych polskich pallotynów i pallotynek www.pallotyni.pl/pamiec-o-zmarlych/liber-mortuorum-sac.html; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; Urban Augustyn – E-ncyklopedia, Historia Kościoła na Śląsku http://www.encyklo.pl/index.php5?title=Urban_Augustyn

Ks. Uzeschny Alfons

Ks. Alfons Uzeschny. Fotografia sprzed 1945 r. z albumu proboszcza Bertholda Richtarskiego z Debrzycy (Archiwum Parafialne w Głubczycach)

Ur. 14 maja 1881 r. w Baborowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. 23 czerwca 1905 r. został wyświęcony na kapłana w katedrze wrocławskiej. Od 4 sierpnia 1905 do 23 sierpnia 1906 r. był wikariuszem w Nasiedlu. Odtąd do 20 października 1907 r. był wikariuszem w Pilszczu, a od 1907 r. w Grobnikach, u boku sędziwego dziekana, ks. Mannela. W 1922 r. został proboszczem parafii Grobniki. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. Zbudował dla grobnickiej młodzieży Dom Chrystusa Króla. Po wysiedleniu do Niemiec, przybył najpierw do Ramersdorf koło Beuel. Zm. 15 lipca 1960 r. w Bad Nauheim.

Źródła i literatura: *Drei bekannte Priester des Kreises Leobschütz*,"Leobschützer Heimatbrief" 1955, August; HERRMANN J., *In Memoriam Alfons Uzeschny*, „Leobschützer Heimatbrief" 1960, nr 12; Parochia Nassiedel nota bene De anno 1770 ad annum 1914.

Ks. Veit von Seher Peter

W latach 1377–1394 był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Vieweger Anton

Ur. w 1742 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. Był proboszczem parafii Dytmarów. Zmarł w 1809 r.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Viktoryn

W 1523 r. był proboszczem parafii Baborów. Właściciel Głubczyc, Jan Planknar, poskarżył się biskupowi ołomunieckiemu, że proboszcz ten podkopuje pozycję kościoła i szkodzi parafianom.

Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

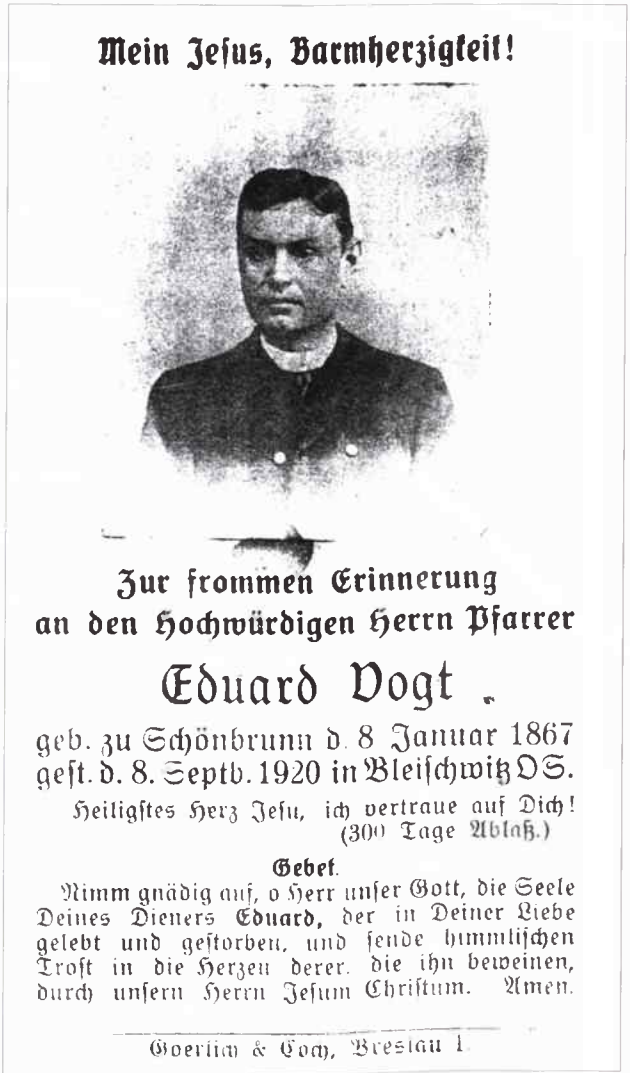
Ks. Viola Eduard

Ur. w 1862 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. W 1888 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1888–1892 był wikariuszem w Pilszczu, od 1892 do 1903 r. lokalistą w Królowem, a od 1903 do 1922 r. lokalistą w Braciszowie. Kupił w Pietrowicach 40 mórg roli i podarował je Pietrowicom, w celu założenia własnej parafii. Zmarł 15 października 1936 r. jako ksiądz emeryt w Kietrzu i został tam pochowany.

Źródła i literatura: Nekrolog – wycinek prasowy z października 1936 r.; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Vogler Johann
Ur. w 1786 r. w Głubczycach. W 1808 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1818–1839 był lokalistą w Księżym Polu, następnie przeszedł w stan spoczynku.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Vogt Eduard
Ur. 8 stycznia 1867 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. 22 czerwca 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od lipca 1892 do 1903 r. był wikariuszem i administratorem parafialnym w Zawiszycach, od 27 października 1903 r. administratorem i w latach 1904–1916 proboszczem w Bliszczycach. Opublikował: *Aus alten Tagen. Geschichtsbilder aus der Vergangenheit des Kirchspiels Sabschütz in Oberschlesien*, Leobschütz 1898. Zm. 8 września 1920 r.
Literatura: RICHTARSKY, *Chronik von Schönbrunn;* VOGT E., *Kirchenchronik Bleischwitz 1903–1915*, „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 1.

Mein Jeſus, Barmherzigkeit!

Zur frommen Erinnerung
an den Hochwürdigen Herrn Pfarrer
Eduard Vogt
geb. zu Schönbrunn d. 8 Januar 1867
geſt. d. 8. Septb. 1920 in Bleiſchwitz OS.
Heiligſtes Herz Jeſu, ich vertraue auf Dich!
(300 Tage Ablaß.)
Gebet.
Nimm gnädig auf, o Herr unſer Gott, die Seele Deines Dieners Eduard, der in Deiner Liebe gelebt und geſtorben, und ſende himmliſchen Troſt in die Herzen derer, die ihn beweinen, durch unſern Herrn Jeſum Chriſtum. Amen.
Goerlich & Coch, Breslau I.

Ks. Eduard Vogt. Pamiątka, w Heimatstube Eschershausen

Ks. Vogt Leo
Ur. w 1893 r. w Debrzycy, pow. głubczycki. W 1917 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został misjonarzem na Flores w Indiach Holenderskich (dzisiejsza Indonezja). W 1942 r. utonął wraz z z 17 innymi księżmi podczas rejsu statkiem.
Literatura: RICHTARSKY, *Chronik von Schönbrunn.*

Ks. Völkel Paul
Ur. w 1864 r. w Głubczycach. W 1889 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Kamienicy.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Vrchowecky Josef
Ur. 24 lutego 1879 r. w Dolnim Benešovie. Ukończył studia teologiczne i otrzymał tytuł doktora teologii. Był wikariuszem w Głubczycach i Kietrzu, następnie proboszczem parafii Piasek i Strahovice w Kraiku Hulczyńskim, skąd w 1941 r. został usunięty przez gestapo. Działał jako duchowny w szpitalu w Pardubicach. W 1945 r. powrócił do Strahovic, a w 1946 r. przeszedł jako kanonik do Kromieryża. Zmarł w 1961 r. i został pochowany w Hrabině koło Opawy.
Literatura: GREINERT R., *Kirchen der Stadt Katscher im Wandel der Zeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März; *In Memoriam Monsignore Kanonikus Dr. theol. Josef Vrchovecky*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 3.

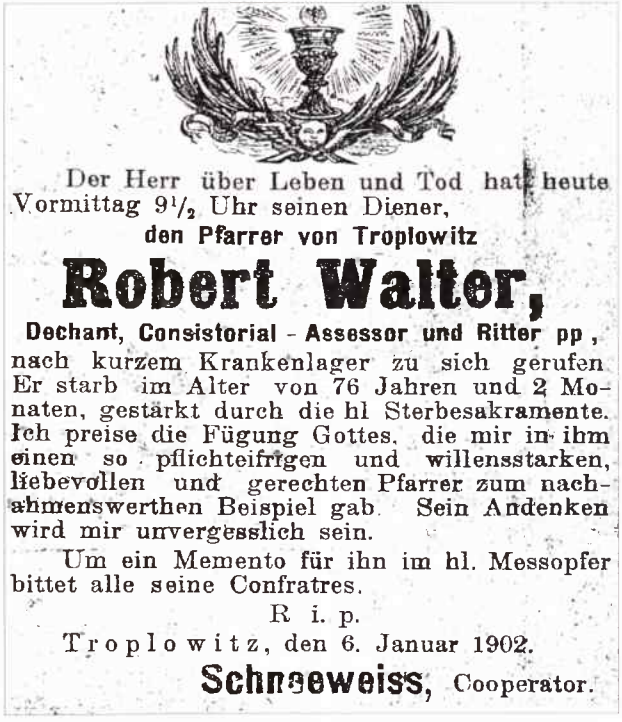
Ks. Wahlich Johannes
Ur. 27 kwietnia 1930 r. w Głubczycach. Po ukończeniu szkoły ludowej, uczył się na ślusarza. W latach 1952–1955 studiował filozofię i teologię w Königstein/ Taunus. 17 marca 1957 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Hildesheim. Od 1964 do 1972 r. był kapelanem wojskowym i dziekanem w Münster. Od 1974 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Wniebowzięcia Marii w Bad Gandersheim. Od 1 listopada 1985 r. był proboszczem parafii św. Mikołaja w Hildesheim – Drispenstedt. W 1999 r., z powodu ciężkiej choroby, został przeniesiony w stan spoczynku. Zm. 21 września 2002 r. 28 września został pochowany na cmentarzu w Drispenstedt.
Literatura: GROCHOLL W., *Nachruf Pfarrer Johannes Wahlich*, „Leobschützer Heimatblatt" 2003, nr 1.

Ks. Waide Wilhelm
W 1631 r. jako były proboszcz parafii Opawica starał się o prebendę Brumovice.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Waidner Johannes
Ur. w 1865 r. w Głubczycach. W 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem parafii Ołtaszyn na Dolnym Śląsku.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Br. Walter Engelmar z Głubczyc
Według spisu zakonników z 1796 r., sporządzonego przez prudnickiego gwardiana zakonu kapucynów dla izby wojenno – majątkowej we Wrocławiu, był 31-letnim furtianem w tamtejszym klasztorze.
Literatura: WELTZEL, *Historia miasta Prudnika...*, op. cit.

Ks. Walter Robert
Ur. 30 października 1825 r. w Głubczycach. Uczęszczał do tamtejszego gimnazjum. W 1847 r. rozpoczął studia teologiczne we Wrocławiu. W 1851 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Od 23 czerwca 1851 do 22 grudnia 1859 r. był wikariuszem w Grobnikach. W latach 1859–1860 był administratorem parafialnym w Pomorzowicach, następnie wikariuszem w Głubczycach. Od 8 sierpnia 1867 do 4 czerwca 1902 r. funkcjonował jako proboszcz i dziekan w Opawicy. Otrzymał tytuł asesora konsystorialnego. W 1901 r. świętował złoty jubileusz kapłański. Zmarł po krótkiej chorobie 6 stycznia 1902 r.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nekrolog w „Leobschützer Volkszeitung" z 6 stycznia 1902 r.; Wycinek prasowy z 1902 r. z krótkim biogramem ks. Waltera. W zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej.

Der Herr über Leben und Tod hat heute Vormittag 9½ Uhr seinen Diener,
den Pfarrer von Troplowitz
Robert Walter,
Dechant, Consistorial - Assessor und Ritter pp,
nach kurzem Krankenlager zu sich gerufen. Er starb im Alter von 76 Jahren und 2 Monaten, gestärkt durch die hl Sterbesakramente. Ich preise die Fügung Gottes, die mir in ihm einen so pflichteifrigen und willensstarken, liebevollen und gerechten Pfarrer zum nachahmenswerthen Beispiel gab. Sein Andenken wird mir unvergesslich sein.
Um ein Memento für ihn im hl. Messopfer bittet alle seine Confratres.
R. i. p.
Troplowitz, den 6. Januar 1902.
Schneeweiss, Cooperator.

Nekrolog ks. Roberta Waltera – wycinek prasowy w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej

Ks. Wanderer Karl
Ur. w 1831 r. w Głubczycach. W 1856 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1856 r. był wikariuszem w Grobnikach. W październiku 1863 r. został przeniesiony do Suchej Psiny, potem jako wikariusz do Opawicy, a następnie do Równego. Zmarł w 1869 r. w klasztorze Bractwa Miłosierdzia w Prudniku.
Źródła i literatura: WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę śmierci podano tu rok 1871.

Ks. Waniek (Wanjek) Theodor
Ur. w 1813 r. w Niekazanicach, pow. głubczycki jako syn tamtejszego nauczyciela. W 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Baborowie. W 1842 r. zachorował na gruźlicę i 14 stycznia 1843 r. zmarł w domu rodzinnym w Niekazanicach. Został pochowany w Nasiedlu. Proboszcz ks. Alexius Kinner wygłosił po czesku mowę pogrzebową.
Źródła: „Schlesisches Kirchenblatt" 1843, nr 11; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Wanjura Martin
W latach 1792–1804 był wikariuszem w Pilszczu.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

O. Wanke Donulus
W 1794 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz*.

Ks. Wanke
Ur. w Nasiedlu jako syn rolnika. W 1931 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Der Oberschlesische Heimat" 1931, nr 166.

Ks. Wanke Josef
Ur. w 1860 r. w Langowie, pow. głubczycki. W 1886 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Około 1890 r. był wikariuszem w Posucicach, następnie w Nowej Cerekwi. Od 1898 do 1919 r. urzędował jako proboszcz w Zubrzycach.
Literatura: *Aus einer alten Chronik*, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 7/8; *Heimat unvergessene Heimat, Chronik Pfarrgemeinde Dt. Neukirch – Bieskau (Altstett) und Rosen*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wansau Peter von (z Wiązowa)
W latach 1386–1388 był bratem joannitą w Małej Oleśnicy. Od 1394 do 1427 r. (według Starnawskiej, w latach 1392–1395) był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach, a w 1398 r. komturem w Kłodzku. W 1395 r. poprosił biskupa ołomunieckiego o zgodę na odprawianie przed ołtarzem św. św. Marii, Katarzyny, Anny i Jadwigi w kościele parafialnym w Głubczycach mszy ku czci św. Beaty.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; STARNAWSKA, *Między Jerozolimą a Łukowem*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Warschitz Ernst
Ur. 11 kwietnia 1895 r. w Grosshoeflein w monarchii austro-węgierskiej jako syn właściciela gospodarstwa rolnego i winnicy. Był Chorwatem z pochodzenia. Studiował teologię w Györ i 11 czerwca 1918 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Do 1924 r. był wikariuszem w rodzinnych stronach. W 1924 r. został proboszczem. Ponieważ zaczęły się u niego nasilać objawy schizofrenii, w 1937 r. został ubezwłasnowolniony i umieszczony w Domu Księży w Sauerbrunn. W 1938 r. trafił do szpitala dla umysłowo chorych w Ybos. Aby go uchronić przed eutanazją w nazistowskiej III Rzeszy, 1 lutego 1941 r. przyjęto go do zakładów ks. J. M. Nathana w Branicach i umieszczono w majątku Dzbańce. Pomagał tam w ogrodzie i pasiece. Przejawiał silne objawy chorobowe, które się znacznie zmniejszyły w 1945 r. po przejściu frontu. W 1948 r. mógł powrócić do odprawiania mszy. Nauczył się języka polskiego. Był bardzo zaangażowany w prace duszpasterskie. Biskup opolski Franciszek Jop nadał mu tytuł dziekana honorowego. Zm. 29 września 1973 r. i został pochowany w mauzoleum, w kwaterze sióstr marianek na cmentarzu szpitalnym w Branicach.
Literatura: POSPISZYL B., *Parafia św. Rodziny, 75 lat 1932–2007*, Branice 2007.

Ks. Wartenberg Georg
Od 1535 lub 1536 r. był komturem joannitów w Głubczycach. Według Weltzla, w 1537 r., z powodu szerzenia się luteranizmu, zrezygnował z zarządzania parafią Głubczyce i zamieszkał w Grobnikach.
Literatura: RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

O. Warzawa Hermann
Ur. w 1878 r. Wstąpił do zakonu franciszkanów i w 1906 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pochodził z parafii Gołuszowice.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf und Schmeisdorf O/S.*

Ks. Waypold Ferdinand
W latach 1841–1847 był proboszczem parafii Szonów.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wawersig Josef
Ur. w 1840 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. W 1865 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Lipowej koło Nysy.
Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Weber Johannes
Salwatorianin. Od kwietnia do września 1919 r. był wikariuszem w parafii Kietrz.
Literatura: KOMAREK, *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher.*

Ks. Weber Max
Ur. w 1869 r. w Głubczycach. W 1893 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 17 marca 1894 do 1 kwietnia 1895 r. był administratorem parafialnym w Boguchwałowie. W latach 1898–1901 pełnił funkcję proboszcza w Kazimierzu. W 1899 r., z powodu szkodliwych dla zdrowia warunków mieszkaniowych, zachorował i przeprowadził się do prywatnego mieszkania. Parafianie zdecydowali się wówczas na budowę nowej plebanii. W nieznanym bliżej okresie został proboszczem w Proskendorf (?). Zmarł w 1937 r.
Źródła i literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf*; HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Weckert Karl
Ur. 27 października 1820 r. w Lewicach, pow. głubczycki. W latach 1845–1855 był proboszczem w Rudach Raciborskich. Zmarł w 1874 r. w Koźlu.
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch;* www.rudy-parafia.pl/duszpasterze

Ks. Weczerek Vinzenz
Ur. 2 marca 1817 r. w Dolnim Benešovie. W 1841 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Głubczycach. W latach 1854–1867 był administratorem, a od 1862 do 1867 r. proboszczem w Bliszczycach. Zm. 20 listopada 1867 r. na udar mózgu.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*. Według Wolnego, ks. Weczerek był administratorem w Bliszczycach od grudnia 1853 r., a zmarł 6 października 1862 r. Ta data nie zgadza się z wykutą na płycie nagrobnej, wmurowanej w zewnętrzną ścianę kościoła w Bliszczycach.

O. Wegner Godehard
Ur. 11 grudnia 1935 r. w Głubczycach. W latach 1942–1945 uczęszczał do tamtejszej szkoły ludowej, a od 1947 do 1954 r. do gimnazjum humanistycznego w Straubing w dolnej Bawarii. W 1954 r. wstąpił do zakonu karmelitów bosych i od 1955 do 1960 r. studiował teologię w Wyższej Szkole Filozoficzno – Teologicznej w Bambergu. 13 marca 1960 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1960–1965 studiował muzykę szkolną i kościelną oraz historię w wiedeńskiej akademii muzycznej. Na tamtejszym uniwersytecie i zdał egzaminy nauczycielskie. Do 1966 r. pracował jako nauczyciel muzyki, historii i religii w zakonnym gimnazjum humanistycznym Theresianum w Bambergu. W latach 1966–1968 był referendarzem egzaminu pedagogicznego na urząd nauczyciela muzyki w Gimnazjum Wilhelma w Monachium. Od 1968 r. ponownie był nauczycielem muzyki, historii i religii w gimnazjum Theresianum w Bambergu. W 1976 r. został mianowany starszym radcą szkolnym dla szkół prywatnych. Dodatkowo sprawował funkcję organisty w kościele karmelitów w Bambergu. 1 września 1991 r. został przeorem i proboszczem w Wiedniu.
Literatura: MAINKA, *Musiker des Raumes Leobschütz.*

Ks. Wehren Petrus
W 1941 r. był wikariuszem we Włodzieninie. W tym samym roku został przeniesiony do diecezji Paderborn.
Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 2 z 24 lutego 1941 r. i nr 10 z 15 października 1941 r.

Ks. Weidler Heinrich
Ur. 1 marca 1878 r. w Tłustomostach, pow. głubczycki jako syn chłopa Johanna Weidlera i Marii z domu Czech. Uczęszczał do szkoły ludowej w rodzinnej wsi. W 1900 r. zdał maturę w gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię we Wrocławiu. 21 czerwca 1904 r. otrzymał święcenia kapłańskie z rąk kardynała Georga Koppa. Prymicja miała miejsce w Kietrzu. Początkowo był wikariuszem w Hulczynie. 17 października 1906 r . został przeniesiony jako wikariusz do Pietrowic Wielkich. Od września 1922 r. był tam proboszczem. Wygłaszał kazania w narzeczu morawskim. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W 1954 r. został wydalony z parafii przez władze komunistyczne. Osiadł w domu starców dla księży w Nysie. Zm. 18 lipca 1956 r. w domu rodzinnym w Tłustomostach i został pochowany w Pietrowicach Wielkich, w pobliżu kościoła parafialnego.
Literatura: ADAMEK A., *Stolzmütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 2.

Ks. Weidner Johannes

Ks. Johannes Weidner. Wycinek prasowy z 1937 r. w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej

Ur. 23 lutego 1865 r. w Głubczycach. Uczęszczał do miejscowego gimnazjum i był tak uzdolniony, że przeskoczył jedną klasę, a maturę zdał z wyróżnieniem. W latach 1883–1886 studiował we Wrocławiu teologię i w 1887 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1887 do 1888 r. był seniorem w seminarium kapłańskim, a następnie do 1890 r. wikariuszem w kościele św. Mikołaja i św. Ciała Chrystusowego we Wrocławiu. W latach 1890–1901 urzędował jako proboszcz w Mikorzycach koło Wołowa, a od 1901 do 1905 r. jako proboszcz w Mirocinie Górnym i kuratus w Hospicjum Dyherrna oraz w fundacji dla sierot Gyrdta. Okresowo był również administratorem w parafii Broniszów. W 1905 r. został przeniesiony jako proboszcz do Ołtaszyna. Od

1920 r. był archiprezbiterem w Wołowie i królewskim powiatowym inspektorem szkolnym. Założył Związek Księży Diecezji Wrocławskiej oraz Stowarzyszenie „Fraternitas", którymi sam kierował. Zm. 1 stycznia 1937 r.
Źródło: Wycinek prasowy z 1937 r. w zbiorach Powiatowego Muzeum Ziemi Głubczyckiej.

O. Weinhold Georg
Ur. 24 maja 1933 r. w Równem, pow. głubczycki. 17 września 1955 r. wstąpił do Wspólnoty Misjonarzy Kosztownej Krwi. Działał w Salzburgu, Egelhofen koło Mindelheim, Strassbergu koło Augsburga, a od 1995 r. w Kolegium św. Józefa w Salzburgu.
Literatura: WEINHOLD F., *40-jähriges Ordensjubiläum des Georg Weinhold früher Roben*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 4.

Ks. Weintrieb Laurentius
Zmarł w 1719 r. jako proboszcz parafii Dolni Benešov.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Weiss Josef
Ur. w 1796 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. W 1824 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1846 r. jako pijar w Białej Wodzie na Dolnym Śląsku.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Weiss Michael Franz
Od 1678 r. był proboszczem parafii Równe, następnie został przeniesiony do Rudoltic.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Weldawczy (Wltawsky, Weltansky) Laurenz
Ur. w Tworkowie, pow. raciborski. Przed 1652 r. był proboszczem parafii Dziećmarów. W 1652 r. polecony przez pana von Reiswitza, został proboszczem parafii Krzanowice, a w latach 1658–1668 był proboszczem parafii Baborów. Zmarł w 1668 r.
Literatura: NEWERLA, SIWIK, *Zarys historii Krzanowic*; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Welzel Hermann
W latach 1882–1884 i od 1887 do 1894 r. był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wemmer Johann Franz Bernard
Ur. w Kietrzu, pow. głubczycki. Od 5 lutego 1755 do 1756 r. był administratorem parafialnym w Suchej Psinie oraz kronikarzem parafii Sucha Psina, Baborów i Nowa Cerekwia. W latach 1757–1777 funkcjonował jako proboszcz we Włodzieninie. W 1760 r. został konkomisarzem komisariatu arcybiskupiego w Kietrzu. Zm. 16 czerwca 1777 r. w wieku 62 lat.
Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz*; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Wenzel
W 1400 r. został odnotowany jako ksiądz w Baborowie i Primus fundator altaris. Dotował w tamtejszym kościele ołtarz św. Mikołaja, 10 tys. Wojowników i św. Erazma.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Wenzel Erhard
Ur. 29 stycznia 1925 r. w Głubczycach. Po wojnie studiował teologię w Königstein i Freiburgu. 29 czerwca 1954 r. został wyświęcony na kapłana. Był wikariuszem w Bernau, Schwindkirchen i Peterskirchen. W 1959 r. powierzono mu ekspozyturę Adelshofen. Zm. 11 czerwca 1961 r. w klinice w Monachium, w wieku 37 lat.
Literatura: *Expositus Erhard Wenzel* +, „Leobschützer Heimatbrief" 1961, nr 9.

Ks. Wenzel Josef
Ur. w Głubczycach. W 1783 r. wyświęcony na kapłana we Wrocławiu
Literatura: KLINK, *Leobschützer Heimatbuch.*

Ks. Wenzel Josef
Ur. w 1808 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1833 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1837 r. był kuratusem w Jaworze.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Wenzel Julius
Ur. 1 maja 1878 r. w Równem, pow. głubczycki. 23 czerwca 1902 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1902 do czerwca 1903 r. był wikariuszem w Bogdanowicach. W 1923 r. został pierwszym lokalistą w Pietrowicach Głubczyckich. Zbudował tam kościół. Od 1 listopada 1932 r. był kapelanem w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. Zmarł tam 25 października 1940 r. i został pochowany w Pietrowicach Głubczyckich.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri...1937; *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940; Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; Wykaz katolickich nauczycieli religii w gimnazjum w Głubczycach, kanoników, proboszczów i wikariuszy... rękopis z parafii Dzielów.

Ks. Wenzel Karl

Ur. w 1785 r. W 1807 lub 1808 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1814–1822 był katechetą w gimnazjum w Głubczycach. W 1818 r. został wikariuszem w Pilszczu. Od 1822 r. do swojej śmierci w 1840 r. był proboszczem parafii Lutomia na Dolnym Śląsku i inspektorem szkolnym w powiecie dzierżoniowskim.

Źródła i literatura: Maszynopis z parafii Dzielów; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Wenzel Samuel

Ur. w 1837 r. w Krzyżowicach, pow. głubczycki. W 1863 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po święceniach był wikariuszem w Głubczycach. W latach 1870–1871 funkcjonował jako lokalista w Królowem, następnie jako wikariusz w Równem. Od 10 marca 1884 r. był lokalistą w Boguchwałowie, a w latach 1890–1894 tamtejszym proboszczem. W latach 1894–1908 pełnił posługę proboszcza w Babicach. Zmarł w 1908 r. we Wrocławiu, po operacji oczu, na paraliż serca.

Literatura: GROEGER, *Geschichtliche Mitteilungen von Hohndorf*. Według Groegera, Wenzel urzędował w Boguchwałowie od marca 1884 do 1894 r., kiedy to miano go powołać do Babic; HANKE F., *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 5; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; *Pfarrchronik Babitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 4; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Werkert Karl

Ur. w 1820 r. w Lewicach, pow. głubczycki. W 1843 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był proboszczem w Rudach.

Źródło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Wermund Anton

Ur. w 1821 r. w Gościęcinie. W 1846 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był administratorem parafialnym w Tarnowie Opolskim, a w latach 1862–1893 proboszczem parafii Dziećmarów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Werner David Alois

Ur. w 1740 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W latach 1765–1775 był wikariuszem w Pilszczu, a od 1775 do 1825 r., tamtejszym proboszczem. 30 czerwca 1792 r. zobowiązał się odprawiać w kaplicy w Wiechowicach co niedzielę i w święta 1 mszę i co trzecią niedzielę sumę z kazaniem, za co gmina miała mu corocznie płacić 40 florenów. Od 1815 r. był dziekanem dekanatu Kietrz. Zm. 17 maja 1825 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*.

Ks. Werner David

Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. Był wikariuszem w Nowej Cerekwi, a w latach 1791–1813 proboszczem parafii Wojnowice. Zm. 20 września 1813 r.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Werner Franz

Ks. Franz Werner. Portret na plebanii w Grobnikach

Ur. w 1763 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1788 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1791–1793 był wikariuszem w Pilszczu. Od 6 maja 1806 do 1808 r. funkcjonował jako administrator parafialny w Babicach. Od 1806 r. był administratorem parafialnym w Grobnikach. Zm. 30 października 1827 r. po przewlekłej chorobie.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako rok urodzenia podano tu 1764 r.

Ks. Werner Friedrich

Ur. w 1805 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1830 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 6 września 1841 do 1873 r. był proboszczem parafii Nowa Cerekwia. Przeprowadził renowację tamtejszego kościoła św. Wacława i kazał podwyższyć wieżę kościoła parafialnego. Zm. 28 września 1873 r. i został pochowany na cmentarzu przy kościele św. Wacława.

Literatura: GROEGER, *Historische Aphorismen zur Geschichte des Städtels Deutsch Neukirch*; HEIDRICH W., *Die Priestergräber in Deutsch – Neukirch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 2; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1.

Ks. Werner Heinrich
W latach 1896–1898 był archiprezbiterem w Kazimierzu. Otrzymał tytuł radcy duchownego.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Werner Heinrich
Ur. 23 lipca 1885 r. w Raciborzu. 17 czerwca 1909 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kuratusem w Branicach przy bazylice św. Rodziny, a od 1922 r. pensjonariuszem branickiego szpitala. Zmarł, wskutek odniesionych ran, podczas działań wojennych, 1 kwietnia 1945 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Martyrologium*; KAPS J., *Vom Sterben schlesischer Priester 1945/46. Ein Ausschnitt aus der schlesischen Passion*, Köln 1988; TEICHMANN, *Schlesische Passion*.

Ks. Werner Jonas
Ur. w 1765 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. W 1789 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Velkich Hošticach. Zmarł w 1842 r.
Źrodło: Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Werner Karl
Od 8 maja 1805 do 1806 r. był lokalistą w Babicach.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Werner Karl
Ur. w Pilszczu, pow. głubczycki. Został wikariuszem w Zawiszycach. W latach 1805–1810 był administratorem parafialnym w Lisięcicach, a od 1810 do 1826 r. tamtejszym proboszczem. Zm. 30 października 1826 r. w wieku 80 lat.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Werner Ludwig
Ur. 1 listopada 1814 r. w Pilszczu, pow. głubczycki, jako syn garbarza Davida Wernera. W 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1843 do 1850 r. był lokalistą w Księżym Polu, a w latach 1850–1899 proboszczem i wicedziekanem w Branicach. Otrzymał tytuły radcy i asesora konsystorialnego. Za jego posługi w latach 1888–1889 został rozbudowany branicki kościół parafialny. Zm. 31 stycznia 1903 r. w Branicach. Na miejscowym cmentarzu zachował się jego nagrobek, dłuta Woehla z Głubczyc.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 1; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów). Jako datę święceń podano tu rok 1831.

Ks. Werner Max
Ur. 18 kwietnia 1912 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki jako drugi syn chłopa Maxa Wernera i Franziski z domu Satke. Od 1919 do 1923 r. uczęszczał do miejscowej szkoły ludowej. Wstąpił do, prowadzonego przez werbistów, Domu Misyjnego św. Krzyża koło Nysy. Po maturze udał się do Domu Misyjnego St. Gabriel koło Wiednia, aby studiować teologię. 22 sierpnia 1939 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Podczas II wojny światowej został powołany do wojska jako sanitariusz na froncie wschodnim. Dostał się do niewoli radzieckiej i pracował w kopalni ołowiu na Syberii. W 1947 r. pozwolono mu wyjechać do Niemiec. Dotarł do St. Augustin koło Siegen. Został nauczycielem w internacie w Bad Driburg. W 1949 r. rozpoczął działalność w Argentynie w Collegio del Salvador. W latach 90. jako emeryt osiadł w macierzystym domu St. Augustin. Zm. 2 kwietnia 2003 r. w Argentynie.
Literatura: BEIER G., *Bleischwitzer Ecke. 50 jähriges Priesterjubiläum von Pater Max*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 4; GRETSCHEL G., *Pater Max Werner 60 Jahre Priester*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 4; GRETSCHEL G., *Pater Max Werner verstorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 4.

Ks. Wiatrowy Kazimierz
Ur. 25 lipca 1901 r. w Tarnopolu. 28 czerwca 1931 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W 1946 r. został katechetą w Głubczycach, a zarazem wikariuszem substytutem, następnie proboszczem parafii Grobniki. W tym samym roku, przez miesiąc, zarządzał parafią Debrzyca. W 1951 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 25 stycznia 1986 r.
Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Kronika parafii Debrzyca; Rocznik Administracji Śląska Opolskiego, 1947.

Ks. Wiatrowy Władysław

Ks. Władysław Wiatrowy. Fotografia wykonana po 1945 r.

Ur. 29 maja 1903 r. w Tarnopolu. 15 maja 1930 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w parafii Bóbrka koło Lwowa. W 1946 r. był administratorem parafii Opawica, a w latach 1946–1954

proboszczem parafii Równe. Od 1954 do 1978 r. był proboszczem parafii Maków. W 1978 r. przeszedł na emeryturę. Zm. 4 grudnia 1990 r.
Źródła i literatura: Kronika parafii Opawica (po 1945 r.); Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; „Rocznik Administracji Śląska Opolskiego" 1947; *.Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku.*

Br. Wieczorek Meinrad
Franciszkanin w pierwszej obsadzie głubczyckiego klasztoru w 1921 r. Przybył tam z Panewnik.
Literatura: PIETSCH, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Wieder (Wider) Josef
Ur. w 1772 r. w Pietrowicach Wielkich. W 1795 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1814–1837 był administratorem parafialnym w Lubotyniu, a od 14 stycznia 1837 do 1848 r. proboszczem parafii Nasiedle. Z okazji złotego jubileuszu kapłańskiego został mianowany radcą konsystorialnym i odznaczony przysłanym przez króla Fryderyka Wilhelma IV Orderem Czerwonego Orła IV klasy. Zm. 22 kwietnia 1848 r.
Źródła i literatura: GROEGER, *Historische Beiträge zur Geschichte des Ortes und der Kirche Nassiedel*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; „Schlesisches Kirchenblatt" 1848, nr 19; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

O. Wielgus Gabriel
Karmelita z Krakowa. W 1946 r. został wikariuszem substytutem parafii Nowa Cerekwia. Kazał wykonać nowe dachy tamtejszego kościoła parafialnego i wieży kościelnej, ponieważ poprzednie się spaliły wskutek działań wojennych. W 1948 r. powrócił do klasztoru.
Źródło: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego*; Kronika parafii Nowa Cerekwia.

Ks. Wielgus Józef
W 1946 r. został proboszczem parafii Wódka. W czasach jego posługi wyremontowano kościół i plebanię po zniszczeniach wojennych z 1945 r.
Źródło: Kronika parafii Wódka 1945–1975.

O. Wiencziers Bernhard
W 1929 r. był o. franciszkaninem w Głubczycach.
Literatura: „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1929.

Ks. Wiesentitz von Heinko
W 1427 r. był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Wiesner Andreas
9 kwietnia 1668 r. został wprowadzony jako duszpasterz do Pomorzowic, lecz wkrótce stamtąd odszedł.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Wilczek Franz
Ur. w 1812 r. w Rogożanach, pow. głubczycki. W 1842 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 2 stycznia 1843 do 1867 r. był lokalistą w Braciszowie. Zmarł 1 sierpnia 1867 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

Ks. Willisch Johann
Ur. 7 lipca 1903 r. w Dreźnie. 5 lipca 1927 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1941 r. został rektorem kościoła w Krzyżowicach. W tym samym roku przejął duszpasterstwo w Krasnym Polu i Radyni.
Źródła: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles…*1943; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz),* nr 8 z 31 sierpnia 1943 r.

Ks. Willmann Franz
Ur. w 1842 r. w Braciszowie, pow. głubczycki. W 1867 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został lokalistą w Hyncicach. Zmarł w 1901 r. w Hyncicach.
Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Wilpert Franz
Ur. w 1846 r. w Księżym Polu, pow. głubczycki. W 1872 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Branicach. Od 1893 r. był proboszczem parafii Sucha Psina. Dzięki niemu w latach 1892–1893 zbudowano kościół filialny w Czerwonkowie. Po 1918 r. pozostał wierny cesarzowi i na pogrzebach uczestników I wojny światowej miał zwyczaj mówić: *„Mieliśmy cesarza, musimy mieć cesarza, będziemy mieć cesarza! Amen"*. Założył miejscową stację sióstr marianek. Zm. 22 grudnia 1926 r.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PAWELKE J., *Chronik von Schirmke im Kreise Leobschütz*, Dortmund 1962; PAWELKE, *Plauderei über die alte Zauchwitzer Pfarrkanzlei.*

Ks. Wilpert Josef
Ur. 22 sierpnia 1857 r. w Dzielowie, pow. głubczycki jako syn chłopa Anastasiusa Wilperta i jego żony Marianny. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię u jezuitów w Insbrucku. 2 lipca 1883 r. otrzymał święcenia kapłańskie. In-

Ks. Josef Wilpert. Fotografia z: Sörries R., *Josef Wilpert. Ein Leben im Dienste der christlichen Archäologie 1857 – 1944*, Würzburg 1998

teresowała go archeologia. 10 października 1884 r. przybył do Rzymu, dokąd przywołał go prałat Anton de Waal. Jego nauczycielem archeologii był dyrektor Muzeum Chrześcijaństwa w Watykanie Giovanni Battista de Rossi. W 1891 r. został mianowany papieskim prałatem domowym, a w 1892 r. protonotariuszem papieskim. Został znanym archeologiem i badaczem katakumb rzymskich. Najpierw zbadał katakumby św. Kaliksta, Domicylli, Pretekstata, Pryscyli, Thrasona, Piotra i Marcelinusa. Teologiczny fakultet w Münster nadał mu doktorat. Do książki „Die Malereien der Katakomben Roms" brakowało mu jeszcze kopii z katakumby Pretekstata. Adwokat Romanis, właściciel posesji, odmówił mu dostępu, jednak ks. Wilpert, wraz z trzema niemieckimi studentami, wykopał drugie wejście, przez które po 4 miesiącach pracy dostał się do tych katakumb i sporządził kopie tamtejszych malowideł. Po wybuchu I wojny światowej musiał opuścić Włochy. Mieszkał we Freiburgu i Wrocławiu i w 1919 r. powrócił do Rzymu. Przez inflację stracił oszczędności. Żył jako emeryt w niemieckim hospicjum Anima. Pod koniec lat 20. został profesorem w Instytucie Archeologii Chrześcijańskiej. Podróżował w celach naukowych do Londynu, kilka razy do Francji (do Lyonu i Paryża), 2 razy do Hiszpanii i północnej Afryki. Lekarze zabronili mu podjęcia pracy w Harvardzie, w USA. Swoje prace wydawał sam, jedynie na dwa pierwsze swoje dzieła otrzymał wsparcie od cesarza Wilhelma II i biskupa wrocławskiego kardynała Georga Koppa. Koszty druku książek opłacał ze sprzedaży akwarel starochrześcijańskich zabytków. Podarował gimnazjum w Głubczycach obraz Madonny z San Luca i kilka swoich książek. 13 lutego 1944 r. zmarł w Rzymie w następstwie wypadku. Został pochowany na cmentarzu w Watykanie.

Dzieła: *Prinzipienfragen der christlichen Archäologie* (1889); *Die Malereien der Katakomben Roms*, 2 Bände (1903); *Die römischen Mosaiken und Malereien vom 4. bis 13. Jahrhundert*, 4. Bände (1916; trzecie wydanie 1924); *Sarcofagi cristiani antichi* 5 Bände (1929/35); Autobiografia: *Erlebisse und Ergebnisse im Dienste der christlichen Archäologie* (1930, ze spisem dzieł).

Literatura: BEIGEL E., *Der Katakombenforscher Joseph Wilpert*, „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. 7/8/9, 1969; EICHHOF H., *Eiglauer Bauernjungen zum weltberühmten Katakombenforscher*, „Leobschützer Heimatblatt" 1969, nr 2; EICHHOF H., *Vom schlesischen Bauernsohn zum weltberühmte Katakombenforscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, nr 2; HOFRICHTER, *Hervorragende Persönlichkeiten*; ROSTROPOWICZ J., *Muza nie da umrzeć mężowi godnemu chwały. O śląskim badaczu katakumb Josefie Wilpercie (1857–1944)*, Opole 2004; SÖRRIES R., *Josef Wilpert. Ein Leben im Dienste der christlichen Archäologie 1857–1944*, Würzburg 1998.

Ks. Winkler Karl

Ur. w Głubczycach, w 1900 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

Literatura: „Katolik" 1900, nr 76.

Ks. Winter Franziskus

W latach 1725–1730 był wikariuszem w Pilszczu.

Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Wirth Florian

Ur. 10 maja 1729 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn kowala Georga Wirtha i jego żony Susanny. Bratanek ks. Mathäusa Wirtha. Był wikariuszem w Vysokich Žibřidovicach, Opawicy, Rudolticach, Osoblaże i Głubczycach. W latach 1774–1780 funkcjonował jako proboszcz parafii Baborów. Zmarł w 1780 r. na udar mózgu.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz)*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz.*

Ks. Wirth Mathäus Josef Thaddäus

Ur. 6 czerwca 1693 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn kowala Mathäusa Wirtha i Judith z domu Alker. Był wikariuszem w Rudolticach i Ołdryszowie, następnie proboszczem parafii Rudoltice i Huzová koło Šumperku, gdzie zmarł w 1763 r.

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).*

Ks. Wirth Rudolf

Ur. 11 kwietnia 1736 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako syn kowala Georga Wirtha i Klary z domu Rother. Był wikariuszem w Dlouhej Loučce, Albrechticach, Opawicy i Suchej Psinie, a w latach 1781–1798 administratorem parafialnym w Suchej Psinie. Został nazwany *„wzorowym duszpasterzem i wiernym ojcem ubogich"*. Założył tam kościelną kasę dla ubogich. Sam zmarł w biedzie 18 kwietnia 1798 r., w wieku 54 lat

Literatura: GRIGARCZIK, *Chronik der Gemeinde Dreimühlen (Zauchwitz).* Według Grigarczika zmarł w 1790 r.; GROEGER, *Geschichtliche Beschreibung der Parochie Zauchwitz.*

Ks. Witkowski Mikołaj

Dr teologii, ur. 2 grudnia 1889 r. w Rozdole na Kresach Wschodnich. 27 lipca 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w archidiecezji lwowskiej. W 1925 r. został katechetą w Rohatynie. Od 1 listopada 1941 do 3 sierpnia 1945 r. funkcjonował jako ostatni proboszcz parafii Mariampol w woj. stanisławowskim. Zabrał stamtąd, uznawany za cudowny, obraz Matki Boskiej Zwycięskiej. Wraz z parafianami przybył na Śląsk Opolski i zamieszkał w klasztorze franciszkanów w Głubczycach. W latach 1945–1946 był wikariuszem przy tamtejszym kościele parafialnym i katechetą w dzisiejszej Szkole Podstawowej nr 2. Przywieziony z Mariampola obraz został zawieszony w kościele parafialnym. W 1946 r. był członkiem Powiatowej Rady Narodowej w Głubczycach, gdzie zasiadał w komisji oświaty. W latach 1946–1951 ks. dr Mikołaj Witkowski był ex currendo proboszczem parafii Zawiszyce. Polecił tam wyremontować zniszczony podczas wojny kościół. Administrator apostolski, ks. Bolesław Kominek mianował go rejonowym duszpasterzem ludności repatrianckiej i osadniczej. W 1951 r. ks. Witkowski został powołany na stanowisko wykładowcy we wrocławskim Seminarium Duchownym. Zabrał ze sobą wspomniany obraz i umieścił w kaplicy sióstr nazaretanek. W 1965 r. nastąpiła intronizacja obrazu w nowo odbudowanym kościele NMP na wrocławskim Piasku, a w 1989 r. koronacja. Mikołaj Witkowski zmarł 16 września 1977 r. we Wrocławiu.

Źródła i literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego;* KUKIZ T., *Obraz Matki Boskiej Mariampolskiej w kościele Najświętszej Marii Panny na Piasku we Wrocławiu*, „Strzecha Stryjska", Wrocław 1994; SZYMCZYNA A., *Społeczne i polityczne problemy przyłączenia powiatu głubczyckiego do Polski (1945–1948)*, Branice 2008; TOMCZAK J., *Moje wspomnienia*, „Kalendarz Głubczycki" 1995; www.archidiecezja.wroc.pl/pliki/kalendarz2012/wrzesien.pdf – www.rkc-skowyra.com – niedziela Tygodnik katolicki on Line niedziela.pl

Ks. Witosław

W 1339 r. był duchownym diecezjalnym w Głubczycach. W tym roku, wraz z burgrabią Spiebergu Niclasem, podarował 6 marek szpitalowi zakonnic w Starym Brnie.

Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz.*

Ks. Witlak

Od 1910 r. był wikariuszem w Branicach.

Literatura: JURANEK G., *Das Dorf Branitz, Kreis Leobschütz Oberschlesien und sein Bewohner*, b. d. w.

Ks. Wittek Paul

Ks. Paul Wittek. Fotografia z: „Leobschützer Heimatblatt" 2006, nr 2

Ur. w 1866 r. w Sułkowie, pow. głubczycki. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach i studiował teologię we Wrocławiu i Monachium. 23 czerwca 1891 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W sierpniu tego samego roku przybył do Głubczyc jako wikariusz. Od 1902 do 1911 r. był lokalistą w Pielgrzymowie, a w latach 1911–1936 proboszczem w Dzierżysławiu. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W 1936 r. rozpoczął przebudowę tamtejszego kościoła. Nie dożył jej zakończenia. Zm. 18 czerwca 1936 r. w Dzierżysławiu na zawał serca.

Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów); Nekrolog – wycinek prasowy z 19 czerwca 1936 r. Pisze w nim błędnie, że ks. Wittek został proboszczem w Dzierżysławiu w 1910 r.

Ks. Wlokka Matthaeus

Ur. 10 września 1751 r. w Pisarzowicach koło Głogówka jako drugi syn polskiego ogrodnika dworskiego lub, według innych źródeł, dzierżawcy majątkowego Casparusa Wlokki. Uczęszczał do tamtejszej miejskiej szkoły elementarnej, następnie do gimnazjum w Nysie. Studiował teologię we Wrocławiu. Po otrzymaniu święceń kapłańskich, został księdzem w Sycowie, następnie kapelanem zamkowym w Trachenberg, w księstwie Hatzfeld, wreszcie proboszczem w Kujawach, pow. prudnicki. 18 października 1781 r., dzięki dobrym kontaktom z baronem von Gruttschreiberem, otrzymał parafię i został dziekanem w Hulczynie. Po śmierci ołomunieckiego komisarza arcybiskupiego ks. Reittenhartha, za jego kandydaturą (u samego Fryderyka II) wstawiał się landrat powiatu głubczyckiego von Haugwitz i dziekan ks. Wlokka został proboszczem i komisarzem arcybiskupim w Kietrzu. Był nim od 17 czerwca (według Wolnego, od 24 czerwca) 1784 do 17 lutego 1796 r. Jego wikariusz ks. Schindler napisał o nim: *„Wlokka, wyposażony przez Boga w najszacowniejsze dary, miał zdrowe męskie piękne ciało i zdrowy silny rozum, najszczęśliwszą pamięć, przenikliwość umysłu, bystrość i zręczność w intere-*

sach. W tym istnieje jego siła. W postępowaniu był płomienny, śmiały i nieustraszony, był nieskończenie prawym, ba, nawet szlachetnym mężem. Jedynie dwie ciemne strony były w jego obrazie: niedokładnie opanowany gniew i brak stałości charakteru [...]". Miał skłonności do jansenizmu i kontaktował się z jansenistą z Utrechtu Abbe Blarerem, który go odwiedził w Kietrzu. 17 lutego 1796 r. ks. Wlokka samowolnie opuścił Kietrz. Przed odejściem miał powiedzieć: *„Postępujcie według moich słów, nie według moich dzieł".* Zdaniem H. Wlokki opuszczenie Kietrza miał spowodować romans z Emilią Pauliną Apolonią Kremser z bogatej rodziny chłopskiej w Pilszczu, z którą wyjechał do Turyngii. Wzięli ze sobą ślub, zamieszkali w Weimarze, gdzie w 1796 r. urodził im się pierwszy syn Emil August. Tam Wlokka starannie ukrywał swoją przeszłość. Korespondował ze swoim bratem z Warszawy. Zakupił dom w Bürgel i próbował tam się zajmować handlem przędzą, lecz to nie przyniosło mu zysku. W 1797 r. sprzedał dom i przeprowadził się z rodziną do Jeny, gdzie w 1798 r. urodził się drugi syn, Adolph Ernst. W następnym roku rozpoczął studia medyczne na uniwersytecie w Jenie, które ukończył w 1802 r. Gdy zrobił doktorat z medycyny, nie pozwolił na obwieszczenie tego faktu w prasie, ponieważ obawiał się, że ktoś go rozpozna jako byłego komisarza arcybiskupiego. Żył skromnie jako praktykujący lekarz w Jenie. Gdy elita jeneńska dowiedziała się o jego znajomości klasycznych języków, był zapraszany na dysputy naukowe, ale unikał większego rozgłosu w tym zakresie. W 1806 r. wojska napoleońskie wkroczyły do Jeny i splądrowały m.in. mieszkanie Wlokki. Dwa lata później Wlokka zakupił nowy dom. Należał do jenajskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Chodził na koncerty muzyczne i do miejscowej biblioteki. Przetłumaczył, dla słynnego poety Goethego, manuskrypt husycki z XV w. W 1814 r. zmarła mu na tyfus żona, której organizm wcześniej osłabiła gruźlica. Sam Wlokka zmarł na raka 22 czerwca 1822 r. i został pochowany w Jenie.

Literatura: *Der Distrikt Katscher in Recht und Geschichte zwischen 1751 und 1945*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 1; GREINERT R., *Das erzbischöfliche Kommissariat Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Juli; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; KOMAREK, *Distrikt Katscher in Recht und Geschichte*; WLOKKA H., *Wilhelm Matthäus Wlokka*, „Familie und Geschichte. Hefte für Familiengeschichtsforschung in sächsisch – thüringischen Raum", Bd. 1, T. 3, 1992; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Woehl Ernst

Ur. 5 października 1880 r. Został proboszczem w Dobrej koło Krapkowic. W latach 1937–1946 urzędował jako proboszcz parafii Kazimierz. Zm. 27 kwietnia 1946 r.

Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher*; Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.*

Ks. Woitalla Anton

W latach 1806–1828. był proboszczem parafii Dziećmarów.

Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wolf Arnold

W latach 1859–1868 był proboszczem parafii Kazimierz. Kazał zadaszyć prezbiterium tamtejszego kościoła, zreperować mur cmentarny i zasadzić na cmentarzu morwy. Zmarł w 1886 r. w Nysie-Friedrichsstadt, gdzie, po przeniesieniu z Kazimierza, był proboszczem.

Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wolff Franz

Był wikariuszem w Suchej Psinie, sądzonym i wypędzonym do Austrii w okresie kulturkampfu. W latach 1884–1891 funkcjonował jako proboszcz w Babicach, a od 23 września 1903 do 1913 r. jako lokalista w Chomiąży. Z powodu choroby trafił do szpitala w Branicach i 26 lutego 1913 r. zmarł tam na porażenie serca. Został pochowany w grobie zmarłego mniej więcej 50 lat przed nim księdza Schaffnera.

Literatura: FROHS P., *Chronik von Comeise, Kreis Leobschütz und seiner Kirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wollmann Eduard

Ur. w Radyni, pow. głubczycki. Jego rodzice wyemigrowali do Bośni. W 1908 r. został wyświęcony na kapłana przez arcybiskupa Stadlera w Sarajewie. Po II wojnie światowej działał na terenie Austrii. Żył jeszcze w 1978 r. mając 93 lata.

Literatura: BEIGEL E., *Heimatpriester – Gedenktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1978, nr 6.

Ks. Wollny Josef

Ur. w 1868 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1894 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1902 r. został wikariuszem w parafii Branice. Zmarł w 1933 r. jako proboszcz parafii Piasek.

Źródło: Maszynopis z parafii Dzielów; POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach.*

Ks. Wosnik Josef

Ks. Josef Wosnik. Fotografia na pocztówce z Bliszczyc sprzed 1945 r.

Ur. 16 lutego 1868 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. W latach 1879–1888 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Od 1888 do 1891 r. studiował teologię we Wrocławiu i 15 czerwca 1892 r. został wyświęcony na kapłana przez kardynała Koppa. Od 1892 do 1893 r. był wikariuszem w Dolnim Benešovie, od 1893 do 1894 r. w Kietrzu, w 1894 r. w Baborowie, w latach 1894–1895 w Kietrzu i od 1895 do 1900 r. ponownie w Baborowie. Od 30 maja 1900 do 21 sierpnia 1920 r. urzędował jako proboszcz parafii Wojnowice, a od 21 sierpnia 1920 do 30 listopada 1921 r. proboszcz parafii Kietrz, z tytułem radcy konsystorialnego. Od 30 listopada 1921 r. do swojej śmierci, 18 maja 1937 r., był proboszczem parafii Bliszczyce, gdzie zachował się jego nagrobek.
Literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*; Dekanat Branitz, rękopis; GRETSCHEL G., *Konsistorialrat Pfarrer Josef Wosnik*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 6; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Wottke Richard

Ur. 17 września 1908 r. w Głubczycach. W latach 1919–1929 uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach. Studiował teologię w Insbrucku, Bratysławie i we Wrocławiu. 28 stycznia 1934 r. otrzymał we Wrocławiu święcenia kapłańskie z rąk kardynała Bertrama. Został najpierw wikariuszem w Posucicach. Od 5 kwietnia 1934 r. był wikariuszem w Nowej Cerekwi, od 1935 do 1938 r. w Posucicach, a w 1938 r. w Opawicy. 20 października 1939 r. został lokalistą parafii Ludmierzyce. W marcu 1945 r. wraz z parafianami ewakuował się przed frontem. Po zakończeniu wojny powrócił, lecz 7 lipca 1946 r. został wysiedlony. Osiadł w Niederdielfen, pow. Siegen. Zm. 3 maja 1993 r. w Konstanz – Dingelsdorf.
Źródła i literatura: Dekanat Branitz, rękopis; GROCHOLL W., *Richard Wottke*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 4.

Ks. Wrana Johann

Ur. w Uherskym Hradište. Został wikariuszem w Slavkowie, a od 1759 do 1779 r. był wikariuszem w Branicach, które wówczas należały do parafii Neplachovice.
Literatura: POSPISZYL, *Monografia parafii i kościoła WNMP w Branicach*; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren*.

Ks. Wrazidlo Friedrich

Ur. 3 października 1878 r. w Głubczycach jako drugi syn sekretarza poczty Carla Wrazidlo i Emmy z domu Polewka. W 1898 r. zdał maturę w tamtejszym gimnazjum. Studiował we Wrocławiu teologię i 23 czerwca 1902 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1906 do 1910 r. był wikariuszem w Lisięcicach, następnie w Bogdanowicach, od 1911 do 1913 r. w Głubczycach, a od kwietnia 1919 r. proboszczem parafii Zopowy. Otrzymał tytuł radcy konsystorialnego. W lipcu 1946 r. został wysiedlony. Osiadł w Werxhausen koło Duderstadt w Niemczech Zachodnich, gdzie zmarł. 2 lutego 1954 r.
Źródła i literatura: Kronika parafii Bogdanowice, do 1943 r.; KLEINER W., *Das Kirchenjahr mit Pfarrer Fritz Wrazidlo*, „Leobschützer Heimatblatt" 2015, nr 6; „Schlesisches Priesterjahrbuch", Bd. II, Stuttgart 1961; TEICHMANN, *Die Kirchenbücher*.

Ks. Wrazidlo Franz

W latach 1913–1918 był lokalistą w Pielgrzymowie.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Fritz Wrazidlo. Fotografia z Heimatstube w Eschershausen

Ks. Wycisk Alfons

Ks. Alfons Wycisk

Ur. w 1882 r. w Dzielowie, pow. głubczycki. 22 czerwca 1908 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 7 marca 1923 r. był proboszczem i dziekanem w Kunowicach. Zm. 19 lutego 1937 r. i został pochowany na cmentarzu w Dzielowie.
Źrodło: Maszynopis z parafii Dzielów.

O. Wycisk Johannes

Ur. 21 listopada 1887 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki jako syn rolnika Juliusa Wyciska i Josefy z domu Himmel. W 1907 r. wstąpił do zakonu oblatów w St. Gerlach kolo Valkenburga. W latach 1908–1913 studiował filozofię i teologię w Hünfeld koło Fuldy. W 1909 r. złożył wieczyste śluby

zakonne, a 13 lipca 1913 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po święceniach był duszpasterzem w Nadrenii – Westfalii, gdzie działał wśród mieszkających tam Polaków – emigrantów zarobkowych. W latach 1921–1926 był wikariuszem przy kościele św. Krzyża w Opolu. 2 grudnia 1926 r. został kuratorem kuracji Stolarzowice, gdzie zmarł w 1948 r.
Źródło: www.parafiastolarzowice.pl/kuratorzy-i-proboszczowie-ktorzy-poslugiwali-w-naszej-parafii

Ks. Wyrazil (Wirazil) Franz Florian
Od 17 grudnia 1699 do 1707 r. był proboszczem parafii Pilszcz. W 1707 r. został przeniesiony do Karniowa, i tam w 1712 r. zmarł.
Literatura: PIEGSA, *Piltsch. Die Chronik bis 1945.*

Ks. Wyrostek Jan
Ur. w 1891 r. W 1923 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został duszpasterzem w archidiecezji krakowskiej. W latach 1946–1948 był proboszczem parafii Boguchwałów, a w 1948 r. ex currendo parafii Sucha Psina. Od 1948 do 1950 r. funkcjonował jako proboszcz parafii Stary Las. W 1950 r. powrócił do archidiecezji krakowskiej.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.*

O. Zając Jan
Karmelita, ur. 2 lutego 1904 r. Od 30 października 1946 do 1969 r. był administratorem, a następnie proboszczem parafii Sucha Psina. Zm. 8 lipca 1969 r.
Literatura: Ks. HANICH, *Dekanaty i parafie Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.*

Ks. Zedlitz Nikolaus z Brunowa
Od 1524 do ? był komturem joannitów i proboszczem w Głubczycach. Z powodu rozprzestrzeniania się luteranizmu w mieście, przeniósł na stałe siedzibę komtura do Grobnik, lecz pozostawił w Głubczycach księży zakonnych. Za jego posługi rozpoczął się wieloletni spór między komturią a mieszczanami o warzenie piwa, spowodowany tym, że komtur nie uznawał miejskiego prawa mili zapowiedniej, nadającego Głubczycom wyłączność warzenia tego napitku w okolicy.
Literatura: GROEGER, *Die katholische Stadtpfarrkirche zu Leobschütz*; MINSBERG, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; RITSCHNY, HÄUSSLER, *Geschichte der Malteser – Ritter*; TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*; WELTZEL, *Besiedelungen*, T. 2.

Ks. Zeiske Franz Leopold
W latach 1667–1683 był proboszczem parafii Opawica.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Zembak Josef
W latach 1763–1793 był proboszczem parafii Dziećmarów. Zbudował miejscowy kościół.
Literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; PURSCHKE J., *Dittmerau aus der Geschichte – Die Pfarrkirche*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 2.

O. Zensen Alfons
Ur. 26 kwietnia 1901 r. w Mesenich nad Mozelą. 24 września 1922 r. złożył wieczyste śluby zakonne. 27 czerwca 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1940 r. był rektorem w domu misyjnym pallotynów w Kietrzu.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940.

O. Zettelmeier Otto
Ur. 3 marca 1898 r. w Bandorf w Nadrenii. Wstąpił do zakonu werbistów. 13 maja 1926 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Działał w różnych placówkach swojego zakonu. Od 1941 do 1944 r. był ostatnim rektorem szkoły misyjnej „Maria Treu" w Głubczycach. W 1946 r. przebywał w Domu Misyjnym St. Wendel. W 1959 r. został pierwszym rektorem w Domu Misyjnym św. Bernarda w Mosbach, następnie od 1968 r. działał jako duszpasterz i nauczyciel w St. Johann w Blönried/Aulendorf, wreszcie w Lindau Schachen i St. Wendel. Zm. 28 października 1987 r. w Domu Misyjnym St. Wendel i został tam pochowany na klasztornym cmentarzu.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; *Das Missionshaus Maria – Treu*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 5; *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 11 z 25 listopada 1941 r.; GROCHOLL W., *Nachruf P. Otto Zettelmeyer SVD*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 1.

Ks. Zientek Josef
Ur. 1 kwietnia 1868 r. w Chorzowie. 11 czerwca 1894 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1 marca 1937 r. przebywał na emeryturze. W 1940 r. był pacjentem zakładów biskupa Nathana w Branicach. Zmarł 7 lutego 1942 r. w Dzbańcach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz, 1940, 1943.

Ks. Zigahl Josef
Ur. w 1833r. w Dzierżysławiu, pow. głubczycki. W 1859 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach

1871–1876 był lokalistą w Chomiąży. Zmarł tam w 1876 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Maszynopis z parafii Dzielów.

Ks. Zigelsky Paul
W latach 1901–1905 był proboszczem parafii Kazimierz.
Literatura: HANKE, *Chronik der Pfarrgemeinde Kasimir*; HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3.

Ks. Zimmermann Johann
Ur. w 1763 r. w Głubczycach. W 1789 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Do 1804 r. był wikariuszem w Třebom. Od 1 marca 1801 r. funkcjonował jako kuratus w Zopowej. W latach 1804–1809 był pierwszym proboszczem parafii Zopowy. Od 27 lipca 1809 do 1810 r. był proboszczem parafii Gołuszowice. W 1810 r. został przeniesiony jako proboszcz do Třebom. Zmarł w 1830 r.
Źródła i literatura: HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3; Nachrichten und Notizen aus dem Leben von Geistlichen die das Leobschützer Gymnasium besucht haben, solange es sich in den Räumen des Franziskaner – Klosters befand (rękopis z parafii Dzielów).

O. Zinnern Konrad
Jezuita. Od 1745 r. był duszpasterzem w Pomorzowicach. Zmarł w kwietniu 1747 r.
Literatura: WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Zohner Johann
Ur. 22 kwietnia 1869 r. w Kreuz (?). 5 lipca 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1 września 1927 r. przebywał na emeryturze. W 1940 r. był pacjentem zakładów biskupa Nathana w Branicach.
Źródło: *Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz*, 1940.

O. Zorisch Coelestin
W latach 1713 i 1725 był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

O. Zorisch Cosmas
W 1703 r. był gwardianem konwentu franciszkanów w Głubczycach.
Literatura: REIMANN, *Die Franziskanerkirche zu Leobschütz.*

Ks. Zubäus Stephan
Od kwietnia 1626 r. przez krótki czas był proboszczem parafii Opawica.
Źródła i literatura: Geschichte der Tropplowitzer Pfarrei; WOLNY, *Kirchliche Topographie von Mähren.*

Ks. Zumbil Johannes
Ksiądz z węgierskiej diecezji Szatmár. W 1944 r. został rektorem kościoła w Rogożanach, w parafii Nowa Cerekwia.
Źródło: *Mitteilungen des erzbischöflichen Generalvikariats in Branitz (Erzdiözese Olmütz)*, nr 12 z 30 grudnia 1944 r.

O. Zurek Alfred
Ur. w 1892 r. w Rudzie Śląskiej. Wstąpił do zakonu franciszkanów. W 1918 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Został wikariuszem w Głubczycach. W 1978 r. żył jeszcze w Halle i obchodził 86. urodziny.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri...1937; BEIGEL E., *Heimatpriester – Gedenktage*, „Leobschützer Heimatblatt" 1979, nr 2.

Ks. Zwirner Anton
Ur. 15 czerwca 1889 r. w Langowie koło Kietrza, pow. głubczycki. Uczęszczał do pedagogium i gimnazjum w Kietrzu. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim i w 1912 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Równem, od 1915 r. w Baborowie i od tego samego roku w Głubczycach. W latach 1927–1931 funkcjonował jako proboszcz w Suchej Psinie. Przebudował tamtejszą plebanię. Po czterech latach działalności, poważnie zachorował na nerki. Zm. 24 lipca 1931 r. w szpitalu w Raciborzu i został pochowany w Kietrzu.
Źródło i literatura: BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz*; „Der Oberschlesische Wanderer" 1931, nr 173.

Zakony żeńskie na ziemi głubczyckiej do 1946 r.[1]

Pierwsze zakony żeńskie osiedliły się na ziemi głubczyckiej w II połowie XIX w.[2] Związane to było ze wzrastającą potrzebą opieki nad dziećmi, starcami i osobami chorymi oraz potrzebą uzupełniania kadr pedagogicznych, edukacji dziewcząt i nabywania umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, wobec postępującego przyrostu naturalnego w miastach i na wsiach. Największy zasięg miała działalność zakonnic ze Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej (SMI), zwanych mariankami, których centralnym punktem był, powstały dzięki ks. Josefowi Martinowi Nathanowi, klasztor w Branicach. W 1934 r. stał się on siedzibą nowo utworzonej prowincji branickiej, a w samych Branicach na terenie Zakładów Leczenia i Opieki pracowało ponad sto sióstr. Niektóre z domów zakonnych, jak klasztor Służebnic Ducha Świętego Wieczystej Adoracji (SSpSAP) w Głubczycach, czy Służebnic Najświętszego Serca Jezusa (SFSiV) w Opawicy, utrzymały się krótko. Po zakończeniu II wojny światowej ziemię głubczycką opuściły siostry elżbietanki (CSSE), a same Głubczyce werbistki (SSpS). Do 1976 r. pozamykane zostały wszystkie wiejskie filie Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej, natomiast pozostały i nadal jeszcze działają siostry Notre Dame (SSND) w Głubczycach, franciszkanki misjonarki Maryi (FMM) w Kietrzu i siostry marianki w Branicach.

---

[1] W 1946 r. została wysiedlona do Niemiec większość sióstr zakonnych z obszaru byłego branickiego wikariatu generalnego. Mimo przyjęcia takiej cezury końcowej, podane zostały również krótkie informacje o dalszych losach poszczególnych placówek zakonnych, np. o ich zamknięciu.

[2] W średniowieczu dwa zakony żeńskie posiadały majątki na ziemi głubczyckiej, lecz ich klasztory znajdowały się poza jej obszarem. Były to dominikanki z Raciborza oraz cysterki z Opawy, Tišnova i Oslavan

Wykaz żeńskich domów zakonnych na ziemi głubczyckiej:

1. Siostry De Notre Dame (SSND)
   a) w Baborowie;
   b) w Głubczycach;
   c) w Kietrzu;
   d) w Opawicy.
2. Siostry Elżbietanki (CSSE)
   a) w Dzierżysławiu;
   b) w Głubczycach;
   c) w Grobnikach;
   d) w Kietrzu.
3. Siostry Maryi Niepokalanej (SMI)
   a) W Bliszczycach;
   b) w Boguchwałowie;
   c) w Branicach;
   d) w Kazimierzu;
   e) w Lewicach;
   f) w Lisięcicach;
   g) w Nasiedlu;
   h) w Nowej Cerekwi;
   i) w Opawicy;
   j) w Suchej Psinie;
   k) we Włodzieninie;
   l) w Wojnowicach.
4. Służebniczki Śląskie (AM) w Pilszczu.
5. Służebnice Najświętszego Serca Jezusa (SFSiV) w Opawicy.
6. Siostry Franciszkanki Misjonarki Maryi (FMM)w Kietrzu.
7. Siostry Służebnice Ducha Św. Wieczystej Adoracji (SSpSAP) w Głubczycach.
8. Werbistki (SSpS) w Głubczycach.

Siostry De Notre Dame (SSND)

Założycielką Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame (SSND – łac. Congregatio Pauperum Sororum Scholarium de Notre Dame) była Karoline Gerhardinger. Urodziła się 20 czerwca 1797 r. w Ratyzbonie. Już jako młoda nauczycielka, w Królewskiej Szkole dla Dziewcząt w Stadtamhof, rozmyślała o kształceniu dziewcząt, pochodzących z ubogich rodzin i otrzymała wsparcie ratyzbońskiego proboszcza katedralnego, późniejszego biskupa Georga Michaela Wittmanna oraz bawarskiego króla Ludwika I. W 1833 r. w Neunburgu, w Górnym Palatynacie został otwarty pierwszy klasztor sióstr de Notre Dame ze szkołą. 6 lat później powstał dom macierzysty w Monachium. Karoline Gerhardinger przyjęła imiona zakonne Maria Teresa. Zmarła 9 maja 1879 r. i w 1985 r. została beatyfikowana przez papieża Jana Pawła II.

W 1851 r. biskup wrocławski kardynał Melchior von Diepenbrock sprowadził siostry de Notre Dame do Wrocławia, skąd część z nich w 1857 r. przybyła do Opola, by tam otworzyć średnią szkołę dla dziewcząt. Obecnie w Opolu mieści się prowincjałat polskiej prowincji tego zgromadzenia. Z upływem

czasu powstawały kolejne śląskie filie. Siostry de Notre Dame działały w szkołach klasztornych i w sierocińcach oraz w szkołach ludowych i średnich dla dziewcząt.[3]

W Baborowie

Pierwszą filią sióstr szkolnych de Notre Dame na obszarze archidiecezji ołomunieckiej była filia otwarta w Baborowie, dokąd siostry w 1862 r. zostały sprowadzone przez proboszcza ks. Karla Bergera przy wsparciu władz miejskich. Od dnia 1 października tego samego roku 3 zakonnicom powierzono nauczanie dziewcząt w szkole elementarnej i prowadzenie miejskiej placówki opieki społecznej. W 1867 r. dołączyła do nich czwarta siostra. Władze oświatowe życzyły sobie, żeby uczennice dobrze mówiły po niemiecku i w ten sposób w Baborowie, którego większość mieszkańców posługiwała się narzeczem morawskim, rozpoczęła się germanizacja[4]. W związku z kasacją klasztorów w Prusach, związaną z kulturkampfem, 1 sierpnia 1873 r. siostry musiały na zawsze opuścić Baborów, a w szkole zastąpiły je nauczycielki świeckie[5].

W Głubczycach

W 1862 r. do Głubczyc przyjechały pierwsze siostry de Notre Dame, zaproszone przez księdza Antona Oderskiego, a 3 lipca 1867 r. – nie wiadomo, czy te same siostry, czy kolejne – założyły filię i przystąpiły do budowy klasztoru przy dzisiejszej ul. Warszawskiej[6]. Sprowadzenie sióstr nie spotkało się z życzliwym przyjęciem części radnych miejskich, toteż ich działalność była bacznie obserwowana[7]. Trzy z nich nauczały w najniższych trzech klasach Katolickiej Szkoły Ludowej. Ponieważ wyniki pierwszego egzaminu rocznego, nauczanych przez nie dziewcząt, wypadły zadowalająco, w następnym roku siostry założyły szkołę dla dziewcząt z pensjonatem[8]. Na jej założenie władze Głubczyc przyznały 7500 marek, a arcybiskup ołomuniecki Fryderyk hrabia von Fürstenberg 9 tys. marek. W roku otwarcia uczęszczało do niej 41 uczennic, a w 1870 r. można było otworzyć trzecią klasę. Szkoła ta była nadzorowana przez głubczyckiego proboszcza i dziekana ks. Josepha Dresslera. Siostry uczyły dziewczęta wyszywać, prząść, robić na drutach pończochy, czepce i inne ubrania. W 1870 r. kolejne 3 siostry przyjęto do szkoły ludowej[9]. W okresie kulturkampfu 1 sierpnia 1873 r. siostry, ku niezadowoleniu rodziców, musiały przerwać nauczanie w szkole ludowej i we własnej klasztornej, ponieważ rząd chciał je stamtąd wydalić. W 1874 r. w szkole ludowej na ich miejsce zatrudniono świeckie nauczycielki. 1 października 1878 r. szkoła sióstr de Notre Dame została zlikwidowana, a królewski rząd w następnym roku kazał zakonnicom opuścić klasztor i miasto lub przeprowadzić się do oddzielnych mieszkań. Jeszcze w tym samym roku pruski minister oświaty odwołał to rozporządzenie, lecz do tej pory 12 spośród 20 uczennic odeszło z siostrami do wówczas austro – węgierskiego Karniowa, aby tam móc kontynuować naukę[10]. Klasztor i grunty sióstr przejął jeden z przywódców katolickiej partii Centrum na Śląsku, przyjaciel zakonu hrabia Franciszek von Ballestrem na Pławniowicach, natomiast wierzytelności hrabia Wiktor Matuschka z Wrocławia. Radczyni prawna Anna Rösler z Głubczyc zakupiła inwentarz klasztorny i zostawiła do dyspozycji pozostałym w mieście zakonnicom. Pełnomocnikiem hrabiego Ballestrema

---

[3] Por. B. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*, Warszawa 1998, s. 273-274.

[4] Por. *Die schlesische Ordensprovinz der Kongregation der armen Schulschwestern von U.L.Fr. von 1851 bis 1926. Ein Gedenkblatt verfasst von Mitgliedern der Provinz*, Breslau 1926, s. 36.

[5] Ibidem, s. 39; A. TSCHAUDER, *Kurze Geschichte der Stadt Bauerwitz*, Leobschütz 1881, s. 39.

[6] Por. U. SCHULZE – JAGLA, *Karoline Gerhandinger - ein Leben für die Volksbildung*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 2.

[7] „Schlesisches Kirchenblatt" 1867, nr 29.

[8] *Die schlesische Ordensprovinz...*, op. cit., s.39.

[9] Por. R. SCHOLZ, *Aus der Chronik unserer Schule (St. Theresien - Oberlyzeum)*, „Leobschützer Heimatblatt" 1981,nr 3; B. CHODOROWSKA, *Rozwój szkolnictwa Głubczyc, Baborowa i Kietrza w latach 1742–1945*, praca doktorska napisana pod kier. prof. dr. hab. S. Senfta, Opole 2003, s. 112; L. STEINER, *Die Mädchenschule der Armen Schulschwestern v. U.L.Fr. in Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 5; SCHULZE – JAGLA, *Karoline Gerhandinger...*, op. cit.

[10] CHODOROWSKA, *Rozwój szkolnictwa...*, op. cit., s. 113.

w Głubczycach był proboszcz ks. Josef Dressler, a pozostające tam 2 siostry i kandydatka zamieszkały na plebanii. Jedna z nich, s. Cudilla Breusing, nauczała dziewczęta robótek ręcznych i wykonywała paramenty, a s. Petronella Grüner, a po niej s. Karola Dreves, zajmowały się gospodarstwem domowym i ogrodem.

W maju 1878 r. w Głubczycach pojawiły się ponownie siostry de Notre Dame, które zamieszkały w zakupionej przez zakon gospodzie na przedmieściu. Przy niej znajdowały się dwa duże ogrody i murowany dom ogrodniczy. Pod kierownictwem przełożonej s. Maximiliany Pankratii Rösler zajęły się opieką przedszkolną nad dziećmi[11].

Dopiero 29 kwietnia 1887 r. siostry de Notre Dame w Prusach mogły powrócić do nauczania. W następnym roku przełożona prowincji s. Michaela, za pośrednictwem biskupa wrocławskiego Georga Koppa, uzyskała ministerialne zezwolenie na ponowne otwarcie filii we Wrocławiu, Opolu i Głubczycach, w tym na działalność 6-klasowej głubczyckiej szkoły z pensjonatem dla dziewcząt. 8 sierpnia 1888 r. siostry zajęły budynek klasztorny, a w październiku 1891 r. dwie z nich przejęły opiekę również nad wychowankami z Sierocińca Hoffmanna pod ochroną Królowej Różańcowej[12]. Jedna z zakonnic musiała być wykwalifikowaną nauczycielką. W tym samym roku miasto przyznało szkole sióstr roczną subwencję, w wysokości 600 marek.

Ponieważ pomieszczenia klasztorne były za ciasne dla wciąż rosnącej liczby uczennic, w 1897 r. na gruncie naprzeciwko klasztoru została postawiona nowa szkoła, tzw. „Marianum"[13]. Jest to neogotycki budynek dzisiejszej szkoły muzycznej.

W 1889 r. do szkoły sióstr uczęszczało 38 uczennic, w 1897 r. już 116, a w 1908 r. nawet 154[14]. 1 kwietnia 1910 r. szkoła ta stała się 10-klasową średnią placówką edukacyjną (liceum) dla dziewcząt, z roczną subwencją miejską w wysokości 5 tys. marek. Kierowniczką od 1892 r. była s. Xaweria, nosząca od wyżej wymienionej daty, tytuł dyrektorki. W 1910 r. było już 160 uczennic[15].

W 1913 r. siostry wydały albumik ze zdjęciami, reklamujący tę szkołę. Na fotografiach widać najpierw samą szkołę „Marianum" i klasztor przy ul. Warszawskiej, kaplicę klasztorną z neogotyckim ołtarzem Serca Jezusowego, a także nowoczesną kuchnię, salę gimnastyczną z drążkami, drabinkami, kręglami, hantlami, rakietkami, piłkami, skakankami, aulę z kurtyną i pianinem, kort tenisowy, dobrze wyposażoną pracownię fizyki i salę do rysunków, piękny ogród klasztorny z fontanną i wypielęgnowanymi ścieżkami, który przylegał do muru obronnego miasta (przy dzisiejszej ul. Staszica)[16].

Rosła renoma tej placówki i liczba uczennic, dlatego budynek „Marianum" stał się wkrótce niewystarczający, więc w 1925 r., po likwidacji preparandii i seminarium nauczycielskiego przy ul. Raciborskiej, liceum sióstr szkolnych zostało przeniesione na Raciborską i stało się Oberlyzeum, tzn. szkołą prowadzącą do matury. Siostry szkolne mogły otworzyć również szkołę gospodarstwa domowego i pensjonat, który mógł udzielić dachu nad głową uczennicom z odległych miejscowości. Szkoła otrzymała imię św. Teresy (imię zakonne założycielki kongregacji Karoline Gerhandinger). Poza zakonnicami, nauczali tam również świeccy nauczyciele[17].

Pierwszą dyrektorką liceum na Raciborskiej została energiczna i określana jako surowa siostra Willigis. W 1928 r. w tej placówce została przeprowadzona pierwsza matura pod nadzorem starszego radcy szkolnego Kleinerta z Opola. Sprowadzono do szkoły również świeckie nauczycielki w osobach radczyń naukowych Krause i Stekker oraz nauczycielkę gimnastyki, pannę Fielitz. Dochodził tam też wikariusz ks. Kurt Nega. Przybyli również młodzi referendarze naukowi z Bawarii: Zorn, Reiss i Hoy. W 1935 r. szkoła została przeobrażona w Miejską Średnią Szkołę dla Dziewcząt z egzaminem maturalnym praktycznym i naukowym, ale w 1936 i 1937 r. starsze roczniki zdawały jeszcze maturę starego

[11] *Die schlesische Ordensprovinz...*, op. cit., s. 45-46.
[12] Ibidem, s. 64-65.
[13] STEINER, *Die Mädchenschule...*, op. cit.
[14] CHODOROWSKA, *Rozwój szkolnictwa...*, op. cit., s. 115.
[15] Por. R. HOFRICHTER, *Heimatkunde des Kreises Leobschütz*, T. 2, H. 2, Leobschütz 1911, s. 221-222.
[16] *Kloster d.a. Schulschwestern d.n.D. Leobschütz* 1913.
[17] SCHULZE - JAGLA, *Karoline Gerhandinger...*, op. cit.; STEINER, *Die Mädchenschule...*, op. cit.

typu, a siostra Carita mogła świętować 25–lecie swojej pracy jako dyrektorka tej placówki. W 1938 r. zastąpił ją radca naukowy dr Ernst Göding. Władze hitlerowskie zabroniły siostrom nauczania w ich własnej szkole, dlatego część z nich udała się do Monachium lub Bystrzycy Kłodzkiej[18]. W „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" na rok 1939 znajduje się reklama szkoły ubogich sióstr szkolnych de Notre Dame, ul. Raciborska 13. Szkoła zachęca kandydatki, oferując zdrowe wolne położenie, duże ogrody, jasne pomieszczenia. Wymieniona jest tam szkoła średnia dla dziewcząt (mająca formę gospodarstwa domowego), przedszkole, szkoła robótek ręcznych, polecane są kursy gospodarstwa domowego i internat dla uczennic[19]. Wydane zostały też widokówki z reklamą szkoły. W 1940 r., w kwietniu szkoła stała się miejską średnią szkołą, przekształconą z gospodarstwa domowego w szkołę językową. Siostry nadal tam mieszkały, podczas gdy budynki przy ul. Warszawskiej służyły innym celom: byłe Marianum jako szkoła specjalna, a były klasztor jako siedziba NSDAP. Już w 1939 r. wojsko zajęło salę gimnastyczną i aulę, w celu szkolenia 400 rekrutów, a do sióstr należało ich wyżywienie[20].

W 1941 r. do klasztoru sióstr przybył pewien urzędnik i poinformował siostrę przełożoną Silvestrę, żeby zakonnice się przygotowały na wyjazd do obozu w Auschwitz. Siostra przełożona nie przekazała tego pozostałym siostrom, których wówczas razem z nią było 45, lecz przez całą noc modliła się w kaplicy. Następnego dnia dowiedziała się, że osoba odpowiedzialna za ich wywiezienie nagle zmarła w nocy i po tym wydarzeniu siostry zostawiono w spokoju[21].

W 1943 r. w klasztorze mieszkało 49 sióstr zakonnych, a ich przełożoną była s. Josephine Bergmann[22]. Latem tego roku szkoła została przekształcona w lazaret, a nauczanie przeniesiono do gimnazjum, gdzie lekcje odbywały się na 2 zmiany. Siostry do lutego 1945 r. karmiły tam rannych i nadal żywiły 400 rekrutów. Przełożona s. Bergmann na początku marca 1945 r. ewakuowała 46 starszych i chorych zakonnic, lecz jeszcze 23 pozostały w mieście. 19 marca 14 z nich ukryło się u werbistek w „Maria Treu". 22 marca 1945 r. o 21.00 ostatnie siostry szkolne opuściły swój dom. Zakonnice bały się ataków, które powtarzały się w ostatnich dniach co pół godziny. Przed ich budynkiem znajdowała się zapora przeciwczołgowa, pilnowana przez grenadierów pancernych, którzy w czasie nalotów chowali się do klasztornej piwnicy.

Po wkroczeniu do Głubczyc Armii Czerwonej (24 marca), siostry de Notre Dame, po opuszczeniu miasta, przez 14 dni, wraz z elżbietankami i werbistkami, błąkały się po terenie powiatu, a żołnierze radzieccy przepędzali je do Głubczyc, zaś tam stacjonujące wojsko również kazało im odejść. Sypiały w stogach siana, stodołach, piwnicach i dotarły aż do Gliwic, gdzie zostały przyjęte przez tamtejsze siostry de Notre Dame. Następnie wróciły do Głubczyc. W ich domu żołnierze radzieccy urządzili sobie jeden ze swoich lazaretów. Dach budynku był dziurawy od wybuchów granatów, a ogród od spadających bomb lotniczych. Rosjanki urządziły tam kuchnię dla rannych. Cztery zakonnice zostały zatrudnione do obierania ziemniaków, za co dostawały od Rosjan zupę. W budynku brakowało mebli, kaplica była zbezczeszczona, wisiały w niej lepy na muchy. Siostry zakonne znalazły na polu figury Matki Boskiej i św. Józefa z tej kaplicy, popękane od deszczu oraz blat ołtarzowy z relikwiami i ławki. Aż w Krzyżowicach znalazła się część drzwiczek od tabernakulum. Pod wycieraczką, przy wejściu do domu sióstr, leżała bielizna ołtarzowa z kaplicy i wszędzie fruwało pierze z rozprutych poduszek i pierzyn[23]. Jedna z sióstr s. Remigia Bąk, która we wrześniu 1945 r. wróciła do Głubczyc, opisuje stan klasztoru następująco: *„Dom przedstawiał obraz nędzy. Nie było żadnej szyby w oknach, zwały gruzu zagradzały wejście do pokoi i do piwnicy. Podwórze było całkiem rozkopane, gdyż prawdopodobnie były*

[18] SCHOLZ, *Aus der Chronik*..., op. cit.

[19] Por. „Leschwitzer Tischkerier-Kalender" 1939, s. 153.

[20] Por. E. MAKOWSKY, *Frau Studiendirektorin Elisabeth-Maria Noé*, „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 1; Scholz, *Aus der Chronik*..., op. cit., s. 14.

[21] Archiwum Prowincjalne Domu Notre Dame Opole [dalej APND OP] Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117, Segregator II – Remigia Bąk.

[22] Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943.

[23] APND Głubczyce. Kronika Domu Sióstr Szkolnych d. N.D. w Głubczycach, s. 23-29; APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 32, s.2. Segregator I – Damaris Smolarz, s. 2 maszynopisu.

na nim zrobione schrony, w których potem pochowano część żołnierzy, którzy poumierali w dużej auli, zamienionej w salę szpitalną. Po względnym uporządkowaniu domu otwarto w nim szpital dla chorych na tyfus (wedle rozporządzenia zarządu miasta). Gdy przyjechałam do Głubczyc, było tu tylko 8 sióstr, potem stopniowo wracały inne". W ich domu we wrześniu 1945 r. uruchomiono szpital epidemiologiczny. Pielęgniarkami były siostry zakonne. Leżały tam setki chorych. Brakowało lekarstw i środków dezynfekcyjnych. Siostry zakonne miały tylko trochę mydła, którego musiały używać do mycia rąk. Zaraziły się tyfusem, ale przeżyły. Kronika klasztorna informuje, że przyjechały też 2 polskie siostry, s. Józefa i s. Edwina i że ludzie napadli na dom klasztorny, lecz gdy ujrzeli chorych na tyfus, zaraz uciekli. Przybycie polskich sióstr zagwarantowało pozostałym spokój. Za prowadzenie szpitala zakonnice otrzymywały żywność, odzież i opał. Dyrektor polskiego gimnazjum pozwolił nawet siostrze Emanueli uczyć angielskiego. Od jesieni 1945 r. ten dom zakonny był już pod zarządem Polskiej Prowincji Zgromadzenia Sióstr. W 1947 r. szpital zamknięto, budynek zdezynfekowano i urządzono w nim Dom Dziecka im. Królowej Jadwigi, którego otwarcie nastąpiło 17 kwietnia tego samego roku. Opiekę nad setką dzieci podjęło 18 sióstr zakonnych. Do budynku często przybywali kontrolerzy, po to aby zniechęcić siostry do pozostawania w tej placówce. Poza dziećmi przesyłanymi przez urząd miejski w Głubczycach, dołączono grupę chłopców z podobnego zakładu w Grodkowie. W 1960 r. władze państwowe zaczęły przekształcać placówkę w ośrodek specjalny. Przekształcenie ośrodka wychowawczego w szkołę specjalną nastąpiło 2 lata później. Siostry zostały zwolnione z pracy, a przejście z ich domu zakonnego do szkoły zamurowano. Odtąd głubczyckie siostry de Notre Dame zajmowały się tylko katechizacją, współpracą z duchowieństwem parafialnym i wykonywaniem szat liturgicznych. W ich domu zakonnym przebywały i przebywają również siostry starsze i chore[24].

W Kietrzu

Filia sióstr de Notre Dame w Kietrzu powstała w 1868 r. Siostrom powierzono dwie klasy żeńskie w miejscowej szkole elementarnej, a one same otworzyły szkołę szycia i zajęły się również dziewczętami z sąsiednich wsi: Langowo, Krotoszyn i Ehrenberg[25], później wcielonych do Kietrza. 1 kwietnia 1874 r. zakonnice, z powodu kulturkampfu, musiały opuścić Kietrz i już tam nie powróciły[26].

W Opawicy

W 1864 r. wdowa po cesarsko – królewskim feldmarszałku baronie Auguście von Herzogenberg, Wilhelmina, z domu hrabina von Götzen, dama Orderu Gwiazdy – Krzyża z Wiednia, żeby uhonorować miejscowość, w której został pochowany w kościelnej krypcie jej mąż, kazała zbudować w Opawicy dom zakonny, w którym została urządzona szkoła dla dziewcząt. Szkołę tę fundatorka nazwała Fundacją Anny, dla upamiętnienia pierwszej małżonki jej męża, Anny Sedlnickiej. Na jej utrzymanie dała 7000 tal., do czego, miejscowy proboszcz ks. Ignatz Clement, dołożył 1000 tal. Zakup parceli kosztował 300 tal., a budowa 2300 tal. Początkowo do nauczania zamierzano sprowadzić siostry jadwiżanki lub franciszkanki, lecz ostatecznie nauczycielkami zostały 2 siostry szkolne de Notre Dame, s. Dosithea Kintzel i s. Norberta Marshall, a przedmiotami wiodącymi były: religia i nauka robótek ręcznych. 14 września 1865 r. nastąpiło otwarcie tej placówki. Dnia 1 kwietnia 1878 r. dwie, wówczas tam działające siostry: s. Philippina Kühn i s. Electa Wache, z powodu kulturkampfu, musiały opuścić tę placówkę i już nie powróciły. Nauczanie przeszło w ręce świeckich nauczycielek, opłacanych z kapitału fundacyjnego[27].

[24] APND OP. Wykaz domów, opis i zdjęcia 1904–1994 II.D.VII/1.

[25] *Die schlesische Ordensprovinz*..., op. cit., s. 39-40; R. HOFRICHTER, *Heimatkunde des Kreises Leobschütz*, T. 2, H. 3, Leobschütz 1914, s. 437-438.

[26] Ibidem, s. 43.

[27] Por. Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902, s. 80-81; HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., op. cit., T. 2, H. 3, s.625; *Die schlesische Ordensprovinz*..., op. cit., s. 39.

Siostry Elżbietanki (CSSE)

27 września 1842 r. w Nysie powstała kongregacja, którą tworzyły 4 kobiety, chcące się opiekować opuszczonymi chorymi i starymi ludźmi. Zamieszkały w małym mieszkaniu przy placu kościelnym. Doszły do nich inne towarzyszki. Nosiły szare, codzienne ubrania Ślązaczek, stąd nazwa szare siostry. Jedną z tych kobiet była s. Maria Merkert ur. 21 września 1817 r. w rodzinie mieszczańskiej w Nysie, zm. tamże 14 listopada 1872 r. W 1859 r. zostało zatwierdzone, utworzone przez nią Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety (CSSE – łac. Congregatio Sororum a Sancta Elisabeth), które opiekowało się opuszczonymi chorymi. Jako pierwsza generalna przełożona tego zgromadzenia była nazywana „Śląską Samarytanką". W 1964 r. została ekshumowana i pochowana pod kaplicą Trójcy Przenajświętszej w kościele św. Jakuba w Nysie. W 2007 r. w Nysie odbyła się uroczystość beatyfikacyjna s. Marii Merkert.

W Baborowie

W 1886 r. komisarz arcybiskupi ks. Anton Richtarsky sprowadził elżbietanki do zarządzania szpitalem, który sam urządził. W 1892 r. były tam 4 siostry[28]. Prowadziły również przedszkole.[29] W 1914 r. chorymi opiekowało się już 6 sióstr[30].

W Dzierżysławiu

Elżbietanki przyjechały do tej wsi w 1866 r., dzięki właścicielowi majątku Dzierżysław hrabiemu Ferdinandowi Larischowi. W następnym roku osiadły na stałe, mając na celu opiekę ambulatoryjną. W 1868 r. otrzymały własny dom, w którym zamieszkały w trójkę[31]. W 1908 r. został położony kamień węgielny pod ich nowy dom, ukończony w następnym roku. Jest to budynek dzisiejszej poczty, odremontowany w 1985 r. Od 1910 r. siostry prowadziły przedszkole. Działały w Dzierżysławiu do ich wysiedlenia w 1946 r. Pielęgnowały chorych i umierających, prowadziły przedszkole, prały bieliznę kościelną, zdobiły ołtarze. Ostatnią matką przełożoną była s. Hildegard. Jedna z sióstr, Relindis, przybyła tam w 1935 r. i żyła jeszcze w 1988 r. w Berlinie, w wieku 76 lat[32].

W Głubczycach

W 1855 r., gdy w Głubczycach trwała epidemia cholery, wikariusz ks. Anton Odersky pojechał do Nysy, aby szukać pomocy dla chorych i cierpiących mieszkańców. Na jego apel zareagowały siostry elżbietanki. Ich przełożona s. Maria Merkert wysłała do Głubczyc 3 siostry, które zatrudniono w miejskim szpitalu. Przybyły w grudniu 1855 r. Były to: s. Aloisia, s. Thekla i s. Helene, które najpierw zamieszkały w hotelu Biały Koń przy dzisiejszej ul. Emilii Plater. Według słów s. Helene: *„Ludzie z Głubczyc zupełnie upadli na duchu, również cierpieli panowie duchowni w poczuciu trwogi, ponieważ byli przywoływani od jednego do drugiego chorego na cholerę"*. Po 9 tygodniach pracy, siostry wróciły do Nysy, lecz już 1 kwietnia 1856 r. przybyły inne, aby rozpocząć pracę w szpitalu. Były to: s. Franziska Werner (która wcześniej pełniła funkcję przełożonej w Bielawie Dzierżoniowskiej i była współzałożycielką Związku św. Elżbiety) s. Aloisia i s. Helene[33]. Według zapisków głubczyckiego proboszcza ks. Josefa Dresslera,

---

[28] Por. J. JUNGNITZ, *Die Kongregation der grauen Schwestern von der heiligen Elisabeth. Festschrift zum funfzighahrigen Bestehen der Kongregation*, Breslau 1892, s. 104.

[29] Por. A. RIEWERTS, *Das Krankenhaus in Bauerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2013, nr 3.

[30] Por. HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., T. 2, H. 3, s. 293.

[31] JUNGNITZ, *Die Kongregation*..., op.cit., s. 103.

[32] Por. M. JANOTTA, *Grundsteinlegung vor 80 Jahren zum neuen Schwesternhaus in Dirschel*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 3; G. BEIER, *Die Dörfer des Kreises Leobschütz 1914–1946*, Dülmen 1990, s. 127; V. SCHMACK, *Chronik der Gemeinde Dirschel im Kreise Leobschütz OS*, Dortmund 1969, s. 25

[33] Por. H. RATHMANN, *Gesundheitsdienst für die Leobschützer*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 2; HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., T. 2, H. 2, s. 203.

powierzenie im opieki nad chorymi w szpitalu nastąpiło dokładnie 1 kwietnia 1856 r., w uznaniu za zasługi w pielęgnacji chorych na cholerę, a od 1 stycznia 1858 r. elżbietanki pełniły nadzór także nad Hospicjum św. Jana. Opiekowały się również chorymi w ich domach. W 1859 r. było ich już 6[34]. Dwie z nich zajmowały się przedszkolem, założonym 18 maja 1858 r. przez miejscowy Związek św. Wincentego. W 1859 r. uczęszczało do niego 80 dzieci, a w 1863 r. 105. Przedszkole to znajdowało się na piętrze Domu Związkowego św. Wincentego przy ul. Krętej[35]. Budynek ten stoi do dziś.

W 1870 r., gdy wybuchła wojna prusko – francuska, 3 elżbietanki z Głubczyc pojechały na Zachód jako pielęgniarki[36].

W 1904 r. w Głubczycach przy dzisiejszej ul. Parkowej został zbudowany budynek Fundacji Najświętszej. Maryi Panny dla ubogich mieszczan, zwanej „Röslerstift", od nazwiska fundatorów, małżeństwa Hermanna i Anny Rösler. Chodzi o dzisiejszą, starszą część internatu szkoły rolniczej. Opiekę nad pacjentami powierzono siostrom elżbietankom. Pierwszą przełożoną w tym zakładzie była s. Sophia Günzel, następnie kolejno: s. Flavia Prescher, s. Waltrudis Kowalsky, s. Sigrid Kronauer (przeniesiona do szpitala miejskiego), s. Alexia Persig (przeniesiona tam ze szpitala miejskiego), s. Exuperia Deresinsky i s. Nicea Hoffmann. Trzy z tych sióstr (s. Sophię, s. Flavię i s. Sigrid) pochowano na cmentarzu przy dzisiejszej ul. Wrocławskiej. Podczas I wojny światowej, od września 1914 do końca 1918 r., w „Röslerstift" był urządzony rezerwowy lazaret, w którym leczono około 300 chorych i rannych żołnierzy. W 1929 r. elżbietanki opiekowały się 36 pacjentami (20 kobietami i 16 mężczyznami), z których większość liczyła ponad 60 lat[37]. Postawiony w stylu neorenesansowym budynek fundacji ozdobiła figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem, dłuta Paula Ondruscha, poniżej której znajdowały się duże okna kaplicy. Nad drzwiami wejściowymi do tej kaplicy widoczne było Oko Opatrzności Bożej z napisem: „Król, którego wszyscy kochają, pozwala zaprosić się do nas". Po lewej i prawej stronie drzwi były zawieszone, naturalnej wielkości, portrety olejne fundatorów. Nad portretem Anny Rösler znajdował się napis: „Fundatorka Anna Rösler, ur. 27 października 1819 r., zm. 8 czerwca 1889 r. Cześć Jej pamięci", a nad portretem jej męża, z zawodu radcy prawnego był napis: „Fundator Hermann Rösler, ur. 2 stycznia 1801 r., zm. 25 marca 1860 r. Cześć Jego pamięci"[38]. W latach 1932–1933 do „Röslerstift", pod kierunkiem miejskiego kierownika budowlanego Paula Klehra, zostało dobudowane, utrzymane w nurcie modernistycznym, nowe skrzydło przy dzisiejszej ul. Niepodległości[39].

Poza „Röslerstift" do 1945 r. elżbietanki nadal pracowały w szpitalu. W 1911 r. było ich 9, a jedna z nich dbała o gospodarstwo domowe i pielęgnowała pacjentów z Hospicjum św. Jana[40].

W 1940 r. na czele pielęgniarek ze szpitala miejskiego stała s. Petronia, a ordynatorem był dr Pöch.

Podczas walk frontowych, w marcu 1945 r., część sióstr z pacjentami ewakuowała się w kierunku Karniowa, pozostałe elżbietanki przeniosły się do Domu Misyjnego „Maria Treu" i po wkroczeniu do Głubczyc wojska radzieckiego wraz z werbistkami opuściły miasto, a następnie z nimi powróciły. Jedna z nich zmarła w prowizorycznie urządzonej w Królowem stacji opieki nad chorymi i została pochowana na tamtejszym cmentarzu, w jednym grobie ze zmarłym werbistą bratem Canisiusem[41]. Po wojnie siostry nadal pracowały w miejskim szpitalu, a ich przełożoną była s. Cecylia Hanisch. Ponieważ „Röslerstift" została przejęta przez polskie władze miasta, siostry mieszkały w domu katechetycznym koło kościoła

[34] Archiwum Parafii Rzymskokatolickiej w Głubczycach. Historischer Vermerk aus dem Jahre 1859, kopia rękopisu z gałki wieży kościoła św. Anny, s. 3.

[35] Por. K. MALER, *Dzieje Głubczyc w latach 1742–1945*, Krapkowice 2006, s. 306.

[36] Por. F. TROSKA, *Geschichte der Stadt Leobschütz*, Leobschütz 1892, s. 248.

[37] Por. P. SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta – Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1930, s. 71.

[38] Ibidem, s. 72.

[39] Por. A. SIEKLICKA, Z. SĄSIADEK, T. GORYCZKA, P. ŠOPAK, *Nieznany modernizm. Architektura Górnego Śląska w okresie międzywojennym*, Gliwice – Racibórz 2012, s. 9.

[40] Por. HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., T. 2, H. 2, s. 203.

[41] Por. *Der hl. Arnold Janssen und seine Missionshäuser in Schlesien*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 1.

parafialnego. Gdy do Głubczyc przyjechały polskie zakonnice, przestały pracować w szpitalu i odtąd zajmowały się tylko kościołem parafialnym i działalnością charytatywną[42].

W Grobnikach

W tej dawnej siedzibie komturii joannitów już w 1535 r., między plebanią a cmentarzem, zostało zbudowane hospicjum maltańskie dla 6 ubogich kobiet. Obok niego w 1788 r. komtur joannitów hrabia Karol Wacław von Schaffgotsch polecił zbudować hospicjum dla mężczyzn. W 1891 r. oba budynki zostały zburzone i na ich fundamentach postawiono z czerwonej cegły nowe, duże hospicjum, które kosztowało 10 tys. marek. Inicjatorem tego przedsięwzięcia był proboszcz ks. Johannes Kothe. Budynek ten dziś należy do miejscowej szkoły podstawowej. W 1914 r. majątek hospicjum wynosił 64 tys. marek.[43] W dniu 17 listopada 1892 r. nowe hospicjum zostało poświęcone i wprowadziły się do niego dwie elżbietanki: s. Severina Heckel i s. Armenia. Miały się opiekować starymi, niezdolnymi do pracy ludźmi obojga płci, z miejscowości dawniej należących do komturii[44]. 27 października 1935 r. głubczycki dziekan ks. Johannes Müller poświęcił ich budynek wraz z przedszkolem (90 dzieci). Było tam wówczas 5 sióstr. Odtąd ich hospicjum nazywano „Fundacją maltańską". Tylko jedna z sióstr przełożonych tej fundacji zmarła w Grobnikach (15 lipca 1916 r.)[45].

W 1926 r. został podpisany nowy układ między zarządem hospicjum, który wówczas tworzyli: proboszcz parafii Grobniki ks. Alfons Uzeschny jako przewodniczący, Julius Kothe jako pierwszy naczelnik i Franz Hein jako drugi naczelnik a generalną przełożoną we Wrocławiu, matką Mercedes Rother. Według jego zasad siostry miały pracować pod nadzorem wspomnianego zarządu lub lekarza zaufania hospicjum. Hospicjum od stycznia tamtego roku miało przekazywać domowi macierzystemu roczny dodatek od każdej siostry w wys. 250 marek[46].

17 marca 1945 r. o godzinie 24.00 4 zakonnice wraz z mieszkańcami musiały się ewakuować przed frontem z Grobnik do Kocliřova koło Svitav. Dwie z nich oddaliły się i pojechały z 3 spotkanymi siostrami z tego samego zakonu do domu zakonnego w Szklarskiej Porębie, pozostałe 2 siostry z 3 mieszkańcami i proboszczem ks. Alfonsem Uzeschnym pozostały w Sudetach, w Heřmanovie i pod koniec maja 1945 r. powróciły do prawie pustej wsi Grobniki. Było tam tylko kilku starszych ludzi, a hospicjum, plebanię i wszystkie budynki (przy dzisiejszej ul. Św. Jana) zajmowało na lazarety wojsko radzieckie. 2 siostry wprowadziły się na poddasze do domu jednego z chłopów i pod koniec października 1945 r. przejęły po Rosjanach swój dom zakonny[47].

***

Wspomnienia s. Mildrandis, która w 1942 r. przyjechała do Grobnik, aby przejąć opiekę nad tamtejszym przedszkolem: *„Grobnickie przedszkole leżało pośrodku wsi i codziennie, po porannej mszy szłam z hospicjum do Domu Chrystusa Króla, tam było przedszkole.*

W tamtym czasie w grobnickim hospicjum przy ambulatoryjnej pielęgnacji chorych działały 2 siostry, do tego dochodziła nasza przełożona siostra M. Gudelia i ja jako przedszkolanka.

Wieczorem wspólnie uprawiałyśmy ogród hospicjum. Troska o drób i kuchnię była zadaniem przełożonej. W hospicjum było 8 starych ludzi, którzy tak dobrze jak tylko mogli, pomagali w domu i ogrodzie. Żyliśmy wyłącznie z płodów z ogrodu, kóz i kur. Lecz również dzięki dobroci naszych dobrodziejów ze wsi.

---

[42] Por. *Als Ordenfrau in Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 1.

[43] HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., T. 2, H. 3, s. 398.

[44] „Oberschlesische Volkszeitung" 1892, z 21 listopada.

[45] *Gröbniger Mappe* 1988.

[46] Kopia dokumentu w *Gröbniger Mappe* 1988.

[47] Por. Gröbnig – besondere Ereignisse während des Jahres 1945 W: *Gröbniger Mappe* 1988. Prawdopodobnie są to wspomnienia s. Gudelii Hanko.

Pracowałam w przedszkolu z 1 lub 2 pomocnicami do ostatnich dni przed ucieczką i przez 3 lata opiekowałam się ponad setką dzieci, czasami, zwłaszcza w okresie żniw, było [niejedno] *niemowlę w wózku.*

24 lub 25 marca 1945 r. nadeszła straszna noc, podczas której musiałyśmy uciekać. Kilka godzin wcześniej otrzymałyśmy rozkaz pakowania się. Przyjęła nas rodzina Alfonsa Breitkopfa. Na jeden wóz załadowano starych i chorych na nogi z hospicjum i kilka rzeczy sióstr. My i wszyscy, którzy mogli chodzić, pędziliśmy obok wozu w ciemną noc. Żołnierze nie mogli się doczekać, żebyśmy wyszły z domu.

Po drodze musiałyśmy pozostawić starych ludzi w jakichkolwiek hospicjach. Codziennie kolumna przemierzała ok. 20 km. Kwatery rzadko i ubogie, strach nas pchał do przodu, w zaufaniu w ochronę Boską i pomoc.

Tak udałyśmy się po długich dniach i ciemnych nocach do wsi Kocliřov. Po drodze próbowałyśmy znaleźć schronienie u czcigodnych sióstr w Karniowie, niestety to nie wyszło. Znalazłyśmy jednak schronienie za Karniowem, w jakimś klasztorze ze szkołą. Przypominam sobie jeszcze całkiem dokładnie, jak my siostry, dziękowałyśmy Panu przed Przenajświętszym Sakramentem. Mimo zupełnego wyczerpania fizycznego, odprawiłyśmy nocną adorację. Wielki Tydzień służył cichej modlitwie i liturgii. Siostra Sidora i ja w wielkanocny wtorek oddzieliłyśmy się od kolumny. Moja współsiostra nawiązała kontakt z naszym domem sióstr w Szklarskiej Porębie. Mogłyśmy przybyć z naszym małym mieniem. Tam, zatrudnione w szpitalu, przeżyłyśmy wkroczenie Armii Czerwonej. Po zawieszeniu broni, my dwie siostry uczyniłyśmy próbę powrotu do naszych ukochanych Grobnik. Była to trudna droga. W Głubczycach spotkałyśmy ojca franciszkanina Ludwiga, był w drodze do Grobnik, aby odprawić mszę św. Powróciło już ok. 14 niemieckich rodzin, lecz w Grobnikach widziało się wielu Rosjan i Polaków. W zasięgu szkoła – plebania był urządzony szpital i oddzielony od innych domów szlabanem. My siostry mieszkałyśmy prowizorycznie wraz z innymi, łącznie 11 osób, w domu Meisnera. Po kilku dniach wróciło kilka grobnickich rodzin oraz wikariusz Tentschert. Zabiegał o natychmiastową odbudowę uporządkowanego życia religijnego. Temu zamiarowi towarzyszyło wiele przeszkód i wstrząsających przeżyć. My siostry, za zgodą komendantury, mogłyśmy przejąć we wsi opiekę nad chorymi. Nie było żadnego lekarza, dzięki Bogu siostra M. Sidora była dobrze wykształconą pielęgniarką o dużej wiedzy. Mogłyśmy dostarczać pomocy Niemcom, Rosjanom lub Polakom, nie było żadnej różnicy. Do naszego wydalenia w 1946 r., miałyśmy pod opieką około 70 chorych na tyfus, nie licząc innych chorych.

W czerwcu 1946 r. dla wysiedleńców zostały przygotowane wagony bydlęce. Nasz wikariusz Tenschert i ja, zostaliśmy wezwani z ulicy na milicję. Nadszedł kres naszej działalności. Pociąg pojechał w kierunku Bremen, my siostry wysiadłyśmy, gdyż w pobliżu stał nasz macierzysty dom Reinbek. Tam czekała na nas nowa praca [...]"[48]

W Kietrzu

Siostry elżbietanki zostały zaproszone do Kietrza w 1874 r. przez arcybiskupiego komisarza ks. Karla Ullricha, do ufundowanego przez niego i otwartego w 1875 r. szpitala oraz do hospicjum i ambulatoryjnej opieki nad chorymi. 7 września 1874 r. s. Heriberta Grützner i s. Konrada Matschke. wprowadziły się do szpitala i podjęły opiekę nad 12 pacjentami. Potem przybywały kolejne siostry. W latach 1870–1871 s. Heriberta i s. Theophila wyjechały na Zachód, do opieki nad rannymi żołnierzami podczas wojny prusko – francuskiej. W 1892 r. w Kietrzu było już 6 sióstr.[49] Gdy w 1909 r. miasto Kietrz otworzyło duży szpital, który połączono ze Szpitalem Kanonika ks. Ullricha, elżbietankom przybyło pracy. Podczas I wojny opiekowały się w tym szpitalu 406 rannymi. Po I wojnie światowej prowadziły również przedszkole.[50] W 1935 r. opiekowały się 71 chorymi w szpitalu w czasie całodobowej opieki, a w domu starców 15 pacjentami. W przedszkolu miały przeciętnie 50 dzieci.19 listopada

[48] Por. *Ehrw. Schwester Mildrandis 80 Jahre alt!*, „Leobschutzer Heimatblatt" 5/1991.

[49] JUNGNITZ, *Die Kongregation...*, op. cit., s. 103.

[50] Por. M. SCHWER, *100 Jahre Schwestern des hl. Elisabeth*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 2, s. 31.

1928 r. została poświęcona nowa kaplica domowa Szpitala Kanonika ks. Ullricha, przez proboszcza miejskiego ks. Emila Komarka.

Przełożonymi kietrzańskich elżbietanek były: 1874–1895 s. Heriberta Grützner, 1895–1919 s. Theophila Stoschek, 1919–1926 s. Marana Hoheisel, 1926–1932 s. Tynas Rieger, 1932–1938 s. Marana Hoheisel, 1938–1945 s. Sigisberta Silberbach.

W Kietrzu zmarło 7 sióstr: 4 marca 1895 r. s. Heriberta Grützner, 5 sierpnia 1900 r. s. Prudentia Stephan, 12 maja 1913 r. s. Oliva Wölki, 21 czerwca 1919 r. s. Theophila Stoschek, 3 stycznia 1941 r. Justa Lenz, 11 lutego 1945 r. s. Tynas Rieger. S. Justilla Blaschke, ewakuowana z Raciborza do Kietrza, zmarła tam 7 lutego 1945 r.[51]

Ostatnia obsada sióstr opuściła Kietrz 21 marca 1945 r. i udała się do prowincjalnego domu w Halle, do którego dotarła 3 kwietnia 1945 r. Podczas ewakuacji w Novym Jičinie, dwie ciężko chore siostry: s. Marana i s. Agrippina, musiały pozostać u boromeuszek. W czerwcu 1945 r. powróciły do Kietrza, lecz zostały wysiedlone i dotarły do Derneburga. Tam 22 czerwca 1950 r. zmarła s. Marana, a s. Agrippina znalazła miejsce pobytu w Domu Starców św. Magdaleny w Hildesheim. S. Cajetana wyruszyła z Halle do Köthen, gdzie zmarła 9 czerwca 1948 r. na niedowład mięśnia sercowego. Siostra Sigiberta we wrześniu 1945 r. została oddelegowana do Kirchgandern, w celu założenia filii i po 6 latach przeniesiona stamtąd do Beberstedt. Siostry Christeta, Arellina i Beredina pojechały do domu dziecka w Birkenfelde. S. Beredina tam ciężko zachorowała i wyjechała do Halle, gdzie powróciła do zdrowia[52].

Siostry Maryi Niepokalanej (SMI)

W połowie XIX w. liczne kobiety i dziewczęta, w poszukiwaniu pracy, wyjeżdżały ze wsi śląskich do miast i tam niektóre z nich nie potrafiły sie odnaleźć, a nawet narażone były na różne nieprzyjemności i niebezpieczeństwa. Wiele z nich zeszło na złą drogę. Z tego powodu referent wrocławskiej policji poprosił wrocławskiego biskupa Heinricha Förstera, o roztoczenie nad nimi opieki. Podczas zebrania kongregacji dekanalnej, zajęcie się tą sprawą powierzono proboszczowi parafii św. Macieja we Wrocławiu, ks. Johannowi Schneiderowi (1824–1876). Dzięki niemu w 1854 r. powstało Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej (SMI – łac. Congregatio Sororum Mariae Immaculatae), którego macierzysty klasztor znajdował się we Wrocławiu na Ostrowie Tumskim.[53] Siostry nosiły czarne habity z białymi kołnierzami, białe czepki i czarne welony. W 1886 r. powstał jako filia klasztor św. Notburgi w Raciborzu. Kolejne trzy placówki otwarto w Berlinie, a następne na terenie diecezji wrocławskiej. Liczne były powołania. Pierwszą filią tego zakonu na ziemi głubczyckiej był od 1898 r. klasztor w Branicach, założony dzięki tamtejszemu wikariuszowi, a od 1899 r. proboszczowi ks. Josefowi Martinowi Nathanowi.

W 1934 r., na mocy dekretu Kongregacji ds. Zakonnych w Watykanie, wskazany do tego zadania biskup wrocławski kardynał Adolf Bertram, podzielił zgromadzenie sióstr na 3 prowincje zakonne: brandenburską (z 25 klasztorami), dolnośląską (z 47) i górnośląską, której dom prowincjalny znajdował się w podgłubczyckich Branicach. Tę ostatnią prowincję w krótkim czasie zaczęto nazywać branicką. Włączono do niej również klasztory w Raciborzu i w Nysie, a wspólny dla 3 prowincji nowicjat miał się znajdować właśnie w tym drugim mieście.

W roku powstania prowincji branickiej, w jej skład wchodziło 35 domów zakonnych, w tym 3 w Branicach (główny budynek klasztorny z 78 siostrami, Dom Rekolekcyjny św. Józefa z 6 i Dom św. Rafała w Branicach – Zamku z 19 siostrami). Pozostałe domy znajdowały się na wsiach na ziemi

[51] Por. R. GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus – Kapelle am 19. November 1928 und die Tätigkeit der Kongregation der Grauen Schwestern im Kanonikus Ullrischen Krankenhause in Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 8.

[52] Ibidem.

[53] ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*, op. cit., s. 251; S. E. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w latach 1934–1984*, Kraków 1998, s. 118.

głubczyckiej oraz w okolicach Prudnika, Nysy i Grodkowa; łącznie 37 filii do 1945 r.[54] Przełożonymi prowincji branickiej w omawianych latach były: s. Agatha Witaschek od 8 grudnia 1934 do 1940 r. oraz w latach 1941–1944 i s. Eusebia Wallek od 1940 do 1941 r. oraz od 1944 r. do 14 maja 1947 r.[55]

W wyniku działań wojennych, wiele domów zakonnych zostało zniszczonych. Większość sióstr powróciła z ewakuacji w Sudety. W 1946 r. część z nich została wysiedlona, a pozostałe przyjęły obywatelstwo polskie. W 1954 r. siostry z wiejskich placówek zostały internowane w Otorowie, w Poznańskiem i po 3 latach uwolnione. Wyjątkiem była placówka branicka, ponieważ tamtejsze siostry były potrzebne do pielęgnacji chorych. Również tylko branicka placówka przetrwała, podczas gdy wszystkie filie systematycznie, do lat 70. były likwidowane. W 1961 r. branickie siostry straciły możliwość pracy w szpitalu i zostały wysiedlone do byłego Domu Rekolekcyjnego św. Józefa.[56].

W Branicach

Wspomniany ks. J. M. Nathan postanowił, że zaprosi do Branic te siostry, które jako pierwsze się pojawią w tej miejscowości. Pierwszymi okazały się, kwestujące na ziemi głubczyckiej, siostry Zgromadzenia Maryi Niepokalanej z klasztoru św. Notburgi w Raciborzu: s. Kornelia (Elisabeth Szychowska) i s. Apolonia (Anna Tunkiel). Wobec tego ks. Nathan zwrócił się do ich generalnej przełożonej matki Marii Hedwig Mandel, z prośbą o założenie filii w Branicach, na co otrzymał zgodę. W 1897 r. kazał zbudować dom dla sióstr przy drodze do Michałkowic. 23 października 1898 r. przybyły tam 4 siostry: s. Bonaventura (Agnes Bruczek), która została pierwszą przełożoną oraz s. Agatha (Albertina Witaschek), s. Imelda (Maria Vogt) i s. Canisia (Anzelma Furschek). Na uroczystości ich powitania pojawili się: przełożona generalna, ks. kurator Alois Sambale z Wrocławia oraz s. Agnes Winkler. Po uroczystej mszy, siostry w procesji zostały zaprowadzone do nowego klasztoru, gdzie otrzymały klucze od samego fundatora ks. Nathana[57].

Od samego początku zakonnice opiekowały się chorymi w ich mieszkaniach oraz pacjentami w stopniowo rozbudowywanych Zakładach Leczenia i Opieki ks. Nathana. Utrzymywały szkółkę gospodarstwa domowego i przedszkole. W 1902 r., gdy w Branicach powstał Zakład Opieki Społecznej, obsadę domu sióstr należało powiększyć. Było ich tam 14 pod nadzorem duchownego zakładowego ks. Richarda Auera.[58] W 1899 r., gdy ich pomieszczenia okazały się za małe, nastąpiła budowa nowego klasztoru z arkadami i kaplicą domową. Na ołtarzu tej kaplicy został umieszczony obraz Najświętszego Serca Jezusowego ze św. Małgorzatą Alacoque, a ponieważ 2 kwietnia 1900 r. mszę prymicyjną odprawił w niej brat ks. Nathana, ks. Alois, odtąd ten właśnie duchowny mógł wypełniać zadania kapelana sióstr[59]. 8 grudnia 1934 r. odbyła się ostatnia msza w tej kaplicy[60].

W 1903 r. ks. Nathan zakupił majątek rycerski w dzisiejszych Branicach – Zamku i w wybudowanym tam wielkim budynku, umieszczone zostały chore psychicznie kobiety, które miały pomagać w pracach w majątku. W latach 1923–1927, po odnowieniu i unowocześnieniu budynku, urządzono w nim placówkę wychowawczą dla 100 trudnych wychowanków, w którym podjęło pracę 3 nauczycieli i 19 sióstr[61].

---

54 Por. S. E. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit., s. 147-148.

55 Ibidem, s. 166.

56 J. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2006, nr 3.

57 Por. S. E. CIŃCIO, *Stuletnie dzieje domu zakonnego sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach (1898–1998)*. W: *Stulecie sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach (1898–1998)*, Opole 1998, s. 41-42.

58 HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., T. 2, H. 3. s. 330.

59 Por. O. J. SCHWETER, *Historia Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej*, t. 1, Wrocław 2000, s. 277; S. E. CIŃCIO, *Stuletnie*..., op. cit., s. 42.

60 Por. B. POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan. Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012, s. 396.

61 Por. SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 279, 281.

W 1904 r. cesarz Wilhelm II wyraził zgodę na urządzenie w Branicach Fundacji Zakładu Niepokalanego Poczęcia Marii i od tej pory Zakłady Leczenia i Opieki ks. Nathana były uznawane za instytucję charytatywną, która miała na celu pielęgnację osób umysłowo chorych[62].

W 1918 r. ks. Nathan kazał zbudować kaplicę dla chorych i sióstr zakonnych w, zakupionym w 1916 r., majątku rolnym Dzbańce. Mogły się w niej odbywać msze św. W Dzbańcach znajdował się oddział dla zdolnych do pracy osób psychicznie chorych[63].

W latach 1926–1927, z inicjatywy ks. Nathana, powstał kolejny imponujący gmach w Branicach – Dom Rekolekcyjny św. Józefa, w którym zostało zatrudnionych 6 sióstr. Ich pierwszą przełożoną została s. Baltasara Klose. Przy tym domu zostało urządzone przedszkole, do którego uczęszczało około 50 dzieci[64].

W 1929 r., z inicjatywy ks. Nathana, rozpoczęła się budowa bazyliki zakładowej i nowego klasztoru z krużgankami dla sióstr[65]. Głubczycki miejski kierownik budowlany Paul Klehr, któremu zlecono wykonanie projektu tego domu, napisał o nim następująco: „*Na głównym piętrze jest kilka dużych zbiorowych pomieszczeń, w których można spędzić krótki wolny czas na wypoczynek i odbudowę, na ożywienie ciała, dla podniesienia ducha. Duże, przewiewne, jasne pomieszczenia, jak kaplica, świetlica, jadalnia, foyer, są mocno powiązane z naturą, znajdującym się na tej samej wysokości klasztornym ogrodem. Ten jest z czterech stron objęty krużgankiem i nową grupą budowlaną w ten sposób, że była zatrzymywana ulewa, lecz od południowego wschodu i południa mogło bez przeszkód wschodzić słońce* [...] *Nad nim się znajdują 3 piętra mieszkalne z pojedynczymi pomieszczeniami z jasną i szeroką sienią* [...] *Wszystkie pomieszczenia są jasne i przyjazne* [...] *Czwarte piętro jest urządzone w taki sam sposób* [...] *że słabe na zdrowiu* [siostry] *otrzymywały szczególne możliwości wzmocnienia swoich sił przez zastosowanie szyb okiennych ultra* [solaria; tarasy oddzielone od siebie przegrodami]. *Piąte piętro jako taras dachowy* [jest] *chronione przed stroną nawietrzną, z krytą i otwartą leżalnią, kąpielą powietrzną i słoneczną i prysznicem* [...]"[66].

W klasztorze sióstr znajdowało się 110 pokoi dla sióstr i była winda. Nad wejściem głównym została umieszczona rzeźba, wykonana przez Josefa Obetha z Jesenika, przedstawiająca Chrystusa wyciągającego ręce do chorych. Nowa kaplica klasztorna była udekorowana malowidłami w stylu Art Deco, autorstwa uczniów brata Notkera Beckera z klasztoru Maria Laach i posiadała własne organy. Przylegała do niej sala rekreacyjna dla sióstr. W refektarzu, mogącym pomieścić 200 osób, na centralnej ścianie znajdowało się malowidło przedstawiające Ostatnią Wieczerzę, a na przeciwległej ścianie malowidła z Jezusem wśród uczniów w Emaus i z Jezusem i Samarytanką[67].

W centralnej części tego nowego założenia znajdował się ogród klasztorny o powierzchni 1450 m^2, objęty z trzech stron budynkami bazyliki i klasztoru, w którym później stanęła 11–metrowej wysokości statua Immaculaty[68].

Pracy siostrom nie brakowało, zwłaszcza tym, zatrudnionym w szpitalu również na nocne dyżury, dlatego ks. Nathan przewidział dla nich tyle wygód. Poza wyjątkowo ciężką opieką nad chorymi umysłowo pacjentami, siostry zajmowały się zakładową kuchnią i pralnią. Najbardziej zmęczone i spracowane mogły corocznie przez 4 tygodnie odpocząć w sanatorium, zakupionym przez fundatora w Lądku – Zdroju. Na początku lat 30. XX w. tylko do opieki nad 1600 pacjentami w Branicach było

---

62 Por. W. GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan. Leben und Leiden für eine grenzlose Caritas im mährisch – schlesischen Land*, Eschershausen 1990, s. 71.

63 POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s. 394-395.

64 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 281-282.

65 Ibidem, s. 130.

66 Por. *Grossbauten der Heil – und Pflegeanstalt in Branitz*, „Leobschützer Heimatbrief"1960, nr 7/8.

67 POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s. 170-172.

68 *Grossbauten*..., op. cit. Immaculata – przedstawienie Niepokalanie Poczętej Maryi w młodym wieku, bez Dzieciątka.

zaangażowanych około 120 sióstr. Wspólnota zakonna sióstr marianek w Branicach stanowiła wówczas największą wspólnotę ich zgromadzenia[69].

Po dojściu Hitlera do władzy, dla Zakładów Leczenia i Opieki w Branicach nadeszły ciężkie czasy. Życie i godność pacjentów, których tam leczono i którymi się opiekowano, okazały się nic niewarte dla piewców ideologii nazistowskiej, a wręcz szkodliwe dla rozwoju idealnej rasy aryjskiej, toteż już w latach 1935–1936 zostało wysterylizowanych 158 pacjentów, w tym 51 kobiet. Jednak znacznie gorsza okazała się eutanazja. W 1941 r. budynki zakładów i Dom Rekolekcyjny zostały skonfiskowane przez wojsko, urządzono w nich lazaret, a chorzy psychicznie zostali wywiezieni z Branic, w celu ich uśmiercenia gazem[70]. Ani siostry ani wikariusz generalny ks. J. M. Nathan, nie mogli nic w tej sprawie zrobić. Zakonnice mogły nadal pracować, tym razem przy pielęgnacji chorych i rannych żołnierzy.

Jeszcze w 1940 r. siostry musiały przyjąć do Domu Rekolekcyjnego św. Józefa 500 Niemców pochodzących z Bukowiny. Inni Niemcy – emigranci, zostali umieszczeni w Domu św. Rafała[71].

Wielkim wydarzeniem dla sióstr było wyniesienie prałata ks. Nathana do godności biskupa pomocniczego archidiecezji ołomunieckiej. Jego konsekracja biskupia odbyła się 6 czerwca 1943 r. w branickiej bazylice zakładowej[72].

W 1944 r. ks. J. M. Nathan przyjął w Branicach, prześladowaną przez gestapo, przełożoną generalną sióstr marianek matkę Klotyldę (Marthę Mende), która ukrywała podczas wojny polskiego proboszcza parafii Koszęcin koło Lublińca, ks. Waltera Gąskę. Za karę spędziła 10 miesięcy w więzieniu[73].

Na przełomie stycznia i lutego 1945 r. nastąpiła ewakuacja branickiego lazaretu, a 7 sióstr pojechało do nowo urządzonego szpitala wojskowego w Saksonii[74]. W lutym do Branic przybyło około 600 umysłowo chorych pacjentów z Rybnika, a w marcu siostry zakonne i ludność cywilna z miejscowości, do których dotarł front. W sumie było to około tysiąca ludzi[75]. Do tej pory pod opieką sióstr było 250 pacjentów. 21 marca 1945 r. nastąpił pierwszy radziecki atak lotniczy na zakłady, podczas którego zginęła pracująca w ogrodzie s. Apollinaris (Elisabeth Sobotta), natomiast s. Lioba zginęła przysypana gruzami[76]. Powtarzające się naloty dokonywały poważnych zniszczeń na terenie zakładów, gdzie stacjonowało wojsko frontowe. W niedzielę wielkanocną 1945 r. biskup Nathan otrzymał rozkaz opuszczenia z chorymi zakładów i o godz. 20.00 wszyscy pacjenci, którzy mogli chodzić, a było ich około 600, z 4 wozami zaprzężonymi w konie i personelem pielęgniarskim, wyruszyli w kierunku Uvalna. W Branicach pozostało 3 księży oraz 7 sióstr marianek, do których wkrótce dołączyło 5 zakonnic z okolicznych filii. W czwartek 5 kwietnia 1945 r. kolumna ewakuacyjna została podzielona. Chorzy ze szpitala w Rybniku z personelem udali się do Opawy, a pacjenci z Branic z siostrami mariankami podążyli 30 km pieszo do Bruntala, natomiast branicki wikariat generalny i prowincjałat sióstr ulokowano w Šumperku. Około 60 sióstr musiało pojechać do pracy w lazarecie Wehrmachtu w Pradze, a branicki ordynator dr Oskar Anders zabrał 18 sióstr do Zakładów Leczenia i Opieki w Wiesengrund, w północnych Czechach.

6 maja 1945 r. do branickich zakładów weszli żołnierze radzieccy. Ponieważ obawiali się tyfusu, nie doszło do użycia przemocy i gwałtów. Dnia 5 czerwca powrócił biskup Nathan i pozostająca przy nim część sióstr marianek. W Zakładach Leczenia i Opieki zaczęto usuwać szkody[77]. Gdy ziemia

---

[69] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 281; GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s. 77; S. E. CIŃCIO, *Wkład Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w dzieło Biskupa Józefa Nathana*. Konferencja historyczna pod tytułem „W sercu szlaku ks. bp. J. M. Nathana", Branice 2012, s.62-63; S. M. ANATOLIA SMI (Wanda Izdebska), *Działalność Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w latach 1854–1939*, Rzym – Wrocław 1976, s. 144 i nast.

[70] Por. GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s. 124.

[71] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 292-293.

[72] Ibidem, s. 293.

[73] S. E. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit., s. 156.

[74] Por. A. STOPPEK, *Die Marienschwestern in Bladen und in der Zerstreuung*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2.

[75] Por. W. GROCHOLL, *Branitzer Passion*, Eschershausen 2011, s. 22.

[76] Por. B. POSPISZYL, *Parafia św. Rodziny*, Branice 2007, s. 32-33.

[77] Por. GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s.130-131; Kronika Kuracji Św. Rodziny w Branicach; J. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern im Kreise Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3. Siostry marianki z Branic – Zamku ewakuowały się pieszo do Bruntala, gdzie zaopiekowały się nimi tamtejsze niemieckie zakonnice. Gdy również w Bruntalu

głubczycka została przejęta przez administrację polską, zaczęli napływać Polacy wysiedleni z Kresów Południowo-Wschodnich byłej II Rzeczypospolitej i zasiedlać miejscowości powiatu głubczyckiego. Pojawiła się też polska administracja szpitalna i polskie duchowieństwo. 16 września 1945 r. prymas polski kardynał August Hlond osobiście odwiedził w Branicach biskupa Nathana i poinformował go, o zawieszeniu jego jurysdykcji w wikariacie branickim i przejściu tego obszaru pod jurysdykcję apostolskiego administratora Śląska Opolskiego, ks. dr. Bolesława Kominka[78]. Decyzja ta podłamała starego biskupa, który już nawet podjął naukę języka polskiego, by móc się porozumiewać z Polakami. Ks. Kominka w Branicach miał reprezentować jego pełnomocnik, ks. Jan Hajda.[79] W styczniu 1946 r., po weryfikacji, trzech księży i 9 zakonnic zostało wysiedlonych z Polski do Niemiec. Tymi dziewięcioma siostrami były: s. Anna Böhm, s. Maria Preiss, s. Helene Stern, s. Eleonora Perschke, s. Anna Neugebauer, s. Elisabeth Scherner, s. Hedwig Böhr, s. Anna Breitkopf, s. Anna Wollschläger[80]. Pozostałe siostry, pozytywnie zweryfikowane, władające językiem polskim lub narzeczem morawskim, nadal pracowały przy chorych w Branicach. Pod koniec tego roku został wysiedlony do Opawy sędziwy i chory biskup Nathan, który zmarł tam w 1947 r.

Uchwałą Rady Ministrów z 21 września 1949 r. Fundacja NMP w Branicach została upaństwowiona.[81] Na początku lat 50. siostry zaczęto zwalniać z pracy w szpitalu. Pod koniec grudnia 1956 r. przybyły do Branic siostry, które wcześniej działały w placówkach w Bliszczycach i Lewicach. Nie miały się gdzie podziać, ponieważ nie oddano im domów filialnych. Piętrzyły się również inne nieprzyjemności[82].

W 1961 r. siostry otrzymały nakaz przekwaterowania do byłego Domu Rekolekcyjnego Św. Józefa. 12 maja tego roku dyrekcja zakazała im przyjść do pracy. Okna pacjentów zostały zasłonięte kocami. Z Głubczyc dwoma autobusami przyjechało około 200 więźniów i w towarzystwie milicjantów wyłamali zamek w drzwiach głównych klasztoru, wynieśli meble i mienie sióstr i na przyczepach traktorów i samochodami ciężarowymi wywieźli i wyładowali je na podwórzu Domu Rekolekcyjnego. 137 sióstr najpierw pozamykało się w celach i kaplicy domowej, następnie z krzyżem w procesji wyruszyło do Domu Rekolekcyjnego, gdzie z braku miejsca musiały mieszkać również w piwnicy, na strychu i na korytarzach. Freski w dawnym refektarzu zostały zasłonięte dyktami, a płaskorzeźba Chrystusa nad wejściem głównym do byłego klasztoru zamurowana. Ks. Bronisław Gałoński uratował przed zdewastowaniem kaplicę i zakrystię[83].

W Bliszczycach

Dom zakonny sióstr marianek w tej wsi powstał dzięki proboszczowi ks. Emilowi Komarkowi. Ten późniejszy proboszcz parafii Kietrz zauważył, że przez zatrudnienie licznych mieszkańców w fabrykach w Karniowie, chorzy i dzieci pozostawali w domach bez opieki, dlatego 6 czerwca 1921 r. zwrócił się do kuratora zakonnic, ks. Pollaka we Wrocławiu, z prośbą o pomoc w sprowadzeniu sióstr. Napisał, że przy ogrodzie plebanii w sierpniu tego roku będzie ukończona budowa domu, należącego do 2 sióstr niedawno zmarłego proboszcza ks. Eduarda Vogta, które są gotowe wydzierżawić zakonnicom na 15 lat cały parter. 10 października 1921 r., przy wsparciu następcy ks. Komarka, ks. proboszcza Josefa

ogłoszono rozkaz ewakuacji, udały się do Pragi, gdzie je zatrudniono w dużym lazarecie wojskowym dla ciężko rannych. Po 6 tygodniach z częścią rannych dotarły pociągiem do Drezna, gdzie w jednej ze szkół urządzono kolejny lazaret. Podjęło w nim pracę 9 sióstr z Branic – Zamku: s. Adelheid, s. Solina, s. Gratiana, s. Ursulina, s. Agritia, s. Natalia, s. Josefine, s. Simplitia i s. Radegundis. Pozostałe marianki, po różnych trudach związanych z tułaczką i głodem, dotarły do Berlina. Por. J. OLSCHIMKE, *Vor 70 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt" 2015, nr 4.

[78] Por. Ks. A. HANICH, *Czas przełomu. Kościół katolicki na Śląsku Opolskim w latach 1945-1946*, Opole 2008, s. 214-215, 220.

[79] Por. GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit., s. 232.

[80] Archiwum Domu Prowincjalnego Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach [dalej:ASM]. Akta luźne. Wykaz osób wysiedlonych jako załącznik do protokołu w sprawie Zakładu Psychiatrycznego i Nerwowo Chorych w Branicach, powiat Głąbczyce, spisany w Branicach w dniu 9 stycznia 1946 r.

[81] S. E. CIŃCIO, *Dzieje*..., op. cit., s. 219.

[82] Ibidem, s. 220-221.

[83] Ibidem, s. 223-225.

Wosnika, została otwarta tamtejsza placówka, w której zamieszkały 3 siostry marianki[84]. Służyła jako przedszkole i dom starców. Poza tym cztery siostry opiekowały się chorymi i starymi ludźmi we wsi. Dodatkowo udzielały się również jako dentystki i urządzały dla dziewcząt kursy prac domowych.[85] W latach 1930–1931 ks. Wosnik zbudował dla sióstr nowy dom („Immaculata Kloster")[86].

Podczas II wojny światowej siostry udzielały schronienia uciekinierom z terenów bombardowanych, a zwłaszcza dzieciom. S. Siena, która w 1944 r. z powodu bombardowań musiała opuścić z sierotami klasztor w Berlinie, od czerwca tego roku przebywała z nimi w placówce raciborskiej, a w styczniu 1945 r., z powodu zbliżania się frontu, musiała z dziećmi przenieść się do Bliszczyc[87]. W marcu 1945 r. bliszczyckie siostry musiały się ewakuować, najpierw do Branic, następnie w Sudety. Ich dom został uszkodzony podczas działań wojennych. Siostry, z których jedna zaczęła zdradzać objawy choroby psychicznej, wróciły, ale w lipcu 1946 r. zostały wysiedlone, a w ich domu zamieszkały osoby świeckie. W styczniu 1952 r. bliszczycka filia została ponownie uruchomiona przez siostry, które odtąd sprawowały ambulatoryjną opiekę nad chorymi i porządkowały kościół, jednak na początku sierpnia 1954 r. zostały wywiezione i internowane w Otorowie, a ich filię rozwiązano[88].

W Boguchwałowie

29 września 1904 r., z inicjatywy ks. proboszcza Theodora Kollibabe, który w tej sprawie zwrócił się wcześniej do matki przełożonej sióstr ze Zgromadzenia Maryi Niepokalanej we Wrocławiu, do Boguchwałowa przybyły 3 siostry marianki w celu sprawowania opieki ambulatoryjnej nad chorymi, kierowania przedszkolem i udzielania lekcji robót ręcznych. Ich przełożoną została s. Katharina Schilling[89]. W ciągu roku liczba zakonnic wzrosła do sześciu. W dniu 1 kwietnia 1905 r. otworzyły przedszkole dla 30 dzieci. Mieszkały najpierw w domu wycużnym właściciela majątku chłopskiego Eduarda Beyera za 100 marek najmu rocznie.

W 1904 r. proboszcz (za 4200 marek) zakupił miejsce zagrodnicze nr 53, należące do Pohla i już w latach 1907–1908 na tej parceli, pod kierunkiem mistrza budowlanego Paula Klehra z Wojnowic, został zbudowany klasztor marianek („Marienstift"). Pieniądze na budowę pochodziły z datków i kolekt przeprowadzonych w powiatach: głubczyckim, kozielskim i raciborskim oraz z subwencji powiatowej (2 tys. marek)[90]. W 1912 r. w domu sióstr została urządzona kaplica, w której mogły się odbywać msze św.

W 1914 r., z obawy przed epidemiami, zostało uzgodnione, że siostry za 300 marek rocznie stawią do dyspozycji 3 darmowe łóżka w 3 oddzielnych izbach dla chorych. Według sprawozdania za rok 1923, siostry, poza opieką nad chorymi, zajmowały się 12 dzieci w ochronce, 2 starcami oraz 8 innymi podopiecznymi i wydały 510 posiłków dla ubogich[91].

Podczas przechodzenia frontu, w marcu 1945 r. klasztor został zniszczony, a spośród sióstr, które powróciły z ewakuacji, dwie musiały zamieszkać w piwnicy swojego spalonego domu, a dwie na plebanii i ponownie otworzyły przedszkole. Jeszcze w 1949 r. 3 zakonnice zajmowały się ambulatoryjną opieką nad chorymi. W następnym roku ich filia została rozwiązana[92].

---

84 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, op. cit., s. 261-262.

85 Por. G. BEIER, *Bleischwitz Kreis Leobschutz O/S., Eine oberschlesische Gemeinde*, Bonn, b. d. w., s.238–239; S. E. CIŃCIO, *Dzieje*, s. 133.

86 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2., s. 262.

87 Por. Bulletin Kongregation der Marienschwestern, August 2013.

88 OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4; J. OLSCHIMKE, *Vor 70 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt" 2015, nr 5; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 481.

89 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 363.

90 Por. W. SCHUBERT, *Ein Blick in die Hohndorfer Chronik*, „Leobschutzer Heimatblatt" 1978, nr 1; F. HANKE, *Geschichte von Hohndorf*, „Leobschutzer Heimatblatt"1989, nr 5.

91 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, op. cit., s. 365.

92 Por. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 484.

W Kazimierzu

Ks. Wilhelm Seidel, proboszcz tej parafii położonej w powiecie głubczyckim, lecz należącej do diecezji wrocławskiej, już w 1914 r. zamierzał sprowadzić siostry marianki. W 1915 r. generalna przełożona zgodziła się na to, a ks. Seidel zakupił parcelę budowlaną. Z powodu toczącej się wojny i kryzysu powojennego, musiał jednak odłożyć swoje plany. Postanowił jednak kupić stojący w tej wsi dom, który kazał wyremontować. Dopiero 18 kwietnia 1922 r. nastąpiło wprowadzenie pierwszych dwóch sióstr, które zajęły się pielęgnacją chorych i nauką robót ręcznych[93]. Ich opieką byli objęci również mieszkańcy pobliskich wsi Damasko, Biernatów i Tomice. Podczas II wojny światowej siostry opiekowały się ludźmi z bombardowanych terenów III Rzeszy. Następnie same musiały się ewakuować. Dwie z nich dotarły do amerykańskiej strefy okupacyjnej Niemiec, zamieszkały w Pasawie i już nie powróciły, pozostałe dwie wróciły, lecz 25 sierpnia 1945 r., na polecenie sołtysa Kazimierza, musiały opuścić wieś, a ich filia została rozwiązana[94].

W Lewicach

6 kwietnia 1906 r. lewicki proboszcz ks. Heinrich Richtarsky poprosił komisarza arcybiskupiego ks. Roberta Sterza o zgodę na sprowadzenie do Lewic sióstr marianek. Gdy ją otrzymał 20 lipca 1906 r., napisał list do generalnej przełożonej matki Cecylii o treści: „*Mam zamiar założyć w mojej parafii klasztor opieki ambulatoryjnej nad chorymi i przedszkole. Dlatego kupiłem dom położony w pobliżu plebanii* [...] *tak dalece znam moją gminę, że czcigodne siostry nie będą cierpieć z powodu jakiegokolwiek niedostatku*".

Z powodu braku sióstr, matka przełożona poprosiła o zwłokę, a proboszcz 22 czerwca 1907 r. napisał do kuratora sióstr ks. Sambale: „*Odnośnie zamiaru założenia filii w Lewicach, pozwalam sobie dziś na następujące wskazówki* [...] *ambulatoryjną opiekę nad chorymi powinno sprawować od 3 do 4 sióstr i* [zarazem] *kierować przedszkolem. Do domu, który został zakupiony za dobrowolne datki i jest wolny od długów z wyjątkiem 600 marek, należą ok. 2 morgi ogrodu i pola i dla utrzymania sióstr jest podarowany korzec roli wartości 800 marek* [...]. *Początkowo siostry będą skazane na dobrowolne datki od członków gminy. Lecz mam przeświadczenie, że z czasem, gdy gmina zobaczy zbawienną działalność sióstr, egzystencja klasztoru będzie zapewniona przez darowizny pól lub pieniędzy*".

6 maja 1908 r. matka Cecylia ponownie poprosiła o zwłokę.

W międzyczasie proboszcz kazał wyremontować dom i 13 stycznia 1909 r. poinformował matkę Cecylię, że jest już całkowicie wolny od długów. Dnia 30 stycznia 1909 r. nastąpiło otwarcie w obecności okolicznego duchowieństwa, przełożonych sióstr z Branic, Boguchwałowa i Wojnowic oraz mieszkańców. Przełożoną została s. Floriana (Ottilie Schmidt). Wspomagała ją s. Ludovica (Maria Schmiady)[95].

W 1932 r. w Lewicach były 4 siostry. Podczas wojny od 1942 r. przyjmowały uciekinierów z terenów ogarniętych działaniami wojennymi, zwłaszcza dzieci. W marcu 1945 r. siostry Gratiana, Thekla i Natalia uciekły przed frontem do Branic, a stamtąd 1 kwietnia z branickimi zakonnicami do Bruntala. S. Gratianą i s. Natalią zaopiekował się Wehrmacht, a s. Thekla z branickimi siostrami powróciła do Branic, gdzie zamieszkała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa. Tam zmarła i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach. S. Gratiana dotarła do Św. Krzyża koło Nysy i działała tam przez kilka lat.

Dom zakonny w Lewicach był nieznacznie uszkodzony. Generalna przełożona przysłała tam siostry Urbanę i Tobię, które kontynuowały pielęgnację chorych. Wraz z nimi w tym domu mieszkały 2 rodziny ze wsi.[96] W 1954 r. siostry te zostały wywiezione i internowane przez władze komunistyczne w Otorowie, a ich filię rozwiązano[97].

---

[93] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 265-266.

[94] S. E. CIŃCIO, *Dzieje*..., op. cit., s.135; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, op. cit., s. 487.

[95] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 49-51.

[96] Por. E. KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 6; *Kindergarten in Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt"1987, nr 5.

[97] Por. J. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern im Kreise Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4.

W Lisięcicach

27 kwietnia 1935 r.[98] na zaproszenie proboszcza ks. Johannesa Besucha, trzy siostry marianki wprowadziły się na I piętro domu właściciela tartaku Josefa Behrli i tam urządziły swoją stację, gdzie zajmowały się chorymi mieszkańcami wsi. W Domu św. Elżbiety koło plebanii zostało otwarte, prowadzone przez nie, przedszkole. W 1934 r. zarządzeniem władz nazistowskich przedszkole musiało zostać zamknięte. W marcu 1945 r. siostry pozostały u Josefa Behrli, później, po napływie powojennych przesiedleńców – Polaków z Kresów Wschodnich, zamieszkały w Domu św. Elżbiety. W lipcu 1946 r. nie zostały wysiedlone z niemieckimi mieszkańcami, lecz rok później[99].

Fragmenty listu napisanego 3 marca 1946 r. przez siostrę Gratię w Lisięcicach do przebywającego w Górnym Palatynacie w Niemczech ostatniego niemieckiego proboszcza parafii Lisięcice ks. Johannesa Besucha:

„*Wielebny Księże Radco!*

[...] *Jest niemożliwe opisanie w tym liście wszystkiego, co przeżyłyśmy od marca 1945 r. Mamy nadzieję, że kiedyś przekażemy to ustnie. Tylko na jedno zwrócimy uwagę, że 16 marca wyjechała s. Seraphina i przez 8 tygodni działała w hospicjum w Markt – Langendorf* [Dlouhej Loučce], *pow. Sternberg* [Šternberk]. *Jednak siostra Cölina i ja 17 marca wpadłyśmy w ręce Rosjan. Nie da się wszystkiego opisać. W każdym razie niedobrze się z nami obchodzono! Raz ukryłyśmy się pod ołtarzem głównym. Właśnie wtedy w posiadłość Karla Richtera naprzeciwko kościoła uderzyła bomba. Okna kościoła zostały rozbite, a figura św. Alojzego z hukiem spadła na ziemię. Obie wyciągnęłyśmy ręce w żarliwej modlitwie, sądząc, że wybiła nasza ostatnia godzina. Jednak zamiast tego znaleźli nas Rosjanie. Po wielu uciążliwościach 20 marca przybyłyśmy do Ucieszkowa, gdzie prowadziłyśmy gospodarstwo domowe u starych ludzi, bez stroju zakonnego.*[...] *Nasze locum było w oborze. 13 maja, w dzień Matki Boskiej Fatimskiej, jakiś wóz zawiózł nas z głubczyckimi chorymi do Głubczyc. Po 2 dniach poszłyśmy do Królowego, gdzie był urządzony głubczycki szpital. Tam otrzymałyśmy ubrania i siostra Cölina została elżbietanką, a ja siostrą Maria Treu* [werbistką, K. M.]. *W zielonoświątkowy piątek wróciłyśmy do Lisięcic. W sobotę zielonoświątkową z pomocą pozostałych mieszkańców oczyściłyśmy kościół* [...] *Również nasze mieszkanie u Behrli było dobrze zachowane, jednak 3 września 1945 r. musiałyśmy się wynosić, ponieważ ten dom został zajęty przez Polaków.* [...] *A teraz Wielebny Panie Radco doradźcie, gdzie mamy mieszkać? U góry w domu młodzieżowym, a na dole pan i pani Wieczorek. Siostra Cölina i ja urządziłyśmy się na scenie, gdzie nas pan Bóg poddał kolejnemu egzaminowi. Pod koniec września zachorowałam na tyfus. Po 5 tygodniach miałam ciągle 40–41 stopni gorączki – również jeszcze zachorowała siostra Cölina. Były to ciężkie tygodnie* [...] *Wszystko poświęciłyśmy dla naszych uciekinierów. Pan proboszcz ks. Ludwig udzielił nam sakramentu namaszczenia chorych i 33 razy przynosił nam ciało Zbawiciela* [Komunię św.]. *8 grudnia 1945 r. po raz pierwszy, wsparta o laskę, poszłam do kościoła. Siostra Cölina dopiero w styczniu 1946 r.* [...][100]

Filia sióstr marianek w Lisięcicach została zamknięta w 1947 r.[101]

W Nasiedlu

W październiku 1936 r. proboszcz parafii Nasiedle ks. Wilhelm Thiemel napisał list do Domu Macierzystego we Wrocławiu, z prośbą o przysłanie sióstr marianek do prowadzenia przedszkola. Dom sióstr w Nasiedlu został otwarty 1 maja 1937 r. Najpierw zamieszkały w nim dwie, potem trzy siostry, które, poza prowadzeniem przedszkola, sprawowały również ambulatoryjną opiekę nad chorymi[102]. 12 czerwca 1938 r. siostry przeprowadziły się do nowego domu, w którego poświęceniu wziął udział dyrektor Caritasu ks. Franciszek Krettek z Głubczyc. Jego budowa kosztowała ponad 17 tys. marek.

---

[98] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, op. cit., s. 398.

[99] Por. G. RAPP, *Die Schwesternstation in unserem Dorf*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 2.

[100] Por. A. MUCHA, *Chronik der Gemeinde Leisnitz O/S.*, Taufkirchen/Vils 1956, s. 34-35.

[101] Inhaltsverzeichnis zur Kongregationsgeschichte der Marienschwestern von der Unbefleckten Empfängnis: http://johannes-mertens.de/Marienschwestern/Marienschwestern_Ko...

[102] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 399.

W 1932 r. siostrą przełożoną została s. Remigia (Johanna Flögel), a wspierały ją s. Lidwina (Johanna Melzer) i s. Alma (Hedwig Neumann). W marcu 1945 r. zakonnice wraz z innymi mieszkańcami wsi ewakuowały się w Sudety. W wyniku działań wojennych ich dom został uszkodzony. Po powrocie musiały się przeprowadzić do innego budynku. Filia ta została zamknięta w 1954 r., a siostry wysiedlono do Otorowa. W czerwcu 1957 r. ponownie ją otwarto, lecz w 1960 r. państwo skonfiskowało budynek, toteż siostry musiały się przeprowadzić do szopy. Ostatecznie filia w Nasiedlu została rozwiązana 1 września 1973 r.[103]

W Nowej Cerekwi

W 1904 r. proboszcz parafii Nowa Cerekwia ks. Johannes Horag zwrócił się do przełożonej generalnej z prośbą o założenie w Nowej Cerekwi domu zakonnego sióstr Maryi Niepokalanej i otrzymał na to zgodę[104]. 7 września 1905 r. siostry marianki wprowadziły się do Domu św. Józefa („St. Josefsheim"), stojącego obok kościoła parafialnego, zakupionego i przebudowanego na cele klasztorne, na polecenie proboszcza. Przebudowa kosztowała 12 tys. marek. 3 lata później dom ten został rozbudowany w kierunku zachodnim i utworzono w nim placówkę do dokarmiania zupą zamiejscowych dzieci, uczęszczających do miejscowej szkoły. Pierwszą przełożoną została s. Vinzentia Kudoke. Dwie siostry zajmowały się ambulatoryjną pielęgnacją chorych, trzecia pracowała w przedszkolu, czwarta jako nauczycielka robót ręcznych. Siostry troszczyły się również o bieliznę kościelną i utrzymywały w porządku paramenty. Według sprawozdania za rok 1918, siostry przez 87 dni i 150 nocy opiekowały się 3885 chorymi, złożyły 2458 wizyt u chorych, opiekowały się 49 dziećmi w przedszkolu i 9 w ochronce, uczyły 23 uczennice robót ręcznych, 2 dziewczyny gry na fortepianie i utrzymywały jedną staruszkę[105]. W 1934 r. w Nowej Cerekwi było już 7 zakonnic. W marcu 1945 r. siostry ewakuowały się najpierw do Branic, następnie w Sudety. Ich dom został zniszczony w wyniku działań wojennych, dlatego po powrocie musiały zamieszkać na plebanii, gdzie nadal sprawowały ambulatoryjną opiekę nad chorymi.

6 lipca 1946 r. część sióstr (z proboszczem ks. Leo Machinkiem) została wysiedlona, natomiast dwie pozostałe w sierpniu 1954 r. zostały internowane w Otorowie, a budynek skonfiskowało państwo[106].

W Opawicy

W 1910 r. proboszcz parafii Opawica ks. Julius Schneeweiss zakupił dom z gruntami i dużym ogrodem i przekazał siostrom Służebnicom Serca Jezusowego z Wiednia. W kwietniu 1911 r. przybyły do niego 3 siostry, które zajęły się pielęgnacją chorych i prowadzeniem przedszkola. Planowały założyć szkołę gospodarstwa domowego i robót ręcznych, co się jednak nie udało[107]. Gdy te siostry w 1919 r. zostały odwołane do macierzystego domu w Wiedniu, 11 kwietnia 1919 r. proboszcz ks. Schneeweiss zwrócił się do generalnej przełożonej Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej z prośbą, o skierowanie do pustego budynku sióstr tego zakonu i rzeczywiście, 8 października wprowadziły się do niego 3 zakonnice: s. Teresia (Valeska Wasler), s. Padwa (Helene Scholz) i s. Tobia (Anna Kujoth). W późniejszym czasie przebywały tam już 4 siostry. Przełożoną została siostra Arkadia (Maria Machill z Włodzienina), a poza nią działały tam: s. Josefa (Ida Behr z Branic), s. Kleta (Anna Dubiel) i s. Humiliana (Hedwig Wosnitzek). Na przełomie 1925/1926 r. w domu zakonnym przeprowadzono prace budowlane i przez przesunięcie o metr ścianki działowej na I piętrze stworzono dwa jednakowej wielkości pomieszczenia.

---

[103] OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4; J. GAWELLEK, *Das Hospital*, „Leobschützer Heimatblatt" 2006, nr 1.

[104] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 1, s. 373.

[105] Ibidem, s. 375.

[106] S. E. CIŃCIO, *Dzieje*..., op. cit., s.136; W. HEIDRICH, *Die Neukirchner Marienschwestern*, „Leobschützer Heimatblatt" 1997, nr 4; L. MACHINEK, *Chronik von Dt. Neukirch Krs. Leobschütz*. W: *Heimat unvergessene Heimat*, Grevenbroich 1999, s. 29; OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3.

[107] Por. HOFRICHTER, *Heimatkunde*..., op. cit., T. 2, H. 3, s. 626.

W jednym zamieszkała emerytowana nauczycielka panna Luise Gross, drugie służyło jako sypialnia sióstr[108].

W 1934 r. cztery siostry zajmowały się pielęgnacją chorych, prowadzeniem przedszkola i przeprowadzały kursy robótek ręcznych. W latach 1914–1922 z ich opieki medycznej skorzystało 1922 mieszkańców parafii Opawica.

W 1945 r. siostry opiekowały się uchodźcami z terenów przemysłowych Górnego Śląska, a w marcu same musiały opuścić wieś, by schronić się w Czechach przed zbliżającym się frontem. Gdy powróciły, ich dom zakonny był cały, lecz ograbiony.

We wtorek 3 sierpnia 1954 r. w ramach, urządzonego przez komunistyczne władze PRL i trzymanego do końca w tajemnicy, wywozu sióstr niemieckiego pochodzenia do specjalnych obozów, siostry z Opawicy zostały stamtąd wywiezione. Pozwolono im zabrać ze sobą część rzeczy, resztę wraz z domem zakonnym skonfiskowało państwo. Były to: siostra przełożona Kleta (Maria Dubiel z Kobióra), która mieszkała od okresu międzywojennego w Opawicy z około 90-letnią matką, „pięknie mówiącą po polsku w starym narzeczu śląskim" i s. Merycja, która była lekarką. Proboszcz parafii Opawica opisał to wydarzenie w kronice parafialnej następująco: „*Tego pamiętnego wtorku wybierałem się do kościoła na Mszę św., gdy jakaś kobieta przybiegła od klasztoru z hiobową wieścią, że klasztor od godz. 5 jest otoczony przez czynniki świeckie. Wobec tego udałem się do klasztoru. Przed domem sióstr szereg samochodów, przy wejściu żołnierz. Wszedłem do środka; tam gospodarowali się już przybysze z Głubczyc. Rozgardiasz, pakowanie i wynoszenie przedmiotów, zakonnice wystraszone. W pokoju opatrunkowym przybysze posilają się, flaszka na stole, czy z winem czy z piwem, nie wiem. Zwracam się z pytaniem. Na jakiej podstawie wywożą zakonnice. W odpowiedzi wręczyli mi cały plik dokumentów od różnych władz. Na jednym widziałem też nazwisko Wikariusza Generalnego ks. Banacha z Opola. Wobec tego poradziłem siostrom zdać się na wolę Bożą oraz starałem się im dodać otuchy i pocieszyć, jak umiałem. Następnie wyjednałem u owych panów następujące rzeczy: wydanie bielizny i innych rzeczy kościelnych, które były pod opieką sióstr i aktualnie znajdowały się w klasztorze, wydanie urządzenia kapliczki – oratorium domowego sióstr oraz obrazów z klasztoru do kościoła, wydanie matce siostry przełożonej umeblowania pokoju, w którym mieszkała. Po Mszy św. wróciłem znowu do klasztoru, aby dopilnować wydania umówionych rzeczy. Staruszka – matka została przewieziona z wydanymi jej rzeczami na plebanię; tu mieszkała jakieś dwa tygodnie. Potem zabrała ją do siebie druga córka żyjąca w świecie do Dziergowic i tam skończyła życie w 1956 r. Potem jeszcze wymogłem, że pozwolono siostrom zakonnym pójść ze mną na pożegnanie się z kościołem i na śniadanie na plebanię, które im jednak nie bardzo chciało iść do ust. Oczywiście towarzyszył nam nadzór. Przy samym odjeździe sióstr nie byłem. Podobno żegnał je płacz ludności, przełożona miała nawet w samochodzie zemdleć. Siostry nasze wywieziono do jakiegoś klasztoru w powiecie Szamotuły w Poznańskiem. Z okazji tego wywozu krążyły różnego rodzaju wieści o bogatych zapasach żywności, bielizny, materiałów i innych wartościowych rzeczy, jakie zastano w klasztorze. Nie wiem ile w tym prawdy, a ile dodała ludzka fantazja. Zakonnice jednak odznaczały się wielką oszczędnością, a wiele też rzeczy otrzymały na przechowanie od wyjeżdżającej ludności niemieckiej. Tymczasem osamotniony klasztor powoli był opróżniany i w końcu zamieniony na przedszkole. Niepoczytalny cios był wymierzony także w Kościół, ale – jak się zdaje – najwięcej szkody wyrządził sprawie polskiej na Śląsku*"[109].

W Posucicach

Już 27 listopada 1916 r. proboszcz parafii Posucice ks. Robert Pawlik zaczął się starać o sprowadzenie sióstr marianek, lecz wówczas było to niemożliwe, ponieważ podczas toczącej się I wojny światowej wiele sióstr było zatrudnionych przy pielęgnacji rannych. Z tego powodu dom zakonny w tej wsi został otwarty dopiero 1 maja 1919 r. Wprowadziły się do niego dwie zakonnice, które podjęły opiekę nad osobami chorymi. W 1920 r. złożyły 735 wizyt domowych u chorych, czuwały przez 245 dni i 81 nocy

[108] Ibidem, s. 129.

[109] Por. Kronika parafii Opawica (po 1945 r.).

przy łóżkach 121 chorych, opiekowały się 20 dzieci w przedszkolu, utrzymywały jednego starca i uczyły 5 dziewcząt robót ręcznych[110]. W 1921 r. w domu zakonnym otwarto przedszkole, a następnie siostry przejęły opiekę nad sierotami i starcami. W 1922 r. ich zakres działalności rozciągnął się również na mieszkańców Niekazanic i Michałkowic[111]. W 1932 r. były tam już 4 siostry.[112] Podczas II wojny światowej siostry zajmowały się uciekinierami z bombardowanych terenów, a w marcu 1945 r., tak jak mieszkańcy wsi, ewakuowały się w Sudety, do Dlouhej Loučki. Po ustaniu działań wojennych, wróciły pieszo do Posucic. W wyniku walk frontowych ich dom zupełnie się spalił. Zachowała się w dobrym stanie jedynie pralnia, w której marianki mogły spędzać wolny czas. Zamieszkały jednak w budynku poczty. W 1946 r. wszystkie, z wyjątkiem jednej, zostały wysiedlone i posucicka filia została rozwiązana[113].

W Suchej Psinie

W 1904 r. proboszcz parafii Sucha Psina ks. Franz Wilpert postanowił sprowadzić siostry marianki, dla których chciał zbudować w pobliżu kościoła dom zakonny. Powodem tego była dotychczasowa konieczność sprowadzania z daleka lekarza do chorych. W tym samym roku przełożona generalna obiecała, że przyśle mu 3 siostry[114]. Dopiero w 1907 r. na 5-arowym placu, podarowanym przez urząd gminy w Suchej Psinie, rozpoczęła się budowa Domu św. Józefa („St. Josefstift") pod kierunkiem przedsiębiorcy budowlanego Antona Stieblera, która kosztowała 16 tys. marek. 14 tys. pobrano z kasy kościelnej, a 2 tysiące podarowali dobrodzieje. Na miejscu dawnej sadzawki, zwanej „Schmiedslutsche", urządzony został ogród klasztorny. 8 stycznia 1908 r. nastąpiło wprowadzenie 4 sióstr, które podjęły się ambulatoryjnej pielęgnacji chorych i pracy w przyłączonej do Czerwonego Krzyża stacji pogotowia ratunkowego, a także opieki przedszkolnej. Ich przełożoną została s. Apolonia (Anna Tunkel). Przed 1945 r. zajęły się również opieką nad starszymi ludźmi[115].

Ze sprawozdania za rok 1923 wynika, że siostry w tym roku opiekowały się 156 chorymi przez 206 dni i 79 nocy, złożyły 769 wizyt u chorych w ich domach, w ochronce zajmowały się 79 dzieci, a w przedszkolu 15, natomiast na naukę robót ręcznych przychodziło do nich 20 dziewcząt. W swoim domu zakonnym siostry sprawowały opiekę nad 4 starcami i miały jednego pensjonariusza[116].

W marcu 1945 r., gdy zbliżał się front, nikt się nimi nie zainteresował, poszły więc do rolnika Maxa Pawelke, który przygotował dla nich furmankę. Siostry wraz z mieszkańcami wsi ewakuowały się do Dlouhej Loučki w Sudetach. Tamtejszy proboszcz zaprosił je do pracy w domu starców, gdzie pozostały do 15 lipca. Na prośbę proboszcza z Suchej Psiny powróciły, lecz zastały swój dom spalony[117]. Zamieszkały u Antona Stieblera w górnej wsi, a stacja chorych została urządzona u Marthy Klimke. W lipcu 1946 r. siostry zostały wysiedlone za Odrę,[118] a w 1951 r. ich filia została zamknięta[119].

We Włodzieninie

9 lipca 1917 r., z inicjatywy proboszcza ks. Eduarda Riedla, do Włodzienina zostało uroczyście wprowadzonych 5 sióstr. Skierowała je tam generalna przełożona matka Cecylia, zadowolona, że w ten

[110] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 191.

[111] Por. J. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern im Kreise Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4.

[112] Por. OLSCHIMKE, *Die Kongregation*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 2.

[113] OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4.

[114] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 41.

[115] Por. HOFRICHTER, *Heimatkunde*, T. 2, H. 3, s. 656; W. MAASE, *Das Kloster*, „Leobschützer Heimatblatt" 2008, nr.3; FRANZKE, *Die Schwestern – Niederlassung in Zauchwitz*, „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1929, s. 73.

[116] SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 43.

[117] Por. A. STOPPEK, *Die Marienschwestern im Herz – Jesu – Stift zu Bladen, hier Kindergarten*. „Leobschützer Heimatblatt"1995, nr1.

[118] Por. H. MÜLLER, *Die Spielschule in Zauchwitz (Dreimühlen)*, „Leobschützer Heimatblatt"1995, nr 5.

[119] Por. W. MAASE, *Das Kloster*, „Leobschützer Heimatblatt" 2008, nr 3; OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3.

sposób może odciążyć siostry z Wojnowic, które dotąd opiekowały się włodzienińskimi chorymi. Już w ciągu roku działalności siostry wykonały 3879 obchodów chorych i opiekowały się 207 osobami; odnotowały 104 nocne czuwania, założyły 1507 opatrunków.[120] Zakupiony dla sióstr dom, naprzeciwko kościoła parafialnego, zbudował w 1904 r. lekarz medycyny Franz Pöch.[121] 26 grudnia 1916 r. poświęcił go Sercu Jezusowemu („Herz Jesu Stift") arcybiskup ołomuniecki kardynał Leo v. Skrbensky i w 1917 r. zezwolił na urządzenie przedszkola[122], w którym w 1919 r. przebywało 44 dzieci, a 26 uczennic uczyło się od zakonnic robótek ręcznych[123]. W 1930 r. dom sióstr otrzymał przybudówkę. Powiększono przedszkole i urządzono 2 kolejne pomieszczenia do kształcenia młodych dziewcząt i kobiet w przygotowaniu do małżeństwa i rodziny oraz organizowania kursów szycia. W grocie przed domem stanęła figura Serca Jezusowego. W przedszkolu przebywało wówczas 40–50 dzieci. Duże pomieszczenie służyło gminie do większych imprez i do zebrań młodzieży z wikariuszem ks. Josefem Pawelke, aż do wydania ich zakazu w 1936 r.[124]

Siostry utrzymywały się z owoców z dużego sadu, warzywnika i drobiu z małego kurnika. Ludność przynosiła im mąkę, jajka, ziemniaki, zboże, mięso i wędliny z uboju domowego[125]. W 1932 r. było tam 5 sióstr: przełożona s. Beata (Johanna Kaube), s. Mansueta (Ottilie Hampel), s. Consolata (Elisabeth Katzmarek), s. Caspara (Martha Sterra), s. Mericia (Anna Banduch). Wówczas do ich zadań należały: opieka nad chorymi, prowadzenie przedszkola, lekcje robót ręcznych w szkole ludowej i opieka nad domem starców we własnym budynku. W 1934 r. było ich już 6.

W 1945 r., gdy zbliżały się walki frontowe, siostry przyjmowały uciekinierów z terenów przemysłowych Górnego Śląska. 19 marca tego roku z 19 chorymi udały się do Branic i 1 kwietnia ewakuowały do Bruntala z tamtejszym personelem. Stamtąd zostały zabrane przez Wehrmacht do służby lazaretowej. Po wojnie, na prośbę proboszcza ks. Norberta Felsmanna, przełożona prowincji wysłała do Włodzienina siostry: Anitę, Oskarię i Isabellę. Dom sióstr przetrwał wojnę w dobrym stanie[126]. Z powodu zniszczenia przez działania wojenne obu miejscowych kościołów, sala ich przedszkola służyła do odprawiania nabożeństw[127]. 3 sierpnia 1954 r. siostry zostały wysiedlone do Otorowa, a ich dom przejęło państwo umieszczając w nim bibliotekę i świeckich najemców. Siostry powróciły 3 sierpnia 1954 r. i mieszkały z tymi najemcami pod jednym dachem. Nadal pielęgnowały chorych.

W 1974 r. w domu mieszkały jeszcze 2 zakonnice[128]. Likwidacja tej placówki nastąpiła 1 czerwca 1976 r. z powodu braku sióstr do jej obsadzenia, a budynek został sprzedany[129].

W Wojnowicach

Już w 1906 r. proboszcz parafii Wojnowice ks. Josef Wosnik zwrócił się do generalnej przełożonej marianek, z prośbą o przysłanie sióstr. Miał wówczas przygotowane miejsce na budowę domu zakonnego i 6500 marek w gotówce. Kolejne środki pieniężne obiecał z czasem dołożyć. Po zbudowaniu domu, 9 stycznia 1908 r. 3 siostry marianki przybyły do Wojnowic. Zostały w uroczystej procesji zaprowadzone z plebanii do kościoła, a po sumie do domu właściciela młyna Straucha, gdzie miały mieszkać do czasu, gdy zostanie zbudowany ich klasztor. Dopiero w 1912 r. został postawiony dom zakonny, nazwany klasztorem Immaculaty („Immaculatakloster"). Za zgodą władz państwowych otwarto w nim sierociniec i przytułek dla starców, a liczba sióstr wzrosła do sześciu[130]. Zakonnice zajęły się tam również pielęgnacją

120 Por. A. STOPPEK, *Das Herz Jesu – Stift in Bladen*, „Leobschutzer Heimatblatt" 1989, nr 4.
121 STOPPEK, *Das „Doktorhaus"*...op. cit., 1988, nr 3.
122 STOPPEK, *Das „Doktorhaus"*, op. cit., 1988, nr 6.
123 STOPPEK, *Das Herz Jesu* ..., op. cit., 1989, nr 4.
124 STOPPEK, *Das „Doktorhaus"*...op. cit., 1988, nr 3.
125 STOPPEK, *Das „Doktorhaus"*, op. cit., 1988, nr 6.
126 Por. J. OLSCHIMKE, *Vor 70 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt" 2015, nr 5.
127 STOPPEK, *Das Herz Jesu* ..., op. cit., 1989, nr 4; Cińcio, *Dzieje*, ..., op. cit., s. 138
128 STOPPEK, *Das „Doktorhaus"*...op. cit., 1988, nr 3.
129 S. E. CIŃCIO, *Dzieje* ..., op. cit., s.150; OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 4.
130 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 45-46.

chorych, opieką przedszkolną, organizacją kursów robót ręcznych. W 1921 r. w klasztorze Immaculaty było 7 sierot, a do przedszkola chodziło 28 dzieci. W tym roku siostry były z 2968 wizytami w domach chorych.[131] W 1932 r. przełożoną była s. Zita (Genofeva) Turek, a wspomagały ją: s. Eleonora Gonska, s. Servula Gargosch, s. Olivia Skryczowski i s. Heliana Baitz[132]. W 1934 r. mieszkało tam 6 sióstr.[133] Po dojściu do władzy nazistów, siostrom zostało odebrane przedszkole.

S. Alice, która w 1944 r. z powodu bombardowań musiała opuścić klasztor w Berlinie, od czerwca tego roku przebywała w placówce raciborskiej, a w styczniu 1945 r., z powodu zbliżania się frontu, musiała, z będącymi pod jej opieką niemowlętami z berlińskiego żłobka, przenieść się do Wojnowic. Nocna podróż autem przy 30-stopniowym mrozie i wysokim śniegu skończyła się utknięciem na szosie. Dopiero nad ranem odkopali je mieszkańcy wsi. Zmarznięte i głodne dotarły do domu zakonnego w Wojnowicach. W marcu 1945 r. wojnowickie siostry wraz z mieszkańcami i siostrami s. Evangelistą i s. Majellą z Raciborza, ewakuowały się przed frontem do miejscowości Čermná w Sudetach. S. Alice, która nie należała do tej gminy, pozostała tam jeszcze przez kilka dni, dopóki żołnierze Wehrmachtu nie wywieźli jej i dzieci w kierunku Sudetów na małych wózkach zaprzężonych w koniki. Gdy 18 maja 1945 r. wojnowickie siostry (przełożona s. Tarsitia, s. Albina, s. Melchiada i s. Bathildis) wróciły, zastały swój dom spalony. Jedynie łazienka, znajdująca się w piwnicy, nadawała się do urządzenia w niej pokoju mieszkalnego, refektarza, pokoju przyjęć i zarazem kaplicy. Sąsiad Seifert udostępnił zakonnicom pokój do spania. 15 kwietnia 1953 r. wojnowicka filia sióstr została rozwiązana, a budynek w następnym roku skonfiskowało państwo[134].

Służebniczki Śląskie w Pilszczu (AM)

Śląskie Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej (AM – łac. Congregatio Sororum Ancillarum Beatae Mariae Virginis Immaculatae Conceptae de Silesia) obok służebniczek dębickich, starowiejskich i wielkopolskich stanowi odrośl zgromadzenia, założonego 3 maja 1850 r. przez Edmunda Bojanowskiego (1814–1871) w Podrzeczu, koło Gostynia w Wielkopolsce. Założyciel był działaczem społecznym, znanym z otwierania ochronek dla dzieci, aptek dla biednych i wypożyczalni książek oraz czytelni. W 1999 r. został beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II. Podczas kulturkampfu, wiele domów sióstr w Wielkopolsce wraz z domem macierzystym w Jaszkowie zostało zlikwidowanych, dlatego część sióstr z przełożoną generalną udała się do śląskiej Poręby, skąd kierowała innymi domami. W 1897 r. zgromadzenie zostało podzielone i powstała jego śląska gałąź.

Zadaniem służebniczek było i jest naśladowanie Chrystusa. Siostry m.in. zajmowały się przedszkolakami, organizowały kursy gospodarstwa domowego dla dziewcząt, sprawowały opiekę nad chorymi. Obecnie służebniczki śląskie mają 3 prowincje w Polsce, z siedzibami w Leśnicy Opolskiej, Katowicach i Warszawie[135].

Od 1937 r. służebniczki śląskie miały filię w Pilszczu. Opiekowały się chorymi i prowadziły tam przedszkole. W 1954 r. siostry zostały przeniesione w okolice Krakowa, lecz w 1957 r. nastąpił ich powrót. Ich dom został sprzedany i stoi do dziś[136].

---

131 Ibidem, s. 46.

132 Por. J. OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 2.

133 SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 138.

134 Por. OLSCHIMKE, *Die Marienschwestern*..., op. cit., „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 3; J. OLSCHIMKE, *Vor 70 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt" 2015, nr 5; Bulletin Kongregation der Marienschwestern, August 2013; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*..., t. 2, s. 486.

135 Por. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*..., op. cit., s. 322-323.

136 Por. *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000, s. 124-125.

Służebnice Najświętszego Serca Jezusa (SFSiV) w Opawicy

Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszego Serca Jezusowego (SFSiF – łac. Congregatio Famularum Sanctissimi Cordis Iesu Viennensium) założył w 1866 r. w Paryżu ks. Wiktor Braun, ur. w 1825 r. w Saint Avold w Lotaryngii, zm. w 1882 r. Celem zakonu była służba ubogim, opieka nad dziećmi i młodzieżą, pielęgnacja chorych, starców i osób upośledzonych. Prowincje tego zakonu powstały w Austrii, Anglii i w Niemczech. Siostry nosiły czarne habity przepasane czarnym, skórzanym paskiem, czarne welony i różańce na lewym boku[137].

16 kwietnia 1910 r. proboszcz parafii Opawica ks. Julius Schneeweiss kupił za 11 tys. marek od listonosza Langera parcelę nr 46, z będącym w złym stanie domem, podwórzem i ogrodem w celu założenia filii sióstr zakonnych. Reperacja domu kosztowała 2 tys. marek. Długo trwały pertraktacje, zanim przełożona Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego w Wiedniu, matka Flora Niesten, zgodziła się na przysłanie 3 sióstr. Powodem była zbyt mała ich liczba w macierzystej placówce. Proboszcz ks. Schneeweiss postarał się również o zgodę rządu, która została wydana 7 grudnia tego samego roku[138]. 4 kwietnia 1911 r. do Opawicy przyjechały pociągiem z Raciborza przez Karniów, w towarzystwie generalnej sekretarki z Wiednia s. Donaty, trzy siostry: jako przełożona s. Editha, s. Rodena i s. Rodilia. Na ich powitanie przybył z Głubczyc, reprezentujący landrata asesor dr Friese. Z tej okazji o godz. 9.00 rano w miejscowym, uroczyście przystrojonym kościele odbyła się suma z udziałem licznych wiernych. Po sumie proboszcz powitał siostry, a po nim uczynił to dr Friese, następnie siostry zaprowadzono w procesji do wyremontowanego i przystrojonego domu, w którym miały zamieszkać. Przy furcie członkini kongregacji panien, Agnes Heinrich przekazała im klucze. W domu nastąpiło spotkanie z przedstawicielem landrata, naczelnikami gmin: Opawicy – miasteczka i wsi, Lenarcic i Radyni oraz prezeską Związku św. Teresy i prezeską Ojczyźnianego Związku Kobiet. Ten ostatni związek przekazał siostrom w prezencie 350 marek, a Związek św. Teresy statuę Serca Jezusowego z pracowni Hayera z Monachium[139]. Zakonnice zajęły się opieką nad chorymi.

2 października 1911 r. do Opawicy przyjechał prałat ks. Kord, proboszcz przy kościele wotywnym w Wiedniu. Celem tej wizyty była wizytacja tamtejszej filii sióstr. Ks. Kord złożył również wizytę proboszczowi i następnego dnia odprawił w kościele mszę św.[140]

W 1912 r. do Opawicy przybyła kolejna siostra pielęgniarka, s. Rolantha z Wiednia[141].

W 1919 r. nastąpiła likwidacja filii sióstr Serca Jezusowego. Powodem tego była niewielka liczba powołań w klasztorze macierzystym w Wiedniu i straty wojenne, przez co generalna przełożona mogła obsadzić tylko większe domy zakonne. Proboszcz ks. Schneeweiss w swojej kronice napisał, że opawicka siostra przełożona, mimo „nieprzyjaznego charakteru", była dobrą pielęgniarką i docenił pomoc pozostałych sióstr w pielęgnacji chorych i okaleczonych. Informuje również, że siostry na dwóch dużych wozach zabrały swój inwentarz, którego większa część została wykonana na miejscu. Pisze też, że część inwentarza sprzedały mieszkańcom Opawicy, co spowodowało niechęć wobec nich i zaszkodziło ich następczyniom – siostrom mariankom[142].

[137] Por. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*..., op. cit., s. 316-317.
[138] Por. Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902, op. cit., s. 92.
[139] Ibidem, s. 93.
[140] Ibidem, s. 96.
[141] Ibidem, s. 98.
[142] Ibidem, s. 118.

Siostry Franciszkanki Misjonarki Maryi w Kietrzu (FMM)

6 stycznia 1877 r. Helena de Chappotin założyła w Indiach Zgromadzenie Franciszkanek Misjonarek Maryi (FMM – łac. Congregatio Franciscalium Missionariarum a Maria), a jego celem była działalność misyjna. Założycielka a zarazem pierwsza przełożona generalna, urodziła się w 1839 r. we francuskim Nantes. Zanim założyła nowy zakon, jako siostra Zgromadzenia Sióstr Maryi Wynagrodzicielki, przez 10 lat działała w Indiach. Zmarła w 1904 r.[143]

Osadzenie w Kietrzu drugiego po elżbietankach zakonu żeńskiego, było życzeniem proboszcza ks. Heinricha Richtarskiego, zmarłego w 1920 r. w Rochowie koło Nysy i pochowanego w rodzinnych Gródczanach, pow. głubczycki[144]. 13 stycznia 1928 r. do proboszcza parafii Kietrz ks. Emila Komarka zatelefonował wikariusz generalny ks. Josef Martin Nathan z informacją, że są u niego dwie franciszkanki misjonarki, które chcą na terenie wikariatu znaleźć miejsce na założenie filii, a on sam zaproponował im Kietrz. Jeszcze tego samego dnia obie siostry, z których jedna, s. Jovita była wikariuszka prowincjalną z Wiednia, przybyły do Kietrza, aby obejrzeć zaproponowane im miejsce[145]. Spadkobiercy zmarłego ks. Richtarskiego, jego rodzeni bracia: proboszcz i arcybiskupi radca konsystorialny ks. Eugen Richtarsky w Pomorzowicach, nauczyciel naczelny w Kietrzu Max Richtarsky i właściciel majątku chłopskiego Wilhelm Richtarsky w Gródczanach, przekazali zakonnicom wolny od obciążeń grunt przy ul. Raciborskiej w Kietrzu. Przed poświęceniem kościoła klasztornego, przełożona prowincji matka Melanie Rose poleciła kierownictwo nad nową placówką siostrze Hermine Tschakert z Jawora. Ponieważ nieruchomość w Kietrzu została znaleziona w oktawie Trzech Króli, przełożona generalna zgromadzenia franciszkanek misjonarek nazwała nowy kościół domem Trzech Króli. Siostry przejęły opiekę nad przedszkolem oraz ambulatoryjną pielęgnację chorych w mieście. Budowa kościoła i klasztoru miały kosztować 300 tys. marek. Najlepszym kwestorem okazał się fabrykant dywanów i radny z partii Centrum, August Kluger. Projekt budowy nieodpłatnie sporządził miejski mistrz budowlany i architekt Leo Meixner, który był również kierownikiem budowy.

Zanim zbudowano klasztor, prowizoryczna kwatera pierwszych sióstr została urządzona w byłej stodole. Tam powstała również mała kapliczka, w której siostry odmawiały swoje modlitwy. Prace budowlane postępowały i po roku klasztor był gotowy do zamieszkania, a kościół ukończony. W stodole urządzono przedszkole, odbywały się kursy gotowania i szycia oraz przedstawienia teatralne.

Budowę kościoła przeprowadził mistrz budowlany Arthur Göhr, a klasztoru przedsiębiorca budowlany August Marker. Ołtarz główny został wykonany z marmuru karraryjskiego i był prezentem generalnej przełożonej w Rzymie. Ławkę komunijną podarował burmistrz Kietrza Robert Greinert, a wykonał ją mistrz kamieniarski Gramulla. Kunsztowną żelazną kratę, która oddzieliła chór sióstr od nawy głównej, ufundował mistrz ślusarski Robert Dehner. Kościół został poświęcony w święto Trzech Króli w 1929 r. przez proboszcza miejskiego ks. Emila Komarka i 30 czerwca konsekrowany przez biskupa sufragana ołomunieckiego dr. Josefa Schinzla[146].

W 1935 r. w klasztorze mieszkały: siostra przełożona Hermine Tschakert, s. Hildomarga, s. Adelindis pochodząca ze Śląska i pracująca w przedszkolu, pielęgniarka ambulatoryjna s. Angelora z Bambergu, s. Benvenuta z Kolonii, s. Ernesta ze Śląska – kierowniczka kursu gospodarstwa domowego, Austriaczka s. Fredeswinde – opiekunka Mariańskiej Kongregacji Młodzieży, s. Gabrielis, z domu hrabina Monika von Ballestrem na zamku Szklary Górne na Dolnym Śląsku – jako asystentka, s. Gottfrieda ze Śląska, s. Hildegunde z okolic Akwizgranu, s. Konstanza – furtianka. s. Maizena z zachodnich Niemiec, s. Servanda z Nadrenii – zakrystianka i kierowniczka lekcji haftowania. W latach 1936–1937 do kietrzańskiego

[143] Por. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*, op. cit., s. 202.

[144] Por. R. GREINERT, *Das Dreikönigkloster in Katscher O/S*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 5; M. SCHWER, *Geschichte der Stadt Katscher*, „Leobschutzer Heimatblatt"1986, nr 3.

[145] Por. *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher 1919–1947*. Manuskript: Kanonikus Emil Komarek bearbeitet und zusammengestellt von Joachim Pokorny, s. 22.

[146] Por. R. GREINERT, *Das Dreikönigkloster in Katscher O/S*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 5; M. SCHWER, *Geschichte der Stadt Katscher*, „Leobschutzer Heimatblatt"1986, nr 3; http://www.kietrzparafiatomasza.pl/Kościół-Trzech-Króli.php

klasztoru przybyły na wymianę kolejne siostry: s. Albertine z Austrii, s. Aloisia, również z Austrii, s. Cäsarea z Nadrenii, s. Gerhardilla ze Schwarzwaldu, s. Ilma z Austrii i s. Theoda z Westfalii.

W 1936 r. przełożona s. Hermine, z powodu złego stanu zdrowia, wyjechała do klasztoru Annuntiaty w Eichgraben i zmarła tam w 1938 r. Po niej nastąpiła s. Antonia z Holandii, która do 1945 r. przebywała w Kietrzu, a następnie w Warszawie.

Pierwszym kuratusem (kapelanem) sióstr w Kietrzu był ks. Georg Moeser od 1 września 1928 do 30 września 1929 r. Jego następcą został ks. Emil Müller, wysiedlony w 1946 r.

W Kietrzu zmarły i zostały pochowane na cmentarzu następujące siostry: s. Hubertina, zm. 2 marca 1952 r., s. Gabrielis zm. 1 kwietnia 1945 r., s. Ilma zm. 1 września 1945 r., s. Marcellina zm. 24 grudnia 1945 r., s. Albertine zm. 30 stycznia 1946 r. oraz s. Adelgunde zm. 16 lutego 1946 r.[147] Ich nagrobki nadal znajdują się w oddzielnej kwaterze.

Najgorszy dla franciszkanek misjonarek okazał się ostatni rok II wojny światowej. 29 marca 1945 r. radziecka artyleria zaczęła ostrzeliwać Kietrz. Nazajutrz, w Wielki Piątek w klasztor Trzech Króli uderzyło 5 granatów, z których żaden nie eksplodował. Przebywający w nim proboszcz ks. Komarek sam wyniósł do ogrodu 3 niewypały. Wieczorem miasto opuściło wojsko niemieckie i do Kietrza wkroczyli Rosjanie[148]. W zachowanych opisach, dotyczących ich wejścia do klasztoru, są różnice. Były burmistrz Kietrza Robert Greinert opisał to wydarzenie następująco:

„W Wielką Sobotę 31 marca 1945 r. domowy duchowny kuratus ks. Müller celebrował ze zrozumiałych powodów nie w kościele klasztornym przy ul. Raciborskiej, lecz w oratorium (kaplicy domowej) sióstr. Po św. Przemienieniu podczas komunii kapłańskiej, w oratorium pokazał się pierwszy Rosjanin (oficer), który ruszył do ołtarza i bez ceregieli chwycił księdza za ramię. Gdy spostrzegł, że z oratorium zamierza uciec jakiś stary człowiek, ten nieszczęśliwy uciekinier ściągnął natychmiast na siebie uwagę oficera, dlatego ten w oka mgnieniu puścił księdza i pospieszył w stronę uciekiniera. Po tym oficerze nadeszli inni Rosjanie, którzy dopuścili się wobec księdza ciężkich wykroczeń. Celebrant obawiał się, że nie wystarczy czasu, aby ochronić hostie przed możliwym sprofanowaniem. Wykorzystał ten incydent i przekazał przez zakrystiana pełny kielich mszalny czcigodnej matce przełożonej. Matka M. Gabrielis mogła dostarczyć „służby kapłańskiej". Tak samo matka przełożona Antonia (Holenderka) podała hostie kilku siostrom, tak że przy ewentualnym powtórzeniu się zakłócenia, Najświętszy Sakrament byłby bezpieczny. Dla matki M. Gabrieli był to Viaticum (Ostatnia Wieczerza), podczas gdy inne siostry wzięły z rąk męczenniczki Komunię św."[149]

Ks. proboszcz Emil Komarek podał, że w momencie, gdy kuratus ks. Müller celebrował mszę św., po Przemienieniu do kaplicy wtargnęło dwóch żołnierzy radzieckich z okrzykiem: „Bolszewizm!". Zerwali księdzu szatę mszalną, przeszukali go czy nie ma broni i zabrali mu zegarek. Kuratus ks. Müller zdążył przekazać siostrom kielich z hostiami. Po tym przybysze zaczęli rabować i gwałcić kobiety i dziewczęta.

Najstraszniejsze dla mniszek wydarzenie nastąpiło w noc wielkanocną z 31 marca na 1 kwietnia 1945 r. Opisała je kierowniczka klasztornego przedszkola s. Hildomarga. Około 2.00 w nocy dwie siostry zbudziły ks. Komarka, aby zaopatrzył w sakrament śmierci konającą s. Gabrielis. 15 franciszkanek misjonarek chciało przenocować w sali rekreacyjnej, aby wzajemnie się chronić. Nie pomogło zatarasowanie drzwi, do sali wtargnęło 2 Rosjan i zaczęli zaczepiać siostry i im grozić. Jeden z nich próbował wyciągnąć z sali młodą mniszkę, ale przyskoczyła do niego s. Gabrielis i w tym momencie Rosjanin strzelił jej w głowę. S. Gabrielis rzęziła w agonii przez pół godziny, przyjęła ostatnie namaszczenie i zmarła. Została pochowana w okopie na polu za klasztorem, w którym pogrzebano jeszcze kilku zmarłych ze Szpitala Kanonika Ullricha. Franciszkanki przejęły opiekę nad tym szpitalem w swoim klasztorze[150].

---

[147] GREINERT, *Das Dreikönigkloster in Katscher...*, op. cit.

[148] Por. *Beitrag zur Geschichte...*, op. cit., s. 48.

[149] Por. R. GREINERT, *Märtyrertod der Franziskanermissionärin M. Gabrielis im Dreikönigkloster in Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" April 1956.

[150] *Beitrag zur Geschichte...*, op. cit., s. 49.

O tym zajściu kanonik ks. Komarek podaje swoją wersję w manuskrypcie z 27 kwietnia 1954 r. pt. „Kietrzańska tragedia":

„Wielka sobota upłynęła w strachu i okropności [...] *Piwnicę, do której uciekło kilku starych ludzi z sąsiedztwa klasztoru, same siostry zakonne zabarykadowały tak dobrze jak tylko było możliwe, śmiertelnie zmęczone, zdeprymowane i zdeprecjonowane chciały odpocząć w sali jadalnej. Spokój był iluzoryczny* [...] *Tuż przed północą zauważyły, że zostały wykryte przez natarczywych czerwonoarmistów. Wystraszone stanęły jedna przy drugiej tworząc łańcuch. Krzyż misyjny w ręku jednej z zakonnic wprawił jednego z dwóch Rosjan w niezrozumiałą wściekłość. Wyrwał ten krzyż siostrze M. T. i cisnął nim o ziemię. Drugi Rosjanin podniósł krzyż i oddał go siostrze* [...] *obaj Rosjanie się oddalili* [...] *Wkrótce do klasztoru powrócił złośliwiec z innym kolegą. Gdy po długich wstrętnych groźbach zauważył, że zakonnice wolałyby być rozstrzelane lub zatłuczone* [...] *posunął się naprzód ku siostrom. Zwalił na podłogę uderzeniem pięści przełożoną Antonię, ponieważ przeszkadzała jego zamiarom. Straszny Iwan zagroził siostrom również rewolwerem. Siostry z rozpostartymi ramionami w każdej chwili oczekiwały strzału, jednak bydlę schowało najpierw rewolwer do futerału* [...] *M. Gabrielis zaintonowała hymn Ave Maris Stella i w krytycznej dla młodej siostry sytuacji śmiało zdecydowanie odciągnęła potwora, przy czym obie upadły. Podła kreatura błyskawicznie zerwała się, biła rękojeścią rewolweru w plecy przeciwniczkę, tak że współsiostry wystraszyły się o jej życie. W tej chwili, gdy drugi Rosjanin zabierał się, aby pomóc napadniętej, zwyrodnialec wystrzelił matce Gabrielis w tył głowy. Teraz nawiązał się pojedynek między dwoma Rosjanami, przy czym udało się usunąć mordercę. Później ten ludzki Rosjanin wrócił i zaoferował zmarłej wodę.*

W niedzielę wielkanocną 1 kwietnia 1945 r. ok. 1.30 matka Gabrielis leżała we własnej krwi, która wyciekała z jej głowy. Siostry klęczały wokół zmarłej. Najstarsza siostra M. B. odważyła się i powiedziała do księdza: „Proszę niech pan pójdzie szybko, wiceprzełożona zmarła". Tymczasem zakrystian M. C. wystarał się o św. olej. Kanonik Komarek, który był w klasztorze, spał w gabinecie lekarskim. Jako gorliwy duszpasterz po chwili był na miejscu".

31 stycznia 1955 r. ks. Komarek napisał m. in.: *„Co za widok! Mère Gabrielis, wiceprzełożona, z domu hrabina Ballestrem, leżała na twarzy w kałuży krwi i rzęziła. Po ofiarowaniu ostatniego namaszczenia i odpustu, modliliśmy się* [...]".

Dopiero 5–6 godzin później było możliwe zastąpienie zakrwawionego ubrania czystym zakonnym habitem i złożenie zmarłej w oratorium. Po mordzie zjawiło się w klasztorze kilku wyższych oficerów sowieckiej komendantury miasta i złożyło siostrom kondolencje. W niedzielę Zmartwychwstania około wieczora siostry i proboszcz ks. Komarek pochowali zamordowaną na polu klasztornym tuż za klasztornym ogrodem, bez trumny, w jej stroju klasztornym.

W poniedziałek wielkanocny 2 kwietnia 1945 r., gdy proboszcz dopiero co zakończył mszę św., w klasztorze (kuratus ks. Müller od sobotniego wydarzenia nie odważył się podejść do ołtarza) ponownie pojawili się radzieccy oficerowie, tym razem z poleceniem opuszczenia domu w ciągu pół godziny. Siostry spędziły z proboszczem ks. Komarkiem i ok. 200 osobami 12 dni i nocy pod gołym niebem, najpierw w piaskowni Beiera na terenie Kietrza, następnie w piaskowni Leopolda Langa, położonej między Kietrzem a Tłustomostami. Początkowo nie, były tak jak inne kobiety, nękane przez Rosjan, którzy je nazywali „monaszkami" lub „siestrami", ale potem się to skończyło i również one były napastowane, a gdy się broniły, żołnierze bili je kolbami do krwi. Z tego powodu siostry uciekły do młyna Wystuby w Kietrzu, gdzie gotowały, prały i cerowały dla bardziej cywilizowanych Rosjan. Następnie same mieszkały przez 5 dni w pustym domu w Krowiarkach, gdzie 10 kwietnia 1945 r. zmarła s. Arkadia i została tam pochowana przez kuratusa ks. E. Müllera. Przez kolejne 5 tygodni franciszkanki przebywały w opuszczonym i splądrowanym mieszkaniu nauczycielskim w Makowie i 10 maja 1945 r. w święto Wniebowstąpienia Chrystusa wróciły do klasztoru Trzech Króli. Wojnę przeżyły siostry: Aloisia, Angelora, Bernardina, Gerhardilla, Hildomarga, Josefa i Theoda. 13 maja 1946 r. musiały opuścić klasztor i przez Katowice i Czechosłowację dotarły do domu św. Leopolda w Wiedniu. Część z nich zamieszkała w tym domu, część w klasztorze Annuntiaty[151].

[151] Por. GREINERT, *Das Dreikönigkloster in Katscher...*, op. cit.; *Beitrag zur Geschichte...*, op. cit., s. 51-52.

9 kwietnia 1945 r. do klasztoru Trzech Króli przybyły pierwsze polskie siostry[152]. W dniach 8–12 listopada 1946 r., półtora roku po okropnym mordzie, przybyła na wizytację z Warszawy do Kietrza wikariuszka prowincjalna matka Jozafata (hrabina Zofia Szeptycka), siostrzenica arcybiskupa lwowskiego. Zaproponowała pochowanie s. Gabrielis na katolickim cmentarzu przy miejskiej promenadzie. Gdy zostały uzyskane zezwolenia powiatowego lekarza z Głubczyc, komendy milicji, kietrzańskiego burmistrza, w piątek 22 listopada 1946 r. przystąpiono do ekshumacji. Zwłoki wykopała, w obecności polskich sióstr zakonnych, kapelana ks. Bugiela i proboszcza ks. Komarka, ogrodniczka cmentarna Adelheid Juppe. Czaszka i kończyny zmarłej były już pozbawione części miękkich, natomiast pozostałe części ciała zachowały się. Zwłoki nie wydzielały żadnego zapachu, dlatego nie przydała się butelka z wodą karbolową, przyniesiona przez matkę przełożoną. S. Gabrielis została w całości wyjęta z grobu i złożona do trumny. Po błogosławieństwie, udzielonym przez proboszcza ks. Komarka, trumna została zamknięta i postawiona w zamkniętej komórce klasztoru Trzech Króli, ponieważ milicja nie pozwoliła przewieźć jej do kościoła parafialnego. W sobotę 23 listopada 1946 r. po mszy ofiarnej w klasztorze, trumnę zawieziono na wozie konnym na cmentarz. Utworzenie konduktu było zakazane[153]. S. Gabrielis spoczywa do dziś na kietrzańskim cmentarzu.

Siostry Służebnice Ducha Świętego Wieczystej Adoracji (SSpSAP) w Głubczycach

Zgromadzenie Sióstr Służebnic Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji (SSpSAP – łac. Congregatio Servarum Spiritus Sancti de Adoratione Perpetua) założył 8 grudnia 1896 r. bł. Arnold Janssen, nakazując członkiniom nieustanną adorację Najświętszego Sakramentu i modlitwę w intencji misji Kościoła. Współzałożycielką tego klauzurowego zakonu była matka Maria Michaele, która została pierwszą przełożoną generalną. Siostry nosiły różowe habity, białe szkaplerze i welony i nazywano je różowymi siostrami[154].

W 1927 r. siostry Wieczystej Adoracji osiedliły się w Głubczycach. Zajęły klasztor sióstr de Notre Dame, przy dzisiejszej ul. Warszawskiej, który nazwały klasztorem Miłości Bożej. Ich przełożoną była s. Scholastika. W lutym 1930 r., odwiedził je biskup misyjny z Tsingtau w Chinach, ks. dr Georg Weig (SVD) i ponownie w 1934 r., gdy ich przełożona obchodziła srebrny jubileusz profesji[155]. W 1936 r. siostry przeniosły swoją siedzibę do Berlina[156].

Werbistki (SSpS) w Głubczycach

W 1889 r. Arnold Janssen, z pomocą Marii Heleny Stollenwerk i bł. Josefy Hendriny Stennmans, założył w Steyl Zgromadzenie Misyjne Służebnic Ducha Świętego (SSpS – łac. Congregatio Missionalis Servarum Spiritus Sancti). Siostry, noszące granatowe habity i krzyże z symbolem Ducha Świętego, miały za zadanie szerzenie Dobrej Nowiny na świecie podczas misji oraz katechezę[157]. W 1916 r. siostry utworzyły swoją placówkę w Nysie, która istniała tylko do 1919 r. Już w następnym roku w Steyl

[152] http://www.kietrzparafiatomasza.pl/Kościół-Trzech-Króli.php
[153] Ibidem, s. 49-50.
[154] Por. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*, op. cit., s. 349.
[155] K. MALER, *Dzieje Głubczyc w latach 1742–1945*, Krapkowice 2006, s. 222-223.
[156] Historia zgromadzenia http:// www.siostryklauzurowe.pl/?page_Id=51
[157] Por. ŁOZIŃSKI, *Leksykon zakonów w Polsce*, op. cit., s. 345-346.

zastanawiano się nad założeniem domu w Raciborzu, gdzie do zakupienia był zaoferowany budynek karczmy Szarotka, przy dzisiejszej ul. Starowiejskiej, albo we wsi Dzielów, w powiecie głubczyckim. W 1921 r. zakupiono Szarotkę[158], a w 1926 r. dobudowano do niej budynek rekolekcyjny. Siostry prowadziły tam działalność związaną z rekolekcjami, kursy robótek ręcznych, szycia, gospodarstwa domowego, opiekowały się chorymi w ich domach, wypiekały komunikanty z czystej mąki pszennej i czystej wody, prowadziły przedszkole[159]. W 1940 r. nazistowskie władze skonfiskowały budynek rekolekcyjny, gdzie ulokowano niemieckich przesiedleńców z rumuńskiej Bukowiny. Siostry zostały zmuszone do likwidacji przedszkola dla setki dzieci. W tym samym roku zmuszono je do opuszczenia starej części ich klasztoru, po czym część z nich wyjechała do nowo tworzonej placówki w Nysie, a część, na zaproszenie werbistów z Domu Misyjnego „Maria Treu", przeprowadziła się do Głubczyc. W Raciborzu pozostały tylko 4 siostry, które początkowo mieszkały w chlewie, następnie przeniosły się do kaplicy. Ich spowiednikiem był o. Christian Schur, werbista z Głubczyc[160].

7 listopada 1940 r. w „Maria Treu" zamieszkały: s. Aleksa, s. Infantia, s. Selinde, s. Heredina i s. Fremunde. 3 dni później dotarły kolejne siostry: s. Oswalda, s. Renovata, s. Leonis, s. Adelheidis oraz przełożona z Raciborza, s. Ambrosia Haunert. W Głubczycach werbistki zajmowały się wypiekaniem komunikantów, praniem, prasowaniem, szyciem, cerowaniem i gotowaniem[161].

W lutym 1943 r. starszy lekarz sztabowy dr Otto zaproponował werbistkom pracę w szpitalu rezerwowym dla około 200 pacjentów, który utworzono w marcu 1943 r. w „Maria Treu" i poprosił o więcej sióstr. W lazarecie nie miało być ciężko rannych. Drogą okrężną przez Wiedeń przyjechała 23-osobowa grupa sióstr z macierzystego domu Steyl. W ten sposób siostry te zostały uratowane przed pobytem w hitlerowskim obozie pracy. Pod koniec 1944 r. w Głubczycach działały 33 werbistki. Doktorowi Otto udało się również sprowadzić 10 sióstr Czerwonego Krzyża. Do Głubczyc przyjechała także siostra asystentka s. Justilla ze szpitala ortopedycznego w Wiedniu, której powierzono laboratorium i kierownictwo służby pielęgniarskiej (działała w Głubczycach od 3 marca 1943 do 13 lipca 1945 r.). Poza nią jeszcze 3 siostry miały zdany egzamin pielęgniarski, a pięć ukończyło kurs pielęgnacji chorych[162].

6 marca 1943 r. przybył pierwszy transport rannych. W tym samym roku siostry sprawowały opiekę nad 2346 rannymi, a w 1944 r. nad 1887. Budynek domu misyjnego nie był przystosowany do potrzeb szpitalnych, ponieważ na piętrach i w pokojach nie było pomieszczeń do mycia ani umywalek. Lżej ranni musieli schodzić na parter do dawnej umywalni uczniowskiej, a ciężej rannych siostry musiały tam znosić po schodach. Siostry, służące jako pielęgniarki, nosiły niebieskie ubrania, na nich białe fartuchy i gumowe fartuchy, a na głowach białe welony. Siostry, wykonujące prace gospodarcze, chodziły w niebieskich ubraniach i niebieskich fartuchach i miały niebieskie welony[163].

12 stycznia 1945 r. ruszyła potężna ofensywa Armii Czerwonej. Siostra Landoline, która 20 stycznia wyszła po chorobie ze szpitala elżbietanek, wspomina głubczyckie ulice pełne samochodów wojskowych, mnóstwo wojska i posterunków.

22 stycznia 1945 r. lazaret, z powodu bliskości frontu, został rozwiązany, a następnego dnia zdemontowano i wywieziono aparat rentgenowski. W pierwszej połowie lutego jedna po drugiej przez „Maria Treu" przewijały się różne niemieckie jednostki wojskowe. Raz przebywali tam jeńcy brytyjscy. Przez kilka dni w budynku istniał główny punkt opatrunkowy, który przeniesiono do liceum sióstr

[158] Por. O. J. TYCZKA SVD, *Zarys dziejów polskiej prowincji Zgromadzenia Misyjnego Służebnic Ducha Świętego SSpS*, Racibórz 2009, s. 19-21.

[159] Ibidem, s. 25 i nast.

[160] Ibidem, s. 34-35.

[161] Ibidem, s. 37.

[162] Por. *Steyler Missionsschwestern SSpS. Polnische Ordensprovinz 1921-1991*, Redaktion für die deutsche Originalfassung: Schw. Edberte Moroder SSpS, Drucklegung 1992. [wydawcami są kierownictwa prowincji sióstr misyjnych Służebnic Ducha Św. Steyl polskiej i austriackiej prowincji zakonnej klasztor „Annuntiata" w Raciborzu i klasztor św. Kolomana w Stockerau w Austrii], s. 250.

[163] Ibidem, s. 259.

szkolnych de Notre Dame przy ul. Raciborskiej. Werbistki pomagały tamtym siostrom składać materiały opatrunkowe i szyć tampony[164].

24 stycznia 1945 r. w środę (wspomina s. Felixina), na dworze było strasznie zimno. Do „Maria Treu" przychodzili, uciekający przed frontem, mieszkańcy Gliwic. Niektórzy gliwiczanie zamarzli po drodze na ulicach. Wszędzie było dużo samochodów wojskowych, czołgów, dział i żołnierzy, uciekinierów przed frontem z przemysłowej części Górnego Śląska, którzy na wózkach i sankach wieźli swoje mienie. Siostra Landoline widziała również kolumnę Żydów w łachmanach, niektórzy szli boso po śniegu, bici przez esesmanów. Siostry, wracające saniami ze Ściborzyc Małych, widziały przy drodze zwłoki dwóch zastrzelonych Żydów. Przez Głubczyce przechodziły też inne kolumny więźniów z obozów koncentracyjnych. W kaplicy przy kościele parafialnym leżały zwłoki dziewięciorga zamarzniętych dzieci. 27 stycznia do domu misyjnego przyjechały siostry z Raciborza. W pobliżu głubczyckich koszar, w stodole koczowali ludzie z przemysłowej części Górnego Śląska.

14 lutego do „Maria Treu" wprowadziła się jednostka SS. Siostry ucieszyły się, że esesmani mieli kuchnię polową na dworze, gdyż w ten sposób nie musiały się z nimi kontaktować. Przed „Maria Treu" i w ogrodzie pełno było pojazdów wojskowych i dział.

Po odejściu SS, ponownie uruchomiono tam punkt opatrunkowy Wehrmachtu (jednostka składająca się z Nadreńczyków – katolików). Lekarze byli protestantami. Operacje wykonywane były 24 godziny na dobę. Operowali na zmianę czterej lekarze, podczas gdy na zewnątrz wybuchały pociski. Dziennie umierało 10–20 rannych, których grzebano na cmentarzu. W szopie i garażu piętrzyły się zwłoki, niektóre nagie, zdjęte prosto ze stołu operacyjnego[165].

Pod datą 8 marca siostra Modestia wspomina liczne amputacje kończyn, głównie rannych esesmanów.

16 marca 1945 r. główny punkt opatrunkowy w „Maria Treu" został zlikwidowany.

19 marca do domu misyjnego przybyło 16 sióstr szkolnych de Notre Dame, pozostałe osiem dotarło 22 marca. W pobliżu ich klasztoru eksplodowały 22 bomby i zakonnice bały się pozostawać same na Raciborskiej, tym bardziej, że widziały z okien płonące miasto i okoliczne wsie. Po siostrach de Notre Dame, do „Maria Treu" przybyły elżbietanki.

23 marca trwał gwałtowny ostrzał ciężkiej artylerii. Słychać było huk, syczenie i wycie pocisków. Na miasto spadały bomby, terkotały karabiny maszynowe. Jeden pocisk uszkodził dach domu misyjnego, drugi wpadł do laboratorium. Do sióstr przychodzili pozostali w mieście mieszkańcy Głubczyc z żywnością. Na podwórzu zabito krowę, by zrobić zapasy mięsa. Piwnice i sień były pełne ludzi. Na piętra nikt nie wchodził. W nocy z 22/23 marca niemiecki komendant podstawił samochód ciężarowy, aby zabrać chorych, lecz ten wjechał na sztangę pozostawioną jeszcze przez wychowanków „Maria Treu" i auto stało się bezużyteczne. Zostało zepchnięte pod drzewa.

Wieczorem wojsko odeszło i przybyli ostatni głubczyccy cywile[166].

O północy księża, przebywający w „Maria Treu", rozpoczęli jeden po drugim odprawianie mszy św. Nad ranem miasto Głubczyce trzykrotnie rozjaśniło białe światło. Niedługo po tym w „Maria Treu" pojawiło się dwóch żołnierzy radzieckich z karabinami. Przeszukali ludzi zgromadzonych w kaplicy (szukając zegarków i biżuterii) i sprawdzili, czy nie ma tam niemieckich żołnierzy. Po nich pojawiały się następne grupy, coraz bardziej agresywne. Zabroniono mieszkańcom domu misyjnego wychodzenia do miasta, a po wodę na zewnątrz mogły wychodzić tylko siostry zakonne. Jedna z sióstr, s. Felixina, była Polką i rozumiała rozkazy i pytania Rosjan. Zmarła w 1991 r. w klasztorze Św. Kolomana w Austrii. Księża wraz z siostrami skonsumowali hostie, by nie zostały sprofanowane. Same siostry od godziny 6 do 10.00 rano były bite i przepędzane z kaplicy do sali jadalnej i z powrotem. Musiały mocno się trzymać, gdyż były próby wyszarpywania ich z rzędu przez żołnierzy. Padały strzały, słychać było wrzaski. Kaplica została zdemolowana. Przy konfesjonale leżały zalane krwią zwłoki dziewczyny, dwa ciała

[164] Ibidem, s. 259-260.
[165] Ibidem, s. 260-262.
[166] Ibidem, s. 263-264; *Der hl. Arnold Janssen*..., op. cit.

leżały przy ołtarzu, kolejna zabita kobieta leżała przy drzwiach wejściowych do „Maria Treu". Wreszcie siostry misyjne znalazły się na ulicy. Było ich około 70–80 z siostrami de Notre Dame i elżbietankami. Gdy dotarły do dzisiejszej ul. Żeromskiego, zawrócono je i ustawiono w ogrodzie do rozstrzelania. Jeden z radzieckich oficerów chciał ich rozstrzelania, inny mu powiedział, że Stalin kazał chronić księży i zakonników, ponieważ nie mieli nic wspólnego z narodowym socjalizmem. Z miasta gromadami przybiegali następni żołnierze i próbowali wyszarpywać z rzędu pojedyncze siostry. Doszło do gwałtownej wymiany zdań między radzieckimi oficerami, po stronie sióstr stanął również radziecki lekarz i w końcu zakonnice puszczono wolno, natomiast chorych z „Maria Treu" przeniesiono do Urzędu Finansowego (dzisiejszy budynek Banku Zachodniego). Zapadła ciemność. Siostry ruszyły szosą w kierunku Lasu Miejskiego. Bały się iść przez pola, ponieważ mogły tam być miny. W pobliżu Winiarni Münzerei usłyszały wrzaski, dlatego zawróciły kawałek i ukryły się w zagajniku. Nagle usłyszały strzały. Znalazła ich grupa Rosjan. Jedna z sióstr dostała postrzał w głowę i pozostała w lesie. Uznana została za martwą. Przeżyła, znalazła ją, opatrzyła i zawiozła do jakiejś wsi radziecka lekarka. Pozostałe siostry były prowadzone szosą przy Lesie Miejskim. Według wersji s. Landoline, jedną z nich, siostrę Caeliane radziecki oficer próbował zawlec do lasu. Krzyczała: „Mamo, Mario!" i po chwili padły trzy strzały. Inna siostra poinformowała po wojnie, że napastników wlokących Caeliane do lasu było trzech. Po tym wydarzeniu pozostałym siostrom pozwolono iść dalej. Podzieliły się na kilka grup, które po różnych przygodach, dotarły do Głubczyc, gdy już się uspokoiła sytuacja. Ich wspomnienia są przechowywane w archiwum prowincjalnym werbistek w Stockerau w Austrii[167].

Dopiero 8 czerwca 1945 r. 10 sióstr werbistek wraz z o. SVD Schurem udało się na poszukiwanie zwłok do lasu. Znaleźli rozkładające się ciało siostry Caeliane. Siostry owinęły je w białą lnianą chustę. Na owiniętą również w białą chustę głowę zmarłej nałożyły mirtowy wianek, który dwa dni wcześniej był użyty podczas drugiej profesji w zakonie. Siostra Caeliane została pochowana 9 czerwca 1945 r. na głubczyckim cmentarzu komunalnym. 23 października 1970 r. jej szczątki zostały ekshumowane i przewiezione do kwatery werbistek na cmentarzu w Raciborzu – Ocicach, gdzie spoczywają do dziś. Na cmentarzu werbistek w Stockerau w Austrii znajduje się poświęcona jej tablica[168].

Gdy, po ustaniu działań wojennych, siostry zakonne powróciły do Głubczyc, nie mogły już zamieszkać w „Maria Treu", gdzie najpierw Rosjanie trzymali niemieckich jeńców wojennych, a następnie urządzili swój szpital wojskowy. Kaplica św. Teresy, z której wyniesiono ławki i spalono, służyła teraz jako jadalnia i sala taneczna. Siostry znalazły na polu m.in. patenę i ciborium z tej kaplicy. Wszystkie książki z domu misyjnego zostały spalone. Ogród był przekształcony w cmentarz wojskowy z obeliskiem pośrodku. Polegli radzieccy oficerowie otrzymali nagrobki.

Siostry zamieszkały w zagrodzie Fuchsów przy ul. Grunwaldzkiej, gdzie urządzono kaplicę. Pobliski dwór misyjny był zajęty przez wojsko radzieckie. Wkrótce jednak pozwolono im tam pracować. Dwie z nich pracowały, na potrzeby Rosjan, w fabryce pończoch. Pierwsze siostry, które wróciły, znalazły w Urzędzie Finansowym prawie zagłodzonych swoich chorych i zwłoki kilku tych, którzy umarli z głodu. Pochowały ich w masowym grobie. Znów kazano im opuścić Głubczyce (kwiecień 1945), toteż osiadły w majątku Grudynia Mała i 18 maja ponownie wróciły do Głubczyc.

23 czerwca trzy siostry: Gotthardina Pierzyna, Firmana Teicher i Sebastine Reil udały się do Wiednia, aby sprawdzić, jaka tam jest sytuacja. 14 lipca 1945 r. głubczycka placówka werbistek została zlikwidowana, a siostry odwołano do Stockerau. Część z nich, która wyruszyła z Głubczyc 19 lipca, dotarła do Wiednia dopiero po 3 miesiącach (pociągi nie kursowały jeszcze zgodnie z planem, a ich droga do Wiednia była kręta, poprzez Kłodzko, Jelenią Górę, Legnicę, Drezno, Berlin, Frankfurt nad Odrą)[169].

1 kwietnia 1946 r. budynek „Maria Treu" został skonfiskowany przez polskie władze. Ojcom werbistom pozostawiono tylko kaplicę i kilka pomieszczeń. Działała tam państwowa opieka społeczna,

[167] Ibidem, s. 266-269.
[168] Ibidem, s. 269 i 272.
[169] Ibidem, s.272-273.

punkt przesiedleń dla Niemców, a w kwietniu 1949 r. cały obiekt przeszedł pod zarząd Państwowego Urzędu Repatriacyjnego. W kaplicy jednak nadal odprawiał msze werbista o. Paweł Kiczka (który pracował również w głubczyckim liceum). 30 marca 1951 r. nakazano mu opuścić budynek i 22 kwietnia przeprowadził się do Grobnik. O. Kiczka jest pochowany w Raciborzu, w tej samej kwaterze co s. Caeliane. Zmarł w 1982 r.

W 1955 r. ekonom prowincjalny zakonu werbistów o. Jan Kulski wydzierżawił dwór misyjny przy ul. Grunwaldzkiej państwowemu związkowi rolniczemu (?) w Prudniku, a w 1956 r. werbistom odmówiono urządzenia w byłym „Maria Treu" seminarium. Budynek w 1951 r. przejęło biuro podróży „Orbis" z Katowic, a potem go opuściło[170]. W końcu w byłym domu misyjnym urządzono szpital i go rozbudowano. Jest to dzisiejszy szpital powiatowy.

Obecnie werbistki mieszkają nadal w tym samym budynku w Raciborzu przy ul. Starowiejskiej 152, z którego musiały w czasie wojny wyjechać do Głubczyc. Niedaleko ich domu znajduje się cmentarz, gdzie spoczywają s. Caeliane i o. Kiczka.

[170] Ibidem, s.273.

Wykaz sióstr zakonnych w klasztorach na ziemi głubczyckiej oraz pochodzących z ziemi głubczyckiej

Siostry De Notre Dame

W Baborowie

Brak danych

W Głubczycach

S. Bąk Remigia

Po złożeniu ślubów zakonnych, zajmowała się pracami porządkowymi w klasztorze w Kłodzku. W latach 1940–1945 przebywała w Głubczycach. Przez pierwsze 2 lata była zatrudniona w klasztornej kuchni i pracowała w lokalach wojskowych, a w latach 1942–1945 była pomocą kuchenną w szpitalu wojskowym. Po nadejściu frontu, z s. Olgą i s. Forerią udała się najpierw do Karniowa, gdzie przez 10 dni przebywały na plebanii, a stamtąd wyjechały do Kłodzka. Po opuszczeniu Kłodzka, przez tydzień przebywały w Gorzanowie. Tam je znalazła s. Feliksa ze Ścinawki Średniej i zabrała s. Remigię do tej miejscowości. Tam mieszkała na plebanii przez 3 miesiące, pracowała w kuchni i ogrodzie. Kolejnym miejscem pobytu był Paczków, gdzie z innymi zakonnicami mieszkała w wynajętym domu, w pobliżu kościoła redemptorystów i we wrześniu 1945 r. powróciła do Głubczyc. W Głubczycach opiekowała się chorymi na tyfus, w przekształconym w szpital budynku sióstr. Od 1947 do 1962 r. pracowała w refektarzu, opiekowała się dziećmi w urządzonym, po likwidacji szpitala, domu dziecka i pełniła funkcję furtianki. W następnych latach pracowała w ogrodzie i zajmowała się gospodarstwem domowym sióstr. Zm. 18 marca 1991 r. i została pochowana w kwaterze sióstr na głubczyckim cmentarzu.

Źródło:Archiwum Prowincjalne Domu Notre Dame w Opolu [dalej: APND OP]. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117, s.3.

S. Bergmann Philomena (imiona zakonne Maria Josephine)

Ur. 3 czerwca 1882 r. w Nowej Rudzie. 26 października 1914 r. złożyła śluby wieczyste. W 1943 i 1945 r. była przełożoną sióstr de Notre Dame w Głubczycach.

Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943; STEINER L., *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 1

S. Breusing Cudilla
Podczas kulturkampfu uczyła w Głubczycach robót ręcznych i wykonywała paramenty.
Literatura: *Die schlesische Ordensprovinz der Kongregation der armen Schulschwestern von U.L. Fr. von 1851 bis 1926.* Ein Gedenkblatt verfasst von Mitgliedern der Provinz, Breslau 1926.

S. Chczasz (imiona zakonne Maria Willigis)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, do 1929 r. kierowniczka liceum dla dziewcząt. 1 kwietnia tego samego roku została przeniesiona do liceum sióstr de Notre Dame w Kłodzku. Zm. 1 marca 1946 r. w Gliwicach.
Źródło i literatura: STEINER L., *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.; „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 80.

S. Czichos (imiona zakonne Maria Hiltburgis)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, nauczycielka matematyki i j. francuskiego. Zm. 2 lipca 1988 r.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Dreves Karola
Podczas kulturkampfu zajmowała się w Głubczycach, na plebanii gospodarstwem domowym i ogrodem.
Literatura: *Die schlesische Ordensprovinz...*, op. cit.

S. Eutymia
W 1945 r. przebywała w klasztorze w Głubczycach.
Źródło: APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117, s. Remigia Bąk.

S. Foreria
W 1945 r. przebywała w klasztorze w Głubczycach.
Źródło: APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117, s. Remigia Bąk.

S. Furczyk (imiona zakonne Maria Stefana)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, przedszkolanka. Zm. 18 marca 1976 r. w Dinkelsbühl.
Literatura: Steiner, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Goebel (imiona zakonne Maria Romualda)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, nauczycielka geografii. Zm. 19 marca 1988 r. w Bad Tölz.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Grüner (imiona zakonne Maria Petronella)
W okresie kulturkampfu zajmowała się w Głubczycach gospodarstwem domowym i ogrodem na plebanii.
Literatura: *Die schlesische Ordensprovinz...*, op. cit.

S. Heinelt (imiona zakonne Maria Humilis)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, nauczycielka muzyki. Zm. 9 lipca 1972 r. w Arnsberg.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Hildburgis
W 1940 r. siostra de Notre Dame w Głubczycach.

S. Hoffmann (imiona zakonne Maria Antonetta)
Od 1916 do 1930 r. przełożona sióstr de Notre Dame w Głubczycach. Zm. 24 grudnia 1968 r. w Brede.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit. – „Oberschlesien" 1916, H.2.

S. Kachel Agnes (imiona zakonne Maria Amalie)
Ur. 21 stycznia 1896 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Siostra de Notre Dame. Zm. W 1963 r. w Głubczycach.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 6.

S. Karas (imiona zakonne Maria Evangelista)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach. Zm. 7 października 1967 r. w Bln. Marienfelde.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Kiolbassa (imiona zakonne Maria Leokadia)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach. Odpowiadała za dzwon szkolny. Zm. 7 marca 1988 r. w domu starców dla sióstr de Notre Dame w Storkow – Hubertushöhe.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 2. – Steiner, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Klehr (imiona zakonne Maria Mechtildis)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach. Zm. 10 lipca 1968 r. w Hubertushöhe.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Kreis Julie (imiona zakonne Maria Silvestra)
Ur. 16 lutego 1891 r. w Siemianowicach Śląskich. 16 lutego 1891 r. złożyła śluby wieczyste. W 1940 r. była przełożoną w głubczyckim klasztorze, w którym przebywały wówczas 53 siostry i 2 kandydatki do zakonu.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Lehnert (imiona zakonne Maria Hermenegild)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, według informacji z parafii Baborów z czerwca 1946 r., przed Niedzielą Palmową 1945 r. *„została znaleziona martwa w kościele cmentarnym* [w Baborowie],

dokąd uciekła [przed frontem], *za ołtarzem głównym, została zgwałcona i uduszona".*
Źródło: APND Op. *Geschichte der Schlesischen Ordensprovinz*, Berlin 1985.

S. Maleika (imiona zakonne Maria Felicitas)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach. Pracowała w przedszkolu. Zm. 25 października 1942 r. w Michałkowicach, w przemysłowej części Górnego Śląska.
Literatura: Steiner, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Müller Hedwig
Ur. 19 października 1878 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W 1892 r. wstąpiła do zakonu sióstr szkolnych de Notre Dame i pracowała jako nauczycielka robót ręcznych w klasztorach w: Gliwicach, Bytomiu, Głubczycach, Sośnicowicach, Neuzelle i w Opolu. Zm. 20 grudnia 1942 r. w Opolu.
Literatura: ALKER H., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 5.

S. Olga
Do 1945 r. przebywała w głubczyckim klasztorze i wraz z s. Remigią Bąk i s. Forerią uciekły przed frontem do Karniowa, następnie do Kłodzka, Gorzanowa i Szklarskiej Poręby.
Źródło: APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117, Remigia Bąk.

S. Opitz (imiona zakonne Maria Annunciata)
Ur. w 1870 r. we Wrocławiu. W 1892 r. złożyła wieczyste śluby. Od 1930 r. była przełożoną w klasztorze sióstr de Notre Dame w Głubczycach. Zm. 13 stycznia 1954 r. w Bln. Marienfelde.
Źródła i literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.; Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis Anno 1937.

S. Regnault (imiona zakonne Maria Cäcilia)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, nauczycielka muzyki. Zm. 1 czerwca 1969 r. w Bln. Marienfelde.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Rösler Maximiliana (imiona zakonne Maria Pankratia)
W maju 1878 r., po kulturkampfie przybyła do Głubczyc jako przełożona z kilkoma innymi siostrami de Notre Dame.
Literatura: *Die schlesische Ordensprovinz...*, op. cit.

S. Ruffert (imiona zakonne Maria Bonifatia)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, nauczycielka j. angielskiego. Zm. 23 lutego 1980 r. w Arnsberg.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Schatton (imiona zakonne Maria Austrudis)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, przedszkolanka. Zm. 5 grudnia 1970 r. w Gliwicach.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Schinzel (imiona zakonne Maria Clemens)
Siostra de Notre Dame w Głubczycach, przedszkolanka. Zm. 23 lutego 1974 r. w Hubertushöhe.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.

S. Silvestra
W 1941 r. przełożona głubczyckich sióstr de Notre Dame.
Źródło: APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II./3/nr 117.

S. Smolarz Damaris
W latach 1932–1945 zajmowała się pracami domowymi w klasztorze w Głubczycach. W lutym 1945 r. z innymi siostrami udała się do Karniowa, gdzie przebywały przez 2 tygodnie. Stamtąd autobusem pojechały do Reichartic w Sudetach, gdzie, z 4 innymi siostrami, zostały przyjęte przez miejscowego proboszcza. Pod koniec sierpnia, przez Domaszków, powróciły do Głubczyc, dokąd dotarły 6 września 1945 r. Od 1945 do 1962 r. pracowała w pralni w domu dziecka i odtąd pomagała w kuchni klasztornej.
Źródło: APND OP. Karty indywidualne „A" II. G.II/3/nr 32, segregator I – Damaris Smolarz.

S. Stoller (imiona zakonne Maria Carita)
Kierowniczka liceum siostr de Notre Dame w Kłodzku, od 1929 r. kierowniczka liceum sióstr de Notre Dame w Głubczycach. Zm. 7 maja 1962 r. w Hubertushöhe.
Literatura: STEINER, *Die Höhere Mädchenschule in Leobschütz*, op. cit.; „Der Oberschlesische Wanderer" 1929, nr 80.

W Kietrzu

Brak danych.

W Opawicy

S. Kintzel Dosithea
Siostra de Notre Dame; w 1865 r. wraz z s. Norbertą Marshall otworzyła w Opawicy szkołę dla dziewcząt.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

S. Kühn Philippine
Siostra de Notre Dame; 1 kwietnia 1878 r., z powodu kulturkampfu, musiała opuścić Opawicę.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

S. Marshall Norberta
Siostra de Notre Dame; w 1865 r. wraz z s. Dositheą Kintzel otworzyła w Opawicy szkołę dla dziewcząt.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

S. Wache Electa
Siostra de Notre Dame; 1 kwietnia 1878 r., z powodu kulturkampfu, musiała opuścić Opawicę.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

W klasztorach sióstr De Notre Dame poza powiatem głubczyckim

S. Gaida Anna (imiona zakonne Maria Ignatzia)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Po zdaniu matury, studiowała we Wrocławiu i Berlinie nauki przyrodnicze i ścisłe. Początkowo jako radczyni naukowa, nauczała u sióstr szkolnych de Notre Dame, do których przystąpiła, a po rozwiązaniu ich klasztoru przez nazistów, przeniosła się do gimnazjum w Novym Jičinie. Zmarła w 1945 r. w Branicach, z powodu choroby serca.
Literatura: MÜLLER J., *Unser Heimatdorf Waissak (Lindau OS) Kreis Leobschütz. Ein Heimatbuch mit Bildanhang*, Dortmund 1973.

S. Gaida Marie (imiona zakonne Maria Mathilde)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. W 1923 r. wstąpiła do klasztoru sióstr szkolnych de Notre Dame. Po ukończeniu szkoły średniej w Gliwicach i wyuczeniu zawodu pielęgniarki, zdała państwowy egzamin pielęgniarski. W 1927 r. pracowała w okolicy Wrocławia jako kierowniczka stacji dla niemowląt. Podczas wojny została powołana do lazaretu. Po wysiedleniu, przez 18 lat, pracowała w domu starców w Berlinie, następnie w domu dziecka w Mecklenburgu.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak...*, op. cit.

S. Klink Hedwig (imiona zakonne Maria Irena)
Ur. w 1878 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Siostra szkolna de Notre Dame. Zm. w 1903 r. w Świebodzicach.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Kollibabe Hedwig (imiona zakonne Maria Lamberta)
Ur. 15 października 1874 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu sióstr de Notre Dame. Przez ok. 20 lat była przełożoną we Wrocławiu. Zm. 21 maja 1962 r. w Brakel koło Höxter. Jej bratem był proboszcz parafii Boguchwałów Theodor Kollibabe.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 4.

S. Lex Klara (imiona zakonne Maria Ladisla)
Ur. 8 kwietnia 1885 r. w Sułkowie, pow. głubczycki jako córka właściciela młyna Johanna Lexa i Franziski z domu Kallabis. Od 1891 do 1898 r. uczęszczała do szkoły ludowej w rodzinnej wsi, następnie do szkoły dla dziewcząt w Cieszynie. Po jej ukończeniu, wstąpiła do klasztoru sióstr szkolnych de Notre Dame we Wrocławiu. 8 września 1907 r. otrzymała habit. 15 sierpnia 1918 r. złożyła śluby wieczyste. Od 1908 do 1918 r. pracowała jako nauczycielka w klasztorach Hardenberg – Neviges i Oderberg, następnie jako nauczycielka gospodarstwa domowego w Bytomiu, Gliwicach, Opolu, Wrocławiu i w Widnawie. Od 1945 r. mieszkała w domu macierzystym we Wrocławiu. Zmarła 25 czerwca 1982 r. i została pochowana we Wrocławiu.
Literatura: GLADOHS R., *Ordenschwester aus Zinnatal*, „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 5.

S. Stussig Anna (imiona zakonne Maria Ludolpha)
Ur. w 1892 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Siostra de Notre Dame. Zmarła w 1949 r. w Brakel

koło Höxter. Jej siostra Maria wstąpiła do tego samego zakonu, a brat Julius został werbistą.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6.

S. Stussig Euphemia (imiona zakonne Maria Elia)
Ur. 28 października 1881 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Siostra de Notre Dame. Zm. 1 lipca 1981 r. w NRD.
Literatura: ALKER, FROWEIN, *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6.

S. Stussig Maria (imiona zakonne Maria Rosita)
Ur. w 1895 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Siostra de Notre Dame. Zmarła w 1938 r. w Weisswasser. Jej siostra Anna wstąpiła do tego samego zakonu, a brat Julius został werbistą.
Literatura: ALKER, FROWEIN, *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 6.

Siostry elżbietanki

W Baborowie

S. Perpetua Lorenz
Podczas wojen w 1864, 1866 i 1870/1871 r. pielęgnowała rannych żołnierzy. Od 1886 r. była przełożoną sióstr w Baborowie. W 1907 r. obchodziła tam złoty jubileusz święceń zakonnych.
Źródło: „Oberschlesien" 1907, H.12.

S. Riethmüller Restituta
Ur. w 1871 r. w Krebeck, pow. Duderstadt, w Dolnej Saksonii. Wstąpiła do zakonu elżbietanek i w 1898 r. złożyła śluby wieczyste. W 1937 i 1940 r. była przełożoną w Baborowie.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Sponner Valeska (imiona zakonne Maria Edburga)
Ur. 14 lutego 1880 r. w Komornikach, pow. prudnicki.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943.

W Dzierżysławiu

S. Konetzke Martha (imiona zakonne Maria Gislena)
Ur. 10 listopada 1886 r. w Klenicy, pow. zielonogórski. 7 sierpnia 1902 r. złożyla śluby wieczyste. W 1937 i 1940 r. była przełożoną w Dzierżysławiu.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Krömer Bertha (imiona zakonne Maria Hildegard)
Ur. 1 lipca 1874 r. w Lubotyniu, pow. głubczycki. W 1903 r. złożyła śluby wieczyste.W latach 1943–1945 przełożona elżbietanek w Dzierżysławiu. Zmarła tam 28 stycznia 1946 r.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; SCHMACK V., *Chronik der Gemeinde Dirschel im Kreise Leobschütz OS*, Dortmund 1969.

S. Krömer Wendeline
Ur. w Lubotyniu, pow. głubczycki. Elżbietanka. Przez kilka miesięcy żyła jako gość w domu sióstr w Dierżysławiu, u boku swej rodzonej siostry Marii Hildegard, tamtejszej przełożonej. Zm. w Dzierżysławiu 25 sierpnia 1944 r.
Literatura: SCHMACK, *Chronik der Gemeinde Dirschel...*, op. cit.

S. Begga
W 1945 r. elżbietanka w Dzierżysławiu.

S. Maria Dorothea
Ok. 1931 r. elżbietanka w Dzierżysławiu.

S. Heriberta
W 1945 r. elżbietanka w Dzierżysławiu.

S. Hildegard
Ur. w Lubotyniu, pow. głubczycki, przełożona elżbietanek w Dzierżysławiu. Zmarła tam 28 stycznia 1946 r.
Literatura: :Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 1.

S. Mailinda
W 1945 r. elżbietanka w Dzierżysławiu.

S. Relindis
Ur. w Nysie. W 1935 r. przybyła do domu elżbietanek do Dzierżysławia jako przedszkolanka. Pracowała tam do 1942 r., dopóki opieki nad dziećmi nie przejęli naziści. Koniec wojny przeżyła w Nysie. Przez 10 lat była internowana z innymi siostrami w okolicy Poznania, w Otorowie. Po wysiedleniu przebywała w Berlinie – Tempelhofie. Zmarła tam 21 września 1989 r. w Szpitalu św. Józefa, w wieku 78 lat.
Literatura: JANOTTA M., *Grundsteinlegung vor 80 Jahren zum neuen Schwesternhaus in Dirschel*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 3; JANOTTA M., *Schwester Relindis gestorben*, „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 1.

W Głubczycach

S. Deresinsky (imiona zakonne Maria Exuperia)
Przełożona elżbietanek w „Röslerstift" w Głubczycach, w okresie międzywojennym.
Literatura: SOMMER P., *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, „Leschwitzer Tischkerier-Kalender" 1930.

S. Fierek Nothburga
Ur. w 1874 r. w Mosna. W 1903 r. złożyła śluby wieczyste jako elżbietanka. W 1937 r. była przełożoną w Głubczycach.
Źródło: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis Anno 1937.

S. Günzel (imiona zakonne Maria Sophia)
Od 1904 r. przełożona elżbietanek w „Röslerstift" w Głubczycach. Pochowana na tamtejszym cmentarzu komunalnym.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Hanisch Cecylia
Ur. w Głubczycach jako córka właścicieli sklepu ze środkami do życia Karla i Marthy Hanischów. Zdała egzamin mistrzowski z krawiectwa damskiego, lecz w marcu 1923 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek, a w następnym roku złożyła w Nysie pierwsze śluby zakonne. W 1945 r., z powodu zniszczenia tamtejszego domu zakonnego przez działania wojenne, z innymi siostrami udała się do Kłodzka, a stamtąd do rodzinnych Głubczyc. Tam najpierw mieszkała w klasztorze franciszkanów, a później u nauczycielki panny Nierle. Następnie otrzymała 2 pokoje w domku katechetycznym przy kościele parafialnym i, wraz z innymi elżbietankami, pracowała w miejskim szpitalu jako ich przełożona. Gdy do Głubczyc przybyły polskie siostry zakonne, siostry niemieckiego pochodzenia straciły pracę w szpitalu i odtąd zajmowały się kościołem parafialnym i działalnością charytatywną. S. Cecylia zmarła 18 października 1971 r. w Głubczycach na atak serca.
Literatura: *Als Ordenfrau in Leobschütz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 1.

S. Hoffmann Emilia (imiona zakonne Maria Cornelia
W innym źródle podano **Nicea**), ur. w 1878 r. w Lichtenberg. W 1898 r. złożyła wieczyste śluby. W 1929 r. była przełożoną elżbietanek w „Röslerstift" w Głubczycach.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Jahn (imię zakonne Maria Paschalis)
Ur. 7 kwietnia 1916 r. w Górnej Wsi (obecnie Nysa). Po ukończeniu nauki w szkole powszechnej, pracowała w zakładzie przetwórstwa owocowego. W 1937 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek i pracowała jako kucharka i opiekunka starszych sióstr w placówkach zakonnych w Kluczborku, Głubczycach i Nysie. W 1945 r. została zastrzelona, przy próbie gwałtu, w Czechach, przez żołnierza Armii Czerwonej.
Źródło: Strona Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety www.zolwr.pl/as_kandydatki_na_oltarze.php

S. Kowalsky (imiona zakonne Maria Waltrudis)
Elżbietanka, przełożona w „Röslerstift" w Głubczycach.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Kronauer (imiona zakonne Maria Sigrid)
Jedna z przełożonych elżbietanek w „Röslerstift" w Głubczycach, przeniesiona do Szpitala Miejskiego, pochowana na głubczyckim cmentarzu komunalnym.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Lier Hildegard
Elżbietanka, do 1945 r. przedszkolanka przy ul. Krętej w Głubczycach. Żyła jeszcze w 1971 r. w wieku 79 lat w domu starców, prowadzonym przez elżbietanki w Berlinie.

S. Luczak Josefa (imiona zakonne Maria Petronia)
Ur. 3 marca 1876 r. w Brunowie, pow. pleszewski w Wielkopolsce. 8 czerwca 1904 r. złożyła wieczyste

śluby zakonne. W 1940 i 1943 r. była przełożoną sióstr w szpitalu miejskim w Głubczycach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940, 1943.

S. Orlik Hildegardis (imiona zakonne Maria Julia)
Elżbietanka, do 1945 r. w Głubczycach. W 1971 r. żyła jeszcze, prawie całkowicie ociemniała, w Domu św. Elżbiety w Reinbeck – Hamburg.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1971, nr 2.

S. Persig (imiona zakonne Maria Alexia)
Przeniesiona ze Szpitala Miejskiego w Głubczycach do „Röslerstift" jako przełożona elżbietanek.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Prescher (imiona zakonne Maria Flavia)
Przełożona elżbietanek w „Röslerstift" w Głubczycach, pochowana na miejscowym cmentarzu komunalnym.
Literatura: SOMMER, *Vierzig Jahre Rösler`sche Sankta Maria Armenhausstiftung in Leobschütz*, op. cit.

S. Rudolph Mathilde (imiona zakonne Maria Vestina)
Ur. 19 czerwca 1880 r. w Jarnołtówku, pow. nyski. 4 sierpnia 1904 r. złożyła wieczyste śluby zakonne. W 1940 i 1943 r. była przełożoną sióstr w fundacji „Röslerstift" w Głubczycach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940, 1943.

S. Theus Małgorzata (imiona zakonne Maria Nikola)
Ur. 7 sierpnia 1910 r. w Nowej Wsi, pow. chojnicki. W 1940 r. zdała państwowy egzamin pielęgniarski. Pracowała w szpitalu w Głubczycach od 1938 do 1957 r., a następnie wyjechała do Niemiec. Zmarła 27 kwietnia 1976 r. w Berlinie.
Źródła: Akta osobowe w Archiwum ZOZ w Głubczycach; Informacje uzyskane od s. Estery ze Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek w Nysie.

W Grobnikach

S. Förster Maria (imiona zakonne Maria Leutgardis)
Elżbietanka. Od października 1937 do sierpnia 1940 r. działała w hospicjum w Grobnikach. Zm. 3 marca 1979 r. w Ützdorf koło Berlina.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988 [zbiór artykułów o Grobnikach wydanych w „Leobschützer Heimatblatt", dodatkowo zaopatrzonych w mapki, dokumenty i ilustracje].

S. Gühmann (imiona zakonne Maria Sidora)
Elżbietanka, od grudnia 1942 do listopada 1946 r. pracowała w hospicjum w Grobnikach. Zm. 3 czerwca 1948 r. w Bad Mergentheim.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Hanko (imiona zakonne Maria Gudelia)
Ur. 27 lutego 1886 r. w Prężynie, pow. prudnicki. Od sierpnia 1942 do września 1946 r. pracowała w hospicjum sióstr elżbietanek w Grobnikach. Zm. 17 marca 1961 r. w nyskim Domu św. Elżbiety.
Źródło i literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943.

S. Heckel (imiona zakonne Maria Sewerina)
Elżbietanka, wprowadzona 19 września 1893 r. do hospicjum w Grobnikach.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Kruber (imiona zakonne Maria Techildis)
Elżbietanka, w latach 1913–1939 w hospicjum w Grobnikach. Zm. 5 czerwca 1964 r. w nyskim Domu św. Elżbiety.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Kurda (imiona zakonne Maria Kunigundis)
Elżbietanka, od grudnia 1944 r. w hospicjum w Grobnikach. Zm.11 lutego 1960 r. we Wrocławiu.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Martin (imiona zakonne Maria Lucida)
Ur. 17 lutego 1880 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. W 1902 r. złożyła wieczyste śluby zakonne. Od sierpnia 1935 do marca 1943 r. działała w hospicjum w Grobnikach. W 1937 i 1940 r. była tam przełożoną. Zm. 12 września 1962 r. w Rheinbeck, St. Elisabethruh.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937.; *Gröbniger Mappe*, 1988; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Niedzwiedz (imiona zakonne Maria Begga)
Od lutego 1924 do lutego 1943 r. elżbietanka w hospicjum w Grobnikach. Zm. 7 czerwca 1965 r. w nyskim Domu św. Elżbiety.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Scholz Mathilda
Przełożona elżbietanek w hospicjum w Grobnikach. Zmarła tam 15 lipca 1916 r.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988.

S. Warwas (imiona zakonne Maria Mildrandis)
Elżbietanka, od października 1942 do lipca 1946 r. przebywała w hospicjum w Grobnikach, gdzie kierowała przedszkolem. Po wysiedleniu, pracowała w Empfelde koło Hanoweru i w Hanowerze. Urządziła przedszkole w Mittelfelde, którym kierowała, następnie została przeniesiona do domu macierzystego w Lubece.
Literatura: *Gröbniger Mappe*, 1988; „Leobschützer Heimatbrief" 1957, Mai.

W Kietrzu

S. Adelindis
Elżbietanka, do 1935 r. kierowała przedszkolem w Kietrzu.
Literatura: *Katscher. Hochzeitsfeier im Städt. Kindergarten*, „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 2.

S. Avelina
Elżbietanka w Kietrzu, do 1945 r. kierowniczka tamtejszego miejskiego przedszkola.Gdy w okolice Kietrza zbliżyła się linia frontu, wraz z siostrami z tamtejszego szpitala opuściła to miasto i udała się do Halle, gdzie podjęła pracę w szpitalu. Zmarła w 1989 r.
Literatura: *Katscher, Hochzeitsfeier*..., op. cit.; „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 2.

S. Blaschke Justilla
Elżbietanka, ewakuowana z Raciborza do Kietrza. Zmarła tam 7 lutego 1945 r.
Literatura: GREINERT R., *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle am 19.November 1928 und die Tätigkeit der Kongregation der Grauen Schwestern im Kanonikus Ullrischen Krankenhause in Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1953, nr 8.

S. Dziwisch Cartelina
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Karniowa.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Friese Seraphia
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Karniowa.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Gieldon Lydia
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Świdnicy.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Göhr Blandina
Elżbietanka z Kietrza. W październiku 1955 r. świętowała w Niemczech Zachodnich srebrny jubileusz zakonny.
Literatura: „Katscherer Heimatbrief" Pfingsten 1956.

S. Grützner Heriberta
W latach 1874–1895 pierwsza przełożona elżbietanek w Kietrzu. Zm. 4 marca 1895 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Hoffmann (imiona zakonne Maria Sigrid)
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Lipska - Lindenau.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Hoheisel Marana
Ur. w 1878 r. w Preiland. W 1901 r. jako elżbietanka złożyła wieczyste śluby. Od 1899 r. w Kietrzu. W latach 1919–1926 i 1932–1938 była przełożoną domu zakonnego w Kietrzu. Podczas ucieczki przed frontem, w marcu 1945 r., ciężko chora, pozostała u boromeuszek w Novym Jičinie. W czerwcu wróciła do Kietrza. Po wysiedleniu, osiadła w Derneburgu, gdzie zmarła 22 czerwca 1950 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Jeliński Cajetana
Od 1939 r. elżbietanka w Kietrzu. 21 marca 1945 r. wraz z innymi siostrami musiała opuścić Kietrz. 3 kwietnia dotarły do domu prowincjalnego w Halle. Stamtąd s. Cajetana przeszła do Köthen, gdzie zmarła 9 czerwca 1948 r., na niedowład mięśnia sercowego.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Kleina Theophista
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Prudnika.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Knoppek Oswina
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, gdzie była kierowniczką przedszkola. Przeniesiona do Raciborza.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Krystians Firmina
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Karniowa.
Literatura: Greinert, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Lehnert Christiana
W 1941 r. była przedszkolanką w Kietrzu. Jej brat Edgar, był księdzem. W 1985 r. świętowała złoty jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1985, nr 4.

S. Lenz Justa
Elżbietanka, od 1915 r. w Kietrzu. Zmarła tam 3 stycznia 1941 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Matschke Konrada
Od 1874 r. elżbietanka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Nierwandt Eustasia
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Karniowa.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Pandel Christeta
Ur. w Koźlu. Od 1911 r. w domu elżbietanek w Kietrzu. 21 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, opuściła miasto. 3 kwietnia 1945 r. dotarła do domu prowincjalnego w Halle i osiadła w domu dziecka w Birkenfelde. Zmarła w 1971 r., w domu starców w Halle, w wieku 81 lat.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.; „Leobschützer Heimatblatt" 1971, nr 4.

S. Rieger Tynas
Od 1900 r. w domu elżbietanek w Kietrzu, w latach 1926–1932 tamtejsza przełożona. Zmarła tam 11 lutego 1945 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Rudzik Avellina
Od 1934 r. w domu elżbietanek w Kietrzu. 21 marca 1945 r. wraz z innymi siostrami opuściła Kietrz i 3 kwietnia dotarła do domu prowincjonalnego w Halle. Potem osiadła w domu dziecka w Birkenfelde.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Schmidt Beredina
Od 1910 r. w domu elżbietanek w Kietrzu. 21 marca 1945 r. wraz z innymi siostrami opuściła Kietrz. 3 kwietnia dotarła do domu prowincjalnego w Halle. Osiadła w domu dziecka w Birkenfelde, gdzie ciężko zachorowała i wróciła do Halle.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Silberbach Antonia (imiona zakonne Maria Sigisberta)
Ur. 31 lipca 1892 r. w Schkenditz, pow. Merseburg w Saksonii. Od 1915 r. działała w Kietrzu. W latach 1938–1945 była przełożoną tamtejszych elżbietanek. 21 marca 1945 r., razem z innymi siostrami, opuściła miasto i 3 kwietnia 1945 r. dotarła do domu prowincjalnego w Halle. We wrześniu 1945 r. została oddelegowana do Kirchgandern, w celu założenia filii i po 6 latach przeniesiona do Beberstedt.
Źródło i literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Skozypnik Gamaliela
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Nysy.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Springer Synkletia
Elżbietanka, przejściowo w Kietrzu, przeniesiona do Wrocławia.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Stephan Prudentia
Elżbietanka w Kietrzu. Zmarła tam 5 sierpnia 1900 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Stiller Agrippina
Od 1904 r. elżbietanka w Kietrzu. W 1928 r. obchodziła srebrny jubileusz zakonny. Podczas ucieczki przed frontem, w marcu 1945 r., ciężko chora zatrzymała się z matką przełożoną Maraną Hoheisel u boromeuszek w Novym Jičinie. W czerwcu powróciły do Kietrza. Po wysiedleniu, zamieszkała w Domu Starców św. Magdaleny w Hildesheim.
Źródło i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1928, nr 248; GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Stoschek Theophila
W latach 1895–1919 przełożona elżbietanek w Kietrzu. Zmarła tam 21 czerwca 1919 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Vesper Benedicta
Od 1938 r. elżbietanka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus - Kapelle*..., op. cit.

S. Wölki Oliva
Elżbietanka w Kietrzu. Zmarła tam 12 maja 1913 r.
Literatura: GREINERT, *Einweihung der neuen Krankenhaus – Kapelle...*, op. cit.

Siostry elżbietanki w klasztorach poza powiatem głubczyckim

S. Behrla Elisabeth (imiona zakonne Maria Rhabana)
Ur. 29 kwietnia 1930 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako piąte dziecko właściciela tartaku Josefa Behrli i Hedwig z domu Richter. Jej brat wstąpił do zakonu werbistów, a dwie siostry również do elżbietanek. Sama, mając niespełna 18 lat, 1 kwietnia 1948 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek w Hohenbuch/ Taunus. 10 listopada 1948 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1949 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1951 r. wyjechała do Rzymu, gdzie 8 grudnia 1954 r. złożyła śluby wieczyste. Działała tam przez 20 lat, w tym 6 jako przełożona. Kolejnymi placówkami były Gardone, nad jeziorem Garda, Sapri i Florencja, gdzie również była przełożoną. Powróciła do Rzymu i tam w 1999 r. świętowała złoty jubileusz zakonny. Dwie jej siostry również zostały zakonnicami, a brat został werbistą.
Literatura: *Goldenes Profess von Sr. Rhabana/ Elisabeth Behrla*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 1.

S. Behrla Margarethe (imiona zakonne Maria Germana)
Ur. w 1937 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Elżbietanka.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6.

S. Behrla Rosa (imiona zakonne Maria Hermana)
Ur. w 1941 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Elżbietanka.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6.

S. Fixa Hedwig (imiona zakonne Maria Longesa)
Ur. 31 sierpnia 1887 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki. Jako elżbietanka zajmowała się pielęgnacją starszych ludzi we Wrocławiu, przy dzisiejszej ul. Zielonego Dębu 15.
Literatura: MAZIARZ A., *Siostry elżbietanki w Festung Breslau*, „Hereditas Monasteriorum" vol. 2, 2013.

S. Friese Agnes (imiona zakonne Maria Evarista)
Ur. 1 października 1914 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 14 marca 1934 r. wstąpiła w Nysie do zakonu elżbietanek i rok później otrzymała habit. W 1940 r. zdała egzamin pielęgniarski. Zajmowała się ambulatoryjną opieką nad chorymi w Białym Kamieniu, na Dolnym Śląsku. 22 lipca 1941 r. złożyła śluby wieczyste. W lipcu 1943 r. została przeniesiona do sanatorium płucnego w Istebnej, gdzie zachorowała i przeniosła się do Moszowic. Po wysiedleniu do Niemiec Zachodnich, leczyła się w Garmisch Partenkirchen. W 1948 r. pracowała jako pielęgniarka ambulatoryjna w Gröbenzell koło Monachium. W kwietniu 1952 r. przeniosła się do Naurod koło Wiesbaden, gdzie również była pielęgniarką w sanatorium płucnym. Po rozwiązaniu tamtejszej filii elżbietanek w 1970 r., przez rok przebywała w domu prowincjalnym w Hofheim. W czerwcu 1971 r. podjęła pracę w domu starców w Gerlachsheim, gdzie kierowała domem sióstr. 15 lat później, po rozwiązaniu tej filii, powróciła do Hofheim. Po zlikwidowaniu również tamtejszego domu w 2005 r., pozostała w tamtejszym domu starców, następnie zamieszkała w domu dla starszych sióstr w Rheinbeck. Zm. 30 sierpnia 2011 r.
Literatura: S. M. Edelgard, *Schwester M. Evarista verstarb nach 96 Lebensjahren am 30. August 2011*, „Leobschützer Heimatblatt" 2011, nr 6.

S. Friese Maria (imiona zakonne Maria Gemma)
Ur. 14 czerwca 1913 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. Podczas II wojny światowej jako elżbietanka pracowała w szpitalu rezerwowym przy dzisiejszej ul. Młodych Techników 58 we Wrocławiu.
Literatura: MAZIARZ, *Siostry elżbietanki...*, op. cit.

S. Hampel Benigna
Ur. w Czerwonkowie, pow. głubczycki. W 1959 r. generalna przełożona elżbietanek w Bad Kissingen, w Niemczech Zachodnich.
Literatura: „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 4.

S. Hampel Helga (imiona zakonne Maria Consolata)
Ur. w Kietrzu. W 1955 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek i działała w Szpitalu św. Elżbiety w Bad Kissingen. 10 maja 1971 r. została generalną przełożoną elżbietanek, z siedzibą w Bad Kissingen. Siostrzenica s. Benigny Hampel.
Literatura: *Schwester Maria Consolata Generaloberin der Elisabetinerinnen*, „Leobschützer Heimatblatt" 1971, nr 4.

S. Klose Agnes (imiona zakonne Maria Longa)
Ur. 24 września 1878 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. 18 czerwca 1906 r. złożyła wieczyste śluby jako elżbietanka. Zm. 15 lutego 1942 r. w Halle.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Klose Anna (imiona zakonne Maria Alypia)
Ur. 6 maja 1874 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. 19 lipca 1900 r. złożyła wieczyste śluby jako elżbietanka. Zm. 15 października 1945 r. w Nysie.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Klose Josefa (imiona zakonne Maria Iwana)
Ur. 28 stycznia 1872 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. 29 czerwca 1891 r. złożyła wieczyste śluby jako elżbietanka. Zm. 6 lutego 1949 r. w Nysie.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Klose Pauline (imiona zakonne Maria Colombina)
Ur. 14 sierpnia 1866 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. W 1888 r. złożyła wieczyste śluby zakonne w Nysie jako elżbietanka. Zmarła w 1933 r. w Nysie.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Könner Andrea
Ur. w Zawiszycach, pow. głubczycki, rodzona siostra biskupa misyjnego Emmanuela Könnera. Przez wiele lat kierowała domem zakonnym elżbietanek w Prudniku.
Literatura: *Goldenes Ordensjubiläum der Schwester Oberin S. M. Vitalis*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 6.

S. Kremer Maria Bonita
Ur. w Równem, pow. głubczycki. Przełożona elżbietanek w hospicjum w Lipsku. Zm. 4 lutego 1952 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1952, nr 5.

S. Krömer Lieselotte (imiona zakonne Maria Roswitha)
Ur. 6 września 1937 r. w Lubotyniu, pow. głubczycki. Żyła jeszcze w 1987 r. w Halle w NRD, w szpitalu św. Elżbiety i świętowała srebrny jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 6.

S. Machinek Bibiana
Prawdopodobnie urodzona w Grobnikach, pow. głubczycki. Zmarła w 1871 r. w Głubczycach.
Literatura: *Goldenes Ordensjubiläum der Schwester Oberin S. M. Vitalis*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 6.

S. Machinek Cassiana
Rodzona siostra Bibiany, prawdopodobnie urodzona w Grobnikach. Zmarła przed 1872 r. w Nysie.
Literatura: *Goldenes Ordensjubiläum der Schwester Oberin S. M. Vitalis*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 6.

S. Newrzella Josefa (imiona zakonne Maria Rosamunde)
Ur. 5 listopada 1895 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako córka Richarda Newrzelli. Wstąpiła do zakonu elżbietanek i działała w Järfälla w Szwecji. Zmarła tam w 1990 r.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 6.

S. Peikert Agnes (imiona zakonne Maria Fidelia)
Ur. 11 maja 1884 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. Zmarła 3 sierpnia 1969 r. w Rheinbeck w domu St. Elisabethruh.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 3.

S. Peschke Anna (imiona zakonne Maria Macaria)
Ur. 30 kwietnia 1895 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. W 1920 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek w Nysie jako postulantka i 15 sierpnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste we Wrocławiu, gdzie wykształciła się na pielęgniarkę. 14 dni po ślubach, wyjechała do Kopenhagi i tam przez 40 lat pracowała jako siostra operacyjna. W 1973 r. świętowała złotą profesję.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit. – „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 6.

S. Peschke Emma (imiona zakonne Maria Andrasia)
Ur. 19 stycznia 1919 r. w Krzyżowicach, pow. głubczycki jako córka chłopa Franza Peschke i Albertine z domu Böbel. W 1947 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek w Halle. W 1948 r. otrzymała habit, a rok później złożyła śluby zakonne. W 1952 r.

zdała egzamin pielęgniarski. W 1999 r. przebywała w Leinefelden.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 5.

S. Riedel Marie (imiona zakonne Maria Gordina)
Ur. 25 marca 1867 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. W 1888 r. złożyła wieczyste śluby w zakonie elżbietanek w Nysie. Zmarła w 1899 r.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Riedel Theresia (imiona zakonne Maria Julia)
Ur. 1 stycznia 1877 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu elżbietanek i 12 sierpnia 1903 r. złożyła wieczyste śluby. Zm. 25 marca 1945 r. w Nysie.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Rura Angela (imiona zakonne Maria Blanka)
Ur. 6 lutego 1904 r. w Wiechowicach, pow. głubczycki. Podczas II wojny światowej jako elżbietanka, zatrudniona była w domu starców przy dzisiejszej ul. Braci Gierymskich nr 27 we Wrocławiu.
Literatura: MAZIARZ, *Siostry elżbietanki...*, op. cit.

S. Sagolla Maria (imiona zakonne Maria Zosima)
Ur. 13 lutego 1890 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. Zm. 26 grudnia 1969 r. w Rheinbeck, w St. Elisabethruh.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 3.

S. Schäfer Angela (imiona zakonne Maria Adolpha)
Ur. w 1935 r. w Dobieszowie, pow. głubczycki. 1 września 1949 r. wstąpiła do zakonu elżbietanek w Halle. W 1950 r. otrzymała habit, a w 1954 r. złożyła śluby wieczyste. Ukończyła szkolę pielęgniarską w Halle i została przeniesiona do klasztoru św. Józefa w Dreźnie. Do 1977 r. pracowała na oddziale chirurgicznym, następnie w Tammenhain i w domu starców w Radebeul koło Drezna. W 1996 r. powróciła do klasztoru św. Józefa, gdzie zajęła się pielęgnacją starych sióstr zakonnych. W 2001 r. obchodziła złoty jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 5.

S. Seidel Anna (imiona zakonne Maria Lucia)
Ur. w Gołuszowicach. Elżbietanka. Zmarła w 1945 r. podczas ucieczki przed frontem.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Seidel Anna (imiona zakonne Maria Vitalis)
Ur. 23 lutego 1899 r. w Grobnikach, pow. głubczycki, córka rolnika Josefa Seidla i Anny z domu Machinek. Wychowywała się w wielodzietnej rodzinie. Po I wojnie światowej wstąpiła do nowicjatu w Nysie i zdobyła wykształcenie pielęgniarskie. Została siostrą operacyjną. Mieszkała przez 20 lat w klasztorze św. Józefa we Wrocławiu. Podczas II wojny światowej była zatrudniona w szpitalu rezerwowym przy dzisiejszej ul. Młodych Techników 58. Po wysiedleniu, była przełożoną w Lethe, następnie w Delmenhorst, Lahnstein, Hofheim i Eutin.
Literatura: MAZIARZ, *Siostry elżbietanki...*, op. cit.; *Goldenes Ordensjubiläum der Schwester Oberin S. M. Vitalis*, „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 6.

S. Seidel Marie (imiona zakonne Maria Lybia)
Ur. 8 września 1861 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu elżbietanek i 5 listopada 1887 r. złożyła śluby wieczyste.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Skalnik Elfriede (imiona zakonne Maria Pachomia)
Ur. 25 maja 1912 r. w Baborowie, pow. głubczycki. W 1930 r. wstąpiła do klasztoru elżbietanek w Berlinie, gdzie w kuchni pracowała jej ciotka s. Sergias Skalnik. W 1932 r. przeniesiono ją do Szpitala św. Józefa w Berlinie – Tempelhof. W 1982 r. była przełożoną w Domu Seniora w Berlinie – Wedding. W 1984 r. świętowała w Berlinie złoty jubileusz zakonny. Zmarla tam 14 lipca 2001 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1981, nr 3; 2001; nr 5.

S. Söhner Martha (imiona zakonne Maria Emilie)
Ur. 24 maja 1907 r. w Krzyżowicach, pow. głubczycki. Elżbietanka w Järfälla, w Szwecji. W 1984 r. świętowała złoty jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 3.

S. Thill Hedwig (imiona zakonne Maria Katharina)
Ur. w Zopowej, pow. głubczycki. Córka miejscowego nauczyciela. Wstąpiła do zakonu elżbietanek. Zdobyła wykształcenie pielęgniarskie. Podczas I wojny światowej służyła w lazarecie jako siostra operacyjna. Po wojnie została przełożoną w Domu św. Józefa w Dolinie, w Karkonoszach, który był zakonnym domem starców. Następnie przeniesiona jako przełożona do Wrocławia, do filii elżbietanek. Po wojnie przebywała w Bawarii, w Miltenbergu i w domu Caritasu w Heiligenbrücken. W 1959 r.

obchodziła diamentowy jubileusz zakonny w wieku 84 lat.
Literatura: „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 4.

S. Weiner Josepha (imiona zakonne Maria Cupertina)
Ur. 17 marca 1886 r. w Pietrowicach Wielkich. Zm. 10 grudnia 1969 r. w klasztorze św. Marii w Magdeburgu.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 3.

S. Willsch Hedwig (imiona zakonne Maria Agathonia)
Ur. 16 stycznia 1903 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Zm. 22 marca 1969 r. w Szpitalu św. Józefa w Berlinie.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1970, nr 3.

S. Woditsch Josefa (imiona zakonne Maria Anemunda)
Ur. 9 listopada 1861 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu elżbietanek i 12 października 1896 r. złożyła śluby wieczyste.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

Siostry franciszkanki-misjonarki Maryi

S. Ballestrem von, Monika (imiona zakonne Maria Gabrielis)
Ur. w zamku Szklary Górne, na Dolnym Śląsku 29 marca 1905 r. jako córka hrabiego Walentyna v. Ballestrem i Agnieszki z domu hrabiny zu Stolberg–Stolberg. Dziadkiem jej był hrabia Franciszek v. Ballestrem na zamku Pławniowice, pow. gliwicki, poseł partii Centrum do Reichstagu. 15 września 1927 r. wstąpiła do zakonu franciszkanek misjonarek Marii w Eichgraben, w Dolnej Austrii, gdzie 19 marca 1928 r. przyjęła habit i imiona zakonne. Została sekretarką prowincjałki, najpierw w klasztorze św. Leopolda w Wiedniu, potem w Rzymie i w Warszawie na Mokotowie. W 1929 r. przeniesiona do klasztoru Trzech Króli do Kietrza, gdzie 19 marca 1932 r. złożyła wieczystą profesję w obecności swojej matki i braci: hrabiego dr. Mikołaja Ballestrema na Pławniowicach i hrabiego dr. Carla Wolfganga Ballestrema. Była tam asystentką przełożonej. W nocy z 31 marca na 1 kwietnia 1945 r. została zastrzelona przez żołnierza radzieckiego i pochowana w ogrodzie klasztornym. W 1946 r. jej ciało ekshumowano i przeniesiono na kietrzański cmentarz, gdzie się znajduje jej nagrobek.
Literatura: GREINERT R., *Das Dreikönigskloster in Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1955, nr 5; GREINERT R., *Märtyrertod der Franziskanermissionärin M. Gabrielis im Dreikönigskloster in Katscher*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, April.

S. Maria Adelgunde
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zmarła tam 15 lutego 1946 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Adelindis
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu, do 1935 r. kierowała przedszkolem.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.; „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 2.

S. Maria Albertine
Pochodziła z Austrii. Od 1936 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zm. tam 30 stycznia 1946 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Aloisia
Pochodziła z Austrii. Od 1936 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. 13 maja 1946 r. została wysiedlona. Osiadła w domu prowincjalnym św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Angelora
Ur. w Bambergu, od 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Pielęgniarka ambulatoryjna. Po wysiedleniu 13 maja 1946 r., osiadła w prowincjalnym domu św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Schyns Therese (imiona zakonne Maria Antonia)
Ur. 18 listopada 1891 r. w Tilburg w Holandii. W 1930 r. złożyła wieczyste śluby zakonne. W latach 1938–1945 była przełożoną franciszkanek misjonarek w Kietrzu, następnie została przeniesiona do Warszawy.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Arkadia
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Po przepędzeniu sióstr z Kietrza przez żołnierzy radzieckich, zmarła 10 kwietnia 1945 r. w Krowiarkach i została tam pochowana przez kuratusa E. Müllera.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.; Greinert R., *Kirchen der Stadt Katscher im Wandel der Zeit*, „Leobschützer Heimatbrief" 1956, März.

S. Maria Benvenuta
Ur. w Kolonii, ok. 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Bernardina
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. 13 maja 1946 r. została wysiedlona. Osiadła w domu prowincjalnym św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Cäsarea
Ur. w Nadrenii. W latach 1936–1937 franciszkanka misjonarka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Ernesta
Ur. na Śląsku, ok. 1935r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Kierowniczka kursu gospodarstwa domowego.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Fredeswinde
Pochodziła z Austrii. W. 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu, opiekunka Mariańskiej Kongregacji Młodzieży.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Gerhardilla
Ur. w Schwarzwaldzie. Od 1936 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu, 13 maja 1946 r. została wysiedlona. Osiadła w domu prowincjalnym św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Gottfrieda
Ur. na Śląsku. W 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Hildegunde
Ur. w pobliżu Akwizgranu. W 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Hildomarga
Od 1935 r. kierowała przedszkolem, prowadzonym przez jej zakon w Kietrzu. Po II wojnie światowej została wysiedlona. Jeszcze w 1992 r. żyła w klasztorze Annuntiaty w Eichgraben w Austrii, gdzie obchodziła 60-lecie święceń zakonnych.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1992, nr 2.

S. Maria Hubertine
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zmarła tam 2 marca 1952 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Ilma
Pochodziła z Austrii. Od 1936 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zmarła tam 1 listopada 1954 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Josefa
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. 13 maja 1946 r. została wysiedlona i osiadła w prowincjalnym domu św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Konstanza
W 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Furtianka.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Maizena
Ur. w zachodniej części Niemiec. W 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Marceliana
Franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zmarła tam 24 sierpnia 1945 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Servanda
Ur. w Nadrenii. W 1935 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. Zakrystianka i kierowniczka kursu haftowania.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

S. Maria Theoda
Ur. w Westfalii. Od 1936 r. franciszkanka misjonarka w Kietrzu. 13 maja 1946 r. została wysiedlona i osiadła w domu prowincjalnym św. Leopolda w Wiedniu.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.; Müller J., *Unser Heimatdorf Waissak (Lindau OS) Kreis Leobschütz. Ein Heimatbuch mit Bildanhang*, Dortmund 1973.

S. Winter Anna (imiona zakonne Maria Hildomarga)
Ur. 16 maja 1910 r. w Dettendorf w Górnej Bawarii. 10 czerwca 1931 r. wstąpiła do zakonu franciszkanek misjonarek Marii w Eichgraben. Po obłóczynach, w tym samym roku przybyła do Kietrza i została tam kierowniczką przedszkola i chóru kościelnego. 13 czerwca 1946 r. została wysiedlona i osiadła w prowincjalnym Domu św. Leopolda w Wiedniu. Zm. 25 kwietnia 1999 r. po długiej chorobie.
Źródło i literatura: *Beitrag zur Geschichte der Pfarrei St. Thomas in Katscher 1919–1947*. Manuskript von Kanonikus Emil Komarek bearbeitet und zusammengestellt von Joachim Pokorny; GREINERT, *Das Dreikönigskloster...*, op. cit.; *Sr. Hildomarga (Anni) Winter*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 1.

S. Tschakert (imiona zakonne Maria Hermine)
Ur. w Jaworze na Dolnym Śląsku. Pierwsza przełożona franciszkanek misjonarek w Kietrzu (do 1936 r.). Z powodu złego stanu zdrowia pojechała do klasztoru Annuntiaty w Eichgraben, gdzie zmarła w 1938 r.
Literatura: GREINERT, *Das Dreikönigskloster in Katscher*, op. cit.

W innych klasztorach franciszkanek misjonarek

S. Franke Anna (imiona zakonne Maria Mansueta)
Ur. 21 listopada 1897 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Franciszkanka misjonarka. 4 maja 1925 r. złożyła śluby wieczyste w Münster. Zmarła podczas ucieczki przed frontem w 1945 r.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Kraus Hedwig (imiona zakonne Maria Richlindis)
Ur. 9 marca 1909 r. w Branicach. Po ukończeniu szkoły ludowej, uczęszczała do szkoły gospodarstwa domowego i została cukierniczką. W 1932 r. wstąpiła do klasztoru franciszkanek misjonarek w Eichgraben pod Wiedniem i po obłóczynach została wysłana do domu macierzystego w Rzymie. Stamtąd wysłano ją do Buenos Aires, tam przez 35 lat pracowała jako kucharka w domu dziecka. Potem wróciła do Eichgraben, gdzie w 1983 r. świętowała złoty jubileusz zakonny. W 1987 r. przeniesiono ją do Flerzheim, a w 1995 r. z powrotem do klasztoru Annuntiaty w Eichgraben. Zmarła 3 stycznia 2001 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1983, nr 2, 2001, nr 2.

Siostry Maryi Niepokalanej

W Branicach

S. Adler Helene (imiona zakonne Maria Athanasia)
Ur. 29 września 1897 r. w Chorzowie. 31 grudnia 1917 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła i została pochowana.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen und Schwestern der Kongregation der Marien – Schwestern von der allerseiligsten allzeit unbefleckten Jungfrau Maria (Mutterhaus Breslau) im Jahre 1932.

S. Alker Paulina (imiona zakonne Maria Radegundis)
Ur. w Branicach. Od 1905 r. pracowała na oddziałach dla psychicznie chorych w Branicach.
Literatura: POSPISZYL B., *Bp. Joseph Martin Nathan. Fundacja NMP w Branicach w latach 1904–1949*, Branice 2012.

S. Alker Thekla (imiona zakonne Maria Falkoneria)
27 maja 1909 r. otrzymała habit. Działała w placówce branickiej. W 1940 r. była przełożoną w Lisięcicach.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Bahr Hedwig (imiona zakonne Maria Huberta)
Ur. 23 maja 1879 r. w Kotowicach koło Wrocławia. 11 maja 1904 r. wstąpiła do nowicjatu, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bartmann Magdalena (imiona zakonne Maria Erika)
Ur. 6 października 1900 r. w Kołdowie, pow. człuchowski. 21 marca 1922 r. wstąpiła do nowicjatu, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła wieczyste śluby. W okresie międzywojennym pracowała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bartmann Agatha (imiona zakonne Maria Sigilina)
Ur. 24 czerwca 1908 r. 18 października 1928 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 kwietnia 1930 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym pracowała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Aloisia (imiona zakonne Maria Balbina)
Ur. w Boboluszkach, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymała habit. Zmarła 14 maja 1959 r. w Nysie.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Behr Ida (imiona zakonne Maria Josefa)
12 czerwca 1912 r. otrzymała habit. Działała w placówce branickiej. Zmarła 9 maja 1953 r. w Nysie.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Behr Johanna (imiona zakonne Maria Mathaea)
Ur. 8 lutego 1884 r. w Branicach. 23 listopada 1905 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym pracowała w placówce zakonnej w Branicach na oddziałach dla psychicznie chorych.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Josefa (imiona zakonne Maria Bibiana)
Ur. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła tam 3 lipca 1910 r., w wieku 30 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behra Agnes (imiona zakonne Maria Avila)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Zdała egzamin na nauczycielkę szkoły ludowej, po czym wstąpiła do klasztoru sióstr marianek w Branicach. 27 maja 1913 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby zakonne. Pracowała w szkole gospodarstwa domowego, następnie została mistrzynią nowicjatu w Rochowie pod Nysą. Pod koniec życia była przełożoną w Maria Laach i zmarła w 1962 r.
Literatura: S. CIŃCIO E., *Dzieje branickiej prowincji Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w latach 1934–1984*, Kraków 1998; MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Behra Marie (imiona zakonne Maria Regis)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. W 1918 r. wstąpiła do zakonu sióstr marianek w Branicach. 2 czerwca 1919 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. Zdała egzamin pielęgniarski. Pielęgnowała chorych, a następnie pracowała jako przedszkolanka, m.in. w Zinnowitz, Berlinie

i Langweiler nad Mozelą. Przez kilka lat była przełożoną. Zmarła w 1966 r.
Literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Böhm Anna (imiona zakonne Maria Ansfrida)
Ur. 27 września 1892 r. w Dębnicach, pow. głubczycki (obecnie część Głubczyc). 2 czerwca 1919 r. wstąpiła do nowicjatu, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 15 kwietnia 1966 r. w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Böhm Emilia (imiona zakonne Maria Eustachia)
Ur. 24 października 1885 r. w Šilheřovicach. 22 listopada 1906 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródła i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Boczek Albertine (imiona zakonne Maria Konradina)
Ur. 4 sierpnia 1895 r. w Piasku, pow. raciborski. 15 sierpnia 1921 r. wstąpiła do nowicjatu, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 17 lutego 1966 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bolik Agnes (imiona zakonne Maria Getraudis)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Działała w różnych stacjach sióstr Maryi Niepokalanej, m.in. w Branicach. Zmarła 2 marca 1921 r. w Branicach, w wieku 27 lat.
Źródło i literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bolik Josefa (imiona zakonne Maria Gordiana)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Siostra marianka w Branicach. Zmarła tam 27 lipca 1910 r., w wieku 30 lat.
Źródło i literatura: MÜLLER *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bolik Karoline (imiona zakonne Maria Hipolita)
Ur. 14 lipca 1884 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 16 maja 1905 r. otrzymała habit, a 25 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Zajmowała się chorymi na oddziałach psychiatrycznych w Branicach, a następnie ogrodem. Zmarła 30 września 1968 r. w Branicach.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; MÜLLER *Unser Heimatdorf Waissak (Lindau OS)*, op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Botzian Agnes (imiona zakonne Maria Agrippina)
Ur. 20 lutego 1912 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. W 1932 r. wstąpiła do zakonu sióstr marianek w domu macierzystym we Wrocławiu, gdzie złożyła śluby zakonne. Przebywała w domu zakonnym w Nysie-Rochowie. Zmarła 17 stycznia 1972 r. w Branicach.
Źródło i literatura: FREIHERR TH., *Unser Heimatdorf Jakobsfelde (Jakubowitz) Kreis Leobschütz, Oberschlesien*, Dortmund 1969; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Breitkopf Anna (imiona zakonne Maria Regia)
Ur. 30 czerwca 1895 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. 11 stycznia 1921 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Brutschek Agnes (imiona zakonne Maria Bonaventura)
Pierwsza przełożona branickich sióstr (od 1898 r.). 4 października 1894 r. otrzymała habit, a 22 listopada 1908 r. złożyła śluby wieczyste.
Literatura: GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Buhl Ida (imiona zakonne Maria Blandina)
Ur. 25 lipca 1881 r. w Olbrachcicach Wielkich, pow. ząbkowicki. 19 listopada 1903 r. otrzymała habit, a 2 grudnia 1917 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła tam 30 marca 1964 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Chmielinski Melania (imiona zakonne Maria Gerolda)
Ur. 10 września 1896 r. 1 października 1918 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła w 1962 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Cigan Mathilde (imiona zakonne Maria Ermenilda)
Ur. 28 czerwca 1899 r. w Hat`i. 3 stycznia 1925 r. wstąpiła do nowicjatu, a 1 maja 1930 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 8 grudnia 1950 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Cygan Anna – zob. Bliszczyce.

S. Czech Anna (imiona zakonne Maria Maximina)
31 maja 1911 r. otrzymała habit. Działała w placówce branickiej.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Derengowski Melania (imiona zakonne Maria Jakobina)
Ur. 26 lutego 1898 r. 2 czerwca 1919 r. wstąpiła do nowicjatu, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 6 listopada 1979 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fabian Martha (imiona zakonne Maria Anastasia)
Ur. 30 września 1896 r. w Ołdryszowie. 2 czerwca 1919 r. wstąpiła do nowicjatu, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Dzbańcach i w Branicach, gdzie zmarła 19 sierpnia 1990 r. Jej dwie rodzone siostry znajdowały się w tej samej placówce zakonnej.
Źródło i literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1990, nr 6; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fabian Anna (imiona zakonne Maria Adeltrudis)
Ur. 23 lipca 1892 r. w Ołdryszowie. 10 grudnia 1912 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w branickiej placówce, gdzie zmarła 6 lutego 1978 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fabian Bertha (imiona zakonne Maria Severina)
Ur. 28 stycznia 1883 r. w Ołdryszowie. 29 maja 1906 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach i Dzbańcach przy pielęgnacji psychicznie chorych. Zmarła 2 lutego 1942 r. w Branicach.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER J., *Historia Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej*, t. 2, Wrocław 2000.

S. Flatzek Caecilia (imiona zakonne Maria Bibiana)
Ur. w Zaborzu. Zmarła 10 lipca 1918 r. w Branicach w wieku 27 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fuhrmann Anselma (imiona zakonne Maria Canisia)
Ur. 6 maja 1878 r. w Olbrachcicach Wielkich, pow. ząbkowicki. 19 października 1898 r. otrzymała habit, a 10 listopada 1912 r. złożyła śluby wieczyste. Była jedną z pierwszych czterech sióstr marianek osiadłych w 1898 r. w Branicach, następnie do 1909 r. pracowała jako nauczycielka robót ręcznych w Żernikach i Raciborzu. Od 1909 r. chorowała, a następnie została sparaliżowana. Zmarła 9 lipca 1941 r. w Domu Macierzystym we Wrocławiu na zapalenie płuc.
Literatura: GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Fuss Bernhardine (imiona zakonne Maria Hartmutha)
Ur. 9 marca 1898 r. 5 czerwca 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 27 września 1977 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gaida Maria (imiona zakonne Maria Sabina)
Ur. 6 listopada 1883 r. w Markowicach, pow. raciborski. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gargosch Antonina (imiona zakonne Maria Ruperta)
Ur. 29 kwietnia 1883 r. w Pisarzowicach, pow. prudnicki. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gotzmann Martha (imiona zakonne Maria Athanasia)
Ur. 22 października 1919 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do klasztoru marianek w Branicach, a 8 września 1948 r. otrzymała habit w Bardzie. 7 października 1953 r. złożyła śluby wieczyste w domu macierzystym we Wrocławiu. Działała w Branicach i mimo jej długoletnich

starań, polskie władze nie pozwoliły jej wyjechać do Niemiec Zachodnich.
Literatura: FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde.*

S. Grenzer Anna (imiona zakonne Maria Nola)
Ur. w Krzelowie, pow. wołowski. Zmarła 15 czerwca 1928 r. w Branicach, w wieku 39 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gruschka Viktoria (imiona zakonne Maria Crispiana)
Ur. 26 października 1894 r. w Chałupkach, pow. raciborski. 6 stycznia 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym pracowała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Grzeschik Franziska (imiona zakonne Maria Wenzeslawa)
Ur. w Jasieniu, pow. oleski. Zmarła 20 kwietnia 1909 r. w Branicach, w wieku 32 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gurzan Anna (imiona zakonne Maria Fereria)
Ur. 8 lipca 1893 r. w Markowicach, pow. raciborski. 21 stycznia 1914 r. otrzymała habit, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w branickiej placówce. Zmarła 1 stycznia 1950 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hanatschek Anna (imiona zakonne Maria Sebastiana)
Ur. 28 kwietnia 1888 r. w Branicach, pow. głubczycki. 14 grudnia 1910 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym pracowała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródła i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hasenbeck Agnes (imiona zakonne Maria Borromäa)
Ur. 12 października 1925 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do klasztoru marianek w Branicach i 8 września 1948 r. w Bardzie otrzymała habit. 7 października 1953 r. złożyła śluby wieczyste w domu macierzystym we Wrocławiu, następnie działała w szpitalu w Branicach. W lutym 1967 r. wyjechała na pogrzeb matki do Niemiec Zachodnich i więcej nie wróciła do Polski. Od marca 1967 r. przebywała w domu zakonnym Maria Trost w Berlinie – Lankwitz.
Literatura: FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde*...op. cit.

S. Hasenbeck Martha (imiona zakonne Maria Severina)
Ur. 8 lutego 1928 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. Wstąpila do klasztoru marianek w Branicach. 8 września 1950 r. otrzymała habit. 10 września 1955 r. złożyła śluby wieczyste w Branicach. W lutym 1967 r. ze swoją rodzoną siostrą Agnes pojechała na pogrzeb matki do Niemiec Zachodnich i tam pozostała.
Literatura: FREIHERR, *Unser Heimatdorf Jakobsfelde.*

S. Hellebrandt Hedwig (imiona zakonne Maria Adelinda)
Ur. w Turkowie, pow. głubczycki. Zmarła 20 listopada 1918 r. w szpitalu w Branicach, w wieku 29 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Janas Agnes (imiona zakonne Maria Aemiliana)
Ur. 2 marca 1886 r. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła tam 19 grudnia 1931 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Jaeckel Martha (imiona zakonne Maria Regia)
Ur. w Zakęciu, pow. zielonogórski. Zmarła 2 października 1919 r. w Branicach, w wieku 42 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Jedlitzke Anna (imiona zakonne Maria Conrada)
Ur. w 1884 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. W wieku 22 lat wstąpiła do branickiego klasztoru marianek, gdzie najpierw pracowała na oddziałach dla psychicznie chorych, następnie w pralni. W 1931 r. została przeniesiona do Berlina.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak,* op. cit.

S. Juranek Paulina (imiona zakonne Maria Ulrika)
Ur. 11 listopada 1873 r. w Branicach, pow. głubczycki. 19 listopada 1903 r. wstąpiła do nowicjatu i odtąd pracowala w Branicach na oddziałach dla psychicznie chorych. 2 grudnia 1917 r. złożyła śluby wieczyste. Zmarła 18 lutego 1951 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Juretzka Euphemia (imiona zakonne Maria Erharda)
Ur. 12 kwietnia 1897 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. 19 kwietnia 1926 r. wstąpiła do nowicjatu, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kamiński Helena (imiona zakonne Maria Damascena)
Ur. 30 czerwca 1895 r. w powiecie Kępno. 5 czerwca 1917 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła tam 19 lipca 1970 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kansy Anna (imiona zakonne Maria Witburga)
Zmarła 31 grudnia 1970 r. w Branicach, w wieku 63 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kaufmann Friederike (imiona zakonne Maria Thadäa)
Ur. 21 grudnia 1877 r. w Makowicach, pow. grodkowski. 21 kwietnia 1898 r. otrzymała habit, a 17 marca 1912 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach. Zm. 30 marca 1952 r. w Berlinie – Wittenau.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kliegel Marie (imiona zakonne Maria Tarsitia)
Ur. w Domaszkowie, koło Bystrzycy Kłodzkiej. Zm. 20 października 1945 r. w Branicach, w wieku 51 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kolanus Susanna (imiona zakonne Maria Chrysostoma)
Ur. 15 lutego 1891 r. w Siemysłowie, pow. namysłowski. 15 sierpnia 1916 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 22 marca 1981 r.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kotzur Kunigunde (imiona zakonne Maria Bibiana)
Ur. 19 maja 1895 r. w Kolonii Kornowackiej, pow. raciborski. 1 października 1918 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 22 marca 1948 r. w Branicach na raka piersi.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kowal Anna (imiona zakonne Maria Florentina)
Ur. w Branicach, pow. głubczycki. W 1903 r. otrzymała habit.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.

S. Kowal Anna (imiona zakonne Maria Galaberta)
Ur. 30 września 1886 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej. Zmarła tam 23 marca 1971 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kowal Klara (imiona zakonne Maria Flora)
Ur. 22 marca 1891 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce branickiej.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Krakowsky Hedwig (imiona zakonne Maria Devota)
Ur. 8 października 1891 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach. 1 października 1918 r. otrzymała habit, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. Była przedszkolanką. Opiekowała się Związkiem Ochrony Dziewcząt w Berlinie. Zm. 4 maja 1965 r. i została pochowana na cmentarzu św. Michała w Berlinie-Neukölln.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Krakowsky Marie (imiona zakonne Maria Genofeva)
Ur. 9 grudnia 1880 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do klasztoru marianek w Branicach. 29 maja 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała jako pielęgniarka i nauczycielka robótek ręcznych. Zm. 7 stycznia 1951 r. i została pochowana na cmentarzu opactwa benedyktynów w Maria Laach.
Źródło i literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Krakowsky Rosa (imiona zakonne Maria Armella)
Ur. 1 grudnia 1889 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do klasztoru marianek w Branicach i zdała egzamin na nauczycielkę szkoły ludowej. 13 czerwca 1914 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Zm. 7 stycznia 1951 r. i została pochowana na cmentarzu św. Michała w Berlinie – Neukölln.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Kreis Kiliana
Ur. 15 listopada 1903 r. 18 kwietnia 1928 r. wstąpiła do nowicjatu. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Kretek Franziska (imiona zakonne Maria Auxentia)
Ur. 21 grudnia 1910 r., zmarła 7 lipca 1962 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kroemer Martha (imiona zakonne Maria Diomedes)
Ur. 15 lutego 1891 r. w Jabłonowie, koło Stargardu Gdańskiego. 21 grudnia 1917 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 13 września 1949 r. w Żelaźnie, pow. Kłodzko.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kufka Maria (imiona zakonne Maria Abyrona)
Ur. w Piasku, pow. raciborski. Zmarła 28 września 1924 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kupetz Franziska (imiona zakonne Maria Friedeswita)
Ur. 27 października 1897 r. w Ludgeřovicach. 5 czerwca 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 5 lutego 1981 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Langer Anna (imiona zakonne Maria Boromaea)
Ur. 24 sierpnia 1879 r. w Pietrowicach, pow. głubczycki. 27 maja 1903 r. otrzymała habit, a 17 marca 1917 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w branickiej placówce zakonnej na oddziałach psychiatrycznych. Zmarła tam 14 sierpnia 1945 r. na zawał serca.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Langer Martha – zob. Boguchwałów.

S. Larisch Emilia (imiona zakonne Maria Osmunda)
Ur. 29 stycznia 1899 r. w Neuhof (?), pow. głubczycki. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. Przez 20 lat pracowała w domach zakonnych w Żernikach i w Branicach. Zmarła 17 marca 1943 r. w Branicach, z powodu choroby.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Lewak Franziska (imiona zakonne Maria Melania)
Ur. 19 sierpnia 1890 r. w Hněvošicach. 14 grudnia 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Żyła w branickim klasztorze. Zmarła 11 grudnia 1966 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Literatura i źródło: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lewak Maria (imiona zakonne Maria Serapia)
Ur. 2 grudnia 1888 r. w Pisarzowicach, pow. prudnicki. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W latach 1934–1940 była prokuratorką prowincji branickiej. Po odpowiednim przeszkoleniu, obsługiwała zakładową centralę telefoniczną. Zm. 28 listopada 1966 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lioba
Zginęła 21 marca 1945 r., pod gruzami budynku, na terenie Zakładów Leczenia i Opieki podczas radzieckiego nalotu na Branice.
Literatura: GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Lorek Sophia (imiona zakonne Maria Enneka)
Od 1920 r. wydawała posiłki ubogim na terenie Zakładów Leczenia i Opieki w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Losse Josefa (imiona zakonne Maria Rosela)
Ur. 15 września 1899 r. 11 stycznia 1921 r. wstąpiła do nowicjatu, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła

śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła w 1975 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lyda Maria (imiona zakonne Maria Evarista)
Ur. 17 stycznia 1884 r. w Popielowie, pow. opolski. 23 maja 1907 r. wstąpiła do nowicjatu, a 13 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 15 marca 1966 r. w Nysie.
Źródła i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Maczurek Maria (imiona zakonne Maria Walburga)
Od 1904 r. najbliższa współpracownica pierwszego psychiatry, zatrudnionego w Branicach, dr. Karla Merza.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Maczurek Scholastika (imiona zakonne Maria Virgilia)
Ur. 10 lutego 1886 r. w Turkowie, pow. głubczycki. 12 czerwca 1912 r. otrzymała habit, a 13 marca 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce branickiej. Zmarła tam 9 sierpnia 1963 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Maczurek Zelma (imiona zakonne Maria Hygina)
27 maja 1913 r. otrzymała habit. Działała w branickiej placówce.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Metzner Maria (imiona zakonne Maria Athanasia)
Ur. w Chemnitz w Saksonii. Zmarła 31 sierpnia 1917 r. w Branicach, w wieku 40 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mierzwa Maria (imiona zakonne Maria Ermelinda)
Ur. 16 stycznia 1888 r. w Roszowickim Lesie, pow. kozielski w rodzinie chłopskiej. 15 sierpnia 1916 r. wstąpiła do nowicjatu, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała jako ogrodniczka w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 14 września 1988 r.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; S. M. PLOCH SALABERGA, *Schwester M. Ermelinda – Maria Mierzwa*, „Leobschützer Heimatblatt" 1989, nr 3; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mikulla Anna (imiona zakonne Maria Melchiades)
Ur. 29 maja 1892 r. w Hati. 10 grudnia 1912 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła wieczyste śluby. W 1937 r. była przełożoną w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. Zm. 10 stycznia 1968 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mikulla Klara (imiona zakonne Maria Amelberga)
Ur. 6 sierpnia 1898 r. w Hat`i. 11 stycznia 1921 r. wstąpiła do nowicjatu, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 7 lutego 1980 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mikulla Elisabeth (imiona zakonne Maria Beda)
Ur. 7 lutego 1904 r. w Hat`i. 5 czerwca 1926 r. otrzymała habit, a 2 maja 1932 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w klasztorze w Branicach. W 1947 r. wraz z s. Marią Agathą nielegalnie przekroczyła granicę państwową, by uczestniczyć w pogrzebie biskupa J. M. Nathana w Opawie. Zm. 12 marca 1982 r. i jest pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mosler Olga (imiona zakonne Maria Latasta)
21 stycznia 1914 r. otrzymała habit. Działała w placówce branickiej.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Mosler Otilia (imiona zakonne Maria Eulogia)
Ur. 23 października 1889 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. 14 grudnia 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce branickiej. Zmarła 3 marca 1968 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Neugebauer Anna (imiona zakonne Maria Gordiana)
Ur. 19 lipca 1883 r. w Michałkowicach, pow. głubczycki. 15 grudnia 1910 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Praco-

wała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 12 listopada 1950 r.
Źródła i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Neugebauer Hedwig (imiona zakonne Maria Christiana)
Ur. 25 marca 1885 r. w Michałkowicach, pow. głubczycki. 28 listopada 1907 r.otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w placówce branickiej. Zmarła 2 października 1968 r. w Berlinie.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Neugebauer Josefa (imiona zakonne Maria Eusebia)
Ur. 6 września 1878 r. w Michałkowicach, pow. głubczycki. Zmarła 6 września 1905 r. w Branicach w wieku 27 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Niemiela Olga (imiona zakonne Maria Canuta)
Ur. w 1887 r. w Branicach. 31 maja 1908 r. otrzymała habit. W 1910 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Ochwat Anna (imiona zakonne Maria Abyrona)
Ur. 29 grudnia 1903 r. w Hat`i. 15 sierpnia 1925 r. wstąpiła do nowicjatu, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 26 listopada 1974 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ochwat Alvernia
Ur. 27 października 1900 r. 5 czerwca 1920 r. wstąpiła do nowicjatu. Była pielęgniarką w Zakładach Leczenia i Opieki w Branicach w okresie międzywojennym. Zmarła 15 lutego 1975 r. w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Owczarek Katharina (imiona zakonne Maria Dosithea)
Ur. 25 listopada 1895 r. 5 czerwca 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła wieczyste śluby. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, i tam zmarła 28 sierpnia 1979 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Pelz Maria (imiona zakonne Maria Georgia)
Ur. 23 stycznia 1876 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 24 kwietnia 1895 r. otrzymala habit. Była przedszkolanką i pielęgniarką w Żernikach, Raciborzu i Branicach. Pełnia funkcję przełożonej w domach zakonnych w Wilkanowie, Berlinie – Neukölln, Wojborzu, Włodzieninie i Wittenberdze. Zmarła 10 czerwca 1943 r. w Domu św. Rocha w Nysie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Petra
Ur. 25 marca 1881 r., zm. 1 kwietnia 1928 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło: Napis na tabliczce nagrobnej.

S. Placzek Maria (imiona zakonne Maria Crispiana)
Ur. w Hat`i. Zmarła 29 października 1913 r. w Branicach, w wieku 24 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ploch Olga (imiona zakonne Maria Simplicia)
Ur. 4 stycznia 1894 r. w Szopienicach. 1 października 1918 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Płacznik Olga (imiona zakonne Maria Gorgonia)
10 grudnia 1912 r. otrzymała habit. Działała w branickiej placówce zakonnej.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Poloczek Viktoria (imiona zakonne Maria Aszilina)
Ur. 6 lipca 1890 r. w Borowianach, pow. strzelecki. 6 stycznia 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Posner Maria (imiona zakonne Maria Luziana)
Ur. 14 lipca 1885 r. w Białym Kamieniu na Śląsku. 3 listopada 1904 r. wstąpiła do nowicjatu, a 9 listopada 1918 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach i zmarła tam 16 stycznia 1967 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Preiss Maria (imiona zakonne Maria Cantia)
Ur. 6 sierpnia 1884 r. w Lewicach, pow. głubczycki. 2 czerwca 1910 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródła i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Przemek Maria (imiona zakonne Maria Silveria)
Ur. w Branicach. W 1903 r. otrzymała habit.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.

S. Raupach Martha (imiona zakonne Maria Potamiana)
Ur. w Słupie, pow. jaworski. Zm. 2 lipca 1940 r. w Branicach, w wieku 54 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Reimann Martha (imiona zakonne Maria Agnes)
Ur. 4 marca 1919 r. w Kłodoboku, pow. grodkowski. 7 marca 1935 r. wstąpiła do klasztoru i zdała egzamin z pielęgnacji dzieci. 15 sierpnia 1937 r. otrzymała habit, a 30 grudnia 1943 r. złożyła śluby wieczyste. Przez prawie 3 lata pracowała w przedszkolu we Włodzieninie, a następnie przez 3 miesiące opiekowała się rannymi w Branicach. Zmarła 8 lipca 1944 r. w Branicach.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Riemel Beata (imiona zakonne Maria Adolfa)
Ur. 13 listopada 1897 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w Branicach jako pielęgniarka. Zmarła 12 kwietnia 1937 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Rollnik Caecilia (imiona zakonne Maria Adolfa)
Ur. w Zaborzu. Zmarła 15 maja 1922 r. w Branicach, w wieku 30 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Rother Anna (imiona zakonne Maria Othildis)
Ur. 5 sierpnia 1893 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. 21 marca 1922 r. wstąpiła do nowicjatu, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła w 1947 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ryba Agnes (imiona zakonne Maria Emelia)
Ur. 25 sierpnia 1902 r. w Raciborzu. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła w 1978 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Sauer Maria (imiona zakonne Maria Longina)
Od jesieni 1903 r. pracowała na oddziałach dla psychicznie chorych w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.

S. Scheffczyk Hermina (imiona zakonne Maria Bona)
Ur. 17 maja 1890 r. w Bobrownikach, pow. raciborski. 13 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała przy pielęgnacji chorych, a także w gospodarstwie domowym sióstr. w Branicach, Ścinawce, we Wrocławiu i Zawidowicach. W sierpniu 1925 r. popadła w chorobę psychiczną i została umieszczona w szpitalu w Branicach. W lipcu 1941 r., z innymi osobami psychicznie chorymi, została przewieziona do zakładu leczniczego w Pfafferode w Turyngii, gdzie 17 lipca 1942 r. została uśmiercona. Pochowano ją na cmentarzu zakładowym w Mühlhausen.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Schimetzek Bertha (imiona zakonne Maria Lauriana)
Ur. 24 czerwca 1908 r. w Hněvošicach. 18 października 1928 r. wstąpiła do nowicjatu, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła 30 sierpnia 1992 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schimke Maria (imiona zakonne Maria Pacifica)
Ur. 3 września 1881 r. w Michałkowicach, pow. głubczycki. 27 maja 1903 r. otrzymała habit w Branicach, a 17 marca 1917 r. złożyła śluby wieczyste. W 1903 r., po obłóczynach we Wrocławiu, przybyła do branickiej placówki do pracy na oddziałach psychiatrycznych. Została mistrzynią nowicjatu w Nysie – Rochowie.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schwarz Hedwig (imiona zakonne Maria Benitia)
Ur. 28 października 1888 r. w Branicach, pow. głubczycki. 14 grudnia 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schwiedergoll Franziska (imiona zakonne Maria Pachomia)
Ur. 22 sierpnia 1892 r. w Rudzińcu, pow. gliwicki. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce branickiej. Zmarła 2 września 1988 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Slischka Sophie (imiona zakonne Maria Laudesia)
Ur. 24 kwietnia 1899 r. w Owsiszczach, pow. raciborski. 18 października 1928 r. wstąpiła do nowicjatu, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Slomka Cäcilia (imiona zakonne Maria Sylvestra)
Ur. 20 listopada 1901 r. w Raciborzu na Ostrogu. 11 stycznia 1921 r. wstąpiła do nowicjatu, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Sobotta Elisabeth (imiona zakonne Maria Apollinaris)
Ur. 26 marca 1894 r. w Gaszowicach, pow. rybnicki. 5 czerwca 1917 r.otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. 21 marca 1945 r. została ostrzelana z radzieckiego myśliwca podczas pracy w ogrodzie i zmarła (w wieku 51 lat) po przeniesieniu jej na salę operacyjną branickich Zakładów Leczenia i Opieki.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Splesnialy Juliana (imiona zakonne Maria Ursulina)
Ur. 10 stycznia 1893 r. w Nieznaszynie pow. kozielski. 5 czerwca 1917 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 28 marca 1972 r. w Coesfeld.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Stein Bertha (imiona zakonne Maria Mercedes)
Ur. w Pomorzowiczkach, pow. głubczycki. Zmarła 15 kwietnia 1930 r. w Branicach, w wieku 38 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Stern Helena (imiona zakonne Maria Gemma)
Ur. 20 kwietnia 1900 r. w Berlinie. Przybyła do Branic i, mimo żydowskiego pochodzenia, po zmianie wyznania 15 sierpnia 1921 r. została przyjęta do zgromadzenia we Wrocławiu i skierowana do Branic. 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. W latach 1934–1940 była sekretarką prowincji branickiej.
Literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Strauss Anna (imiona Maria Eustachia)
Ur. w Grünberg (?), pow. szamotulski. Zmarła 14 lipca 1906 r. w Branicach, w wieku 28 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Szeczinski Helene (imiona zakonne Maria Reingardis)
Ur. 29 września 1895 r. w Semlinie, koło Stargardu Gdańskiego. 1 października 1918 r. wstąpiła do nowicjatu, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła wieczyste śluby. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach. Zmarła 17 lutego 1934 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Szymeczek Berta (imiona zakonne Maria Lauriana)
Ur. 24 czerwca 1908 r. w Nebošticach jako córka rzeźnika Jacoba i Josefy z domu Heim. W styczniu 1928 r. wstąpiła do postulatu w Branicach i 18 października tego roku we Wrocławiu otrzymała habit. Od października 1928 do 7 lutego 1930 r. przebywała w domu nowicjatu w Nysie, a od lutego 1930 r. w klasztorze w Branicach. 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwszą profesję, a 21 kwietnia 1934 r. wieczystą. Do zakończenia II wojny światowej była furtianką. Po zdobyciu odpowiedniego wykształcenia, pracowała jako technik dentystyczny w branickim ośrodku zdrowia. W latach 1960–1966 pełniła funkcję przełożonej klasztoru i, po zakończeniu kadencji, do 1983 r. pracowała

w gabinecie dentystycznym. Zm. 30 sierpnia 1992 r. w Branicach.
Literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.

S. Thamfald Hedwig (imiona zakonne Maria Hiltrudis)
27 maja 1913 r. otrzymała habit. Działała w branickiej placówce.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Thusek Josefa (imiona zakonne Maria Kiliana)
Ur. 18 maja 1878 r. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła tam 19 marca 1927 r., w wieku 49 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thusek Karoline (imiona zakonne Maria Baptista)
31 maja 1908 r. otrzymała habit. Działała w branickiej placówce.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Thusek Klara (imiona zakonne Maria Katharina)
31 maja 1911 r. otrzymała habit. Działała w branickiej placówce.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Tilleczek Antonie (imiona zakonne Maria Modovena)
Ur. 24 czerwca 1889 r. w Hatí. 2 czerwca 1910 r. wstąpiła do zakonu sióstr Maryi Niepokalanej i 8 grudnia 1919 r. złożyła wieczyste śluby. Była przełożoną sióstr w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach. Zmarła w 1967 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Tront Mathilde (imiona zakonne Maria Barula)
Ur. 7 listopada 1888 r. w Bolesławiu, pow. raciborski. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w branickiej placówce.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Turek Genovefa (imiona zakonne Maria Zyta)
W 1913 r. i 1922 r. była przełożoną branickich sióstr. Zmarła 8 września 1965 r. w Nysie.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Twyrdy Maria (imiona zakonne Maria Januaria)
Ur. 4 lipca 1883 r. w Hat`i. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej. Zmarła 10 grudnia 1953 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Urbitzek Anna (imiona zakonne Maria Hilariona)
Ur. 27 kwietnia 1891 r. w Zaborzu. 2 czerwca 1910 r. wstąpiła do nowicjatu, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, gdzie zmarła w 1956 r.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Vogt Maria (imiona zakonne Maria Imelia)
Ur. 23 grudnia 1883 r. Jedna z czterech pierwszych sióstr marianek, osiadłych w 1898 r. w Branicach. Zajmowała się przedszkolem. Zmarła w 1957 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Literatura: GROCHOLL, *Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Vogt Theresia (imiona zakonne Maria Helena)
Ur. w Goli Grodkowskiej. Zmarła 26 lutego 1911 r. w Branicach, w wieku 40 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wallek Anna (imiona zakonne Maria Eusebia)
Ur. 23 grudnia 1883 r. w Hatí. 29 maja 1906 r. wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach i w 1908 r. złożyła pierwsze śluby, a 8 grudnia 1919 r. śluby wieczyste. Pracowała na oddziałach dla psychicznie chorych w Branicach. W 1937 r. była przełożoną w bliszczyckiej filii. W latach 1940–1941 i od 1944 do 14 maja 1947 r. pełniła funkcję przełożonej branickiej prowincji Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej. Zmarła 11 kwietnia 1957 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Waller Rosalie (imiona zakonne Maria Generosa)
Ur. 3 września 1900 r. w Roszowickim Lesie, pow. kozielski. 5 czerwca 1920 r. wstąpiła do nowicjatu, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wemmer Paula (imiona zakonne Maria Cyriaca)
Ur. 17 maja 1887 r. w Nowym Kietrzu (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wiaczka Franziska (imiona zakonne Maria Wigberta)
Ur. 2 października 1903 r. w Ludgeřovicach. 2 maja 1927 r. wstąpiła do nowicjatu, a 2 maja 1932 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w zakładzie wychowawczym dla chłopców w Branicach – Zamku.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Witaschek Albertina (imiona zakonne Maria Agatha)
Ur. 6 maja 1877 r. w Wasiłowicach, pow. prudnicki jako córka Johanna i Julianny z domu Mencer. Gdy ukończyła 18 lat, wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej i 2 października 1897 r. otrzymała habit. 27 października tego samego roku złożyła pierwsze śluby zakonne. W następnym roku została wysłana jako pielęgniarka do Branic i należała do grona pierwszych, tam osiadłych sióstr marianek. W 1903 r. na krótko została wysłana do domu filialnego w Kobieli koło Grodkowa i powróciła do Branic, gdzie została przełożoną. 7 listopada 1909 r. złożyła śluby wieczyste. W 1933 r. wraz z ks. J. M. Nathanem i s. Eusebią (Anną Wallek), była na pielgrzymce w Rzymie i została przyjęta na audiencji przez papieża Piusa XI. Od 8 grudnia 1934 do 1940 r. była przełożoną prowincji branickiej i ponownie w latach 1941–1944 i 1953–1954. W 1947 r. nielegalnie przekroczyła granicę, by uczestniczyć w pogrzebie biskupa Nathana w Opawie. Zm. 6 marca 1978 r. w Branicach, a uroczystościom pogrzebowym przewodniczył biskup Antoni Adamiuk.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wosnik Josefa (imiona zakonne Maria Euphrasia)
Ur. w Michałkowicach, pow. głubczycki. Zmarła 1 lutego 1914 r. w Branicach, w wieku 40 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wosnitza Klara (imiona zakonne Maria Climaca)
Ur. 7 sierpnia 1888 r. w Zaborzu. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej. Zmarła 30 marca 1964 r. w Nysie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wrana Emelia
Ur. 29 maja 1897 r. 15 sierpnia 1923 r. wstąpiła do nowicjatu. W okresie międzywojennym działała w placówce zakonnej w Branicach.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan*..., op. cit.

S. Wrana Maria (imiona zakonne Maria Godoleva)
Ur. 29 maja 1897 r. w Boboluszkach, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1923 r. wstąpiła do nowicjatu, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w placówce zakonnej w Branicach, i tam zmarła w 1965 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Zagolla Anna (imiona zakonne Maria Norberta)
Ur. 9 lipca 1873 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. 19 listopada 1903 r. otrzymała habit, a 2 grudnia 1917 r. złożyła wieczyste śluby. W latach 1903–1906 pracowała w Branicach w gospodarstwie domowym, następnie do 1909 r. przebywała w Berlinie – Michaelkirch. Od 1909 do 1924 r. była przełożoną w domach zakonnych w Woliborzu, Drogosławiu i Rusocinie, a od 1932 r. do swojej śmierci, 21 stycznia 1939 r., przełożoną w Nysie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t.2.

S. Zimmer Maria (imiona zakonne Maria Severina)
Ur. w Kolnowicach, pow. prudnicki. Zmarła 6 maja 1905 r. w Branicach, w wieku 29 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Branicach, w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa

S. Fuchs Maria (imiona zakonne Maria Ehrentraut)
Ur. 27 stycznia 1894 r. w Grodziszczu, pow. świdnicki. 2 czerwca 1919 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 r. pracowała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kette Elisabeth (imiona zakonne Maria Stephania)
Ur. 14 listopada 1883 r. we Wrocławiu. 27 maja 1903 r. otrzymała habit, a 17 marca 1917 r. złożyła wieczyste śluby. Działała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Klose Helene (imiona zakonne Maria Baltasara)
Ur. 15 marca 1871 r. w Rusocinie, pow. nyski. 29 kwietnia 1897 r. otrzymała habit, a 26 lutego 1911 r. złożyła wieczyste śluby. Od 1926 r. była przełożoną sióstr w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach.
Źródła: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 19430; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lampart Mathilda (imiona zakonne Maria Helena)
Ur. 12 stycznia 1884 r. w Hat`i. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Działała w placówce branickiej, wydając posiłki dla ubogich, a w 1932 r. pracowała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach. Zmarła w 1974 r. w Branicach.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Paskuda Ottilie (imiona zakonne Maria Milburga)
Ur. 23 lutego 1903 r. w Hat`i. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach. Zmarła 2 października 1981 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Skowranek Sophie (imiona zakonne Maria Davida)
Ur. 9 maja 1895 r. w Šilheřovicach. 2 czerwca 1919 r. wstąpiła do nowicjatu, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa w Branicach. Zmarła 28 maja 1979 r. w Branicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Branicach – Zamku, w Domu św. Rafała

S. Bartsch Margaretha (imiona zakonne Maria Bernice)
Ur. 13 października 1898 r. w Goleniowie Śląskim, koło Ząbkowic Śląskich. 1 października 1918 r. otrzymała habit, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gaitzik Franziska (imiona zakonne Maria Erasma)
Ur. 4 października 1889 r. w Chorzowie. 15 grudnia 1910 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gostomski von Veronika (imiona zakonne Maria Vitalia)
Ur. 16 stycznia 1897 r. w Płocicach, koło Kościerza. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Grzesik Franziska (imiona zakonne Maria Wenceslava)
W 1908 r. została przełożoną w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.

S. Kansy Monika (imiona zakonne Maria Witburga)
Ur. 10 kwietnia 1908 r. w Kozłowicach, pow. oleski. 23 kwietnia 1930 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Klett Bronislava (imiona zakonne Maria Corona)
Ur. 22 kwietnia 1896 r. w powiecie bydgoskim. 5 czerwca 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Larisch Emilia (imiona zakonne Maria Osmunda)
Ur. 21 stycznia 1899 r. w Neuhof (?), koło Posucic, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. Zmarła 17 marca 1943 r. w Branicach.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Lieber Josefa (imiona zakonne Maria Rosalia)
Ur. 19 lipca 1877 r. w Kazimierzu, pow. głubczycki. 25 kwietnia 1903 r. otrzymała habit, a 17 marca 1915 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Meja Anna (imiona zakonne Maria Petra)
Ur. w Dytmarowie, pow. prudnicki. Zmarła 1 kwietnia 1928 r. w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Mikulla Anna (zob. Branice)
W 1937 i 1940 r. była przełożoną sióstr w Branicach – Zamku.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Nikolaus Martha (imiona zakonne Maria Leokadia)
Ur. 29 stycznia 1895 r. w Tyńcu nad Ślęzą. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Ostermeyer Hedwig (imiona zakonne Maria Filea)
Ur. 4 września 1895 r. w Wełnowcu, pow. katowicki. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Otto Anna (imiona zakonne Maria Meinrada)
Ur. 10 marca 1880 r. w Żelisławkach, pow. tczewski. 16 maja 1905 r. otrzymała habit, a 25 marca 1919 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. W latach 1934–1940 była członkiem rady branickiej prowincji zakonnej, a w 1937 r. przełożoną w Nowej Cerekwi.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Pannek Gertrud (imiona zakonne Maria Hildebalda)
Ur. 11 marca 1904 r. w Chorzowie. 19 kwietnia 1926 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. Zmarła 20 kwietnia 1950 r. w Żernikach.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit. – Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Restel Anna (imiona zakonne Maria Goara)
Ur. 5 lipca 1891 r. w Krzanowicach, pow. raciborski. 27 maja 1913 r.otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku. Zmarła 21 czerwca 1964 r. w Branicach.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Sanetznik Franziska (imiona zakonne Maria Serapia)
Ur. 18 sierpnia 1895 r. w Bełsznicy, pow. raciborski. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła wieczyste śluby. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan…*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen…, op. cit.

S. Schindler Agnes (imiona zakonne Maria Angelina)
Ur. 1 czerwca 1893 r. w Branicach, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Swatzina Josefine (imiona zakonne Maria Ramberta)
Ur. 21 grudnia 1899 r. w Hulczynie. 21 marca 1922 r. otrzymała habit zakonny, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Swatzina Valeska (imiona zakonne Maria Anna)
Ur. 6 lutego 1889 r. w Hulczynie. 10 grudnia 1912 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thauer Anna (imiona zakonne Maria Nolaska)
Ur. 2 sierpnia 1882 r. w Szadurczycach, pow. niemodliński. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Zajons Gertrud (imiona zakonne Maria Eva)
Ur. 15 lutego 1899 r. w Chorzowie. 11 stycznia 1921 r. otrzymała habit, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ziaja Helena (imiona zakonne Maria Lima)
Ur. 11 lutego 1890 r. w Zaborzu. 25 maja 1909 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Do 1935 r. pracowała w Domu św. Rafała w Branicach – Zamku.
Źródło i literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Bliszczycach

S. Basner Maria (imiona zakonne Maria Evangelista)
W 1921 r. wstąpiła do domu zakonnego w Bliszczycach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Brosig Pauline (imiona zakonne Maria Gaudentia)
Ur. 5 września 1896 r. w Jarnołtowie, pow. nyski. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Bliszczycach.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Cygan Anna (imiona zakonne Maria Caja)
10 grudnia 1912 r. otrzymała habit i została wprowadzona do domu zakonnego w Bliszczycach, Działała również w branickiej placówce.
Literatura: POSPISZYL, *Bp. Joseph Martin Nathan...*, op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Drutschmann Ottilie (imiona zakonne Maria Leandra)
Ur. 9 października 1886 r. w Wyszkowie Śląskim, pow. nyski. 22 listopada 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała przy pielęgnacji chorych w domach zakonnych w Brzeziej Łące, Niemysłowicach, Swierzawie, Niwie, Bliszczycach i Opawicy. W 1932 r. była przełożoną sióstr maryjnych w Bliszczycach, a od 1935 r. w Lisięcicach, gdzie zmarła 15 kwietnia 1938 r. i tam została pochowana.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Fischer Anna (imiona zakonne Maria Waltrudis)
Ur. 5 czerwca 1896 r. w Piorunkowicach, pow. prudnicki. 2 czerwca 1919 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Bliszczycach.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Leibig Anna (imiona zakonne Maria Hildebrandis)
Ur. 17 lutego 1898 r. w Sowinie, pow. niemodlinski. 23 października 1922 r. otrzymała habit,

a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. pracowała w Bliszczycach.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lieber Josefa (zob. Branice – Zamek)
W 1940 r. była przełożoną domu sióstr w Bliszczycach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Moder Pancratia
Ur. w 1873 r. w Rusocinie. W 1898 r. złożyła wieczyste śluby. W 1937 r. była przełożoną sióstr w Bliszczycach.
Źródło: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937.

S. Schell Luzia (imiona zakonne Maria Lea)
W 1921 r. została wprowadzona do domu zakonnego w Bliszczycach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

W Boguchwałowie

S. Burkert Ottilie (imiona zakonne Maria Gilberta)
Ur. 24 września 1883 r. w Lewicach, pow. głubczycki. 10 grudnia 1912 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała jako pielęgniarka w domach zakonnych w Sidzinie, Boguchwałowie i Lipnikach. Zmarła 16 maja 1944 r. w Nysie – Rochowie, gdzie została pochowana.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Czech Franziska (imiona zakonne Maria Bonifatia)
Ur. 26 listopada 1869 r. w Pyskowicach. 24 kwietnia 1895 r. otrzymała habit, a 16 marca 1909 r. złożyła wieczyste śluby. Przebywała w domu zakonnym we Włodzieninie jako przełożona, a w 1932 r. była przełożoną w Boguchwałowie.
Źródła i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Frenzel Anna (imiona zakonne Maria Asteria)
Ur. 23 października 1907 r. w Gościęcinie, pow. kozielski. 30 października 1927 r. otrzymała habit, a 8 kwietnia 1930 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Boguchwałowie.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hanatschek Elisabeth (imiona zakonne Maria Waldrada)
Ur. 8 września 1902 r. w Branicach, pow. głubczycki. 30 października 1927 r. otrzymała habit, a 8 kwietnia 1930 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Boguchwałowie.
Literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Haubner Elisabeth (imiona zakonne Maria Akwilina)
W 1904 r. została wprowadzona jako jedna z czterech pierwszych sióstr do domu zakonnego w Boguchwałowie.
Literatura: SCHWETER J., *Historia Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej*, t. 1, Wrocław 2000.

S. Hiltscher Martha (imiona zakonne Maria Serwatia)
W 1904 r. została wprowadzona jako jedna z czterech pierwszych sióstr do domu zakonnego w Boguchwałowie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Langer Martha (imiona zakonne Maria Karla)
Ur. 1 maja 1875 r. w Makowicach, pow. grodkowski. W 1895 r. wstąpiła do zakonu. Pracowała jako pielęgniarka i nauczycielka robót ręcznych w domach zakonnych w Żernikach, Raciborzu i Branicach. W 1908 r. została przełożoną sióstr w Boguchwałowie (kazała w tamtejszym domu zakonnym urządzić kaplicę, w której celebrowane były msze św.), a następnie w Lipnikach, Ścinawie, Kłodzku, Konradowie i Raciborzu. W marcu 1939 r. przyjechała jako zwyczajna siostra do Żernik. Zmarła w nocy z 19/20 lutego 1940 r. w Żernikach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1 i 2.

S. Müller Ida (imiona zakonne Maria Achatia)
Ur. 12 stycznia 1884 r. w Osieku, pow. grodkowski. 31 maja 1908 r. otrzymała habit. Przez 23 lata była pielęgniarką w domu zakonnym w Berlinie, następnie przez 6 lat była przełożoną w Radzikowicach, skąd została przeniesiona do Boguchwałowa.

Zmarła 18 grudnia 1941 r.. 7 tygodni po przeniesieniu jej do Złotogłowic. Została pochowana w Nysie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Nitschke Cäcilia (imiona zakonne Maria Michaela)
Ur. w 1875 r. w Brzeziej Łące, pow. oleśnicki. W 1940 r. była przełożoną sióstr w Boguchwałowie.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Panek Martha (imiona zakonne Maria Nikolaja)
Ur. 1 stycznia 1893 r. w Chorzowie. 5 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Boguchwałowie.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Rosenberger Maria (imiona zakonne Maria Gaudentia)
W 1904 r. została wprowadzona jako jedna z czterech pierwszych sióstr do domu zakonnego w Boguchwałowie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Schilling Helene (imiona zakonne Maria Katharina)
Ur. w Gliwicach. W 1904 r. została wprowadzona jako jedna z pierwszych sióstr do domu zakonnego w Boguchwałowie. Zmarła tam 9 lutego 1908 r., w wieku 30 lat.
Źródła i literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Siemko Angela (imiona zakonne Maria Immaculata)
Ur. 18 listopada 1897 r. w Wirku, pow. katowicki. 5 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Boguchwałowie.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Vaupel Hildegard (imiona zakonne Maria Anisia)
Ur. 27 stycznia 1907 r. w Zabrzu. Pracowała w kuchniach domów zakonnych w Berlinie, Ścinawie, w domu macierzystym we Wrocławiu, w Boguchwałowie i Zinnowitz. Zmarła 16 listopada 1941 r., z powodu ran odniesionych po poparzeniu w kuchni.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Wasler Valeska (imiona zakonne Maria Theresia)
Ur. 30 września 1876 r. w Riedersdorf koło Berlina. Była przedszkolanką i pielęgniarką. W latach 1919–1926 była przełożoną w domu zakonnym w Opawicy, a odtąd do 1930 r. w Boguchwałowie. W 1930 r. została przeniesiona do Berlina – Karlshorst, do otwartego nowego Szpitala św. Antoniego, by tam prowadzić biuro. Po 8-letniej pracy biurowej została przeniesiona jako przełożona do Ścinawy. Po 4 latach, z powodu nowotworu, przeniesiono ją do lżejszej pracy do Berlina. Zmarła 27 stycznia 1944 r. w Nysie, gdzie została pochowana.
Źródło i literatura: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Troplowitz vom Jahre 1902; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

W Kazimierzu

S. Guhn Martha (imiona zakonne Maria Milrada)
Ur. 29 lipca 1899 r. we Wrocławiu. 19 kwietnia 1926 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Kazimierzu.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kanthak Regina (imiona zakonne Maria Arnella)
W 1922 r. została wprowadzona do domu zakonnego w Kazimierzu.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Kuwan Maria (imiona zakonne Maria Arimathäa)
W 1922 r. została wprowadzona do domu zakonnego w Kazimierzu.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Silberbach Anna (imiona zakonne Maria Caritas)
Ur. 21 marca 1907 r. w Kekitten, pow. Reszel. 23 listopada 1905 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną sióstr marianek w Kazimierzu. Zmarła 6 sierpnia 1945 r. w Nysie.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wieloch Klara (imiona zakonne Maria Nikodema)
Ur. 16 lutego 1883 r. w Brzezince, pow. mysłowicki. 22 listopada 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Kazimierzu.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Lewicach

S. Böbel Berta (imiona zakonne Maria Thekla)
Ur. 19 lutego 1870 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. 13 sierpnia 1890 r. otrzymała habit, a 16 grudnia 1904 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Lewicach. W 1940 r. była jego przełożoną. W marcu 1945 r. ewakuowała się przed frontem, najpierw do Branic, następnie do Bruntala. Po wojnie mieszkała w branickim Domu Rekolekcyjnym św. Józefa. Jest pochowana w Branicach.
Źródła i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; KINZEL E., *Marienschwestern in Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 6; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Giza Valeska (imiona zakonne Maria Gratiana)
Ur. w 1892 r. w Głogowcu, (dziś część Głogówka). 25 maja 1913 r. otrzymała habit, a 13 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1937 r. była przełożoną w Lewicach. W marcu 1945 r. uciekła z innymi siostrami, najpierw do Branic, potem do Bruntala. Po wojnie przez kilka lat przebywała w Św. Krzyżu koło Nysy.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Maria Tobia
W 1945 r. siostra marianka w Lewicach. Zm. 12 maja 1966 r. i jest pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło: Napis na tabliczce nagrobnej.

S. Maria Urbana
W 1945 r. siostra marianka w Lewicach.

S. Rieger Martha (imiona zakonne Maria Serburga)
Ur. 6 grudnia 1897 r. w Prudniku. 2 maja 1927 r. otrzymała habit, a 2 maja 1932 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Lewicach.
Źródło i literatura: KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schmiady Maria (imiona zakonne Maria Ludovica)
Ur. 30 grudnia 1880 r. w Sycowie. 22 listopada 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Od 1909 r. przebywała w domu sióstr Maryi Niepokalanej w Lewicach, następnie w Nowej Cerekwi, majątku Żernikach, Wigancicach, Szalejowie, gdzie pielęgnowała chorych i zajmowała się pracami domowymi oraz w domu macierzystym we Wrocławiu, gdzie zmarła 12 czerwca 1937 r.
Literatura: KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, op. cit.; KINZEL E., *Aus der Kirchenchronik der Pfarrgemeinde Löwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 4; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Schmidt Ottilie (imiona zakonne Maria Floriana)
Ur. 17 września 1872 r. w Starczówku pow. ziębicki. 24 października 1899 r. otrzymała habit, a 28 listopada 1913 r. złożyła śluby wieczyste. W 1909 r. została przełożoną domu zakonnego w Lewicach. Zmarła 17 maja 1950 r. w Langweiler.
Literatura: KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, op. cit.; Kinzel, *Aus der Kirchenchronik*..., op. cit.; SCHWETER, *Historia zgromadzenia*, t. 2.

S. Scholz Emilie (imiona zakonne Maria Natalia)
Ur. 12 marca 1899 r. w Kolnicy, pow. grodkowski. 6 stycznia 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w domu zakonnym w Lewicach. W marcu 1945 r. uciekła przed frontem wraz z innymi siostrami, najpierw do Branic, potem do Bruntala.
Źródła i literatura: KINZEL, *Marienschwestern in Löwitz*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Sterra Martha – zob. Włodzienin.

S. Vogt Wilfrida
Ur. w Vogtsdorf (?), koło Środy Śląskiej. W czerwcu 1911 r. objęła kierownictwo nad przedszkolem w Lewicach.
Literatura: KINZEL, *Aus der Kirchenchronik*..., op. cit.

W Lisięcicach

S. Alker Thekla – zob. Branice.
W 1940 r. była przełożoną sióstr w Lisięcicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Beck Gertrud (imiona zakonne Maria Digna)
Od 1935 r. pielęgniarka w domu zakonnym w Lisięcicach. Po wojnie żyła w Domu św. Józefa w Wenden.
Literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.

S. Drutschmann Ottilie – zob. Bliszczyce.

S. Maria Cölina
Siostra marianka w Lisięcicach. Podczas przechodzenia frontu, ukryła się z siostrą Gratią w kościele, gdzie 17 marca 1945 r. znaleźli je Rosjanie i „niedobrze potraktowali".
Literatura: MUCHA A., *Chronik der Gemeinde Leisnitz O/S.*, Taufkirchen/Vils 1956.

S. Maria Gratia
Siostra marianka w Lisięcicach. W czasie walk frontowych ukryła się z siostrą Cölina w tamtejszym kościele, gdzie 17 marca 1945 r. znaleźli je Rosjanie. Wspomina, że „niedobrze" się z nimi obeszli. Wysiedlona do Niemiec w 1946 r.
Literatura: MUCHA, *Chronik der Gemeinde Leisnitz...*, op. cit.

S. Maria Seraphina
Siostra marianka w Lisięcicach. 16 marca 1945 r. opuściła Lisięcice i przez 8 tygodni pracowała w hospicjum w Dlouhej Loučce, pow. Šternberk. Powróciła do Lisięcic, skąd została wysiedlona w 1946 r.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Sroczinski Anna (imiona zakonne Maria Heliana)
W 1935 r. przedszkolanka w domu zakonnym w Lisięcicach. Zm. 18 marca 1971 r. w Berlinie, w wieku 63 lat.
Źródła i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

W Nasiedlu

S. Adler Maria (imiona zakonne Maria Bernardina)
Zm. 16 czerwca 1969 r. w Nasiedlu, w wieku 84 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Flögel Johanna (imiona zakonne Maria Remigia)
Od 1937 r. przełożona sióstr marianek w Nasiedlu.
Literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; WIDURA W., *Kongregation der Marienschwestern Nassiedel*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 1.

S. Melzer Johanna (imiona zakonne Maria Lidwina)
W 1937 r. siostra marianka w Nasiedlu.
Literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; WIDURA, *Kongregation der Marienschwestern...*, op. cit.

S. Neumann Hedwig (imiona zakonne Maria Alma)
Od 1937 r. kierowniczka przedszkola przy domu zakonnym w Nasiedlu.
Literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; WIDURA, *Kongregation der Marienschwestern...*, op. cit.

S. Pajatsch Anna (imiona zakonne Maria Capistrana)
Ur. w 1883 r. w Hulczynie. W 1906 r. złożyła śluby wieczyste. W 1940 r. była przełożoną sióstr w Nasiedlu.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

W Nowej Cerekwi

S. Adam Martha (imiona zakonne Maria Dionysia)
Ur. 31 lipca 1875 r. w Rusocinie, pow. nyski. 21 kwietnia 1898 r. otrzymała habit, a 17 marca 1912 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w Branicach, następnie w Nowej Cerekwi i pracowała jako pielęgniarka. Potem została przełożoną w Wigancicach. Zm. 27 lutego 1965 r., w wieku 90 lat w Cochem nad Mozelą.
Literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Fichtner Lucia (imiona zakonne Maria Melita)
Ur. 28 czerwca 1899 r. w Ławicy, pow. kłodzki. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 r. uczyła robót ręcznych, szycia i haftowania w Nowej Cerekwi. Zm. 3 maja 1984 r. w Cochem nad Mozelą.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hoffmann Ottilie (imiona zakonne Maria Ferdinanda)
Ur. 19 stycznia 1893 r. w Lubczu, pow. grodkowski. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 r. pracowała jako pielęgniarka w Nowej Cerekwi.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Jopzik Anna (imiona zakonne Maria Weriburga)
Zmarła 4 kwietnia 1924 r. w Nowej Cerekwi.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Maria Alvita
W latach 20. XX w. siostra marianka w Nowej Cerekwi. Przedszkolanka.
Literatura: HEIDRICH W., *Die Neukirchner Marienschwestern*, „Leobschützer Heimatblatt" 1997, nr 4.

S. Maria Barbara
Siostra marianka w Nowej Cerekwi przed i podczas I wojny światowej, pielęgniarka.
Literatura, HEIDRICH, *Die Neukirchner Marienschwestern*, op. cit.

S. Maria Bartholomäa
Siostra marianka w Nowej Cerekwi, była pielęgniarką.
Literatura, HEIDRICH, *Die Neukirchner Marienschwestern*, op. cit.

S. Maria Ludewika
Siostra marianka i zawodowa pielęgniarka w Nowej Cerekwi.
Literatura, HEIDRICH, *Die Neukirchner Marienschwestern*, op. cit.

S. Maria Mamerta
Od 1905 r. siostra marianka w Nowej Cerekwi.
Literatura, HEIDRICH, *Die Neukirchner Marienschwestern*, op. cit.

S. Kudoke Anna (imiona zakonne Maria Vinzentia)
Ur. 4 czerwca 1875 r. w Osolinie, pow. trzebnicki. 2 października 1895 r. otrzymała habit, a 7 listopada 1909 r. złożyła śluby wieczyste. Od 1905 r. była przełożoną i przedszkolanką w Nowej Cerekwi. Zmarła 27 marca 1952 r. w sierocińcu, w Langweiler nad Mozelą.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kutowska Anna (imiona zakonne Maria Edeltrud)
Ur. 6 marca 1881 r. w Grudziądzu. 16 maja 1905 r. otrzymała habit, a 25 maja 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1905 r. jako jedna z czterech pierwszych sióstr przybyła do domu zakonnego w Nowej Cerekwi. Udzielała tam lekcji robótek ręcznych. W 1919 r. została przeniesiona do Berlina, gdzie w latach 1919–1926 była sekretarką Caritasu. Zmarła 15 kwietnia 1937 r. w Berlinie, po jednodniowym pobycie w Szpitalu św. Antoniego. Została pochowana na berlińskim cmentarzu św. Sebastiana.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Nawrath Anna (imiona zakonne Maria Simona)
Ur. 9 kwietnia 1887 r. w Markowicach, pow. raciborski. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 13 marca 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała jako przedszkolanka w Brzeziej Łące, Kamienniku, Wierzbniku, Raciborzu, Nowej Cerekwi, Gościcach, Woliborzu i Piszkowicach. Zmarła 25 grudnia 1934 r. w Nysie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Otto Mainrada, zob. Branice – Zamek.
W 1937 i 1940 r. przełożona sióstr w Nowej Cerekwi.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Schittko Franziska (imiona zakonne Maria Crispina)
Ur. 25 lutego 1880 r. w Nowej Brzezince koło Mysłowic. 29 maja 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. działała w Nowej Cerekwi. W czasie wojny pracowała jako pielęgniarka, opiekowała się żołnierzami w lazaretach. Zm. 25 lipca 1962 r. w wieku 82 lat w Deggingen/ Wurttenberg.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schmiady Maria – zob. Lewice.

S. Schubert Emma (imiona zakonne Maria Restituta)
Ur. 10 października 1904 r. w Piotrowicach, koło Środy Śląskiej. 30 października 1927 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. była przedszkolanką w Nowej Cerekwi.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schudok Viktoria (imiona zakonne Maria Gonzaga)
Ur. 20 grudnia 1887 r. w powiecie zaborskim na Górnym Śląsku. 16 maja 1905 r. otrzymała habit, a 23 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną sióstr marianek w Nowej Cerekwi i przedszkolanką. Zmarła w 1964 r., prawdopodobnie w Kłodzku.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thiede Hedwig (imiona zakonne Maria Elekta)
Zmarła 23 listopada 1923 r. w Nowej Cerekwi, w wieku 26 lat.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

W Opawicy

S. Behr Ida (imiona zakonne Maria Josefa)
Ur. 25 maja 1890 r. w Branicach, pow. głubczycki. 12 czerwca 1912 r. otrzymała habit, a 13 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Opawicy, a od 1925 r. w Kórnicy, pow. krapkowicki.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Dubiel Anna (imiona zakonne Maria Cleta)
Ur. 9 kwietnia 1895 r. w Murckach, pow. pszczyński. 6 stycznia 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Opawicy. Zmarła 25 grudnia 1972 r. w Wigancicach, pow. ząbkowicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Julia
Przez kilka miesięcy w 1926 r. była przełożoną domu sióstr w Opawicy. Przybyła tam z Barda. Była rodzoną siostrą generalnej przełożonej zakonu. Powróciła do Barda.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

S. Kujoth Anna (imiona zakonne Maria Tobia)
W 1919 r. została wprowadzona do domu zakonnego w Opawicy.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Machill Maria (imiona zakonne Maria Arcadia)
Ur. 1 września 1878 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. 25 kwietnia 1901 r. otrzymała habit, a 17 marca 1915 r. złożyła wieczyste śluby. W latach 1932 i 1937 była przełożoną sióstr marianek w Opawicy. Zmarła 23 maja 1967 r. w Berlinie.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Martiniana
We wrześniu 1926 r. przybyła z Neukölle do Opawicy jako przełożona.
Źródło: Gedenk – Buch des Pfarrsprengels Tropplowitz vom Jahre 1902.

S. Niemela Olga – zob. Branice.
W 1940 r. była przełożoną sióstr w Opawicy.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Scholz Helena (imiona zakonne Maria Padwa)
W 1919 r. została wprowadzona do domu zakonnego w Opawicy.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Wasler Valeska – zob. Boguchwałów.

S. Wosnitzek Hedwig (imiona zakonne Maria Humiliana)
Ur. 19 września 1901 r. w Dziergowicach, pow. kozielski. 15 sierpnia 1925 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Opawicy. Zm. 19 listopada 1933 r. w Nysie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Zając Klara (imiona zakonne Maria Justina)
Ur. 29 października 1886 r. w Dobrodzieniu, pow. lubliniecki. 2 listopada 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała jako pielęgniarka i zajmowała się pracami domowymi w Berlinie, Fogaras na Węgrzech, Krzelowie, Opawicy, Kórnicy, Koszęcinie i Katowicach. Zmarła 5 sierpnia 1938 r. w domu prowincjalnym w Katowicach, wskutek zakażenia krwi.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

W Posucicach

S. Gargosch Anastasia (imiona zakonne Maria Servula)
Była jedną z dwóch pierwszych sióstr wprowadzonych do domu zakonnego w Posucicach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Greulich Maria (imiona zakonne Maria Erwina)
Ur. 20 sierpnia 1904 r. w Schwetzkau, pow. Lissa (?). 19 kwietnia 1926 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Posucicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gröger Martha (imiona zakonne Maria Isabella)
Ur. 6 września 1883 r. w Ząbkowicach Śląskich. 17 marca 1917 r. złożyła śluby wieczyste. W 1943 r. była przełożoną sióstr w Posucicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943.

S. Hauke Emma (zob. Sucha Psina)
W 1940 r. była przełożoną sióstr w Posucicach.
Źródło: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Ruppelt Martha (imiona zakonne Maria Genesta)
Ur. 6 lutego 1899 r. w Baldwinowicach, pow. ziębicki. 20 maja 1924 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Posucicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Scheuner Klara (imiona zakonne Maria Notgera)
Ur. 25 stycznia 1906 r. w Kaszycach, pow. milicki. 23 października 1929 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Posucicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Scholz Hedwig (imiona zakonne Maria Thoma)
Ur. w Ligocie Wielkiej, pow. oleśnicki. Zmarła 26 sierpnia 1919 r. w Posucicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Scholz Maria (imiona zakonne Maria Akwina)
W 1919 r. była jedną z dwóch pierwszych sióstr wprowadzonych do domu zakonnego w Posucicach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Turek Friederika (imiona zakonne Maria Anselma)
Ur. 19 czerwca 1883 r. w Haťi. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła wieczyste śluby. W latach 1932, 1937 była przełożoną domu zakonnego w Posucicach. Zm. 15 lutego 1963 r. w Nysie.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Suchej Psinie

S. Bayer Anna (imiona zakonne Maria Gerharda)
Ur. 2 lipca 1882 r. we Frankfurcie nad Odrą. 16 czerwca 1905 r. otrzymała habit, a 25 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Była jedną z trzech pierwszych sióstr wprowadzonych w 1908 r. do domu zakonnego w Suchej Psinie.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Friedrich Maria (imiona zakonne Maria Bartolomea)
Ur. w 1889 r. w Czerńczycach na Dolnym Śląsku. W 1916 r. złożyła śluby wieczyste. W 1937 i 1940 r. była przełożoną w Suchej Psinie.
Źródła: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940.

S. Garczorz Franziska (imiona zakonne Maria Sarkandra)
Ur. 5 marca 1893 r. w Lublińcu. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w klasztorze w Branicach, a w 1932 r. w Suchej Psinie.
Źródła i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji*..., op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hauke Emma (imiona zakonne Maria Frumentia)
Ur. 7 lutego 1880 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną sióstr marianek w Suchej Psinie.
Źródła i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lux Elisabeth (imiona zakonne Maria Adria)
Ur. 12 kwietnia 1901 r. w Brzeźnicy pow. ząbkowicki. W latach 1923–1924 uczęszczała do wrocławskiej szkoły, kształcącej przedszkolanki. 20 maja 1924 r. otrzymała habit. W 1924 r. trafiła do Włodzienina, gdzie pracowała w przedszkolu. W latach 1925–1926 przebywała w Nysie. 27 kwietnia 1926 r. złożyła pierwszą profesję. W latach 1926–1931

znów pracowała w przedszkolu we Włodzieninie, w międzyczasie, 28 kwietnia 1929 r. we Wrocławiu, złożyła śluby wieczyste. 16 czerwca 1943 r. prezydent rządowy w Opolu udzielił jej zgody, na zawodową opiekę nad chorymi. Od 1931 do 1946 r. działała w Suchej Psinie. Stamtąd w marcu 1945 r. ewakuowała się z siostrami do Dlouhej Loučki w Sudety. Tamtejszy proboszcz poprosił je o pracę w domu starców. Pozostały tam do 15 lipca. Wróciła do Suchej Psiny, tam zastała spalony dom i przeniosła się do Wojnowic, gdzie przebywała w latach 1946–1947. W tym roku została wysiedlona. Trafiła do obozu Wutha/ Eisenach i stamtąd wyruszyła dalej na Zachód. W latach 1947–1956 pracowała w przedszkolu w Waldangelloch koło Heidelbergu, od 1956 do 1963 r. w przedszkolu w Altenfurt koło Norymbergi i od 4 listopada 1963 r. w szpitalu marianek w Cochem nad Mozelą. W 1974 r. świętowała złoty jubileusz zakonny. Zm. 6 września 1975 r.

Literatura: MÜLLER H., *Die Spielschule in Zauchwitz (Dreimühlen)*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 5; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; STOPPEK A., *Die Marienschwestern im Herz - Jesu - Stift zu Bladen, hier Kingarten*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 1.

S. Thomas Hedwig (imiona zakonne Maria Humilitas)

Ur. 23 marca 1883 r. w Golaszynie, pow. kożuchowski. 28 listopada 1907 r. otrzymała habit, a 13 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. Jako jedna z trzech pierwszych sióstr, została w 1908 r. wprowadzona do domu zakonnego w Suchej Psinie.

Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Tunkel Anna (imiona zakonne Maria Apolonia)

Ur. 1 lipca 1878 r. w Biedrzychowicach, pow. prudnicki. 2 października 1895 r. otrzymała habit, a 7 listopada 1909 r. złożyła śluby wieczyste. W 1908 r. została pierwszą przełożoną domu zakonnego w Suchej Psinie.

Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Weinkauf Anna (imiona zakonne Maria Cyrena)

Ur. w Człuchowie. Zmarła 19 maja 1918 r. w wieku 25 lat w Suchej Psinie.

Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

We Włodzieninie

S. Banduch Anna (imiona zakonne Maria Mericia)

Ur. 9 czerwca 1899 r. w Kalinie pow. lubliniecki. 5 czerwca 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym we Włodzieninie.

Źródło i literatura: STOPPEK A., *„Das Herz - Jesu Stift in Bladen"*, T. 3, „Leobschützer Heimatblatt"1989, nr 4; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bauer Maria (imiona zakonne Maria Juliana)

Od 1917 r. przebywała w domu zakonnym we Włodzieninie, była później przełożoną klasztoru w Domaszkowie, pow. bystrzycki.

Literatura: STOPPEK A., *Das „Doktorhaus" und die Marienschwestern in Bladen*, „Leobschützer Heimatblatt" 1988, nr 6.

S. Behr Hedwig (imiona zakonne Maria Donatiana)

Ur. 2 kwietnia 1904 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. 30 kwietnia 1929 r. wstąpiła do klasztoru we Wrocławiu. Od 30 kwietnia 1929 do 20 kwietnia 1931 r. była w nowicjacie. 21 kwietnia 1934 r. złożyła śluby wieczyste. Często zmieniała miejsca pobytu na Śląsku. Koniec wojny zastał ją w Łosiowie. Po wysiedleniu, osiadła w Berlinie – Langwitz, gdzie pielęgnowała chorych w szpitalu marianek. W latach 1959–1968 przebywała w Ochtrup, w Westfalii, następnie w Vechta w klasztorze św. Jadwigi, gdzie zajmowała się pralnią. Z powodu choroby, została przeniesiona do domu dla starych sióstr w Wenden, gdzie zmarła 2 sierpnia 1983 r.

Literatura: STOPPEK A., *Marienschwestern aus Bladen*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 5.

S. Czech Franziska – zob. Boguchwałów.

S. Gröger Martha (imiona zakonne Maria Isabella)

Wcześniej w domu zakonnym w Posucicach; od 1 kwietnia 1945 r. siostra marianka we Włodzieninie, gdzie opiekowała się, niezdolnymi do ewakuacji, starcami w piwnicy obrony przeciwlotniczej w Branicach.

Literatura, STOPPEK, *Die Marienschwestern...*, op. cit.

S. Hampel Ottilie (imiona zakonne Maria Mansueta)

Ur. 1 stycznia 1892 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 21 kwietnia 1914 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Od 19 lipca 1917 r. zajmowała się pielęgnacją chorych

we Włodzieninie. Była ostatnią przełożoną tego domu. W marcu 1945 r. uciekła do Branic, stamtąd do Bruntala i do Pragi. Następnie przebywała w Niemczech Zachodnich, w Göppingen, potem pracowała przy pielęgnacji starszych ludzi w Schwaigern. Od 1953 r. mieszkała w szpitalu maryjnym w Cochem. Zm. 4 lipca 1974 r. w Domu św. Józefa w Cochem nad Mozelą.
Źródło i literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 5; Stoppek, *Das „Doktorhaus"*..., op. cit.; STOPPEK A., *Die Marienschwestern im Herz – Jesu Stift*, „Leobschützer Heimatblatt" 1994, nr 2; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Katzmarek Elisabeth (imiona zakonne Maria Consolata)
Ur. 9 listopada 1894 r. w Pawonkowie, pow. lubliniecki. 15 sierpnia 1921 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. Była pielęgniarką i opiekunką starszych osób we Włodzieninie. 19 marca 1945 r. wraz z innymi siostrami i chorymi ewakuowała się przed frontem do Branic, a stamtąd przez Sudety na Zachód. Zm. 3 lipca 1970 r. w Berlinie.
Źródło i literatura: STOPPEK, *„Das Herz – Jesu Stift..."*, op. cit.; STOPPEK A., *Die Marienschwestern in Bladen und in der Zerstreuung*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kaube Johanna (imiona zakonne Maria Beata)
Ur. 7 lipca 1881 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W latach 1932–1945 była ostatnią przełożoną sióstr marianek we Włodzieninie. 19 marca 1945 r. uciekła przed frontem i wraz z siostrami i 19 chorymi dotarła do Branic. 1 kwietnia została ewakuowana z branickimi siostrami do Bruntala i stamtąd zabrana do służby w lazarecie. Zmarła 31 lipca 1969 r. w Wenden.
Źródło i literatura: STOPPEK, *„Das Herz – Jesu – Stift..."*, op. cit.; STOPPEK, *Die Marienschwestern in Bladen*..., op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Lux Elisabeth (imiona zakonne Maria Adria)
Ur. 12 kwietnia 1901 r. w Brzeźnicy, pow. ząbkowicki. 25 października 1922 r. wstąpiła do macierzystego klasztoru św. Marii we Wrocławiu. W latach 1923–1924 uczęszczała do wrocławskiej szkoły, kształcącej przedszkolanki. W 1924 r. trafiła do Włodzienina, gdzie pracowała w przedszkolu. W latach 1925–1926 przebywała w Nysie. 27 kwietnia 1926 r. złożyła pierwsze śluby zakonne i powróciła do Włodzienina, gdzie pracowała w latach 1926–1931. 28 kwietnia 1929 r. we Wrocławiu złożyła śluby wieczyste. W 1943 r. otrzymała zgodę na sprawowanie opieki nad chorymi. W latach 1931–1946 pracowała w Suchej Psinie, a w 1946 i 1947 r. w Wojnowicach. W 1947 r. została wysiedlona i osiadła w Waldangelloch koło Heidelbergu, gdzie od 1947 do 1956 r. pracowała w przedszkolu. W latach 1956–1963 pracowała w przedszkolu w Altenfurt koło Norymbergi, a od 1963 r. w szpitalu maryjnym w Cochem. S. Adria zmarła 6 września 1975 r.
Literatura: STOPPEK A., *Die Marienschwestern im Herz – Jesu Stift zu Bladen, hier Kindergarten*, „Leobschützer Heimatblatt" 1995, nr 1.

S. Maria Anita
W 1945 r. siostra marianka we Włodzieninie.
Literatura: STOPPEK A., *Die Marienschwestern in Bladen*, „Leobschützer Heimatblatt" 2000, nr 2.

S. Maria Oskaria
W 1935 r. siostra marianka we Włodzieninie.
Literatura, STOPPEK, *Die Marienschwestern*..., op. cit.

S. Pelz Maria – zob. Branice.

S. Reimann Martha – zob. Branice.

S. Sterra Martha (imiona zakonne Maria Caspara)
Ur. 30 sierpnia 1896 r. w Radzionkowie, pow. tarnogórski. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w domach zakonnych w Raciborzu, Kórnicy, Lewicach, Sokolej Dąbrowie, w 1932 r. we Włodzieninie, następnie w Jaszkotle i Niemysłowicach. Zmarła 6 stycznia 1939 r. w Niemysłowicach.
Źródło i literatura: STOPPEK, *Das „Herz – Jesu – Stift"*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W Wojnowicach

S. Baitz Anna (imiona zakonne Maria Heliana)
Ur. 24 września 1908 r. koło Paczkowa. 23 kwietnia 1930 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Wojnowicach.
Źródła i literatura: OLSCHIMKE J., *Die Kongregation der Marienschwestern*, „Leobschützer Heimatblatt" 2005, nr 2; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Barzantny Julia (imiona zakonne Maria Macaria)
Ur. 12 maja 1882 r. w Baborowie, pow. głubczycki. 27 maja 1903 r. otrzymała habit, a 17 marca 1917 r.

złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w Domu Macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bootor Hedwig (imiona zakonne Maria Willibalda)
Ur. 12 stycznia 1881 r. w Katowicach. 11 maja 1904 r. otrzymała habit, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. Była jedną z pierwszych trzech sióstr wprowadzonych w 1908 r. do domu zakonnego w Wojnowicach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Borghese Anna (imiona zakonne Maria Disiboda)
Ur. 20 kwietnia 1911 r. w Branicach, pow. głubczycki. 21 października 1931 r. otrzymała habit. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Dziuba Helene (imiona zakonne Maria Irene)
Ur. 6 sierpnia 1885 r. w Chorzowie. 8 grudnia 1908 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. Była jedną z pierwszych trzech sióstr wprowadzonych w 1908 r. do domu zakonnego w Wojnowicach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Gargosch Anastasia (imiona zakonne Maria Servula)
Ur. 25 października 1886 r. Hněvošicach. 2 czerwca 1910 r. otrzymała habit, a 13 marca 1921 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w klasztorze w Branicach. W 1932 r. przebywała w Wojnowicach. Zm. 7 lipca 1964 r. i została pochowana w kwaterze sióstr w Branicach.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gonska Rosalia (imiona zakonne Maria Eleonora)
Ur. 6 maja 1889 r. w Bieńkowicach, pow. raciborski. 2 czerwca 1910 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Wojnowicach.
Źródło i literatura: OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kliegel Maria (imiona zakonne Maria Tarsitia)
Ur. 27 października 1894 r. w Domaszkowie, pow. bystrzycki. 2 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w Bardzie, a podczas II wojny światowej była przełożoną domu zakonnego w Wojnowicach. Zm. 20 października 1945 r. w Branicach na tyfus i została pochowana w Wojnowicach.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Klose Helene (imiona zakonne Maria Baltasara)
Ur. 5 marca 1871 r. w Rusocinie, pow. nyski. 29 kwietnia 1897 r. otrzymała habit, a 26 lutego 1911 r. złożyła śluby wieczyste. W 1908 r. została pierwszą przełożoną domu zakonnego w Wojnowicach.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Kowal Anna (imiona zakonne Maria Florentina)
Ur. 3 czerwca 1884 r. w Branicach, pow. głubczycki. 11 maja 1904 r. otrzymała habit, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Müller Hedwig (imiona zakonne Maria Cypriana)
Ur. 10 grudnia 1883 r. w Kietrzu, pow. głubczycki. 3 listopada 1904 r. otrzymała habit, a 9 listopada 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Skryczowski Anna (imiona zakonne Maria Olivia)
Ur. 7 sierpnia 1891 r. Malych Hošticach. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. Przebywała w klasztorze w Branicach, a w 1932 r. w domu zakonnym w Wojnowicach. Zm. 13 lipca 1963 r. w Nysie.
Źródło i literatura: S. CIŃCIO, *Dzieje branickiej prowincji...*, op. cit.; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Turek Genofeva (imiona zakonne Maria Genofeva)
Ur. 3 stycznia 1873 r. w Hati. 4 października 1892 r. otrzymała habit, a 9 grudnia 1906 r. złożyła wieczyste śluby. W 1932 i 1937 r. była przełożoną sióstr marianek w Wojnowicach.
Źródła i literatura: Catalogus venerabilis cleri Archidioecesis Olomucensis anno 1937; OLSCHIMKE, *Die Kongregation der Marienschwestern*, op cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

W klasztorach Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej poza powiatem głubczyckim

S. Alker Pauline (imiona zakonne Maria Radigundis)
Ur. 22 lutego 1885 r. w Branicach, pow. głubczycki. 23 listopada 1905 r. otrzymała habit, a 2 czerwca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Józefa w Niegosławicach, pow. szprotawski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Alker Thekla (imiona zakonne Maria Falkoneria)
Ur. 23 września 1886 r. w Branicach, pow. głubczycki. 27 maja 1909 r. otrzymała habit, a 2 czerwca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną w domu zakonnym św. Jadwigi w Goleniowie Śląskim, pow. ząbkowicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Barisch Auguste (imiona zakonne Maria Caspara)
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Zmarła 15 kwietnia 1902 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 23 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Barylla Hedwig (imiona zakonne Maria Diomira)
Ur. 17 lipca 1896 r. w Jaroniowie (dziś część Baborowa), pow. głubczycki. 21 marca 1922 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Berlinie przy Habsburgerstrasse 10. Zmarła 20 marca 1945 r. w Berlinie, zasypana gruzem podczas nalotu.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Beck Auguste (imiona zakonne Maria Pia)
Ur. 1 stycznia 1891 r. w Studzienicy (dziś część Zawiszyc), pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 28 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Osinie Wielkiej, pow. ziębicki. Zmarła 26 czerwca 1972 r. w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Aloysia (imiona zakonne Maria Balbina)
Ur. 16 kwietnia 1882 r. w Boboluszkach, pow. głubczycki. 3 listopada 1904 r. otrzymała habit, a 9 listopada 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Hedwig (imiona zakonne Maria Donatiana)
Ur. 2 kwietnia 1904 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. 30 kwietnia 1929 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Złotogłowicach, pow. nyski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Josefa
Ur. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła 9 maja 1953 r. w Nysie w wieku 63 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behr Mathea
Ur. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła 13 listopada 1949 r. w Radzikowicach.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behra Agnes (imiona zakonne Maria Avila)
Ur. 8 lutego 1891 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 27 maja 1913 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu. Zmarła 23 marca 1966 r. w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Behra Maria (imiona zakonne Maria Regis)
Ur. 1 listopada 1894 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 2 czerwca 1919 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Augustyna w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Bernhardt Angela (imiona zakonne Maria Constantina)
Ur. 29 kwietnia 1904 r. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Böbel Berta (imiona zakonne Maria Thekla)
13 sierpnia 1890 r. otrzymała habit i przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu. W 1900 r.

została przełożoną w nowo otwartym Domu św. Gertrudy w Kamienniku i była nią do 1919 r.
Literatura: SCHWETER, Historia Zgromadzenia, t. 1.

S. Bonk Josefa (imiona zakonne Maria Reinfrida)
Ur. 2 stycznia 1894 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki jako córka Josepha i Marii z domu Grötschel. 5 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 31 marca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Starym Henrykowie, pow. ząbkowicki. Po wysiedleniu, początkowo działała w kilku miejscowościach wschodniej strefy okupacyjnej Niemiec, by ostatecznie osiąść w Domu św. Ottona w Zinnowitz. W 1984 r. jako 90-latka obchodziła 65-lecie ślubów zakonnych.
Źródło i literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 3; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Borsutzky Martha (imiona zakonne Maria Callistrata)
Ur. 21 lipca 1895 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 5 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Wierzbniku, pow. grodkowski. Zmarła 12 listopada 1964 r. w Cochem nad Mozelą.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Brix Klara (imiona zakonne Maria Techildis)
Ur. 31 lipca 1892 r. w Głubczycach. 6 stycznia 1920 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w majątku Domu św. Marii w Żernikach. Zmarła w 1970 r. w Cochem nad Mozelą.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Czech Anna (imiona zakonne Maria Maximina)
Ur. 30 sierpnia 1890 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Ścinawie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ender Maria (imiona zakonne Maria Chrisogona)
Ur. 14 stycznia 1885 r. w Jędrychowicach, pow. głubczycki. 12 czerwca 1912 r. otrzymała habit, a 13 marca 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Jaszkotlu koło Wrocławia. Zmarła 6 września 1945 r. w Kobieli na tyfus.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fiegler Anna (imiona zakonne Maria Ernesta)
Ur. 19 grudnia 1890 r. w Rakowie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Brzeziu, pow. rybnicki. Zmarła 1 marca 1970 r. w Nysie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Flögel Johanna (imiona zakonne Maria Remigia)
Ur. 27 września 1880 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. 22 maja 1902 r. otrzymała habit, a 11 marca 1916 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną sióstr w domu zakonnym w Starej Łomnicy, pow. bystrzycki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fröhlich Emilie (imiona zakonne Maria Cantalicia)
Ur. 13 listopada 1886 r. w Królowem, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła sluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Berlinie przy Habsburgerstrasse 10.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fuchs Cäcilia (imiona zakonne Maria Getraudis)
Ur. 4 czerwca 1906 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. 30 sierpnia 1932 r. otrzymała habit i przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Fuchs Gertrud (imiona zakonne Maria Helentrudis)
Ur. 16 marca 1908 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. 30 sierpnia 1932 r. otrzymała habit i przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 6.

S. Füllbier Maria (imiona zakonne Maria Eudocia)
Ur. 26 marca 1902 r. w Chróścielowie, pow. głubczycki. 20 maja 1924 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Trójcy w Radzikowicach, pow. nyski. Zm. 26 września 1974 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Galler Albertine (imiona zakonne Maria Petronella)
Ur. w Ściborzycach Małych, pow. głubczycki. Zmarła 12 września 1918 r. w Raciborzu, w wieku 39 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Görich Franziska (imiona zakonne Maria Bronislavia)
Ur. 3 kwietnia 1877 r. w Rakowie, pow. głubczycki. 28 października 1897 r. otrzymała habit, a 22 listopada 1911 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie – Karlshorst. Zm. 2 czerwca 1953 r. w Piszkowicach, pow. kłodzki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Grabatsch Hedwig (imiona zakonne Maria Angelica)
Ur. 27 maja 1893 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1921 r. otrzymała habit, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Chróścinie, pow. grodkowski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Grabatsch Maria (imiona zakonne Maria Ubalda)
Ur. 2 kwietnia 1885 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Łozinie, pow. brzeski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Gralla Maria (imiona zakonne Maria Richardis)
Ur. 30 maja 1895 r. w Pludrach, pow. lubliniecki. 15 sierpnia 1921 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1928 r. złożyła śluby wieczyste. Zmarła 14 kwietnia 1945 r. w szpitalu w Branicach, z powodu choroby jelit.
Literatura: SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Gruner Elisabeth (imiona zakonne Maria Petronilla)
Ur. 30 października 1900 r. w Branicach, pow. głubczycki. 2 czerwca 1893 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Sokolej Dąbrowie, pow. skwierzyński.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Habel Thekla (imiona zakonne Maria Donatiana)
Ur. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. Zmarła 10 czerwca 1927 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 40 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hanisch Paula (imiona zakonne Maria Gottfrieda)
Ur. 24 listopada 1889 r. w Rogożanach, pow. głubczycki. 30 listopada 1909 r. otrzymała habit, a 5 czerwca 1920 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie – Karlshorst. Zmarła 14 grudnia 1974 r.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 1.

S. Hanske Hedwig (imiona zakonne Maria Placentina)
Ur. 30 marca 1888 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 14 grudnia 1911 r. otrzymała habit, a 13 marca 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu św. Ottona w Zinnowitz w Meklemburgii.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hedwig Johanna (imiona zakonne Maria Carina)
Ur. 29 listopada 1895 r. w Dzbańcach, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nowolesiu, pow. ziębicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hildebrandt Maria (imiona zakonne Maria Urbana)
Ur. 1 września 1885 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 23 maja 1907 r. otrzymała habit, a 6 czerwca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną w domu zakonnym w Henrykowie. Zmarła 27 lipca 1951 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hoffmann Bertha (imiona zakonne Maria Waldeberta)
Ur. 4 lutego 1895 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 5 czerwca 1917 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu. Zm. 25 czerwca 1966 r. w Niemczech.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Höflich Maria (imiona zakonne Maria Adelheid)
Ur. 29 maja 1890 r. w Babicach, pow. głubczycki. 21 stycznia 1914 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Kłodzku.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Hosnowsky Johanna (imiona zakonne Maria Birina)
Ur. 10 września 1909 r. w Turkowie, pow. głubczycki. 21 października 1930 r. otrzymała habit. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Jedlitzke Anna (imiona zakonne Maria Konrada)
Ur. 12 lutego 1884 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 23 listopada 1905 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie – Karlshorst.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Karger Anna (imiona zakonne Maria Eleutheria)
Ur. w Wojnowicach, pow. głubczycki. Zmarła 17 sierpnia 1921 r. w Świętochłowicach, w wieku 36 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kaschek Elisabeth (imiona zakonne Maria Celsa)
Ur. 7 listopada 1890 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, 25 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Marii w Berlinie przy Michaelskirchplatz.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kaube Anna (imiona zakonne Maria Gottharda)
Ur. 21 czerwca 1892 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Sidzinie, pow. grodkowski. Po wojnie przebywała w Berlinie, w Domu Pocieszenia Marii, gdzie w 1975 r. obchodziła 60-lecie ślubów zakonnych.
Źródło i literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1975, nr 5; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kaube Sigrid
Ur. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. W 1951 r. wstąpiła do zakonu sióstr Maryi Niepokalanej w Berlinie. Zdobyła wykształcenie pielęgniarskie i została przełożoną szpitala marianek w Berlinie – Kreuzbergu. W 1970 r. została przełożoną klasztoru w St. Marienberg. 10 lat później pojechała do pracy pielęgniarskiej w Cochem nad Mozelą. W 1983 r. została kierowniczką stacji opiekuńczej w Altenheim Stern koło Norymbergi i w 1988 r. powróciła do Cochem. Jej ciotka s. Beate Kaube była ostatnią przełożoną włodzienińskiej filii sióstr maryjnych. W 2007 r. s. Sigrid obchodziła 80. urodziny.
Literatura: OLSCHIMKE J., *Die Marienschwestern in Branitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 2006, nr 3; SCHUBERT G., *Schwester Sigrid*, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 4.

S. Knoppik Agnes (imiona zakonne Maria Arilda)
Ur. 22 maja 1904 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 23 października 1929 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie. Zmarła 12 maja 1945 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 41 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Koch Anna (imiona zakonne Maria Susanna)
Ur. 5 lipca 1882 r. w Sułkowie, pow. głubczycki. 3 listopada 1904 r. otrzymała habit, a 9 listopada 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Notburgi w Raciborzu. Zmarła tam 3 sierpnia 1945 r. na tyfus
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Krakowsky Hedwig (imiona zakonne Maria Devota)
Ur. 8 października 1891 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 1 października 1918 r. otrzymała habit, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Berlinie przy Habsburgerstrasse 10.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Krakowsky Maria (imiona zakonne Maria Genofeva)
Ur. 9 grudnia 1880 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 29 maja 1906 r. otrzymała habit, a 1 listopada 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywala w domu zakonnym w Jasienicy Górnej, pow. nyski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Krakowsky Rosa (imiona zakonne Maria Armella)
Ur. 1 grudnia 1889 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 13 czerwca 1914 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kremser Auguste (imiona zakonne Maria Rudolfa)
Ur. 23 sierpnia 1881 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. 11 maja 1904 r. otrzymała habit, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Ścinawce Dolnej, pow. noworudzki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kremser Ottilie (imiona zakonne Maria Maximiliana)
Ur. 7 sierpnia 1885 r. w Pilszczu, pow. głubczycki. 28 listopada 1907 r. otrzymała habit, a 2 czerwca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną domu zakonnego św. Józefa w Niemysłowicach, pow. prudnicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kretschmer Anna (imiona zakonne Maria Richardina)
Ur. 11 października 1889 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 1 października 1918 r. otrzymała habit, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. Była przedszkolanką w domach zakonnych we Wrocławiu, Raciborzu, Luckenwalde koło Berlina, Zawidowicach, pow. oleśnicki i Żelaznej koło Grodkowa. Po wysiedleniu, przez 4 lata pracowała w domu starców w Westfalii, a następnie wykonywała prace domowe w Langweiler nad Mozelą.
Źródło i literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf* Waissak, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Krischker Anna (imiona zakonne Maria Salesia)
Ur. 16 września 1882 r. w Lenarcicach, pow. głubczycki. 4 listopada 1902 r. otrzymała habit, a 4 listopada 1916 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w klasztorze św. Jadwigi w Malczycach. Zmarła 2 stycznia 1972 r. w Cochem nad Mozelą.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Kutzner Anna (imiona zakonne Maria Libia)
Ur. 3 lipca 1912 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki. 30 sierpnia 1932 r. otrzymała habit. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie-Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Langer Josefine (imiona zakonne Maria Blanka)
Ur. 18 marca 1884 r. w Kazimierzu, pow. głubczycki. 15 grudnia 1910 r. otrzymała habit, a 2 czerwca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu. Zmarła 13 września 1972 r. w Nysie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Leszczensky Josefa (imiona zakonne Maria Chrysostoma)
Ur. w Rakowie, pow. głubczycki. Zm. 12 grudnia 1915 r., w wieku 24 lat w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Matschurek Maria (imiona zakonne Maria Walburga)
Ur. 11 czerwca 1872 r. w Bliszczycach, pow. głubczycki. 28 października 1896 r. otrzymała habit, a 4 grudnia 1910 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Woliborzu, pow. noworudzki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Meitner Anna (imiona zakonne Maria Borgia)
Ur. w Kazimierzu, pow. głubczycki. Od 1919 r. była drugą przełożoną Domu św. Gertrudy w Kamienniku, pow. grodkowski. Z powodu choroby, musiała być przeniesiona do domu macierzystego we Wrocławiu. Zmarła tam 25 kwietnia 1911 r., w wieku 32 lat.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Melzer Johanna (imiona zakonne Maria Lidwina)
Ur. 8 listopada 1892 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nowej Rudzie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Melzer Paula (imiona zakonne Maria Ilga)
Ur. 28 listopada 1900 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. 19 kwietnia 1926 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1931 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Kamienniku, pow. grodkowski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mende Bertha (imiona zakonne Maria Gratia)
Ur. 31 maja 1900 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. 5 czerwca 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Sieroszowie, pow. ząbkowicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Mosler Olga (imiona zakonne Maria Lataste)
Ur. 11 lutego 1891 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. 21 stycznia 1914 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Starej Łomnicy, pow. bystrzycki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Müller Anna (imiona zakonne Maria Bathildis)
Ur. 8 kwietnia 1908 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 30 kwietnia 1929 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Zdała egzamin jako pielęgniarka dziecięca i pracowała w domu dla niemowląt w Bardzie, pow. ząbkowicki. Po wojnie osiadła w Domu Dziecka św. Józefa w Berlinie.
Źródło i literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Niemela Olga (imiona zakonne Maria Canuta)
Ur. 30 listopada 1887 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, a 25 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną w domu zakonnym w Gościcach, pow. nyski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Niklasch Emilie (imiona zakonne Maria Hermana)
Ur. 21 lutego 1884 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. 13 listopada 1901 r. otrzymała habit, a 16 listopada 1915 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Michała w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Noske Johanna (imiona zakonne Maria Antonina)
Ur. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. Zmarła 5 maja 1912 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 24 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ottich Maria (imiona zakonne Maria Cleta)
Ur. w Lenarcicach, pow. głubczycki. Zmarła 13 listopada 1917 r., w wieku 38 lat, w niewoli wojennej, w szpitalu sióstr syjońskich w Jassach.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit. – SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Polednig Maria (imiona zakonne Maria Godoleva)
Ur. w Branicach, pow. głubczycki. Zmarła tam 5 czerwca 1923 r., w wieku 45 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Polke Martha (imiona zakonne Maria Eustasia)
Ur. w Zalesiu, pow. głubczycki. Zm. 4 lutego 1914 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 29 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Proske Hedwig (imiona zakonne Maria Lukardis)
Ur. 25 stycznia 1908 r. w Krotoszynie (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. 30 kwietnia 1929 r. otrzymała habit, a 21 kwietnia 1931 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Gościcach, pow. nyski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Proske Maria (imiona zakonne Maria Rosalina)
Ur. 17 maja 1900 r. w Krotoszynie (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. 15 sierpnia 1923 r. otrzymała habit, a 28 kwietnia 1929 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym Willa Caritas w Lądku Zdroju. Zmarła 6 lutego 1966 r. w Berlinie – Mitschwester.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Przemek Maria (imiona zakonne Maria Silveria)
Ur. 26 listopada 1885 r. w Branicach, pow. głubczycki. 11 maja 1904 r. otrzymała habit, a 26 marca 1918 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Brzeziej Łące, pow. oleśnicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Quittek Hedwig (imiona zakonne Maria Eutropia)
Ur. 1 stycznia 1900 r. w Turkowie, pow. głubczycki. 23 października 1922 r. otrzymała habit, a 27 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Józefa w Niemysłowicach, pow. rybnicki.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Sagolla Anna (imiona zakonne Maria Norberta)
Ur. 9 lipca 1873 r. w Zawiszycach, pow. głubczycki. 19 listopada 1903 r. otrzymała habit, a 2 grudnia 1917 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była

przełożoną w domu zakonnym w Nysie – Rochowie. Zmarła tam 21 lutego 1938 r.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Sassin Maria (imiona zakonne Maria Xaverina)
Ur. 8 listopada 1892 r. w Branicach, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 20 kwietnia 1925 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w Berlinie, Wigancicach, we Wrocławiu – Psim Polu. W 1932 r. przebywała w domu św. Marii w Żernikach. Zm. 13 października 1935 r. w Nysie, z powodu choroby.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schäfer Bertha (imiona zakonne Maria Callista)
Ur. 24 marca 1880 r. w Ściborzycach Małych, pow. głubczycki. 13 listopada 1901 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną w domu zakonnym w Klenicy, pow. zielonogórski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Scheike Hedwig (imiona zakonne Maria Valentina)
Ur. 6 lutego 1879 r. w Baborowie, pow. głubczycki. 19 listopada 1903 r. otrzymała habit, a 2 grudnia 1917 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Drogosławiu koło Nowej Rudy.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 1.

S. Scherner Agnes (imiona zakonne Maria Almerida)
Ur. 14 lutego 1909 r. w Babicach, pow. głubczycki. 23 października 1929 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Marii w Berlinie przy Ackerstrasse 117.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Scherner Elisabeth (imiona zakonne Maria Hildegunda)
Ur. 29 lipca 1898 r. w Bogdanowicach, pow. głubczycki. 2 maja 1927 r. otrzymała habit, a 2 maja 1932 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie – Karlshorst.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schimke Anna (imiona zakonne Maria Amelia)
Ur. w Michałkowicach, pow. głubczycki. Zm. 4 sierpnia 1931 r. w wieku 35 lat w Berlinie – Karlshorst.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schneider Hedwig (imiona zakonne Maria Mirella)
Ur. 27 grudnia 1910 r. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. 23 kwietnia 1930 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie – Karlshorst.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Schneider Maria (imiona zakonne Maria Venerabilis)
Ur. 21 czerwca 1899 r. w Bezdekowie, pow. głubczycki. 21 kwietnia 1928 r. otrzymała habit, a 8 kwietnia 1930 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w Szpitalu św. Antoniego w Berlinie-Karlshorst. Zmarła 12 lutego 1966 r. w Berlinie – Mitschwester.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Stein Anna (imiona zakonne Maria Nikomedes)
Ur. 4 października 1902 r. w Pomorzowiczkach, pow. głubczycki. 23 stycznia 1925 r. otrzymała habit, a 1 maja 1930 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Berlinie przy Lausitzerstrasse. Zmarła 14 grudnia 1967 r. w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Stiebler Hedwig (imiona zakonne Maria Consolatrix)
Ur. 23 listopada 1894 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Berlinie – Neukölln przy Steinmetzerstrasse.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Stiebler Maria (imiona zakonne Maria Augusta)
Ur. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki. Zm. 22 maja 1924 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 40 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Strachotta Maria (imiona zakonne Maria Clodoalda)
Ur. 5 grudnia 1892 r. w Nowej Cerekwi, pow. głubczycki. 1 października 1918 r. otrzymała habit, a 14 kwietnia 1924 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym we Wrocławiu przy ówczesnej Gräbschenenstrasse 111. Jej dwaj bracia wstąpili do zakonu duchaków.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Tauber Hedwig (imiona zakonne Maria Irlanda)
Ur. 27 maja 1911 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. 21 października 1931 r. otrzymała habit. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thamfald Hedwig (imiona zakonne Maria Hiltrudis)
Ur. 29 stycznia 1887 r. w Branicach, pow. głubczycki. 27 maja 1913 r. otrzymała habit, a 2 kwietnia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Szopienicach. Zm. 2 czerwca 1966 r. w Nysie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thusek Karoline (imiona zakonne Maria Baptista)
Ur. 6 marca 1887 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1908 r. otrzymała habit, a 8 grudnia 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie-Rochowie. Zm. 5 sierpnia 1968 r. w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thusek Klara (imiona zakonne Maria Katharina)
Ur. 8 sierpnia 1888 r. w Branicach, pow. głubczycki. 31 maja 1911 r. otrzymała habit, a 25 marca 1919 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. była przełożoną w domu zakonnym w Ścinawie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Thussek Maria (imiona zakonne Maria Pazzis)
Ur. 7 sierpnia 1897 r. w Branicach, pow. głubczycki. 5 czerwca 1920 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1926 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Dobkowie, pow. złotoryjski.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Tschauder Paula (imiona zakonne Maria Agnes)
Ur. 29 maja 1892 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1915 r. otrzymała habit, a 6 kwietnia 1922 r. złożyła śluby wieczyste. Pracowała w Berlinie i Karłowicach Wielkich. W 1932 r. przebywała w majątku domu zakonnego św. Marii we Wrocławiu – Żernikach. Zmarła tam 21 marca 1935 r.
Źródło i literatura: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.; SCHWETER, *Historia Zgromadzenia*, t. 2.

S. Willmann Emma (imiona zakonne Maria Dimitilla)
Ur. 12 października 1891 r. w Bernacicach, pow. głubczycki. 14 grudnia 1911 r. otrzymała habit, a 21 stycznia 1921 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Henrykowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wittek Angela (imiona zakonne Maria Carissima)
Ur. w Tłustomostach, pow. głubczycki. Zm. 28 sierpnia 1930 r. w domu macierzystym we Wrocławiu, w wieku 29 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wittek Maria (imiona zakonne Maria Libentia)
Ur. 3 lutego 1899 r. w Tłustomostach, pow. głubczycki. 21 kwietnia 1928 r. otrzymała habit, a 8 kwietnia 1930 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Wittenberge, pow. Westprignitz koło Poczdamu. Zmarła 27 stycznia 1946 r. w Berlinie – Karlshorst.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wosnik Angela (imiona zakonne Maria Engelmunda)
Ur. 31 marca 1911 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do klasztoru macierzystego we Wrocławiu. 23 kwietnia 1930 r. otrzymała habit, a 18 kwietnia 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Zdała państwowy egzamin pielęgniarski i pracowała w szpitalach we Wrocławiu, następnie w Berlinie – Karlshorst w Szpitalu św. Antoniego jako pomoc aptekarska.
Źródło i literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.; Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wosnik Theresia (imiona zakonne Maria Martha)
Ur. 27 lipca 1910 r. w Wysokiej, pow. głubczycki. 28 kwietnia 1931 r. otrzymała habit. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym w Nysie – Rochowie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Wyczisk Angela (imiona zakonne Maria Ancilla)
Ur. 8 sierpnia 1897 r. w Dziećmarowie, pow. głubczycki. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu. Zmarła 4 września 1964 r. w Berlinie – Wittenau.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Ziebs Hildegard (imiona zakonne Maria Theresita)
Ur. 27 sierpnia 1897 r. w Głubczycach. 15 sierpnia 1916 r. otrzymała habit, a 10 kwietnia 1923 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu zakonnym św. Marii w Berlinie.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Zurek Hedwig (imiona zakonne Maria Bonfilia)
Ur. 4 marca 1901 r. w Oppau (?), pow. głubczycki. 11 stycznia 1921 r. otrzymała habit, a 12 kwietnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. W 1932 r. przebywała w domu macierzystym we Wrocławiu.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

S. Zurek Maria (imiona zakonne Maria Ditmara)
Ur. w Oppau (?), pow. głubczycki. Zmarła 19 października 1925 r. w Domu Macierzystym we Wrocławiu, w wieku 30 lat.
Źródło: Verzeichnis der Niederlassungen..., op. cit.

Siostry Służebniczki Śląskie w Pilszczu

S. Aloiada
Przedszkolanka.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3.

S. Baro Marta (imiona zakonne Maria Sodalis)
Przedszkolanka.
Literatura: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz. Ein Spaziergang in die Vergangenheit*, Leipzig 2000.

S. Korus Pauline (imiona zakonne Maria Alodia)
Ur. 24 maja 1892 r. w Schönwald na Górnym Śląsku (taką nazwę nosiły: Krzywizna w powiecie kluczborskim, Świercze w pow. oleski i Bojków, pow. gliwicki). Przełożona służebniczek śląskich w Pilszczu od 1937 do 1945 r. i przedszkolanka.
Źródło i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1940; *Piltsch O/S Kreis Leobschütz*..., op. cit.

S. Piontek (imiona zakonne Maria Chrysologa)
W styczniu 1937 r. przybyła do domu służebniczek śląskich w Pilszczu jako pielęgniarka. W czasie wojny, przez 2 lata działała jako sanitariuszka. W 1945 r. powróciła do Pilszcza. Leczyła tam chorych na tyfus. W 1954 r. wraz z innymi siostrami została przeniesiona w okolice Krakowa, lecz w 1957 r. nastąpił ich powrót do Pilszcza. Potem s. Chrysologa ponownie była przenoszona, m.in. do Tarnowa, gdzie 13 maja 1983 r. świętowała złoty jubileusz zakonny. W 1987 r. przebywała w klasztorze w Leśnicy. Żyła jeszcze w 1993 r.
Literatura: GITTEL M., *Erinnerungen an Piltsch*, „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 3; GITTEL A., *Vor 50 Jahren*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 2.

S. Tusnelda
Kucharka.
Literatura: *Piltsch O/S Kreis Leobschütz*..., op. cit.

Siostry Służebniczki Śląskie poza powiatem głubczyckim

S. Gaida Franziska (imiona zakonne Maria Vivina)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Gdy miała 22 lata, w 1936 r., wstąpiła do domu macierzystego służebniczek śląskich w Leśnicy. Już będąc w zakonie, ukończyła szkołę pielęgniarską i pracowała w szpitalach i lazaretach w Bytomiu, Długopolu – Zdroju i Laskach na Dolnym Śląsku. W 1946 r. została wysiedlona i podjęła pracę w domu starców „Haus Eichendorff" w Rheine. W 1987 r. obchodziła swój złoty jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 3.

Siostry Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji w Głubczycach

S. Maria Agnesia
W 1935 r. złożyła śluby wieczyste w klasztorze w Głubczycach.
Źródło: „Der Oberschlesische Wanderer" 1935, nr 108.

S. Maria Scholastika
W okresie międzywojennym przełożona klasztoru Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji w Głubczycach.
Literatura: *Rückblick auf das Jahr 1934*, „Leschwitzer Tischkerier – Kalender" 1936, s. 123.

Siostry Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji poza powiatem głubczyckim

S. Bernard Anna (imiona zakonne Maria Praesentata)
Ur. 11 lipca 1912 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako czwarte spośród sześciorga dzieci chłopa Georga Bernarda i jego żony Anny. Po wysiedleniu w 1946 r., wstąpiła do klasztoru sióstr wieczystej adoracji w Bad Driburg. Była tam przez 41 lat. Zm. 6 lipca 1987 r. na zawał serca.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6; 1987, nr 5.

S. Krautwurst Franziska (imiona zakonne Maria Heriburga)
Ur. 25 lutego 1911 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako córka rolnika Eduarda Krautwursta i Marii z domu Behr. 10 października 1934 r. wstąpiła do zakonu służebniczek Ducha Św. Po obłóczynach udała się do klasztoru św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. 6 lipca 1937 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Będąc w zakonie, podjęła opiekę nad chorymi. W 1940 r. została wysłana do Berlina – Charlottenburga, do szkoły pielęgniarskiej, gdzie zdała egzamin państwowy. W 1942 r. wróciła do Wiednia i opiekowała się rannymi w szpitalu im. Roberta Kocha i w szpitalu ortopedycznym. 8 czerwca 1943 r. złożyła śluby wieczyste. W 1947 r. została przełożoną domu i pielęgniarką na oddziale płucnym w wiedeńskim XIV Bezirku. Przez wiele lat zarządzała oddziałem szpitalnym i była długoletnią asystentką w prowincjalnym domu św. Kolomana. Zmarła 22 maja 1999 r. w klasztorze św. Kolomana w Stockerau.
Literatura: *50-jährige Profess unserer Ordenschwester Heriburga Krautwurst*, „Leobschützer Heimatblatt" 1987, nr 2; „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6; *Sr. Heriburga/ Franziska Krautwurst*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 5.

S. Purschke Elfriede (imiona zakonne Maria Imanuele)
Ur. 19 października 1907 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako córka Emanuela i Emmy Purschke. Uczyła się u sióstr de Notre Dame w Głubczycach, następnie w seminarium nauczycielskim we Wrocławiu. Po ukończeniu nauki, pracowała we Wrocławiu jako nauczycielka, jednak w 1933 r. wstąpiła do zakonu służebniczek Ducha Św. w St. Koloman koło Wiednia. W 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Została wysłana do Chin, do Pekinu. Po kursie językowym została nauczycielką w średniej szkole Fu Jen. Po 2 latach została przeniesiona do Tsan Chorfu, gdzie otworzyła średnią szkołę dla dziewcząt, w której uczyła języka angielskiego i matematyki. Gdy komunistyczne władze kazały wszystkim cudzoziemcom opuścić Chiny, udała się na Filipiny, gdzie przez 5 lat pracowała jako nauczycielka, następnie, na prośbę jezuitów, wyjechała pracować na Tajwan. Tam pracowała w szkolnictwie w latach 1954–1989, po czym, z powodów zdrowotnych, w 1989 r. powróciła do klasztoru św. Kolomana w Stockerau w Austrii, gdzie zmarła 27 października 1993 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6; 1994, nr 1.

Siostry werbistki w „Maria Treu" w Głubczycach

S. Behrens Elisabeth (imiona zakonne Maria Leonardis)
Ur. 26 lutego 1911 r. w Hopsten w diecezji münsterskiej. 8 grudnia 1940 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 15 marca 1943 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan, 24 marca 1945 r. wraz z innymi siostrami musiała opuścić Głubczyce. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 2 października 1945 r. Zmarła w 1990 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS. Polnische Ordensprovinz 1921–1991*, Redaktion für die deutsche Originalfassung: Schw. Edberte Moroder SSpS, Drucklegung 1992 [wydawcą są kierownictwa prowincji sióstr misyjnych Służebnic Ducha Św. Steyl polskiej i austriackiej prowincji zakonnej klasztor „Annuntiata" w Raciborzu i klasztor św. Kolomana w Stockerau w Austrii].

S. Beinlich Maria (imiona zakonne Maria Oswaldine)
Ur. 3 czerwca 1907 r. w Podtyniu koło Kłodzka. 6 stycznia 1933 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 11 listopada 1940 do 15 grudnia 1943 r. w „Maria Treu" w Głubczycach, gdzie zajmowała się praniem i gospodarstwem domowym.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. van den Driesch Bernette
Ur. 24 czerwca 1904 r. w Unterbruch w diecezji akwizgrańskiej. 8 czerwca 1938 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 9 marca 1943 do 15 czerwca 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu".
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Bielsch Magdalena (imiona zakonne Maria Leonis)
Ur. 6 czerwca 1899 r. w Katowicach jako córka nauczyciela szkoły średniej Josefa Bielscha i jego żony Marthy. Wstąpiła do klasztoru werbistek w Steyl. 8 czerwca 1924 r. w Steyl złożyła pierwsze śluby. Do 1932 r. pracowała w szkole rolnictwa i gospodarstwa domowego w Rhede, pow. Borhem. 30 maja 1930 r. złożyła w Steyl śluby wieczyste. W 1935 r. została przeniesiona do hospicjum werbistek w Haan w Nadrenii. Do 1940 r. pracowała w szkole klasztoru „Annuntiata" w Raciborzu, skąd 11 listopada tego roku z pierwszymi siostrami trafiła do Domu Misyjnego „Maria Treu" w Głubczycach. Tam zajmowała się praniem i gospodarstwem domowym, a od 15 listopada 1940 do 24 marca 1945 r. również grą na organach i służbą w zakrystii w kaplicy w „Maria Treu". Po wkroczeniu Rosjan do Głubczyc, wraz z innymi siostrami musiała opuścić miasto. W 1946 r. osiadła w południowych Niemczech. Do grudnia 1946 r. była zakrystianką w Freising, następnie organistką w Moos nad Jeziorem Bodeńskim. Od stycznia 1947 do marca 1951 r. była kierowniczką chóru i organistką w Vallendar koło Koblencji. Zajmowała się również szyciem. W marcu 1951 r. przybyła do Wimbern. Zmarła tam 26 kwietnia 1959 r., po przebytym udarze mózgu.
Literatura: P. Gottschlich R., *Zur frommen Erinnerung an Sr. Leonis SSpS*, „Leobschützer Heimatbrief" 1959, Juli; *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Bienen Margareta (imiona zakonne Maria Edmunda)
Ur. 8 stycznia 1892 r. w Dinslaken w diecezji münsterskiej. 3 czerwca 1917 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 17 października 1941 r. była przełożoną sióstr w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r. Wyjechała do Berlina. Zmarła w 1968 r. w Austrii.
Źródła i literatura: Handbuch des sudetendeutschen und preussischen Anteiles der Erzdiözese Olmütz 1943; *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Blum Richildis
Werbistka w Raciborzu i w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Dyballa Anna (imiona zakonne Maria Luitbirga)
Ur. 9 grudnia 1904 r. w Jaroniowie, pow. głubczycki. 6 stycznia 1932 r. złożyła pierwszą profesję w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. Od 11 grudnia 1934 r. przebywała w Raciborzu, a od lipca do 15 października 1945 r. jako pielęgniarka w Głubczycach. Wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Flicker Maria (imiona zakonne Maria Bathonia)
Ur. 26 stycznia 1910 r. w Riegers w dolnej Austrii. 6 stycznia 1935 r. złożyła pierwsze śluby zakonne

w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 3 marca do 14 grudnia 1943 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Zmarła w 1972 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Fooke Maria (imiona zakonne Maria Alexa)
Ur. 1 lutego 1901 r. w Essen-Borbek. 7 grudnia 1929 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Przebywała w Raciborzu i od 7 listopada 1940 r. w Głubczycach. Zajmowała się tam wypiekaniem hostii. Zmarła w 1985 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gamaliela
Werbistka w Raciborzu i na pocz. 1945 r. w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gaumert Cäcilia (imiona zakonne Maria Anstrudis)
Ur. 2 listopada 1915 r. w Krążkowie koło Głogowa. 8 czerwca 1939 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 21 grudnia 1943 do grudnia 1944 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu".
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gerstbauer Margaret (imiona zakonne Maria Gabrieline)
Ur. 28 września 1898 r. w Mauer koło Wiednia. 6 lipca 1922 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. 8 stycznia 1942 r. przybyła do „Maria Treu" w Głubczycach na wypoczynek i przebywała tam do 14 marca 1942 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gittel Maria (imiona zakonne Maria Gunthera)
Ur. 5 listopada 1912 r. w Zabrzu. 6 lipca 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. W 1945 r. przebywała w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Zmarła w 1982 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Goebel Maria (imiona zakonne Maria Bernwarda)
Ur. 10 grudnia 1886 r. w Lippstadt w diecezji Paderborn. 7 czerwca 1914 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. 14 stycznia 1942 r. przybyła do „Maria Treu" w Głubczycach, gdzie do 1945 r. pracowała w szwalni. Po wkroczeniu Rosjan, wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto, a po powrocie pozostawała w Głubczycach do 6 września 1945 r. Zmarła w 1965 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gossen Helene (imiona zakonne Maria Auxildis)
Ur. 26 kwietnia 1914 r. w Akwizgranie. 30 listopada 1939 r. złożyła w Steyl śluby wieczyste. Od 15 marca 1943 do 10 marca 1945 r. była zatrudniona jako medyczna asystentka techniczna w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 10 czerwca 1945 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gurris Wilhelmina (imiona zakonne Maria Tarcilda)
Ur. 23 grudnia 1914 r. w Menden w diecezji Paderborn. 8 czerwca 1941 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 15 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 14 lipca 1945 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hahn Maria (imiona zakonne Maria Tarcise)
Ur. 14 kwietnia 1913 r. w Winringen w diecezji trewirskiej. 8 czerwca 1939 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 9 marca 1943 do 28 grudnia 1944 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Zmarła w 1953 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hampel Maria (imiona zakonne Maria Theophoris)
Ur. 8 kwietnia 1923 r. w Reigersdorf w części sudeckiej Czechosłowacji. Od 9 czerwca 1944 do 22 stycznia 1945 r. pracowała jako nowicjuszka – pielęgniarka w „Maria Treu". 8 czerwca 1945 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Wiedniu.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hanakam Hortulana
Werbistka w Raciborzu i Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Haunert Anna (imiona zakonne Maria Ambrosia)
Ur. 6 sierpnia 1881 r. w Kloster Ösede. 29 maja 1904 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Została przełożoną werbistek w Raciborzu. W listopadzie 1940 r., z powodu konfiskaty ich klasztoru przez nazistów, z kilkoma siostrami przeprowadziła się do Domu Misyjnego „Maria Treu" w Głubczycach. Po roku została wysłana do Austrii. Zmarła tam w 1950 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Held Hedwig (imiona zakonne Maria Helenis)
Ur. 24 marca 1920 r. w Berlinie. 8 czerwca 1932 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 9 marca 1943 do 24 maja 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wojnie przebywała w Rzymie.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hermes Katharina (imiona zakonne Maria Casparilde)
Ur. 26 listopada 1915 r. w Winten w diecezji akwizgrańskiej. 8 czerwca 1940 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 11 marca do 7 kwietnia 1943 r. przebywała w „Maria Treu". Zmarła w 1944 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hilgenberg Bernharda (imiona zakonne Maria Lucielis)
Ur. 11 lipca 1910 r. w Krefeld. 8 czerwca 1939 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 9 marca 1943 do 16 stycznia 1944 r. pracowała w szwalni w „Maria Treu". Po wojnie osiadła w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Hoffmann Anna (imiona zakonne Maria Etwaldis)
Ur. 26 marca 1919 r. w Mieroszowie na Dolnym Śląsku. 9 czerwca 1941 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Wiedniu. Od 18 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 22 września 1945 r. Wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Horst Franziska (imiona zakonne Maria Adelheidis)
Ur. 5 lutego 1899 r. 6 stycznia 1925 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 11 listopada 1940 r. w Głubczycach. Do 1 grudnia 1943 r. zajmowała się tam wypiekaniem hostii. Zmarła w 1986 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Kaul Maria (imiona zakonne Maria Irmegilda)
Ur. 15 maja 1920 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako córka chłopa Hermanna Kaula. 22 listopada 1932 r. wstąpiła do zakonu werbistek w Raciborzu, potem została przeniesiona do Stockerau koło Wiednia. Tam 6 lipca 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Od 17 kwietnia 1936 do 1941 r. przebywała w Raciborzu, a od 10 grudnia 1941 r. w „Maria Treu". 24 marca 1945 r., po wejściu do Głubczyc Rosjan, wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Została postrzelona w głowę w Lesie Miejskim Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r. w Głubczycach, następnie osiadła w Berlinie – Charlottenburgu w Szpitalu Hildegardy. Powróciła do Stockerau, gdzie zmarła 2 marca 1960 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Keck Aloisia (imiona zakonne Maria Winefriede)
Ur. 28 listopada 1915 r. w diecezji brneńskiej. 8 czerwca 1940 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 23 września 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r. Wyjechała do Berlina i ostatecznie osiadła w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Kerzel Elisabeth (imiona zakonne Maria Pantaleona)
Ur. 5 kwietnia 1887 r. w Chełmsku Śląskim. 23 maja 1915 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 4 stycznia 1944 r. pracowała w szwalni w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r. Zmarła w 1969 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Kiefer Anna (imiona zakonne Maria Infantia)
Ur. 10 czerwca 1895 r. w Karlsruhe. 8 grudnia 1918 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne.

Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 30 stycznia 1945 r. w „Maria Treu", gdzie zajmowała się praniem i gospodarstwem domowym. Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Zmarła w 1976 r. w Szwajcarii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Kienast Itta
Werbistka i przedszkolanka w Raciborzu. Od lipca 1937 do 3 maja 1942 r. przebywała w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Klamminger Anna Maria (imiona zakonne Maria Caeliane)
Ur. 4 stycznia 1919 r. w Pönigl koło Weiz w Styrii (Austria) jako córka chłopa Johanna Klammingera i Johanny z domu Schaffernak. W 1936 r. wstąpiła do zakonu werbistek św. Kolomana w Stockerau. W 1939 r. otrzymała habit, a w 1941 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. Podjęła naukę w seminarium dla przedszkolanek im. Córek Bożego Zbawiciela w Wiedniu. Od 1941 do 24 lutego 1943 r. zajmowała się pielęgnacją rannych w szpitalu ortopedycznym w Wiedniu w piątym Bezirku, następnie działała w parafii Serca Jezusowego w Mödling koło Wiednia. Od 18 marca 1943 r. przebywała w Głubczycach w „Maria Treu". Najpierw zajmowała się pielęgnacją rannych, potem, ze względu na to, że była silną kobietą, przeniesiono ją do pralni. W nocy z 24/25 marca 1945 r. została zastrzelona w Lesie Miejskim przez żołnierza radzieckiego, podczas próby gwałtu. Dopiero 8 czerwca 1945 r. 10 sióstr werbistek, wraz z o. werbistą Schurem, udało się na poszukiwanie zwłok do lasu. Znaleźli rozkładające się ciało s. Caeliane. Siostry owinęły je w białą lnianą chustę. Na owiniętą również w białą chustę głowę zmarłej nałożyły mirtowy wianek, dwa dni wcześniej użyty podczas ślubów wieczystych w zakonie. S. Caeliane 9 czerwca została pochowana na głubczyckim cmentarzu, a 23 października 1970 r. jej szczątki zostały ekshumowane i przewiezione na cmentarz werbistek w Raciborzu – Ocicach, gdzie spoczywają do dziś. Na cmentarzu werbistek w Stockerau w Austrii znajduje się poświęcona jej tablica.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.* – TYCZKA J. SVD, *Zarys dziejów polskiej prowincji Zgromadzenia Misyjnego Służebnic Ducha Świętego SSpS.*, Racibórz 2009.

S. Klar Helene (imiona zakonne Maria Frumentina)
Ur. 19 września 1906 r. w Volkmannsdorf. 6 lipca 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 28 marca 1944 r. wypiekała hostie w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 1 października 1945 r. Zmarła w 1984 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSPS.*

S. Kleinhagauer Antonie (imiona zakonne Maria Justildia)
Ur. 10 lutego 1920 r. w Wendbach w diecezji Linz. Od 12 czerwca 1944 do lutego 1945 r. pracowała jako nowicjuszka – pielęgniarka w „Maria Treu". 8 czerwca 1945 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Wiedniu.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Köhler Maria (imiona zakonne Maria Theresilia)
Ur. 28 sierpnia 1911 r. w Barmen w Nadrenii. 8 grudnia 1938 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 11 marca 1943 do 9 grudnia 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Zmarła w 1953 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Lärnsack Katharina (imiona zakonne Maria Philonella)
Ur. 26 lipca 1910 r. w Lichtenegg w diecezji wiedeńskiej. 8 grudnia 1941 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Wiedniu. Od lipca 1944 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 21 lipca 1945 r. Zmarła w 1988 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Laumeier Luise (imiona zakonne Maria Landoline)
Ur. 15 stycznia 1913 r. w Boke w diecezji Paderborn. 8 grudnia 1938 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 9 marca 1943 do 24 marca 1945 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Zmarła w 1982 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Lesińska Stefania (imiona zakonne Maria Felixina)
Ur. 4 października 1901 r. w Grudziądzu. 8 grudnia 1929 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 12 czerwca 1944 r. wypiekała hostie w „Maria Treu". Po wkroczeniu Rosjan do Głubczyc 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 14 lipca 1945 r. Zmarła w 1991 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Lichy Hedwig (imiona zakonne Maria Ernelde)
Ur. 8 października 1919 r. w Gosławicach koło Opola. 8 czerwca 1942 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Wiedniu. Od 8 grudnia 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r., następnie wyjechała do Berlina. Ostatecznie osiadła w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Longerich Christ. (imiona zakonne Maria Roberta)
Ur. 17 września 1887 r. w Büderich w diecezji kolońskiej. 2 czerwca 1912 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 15 lutego 1941 do 19 stycznia 1942 r. w Głubczycach w „Maria Treu". Zmarła w 1966 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Mayer Angela (imiona zakonne Maria Serva)
Ur. 7 stycznia 1916 r. w Unteralpfen w diecezji freiburskiej. 8 czerwca 1942 r. złożyła w Steyl pierwsześluby zakonne. Od 9 marca 1943 do lutego 1945 r. wypiekała hostie w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 2 października 1945 r. Wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Mazur Cäcilie (imiona zakonne Maria Uriella)
Ur. 17 listopada 1914 r. na Dolnym Śląsku. 8 czerwca 1943 r. złożyła pierwszą profesję w Wiedniu. Od 29 listopada do 9 stycznia 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu".
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Mitschke Martha (imiona zakonne Maria Rosalis)
Ur. 25 stycznia 1911 r. w Wackenau. 8 grudnia 1934 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Steyl. Od 11 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wkroczeniu Rosjan do Głubczyc 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 20 października 1945 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Moll Ida (imiona zakonne Maria Justilla)
Ur. 8 kwietnia 1887 r. w Orsbeck w diecezji kolońskiej. 13 maja 1915 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Została asystentką w szpitalu ortopedycznym w Wiedniu. Od 3 marca 1943 r. współpracowała przy organizowaniu lazaretu w głubczyckim „Maria Treu" i kierowała personelem pielęgniarskim. Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 13 lipca 1945 r. Zmarła w 1968 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Mück Maria (imiona zakonne Maria Heredina)
Ur. 28 czerwca 1898 r. w Langowie (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. 7 maja 1921 r. wstąpiła do klasztoru św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia i 6 lipca 1923 r. złożyła tam pierwsze śluby zakonne. Od 9 lipca 1928 do 28 września 1945 r. przebywała w Raciborzu. Ukończyła w Trewirze kurs dla przedszkolanek. Od 7 listopada 1940 do 15 sierpnia 1941 r. przebywała w „Maria Treu" w Głubczycach, gdzie wypiekała hostie, następnie powróciła do Raciborza. Stamtąd wyjechała do Wöllersdorf w Austrii. Zmarła 6 marca 1948 r. w Neudörfl w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Nitsche Othilda
Werbistka w Raciborzu i Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Paladi Margareta (imiona zakonne Maria Selinde)
Ur. 14 lutego 1914 r. w Esperjes w diecezji koszyckiej. 8 grudnia 1938 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 24 listopada 1939 do 7 listopada 1940 r. przebywała w klasztorze w Raciborzu. Od 7 listopada 1940 do grudnia 1941 r. zajmowała się praniem i gospodarstwem domowym w „Maria

Treu", a następnie w Wiedniu. Zmarła w 1988 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Paschenda Elisabeth (imiona zakonne Maria Renovata)
Ur. 18 sierpnia 1896 r. w Zabrzu. 6 lipca 1922 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 11 listopada 1940 r. w Głubczycach, gdzie zajmowała się wypiekaniem hostii. Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 26 października 1945 r. Wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Paul Agnes (imiona zakonne Maria Redegundis)
Ur. 6 kwietnia 1912 r. w Neubrohna w zachodnich Niemczech. 8 czerwca 1935 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Była malarką po szkole artystycznej. Od 11 marca 1943 r. przebywała w Głubczycach i zajmowała się praniem. Pomalowała chór kaplicy „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 26 października 1945 r. Wyjechała do Stanów Zjednoczonych.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Pierzyna Gertruda (imiona zakonne Maria Gotthardina)
Ur. 3 czerwca 1910 r. Chropaczowie koło Bytomia. 6 stycznia 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 3 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 2 października 1945. Po wojnie mieszkała na terenie Polski.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Putzalla Germana (imiona zakonne Maria Fremunde)
Ur. 15 czerwca 1911 r. na Dolnym Śląsku. 6 lipca 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Przebywała w klasztorze w Raciborzu i od 7 listopada 1940 r. w Głubczycach, gdzie do 15 sierpnia 1941 r. wypiekała hostie. Ponownie przybyła tam w listopadzie 1942 r. Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 10 lipca 1945 r., a następnie do 10 lipca 1945 r. w Wiedniu. Zmarła w 1989 r. w Polsce.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Rathgeb Ursula (imiona zakonne Maria Alberea)
Ur. 19 grudnia 1903 r. w Rottenburgu. 8 grudnia 1934 r. złożyła pierwsze śluby zakonne. W czerwcu 1945 r. przebywała w Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Ratka Gamaliela
Werbistka w Raciborzu i Głubczycach.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Rehrmann Elisabeth (imiona zakonne Maria Agnedis)
Ur. 1 lipca 1915 r. w Wuppertal – Barmen. 8 czerwca 1939 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Steyl. Od 9 marca 1942 do grudnia 1944 r. pracowała w szwalni w „Maria Treu".
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Reil Anna (imiona zakonne Maria Sebastine)
Ur. 2 stycznia 1906 r. w Szederkeny na Węgrzech. 6 lipca 1932 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 10 grudnia 1943 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., została uderzona kolbą w głowę przez żołnierza radzieckiego i była ranna. Wraz z innymi siostrami musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 2 października 1945 r. Zmarła w 1989 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS*; *Der hl. Arnold Janssen und seine Missionshäuser in Schlesien*, „Leobschützer Heimatblatt" 2012, nr 1.

S. Scheidler Martha (imiona zakonne Maria Aldemaria)
Ur. 21 lipca 1914 r. w Przełęku koło Nysy. 8 czerwca 1940 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 8 września 1943 do 14 czerwca 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu".
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Schmitz Gertrud (imiona zakonne Maria Ansgara)
Ur. 17 listopada 1910 r. w Moureal w diecezji trewirskiej. 8 czerwca 1933 r. złożyła w Steyl śluby wieczyste. Od 9 marca 1943 do 24 marca 1945 r. przebywała w Głubczycach, które, po wkroczeniu Rosjan, musiała opuścić z innymi siostrami. Po powrocie, przebywała w tym mieście do 27 września 1945 r., po czym wyjechała do Berlina. Zmarła w 1990 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Seipold Agnes (imiona zakonne Maria Benilda)
Ur. 24 stycznia 1900 r. w Rudnej na Dolnym Śląsku. 6 stycznia 1927 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 6 stycznia do 28 sierpnia 1941 r. przebywała w Domu Misyjnym „Maria Treu" w Głubczycach. W 1941 r. została przełożoną sióstr w Raciborzu. Zmarła w 1969 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Soete Maria (imiona zakonne Maria Salesiela)
Ur. 14 stycznia 1912 r. w Lünen-Horstmar w diecezji Paderborn. 8 grudnia 1935 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 11 marca 1943 r. przebywała w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 28 lipca 1945 r. Osiadła w Steyl.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Spoida Theresia (imiona zakonne Maria Donatella)
Ur. 1 października 1911 r. w Kuniowie koło Kluczborka. 8 czerwca 1939 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 15 czerwca 1944 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 7 czerwca 1945 r., następnie wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Teicher Anna (imiona zakonne Maria Firmana)
Ur. 2 stycznia 1908 r. w Lindewiese. 8 grudnia 1932 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 8 marca 1943 r. zajmowała się praniem w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Głubczycach do 23 czerwca 1945 r. Zmarła w 1991 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Theurezbacher Katharina (imiona zakonne Maria Angelice)
Ur. 23 kwietnia 1914 r. w Windhag w Austrii. 6 stycznia 1938 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau w Austrii. Od 13 grudnia 1943 r. pracowała w kuchni w „Maria Treu". Po wejściu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do czerwca 1945 r.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Tolksdorf Agnes (imiona zakonne Maria Christhilde)
Ur. 21 grudnia 1915 r. w Klotainen na Warmii. 8 grudnia 1938 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 11 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., musiała, wraz z innymi siostrami, opuścić miasto. Po powrocie przebywała w Glubczycach do 4 sierpnia 1945 r. Wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Verhoeven Gertrud (imiona zakonne Maria Edwine)
Ur. 24 lutego 1912 r. w Cleve w diecezji münsterskiej. 8 grudnia 1938 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 3 marca 1943 do 1 maja 1943 oraz od 11 grudnia 1944 do 1945 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wkroczeniu do Głubczyc Rosjan 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 20 lipca 1945 r. Wyjechała do Steyl.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Wolfgarten Maria (imiona zakonne Maria Modestia)
Ur. 21 stycznia 1913 r. w St. Vith w diecezji kolońskiej. 8 grudnia 1936 r. złożyła w Steyl pierwsze śluby zakonne. Od 11 marca 1943 r. pracowała jako pielęgniarka w „Maria Treu". Po wkroczeniu Rosjan do Głubczyc 24 marca 1945 r., wraz z innymi siostrami, musiała opuścić miasto. Po powrocie, przebywała w Głubczycach do 24 października 1945 r. Następnie wyjechała do Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

W klasztorach werbistek poza powiatem głubczyckim

S. Behrla Margarethe (imiona zakonne Maria Germana)
Ur. w 1937 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu werbistek. Zm. 27 października 1993 r. w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Bernard Cäcilia (imiona zakonne Maria Concepta)
Ur. 8 maja 1907 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. 26 kwietnia 1932 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1935 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Stockerau koło Wiednia. Zm. 24 maja 1975 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Beyer Margareta (imiona zakonne Maria Basilides)
Ur. 11 lutego 1902 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki. 18 kwietnia 1925 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1928 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Stockerau. Zm. 28 lutego 1931 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Galluschke Agnes (imiona zakonne Maria Praedicanta)
Ur. 30 października 1909 r. w Dzierżysławiu, pow. głubczycki. 26 kwietnia 1933 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Stockerau koło Wiednia. W 1939 r. przebywała w Argentynie. Żyła jeszcze w 1990 r. w Span (?).
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Gans Elfriede (imiona zakonne Maria Mileta)
Ur. 2 sierpnia 1897 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. 2 lutego 1921 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. Od 7 lutego 1922 do maja 1938 r. przebywała w Raciborzu. Zmarła 11 sierpnia 1973 r. w Wimbern DN.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Kroemer Annemarie (imiona zakonne Maria Michael)
Ur. 8 grudnia 1916 r. w Bezdekowie (dziś część Nowej Cerekwi), pow. głubczycki jako najstarsza córka Maxa i Aloisii Kroemerów. Jej rodzice mieli gospodarstwo i sklep z towarami kolonialnymi i pasmanterią. Uczęszczała do szkoły realnej w Kietrzu. 31 października 1932 r., w wieku 15 lat, za pośrednictwem o. Paula Alkera, wyjechała do angielskiej szkoły misyjnej w Neuenbeken, gdyż czuła powołanie do pracy misyjnej. W lipcu 1936 r. zdała maturę i rozpoczęła kształcenie zakonne w domu macierzystym werbistek w Holandii. 15 sierpnia 1938 r. złożyła pierwsze śluby zakonne, a w 1941 r. śluby wieczyste. 3 maja 1939 r. została przeniesiona do klasztoru „sióstr kosztownej krwi" w Neuenbeken. W 1947 r. rozpoczęła 3–letnie studia artystyczne sztuki użytkowej w Krefeld. Od 1950 do 1955 r. była nauczycielką rysunków w szkole misyjnej. Następnie przez 2 semestry studiowała grafikę w Düsseldorfie. Projektowała motywy haftów do paramentów klasztornych. Sporządziła w wielu kościołach mozaikowe obrazy ołtarzowe i stacje Drogi Krzyżowej, malowała. W Eschershausen ozdobiła muzeum regionalne postacią biskupa, Dom św. Elżbiety reliefem, a kościół św. Rodziny mozaikowym krzyżem nad ołtarzem. Zmarła 13 października 2010 r. i została pochowana na cmentarzu w Neuenbekken.
Literatura: „Altstetter Bote", Juni 2003; GROCHOLL W., *Nachruf. Sr. M. Michael Kroemer*, „Leobschützer Heimatblatt" 2011, nr 1.

S. Kunisch Margarete (imiona zakonne Maria Philogonia)
Ur. 12 września 1909 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. 26 kwietnia 1930 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1933 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. Od 8 stycznia 1932 do 7 grudnia 1935 r. przebywała w Raciborzu. Zm. 6 marca 1939 r. w Wiedniu.
Literatura: Kunisch, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit. – *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Pohl Anna (imiona zakonne Maria Theodulla)
Ur. w 1887 r. w Jakubowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu werbistek i została wysłana do Ameryki Łacińskiej.
Literatura: FREIHERR,*Unser Heimatdorf Jakobsfelde...*, op. cit.

S. Purschke Elfriede (imiona zakonne Maria Imanuele)
Ur. 19 października 1907 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki. W latach 1933–1993 pracowała w zakonie werbistek jako nauczycielka. 6 lipca 1936 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. Od 7 czerwca 1937 do 1 marca 1938 r. przebywała w Raciborzu, a następnie do 1949 r. prowadziła działalność misyjną w Chinach. W latach 1949–1954 przebywała na Filipinach, 1954–1989 na Tajwanie. W 1989 r., przyczyn zdrowotnych, powróciła do domu macierzystego w Stockerau w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Reisch Annemarie
Ur. 17 sierpnia 1934 r. w Ściborzycach Małych, pow. głubczycki. 14 września 1954 r. wstąpiła do zakonu werbistek w Steyl. 8 czerwca 1957 r. złożyła tam pierwsze śluby zakonne. W 1990 r. została generalną przełożoną w Rzymie.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Schneeweiss Maria (imiona zakonne Maria Theodorita)
Ur. 21 listopada 1906 r. w Równem, pow. głubczycki. 15 kwietnia 1931 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1934 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Stockerau koło Wiednia. Żyła jeszcze w 1990 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Steuer Bertha (imiona zakonne Maria Carissima)
Ur. 25 sierpnia 1892 r. w Dzbańcach, pow. głubczycki. Złożyła pierwsze śluby zakonne w klasztorze św. Kolomana w Stockerau koło Wiednia. W 1922 r. przebywała w Raciborzu i w tym samym roku w Stanach Zjednoczonych.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

S. Wollny Margarete (imiona zakonne Maria Eghardia)
Ur. 7 lipca 1923 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Pierwsza spośród ośmiorga dzieci Franza i Marii Wollnych. W 1940 r. udała się do szkoły pielęgniarskiej werbistek w Berlinie – Charlottenburgu. Ukończyła ją w 1942 r. Pierwszą praktykę odbyła w szpitalu ortopedycznym werbistek w Wiedniu. 6 czerwca 1943 r. otrzymała tam habit i złożyła śluby wieczyste. Od 1951 do 1954 r. pracowała na oddziale noworodków w Miejskim Szpitalu w Waidhofen w Austrii. W 1954 r. wyjechała do Japonii, do domu prowincjalnego w Nagoi. Pracowała tam przez 2 lata przy noworodkach, następnie przez 20 lat w tej samej roli w Kanarzawa. Gdy powróciła do Nagoi, pielęgnowała stare i chore siostry. W 1999 r. miała 76 lat.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1996, nr 3.

S. Zier Emma (imiona zakonne Maria Gotthalma)
Ur. 1 lutego 1899 r. w Langowie (dziś część Kietrza), pow. głubczycki. 19 listopada 1921 r. wstąpiła do klasztoru werbistek w Raciborzu. 6 stycznia 1924 r. złożyła pierwsze śluby zakonne w Stockerau. Zm. 12 marca 1980 r. w Austrii.
Literatura: *Steyler Missionsschwestern SSpS.*

Głubczyczanki w innych zakonach

S. Alker Hildegard (imiona zakonne Maria Celina)
Ur. 23 kwietnia 1917 r. w Zopowej, pow. głubczycki. 11 lutego 1939 r. wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka w Modlęcinie. Pracowała jako pielęgniarka w Münster. W 1943 r. powróciła na Śląsk. W 1946 r. złożyła śluby wieczyste w Modlęcinie, następnie działała w domu starców w Skibie koło Kłodzka. W 2001 r. świętowała diamentowy jubileusz zakonny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 3.

S. Alker Margarete (imiona zakonne Maria Walberta)
Ur. 20 lipca 1926 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Po wysiedleniu, osiadła w Niemczech

Zachodnich. 8 października 1949 r. wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka w Münster. Została wykształcona na pielęgniarkę w macierzystym domu św. Maurycego. 2 lipca 1957 r. złożyła wieczyste śluby. W latach 1953–1957 pracowała jako pielęgniarka w Glandorf, 1957–1960 w Stralen, 1960–1969 w Nordwalde, 1969–1992 w Friesoythe koło Oldenburga. Od 1 czerwca 1992 r. ponownie w domu św. Maurycego.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 3.

S. Barton Anna (imiona zakonne Maria Columbana)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. W 1929 r. wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka w Opawie. Była siostrą operacyjną w Šternberku i Wigstadtl. Zmarła na tyfus w 1956 r.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Bernard Elisabeth (imiona zakonne Maria Gertrudis)
Ur. 23 czerwca 1909 r. w Lisięcicach, pow. głubczycki jako drugie spośród sześciorga rodzeństwa. Śpiewała w lisięcickim chórze kościelnym. W 1936 r. wstąpiła do zakonu benedyktynek w Habsthal/Hohenzollern, gdzie zmarła 23 grudnia 1988 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1986, nr 6, 1989, nr 2.

S. Breuer Hedwig (imiona zakonne Maria Floriana)
Ur. 27 czerwca 1886 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 26 grudnia 1914 r. złożyła wieczyste śluby.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Brückner Maria (imiona zakonne Maria Evangelista)
Ur. 24 listopada 1889 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu franciszkanek ze Zgromadzenia Chrześcijańskiego Miłosierdzia w Wiedniu. 4 lutego 1914 r. przeżyła obłóczyny, a 3 czerwca 1921 r. śluby wieczyste. W 1926 r. ukończyła szkołę dla pielęgniarek. W latach 1915–1917 pracowała w domu zaopatrzeniowym Lainz w Wiedniu, a od 1917 r. w szpitalu Lainz. Zm. 23 maja 1955 r. i została pochowana na cmentarzu św. Wita w Wiedniu.
Literatura: STOPPEK A., *Zwei Bladener Ordenschwestern in Wien*, „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 1.

S. Dittel Maria (imiona zakonne Maria Ezzonis)
Ur. 3 stycznia 1912 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Gdy miała 23 lata, wstąpiła do zakonu franciszkanek, do klasztoru św. Maurycego w Münster. Była przełożoną w domu starców w Püsselbüren. Zmarła 12 marca 1972 r. po długiej i ciężkiej chorobie i została pochowana na cmentarzu domu macierzystego w Münster.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 3.

S. Ender Elisabeth (imiona zakonne Maria Theodolinde)
Ur. 24 lutego 1907 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. W kwietniu 1925 r. wstąpiła do zakonu misjonarek dominikanek w Schlehdorf/Kochelsee i 6 sierpnia 1929 r. złożyła profesję zakonną. Działała w Afryce. Zm. 2 grudnia1992 r.i została pochowana w St. Catherines Home w Queenstown, w południowej Afryce. Jej brat Hubert został misjonarzem w zakonie werbistów.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 1.

S. Franke Marie (imiona zakonne Maria Veronika)
Ur. 17 października 1887 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 2 lipca 1911 r. złożyła śluby zakonne. Zm. 30 marca 1951 r. w Rankweil.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Gaida Agnes (imiona zakonne Maria Lidwina)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. W 1911 r. wyjechała do Stanów Zjednoczonych i w 1915 r. wstąpiła tam do klasztoru św. Wincentego a Paulo. Pracowała przy pielęgnacji chorych w St. Johns Hospital w Denver, w Szpitalu św. Jana w Montanie, Szpitalu św. Anny w Anaconda oraz w szkole misyjnej św. Józefa w Leavenworth. Zmarła w 1966 r. w macierzystym domu Xavier w Kansas.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Gross Hedwig (imiona zakonne Maria Tarsitia)
Ur. 10 marca 1902 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 3 stycznia 1926 r. złożyła śluby wieczyste
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Heisig Hedwig (imiona zakonne Maria Johanna)
Ur. 20 września 1902 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 4 listopada 1931 r. złożyła śluby wieczyste.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Klehr Hedwig (imiona zakonne Maria Sabina)
Ur. 31 maja 1925 r. w Boguchwałowie, pow. głubczycki jako córka rolnika. Po ukończeniu szkoły ludowej, pracowała w rodzinnym gospodarstwie. 17 marca 1945 r. wraz z mieszkańcami wsi ewakuowała się w Sudety. Jej ojciec zaginął pod koniec wojny. Powróciła do Boguchwałowa, lecz we wrześniu 1946 r. została wysiedlona. Osiadła w Hanowerze, gdzie pracowała w pralni, przy pielęgnacji ogrodu i cmentarza. W 1955 r. doznała osłabienia mięśnia sercowego i pojechała do swojej ciotki na jej obchody złotego jubileuszu zakonnego do klasztoru sióstr od Św. Krzyża w Menghofen w Dolnej Bawarii. W październiku 1955 r. wstąpiła do tego klasztoru. W 1956 r. rozpoczęła naukę w Szkole Pielęgnacji Chorych św. Józefa w Ratyzbonie. W 1959 r. zdała egzamin pielęgniarski. 24 września 1959 r. w Gemünden złożyła śluby wieczyste. Przez 9 lat pracowała jako pielęgniarka w Rosenheim w Hospicjum Loreto, następnie przez 3 lata w hospicjum w Hammelburg. W latach 1971–1994 była pielęgniarką w Domu Starców św. Tekli w Würzburgu. Osiadła w domu prowincjalnym w Gemünden, gdzie pomagała w pralni, w warzywniku i opiekowała się starszymi siostrami. 5 października 2006 r. doznała udaru mózgu. Po pobycie w hospicjum w Marktheidenfeld, została przeniesiona do Menghofen, gdzie zmarła 9 sierpnia 2007 r.
Literatura: SCHUBERT G., + *Schwester Sabina Klehr* +, „Leobschützer Heimatblatt" 2007, nr 6.

S. Klehr Monika
Ur. 7 czerwca 1935 r. w Głubczycach, córka miejskiego kierownika budowlanego Paula Klehra. Nauczycielka w Ahlen w Westfalii. Po 20 latach nauczania, wstąpiła do zakonu benedyktynek i 14 września 1982 r. złożyła śluby wieczyste w klasztorze Steinfeld/ Eifel. Jej brat Gotthard wstąpił do Stowarzyszenia Misjonarzy Afrykańskich.
Literatura: BEIGEL E., *Impressionen meiner letzten Fahrt in die alte Heimat*, „Leobschützer Heimatblatt" 1984, nr 1.

S. Klose Marie (imiona zakonne Maria Bibiana)
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. W I połowie XX w. siostra Serca Jezusowego w Wiedniu.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Kosch Berta
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki, w I połowie XX w. siostra maryjna.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Kosch Marie (imiona zakonne Maria Justina)
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. W I połowie XX w. działała w Poczdamie, lecz nie wiadomo, w jakim zakonie.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Laugwitz Cäcilia (imiona zakonne Maria Alberta)
Ur. 16 lipca 1900 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Żyła jeszcze w 1983 r. w klasztorze karmelitanek w Düren. Jej siostra Magda była mniszką w tym samym klasztorze, a brat Willibald wstąpił do zakonu franciszkanów.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 3.

S. Laugwitz Magda (imiona zakonne Maria Hedwig)
Ur. 27 czerwca 1902 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Zm. 12 stycznia 1985 r. w klasztorze karmelitanek w Düren. Jej siostra Cäcilia żyła w tym samym klasztorze.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1998, nr 3.

S. Lichteblau Auguste (imiona zakonne Maria Elreda)
Ur. 10 czerwca 1891 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. 19 lipca 1916 r. złożyła śluby zakonne w Nonnenwerth jako franciszkanka od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej. Działała w zakonie jako siostra operacyjna, do osiągnięcia sędziwego wieku.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Lodzig Emilie (imiona zakonne Maria Adeliner)
Ur. 3 marca 1913 r. w Wódce, pow. głubczycki jako córka rolnika Josefa Lodziga i Hedwig z domu Kosmützky. Jej ojciec zmarł niespodziewanie w 1926 r. i musiała pomagać matce w gospodarstwie (miała liczne rodzeństwo). W 1932 r. wstąpiła do Zgromadzenia Franciszkanek Misjonarek Maryi Wspomożycielki w Geissau w Austrii. W 1933 r. złożyła śluby wieczyste i została wysłana do Kolumbii, do domu franciszkanek w Kartagenie. Opiekowała się dziećmi i młodzieżą. Dopiero w 1968 r. przyjechała do Niemiec, aby spotkać się z rodzeństwem. W 1991 r. przeszła w stan spoczynku w Kartagenie. Żyła jeszcze w 1998 r.

S. Lukas Agnes (imiona zakonne Maria Berta)
Ur. 4 czerwca 1930 r. w Babicach, pow. głubczycki. W wieku 25 lat wstąpiła do Regularnego III Zakonu św. Franciszka jako pielęgniarka. Po wojnie działała w Münster, Liesborn, Leewanden, Gronau. W czerwcu 1982 r. została kierowniczką kuchni

w klasztorze św. Anny w Löningen, pow. Cloppenburg. Zm. 23 sierpnia 2004 r.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 2004, nr 6.

S. Lukasch Christa (imiona zakonne Maria Aquinata)
Ur. 8 maja 1938 r. w Suchej Psinie, pow. głubczycki. Wyuczyła się zawodu krawieckiego u sióstr od Bożego Zbawiciela (sióstr z Niederbronn) w Speyer, następnie dokształcała się, by zostać nauczycielką krawiectwa. W 1966 r. otrzymała habit, a w 1985 r. została przełożoną sióstr i kierowniczką gospodarczą w seminarium kapłańskim i domu konferencyjnym St. German w Speyer.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1991, nr 6.

S. Lutzny Irmgard (imiona zakonne Maria Irmntraudis)
Ur. 28 lutego 1920 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. 1 listopada 1940 r. wstąpiła do zakonu sióstr szensztackich w Friedrichsroda. W 1947 r. otrzymała habit w Schönstatt. W 1998 r. przebywała w Domu Caritas w Nauendorf.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 1.

S. Mende Josefa (imiona zakonne Maria Felicia)
Ur. 17 stycznia 1892 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 17 października 1920 r. złożyła śluby wieczyste.
Literatura: Kunisch, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Mentner Hedwig (imiona zakonne Maria Marzella)
Ur. w Zubrzycach, pow. głubczycki. 18 lipca 1922 r. otrzymała habit w klasztorze urszulanek w Świdnicy. 8 sierpnia 1927 r. złożyła śluby wieczyste. Zmarła 2 kwietnia 1982 r. w klasztorze urszulanek w Mannheim.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1982, nr 3.

S. Nasse Marie (imiona zakonne Maria Notburga)
Ur. 14 stycznia 1889 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. 26 listopada 1914 r. złożyła wieczyste śluby. Zm. 7 maja 1962 r. w Hofheim.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Proske Maria Talida
Ur. 11 marca 1910 r. w Nowej Wsi, pow. głubczycki. Zm. 23 lutego 1978 r. w Görlitz w NRD jako przełożona sióstr boromeuszek.
Źródło: Nekrolog w „Leobschützer Heimatblatt" 1978, nr 3.

S. Reske Agnes (imiona zakonne Maria Patriziana)
Ur. 7 lipca 1906 r. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. W 1932 r. w Münster złożyła śluby wieczyste. Zmarła w 1942 r. w okolicy Kłodzka.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Reske Mathilde
Z parafii Gołuszowice, siostra wincentynka w I połowie XX w.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Richtarsky Gertrud (imiona zakonne Maria Joanna od Krzyża)
Ur. 27 marca 1910 r. w Gródczanach, pow. głubczycki. Karmelitanka. W 1993 r. świętowała 60-lecie ślubów zakonnych w Düren w RFN.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1993, nr 4.

S. Rossek Berta (imiona zakonne Maria Theofrieda)
Ur. 8 września 1897 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. W 1929 r. złożyła wieczyste śluby we Wrocławiu. Zmarła w 1942 r.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Schmehl Bertha (imiona zakonne Maria Angela)
Ur. 5 listopada 1885 r. we Włodzieninie, pow. głubczycki. Wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Chrześcijańskiego Miłosierdzia w Wiedniu. 10 maja 1911 r.otrzymała habit. 10 maja 1918 r. złożyła śluby wieczyste. Ukończyła szkołę dla pielęgniarek. W 1912 r. pracowała w domu zaopatrzeniowym Laine w Wiedniu, a w latach 1913–1954 w szpitalu Lainz w Wiedniu. Od listopada 1955 r., z powodu choroby, przebywała w Domu św. Józefa w Wiedniu, gdzie zmarła 22 października 1958 r. i została pochowana na cmentarzu św. Wita.
Literatura: STOPPEK A., *Zwei Bladener Ordenschwestern in Wien*, „Leobschützer Heimatblatt" 2001, nr 1.

S. Schmidt Marie (imiona zakonne Maria Thekla)
Ur. w Braciszowie, pow. głubczycki jako córka rolnika i zarazem zastępcy sołtysa. Wstąpiła do zakonu klementynek i poświęciła się pielęgnacji chorych. W 1974 r. świętowała 80. urodziny.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1974, nr 2.

S. Seidel Berta (imiona zakonne Maria Germana)
Ur. 10 stycznia 1900 r. w Gadzowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu franciszkanek szpital-

nych i 6 stycznia 1929 r. złożyła śluby wieczyste we Wrocławiu.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Seidel Magdalena (imiona zakonne Maria Radekudis)
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Wstąpiła do zakonu urszulanek w Jeseniku. Działała w I połowie XX w.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Semmler Edeltraud (imiona zakonne Maria Lintrud)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Zdała egzamin pielęgniarski. W 1962 r. wstąpiła do zakonu franciszkanek szpitalnych w Münster i w 1963 r. otrzymała habit. Pracowała w szpitalach w Emstdeck i Kamp Lintfort.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Sterz Bernarda Elisabeth
Ur. 17 listopada 1890 r. w Głubczycach jako córka księgowego w fabryce towarów wełnianych Teichmanna, Adolfa Sterza. Zdała we Wrocławiu egzamin nauczycielski. Wstąpiła do, założonego w 1248 r., klasztoru cysterek w Marienstern na Łużycach. W 1912 r. złożyła śluby zakonne, została kierowniczką instytutu zakonnego i udzielała w tamtejszym liceum lekcji j. angielskiego i j. francuskiego. W 1927 r. została przełożoną klasztoru. Zmarła w marcu 1935 r.
Źródło i literatura: „Der Oberschlesische Wanderer" 1935, nr 60; HOFRICHTER R., *Hervorragende Persönlichkeiten die aus Stadt und Kreis Leobschütz hervorgegangen*, Leobschütz 1929.

S. Titz Anna (imiona zakonne Maria Anselma)
Ur. 24 grudnia 1900 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. Wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka. Była pielęgniarką w Opawie. 28 kwietnia 1948 r. uległa nieszczęśliwemu wypadkowi, podczas pielęgnacji chorego umysłowo, i zmarła. Została pochowana w Opawie. Jej brat Joseph był w zakonie werbistów.
Literatura: *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 4.

S. Warzawa Magdalena (imiona zakonne Maria Romualda)
Ur. w Gołuszowicach, pow. głubczycki. Franciszkanka od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej w Nonnenwerth w I połowie XX w.
Literatura: KUNISCH, *Chronik von Kreuzendorf...*, op. cit.

S. Wilduer Josepha (imiona zakonne Maria Bonaventura)
Ur. 18 kwietnia 1898 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki jako córka chłopa Aloisa Wilduera. 19 stycznia 1925 r. wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka w Opawie. Zdobyła wykształcenie pielęgniarskie i działała w Rymařovie, Bruntalu i Opawie. W 1967 r. została wysiedlona z Czechosłowacji. Osiadła w Domu Starców św. Franciszka w Arustorf koło Pasawy, gdzie zmarła 12 grudnia 1985 r.
Literatura: ALKER H., FROWEIN F., *Priester und Ordensleute aus Leimerwitz*, „Leobschützer Heimatblatt" 1999, nr 3.

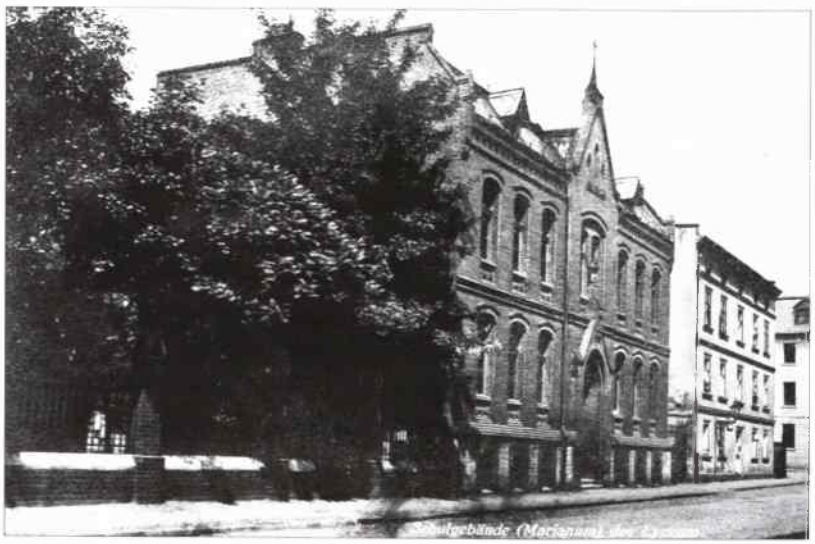
S. Wosnik Julia (imiona zakonne Maria Wilhelmine)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka i zajmowała się pielęgnacją chorych oraz przedszkolem. Przez pewien czas pełniła funkcję przełożonej.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf Waissak*, op. cit.

S. Wosnik Theresia (imiona zakonne Maria Edelburgis)
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. Wstąpiła do Zgromadzenia Miłosiernych Sióstr III Zakonu św. Franciszka w Opawie. Zajmowała się pielęgnacją chorych i starszych ludzi. Przez pewien czas pełniła funkcję przełożonej.
Literatura: MÜLLER, *Unser Heimatdorf* Waissak, op. cit.

S. Ziran Ulfrieda
Ur. 21 sierpnia 1913 r. w Zubrzycach, pow. głubczycki. Przez 40 lat była pielęgniarką w zakonie boromeuszek. Zginęła 23 marca 1913 r. w wypadku samochodowym podczas przechodzenia przez ulicę w Zabrzu.
Literatura: „Leobschützer Heimatblatt" 1973, nr 4.

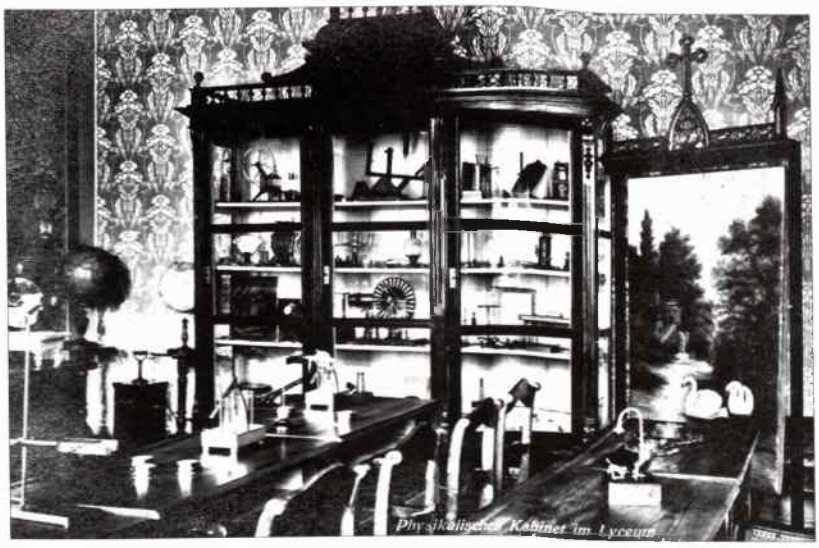
Klasztor sióstr szkolnych de Notre Dame w Głubczycach przy dzisiejszej ul. Warszawskiej, na karcie pocztowej sprzed 1925 r.

Liceum „Marianum" sióstr szkolnych de Notre Dame w Głubczycach, dzisiejsza szkoła muzyczna. Fot. z prospektu reklamującego tę szkołę z 1913 r.

Aula „Marianum" w 1913 r.

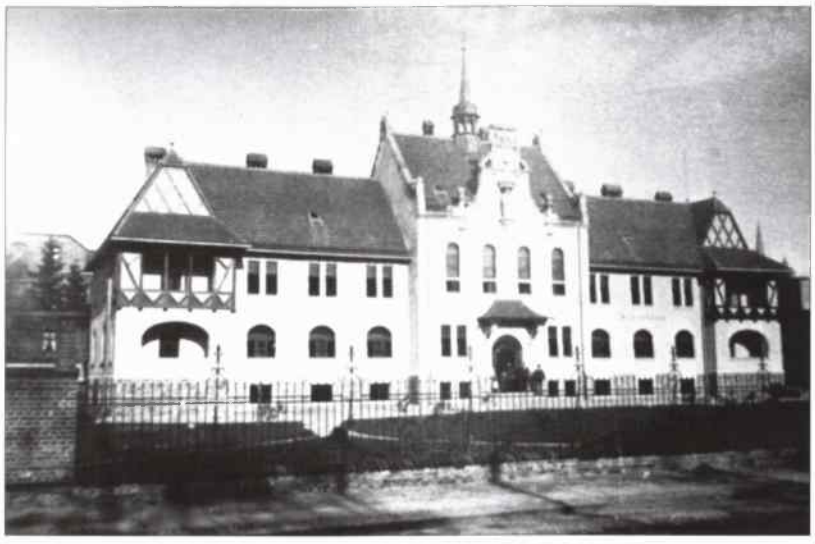
Gabinet fizyczny w „Marianum" w 1913 r.

Liceum sióstr szkolnych de Notre Dame w Głubczycach przy ul. Raciborskiej, na karcie pocztowej z lat 30. XX w.

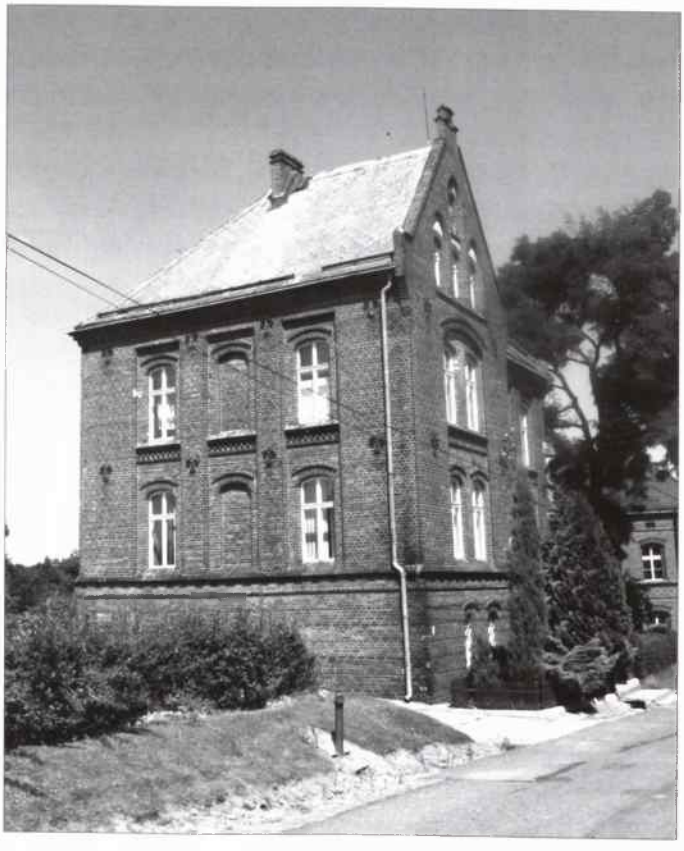
Grono nauczycielskie Liceum Sióstr Szkolnych de Notre Dame przy ul. Raciborskiej. Po lewej ks. Kurt Nega. W górnym rzędzie od lewej: s. Bonifatia, s. Hiltburgis, s. Romualda i s. Humilis. W dolnym rzędzie po prawej s. Caritas. Głubczyce, okres międzywojenny. Fot. z: „Leobschützer Heimatblatt" 1981, nr 4.

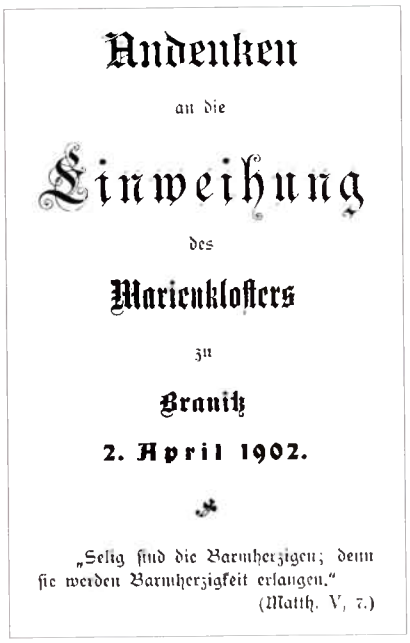
Dom dla ubogich „Röslerstift", kierowany przez głubczyckie elżbietanki.
Fot. ze zbioru głubczyckich franciszkanów.

S. Cecylia Hanisch, przełożona sióstr elżbietanek w Szpitalu Miejskim w Głubczycach. Zm. w 1971 r. Fot. z: „Leobschützer Heimatblatt" 1972, nr 1.

Tzw. Fundacja Maltańska w Grobnikach, prowadzona do 1945 r. przez grobnickie elżbietanki.
Fot. K. Maler, 2014 r.

Andenken

an die

Einweihung

des

Marienklosters

zu

Branitz

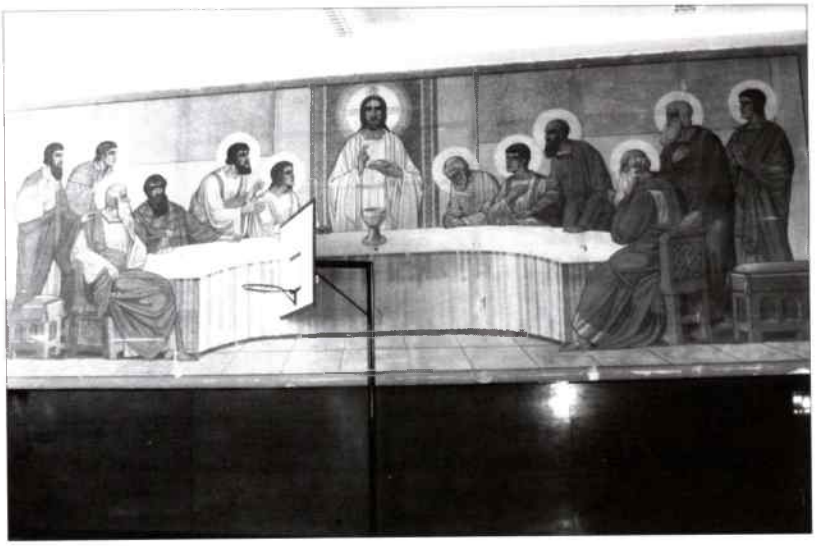
2. April 1902.

„Selig sind die Barmherzigen; denn sie werden Barmherzigkeit erlangen."
(Matth. V, 7.)

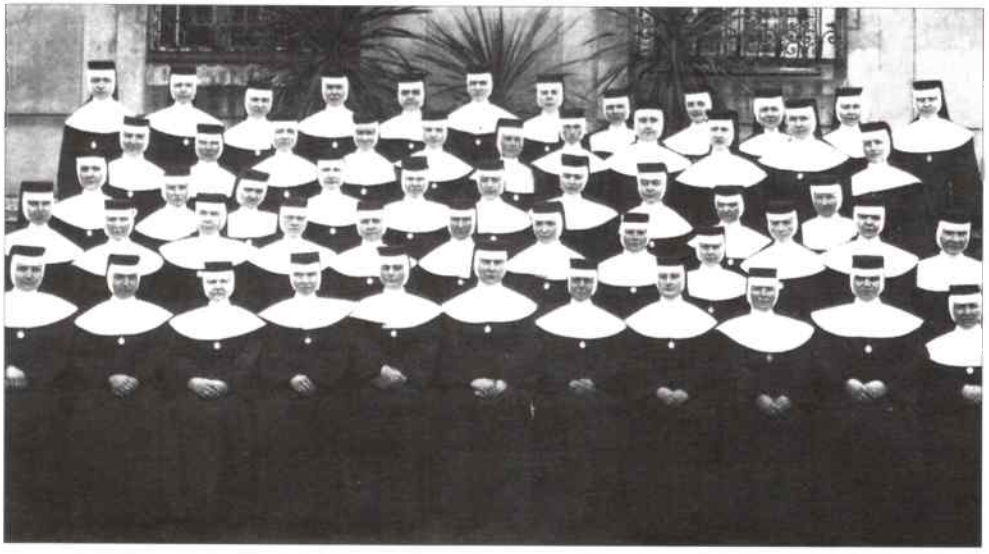
Pamiątka z poświęcenia klasztoru marianek w Branicach w 1902 r.

Kwatera sióstr marianek na cmentarzu szpitalnym w Branicach. Fot. K. Maler, 2014 r.

Ostatnia Wieczerza, malowidło w byłym refektarzu sióstr marianek na terenie szpitala w Branicach. Fot. K. Maler, 2013 r.

Siostry marianki z Branic przed 1945 r. Fot. z wydania specjalnego miesięcznika „Zygzak" 2014, nr 179.

Siostry marianki w branickim lazarecie w okresie II wojny światowej. Fot. ze zbioru Anny Fišerovej z Markvartowic

Indeks nazw miejscowości

A
Aalen 81
Adelshofen 181
Aerzen 29
Ahlen 283
Akwizgran 16, 81, 94, 98, 215, 236, 274
Ala Militaria 14
Albano 114
Albrechtice 20, 126, 185
Aleksandrów Kujawski 19
Allenstein 152
Alsleben 70
Altenberge 127
Altenfurt 260-261
Altenhundem 56
Altheide 92
Alt Schönenberg 59
Amberg 23, 147
Ampermoching 97
Anaconda 282
Antoniów 109
Appenfelder 113-114
Armsheim 102
Arnsberg 224-225
Ascheberg 41
Aspang 129
Asyż 137
Aš 121
Aufkirchen 25
Aulendorf 109
Auschwitz 195
Aussee 34
Aussig 111

B
Babice 17, 23-24, 27, 41, 60, 94, 99, 103, 106, 110, 118, 123, 144, 157, 166, 174, 182-183, 187, 266, 269, 283
Baborów 8, 16, 18, 21-22, 24-27, 29, 31-35, 38-41, 49, 53-54, 58, 60, 63, 68, 70-71, 73, 75-76, 80-81, 83-86, 89-94, 98-99, 101-103, 107-108, 111-117, 121, 124-125, 129-132, 134, 136-138, 142-144, 151, 157-158, 160-163, 165-166, 168-169, 171-173, 175-176, 178, 181, 187-188, 192-193, 197, 223-224, 227-228, 234, 261, 263, 269
Bad Driburg 21, 82, 88, 98, 103, 144, 145, 183, 272
Bad Einsiedeln 141
Bad Ems 129
Bad Gandersheim 177
Bad Grund 113-114
Bad Kissingen 232-233
Bad Mergentheim 53, 229
Bad Orb 78
Bad Salzdetfurth 66
Bad Sassendorf 128
Bad Tölz 224
Bad Vilbel 121
Bagno 89
Baldwinowice 259
Balmünster 118
Baltringen 30
Bamberg 56, 58, 133, 147, 156, 180, 215
Bandorf 189
Bardo 240, 258, 268
Barmen 276
Bautzen 67
Bayreuth 92
Bazylea 24
Beberstedt 201
Bechów 26
Beeskow 173
Behořovic 43
Belo Horizonte 88
Beltsch 22
Bełsznica 251
Bensberg 87
Beratzhausen 147
Berching 44
Berezowica Mała 17
Bergkirchen 72

Berlin 18, 24, 27, 28, 30, 35, 37, 43, 50, 55, 62, 66-67, 73, 76, 79, 84, 90-91, 94, 101, 104, 108, 112, 122, 131-132, 134-135, 137, 145, 147, 150, 152, 158, 160-161, 169, 173, 175, 197, 201, 205-206, 213, 218, 221, 226, 228-229, 234-235, 238-239, 241-243, 245, 247, 249, 253-254, 256-258, 260, 263-273, 275, 277, 279, 281
Bernacice 22, 27, 54, 75, 87, 94, 112, 270
Bernau 173, 181
Besse 36
Bethlehem 167
Beuel 176
Beuron 55
Bezdeków (część Nowej Cerekwi) 15, 94, 96, 115, 163, 166, 263, 269, 280
Biała 37, 77
Biała Góra 93
Biała Woda 181
Biały Kamień 232, 245
Biberach 30-31
Biedrzychowice 173, 260
Bielawa Dzierżoniowska 197
Bielefeld 59, 147
Bielsko 74
Bieńkowice 262
Bierawa 57, 121
Biernatów 207
Bieruń 61
Biesdorf 56,138
Biestrzykowice 16
Bilovec 19, 170, 172
Biłka Szlachecka 17, 47
Birkenfelde 201, 231
Birstein 121
Bischofsholen 120
Biskupice 73
Biskupów 49
Bladensdorf 125
Blankensee 109
Bliszczyce 49, 60, 64, 66, 75, 86, 96, 101-102, 105, 146, 152, 156, 170, 172, 176-177, 180, 183, 188, 192, 205-206, 252-253, 259, 267
Bln. Marienfelde 224-225
Blönried 189
Bludovice 125
Boboluszki 120, 159, 176, 238, 249, 263
Bobrovniký 46
Bobrowniki Śląskie 57, 246
Bocholt 72
Bockfliess 130
Bodenstadt 47
Bodzanowice 57
Bogacice 89
Bogdanowice 16, 22-23, 29, 40-41, 43, 45, 48-49, 67, 71, 75-77, 81-83, 96, 100, 106, 109, 112, 114, 125-126, 136, 144, 147, 152, 154, 157-158, 160, 163, 168-170, 172, 175, 181, 188, 269
Bogia 115
Boguchwałów 15, 23, 45, 47-48, 59, 67-68, 85-86, 94, 96, 128, 149-150, 152, 154, 163, 179, 182, 189, 192, 206-207, 226, 232-233, 245, 253-254, 258, 260-261, 264-266, 280, 283
Bogunice 115
Boher 171
Bohuslavice 132
Bojków 271
Boke 276
Bolatice 21, 64, 86, 103, 115, 132, 159
Bolesław 51, 55, 62, 248
Bolesławiec
Bolków 73, 126
Bolonia 137
Bonn 39, 82, 96, 101, 109, 115, 122, 145
Borbeck 58
Borhem 273
Borki Wielkie 28, 35, 55, 72, 169
Borna 36
Borowiany 245
Börry 51
Borucin 69, 90
Boston 79
Bottrop 122
Bożków 174
Bóbrka 183
Braciszów 23, 27, 29-31, 66, 77, 95, 108, 118, 129, 132, 135, 150-151, 155-156, 158, 163, 176, 184, 284
Brakel 109, 226
Branice 6-9, 17-18, 20-21, 25-26, 28-29, 35, 41-42, 46, 49, 52, 54, 56-57, 60-62, 65, 70-74, 76, 87, 90-92, 97, 100-101, 108, 111-112, 118-120, 124, 127, 130, 134, 138, 148, 156-157, 159, 169-171, 176, 179, 183-184, 186-192, 201-207, 209, 212, 226, 237-253, 255-256, 258-265, 268-270, 290-291
Branice Zamek 53, 119, 161, 181, 201-202, 204-205, 244, 249-253
Braniewo 37
Braunsberg 158
Braunschweig – Lehndorf 163
Brede 224
Bremen 117, 200
Brno 66, 91-92, 139
Brochów 77
Brodek 72
Broich 16
Broniszewice 79
Broniszów 180
Bruczków 79
Brumovice 13, 26, 63, 77, 134, 178
Brunow 228
Brunszwik 51, 83
Bruntal 23, 34, 40, 100, 105, 123, 140, 165, 168, 170, 204, 207, 212, 255, 261, 285
Brüsau 105
Brynica 47, 68
Brzeg 44, 72, 128
Brzezia Łąka 252, 254, 257, 268
Brzezie 264
Brzezinka 255
Brzeźnica 259, 261
Brzostów 77
Březova 17
Buchenwald 59
Buchhof 92
Büderich 90,277
Budyłów 75

Budziszyn 91
Buenos Aires 237
Bufallo 79, 103
Bühl 102
Bujaków 148
Bukwałd 26
Burg 98
Burghausen 165
Busk 14
Byczkowce 47
Bykov 59
Bystrzyca Kłodzka 157, 195, 242
Bytom 23, 33, 49, 51, 59, 81, 90, 110-111, 125, 145, 147, 150, 168, 225-226, 271, 278

C

Calau 148
Camberg 139
Campinas 113
Caniowitz 56
Castrop – Rauxel 133
Celle 101
Cellenau 78
Chałupki 241
Charków 14
Charova 156
Chechło 91
Chełm Wielki 16
Chełmno 94, 176
Chełmsk Śląski 275
Chemnitz 244
Chludów 79
Chmieleń 112
Chojnice 94, 100
Chomiąża 30, 52, 55, 74, 83, 99, 110, 141, 150, 157-158, 187, 190
Chorzów 33, 90, 189, 238, 250-252, 254, 262
Chropaczów 278
Chropin 22, 105
Chróstno – zob. Zalesie
Chróścice Opolskie 107, 175
Chróścielów 83, 130, 132, 264
Chróścina 31, 265
Chuchelná 55, 63, 90
Cieplice 56
Cieszyn 226
Cleve 279
Cleveland 155
Cmolas 30
Cochem 27, 256, 260-261, 264, 266-267
Coesfeld 122
Cottbus 73
Crete 114
Cyprzanów 39
Czerńczyce 259
Czerwonków 45, 51, 88, 94, 127, 184, 232
Czerwonogród 76
Człuchów 152, 260
Czyżewo 19
Čermna 134, 213
Července 143

D

Dachau 9, 21, 33, 65, 72, 170, 173
Dahlenburg 163
Damasko 47, 207
Dannenberg 157
Darkovice 57
Darmstadt 168
Dassel 50, 156
Dąbrowa Niemodlińska 106
Dąbrowa Tarnowska 90
Debrzyca 17, 23, 39, 60, 82, 109, 118, 142, 144, 163, 177, 183
Dedic 162
Deggingen 257
Delejów 17
Delmenhorst 234
Denstorf 51
Denver 282
Derneburg 201, 230
Detroit 103
Dettendorf 237
Deutschhause 139
Dębnice (część Głubczyc) 239
Dębowiec 120
Dieterode 152
Dillingen 97
Dinkelsbühl 224
Dinslaken 273
Dlouha Loučka 185, 208, 211, 256, 260
Dlouha Strána 123
Długomiłowice 156
Długopole Zdrój 138, 271
Dobieszów 20, 129, 234
Dobków 270
Dobra 40, 187
Dobrawoda 131
Dobrodzień 136, 258
Dobrownik 55
Dobrzeń Wielki 59
Dolina 234
Dolna Straduňa 125
Dolni Benešov 23, 37-38, 46, 69, 74, 86, 88, 91, 128, 132, 142, 156, 170, 177, 180-181, 188
Dolni Dunajovice 98
Dolni Holčovice 26
Dolsk 79
Domaniów 36
Domaslowitz 40
Domaszków 225, 242, 260, 262
Domašov 57
Dornstadtl 80
Dortmund 58, 60, 127
Drezno 36, 67, 72-73, 92, 101, 169, 184, 205, 221, 234
Driburg 128, 154
Drispenstedt 177
Drogosław 249, 269
Dt. Leipe 73
Dubička 173
Ducisburg 104
Duderstadt 79, 188, 227
Dunkirk 103
Düren 283-284
Durnkrüt 121
Dürren 56
Düsseldorf 90, 140, 145, 280
Dvorce 71, 80, 130
Dytmarów 130, 162, 176, 251
Dzbańce 18, 41, 46, 50, 72, 179, 189, 203, 240, 265, 281
Dziećmarów 15, 31, 33, 57-58, 62, 68-69, 94, 100, 104, 108, 110, 121, 132, 134, 140, 148, 150, 159, 168-169, 181-182, 187-189, 232, 271
Dzielów 17, 26, 29, 35, 38-39, 42, 66, 80, 83, 90-92, 97, 132-133, 184, 188, 219

Dziergowice 74, 210, 258
Dzierżkowice 52, 157, 167-168
Dzierżoniów 30, 83, 123, 146
Dzierżysław 8, 20, 48, 55, 58, 73, 101, 111, 113, 118, 126, 133, 138, 152, 154, 157, 166, 186, 189, 192, 197, 227-228, 280
Dzikowiec 149

E

Ebeleben 27
Echterdingen 30
Eckartsberga 60
Edelstadt 88
Edel – Studnitz 22
Eggenburg 18
Ehrenberg (część Kietrza) 196
Eichgraben 235-237
Eichsfeld 142
Eichstädt 113-114
Eichstätt 44, 49, 97, 152
Eifel 138
Eisenhüttenstadt 152
Eitelborn 30
Elsass 167
Empfelde 230
Emstdeck 285
Engelhofen 181
Engelthal 59
Ennsdorf 23
Epe 133
Erfurt 73
Eriskirch – Moos 109
Erl Lend 171
Eschershausen 21, 29, 155, 163, 177, 280
Esperjes 277
Essen 24, 39, 274
Etterzhausen 115
Ettlingen 59
Eutin 234
Exaeten 24

F

Fallenhein 92
Fałkowice 159
Filadelfia 18
Fischamend 82
Fleckenburg 62
Flerzheim 237
Florencja 137, 232
Florianopolis 24
Fogaras 258
Forst 76
Francher 103
Frankfurt nad Menem 31, 72, 131
Frankfurt nad Odrą 73, 221, 259
Freiberg 40, 67
Freiburg 49
Freiburg Bryzgowijski 59, 91, 116-117, 119, 143, 181, 185
Freising 148, 273
Freital 36
Freunenthal (k. Cieszyna) 100
Friedberg 100
Friedrichsroda 284
Friesoythe 282
Fulda 121, 188
Fulnek 26
Fürstenfeld 129
Furth 54

G

Gadzowice 70, 98, 145, 174, 233-234, 282, 284
Gardone 232
Garmisch Partenkirchen 23, 122, 158, 232
Garzweiler 142
Gaszowice 247
Gaworów 51
Geilenkirchen 98
Geissau 283
Geistingen 122
Gelnhausen 121
Gemünden 283
Gerlachsheim 232
Gierałtowice 40
Giessen 102
Glandorf 282
Gleidingen 133
Gliwice 31, 34, 42, 44, 50, 59, 72, 81, 106, 110, 117, 133, 147, 195, 220, 224-226, 254
Głogowiec 255
Głogów 17, 30, 46, 56, 80, 123, 164, 274
Głogówek 23, 27, 31, 59, 66, 70, 83, 91, 116-117, 121, 128, 135, 137, 144, 148, 155, 186, 255
Głubczyce 7-8, 14-32, 34-36, 38-57, 59-70, 72, 74-136, 138-140, 142-152, 154-159, 161-173, 175-186, 188-200, 205, 208, 210, 214, 218-225, 228-229, 233, 264, 271-279, 283, 285, 287-289
Głuchołazy 90, 116
Gniewków 73
Gniezno 84, 91
Goczałkowice 91
Gojo 162
Gola Grodkowska 248
Golaszyn 260
Goldenstedt 152
Goldstein 130
Goleniów Śląski 250, 263
Golešov 126
Gołuszowice 13, 15-16, 23, 25-26, 29, 34-35, 38, 47, 52, 55, 58, 60, 66, 70, 82, 98-99, 105, 111, 113-114, 116, 122, 135, 139-141, 145, 147, 150-151, 154-155, 161, 163, 165, 174, 179, 189, 226, 233-235, 237, 263, 280, 282-285
Göppingen 30, 261
Görlitz 72-73, 131, 152, 284
Gorzanów 223, 225
Gorzyce 128
Goslar 108, 163
Gosławice 277
Gostków 67
Gostyń 213
Gościce 257, 268
Gościęcin 182, 253
Göttingen 105
Górna Wieś 228
Grabice 68
Grabina 61
Gran 91
Graz 92, 173
Greiz 36
Greven 154
Grevenbroich 142
Griessem 82
Grimichau 155

Gröbenzell 232
Grobniki 8, 17, 20, 24, 26, 28-30, 32, 36, 38, 42, 45, 47, 49, 51, 56, 58, 60-61, 66, 68-73, 80, 82, 84, 86-87, 89, 95-98, 100, 106, 108, 113, 115-116, 118, 123, 126, 137, 140-142, 147, 154, 156, 158, 163, 165, 169, 171, 174-176, 178, 182-183, 189, 192, 199-200, 222, 229-230, 233-234, 267-268, 289
Grodków 145, 151, 161, 196, 202, 249, 267
Grodziszcze 250
Gronau 283
Gross Heerenberg 62
Grosshoeflein 179
Gross Lichterfelde 131
Gródczany 28, 71, 113, 116, 122, 142-144, 170, 215, 244, 268, 284
Grudynia Mała 221
Grudynia Wielka 108, 132, 142
Grudziądz 257, 277
Grünberg 247
Grzędzin 53, 109
Guben 152
Guntramovice 21
Gunzenhausen 44
Gwizdanów 54
Györ 179

H

Haan 273
Hagen 50, 145
Halemba 104
Halicz 106
Halle 72-73, 92, 135, 137, 190, 201, 230-231, 233-234
Hamburg 97, 158, 229
Hameln 29, 64, 82, 143, 155
Hammelburg 283
Handlova 59
Hanower 27, 77, 102, 108, 230, 283
Harreveld 139-140
Harvard 185
Hat` 15, 38, 46, 55, 61, 68-69, 98, 116, 125, 156, 165, 240, 244-245, 248, 250, 259, 262
Hausdorf 110
Haverbeck 64
Hazlov 121
Heidelberg 260
Heiligenbrücken 234
Heiligenstadt 27
Heilsberg 109
Heina 168
Heinzendorf 89
Hennef 122
Hennen 127
Henryków 265, 270
Hermsdorf 123
Herrmansdorf 102
Hersbruck 59
Heřmanov 199
Hessen 49, 159
Hildegunde 215
Hilden 145
Hildesheim 51, 66, 77, 101-102, 124, 133, 156, 163, 171, 177, 201, 231
Hirschwert 104
Hlibów 76
Hněvošice 243, 246, 262
Hochneukirch 139, 142
Hoetmar 117
Hofheim 147, 232, 234, 284
Hohenbuch 232
Hohenstein 125
Holčovice 25, 49
Holešov 171
Holzminden 21, 29, 40
Hongkong 115
Hönnestadt 16
Hopsten 273
Horn 35
Horni Benešov 81, 89, 102-103, 123, 139, 142, 151
Horni Vaclavow 140
Horodyszcze 75
Hoštálkove 174
Hoštálkovice 118
Höxter 109, 226-227
Hrabin 78, 177
Hrabsthal 282
Hradec nad Moravici 21
Hrádek 98
Hradište 32
Hrozova 118, 129
Hubertushöhe 225
Hückewagen 21
Hulczyn 9, 25, 28-29, 31, 34, 46, 49, 55, 57, 64, 71, 78, 85, 91, 102-103, 107-108, 113, 118, 125, 128, 131, 138, 141, 144, 156, 159, 161, 180, 186, 252, 256
Hünfeld 188
Hunsrück 21
Huzová 185
Hyncice 144, 184

I

Igława 24
Ilmmünster 57
Industriehof 168
Ingoldingen 25, 31
Inowrocław 84
Insbruck 21, 49, 77, 90, 94, 100, 106, 111, 125, 127-128, 138, 154, 163, 168, 184
Insell 25
Iserlohn 127
Istebna 232
Itaga 81

J

Jabłonka 71
Jabłonów 243
Jaczów 17
Jaksice 84
Jaktař 40, 111
Jakubowice 21, 26, 28-29, 43, 48, 51, 55, 62, 73, 105, 121, 125, 133, 156, 167, 170, 239, 240-241, 281
Janowice 87
Jarnołtów 252
Jarnołtówek 156, 229
Jarocin 79
Jaroniów (część Baborowa) 33, 68, 85, 89, 90-91, 108, 138, 157, 160, 163, 173, 263
Jarosław 75
Jasienica 89
Jasienica Górna 266
Jasień 241

Jassy 268
Jastrzębiec 121
Jaszkotle 261, 264
Jaszków 213
Jawor 131, 181, 215, 237
Jedla 110
Jedłownik 137
Jelenia Góra 221
Jena 135, 187
Jerzmanowo 102
Jesenik 203, 282, 284-285
Jesenik nad Odrou 105
Jestřabi 124
Jędrychowice 26, 39, 62, 154, 264
Jindřichov 79
Jutrocice Dolne 77

K

Kaarst 66
Kahlbach 36
Kalina 260
Kalladey 25
Kallenlautsch 29
Kałków 30, 76
Kamenz 67
Kamienica 177
Kamieniec 134
Kamiennik 257, 264, 267
Kamp Lintfort 285
Kanarzawa 281
Kansas 282
Kaplica 128
Karlsruhe 275
Karlsthal 104
Karłowice Wielkie 270
Karniów (Krnov) 8, 24-25, 28, 40, 49, 56, 59, 64, 74, 85, 95, 99-100, 102, 123, 130, 134, 145-146, 152, 174, 189, 193, 198, 200, 205, 214, 223, 225, 230-231
Kartagena 283
Karwina 40
Kassel – Niederzwehren 36
Kaszyce 259
Katowice 27, 43, 58, 90-91, 213, 217, 258, 262, 273
Katyń 14
Kazimierz 17, 27, 44-45, 47, 54, 57, 59, 73, 76, 78, 105, 107-108, 111-112, 121, 123, 144, 147, 156, 161, 163, 165, 179, 181, 183, 187, 190, 192, 207, 251, 254-255, 267
Kekitten 254
Kelč 75
Kevelaer 60
Kędzierzyn 165
Kępno 242
Kęty Wrocławskie 56
Kiczówka 79
Kielcza 112
Kierzno 102
Kietlice 19, 110
Kietrz 5-8, 18-22, 24-26, 29-35, 38-41, 45, 47-49, 51, 54, 57-60, 64-66, 68-70, 72, 75, 78, 80-81, 98-100, 102, 105-108, 112-116, 118-120, 123-126, 128-129, 133, 135-136, 138-139, 141-143, 147, 150-152, 154, 157-158, 163-166, 168, 171, 173, 175-177, 179-182, 186-192, 196, 200-201, 205, 215-218, 225, 230-233, 235-237, 262
Kijów 58
Kilonia 158
Kirchgandern 201, 231
Kirchhellen 122
Kitzingen 154
Klagenfurt 97, 102
Klenica 227, 269
Klisino 14, 30, 32, 47, 50, 56, 61, 74, 77, 83, 85, 92-93, 112, 147-148, 156
Kloster Ösede 275
Klotainen 279
Kluczbork 150, 168, 173, 279
Kłębanowice 121
Kłodobok 32, 246
Kłodzko 35, 52, 55, 89, 98, 101, 103, 123, 139, 145, 149, 157, 169, 179, 221, 223-225, 228, 243, 253, 258, 266, 273, 281, 284
Knechtsteden 16, 167
Knurów 47, 89, 90-91, 113
Kobeřice 25, 28, 41, 66, 103
Kobiela 249, 264
Kobiór 210
Kochłowice 90, 104, 173
Kocliřov 199-200
Kolnica 151, 255
Kolnowice 66, 249
Kolonia 16, 24, 39, 56, 87, 122, 150, 155, 167, 215, 236
Kolonia Józefka 33
Kolonia Kornowacka 242
Kolonowskie 39, 118
Kołdów 238
Kołobrzeg 18
Komorniki 227
Königgrätz 93
Königstein 16, 53, 72, 119, 177, 181
Konitz 105
Konradów 253
Konstantynopol 144
Konstanz – Dingelsdorf 188
Kończyce 104
Kopenhaga 233
Koperniki 62
Kostellitz 162
Kostomłoty 129
Koszalin 131
Koszęcin 258
Kościerz 250
Köthen 230
Kotla 56
Kotowice 238
Kotulin 16
Kouty 38, 78, 99, 129, 168
Kozłowice 251
Kozłówki 86, 94
Kozmice 62
Koźle 53, 100, 148, 159, 180
Kórnica 173, 258, 261
Krawarz (Kravaře) 53, 69, 71, 86, 94, 99, 106-107, 115, 118, 125, 128, 168
Kraków 40, 57-58, 91, 112, 117, 145, 149, 159, 184, 213, 271
Krapkowice 90, 173, 187
Krasne Pole 70, 184
Krążków 274
Krebeck 227
Krefeld 275, 280
Kremsmünster 114

Kreuz 190
Kromieryż (Kroměříž) 24, 28, 37, 40, 75, 86, 107, 116, 118, 120, 126, 134, 157, 160, 162, 166, 170, 175, 177
Krotoszyn (Krotfeld; część Kietrza) 41, 107, 196, 268
Krowiarki 146, 217, 236
Królewiec 79
Królewska Huta 33, 104
Królowe 19, 29, 31, 34, 45, 54, 58, 60, 66, 70, 76-77, 85-86, 99-100, 106, 109, 113-114, 118, 136, 150, 152, 161-162, 176, 182, 198, 208, 264
Krzanowice 23, 25, 36, 41, 55, 60, 62-63, 68, 71, 90, 94-95, 104, 107, 112, 114, 116, 118, 139, 154, 159-160, 163, 165, 181, 242, 246, 251
Krzelów 95, 241, 258
Krzeszów 67
Krzydlina Wielka 89
Krzywizna 271
Krzyżanowice 113
Krzyżowice 70, 75, 101, 110, 182, 184, 195, 233-234
Křištanovice 105
Księże Pole 16, 20, 31, 34, 42, 48, 66, 86, 94, 106, 111, 121, 123, 126, 150-151, 156, 161, 177, 183-184
Kuchen 30
Kuchl 62
Kujakowice Górne 117
Kujavy 26
Kujawy 106, 109, 186
Kunčin 71, 130
Kuniów 20, 279
Kunowice 188
Küntrop 106
Kvasice 134

L

Lahnstein 234
Laibach 92
Lainz 282
Lampertheim 102
Landbergen 154
Landshut 62, 134-135, 147
Langenbrück 48
Langendorf 47
Langenhagen 142
Langowo 48, 81, 107, 124, 158, 179, 190, 196, 277, 281
Langweiler 239, 255, 257, 267
Lanškroun 88
Laski 271
Lastovičky 171
Laufenselden 72
Lądek Zdrój 120, 203, 268
Leavenworth 282
Lebenhan 56, 138
Leewanden 283
Legnica 100, 121, 221
Lehrte 124
Leinefelden 234
Lenarcice 105, 141, 166, 214, 267-268
Lesachtal 97
Leśnica 27, 52, 72, 161, 213, 271
Lethe 234
Levben 18
Lewice 21-22, 35, 45, 64, 73, 77, 88, 99, 106, 141, 143, 180, 182, 192, 205, 207, 246, 253, 255, 257, 261
Lewin Kłodzki 138
Libava 170
Lichtenberg 228
Lichtenegg 276
Lidzbark Warmiński 139
Liebenburg 163
Liesborn 283
Ligota Wielka 259
Limburg 59, 64-65, 72, 105, 116, 151, 175
Lindau 82, 189
Lindewiese 279
Linhartovy 78, 160-161, 164
Lipniki 121, 253
Lipowa 62, 179
Lippstadt 16, 274
Lipsk 36, 59, 73, 113-114, 152, 230, 233
Liptaň 75, 121
Lisięcice 21, 23-24, 32, 34, 38, 57, 63, 68, 83, 85, 96, 99, 104-106, 110, 113, 115, 118, 123, 142-144, 149, 154-155, 157, 161, 166, 179, 183, 188, 192, 208, 232, 239, 252, 256, 264, 266, 272, 280-282
Lissa 259
Littau 29
Londyn 185
Löningen 284
Los Angeles 82
Lubaczów 17
Lubań 17
Lubcz 257
Lubeka 230
Lubiąż 123
Lubieszów 57
Lubliniec 204, 259
Lubojaty 114
Lubomia 164
Lubomierz 89, 147
Lubotyń 34, 36, 38, 51, 55, 70, 74, 77, 84, 89, 129, 142, 184, 227, 233
Luckenwalde 267
Ludgeřovice 29, 89, 91, 119, 243, 249
Lüdinghausen 41
Ludmierzyce 15, 39, 51, 62, 86, 97, 101, 116-117, 121-122, 151, 155, 167, 170-171, 188, 224-225, 226, 233, 275, 281-283, 285
Lünen – Horstmar 279
Lüntorf 155
Lutomia 182
Lutomyśl 60
Lwów 14, 46, 58, 75-76, 183
Lwówek Śląski 120, 123
Lyon 185

Ł

Ładyczyn 47
Łańcut 75
Ławica 256
Łąka 91
Łosiów 96, 260
Łozina 265

M

M. Anchieta 117
Maciowakrze 131
Magdeburg 235

Mährisch Roth 130
Makiung 81
Makowice 242, 253
Maków 40, 163, 184, 217
Maksymówka 13-14
Malczyce 267
Mala Moravka 58
Male Hoštice 262
Mała Dąbrówka 91
Mała Oleśnica 179
Manchester 25
Mandelsloh 157
Mannheim 284
Marbe 97
Marburg 79, 112
Marcinów 145
Maria Enzersdorf 82
Maria Laach 203, 238, 242
Mariampol 186
Maria Schein 156
Marienschein 111
Marienstern 285
Markowice 240-241, 257
Marktheidenfeld 283
Markvartovice 28
Matejovice 121
Mauer 274
Mauthausen 33
Mąkolno 87
Mecklenburg 226
Medenec 121
Melsungen 36
Menden 16, 106, 274
Menghofen 283
Merseburg 231
Merzdorf 171
Mesenich 189
Město Libava 36
Mevbeck 25
Męcinka 102
Michalcz 76
Michałkowice 120, 159, 202, 211, 225, 244-246, 249, 269
Miechowice 110, 128
Miedźna 33, 90
Mieroszów 275
Mikołów 32, 129
Mikorzyce 180
Mikulov 98, 129
Mill Hill 151
Miltenberg 234
Milwaukee 103
Miłowice 156
Mindelheim 181
Mionów 31
Mirocin Górny 180
Mirsk 45
Mitweida – Waldheim 67
Mladejovice 26
Mladoňov 125
Mnichów 164
Mocenock 48, 51
Modlęcin 281
Mödling 129, 276
Moguncja 102, 119
Mohelnice 40, 125, 147, 170
Mokre 8, 100
Mömbris 100
Monachium 21, 42, 49, 53, 72, 76, 90, 103, 134, 147, 180-181, 186, 192, 195, 214, 232
Monasterzyska 75-76
Montpelier 64
Moos 27
Moosthann 135
Moravican 43, 91
Moravská Třebová 71, 76, 124, 140
Moravský Lačnov 148
Mosbach 189
Mostowice 52, 69
Moszowice 232
Moureal 279
Mühlhausen 246
Münnerstadt 45
Münster 16, 25, 41, 49, 116, 120, 122, 177, 185, 237, 281-285
Murcki 258
Mysłowice 90, 97, 171, 257

N

Naczęsławice 27
Naczysławki 84
Nagoja 281
Namysłów 149
Nantes 215
Nasiedle 15, 18, 25, 33-34, 38, 40, 42, 45, 50, 53, 55-56, 58, 60, 65, 75, 78, 80-81, 90, 100, 103-104, 111, 115-118, 122, 125, 127, 129-130, 132-133, 139, 141-143, 146, 151, 157, 160, 164, 166, 168, 170-171, 173, 176, 178, 184, 192, 208-209, 256, 280
Nauendorf 284
Naumburg 60
Naurod 232
Neapol 96, 137
Nebošice 247
Nentershausen 76
Neplachovice 26, 28, 34, 42, 52, 62, 108, 135, 188
Neubrohna 278
Neuburg 165
Neuenbecken 280
Neuenkirchen 98
Neuhauss 92, 139
Neuhof 243, 251
Neukölle 258
Neumünster 73
Neunburg 192
Neu Nesselin 98
Neuses 36
Neuss 25, 66, 167
Neustift (Nowosady) 142
Neuzelle 16, 152, 225
Nezdenitz 74
Nieder Barnim 173
Niederdielfen 188
Niedersalzbrunn 98
Nieder Scheidweiler 42
Niedersgegen 56
Niedźwiednik 50
Niekazanice 27, 40, 73-74, 97, 124, 142, 146, 156, 178, 211
Niemil 103
Niemodlin 67
Niemysłowice 252, 261, 267-268
Nienburg 77
Nieznaszyn 247
Nimwegen 63
Nitra 48, 51, 98, 115
Nonnenwerth 283, 285
Nordwalde 282
Northeim 105
Norymberga 133, 147, 260
Nossen 36
Novy Jičin 41, 93, 114, 125, 139, 201, 226, 230-231

Nowa Brzezinka 257
Nowa Cerekwia 15-16, 21-22, 30, 32-33, 35-36, 42, 45-46, 50, 52, 54, 58, 70-71, 75-76, 84, 87-88, 92, 94, 96, 99, 101, 106-109, 112, 115, 123, 125, 136, 138-139, 142, 148, 151, 154, 161, 163, 166-167, 170, 174, 179, 181-182, 184, 188, 190, 192, 209, 251, 255-258, 263-264, 268-270, 280
Nowa Ruda 223, 267, 269
Nowa Sól 79
Nowa Wieś (pow. chojnicki) 229
Nowa Wieś Głubczycka 36, 54, 75, 138, 145, 284
Nowolesie 265
Noworosyjsk 46
Nowy Kietrz 249
Nysa 14-15, 18-19, 22, 24, 26, 29-30, 32, 35-36, 42, 44, 47-48, 50-51, 55, 62, 66-67, 74-76, 79-81, 83, 87-88, 96, 98, 103-104, 110, 115, 120, 124-126, 128-130, 133, 139, 143-145, 150, 152, 154-157, 159-160, 162, 167, 169, 171, 179-180, 183, 186-187, 197, 201-202, 207, 215, 218-219, 228, 231-234, 238-239, 244-249, 253-255, 257-259, 261-264, 266-267, 269-270, 278

O

Oberpleichfeld 154
Obertyn 76
Ochtrup 260
Ocice 173
Ogonów 145
Olbrachcice 19
Olbrachcice Wielkie 239, 240
Oldenburg 152, 170, 282
Oldendorf 157
Old Forge 13
Olpe 127, 133, 151, 175
Ołdryszów (Oldřišov) 23, 25, 42, 54-55, 85, 102, 106, 116, 136, 139, 159, 163, 185, 240
Ołomuniec 5-7, 26, 34-36, 40, 47, 55, 71, 73, 90, 92, 105, 108, 124, 130, 134-136, 143-144, 152, 164, 167, 171, 175
Ołtaszyn 178, 180
Opawa 9, 15, 28-29, 36, 38, 40, 42, 46, 71, 75, 80, 90-91, 99, 102-103, 117-118, 120, 126, 134, 138-139, 144, 147, 152, 158, 164, 170-171, 177, 191, 204-205, 244, 249, 282, 285
Opawica 19-22, 29, 32, 38, 41, 45, 58, 60, 65-66, 70, 74-75, 81-82, 92, 94-95, 99-100, 105, 109, 112, 114, 126, 136-137, 141-142, 144-145, 149, 152, 155-157, 161, 163-166, 171, 178, 183, 185, 188-192, 196, 209-210, 214, 226, 252, 258
Opole 6-7, 9, 14-15, 26, 30-32, 42, 46-47, 56, 58-59, 72, 89, 109, 159, 161, 168, 174, 189, 192, 194, 210, 225-226, 260, 277
Oranienburg 16
Orsbeck 277
Orzesze 103
Oschersleben 108
Osečko 109
Osiek 54, 104, 253
Osina Wielka 263
Oslavany 191
Osnabrück 97
Osoblaha 26, 34, 57, 100, 105, 121, 157, 185
Osolin 257
Ostrop 128
Ostrov 121
Ostrożnica 27
Otmuchów 77, 147
Otorowo 202, 206-207, 209, 212, 228
Ottbergen 35, 58
Otwock 176
Owsiszcze 247
Ozimek 109

P

Paczków 223, 261
Paderborn 36, 106, 133, 140, 180, 274, 279
Padwa 96, 137
Panewniki 135, 184
Panschwitz – Kuckau 49
Pardubice 177
Paryż 91, 185, 214
Pasawa 59, 114, 130, 157, 207, 285
Pawłowiczki 61, 164
Pawonków 16, 261
Pehritzch 152
Pekin 272
Pelplin 94, 100, 160
Petersdorf 105
Peterskirchen 181
Petrovice 25, 157
Pfafferode 246
Pfarrwerfen 171
Piasek 97, 177, 187, 239, 243
Piekary Śląskie 16, 33, 129
Pielgrzymów 26, 29, 92, 101, 154-155, 186, 188
Pieniężno 51, 76, 79, 98, 109
Pietraszyn 60
Pietrowice (pow. głubczycki) 24, 35, 60, 118, 124, 132, 145, 176, 181, 243
Pietrowice Wielkie 20, 23, 31, 38-39, 43, 55, 74, 84, 103, 108, 142, 146, 168, 180-181, 184, 235
Pilchowice 48, 90, 147
Pilszcz 15-16, 19-20, 25, 27-28, 34, 38, 42, 51, 55, 57-58, 69, 72, 74, 77-78, 80, 84, 92-96, 104-105, 107, 110, 113, 116, 120, 123, 125-127, 129-130, 134, 142, 144, 150-152, 155, 158, 160, 166-167, 174-176, 178, 182-183, 185, 187, 189, 192, 213, 267, 271
Pilzno 92
Piorunkowice 252
Piotrowice 257
Pisarzowice 186, 240, 243
Piszkowice 160, 257, 265
Pišť 97, 124, 158
Pitade 82
Pitárné 52, 166
Pittin 114

Pludry 265
Pławniowice 193, 235
Płocice 250
Płuchów 46
Płużnica 53
Poczdam 270, 283
Podlesi 124
Podrzecze 213
Podtynie 273
Pomorzany 47
Pomorzowice 8, 36, 42, 44, 52-53, 55, 57, 68, 77, 96-97, 116, 142-143, 161, 178, 184, 190, 215
Pomorzowiczki 247, 269
Pönigl 276
Popielów 47, 58, 244
Poppenhausen 36
Poręba 213
Porto Allegre 117
Poslowitz 91
Postřelmůvek 110
Posucice 23, 32, 36, 42, 49, 55, 61-62, 66, 68, 70, 88, 94, 101, 107, 113, 115-116, 126-127, 132, 139, 163, 165, 170, 179, 188, 210-211, 251, 258-260
Poznań 43, 51, 65, 84, 91, 102, 228
Praga 32, 53, 63-64, 91-94, 121, 134, 204-205, 261
Preiland 230
Prellenkirchen 82
Prężyna 116, 229
Prodlitz 167
Prohlice 146
Proskendorf 179
Prószków 159
Przełęk 278
Prudnik 28, 56, 65, 91, 100, 106, 113-114, 120, 140-141, 155-157, 162, 178, 202, 230, 233, 255
Prüm 138
Przecławice 72
Przedborowa 176
Předmost 60
Přerov 72
Psychod 99
Pszczyna 33, 61, 90, 115, 137
Pszenno 150
Pulaj 172
Pyskowice 32, 253

Q

Queenstown 282
Quincy 155

R

Racibórz 7, 18, 23-26, 32, 36, 38, 41, 43, 50, 53-57, 59, 61, 80, 86, 89-90, 92, 94, 103-104, 106-107, 113, 118-119, 131-132, 135, 142, 148, 154, 159, 163-164, 170, 173, 183, 190-191, 201-202, 213-214, 219-222, 230, 240, 245-247, 253, 257, 261, 265-267, 273-276, 278-281
Racławice Śląskie 24, 77, 83, 135, 156, 161
Radebeul 234
Radostynia 79
Radynia 21, 70, 105, 155, 184, 187, 214
Radziądz 29
Radziechów 145
Radzikowice 253, 263-264
Radzionków 261
Rahrbach 127
Raków 29, 83, 159, 264-265, 267
Ramersdorf 176
Rankweil 282
Rapotin 141
Rattenkirchen 25
Ratyzbona 43, 57, 115, 119, 134, 137, 147, 192, 283
Rautenberg 38
Ravengiesburg 56
Reher 143
Rehten 23
Reichartice 225
Reigersdorf 274
Reims 172
Repty 23
Reszel 254
Rhede 27
Rheinbeck 105, 229, 232-233
Rheine 82, 122, 271
Riedersdorf 254
Riegers 273
Rio de Janeiro 82
Rocha 54
Rochów 119, 130, 143, 215, 238
Rodenberg 157
Rogożany 54, 94, 184, 190, 265
Rohatyń 186
Rosenheim 283
Roszowicki Las 244, 248
Rottenburg 25, 59, 278
Rottmünster 26
Rottweil 25
Rozdół 186
Rozumice 8, 94
Równe 19-20, 24-25, 34-35, 39, 44-45, 47, 51, 58, 64, 66, 69, 71, 73, 76, 81, 85, 90, 96, 100, 102, 105-106, 116, 118, 121, 126, 129, 139, 140, 145-146, 155, 157, 161, 178, 181-182, 184, 190, 233, 281
Różanka 52
Ruda 33
Ruda Śląska 31, 81, 104, 150, 190
Rudawa 52
Rudna 279
Rudno 91
Rudoltice 22, 66, 74, 83, 101, 121, 141, 165, 181, 185
Rudy Raciborskie 20, 22, 27, 34, 71, 78-79, 93-94, 126, 138, 180, 182
Rudyszwałd 148
Rudziczka 69
Rudziniec 247
Ruppach – Westerwald 64-65
Ruptawa 33
Rusocin 30, 249-250, 256, 262
Rybnik 27, 33, 91, 148, 204
Rýmařov 48-49, 285
Ryžoviště 126
Rzezawa 30
Rzym 30, 38, 42, 49, 82, 91, 114, 119, 137, 144, 185, 232, 235, 237, 249, 275, 281

S

Sadlno 40

Saerbeck 154
Saint Avold 214
Salvador (Kanada) 54
Salzburg 63, 99-100, 171, 181
Salzgitter 51
Samborowice 20, 118, 164
Santiago de Chile 110
Sao Leopoldo 138
Sao Paulo 24, 113
Sao Salvador 117
Sapri 232
Sarajewo 187
Sauerbrunn 179
Saulgau 40
Schauenburg – Elgershausen 71
Schkenditz 231
Schlegenberg (Lwowiany) 77
Schlehdorf 282
Schleusingen 49
Schlock 106
Schlüchtern 118
Schongau 72
Schönstatt 284
Schönwald 149, 271
Schüttborzig 146
Schwabentz 151
Schwaigern 261
Schweinern 135
Schwelm 150
Schwetzkau 259
Schwiegershausen 21
Schwindkirchen 181
Sehnde 124
Semlin 247
Senflenberg 140
Senftenberg 148
Senftleben 166
Sewilla 165
Seyboldsdorf 135
Sędziszów 46
Sidzina 253, 266
Siedlce (koło Gliwic) 68
Siedlec 68
Siedliska 101
Siedlisko 71
Siegburg 115
Siegen 183, 188
Siemianowice Śląskie 53, 224
Siemysłów 242
Sieraków 81
Sieroszów 267
Sigmaringen 58
S. Inacio 117
Skałat 76
Skiba 145, 281
Skrzynka 89
Skrzyszów 130
Skutari 172
Skwierzyn 127
Slavkov 42, 134, 188
Slavonin 34, 134
Slawików 92
Słup 246
Smogorzew 84
Soest 128
Sokola Dąbrowa 261, 265
Sokołówka 121
Soltau 157
Sośnicowice 225
Sowin 252
Spackendorf 130
Speyer 284
Spieglitz 171
Spremberg 156
Staar 28
Stadtamhof 192
Stadtoldendorf 45
Stalingrad 92
Stalinstadt 152
Stara Kuźnia 104
Stara Łomnica 264, 268
Stara Wieś 148
Starczówek 255
Stare Bogaczowice 67
Stare Brno 186
Stare Lublice 138
Stare Město 29, 123, 158
Stargard Gdański 243, 247
Stary Henryków 17, 264
Stary Las 55, 189
Stary Paczków 32
Stary Żagań 17
St. Augustin 21, 49, 81-82, 96, 183
Stawnik 48, 51
St. Boniface 111
St. Englmar 21
Stevens Point 103
Steyl 27-28, 97, 120, 144, 158, 218-219, 273-279, 281
St. Gabriel 27, 29, 38-39, 48-49, 51, 66, 74, 76, 79, 87, 97-98, 104-105, 115, 120, 129
St. Georgen 97
St. Gerlach 188
St. Johann 171
St. Lambert 41
St. Louis 155-156
Stockerau 221, 272-276, 278-281
Stoczek Klasztorny 73, 139
Stodoły 22
Stolarzowice 189
Storkow – Hubertushöhe 224
St. Paul 166
Strahovice 65, 125, 154, 177
Stralen 282
Strasburg 62
Strassberg 181
Straubing 180
Stroppen 30
St. Ruppert 120
Strzebowitz 95
Strzegom 54, 120
Strzelce 129
Strzelce Opolskie 50, 66, 148
Strzelce Wielkie 14
Strzeleczki 109
Strzybnik 96
Studnice 61, 66
Studzienica 263
Studzienka Jankowicka 27
Studzienna 173
Stuttgart 54, 109
St. Vith 279
St. Wendel 67, 88, 171, 189
Sucha Psina 15-16, 23, 28, 31, 36, 40-42, 48, 51, 53, 55-56, 62, 66, 70, 79-80, 82-83, 85-86, 93, 98-99, 101, 104, 111, 114, 116, 121, 126, 130, 136, 139, 144, 146, 163, 171, 173, 175, 178, 181, 184-185, 187, 189-190, 192, 211, 259-261, 264, 267, 269-270, 284
Sudice 28-29, 36, 49, 56, 60, 64, 68, 89, 103, 111, 129, 132, 157, 165, 168, 171
Sudol 91-92
Suhl 49
Sułków 43, 103, 186, 226, 266

Svetla Hora 100, 165, 168
Svitavy 124, 199
Swierzawa 252
Syców 186, 255
Szadurczyce 252
Szalejów 255
Szamotuły 210
Szatmár 190
Szczecin 70, 91, 154
Szczytna 56
Szederkeny 278
Szeroka 90
Szklarska Poręba 199-200, 225
Szklary Górne 215, 235
Szkodra 172
Szonów 14, 29, 41, 44, 47, 50, 77, 96, 107-110, 118, 121, 123, 132, 146, 179
Szopienice 245, 270
Szprotawa 28
Szybowice 20, 56
Šilheřovice 131, 134, 239, 250
Štepankovice 53, 118, 124, 132
Šternberk 35, 40, 118, 124, 208, 256, 282
Štity 110
Šumperk 57, 100, 110, 118, 124-125, 141, 176, 185, 204
Ściborzyce Małe 36, 42, 59, 74, 77-79, 130, 167, 220, 265, 269, 281
Ściborzyce Wielkie 8
Ścinawa 253-254, 264, 270
Ścinawka 246
Ścinawka Dolna 267
Ścinawka Średnia 223
Śmicz 116
Śrem 100
Środa Śląska 15, 67, 77, 255, 257
Świebodzin 56
Świdnica 28, 34, 67, 150, 230, 284
Świebodzice 226
Świercze 271
Świętochłowice 266
Św. Krzyż (Nysa) 26, 38-39, 50, 67, 79, 98, 104, 115, 120, 129, 133, 144-145, 154, 207, 255
Św. Lipka 62

T

Tabor 93
Tabora 81
Taikia 115
Taikiachwang 30
Tajpei 82
Tammenhein 234
Tarnopol 183
Tarnowskie Góry 23, 57, 100, 110, 154
Tarnów 14, 30, 271
Tarnów Opolski 182
Taurów 100
Teplitz (Cieplice Trenczyńskie) 48
Tilburg 236
Tirnau 92
Tirschenreuth 97, 171
Tišnov 191
Tłustomosty 33, 44, 72, 86-87, 99, 119-120, 180, 217, 270
Tomice 207
Tomkowice 34
Toszek 33, 35, 53
Trachenberg 186
Trewir 56, 277
Trzebinia 145, 157
Třebom 38, 52, 58, 66, 90, 93, 122, 152, 154, 156, 169, 190
Třemešna 148
Tsan Chorfu 272
Tsingtau (Tsingtao) 96, 218
Tülau Fahrenhorst 163
Turków 24, 38, 49, 57, 90, 241, 244, 266, 268
Twardawa 27, 150
Twistringen 116
Tworków 53, 128, 181
Tworóg 89
Tyniec 251
Twisteden 60

U

Uciechowice 28, 134
Ucieszków 122, 208
Uherské Hradište 188
Uhersky Brod 91
Ujazd 113
Ujgendorf 26
Unteralpfen 277
Unterbruch 273
Uściług 47
Utrecht 187
Ützdorf 229
Uvalno 29, 204
Uznach 128

V

Valašske Meziříči 80, 126
Valkenburg 24, 188
Vallendar 64, 105, 273
Vechta 260
Velké Darkovice 38
Velké Heraltice 176
Velké Hoštice 35, 60, 64, 71, 90, 93, 166, 183
Velké Losiny 69, 76, 139
Velka Moravka 34, 139
Vendoli 124
Villa Cristo Rey 115
Villach 147
Vinnhorst 77
Vitkov 134
Vogtsdorf 255
Vojtiškov 176
Volksmannsdorf 276
Vranov 66
Vysoké Žibřidovice 57, 118, 185
Vyšehoři 40, 170

W

Wackenau 277
Waderloh 16
Wadowice 175
Waidhofen 281
Waldangelloch 260-261
Waldfurt 99
Wambach 25
Warendorf 73, 101, 108, 117, 139, 156, 162, 169
Warszawa 33, 40, 62, 79, 187, 213, 216, 218, 235-236
Wasiłowice 249
Waszyngton 82
Wedel 98
Wehr 133
Weimar 187
Weissenburg 44
Weiz 276

Welschen – Ennest 127
Weltenburg 92
Wełnowiec 251
Wenden 172, 256, 260-261
Werl 101
Węglewo 70
Węgorzewo 109
Węgrzyce 69
Wernigerode 84
Werxhausen 188
Westonnen 133
Westtünnen 133
Wiązowo 126
Wiązów 179
Widnawa 40, 118, 168-169, 226
Wiechowice 19, 27, 29, 49, 90, 159-160, 163, 168, 182, 234
Wiedeń 29, 38, 48, 51, 81-82, 87, 96-98, 104-105, 109, 114-115, 120, 128-130, 133, 137, 144-145, 149, 154, 158, 167, 172, 180, 183, 196, 209, 214-215, 217, 219, 221, 235-237, 272, 274, 276-278, 280-284
Wielka Dąbrówka 148
Wielkie Hajduki 33
Wiener Neustadt 102, 105
Wierchlesie 48
Wierzany 100
Wierzbnik 257, 264
Wiesbaden 72, 92, 232
Wieschütz 95
Wiesengrund 204
Wieszowa 23
Wigancice 255-256, 258, 269
Wigstadt 45
Wigstadtl 282
Wildstein 99
Wilfersdorf 102
Wilkanów 245
Willershausen 105
Wilno 19
Wimbern 51, 144, 273, 280
Windhag 279
Winringen 274
Winten 275
Wirek 50, 90, 254
Wismar 101
Wiśnicze 33
Witków 73
Witosławice 53
Witoszyce 89
Wittenberga 245
Wittenberge 270
Włodzienin 15, 25, 31, 34, 41, 48, 64, 66-67, 73, 78, 80, 88-89, 94, 96-97, 99, 102, 106-107, 113, 116, 127, 141, 144-145, 157, 161, 163, 165, 170-171, 174, 180-181, 192, 209, 211-212, 245-246, 253, 255, 258, 260-261, 263, 282, 284
Wojbórz 98, 245
Wojnowice 8, 24, 29, 41, 58, 64, 66, 92, 94, 110, 134, 136-138, 152, 163, 166, 182, 188, 192, 206-207, 212-213, 260-262, 265-266, 270
Wojsław 99
Wolfhagen 71
Woliborz 249, 257, 267
Wöllersdorf 277
Wołów 39, 95, 180-181
Wörth 135
Woskowice Małe 149
Wódka 18, 28-29, 34, 38, 40, 43, 49, 60-62, 66, 68, 72, 74, 81, 90, 93, 103-104, 107, 113, 132, 139, 146, 158-159, 162, 164, 166, 169-170, 184, 283
Wrociszów 89
Wrocław 5, 17-19, 21-25, 27-32, 35-38, 40-44, 46-50, 53-56, 58-61, 64-67, 69-70, 72-73, 77-78, 80, 84, 86, 89-90, 94, 96-97, 100-103, 107-122, 124-128, 130-135, 138-140, 142-143, 145, 148-150, 152, 154-157, 159-166, 169-170, 172, 174, 178, 180-182, 185-186, 188, 192-194, 199, 201-202, 205-206, 208, 225-226, 229, 231-234, 238-241, 246-247, 250, 254-255, 260-272, 284-285
Wuppertal 278
Würzburg 45, 49, 100, 154, 283
Wysoka 20, 82, 97, 111, 117, 120, 171, 188, 226, 238-239, 241-243, 263, 266-268, 270-271, 282, 285
Wyszków Śląski 252
Wyżniany 17

Y

Ybos 179
Yenchowfu 29

Z

Zabern 16
Zaborze 240, 246, 248-249, 252
Zabrze 27, 59, 150, 160, 254, 274, 278, 285
Zakęcie 241
Zakrzów 16, 130, 165
Zalesie (Chróstno) 16, 268
Zator 25, 130
Zawidowice 246, 267
Zawiszyce 19, 21, 44, 52, 54, 56, 63-64, 69, 75-76, 83, 87-88, 97, 99-100, 105-106, 108-109, 112, 119, 133, 140, 142, 151-152, 158, 161-162, 177, 183, 186, 229, 233-234, 246, 249, 255, 263, 268
Zawiść 59
Ząbkowice Śląskie 40, 49, 64, 160, 175-176, 250, 259, 264
Zbrosławice 59
Zedlitz 68
Zinnowitz 238, 254, 264-265
Zlate Hory 40, 95, 104, 161
Złoczów 46
Złotogłowice 254, 263
Złotoryja 65, 112
Złoty Stok 87
Znojmo 9
Znorow 40
Zopowy 19, 26, 42, 45, 52, 58, 66, 72, 77, 96, 105, 126, 145, 150, 156, 165, 169, 174, 188, 190, 234, 281
Zubrzyce 19, 21-23, 26, 35, 48, 52, 58, 88, 100, 128, 136, 144, 148, 179, 235, 282, 284-285
Zwickau 36
Zwittau 36
Żagań 54, 56

Żarów 163
Żelazna 267
Żelazno 243
Żelisławki 251
Żerniki 240, 243, 245, 251, 253, 255, 264, 269
Żędowice 33
Żmigród 139
Żory 27, 123, 129

Spis treści

Wstęp 5

Od autorki 11

Słownik biograficzny duchowieństwa katolickiego urodzonego bądź działającego na ziemi głubczyckiej do 1946 r. 13

Biogramy 13

Zakony żeńskie na ziemi głubczyckiej do 1946 r. 191

Wykaz żeńskich domów zakonnych na ziemi głubczyckiej: 192

Siostry De Notre Dame (SSND) 192

W Baborowie 193
W Głubczycach 193
W Kietrzu 196
W Opawicy 196

Siostry Elżbietanki (CSSE) 197

W Baborowie 197
W Dzierżysławiu 197
W Głubczycach 197
W Grobnikach 199
W Kietrzu 200

Siostry Maryi Niepokalanej (SMI) 201

W Branicach 202
W Bliszczycach 205
W Boguchwałowie 206
W Kazimierzu 207
W Lewicach 207
W Lisięcicach 208
W Nasiedlu 208
W Nowej Cerekwi 209
W Opawicy 209
W Posucicach 210
W Suchej Psinie 211
We Włodzieninie 211
W Wojnowicach 212

Służebniczki Śląskie w Pilszczu (AM) . . . 213
Służebnice Najświętszego Serca Jezusa (SFSiV) w Opawicy . . . 214
Siostry Franciszkanki Misjonarki Maryi w Kietrzu (FMM) . . . 215
Siostry Służebnice Ducha Świętego Wieczystej Adoracji (SSpSAP) w Głubczycach . . . 218
Werbistki (SSpS) w Głubczycach . . . 218
Wykaz sióstr zakonnych w klasztorach na ziemi głubczyckiej oraz pochodzących z ziemi głubczyckiej . . . 223
Siostry De Notre Dame . . . 223
W Baborowie . . . 223
W Głubczycach . . . 223
W Kietrzu . . . 225
W Opawicy . . . 226
W klasztorach sióstr De Notre Dame poza powiatem głubczyckim . . . 226
Siostry elżbietanki . . . 227
W Baborowie . . . 227
W Dzierżysławiu . . . 227
W Głubczycach . . . 228
W Grobnikach . . . 229
W Kietrzu . . . 230
Siostry elżbietanki w klasztorach poza powiatem głubczyckim . . . 232
Siostry franciszkanki-misjonarki Maryi . . . 235
W innych klasztorach franciszkanek misjonarek . . . 237
Siostry Maryi Niepokalanej . . . 238
W Branicach . . . 238
W Branicach, w Domu Rekolekcyjnym św. Józefa . . . 250
W Branicach – Zamku, w Domu św. Rafała . . . 250
W Bliszczycach . . . 252
W Boguchwałowie . . . 253
W Kazimierzu . . . 254
W Lewicach . . . 255
W Lisięcicach . . . 256
W Nasiedlu . . . 256
W Nowej Cerekwi . . . 256
W Opawicy . . . 258
W Posucicach . . . 258
W Suchej Psinie . . . 259
We Włodzieninie . . . 260
W Wojnowicach . . . 261
W klasztorach Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej poza powiatem głubczyckim . . . 263
Siostry Służebniczki Śląskie w Pilszczu . . . 271
Siostry Służebniczki Śląskie poza powiatem głubczyckim . . . 271
Siostry Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji w Głubczycach . . . 272
Siostry Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji poza powiatem głubczyckim . . . 272
Siostry werbistki w „Maria Treu" w Głubczycach . . . 273
W klasztorach werbistek poza powiatem głubczyckim . . . 280
Głubczyczanki w innych zakonach . . . 281
Indeks nazw miejscowości . . . 293

Kościół katolicki na ziemi głubczyckiej w latach 1742–1945

Dzieje pruskiej części archidiecezji ołomunieckiej – komisariatu kietrzańskiego i wikariatu generalnego w Branicach

Suplement do tomu II

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DUCHOWIEŃSTWA KATOLICKIEGO
URODZONEGO BĄDŹ DZIAŁAJĄCEGO NA ZIEMI GŁUBCZYCKIEJ do 1946 r.
ZAKONY ŻEŃSKIE NA ZIEMI GŁUBCZYCKIEJ DO 1946 r.

Ks. Bernhard Anzelm
Ur. 21 kwietnia 1812 r. w Posucicach, pow. głubczycki. Ukończył gimnazjum w Głubczycach, następnie studiował teologię i filozofię we Wrocławiu i Pelplinie, gdzie w 1840 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był najpierw wikariuszem w kościele św. Brygidy w Gdańsku, później administratorem parafii Maryi Panny w Toruniu. W 1845 r. przystąpił do sekty Rongego, za co został ekskomunikowany.
Literatura: Ks. A. Mańkowski, *Księża Ślązacy w diecezji chełmińskiej*, Pelplin 1932.

Ks. Fior Aug.
Ur. w Opawie. W 1769 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł w 1772 r. jako wikariusz w Nowej Cerekwi.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 6 września.

Ks. Franěk Franz
Ur. w 1776 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. W 1800 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1817 r. był proboszczem parafii Hradečno, a od 1839 r. parafii Smržice.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 11 października.

Ks. Fremder Josef
Ur. 16 lipca 1804 r. na Śląsku. Uczęszczał do gimnazjum w Głubczycach, studiował teologię we Wrocławiu i w Pelplinie, gdzie w 1839 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Lidzbarku, w latach 1841-1846 proboszczem w Orzechowie, a następnie w Papowie Toruńskim, gdzie zmarł 3 marca 1875 r.
Literatura: Mańkowski, *Księża Ślązacy*..., op. cit.

Ks. Fridelius Johann
W 1615 r. został proboszczem parafii Lisięcice, pow. głubczycki.
Źródło: „Opavský Týdennik"1907, z 7 sierpnia.

Ks. Fritsch (Fryč) Florian
Ur. w Wysokiej, pow. głubczycki. W latach 1817-1828 był proboszczem parafii Oskava.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 11 października.

Ks. Hanka Georg
Ur. w Kozłówkach, pow. głubczycki. W 1765 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Jakubczyk Bolesław
Ur. 20 września 1928 r. w Czyżowicach jako syn kolejarza Stanisława Czyżowicza i jego żony Katarzyny z domu Kubica. Po ukończeniu szkoły ludowej w Czyżowicach, w latach 1942-1945 uczęszczał do szkoły prywatnej w Kietrzu, a po wojnie do gimnazjum w Rybniku. W 1947 r. zdał maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1952 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Katowicach. Pracował najpierw w Instytucie Księży Neoprezbiterów w Załężu. Równocześnie pomagał w duszpasterstwie w parafii Świętochłowice. Następnie był wikariuszem w Chorzowie – Batorym, Janowie, Strumieniu, Istebnej, Bujakowie i Orzeszu. W latach 1960-1972 był administratorem w Sadowie, a w latach 1972-1979 proboszczem w Lubszy. Od 1979 do 1987 r. kierował parafią Brzęczkowice, a od 1987 do 1994 r. parafią Przyszowice. Jako emeryt zamieszkał w Domu Księży Emerytów w Katowicach. Był wicedziekanem dekanatu mysłowickiego. Zmarł 9 stycznia 2003 r. w Katowicach i został pochowany w rodzinnych Czyżowicach.
Źródło: www.czyzowice.wiara.org.pl/Ks._boleslaw_jakubczyk,i111.html

Ks. Jilk Andreas
Ur. w Kietrzu. Zmarł w 1770 r. jako proboszcz parafii Rymařov.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Jilk Aug.
Ur. w Kietrzu. W 1776 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Jilk Rafael
Ur. w Kietrzu. W 1735 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1747 r. został odnotowany jako administrator parafialny w Derflách.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Juretschke Karl
Ur. 2 lipca 1810 r. w Jędrychowicach, pow. głubczycki. Studiował teologię we Wrocławiu i w Pelplinie, gdzie 3 lipca 1836 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był kolejno: wikariuszem i administratorem parafialnym w Gdańsku, Frydlądzie oraz prokuratorem seminarium duchownego w Pelplinie. Kierował parafią Czarne i od 1855 r. parafią św. Brygidy

w Gdańsku. 26 sierpnia 1866 r. zmarł w Gdańsku na cholerę.
Literatura: Mańkowski, *Księża Ślązacy...*, op. cit.

Ks. Klapuch Gustaw
Ur. 27 sierpnia 1929 r. w Wodzisławiu Śląskim. Uczęszczał do szkoły ludowej w Czyżowicach, gdzie jego ojciec, Wincenty, zbudował dom. W latach 1943-1945 uczęszczał do prywatnej szkole w Kietrzu, a w latach 1945-1947 kontynuował naukę w gimnazjum w Rybniku. Studiował teologię na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1954 r. został promowany na doktora teologii i otrzymał święcenia kapłańskie. W 1970 r., po zwolnieniu go z pracy wykładowcy za działalność na rzecz praw człowieka, został rektorem Stacji Duszpasterskiej w Tarnowskich Górach. Po jej przekształceniu w parafię św. Józefa Robotnika, został jej proboszczem. Podczas stanu wojennego pomagał represjonowanym. Był autorem kilku publikacji. W 2006 r. mianowano go Honorowym Obywatelem Tarnowskich Gór. W tym samym roku zmarł.
Źródło: M. Pacukiewicz, *Zmarł ksiądz Gustaw Klapuch, jeden z najwybitniejszych mieszkańców miasta*, www./tarnowskiegory.nasze miasto.pl

Ks. Kolbe Johann
Ur. w Kozłówkach, pow. głubczycki. W 1781 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. König Franz
Ur. w Wojnowicach, pow. głubczycki. W 1769 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 11 października.

Ks. Kothe Johann Josef
Ur. 17 marca 1816 r. w Grobnikach, pow. głubczycki. W 1839 r. został wikariuszem we Włodzieninie, a w latach 1842-1843 był wikariuszem w Rychtalu. Od 1843 do 1851 r. był proboszczem parafii św. Antoniego w Tworogu, pow. gliwicki. Zmarł 23 lipca 1851 r. w Tworogu i 30 lipca został pochowany w Grobnikach.
Źródło: www.rychtal.parafia.info.pl/?p=main&what=15

Ks. Kremer Peter
Ur. w Krawarzu. W 1757 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Nasiedlu.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Luczny Ignatz
Ur. 25 lutego 1814 r. w Wiechowicach, pow. głubczycki. W 1836 r. został przyjęty do seminarium kapłańskiego w Pelplinie. 18 kwietnia 1840 r. otrzymał tam święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Lubawie, Kościerzynie i Wielu. W latach 1847-1859 był proboszczem w Śliwicach, następnie kuratusem w Lubiszewie, wikariuszem w Trąbkach i Łasinie, a w latach 1870-1889 w Chmielnie. Zmarł 24 lipca 1890 r. jako ksiądz emeryt we Wschowej.
Literatura: Mańkowski, *Księża Ślązacy...*, op. cit.

Ks. Lukas Georg
W 1625 r., po kilku latach posługi, przestał być proboszczem parafii Kietrz. Prawdopodobnie był to ks. Lukas z Mnichova, który w tym samym (1625) roku otrzymał parafię Opawa.
Źródło: „Opavský Týdennik"1907, z 7 sierpnia.

Ks. Matěj Peter
Ur. w Kietrzu. Zmarł w 1747 r. jako proboszcz parafii Šiltperk.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Mosler Adalbert
Ur. w Księżym Polu, pow. głubczycki. W 1739 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był duszpasterzem w Moletinie i w latach 1766-1772 w Potštátě.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Müller Josef
Ur. 8 czerwca 1861 r. w Baborowie. W 1890 r. był wikariuszem w Niederndorf, w latach 1890-1892 w Stuhlfelden, a w 1893 r. w Erl. W 1894 r. przeszedł na emeryturę. Zmarł 30 listopada 1914 r. w Görz.
Źródło: Personalstand der Säkular – und Regular – Geistlichkeit des Erzbistums Salzburg für das Jahr 1915, Salzburg 1915, s. 237.

Ks. Michael Neuber
Ur. w Kietrzu. W 1765 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Pawelke Ignacy
Ur. 29 lipca 1875 r. w Trębaczowie jako syn rolników – Jana i Albiny z domu Bieda. W 1888 r. rozpoczął naukę w miejscowej szkole ludowej. Kontynuował naukę w progimnazjum w Kępnie, a w latach 1892-1898 w Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, w którym zdał maturę. Studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim. Uczęszczał

tam na wykłady z literatury słowiańskiej i należał do Kółka Polskiego. 22 czerwca 1902 r. otrzymał święcenia kapłańskie, następnie od 1902 do 1907 r. był wikariuszem w Wirku. W 1907 r. został wikariuszem w Krzyżowicach, pow. brzeski i jeszcze w tym samym roku w Prószkowie. W latach 1907-1910 był kuratusem w Neu – Stadt w Brandenburgii, a od 1910 do 1918 r. proboszczem parafii Kopienice koło Gliwic. W latach 1923-1931 był proboszczem w Reptach Starych, a w 1931 r. został przeniesiony do parafii Lyski. W 1938 r. został wicedziekanem dekanatu pszowskiego. Z powodu choroby, w 1940 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Pilszczu, pow. głubczycki, gdzie zmarł 14 lutego 1943 r. i został pochowany na miejscowym cmentarzu.
Źródło: www.parafialyski.home.pl/poprzedni-proboszczowie-parafii/

Ks. Proske Adolf
Ur. w 1849 r. w Wojnowicach, pow. głubczycki. W 1873 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pełnił posługę w Uhrách w diecezji ostrzyhomskiej.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 11 października.

Ks. Richter Johann
Ur. w Opawie. W 1762 r. otrzymał święcenia kapłańskie, a następnie został wikariuszem w Kietrzu.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 6 września.

Ks. Rohowski Karl
Ur. 30 października 1807 r. w Nasiedlu, pow. głubczycki. 3 lipca 1836 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Pelplinie. Był proboszczem w Gostycynie, następnie w Skarlinie, gdzie zmarł 19 grudnia 1898 r.
Literatura: Mańkowski, *Księża Ślązacy*..., op. cit.

Ks. Sismund Franz
Ur. w Opawie. W 1744 r. otrzymał święcenia kapłańskie i został wikariuszem w Nasiedlu.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 6 września.

Ks. Sokelius Augustin
W 1615 r. był proboszczem parafii Grobniki.
Źródło: „Opavský Týdennik"1907, z 7 sierpnia.

Ks. Vieweger Anton
Ur. w Kietrzu. W 1765 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w rodzinnym Kietrzu.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Weis Anton
Ur. w Kietrzu. Zmarł 26 grudnia 1820 r. jako proboszcz parafii Mohelnice.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Ks. Wermuth Julius
Ur. 9 stycznia 1837 r. w Rybniku jako syn Augustyna Wermutha i Beaty z domu Nowak. Uczęszczał do gimnazjów w Chełmnie i Głubczycach. W latach 1866-1870 studiował w Pelplinie teologię i w 1870 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w Miłobądzu, Zakrzewie, Chojnicach i Fordonie, gdzie został proboszczem. Był również proboszczem parafii Szembruk. Zmarł 17 sierpnia 1907 r. w Łasinie.
Źródło: www.mikolaj-bydgoszcz.home.pl/proboszczowie.html

Ks. Wildner Josef
Ur. 11 lutego 1814 r. w Ludmierzycach, pow. głubczycki. 25 maja 1845 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem i administratorem parafialnym w Gdańsku przy kościele św. Józefa, w Tczewie i w Subkowach. Zmarł 26 lipca 1859 r. jako proboszcz parafii Kartuzy.
Literatura: Mańkowski, *Księża Ślązacy*..., op. cit.

Ks. Wilpert Anton
Ur. w Księżym Polu. W 1774 r. otrzymał święcenia kapłańskie.
Źródło: „Opavský Týdennik" 1884, z 23 sierpnia.

Biblioteka Publiczna
Głubczyce
000 0 95250 000

ISBN 978-83-938215-2-5

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi" współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji" PROW 2014-2020.